STEPHEN KING

TOMINOKERIAI

ANTRA KNYGA

Stephen King

TOMINOKERIAI

Romanas

Antra knyga

Iš anglų kalbos vertė
JONAS ČEPONIS

Kaunas
1997

Stephen King. Rinktiniai raštai, 9 tomas

THE TOMMYKNOCKERS
New York, Signet Books, 1993

ISBN 9986-486-64-5 (Antra knyga)
ISBN 9986-486-65-3 (Dvi knygos)

IVAS HILMANAS

1

Svarbiausioji žinia, Bengoras, "Daily News", 1988 m. liepos 25-oji.

Deividas Braitas
DERYJE DINGO DU VALSTIJOS POLICININKAI
Krašte paskelbta paieška

Po to, kai praeitą vakarą, netrukus po 21:30, Deryje buvo aptikta valstijos policijos patrulinė mašina be ekipažo, rytiniuose ir centriniuose Meino valstijos rajonuose paskelbta nauja, jau antra šią vasarą, plačios apimties paieška. Pirmoji buvo susijusi su dingusiu keturmečiu Deividu Braunu iš Heiveno, dar iki šiol nesurastu. Kaip tyčia, pareigūnai Bentonas Roudsas ir Piteris Gebonsas dingo grįždami iš to paties miesto, ką tik užbaigę parengtinį krosnies gaisro, nusinešusio vieną gyvybę (apie tai skaitykite šiame pat puslapyje), aplinkybių tyrimą.

Pastarajame įvykyje, kurį vienas iš informuotųjų policijos personalo asmenų įvardija kaip "blogiausias naujienas, kokias turime šiuo metu", netoliese patrulinės mašinos rasta nušauto ir išdarinėto elnio skerdena, ir tai leidžia spėlioti, kad...

2

- Ei, tik pažiūrėkit į tai, - kitą rytą pasakė Bičas Dikui Elisonui ir Njutui Berindžeriui. Jie sėdėjo "Heiveno užkandinėje", sklaidydami ką tik atėjusį laikraštį. - Mes visi manėme, kad niekas nepadarys sąsajų. Velniava!

- Nusiramink, - sudraudė Njutas, ir Dikas pritariamai linktelėjo. - Niekas nesusies dingusio keturmečio berniuko, kuris veikiausiai nuklydo į mišką ar buvo pagrobtas ir nusivežtas kokio nors lytinio iškrypėlio, su dingusiais dviem stambiais stipriais valstijos patruliais. Tiesa, Dikai?

- Gryniausia.

3

Klysta.

4

Pirmasis puslapis, Bengoro "Daily News", žemiau perlenkimo

Džonas Leandras
HEIVENO KONSTEBLĖ, ŽUVUSI KEISTOMIS APLINKYBĖMIS, BUVO POPULIARIAUSIAS BENDRUOMENĖS ASMUO

Rūta Makoslend, viena iš trijų moterų konsteblių Meine, penkiasdešimties metų amžiaus, vakar žuvo savo gimtajame Heiveno mieste. Ričardas Elisonas, vietinės savanoriškos ugniagesių komandos viršininkas, teigia, kad misis Makoslend, matyt, žuvo užsidegus naftos garams rotušės rūsyje dėl blogai funkcionuojančio vožtuvo. Elisonas pareiškė, kad apšvietimas rūsyje, kur laikoma daug miesto archyvo bylų, nėra itin geras. "Ji galėjo įžiebti degtuką, - pasakė Elisonas. - Bent tokios prielaidos mes dabar laikomės".

Paklaustas, ar rasta kokių nors įrodymų, jog galėjo būti padegta, Elisonas atsakė neigiamai, bet pripažino, kad dviejų valstijos policijos patrulių, pasiųstų ištirti tą nelaimingą atsitikimą (skaitykite žinutę aukščiau), dingimas sunkina aiškesnę išvadą. "Kadangi nei vienas iš tyrusiųjų pareigūnų negalėjo įteikti raporto, manau, kad susilauksime valstijos priešgaisrinės apsaugos inspektorių. Dabar man labiau rūpi, kad šie pareigūnai atsirastų sveiki ir gyvi".

Njutonas Berindžeris, Heiveno deputatų tarybos pirmininkas, pasakė, kad visas miestas didžiai gedi misis Makoslend. "Ji buvo didi moteris, - pasakė Berindžeris, - ir mes visi ją mylėjome". Šiuos žodžius pakartoja ir daugelis kitų heiveniečių, kurių ne vieno akyse pasirodė ašaros, kai kalbėjo apie misis Makoslend.

Jos tarnyba Heiveno miestuko bendruomenei prasidėjo...

5

Žinoma, tai buvo Ivas Hilmanas, kuris pastebėjo tą ryšį. Ivas Hilmanas, kurį pagrįstai buvo galima vadinti miestu tremtyje, Ivas Hilmanas, kuris grįžo iš Antrojo pasaulinio su dviem plieninėmis plokštelėmis galvoje, įstatytomis jam po to, kai Ardėnų mūšyje netoliese jo sprogo vokiška granata.

Po sekmadieninio sprogimo Heivene jis pirmadienio rytą praleido ten pat, kur praleisdavo visus savo rytus - Deri Houmo ligoninės 371-oje palatoje, budėdamas prie Hilio. Išsinuomojo mebliuotą kambarį Žemutinėje Pagrindinėje gatvėje ir savo naktis - dažniausiai bemieges naktis - praleisdavo ten, kai seselės jį išprašydavo iš palatos.

Kartais jis gulėdavo tamsoje, ir jam rodydavosi, kad girdi iš kanalizacijos vamzdžių garsus, panašius į kvatojimą. Tada pagalvodavo: "Tau maišosi protas, seni". Bet jam nesimaišė. Kartais norėdavo, kad taip būtų.

Jis mėgino pasišnekėti su kai kuriomis medicinos seserimis apie tai, kas, jo nuomone, nutiko Deividui. Jos Ivo gailėjosi. Iš pradžių jis nepastebėdavo jų gailesčio; akys jam atsivėrė tik po to, kai padarė klaidą, pasikalbėdamas su reporteriu. Tatai atvėrė jam akis. Manė, kad seselės juo žavisi dėl ištikimybės Hiliui ir užjautė jį, kadangi Hilis, atrodo, pamažėle tolo nuo šio pasaulio... bet jos taip pat laikė jį pamišėliu. Juk berniukai neišnyksta per fokusus, atliekamus užpakalinio kiemo magijos seansų metu. Nereikia nė baigti seserų mokyklą, kad tą žinotum.

Po vienatvės Deryje, pusiau pametęs protą iš rūpesčio dėl Hilio ir Deivido, paniekos sau dėl to, kas dabar jam rodėsi bailumu, ir būgštavimų dėl Rūtos Makoslend bei kitų heiveniečių, Ivas šiek tiek išgėrė bariuke, esančiame Žemutinės Pagrindinės gatvės pusiaukelyje. Besišnekėdamas su barmenu, išgirdo istoriją apie tokį vyruką, pavarde Džonas Smitas, kuris prieš tai mokytojavo netoliese Klivs Milse. Smitas metų metus išbuvo komoje, kurią jam nutraukė pasitelkę kažkokį psichinį triuką. Prieš keletą metų jis išprotėjo - bandė nužudyti tokį Stilsoną, kuris buvo JAV kongresmenas nuo Niū Hampšyro valstijos.

- Nežinau, kiek tai tiesa apie tą psichinę dalį, - pasakė barmenas, vėl įleisdamas Ivui alaus. - O aš pats manau, kad čia paprasčiausias akių muilinimas. Bet jeigu jūs turite papasakoti kokią nepaprastą istoriją, - Ivas buvo jam užsiminęs, kad galėtų papasakoti istoriją, prieš kurią nublanktų "Siaubas Amitvilyje"*, - tuomet Braitas iš Bengoro "Daily News" yra kaip tik tas vaikinas, kuris ją išklausytų. Tai jis aprašė laikraštyje tą Smitą. Kartkartėmis jis čia užsuka išmesti alaus, ir aš jums pasakysiu, misteri, jis tikėjo, kad Smitas turėjo įžvalgumo.

Ivas greitai vieną po kito išmaukė tris bokalus alaus - kitaip tariant, kaip tik pakankamai, kad pasirodytų, jog paprasti sprendimai įmanomi. Jis nuėjo prie telefono automato, pasidėjo prieš save ant lentynėlės vi-

* Amerikiečių siaubo filmas (1979), kuriame nusifilmavo garsus aktorius Rodas Staidžeris (Rod Steiger).

sas, kiek turėjo, smulkias monetas ir paskambino į Bengoro "Daily News". Deividas Braitas buvo savo vietoje, ir Ivas su juo pasikalbėjo. Nepradėjo jam pasakoti savosios istorijos, tik jau ne per telefoną, bet pasisakė turįs kai ką įdomaus ir nesuprantąs, ką visa tai turėtų reikšti, tačiau manąs, jog žmonės turėtų apie tai sužinoti, ir kuo greičiau.

Sprendžiant iš balso, Braitas, regis, susidomėjo. Dar daugiau, atrodo, jis atjautė. Paklausė Ivą, kada šis galėtų atvykti į Bengorą (kad Braitas neužsiminė pats atvažiuosiąs į Derį paimti interviu iš senuko, turėjo kyštelti Ivui mintį, kad jis galbūt pervertino tiek Braito domesį, tiek atjautą), ir Ivas pasiteiravo, ar šį pat vakarą tiktų.

- Ką gi, dar dvi valandas aš čia būnu, - pasakė Braitas. - Ar galite atsirasti pas mane prieš vidurnaktį, misteri Hilmanai?

- Galite tuo neabejoti, - trumpai atsakė senukas ir pakabino ragelį. Kai išėjo iš "Voli Spa" į Žemutinę Pagrindinę, jo akys degė, žingsnis spyruokliavo. Atrodė dvidešimčia metų jaunesnis, palyginus su tuo žmogumi, kuris vilkdamas kojas buvo įėjęs vidun.

Bet iki Bengoro buvo dvidešimt penkios mylios kelio, ir trys alaus bokalai pamažu išsivadėjo. Kai Ivas pasiekė redakcijos pastatą, vėl buvo blaivut blaivutėlis. Dar blogiau, galvoje jam sukosi ūkai ir jaukalynė. Jautė, kad pasakoja istoriją prastai, kad vis sugrįžta prie ano magijos seanso, prie to, kaip atrodė Hilis, prie savo įsitikinimo, kad Deividas Braunas iš tikrųjų išnyko.

Pagaliau jisai sustojo... tačiau veikiau todėl, kad išseko vis silpnėjantis žodžių srautas.

Braitas stukseno pieštuku į savo stalo kraštą, nepakeldamas akių į Ivą.

- O kaip iš tikrųjų, ar jūs tuo metu nė nedirstelėjot po pakyla, misteri Hilmanai?

- Ne... ne. Bet...

Dabar Braitas pažvelgė į jį, reporterio veidas buvo švelnus, bet su išraiška, kuri atvėrė Ivui akis - tas žmogus laikė jį bepročiu!

- Misteri Hilmanai, visa tai labai įdomu...

- Nesvarbu, - atsakė Ivas atsistodamas. Kėdė, ant kurios sėdėjo, taip staigiai pavažiavo atgal, jog mažne apvirto. Neaiškiai suvokė aplinkui tarškant printerius, skambant telefonus, žmones miesto redakcijoje su popieriais rankose skubančius ten ir atgal. O labiausiai jisai suvokė, jog yra pavargęs, iškamuotas baimės ir jog šis vyriokas laiko jį pamišėliu. - Nesvarbu, jau vėlu, manau, norėtumėt grįžti namo, pas šeimą.

- Misteri, jeigu tik jūs pažiūrėtumėt mano akimis, suprastumėt, kad...

- Aš ir *matau* jūsų akimis, - atšovė Ivas. - Turbūt pirmąsyk. Man taip pat reikia eiti, misteri Braitai. Prieš akis ilga kelionė, o lankymo valandos prasideda devintą. Atleiskit, kad sutrukdžiau.

Jis sparčiai apleido redakciją, pakeliui su įsiūčiu prisimindamas, ką turėjo prisiminti nuo pat pradžių; jog didesnio kvailio už seną kvailį nėra. O šio vakaro pokalbis, matyt, bus jį parodęs kaip visų didžiausią seną kvailį. Ką gi, daugiau nebėra ko stengtis papasakoti žmonėms, kas dedasi Heivene. Jis senas, taip, tačiau tebus prakeiktas, jeigu turės dar iškentėti panašų žvilgsnį kaip šiandien.

Niekados savo gyvenime.

6

Toks pasiryžimas jam laikėsi lygiai penkiasdešimt šešias valandas - iki tol, kol nepamatė pirmadienio spaudos antraščių. Išvydus jas, jam kilo noras nueiti ir susirasti žmogų, vadovaujantį tyrimui dėl dviejų dingusių valstijos kopų. "News" teigė, kad jo pavardė Daganas, ir užsiminė, kad jis gerai pažinojo Rūtą Makoslend - dargi tiek, jog atitrūks nuo ypatingai svarbios bylos, kad pasakytų trumpą kalbą per jos laidotuves. Matyt, velniškai gerai pažinojo, pasirodė Ivui.

Bet kai jis stengėsi sau įžiebti vakarykščios nakties užsidegimą bei jaudulį, tesurado gaižų nuobodulį ir beviltiškumą. Dvejetas straipsnių pirmame puslapyje atėmė iš jo paskutinę likusią drąsą. *Heivenas tampa gyvačių lizdu ir dabar gyvatės pradeda kandžiotis. Privalau ką nors tuo įtikinti, o kaip aš tą padarysiu? Kaip aš bet ką įtikinsiu, kad tame mieste reiškiasi telepatija ir Dievas žino, dar kas? Kaip, jeigu aš vos pajėgiu prisiminti, kokiu būdu sužinojau, kad tokie dalykai ten vyksta? Kaip, jeigu aš pats niekad iš tikrųjų to nemačiau? Kaip? O svarbiausia, kaip turėčiau tą padaryti, jeigu visa toji velniava dedasi jiems po akimis, o jie ničnieko nemato? Visas miestas čia pat netoliese išeina laukais, o niekas nė nutuokt nenutuokia, kas vyksta.*

Jis vėl atsivertė nekrologų puslapį. Aiškios Rūtos akys žvelgė į jį iš vienos tų keistųjų laikraštinių fotografijų, kurios yra ne kas kita kaip telkinys kompaktiškai išdėstytų taškelių. Jos akys, tokios aiškios, nuoširdžios ir gražios, ramiai žvelgė į jį. Ivas spėjo, kad Heivene mažiausia penki, o gal netgi tuzinas vyrų buvo ją įsimylėję, o ji niekad to nė neįtarė. Jos akys tartum neigė pačią mintį apie mirtį, skelbė ją juokinga. Bet vis dėlto ji buvo mirus.

Prisiminė, kaip ėjo su Hiliu iš namų, kai susirinko paieškų grupė. *Galėtum ir tu važiuoti su mumis, Rūta.*

Ivai, aš negaliu... Kaip nors susisiek su manimi.

Tik sykį jis pamėgino, manydamas, kad jeigu Rūta bus su juo Deryje, jai negrės joks pavojus... ir ji galėtų paremti jo pasakojimą. Tokios būklės kaip dabar, pasimetęs ir nelaimingas, besiilgintis namų, Ivas netgi abejojo, kas buvo jam svarbiau. Pagaliau tai neturi reikšmės. Tris kartus jis bandė tiesiogiai paskambinti į Heiveną, paskutinįsyk po pokalbio su Braitu, bet vis nebuvo ryšio. Prisiskambinti per tarpmiestinę, bet telefonistė jam pasakė, kad, matyt, bus sugedusi linija. Gal pamėgintų vėliau? Ivas pasakė taip ir padarysiąs, bet, užuot paskambinęs, gulėjo patamsy, klausydamasis kanalizacijos vamzdžių kikenimo.

Dabar, nepraėjus nė trim dienom, Rūta susisiekė su juo. Per nekrologų puslapį.

Jis pažvelgė į Hilį. Berniukas miegojo. Daktarai nesutiko vadinti tai koma - sakė, kad jo encefalograma nepanaši į komatozinio ligonio encefalogramą, veikiau jos linijos panašios į giliai miegančio žmogaus. Ivui nerūpėjo, kaip jie tai vadina. Žinojo, kad Hilis slysta tolyn, ar į būklę, vadinamą autizmu, - Ivas nesuprato, ką tas žodis reiškia, bet girdėjo vieną iš daktarų, kaip tasai stengėsi nuo jo nuslėpti ir tyliai sumurmėjo kitam, - ar į kokią kitą, vadinamą koma. Tai tik žodžiai. Slydimas tolyn - štai kur esmė, ir tatai ganėtinai baisu.

Važiuojant į Derį, berniukas elgėsi lyg ištiktas gilaus šoko. Ivas kažkaip neaiškiai jautė, kad išgabenus jį iš Heiveno reikalai pagerėtų, bet nei Brajantas, nei Merė, regis, nematė, kaip atrodo jų vyresnysis sūnus.

Nors jie ir išsidangino iš Heiveno, tačiau tai nieko nepadėjo. Aplinkos suvokimas ir sąmonės rišlumas Hiliui tolydžio silpnėjo. Pirmąją parą ligoninėje jis išmiegojo vienuolika valandų iš dvidešimt keturių. Įstengė atsakinėti į paprastus klausimus, bet sudėtingesni jį trikdė. Skundėsi, kad skauda galvą. Visiškai neprisiminė magijos seanso ir, atrodo, manė, kad jo gimtadienis buvo tik prieš savaitę. Tąnakt, giliai įmigęs, jis gan aiškiai ištarė vieną frazę: “Visus kareivukus”. Ivui pašiurpo nugara. Kaip tik tą Hilis klykavo, kai visi puolė iš namų ieškoti Deivido, o patsai buvo ištiktas isterijos.

Kitą dieną Hilis išmiegojo keturiolika valandų ir atrodė dar labiau sujaukto proto tą laiką, kurį praleido klampioje nemigoje. Jam priskirto vaikų psichologo paklaustas antrojo vardo, atsakė “Džonatanas”. Tai buvo *Deivido* antrasis vardas.

Faktiškai dabar jis miegojo kiaurą parą. Retsykiais prasimerkdavo, netgi atrodydavo, jog žiūri į Ivą ar vieną iš seselių, bet kai šie užkalbindavo, jis tik nusišypsodavo savo miela Hilio Brauno šypsenėle ir vėl jo sąmonė nuplaukdavo.

Slydo tolyn. Gulėjo kaip užkerėtas berniukas pasakų pilyje, tiktai lašelinės butelis jam virš galvos ir retsykiais per vietinį radiją koridoriuje nuskambantys pranešimai griovė tą iliuziją.

Iš pradžių kilo didelis bruzdulys tarp neuropatologų; tamsus, neapibrėžtas šešėlis Hilio smegenų žievės srityje kėlė įtarimą, kad keistą berniuko mieguistumą galėjo sukelti smegenų navikas. Bet kai po dviejų dienų Hilį vėl nuvežė padaryti rentgenogramos (jo fotoplokštelės buvo nejautrios, paaiškino Ivui rentgenotechnikas, kadangi niekas nesitiki aptikti smegenų naviką dešimtmečio vaiko galvoje, be to, nepastebėta jokių išankstinių simptomų, kad būtų galima jį įtarti), šešėlis buvo dingęs. Neuropatologas pasitarė su rentgenotechniku, ir iš pastarojo gynybinės pozos Ivas suprato, jog šis bus gavęs pylos. Neuropatologas pasakė, kad bus padaryta nauja serija nuotraukų, bet spėjo, jog ir jų rezultatas bus neigiamas. Veikiausiai pirmosios fotoplokštelės buvo sugedusios.

- Aš įtariau, kad kažkas čia ne taip, - pasakė jis Ivui.

- Kodėl?

Neuropatologas, stambus vyriškis su pasiutusiai raudona barzda, nusišypsojo:

- Kadangi tasai šešėlis buvo *didžiulis.* Kalbant atvirai, vaikiukas su tokiu dideliu smegenų naviku būtų buvęs labai sunkus ligonis itin ilgą laiką... jeigu apskritai būtų gyvas.

- Suprantu. Vadinasi, jūs vis dar nežinote, kas Hiliui negera?

- Dabar tyrimus atliekame dviem ar trim kryptimis, - pasakė neuropatologas, bet jo šypsena tapo neišskaitoma, akys nusisuko į šalį, o rytojaus dieną vėl pasirodė vaikų psichologas. Tas psichologas buvo storulė moteris labai juodais plaukais. Pasiteiravo, kur Hilio tėvai.

- Mėgina surasti savo kitą sūnų, - Ivas tikėjosi, kad atsakymas išmuš ją iš vėžių.

Anaiptol.

- Paskambinkit jiems ir pasakykit, jog man reikia jų pagalbos, kad surasčiau šį.

Jie atvyko, bet iš to nesulaukta jokios naudos. Buvo pasikeitę, atrodė kažkokie ne tokie. Vaikų psichologė irgi šitai suvokė, ir po įvadinės klausimų serijos ėmė nuo jų trauktis - tiesą sakant, Ivas *pajautė* ją tai darant. Ivas pats turėjo labai prisiversti, kad neatsistotų ir neapleistų kabineto. Nenorėjo justi ant savęs keisto jų žvilgsnio: jam pasirodė, lyg būtų numatytas kažkokiam tikslui. Moteris su megztinėliu ir išblukusiais džinsais kažkada buvo jo duktė, ir ji vis dar *atrodė* kaip jo duktė, bet jau tokia nebebuvo, visai ne. Didžiuma Merės buvo mirusi, o kas likę - sparčiai merdėjo.

Vaikų psichologė daugiau jų nebekvietė atvykti.

Po to ji dar du kartus atėjo apžiūrėti Hilį. Antrąsyk - šeštadienį popiet, dieną prieš tai, kai susprogo Heiveno rotušė.

- Kuo jį čia maitina? - staiga ji paklausė.

Ivas sėdėjo prie lango po karštais saulės spinduliais ir mažne buvo beužsnūstąs. Storulės klausimas išbudino jį.

- Ką?

- Kuo jį čia maitina?

- Na, paprasčiausiai, įprastu maistu, - atsakė jis.

- Abejoju.

- Neverta, - nuramino jis. - Aš pakankamai dažnai čia maitindavaus, kad žinočiau. Kodėl klausiat?

- Todėl, kad jam iškrito dešimt dantų, - trumpai bloškė ji.

7

Nepaisant maudžiančio artrito, Ivas kietai sugniaužė kumštį ir stipriai trenkė sau per kelį.

Ką ketini daryti, seni? Deividas dingo, ir būtų lengviau, jeigu galėtum save įtikinti, kad jis iš tiesų miręs, tiesa?

Taip. Visa būtų paprasčiau. Liūdniau, bet paprasčiau. Bet jis negalėjo tuo patikėti. Dalis jo vis dar buvo įsitikinusi, kad Deividas gyvas. Galbūt toks požiūris - tai tik sau nuraminti, bet Ivui kažkodėl taip neatrodė, savo laiku pakankamai buvo padaręs panašių klaidų, bet čia, matyt, kas kita. Jo sąmonėje be atvangos tvinkčiojo stipri nuojauta: *Deividas gyvas. Jis pražuvęs ir jam gresia mirtinas pavojus, o, tikrų tikriausiai... bet jį vis dar galima išgelbėti. Jeigu. Jeigu turėsi ryžto ką nors padaryti. Ir jeigu tai, kam pasiryši, bus teisinga. Maža šansų tokiam senam pirdžiui kaip tu, nuvarvinančiam tamsią dėmę ant savo kelnių kassyk, kai nesuspėja laiku į išvietę. Maža, maža šansų.*

Vėlai pirmadienio vakarą jis drebėdamas atsibudo iš negilaus miego Hilio palatoje - seselės dažnai jam nuolaidžiaudavo ir leisdavo pasilikti gerokai ilgiau nustatytųjų lankymo valandų. Sapnavo baisų košmarą: tarytum buvo kažkokioje tamsioje uolėtoje vietovėje - smailos kalnų viršūnės smigo į juodą, šaltų žvaigždžių nusagstytą dangų, o čaižantis nelyginant ledo adatėlės vėjas stūgavo siaurais, akmeningais tarpekliais. Žvaigždžių šviesoje žemiau po savimi matė plytinčią didžiulę lygumą. Atrodė sausa, šalta ir negyva. Gilūs skardžiai zigzagais raižė ją, suteikdami keisto grindinio išvaizdą. Ir iš kažkur jį pasiekė plonytis Deivido

balsiukas: *Padėk man, seneli, skauda kvėpuoti! Padėk man! Aš bijau! Nenorėjau to fokuso, bet Hilis mane privertė, ir dabar nerandu kelio namo!*

Atsisėdęs pažvelgė į Hilį, visas išpiltas prakaito, kuris sruvo veidu nelyginant ašaros.

Atsistojo ir nuėjo prie Hilio, pasilenkė prie pat jo.

- Hili, - pasakė jis, kaip jau nekart sakydavo. - Kur tavo brolis? *Kur Deividas?*

Tačiau šįsyk Hilio akys prasivėrė. Vandeningas, nematantis žvilgsnis pašiurpino Everetą - tai buvo neregio žynio žvilgsnis.

- Altayre-4, - ramiai ir visai aiškiai pasakė Hilis. - Deividas Altayre-4, ir tominokeriai, tominokeriai ten beldžias trankiai.

Jo akys pamažu užsimerkė, ir jis vėl kietai užmigo.

Ivas sustingo prie jo, visas nupilkęs it negyvėlis.

Po kurio laiko jį sukrėtė drebulys.

8

Jis buvo miestas tremtyje.

Jeigu Rūta Makoslend buvo Heiveno širdis ir sąžinė, tai Ivas Hilmanas su savo septyniasdešimt trejų metų amžiumi (ir toli gražu ne toksai senas, kaip pastaruoju metu jis buvo pradėjęs baimintis) buvo jo atmintis. Per savo ilgą gyvenimą matė daug miesto įvykių ir dar daugiau girdėjo; visad mokėjo klausytis.

Tą pusiaudienio vakarą palikęs ligoninę, jis užsuko į Derio knygynėlį "Misteris Peiperbekas", kur už devynis dolerius nusipirko Meino atlasą - didelių žemėlapių rinkinį, apimantį visą valstijos teritoriją, išdalintą segmentais, po šešis šimtus kvadratinių mylių kiekvienas. Pervertęs iki 23-ojo žemėlapio, susirado Heiveno miestą. Knygynėlyje taip pat buvo nusipirkęs skriestuvą ir dabar, nė nesusimąstydamas kodėl, nubrėžė apie miestą ratą. Žinoma, šitai darydamas neįbedė skriestuvo smaigalio į Heiven Vilidžą, nes gyvenvietė faktiškai buvo miesto teritorijos pakraštyje.

Deividas Altayre-4.

Deividas Altayre-4 ir tominokeriai, tominokeriai ten beldžias trankiai.

Ivas sėdėjo suraukęs kaktą, žvelgdamas į žemėlapį bei savo nubrėžtą ratą ir mąstė, ar Hilio pasakytieji žodžiai ką nors reiškia.

Reikėjo nusipirkti raudoną pieštuką, seni. Heivenas dabar turėtų būti apibrėžtas raudonai. Šiame žemėlapyje... kiekviename žemėlapyje.

Jis pasilenkė arčiau. Toli matė vis dar taip puikiai, jog iš keturiasdešimties jardų nuotolio būtų galėjęs atskirti pupelę nuo kukurūzo grūdo, padėtus ant tvorastulpio, bet artimoji jo rega dabar labai greitai ėjo velniop, o savo akinius skaitymui buvo palikęs pas Merę ir Brajantą - ir kažkaip jautė, kad jeigu sugrįžtų pasiimti, ko gero, turėtų rimtesnių rūpesčių, nei perskaityti smulkų šriftą. Kol kas geriau - saugiau - verstis be jų.

Mažne įbedęs nosį į puslapį, jis ištyrinėjo vietą, kur buvo įsmigęs skriestuvo smaigalys. Tiesiai į Derio kelią, kiek šiauriau Prestono upelio ir truputėlį į rytus nuo vietovės, kurią jis ir jo draugai vaikystėje vadino Didžiojo Indėno mišku. Žemėlapyje jis buvo pažymėtas kaip Degantysis miškas; Ivas porąsyk buvo girdėjęs ir šį pavadinimą.

Jis sumažino skriestuvo praskėtros kampą ketvirčiu spindulio, kad apskritimu apimtų visą Heiveną, ir nubrėžė antrą ratą. Pastebėjo, kad Brajanto ir Merės namas atsidūrė kaip tik šio antro rato viduje. Į vakarus ėjo trumpa Nistos kelio atkarpa, atsišakojanti nuo 9-ojo plento - Derio kelio - ir aklai užsibaigianti prie žvyro karjero to paties miško pakrašty - nesvarbu, kaip jį pavadinsi, Indėno ar Degančiuoju, tai iš esmės tas pat, miškas vienas ir tas pats.

Nistos kelias... Nistos kelias... Kažkas apie Nistos kelią girdėta, bet kas? Kažkas, nutikę dar prieš jam gimstant, bet apie ką paskiau metų metais buvo vis kalbama...

Ivas užsimerkė ir atrodė, kad besėdėdamas jis užsnūdo - vienišas išdžiūvęs senučiukas, beveik nuplikusia galva, su tvarkingais chaki spalvos marškiniais ir tokiomis pat rūpestingai išlygintomis kelnėmis.

Ir jis prisiminė, pats nusistebėdamas, kodėl iškart jam neatėjo į galvą. Klarendonai. Žinoma, Klarendonai. Jie gyveno, kur susikerta Nistos ir Senasis Derio keliai. Polis ir Feitė Klarendonai. Feitė, kuri taip susižavėjo tuo saldžialiežuviu pamokslininku ir kuri apie devynis mėnesius po to, kai pamokslininkas paspruko iš miesto, pagimdė kūdikį juodais plaukais ir mielomis žydromis akimis. Polis Klarendonas, kuris ilgai stebeilijo į kūdikį lopšyje, o paskiau paėmė savo skustuvą...

Kai kurie žmonės paskiau lingavo galvas ir dėl visko kaltino pamokslininką - jo pavardė buvo Kolsonas. Bent jis taip sakėsi.

Kai kurie lingavo galvas ir kaltino Polį Klarendoną; sakė, kad jis visados buvo pamišėlis ir Feitei nereikėjo už jo tekėti.

Kai kurie, žinoma, kaltino Feitę. Ivas prisiminė, kaip vienas senis kirpykloje, - tai buvo po daugelio metų, bet tokie miestai kaip Heivenas ilgai išlaiko atmintį, - pavadino ją "tiesiog iš prigimties su besikratančiais papais kekše, per kurią vieni nemalonumai".

O kai kurie - po teisybei, tylomis - kaltino mišką.

Ir staiga Ivui atsivėrė.

Taip, taip, jie kaltino mišką. Jo motina tokius žmones vadindavo prietaringais tamsuoliais, bet jo tėvas tik pamažu papsėdavo pypkę ir sakydavo, kad kartais senos istorijos turi grūdelį ar porą tiesos, ir verčiau nerizikuoti. Štai kodėl, sakydavo tėvas, juodai katei perbėgus kelią jis visad persižegnoja.

- Pf! - purkšdavo Ivo motina. Pačiam Ivui tada buvo apie devyneri metai, dabar prisiminė jis.

- Ir, spėju, štai kodėl tavo mama visada meta žiupsnį druskos per petį, kai apverčia druskinę, - nepiktai tarė tėvas, kreipdamasis į Ivą.

- Pf! - supurkštė ji vėl ir įėjo vidun, palikdama savo vyrą, rūkantį priebutyje. Ivas sėdėjo greta ir įdėmiai klausėsi jo poringių. Ivas visad buvo geras klausovas... išskyrus tą vieną lemiamą akimirką, kai kam labai jo reikėjo, kad išklausytų, tą vieną nesugrąžinamą akimirką, kai Hilio ašaros privertė jį sutrikusį pasitraukti.

Todėl dabar Ivas klausėsi. Klausėsi savo atminties... miesto atminties.

9

Didžiojo Indėno mišku jis buvo pavadintas todėl, kad ten žuvo Vadas Atlantikas. Tai baltieji jį pavadino Vadu Atlantiku - tikrasis jo vardas mikmahų* tarme buvo Vavaivoka, o tai reiškė "šalimais aukštųjų vandenų". "Vadas Atlantikas" buvo niekinamas jo vertinys. Gentis iš pradžių užėmė teritoriją, kuri dabar sudarė didesniąją Penobskoto apygardos dalį; didelės grupės buvo susitelkusios Oldtaune, Skauhegene ir Didžiajame miške, kurie prasidėjo nuo Ladlou - kaip tik pastarajame indėnai palaidojo savo mirusiuosius po 1880-aisiais juos nusiaubusio gripo ir pasitraukė piečiau kartu su Vavaivoka, kuris vadovavo jiems per tolimesnį nuosmūkį. Vavaivoka mirė 1885-aisiais, ir mirties patale jis paskelbė, kad miškai, į kuriuos atvedė savo nykstančią gentį, užkeikti. Tai tapo žinoma ir užfiksuota dviejų dalyvavusių prie jo mirties baltųjų dėka. Vienas iš jų buvo antropologas iš Bostono koledžo, kitas - iš Smitsono Instituto. Abu užklydo į šią sritį, ieškodami indėniškų dirbinių, kadangi šiaurės rytų gentys buvo sparčiai beišsigimstančios ir netrukus turėjo išnykti. Kur kas mažiau buvo tikra, ar Vadas Atlanti-

---

* Algonkinų genties indėnas.

kas pats užtraukė prakeikimą, ar tik konstatavo jau egzistuojančią padėtį.

Kad ir kaip ten būtų, vienintelis likęs jam paminklas - Didžiojo Indėno miškas, netgi jo kapvietė dabar nežinoma. Šio didžiulio miškų masyvo pavadinimas buvo, kiek Ivas prisiminė, dažniausiai vartojamas Heivene ir kituose apylinkės miestuose, bet jis galėjo suprasti, kodėl Meino atlasą sudarinėję kartografai nepanoro į jo žemėlapius patalpinti žodžio "Indėno". Žmonės tapo labai opūs tokioms paprastoms užuominoms.

Senos istorijos kartais turi grūdą tiesos, tėtis sakydavo...

Ivas, kuris irgi žegnodavosi, kai juoda katė perbėgdavo kelią (ir, po teisybei, dargi tada, kai kuri nors tik atrodydavo panaši į tokią - kad būtų saugiau), pagalvojo, kad jo tėtis buvo teisus ir kad to grūdo paprastai jose esama. O Didžiojo Indėno miškas, buvo jis užkeiktas ar ne, niekam nebuvo itin laimingas.

Nelaimingas Vavaivokai, nelaimingas Klarendonams. Nebuvo laimingas ir medžiotojams, bandžiusiems tenai savo ranką, prisiminė jis. Per tuos metus ten įvyko dvejetas... ne, trejetas... minutėlę...

Ivo akys išsiplėtė, ir jis tyliai švilptelėjo, mintyse pasirausė įsivaizduojamoje kartotekoje, pažymėtoje NELAIMINGI ATSITIKIMAI MEDŽIOKLĖJE, HEIVENAS. Čia pat prisiminė bent tuziną nelaimių, daugiausia šautinių, įvykusių Didžiojo Indėno miške, tuziną medžiotojų, kurie buvo išvilkti iš jo plūstantys krauju ir besikeikiantys, plūstantys krauju ir be sąmonės ar tiesiog negyvi. Kai kurie iš jų nusišovė patys, besinaudodami užtaisytais šautuvais vietoje ramsčių, kad perliptų per išvirtusius medžius, ar išmesdami juos iš rankų, ar dar dėl kokio prakeikto dalyko. Vienas buvo palaikytas savižudžiu. Bet Ivas dar prisiminė, kad dviem atvejais būta žmogžudysčių, įvykusių Didžiojo Indėno miške - abiem kartais įvykusių pasikarščiavus: sykį per kortų kivirčą kažkieno stovykloje, sykį dviem bičiuliams susiginčijus, kieno kulka paklojo rekordinio dydžio elnią.

Be to, medžiotojai ten pasiklysdavo. Dievaži! Dargi kiek kartų! Kiekvienais metais, regis, būdavo siunčiama mažų mažiausia viena paieškų grupė ieškoti kokio nors suskretėlio iš Masačūsetso, Niū Džersio ar Niujorko, o kai kuriais metais tokių paieškų būdavo dvi ar trys. Ne visi paklydusieji buvo surasti.

Dauguma iš jų - tai miestiečiai, kuriems pirmų pirmiausia nebūta ko lįsti į mišką, tačiau ne visada taip pasakytina. Prityrę medžiotojai kalbėdavo, kad Didžiojo Indėno miške kompasai veikia prastai ar išvis nevei-

kia. Ivo tėtis sakydavo, kad veikiausia tenai kur nors slypi velniškai stambus magnetinės uolienos masyvas, kuris, po šimts, sutrikdo kompaso rodyklę. Skirtumas tarp miestiečių ir miškų veteranų tas, kad miestiečiai išmoksta naudotis kompasu ir paskiau visiškai juo pasikliauja. Tad, kai tas išeina iš rikiuotės ir vietoje rytų rodo šiaurę ar vietoje vakarų rytus, arba vien tik sukasi ir sukasi aplinkui nelyginant pieno butelis per žaidimą bučiniais, jie pasijunta kaip žmonės su laisvais viduriais, įstrigę šikinyke be tualetinio popieriaus. Protingesnieji paprasčiausiai keikdamiesi įsigrūsdavo kompasą kišenėn ir bandydavo vienu iš pustuzinio kitų būdų nustatyti kryptį. Jeigu neturi nieko kita, gali susirasti upokšnį, kuris išvestų iš miško. Anksčiau ar vėliau, laikydamasis jo, išeini į kelią ar prie aukštos įtampos atramų.

Bet Ivas pažinojo keletą vyrukų, kurie visą savo amžių gyveno ir medžiojo Meine ir kuriuos vis tiek tekdavo išvesti iš miško padedant paieškų grupei, jeigu tik per kvailą atsitiktinumą nesusirásdavo kelio patys. Delbertas Makridis, kurį Ivas pažinojo nuo pat vaikystės, buvo vienas iš tokių. Delas įėjo į Didžiojo Indėno mišką su savuoju dvylikakalibriu antradienį, 1947-ųjų metų lapkričio 10-ąją. Kai praslinko dvi paros, o jis vis dar nebuvo pasirodęs, misis Makridi paskambino Alfui Tremeinui, kuris tais laikais buvo konsteblis. Paieškų grupė iš dvidešimties žmonių įžengė į mišką toje vietoje, kur Nistos kelias baigėsi prie Daijamondo žvyro karjero, o į savaitės pabaigą ji išaugo iki dviejų šimtų.

Jie jau rengėsi laikyti Delą, - kurio duktė, suprantama, buvo Heizelė Makridi, - žuvusiu, kai tas kliuvinėdamas kojomis išsigavo iš miško Prestono upokšnio pakraščiu - išblyškęs, apdujęs ir dvidešimčia svarų lengvesnis nei įžengdamas į mišką.

Ivas aplankė jį ligoninėje.

- Kaip šitai galėjo atsitikti, Delai? Naktis buvo giedra. Žvaigždės ryškiai spindėjo. Juk tu moki orientuotis pagal žvaigždes, ar ne?

- Aha, - Delas atrodė gerokai susigėdęs. - Šiaip ar taip, anksčiau visad mokėdavau.

- O samanos. Juk tai tu man papasakojai, kai buvome vaikai, kaip susirasti šiaurę pagal samanas ant medžių.

- Aha, - pakartojo Delas. Tik tiek. Ivas davė laiko jam atsigauti, paskiau vėl mygo:

- Na, tai kas atsitiko?

Delas vis tebetylėjo. Paskiau vos girdimu balsu pratarė:

- Mane apsuko.

Ivas leido tvyroti tylai, nors jam ir sunku buvo iškęsti.

- Iš pradžių viskas buvo gerai, - pagaliau vėl prašneko Delas. - Visą rytą medžiojau, bet neaptikau šviežio pėdsako. Dieną atsisėdau ir papietavau, išgėriau butelį mamos įdėto alaus. Apėmė miegas, ir aš užsnūdau. Sapnavosi man kažkokie keisti sapnai... negaliu jų prisiminti, bet žinau, kad jie buvo keisti. Ir, tik pažiūrėk! Šitai man atsitiko, kol miegojau.

Delas Makridis atkėlė viršutiniąją lūpą ir parodė Ivui švarplę.

- Pametei dantį?

- Aha... kai atsibudau, jis gulėjo ant mano kelnių antuko. Veikiausia iškrito man bemiegant, bet aš niekad anksčiau nesiskundžiau dantimis, neskaitant to atvejo, kai negalėjo prasikalti vienas proto dantis, ir aš mažne numiriau. Na, o tuo tarpu ėmė temti...

- *Temti!*

- Suprantu, kaip tatai skamba, nesirūpink, - šiurkščiai metė Delas - bet tasai šiurkštumas buvo didžiai susigėdusio žmogaus. - Paprasčiausiai aš pramiegojau visą popietę, ir kai atsistojau, Ivai...

Kokią apgailėtiną sekundę jis susidūrė akimis su Ivo žvilgsniu ir tuojau pat vėl jas nusuko, lyg nepajėgdamas ilgiau žvelgti savo bičiuliui į akis.

- Tartum kas pavogė mano smegenis. Galbūt dantų fėja.

Delas nusijuokė, bet be ypatingo linksmumo.

- Kurį laiką aš klaidžiojau, manydamas, jog einu pagal šiaurinę žvaigždę, o kai iki devintos valandos ar maždaug apie tiek vis dar neužsidūriau ant Kirtavietės kelio, aš tartum prasitryniau akis ir pamačiau, kad tai visai ne Šiaurinė, bet kažkuri iš planetų - Marsas ar Saturnas, nežinau. Atsiguliau pamiegoti, ir iki po savaitės išėjau palei Prestono upokšnį, nieko neprisimenu, išskyrus kai kurias nuotrupas.

- Na... - Ivas užsikirto. Visiškai nepanašu į Delą, kurio niekas neišmuša iš vėžių. - Na, tu gal supanikavai, Delai?

Delas vėl pakėlė akis į Ivą. Šįsyk jos buvo ne tik susigėdusios, bet ir su šiokio tokio humoro problyksniais.

- Nemanau, žmogus juk negali visą savaitę panikuoti, - sausai pasakė jis. - Tai *baisiai* sunku.

- Taigi tu tik...

- Taip, aš tik, - sutiko Delas. - Tačiau ką būtent “tik”, aš nežinau. Bet prisimenu, kad kai pabudau iš to snaudulio, mano kojos ir subinė buvo aptirpusios ir lyg tebemiegančios, ir prisimenu, kad per vieną iš tų sapnų girdėjau kažkokį dūzgesį, - žinai, panašiai, kaip ramią dieną dūzgia aukštos įtampos linija, - ir tai viskas. Aš pamiršau visą savąją miš-

ko nuovoką ir klaidžiojau kaip žmogus, niekad anksčiau nė *nematęs* miško. Kai užsidūriau ant Prestono upokšnio, vis dėlto susiorientavau, kad patraukčiau palei jį, ir galutinai prabudau čia; turbūt iš manęs juokiasi visas miestas, bet aš džiaugiuosi likęs gyvas. Ačiū už tai Dievui.

- Iš tavęs niekas nesijuokia, Delai, - pasakė Ivas, ir tai buvo melas, nes iš jo juokėsi. Penkerius metus Delas visaip stengėsi pergalėti tokią šlovę, ir kai įsitikino galutinai, kad kirpyklos juokeliai niekad neduos jam ramiai gyventi, jis išsikėlė į Rytų Edingtoną ir atidarė garažą su nedidele mašinų remonto dirbtuvėle. Ivas kartkartėmis jį aplankydavo, bet Delas niekad į Heiveną nebeatvažiuodavo. Ivas, regis, numanė kodėl.

10

Sėdėdamas išsinuomotame kambaryje, Ivas kaip įmanoma labiau suglaudė skriestuvą ir nubrėžė mažutėlytį ratuką, patį mažiausią, kokį tik leido kompasas. Šio vaikiško marmurinio rutuliuko skersmens apskritimo viduryje tebuvo iš viso vienas namas, ir jis pagalvojo: "Tasai namas arčiausiai iš visų nuo Heiveno centro. Keista, kaip aš niekad apie tai nepagalvojau".

Tai buvo senojo Gariko sodyba, prigludusi prie Derio kelio, o už jos plytėjo Didžiojo Indėno miškas.

"Turėčiau nors šį paskutinį ratuką apibrėžti raudonai, jeigu jau ne kitus".

Senojo Gariko sodyboje dabar gyveno Frenko dukterėčia Bobė - žinoma, ji ne ūkininkavo, bet rašė knygas. Ivas nebuvo apsimainęs daugeliu žodžių su Bobe, bet ji mieste turėjo gerą reputaciją. Laiku apsimokėdavo sąskaitas, kalbėjo žmonės, o be to, nebuvo liežuvautoja. Taipgi ji rašo gerus senoviškus vesternus, nuo kurių tiesiog negalėdavai atsitraukti, visai ne tokias knygas su pramanytomis pabaigomis ir krūva šlykščių nešvankybių, kokias rašė tasai vyriokas, gyvenantis Bengore. Velniškai geri vesternai, sakė žmonės.

Ypač, kaip parašyti moters.

Žmonės Heivene buvo palankūs Bobei Anderson, bet, aišku, ji gyveno mieste dar tik trylika metų, tad reikia dar palaukti ir pažiūrėti. Daugumas sutiko, kad Garikas buvo trenktas kaip šikinyko žiurkė. Visad užaugindavo gerą derlių, bet jo protinės būklės tatai nekeitė. Visad taikydavosi kam nors papasakoti apie savo sapnus. Paprastai jie būdavo apie Antrąjį Atėjimą. Galų gale baigėsi tuo, jog net Arlina Kalam, kuri su krikščionės uolumu pardavinėjo kosmetikos priemones ir valik-

lius "Amway", pasistengdavo išnykti, vos tik išvydusi Frenko Gariko sunkvežimį (su buferiais, apklijuotais lipdukais, skelbiančiais ką nors tokio: JEI ŠIANDIEN PAKYLĖJIMAS DANGUN, KAS NORS TESUGRIEBIA MANO VAIRĄ) atriedant miestuko Pagrindine gatve.

Šešiasdešimtųjų pabaigoje seniui pasimaišė galva dėl skraidančiųjų lėkščių. Svaičiojo kažką apie Eliją, regintį ratą rate ir paimtą dangun angelų, valdančių ugninius vežimus, varomus elektromagnetinės energijos. Jis buvo trenktas ir numirė nuo širdies smūgio 1975-aisiais.

"Bet prieš numirdamas, - pagalvojo Ivas su kylančiu šalčiu, - jis neteko visų savo dantų. Aš atkreipiau į tai dėmesį ir prisiminiau, kaip Džastinas Hardas, gyvenantis kiek tolėliau prie to paties kelio, komentavo... ir dabar Džastinas ten gyvena arčiausiai, tai yra neskaitant pačios Bobės, ir Džastino taipgi nepavadintum sveiko proto bei išminties etalonu. Kelis kartus, kai mačiausi su juo prieš išvažiuodamas, jis man dargi priminė senąjį Frenką".

Keista, pirmiausia jis pagalvojo, kad niekad anksčiau nesusiejo tų savotiškų dalykų, kurie praeityje nutikdavo tuose dviejuose vidiniuose ratuose, kad niekas jų nesusiejo. Toliau mąstydamas nusprendė, kad galų gale čia nieko keista. Gyvenimas - ypač ilgas - esti sudarytas iš daugybės įvykių nelyginant gobelenas su tankiai išaustu raštu. Toksai raštas kaip šis - mirtys, žmogžudystės, pasiklydę medžiotojai, trenktas Frenkas Garikas, galbūt netgi tas įtartinas gaisras pas Polsonus - išryškėja tik tada, kai į jį atidžiai įsižiūri. Sykį išvydęs stebiesi, kaip galėjai jo nematyti. Bet jeigu nesi...

Ir dabar toptelėjo nauja mintis: Bobė Anderson irgi galbūt *ne visai* normali. Prisiminė, kad nuo liepos pradžios, o gal netgi *anksčiau,* iš Didžiojo Indėno miško atsklisdavo dirbančių galingų mašinų dudenimas. Ivas girdėjo tuos garsus, bet nekreipė į juos dėmesio - Meinas buvo labai miškingas, ir visi tie garsai - įprastas dalykas. Matyt, kompanija "Naujosios Anglijos popierius" ruošė sau miško medžiagų.

Tačiau dabar, kai apie tai pagalvojo, - kai išvydo audeklo raštą, - Ivas sumojo, kad garsai sklido ne iš miško gilumos, kur buvo kompanijos kirtavietės, o iš Gariko sodybos. Ir staiga jam dingtelėjo, kad ankstesnieji garsai - cikliškas grandininio pjūklo žvygesys, virstančių medžių treškesys ir braškėjimas, užsikertantis benzininio tašiklio stūgsmas - užleido vietą garsams, kurių jis anaiptol nesiejo su miško darbais. Pastarieji garsai buvo... kieno? Galbūt žemkasių.

Pakanka išvysti rašto piešinį, ir visa atsistoja į savo vietą - kaip paskutinis tuzinas kaladėlių be vargo sutelpa į didelę mozaikinę mįslę.

Ivas sėdėjo žvelgdamas į žemėlapį ir nubrėžtuosius ratus. Stingdantis siaubas tartum plito jo gyslomis, persmelkdamas šalčiu iki pat vidaus.

Sykį išvydęs audinio raštą, *nebegali* jo nematyti.

Su trenksmu užvertęs atlasą, Ivas atsigulė lovon.

11

Bet miegas neėmė.

Ką jie ten daro šiąnakt? Stato ką nors? Verčia žmones išnykti? Ką?

Kaskart, kai jis buvo beužmingąs, iškildavo vaizdas: Heiven Vilidžo gyventojai, stovintys Pagrindinėje gatvėje apdujusiais veidais, lyg sapnuodami, ir visi žvelgiantys pietvakarių kryptimi, iš kur sklido tie garsai - nelyginant mahometonai pasisukę maldai į Meką.

Galingos mašinos... žemkasės.

Kai kaladėlės sueina visos į vietą, imi matyti, kas tai, nors ir nėra ant dėžutės piešinuko, kuris tau pagelbėtų. Gulėdamas šioje aukštoje lovoje netoliese tos vietos, kur ištiktas komos gulėjo Hilis, Ivas Hilmanas galvojo, kad mato paveikslą pakankamai gerai. Ne visą, įsidėmėkit, bet didžiumą. Matė ir puikiai suprato, kad niekas juo nepatikės. Niekas, jeigu nepateiks įrodymų. Ir jis nedrįso sugrįžti atgal, nedrįso atsidurti jiems pasiekiamas. Antrusyk jie jo nebeišleis.

Kažkas. Kažkas Didžiojo Indėno miške. Kažkas žemėje, kažkas sodyboje, kurią Frenkas Garikas testamentu paliko savo dukterėčiai, rašančiai tuos vesternus. Kažkas, kas pamaišydavo kompasus ir žmonių protus, jeigu per arti prieidavai. Ivo supratimu, tokių keistų klodų gali būti visur žemėje. Mažų mažiausia tai galėtų paaiškinti, kodėl žmonės kai kuriose vietose visąlaik tokie velniški dergaliai. Kažkas bloga. Šmėkliška. Galbūt net užkeikta.

Ivas neramiai sujudėjo, persivertė, pažvelgė į lubas.

Kažkas *turėjo* būti žemėje. Bobė Anderson tai surado ir atkasinėjo, ji ir tasai vyriokas, kuris laikosi su ja fermoje. To vyrioko pavardė... jo pavardė...

Ivas stengėsi prisiminti, bet niekaip nesisekė. Mintyse jam iškilo, kaip Bičas Džernigenas suspaudė lūpas, kai sykį apie Bobės draugužį užsiminta “Heiveno užkandinėje”. Nuolatiniai lankytojai prie kavos puodelio kaip tik pastebėjo tą žmogų išeinant iš parduotuvės su produktų krepšeliu. Gyveno jis Trojoje, pasakė Bičas, menkoje lūšnelėje su malkų krosnimi ir plastikine plėvele languose.

Kažkas atsiliepė girdėjęs, jog vyriokas išsilavinęs.

Bičas atšovė, kad išsilavinimas nieko neapsaugojo nuo menkystės.

"Niekas dėl to užkandinėje nesiginčijo", - prisiminė Ivas.

Nensė Vos irgi atsiliepė apie jį nepalankiai. Pasakė, kad Bobės draugužis nušovė savo žmoną, bet buvo paleistas, nes esąs koledžo profesorius.

- Šioje šalyje, jeigu tik turi lotyniškai surašytą diplomą, gali iš *bet ko* išsisukti, - taip tada pasakė ji.

Jie stebėjo vyrioką įlipant į Bobės sunkvežimį ir nuvažiuojant senojo Gariko sodybos link.

- Girdėjau, jisai specialistas išgerti, - pasakė Deivas Ratledžas nuo galinės taburetės iš savo pamėgtojo kampo. - Kas tik ten užeina, sako, kad jis mažne visad girtas kaip pėdas.

Į tuos žodžius nuskambėjo nedraugiškas, pasalūniškas, kaimietiškas kvatulys. Jie nemėgo Bobės draugužio; nė vienas nemėgo. Kodėl? Todėl, kad nušovė savo žmoną? Kad gėrė? Kad gyveno su moterimi, kurios nebuvo vedęs? Ivas gerai suprato kodėl. Užkandinėje tądien buvo žmonės, kurie ne tik *muše* savo žmonas, bet dargi mušė taip, jog jų neatpažindavai. Čia tai buvo laikoma elgesio norma: privalėjai įkrėsti proto savo senei, jeigu ši "pasidarydavo pernelyg įžūli". Čia buvo žmonės, kurie nuo vienuolikos ryto iki šeštos vakaro plempė alų ir pigų viskį ir būtų išlakę netgi nuodus musėms, prakoštus pro nosšnypštį, jeigu neįpirkdavo viskio. Žmonės, kurių lytinis gyvenimas tarsi triušių, šokinėjančių nuo skylės prie skylės... Vis dėlto, kokia jo pavardė?

Ivas grimzdo į miegą. Išvydo juos stovinčius ant šaligatvių, ant pievutės priešais viešąją biblioteką, tenai, prie parkelio, lyg per sapną žvelgiančius tų garsų pusėn. Ir vėl staiga atsibudo.

Ką tu aptikai, Rūta? Kodėl jie tave nužudė?

Jis persivertė ant kairiojo šono.

Deividas gyvas... bet kad jį sugrąžinčiau, privalau pradėti nuo Heiveno.

Persivertė ant dešiniojo šono.

Jie mane užmuš, jei sugrįšiu. Buvo laikas, kai mane mažne taip pat mylėjo kaip Rūtą... Dabar manęs neapkenčia. Mačiau tai iš jų akių tą vakarą, kai pradėjo ieškoti Deivido. Aš išsivežiau Hilį, nes jis buvo ligonis ir reikalingas daktaro... bet velniškai buvo gera turėti priežastį, kad išvažiuotum. Galbūt jie tik todėl mane išleido, kad Deividas nukreipė jų dėmesį. Galbūt paprasčiausiai norėjo manimi atsikratyti. Šiaip ar taip, man pasisekė, kad iš ten ištrūkau. Antrąsyk neištrūkčiau. Tad kaipgi galiu grįžti? Negaliu.

Ivas blaškėsi ir vartėsi įstrigęs tarp dviejų įsakmių paskatų - jis privalo grįžti į Heiveną, jeigu nori išgelbėti Deividą, kol šis dar nenumirė, bet jeigu sugrįš, bus užmuštas ir greitai palaidotas kieno nors galulaukėj.

Netrukus iki pusiaunakčio jis nugrimzdo į neramų snaudulį, kuris veikiai nuo kraštutinio išsekimo perėjo į gilų miegą be sapnų.

12

Jis miegojo ilgiau nei kada nors per daugelį metų - atsibudo antradienį ketvirtį po dešimtos. Pirmąsyk per ilgą laiką jautėsi atsigavęs ir sveikas. Be to, miegas jam didžiai pasitarnavo: jo metu sugalvojo, kaip galbūt galėtų sugrįžti į Heiveną ir vėl iš jo ištrūkti. Galbūt. Dėl Deivido ir Hilio jisai surizikuos.

Pagalvojo, kad galėtų patekti į Heiveną ir jį palikti Rūtos Makoslend laidotuvių dieną.

13

Batčas Monstras Daganas buvo stambiausias Ivo kada nors matytas žmogus. Jam pasirodė, kad Džastino Hardo tėvas Henris netoli to, - Henris buvo šešių pėdų ir šešių colių ūgio, svėrė tris šimtus aštuoniasdešimt svarų ir turėjo pečius tokius plačius, jog vos išsitekdavo pro duris, - bet šis vyriokas, Ivo nuomone, buvo mažumėlę didesnis. Dvidešimt ar trisdešimt svarų lengvesnis - galbūt, tačiau tik tiek.

Kai Ivas paspaudė policininkui ranką, suprato, jog gandai apie jį jau buvo pasklidę. Tai atsispindėjo Dagano veide.

- Sėskitės, pone Hilmanai, - pakvietė Daganas ir pats atsisėdo į sukamąją kėdę, kuri atrodė sukalta iš didžiulio ąžuolo. - Kuo galiu būti jums naudingas?

“Jis laukia, kad aš pradėsiu sapalioti, - ramiai pagalvojo Ivas, - kaip mes visados laukdavome, kad Frenkas Garikas pradės, kai kurį nors iš mūsų pasigaudavo gatvėje. Ir, manau, jo nenuvilsiu. Bet ženk atsargiai, Ivai, ir gal savo pasieksi. Šiaip ar taip, dabar žinai, kur nori nueiti”.

- Ką gi, galbūt kai kuo ir galėtumėt, - pasakė Ivas. Bent jis dabar neišgėręs; bandymas pasikalbėti su anuo reporteriu po tų alaus bokalų buvo žiauri klaida. - Laikraštyje rašoma, kad rytoj ketinate vykti į Rūtos Makoslend laidotuves.

Daganas linktelėjo:

- Taip, vykstu. Rūta buvo mano asmeniška draugė.

- Ir kiti iš Derio būstinės važiuos? Laikraštyje rašoma, kad jos vyras buvo policininkas, ir jai pačiai policijos darbas buvo nesvetimas. O miesto konsteblis - ne kažkas, žinau, bet jūs suprantate, ką aš turiu galvoje. Ten *bus* ir kiti, tiesa?

Daganas susiraukė - raukšlėms buvo kur rastis jo plačiame veide.

- Misteri Hilmanai, jeigu jūs darote kokią nors užuominą, tai aš jūsų nesuprantu. "Ir šįryt esu labai užimtas, - pridūrė jo veido išraiška. - Pražuvo du kopai, ir vis labiau panašu, kad jie užsidūrė ant kažkokių tipų, brakonieriaujančių elnius, ir brakonieriai supanikavę juos nušovė; jau vien dėl to man striuka, o čia dar numirė mano sena bičiulė Rūta Makoslend, ir aš neturiu nei laiko, nei kantrybės visokiems niekniekiams".

- Žinau, kad ne. Bet suprasite. Ar ji turėjo kokių kitų draugų, kurie rengiasi atvažiuoti?

- Taip. Pustuzinį ar daugiau. Ir aš pats važiuosiu, išvyksiu kiek anksčiau, kad galėčiau pakalbėti su kai kuriais žmonėmis ir apie susijusį atvejį.

Ivas linktelėjo.

- Aš žinau tą susijusį atvejį, - pasakė jis, - ir, spėju, jūs žinote apie mane. Arba manote, kad žinote.

- Misteri Hilmanai...

- Aš kalbėjau kvailai ir ne su tais žmonėmis, ir netinkamu laiku, - pasakė Ivas vėl tokiu pat ramiu balsu. - Kitomis aplinkybėmis būčiau buvęs apdairesnis, bet jaučiausi išmuštas iš vėžių. Vienas iš mano vaikaičių pradingęs. Antras - ištiktas tartum kokios komos.

- Taip. Aš žinau.

- Buvau toks pasimetęs, jog nesuvokiau, ką darau. Tad prasiplepėjau kelioms seselėms, o paskiau nuvažiavau į Bengorą ir pasikalbėjau su vienu reporteriu. Su Braitu. Man regis, jūs girdėjote didžiumą to, ką aš jam papasakojau.

- Kiek suprantu, jūs įsitikinęs, kad dėl Deivido Brauno dingimo esama kažkokio... sąmokslo...

Ivas vos susiturėjo nesusijuokęs. Pavartotas žodis buvo kartu ir įmantrus, ir vykęs. Jam pačiam niekad nebūtų atėjęs į galvą. O taip, tikrai, rezgamas sąmokslas. *Pragariškas* sąmokslas.

- Taip, sere. Esu įsitikinęs, jog tai sąmokslas, ir manau, jog turite tris atvejus, labiau tarp savęs susietus nei suvokiate: mano vaikaičio dingimą, tų dviejų policininkų dingimą ir Rūtos Makoslend - tiek pat mano, kiek ir jūsų bičiulės - mirtį.

Daganas atrodė šiek tiek apstulbintas... ir pirmąsyk iš jo akių išnyko tas atsainus žvilgsnis. Pirmąsyk Ivui kilo toks įspūdis, kad Daganas iš tiesų mato jį, Everetą Hilmaną, o ne kokį kuoktelėjusį seną bizdžių, įsiveržusį čia sugadinti jam dalį ryto.

- Gal būtų geriausia, jei išdėstytumėte man esmę, ką galvojate, - pasakė Daganas ir išsitraukė bloknotą.

- Ne. Įsikiškite atgal tą bloknotą.

Minutėlę Daganas tylėdamas žvelgė į jį. Neįsikišo bloknoto, bet padėjo ant stalo pieštuką.

- Braitas pamanė, kad aš išprotėjęs, o aš jam nepasakiau nė pusės to, ką galvoju, - tarė Ivas. - Tad neketinu ir jums nieko pasakoti. Bet štai vienas dalykas - aš tikiu, kad Deividas tebėra gyvas. Nemanau, kad jis vis dar Heivene, bet esu įsitikinęs, jog jeigu aš sugrįšiu tenai, galbūt man kils kokių minčių, *kur* jis. Beje, turiu priežasčių - regis, gana pagrįstų - manyti, kad Heivene esu nepageidaujamas. Turiu priežasčių manyti, kad jeigu daugeliu aplinkybių sugrįžčiau ten, ko gero, dingčiau kaip Deividas Braunas. Arba patirčiau kokį nors nelaimingą atsitikimą kaip Rūta.

Batčo Dagano veidas persimainė.

- Manau, - pasakė jis, - turiu jus paprašyti paaiškinti visa tai, misteri Hilmanai.

- Nesirengiu to daryti. Negaliu. Aš žinau tai, ką žinau, ir tikiu tuo, kuo tikiu, bet neturiu nė menkiausio įrodymo. Suprantu, kaip mano žodžiai gali kvailai skambėti, bet jeigu pažvelgsit man į veidą, jums mažų mažiausia bus aišku viena: aš tikiu tuo, ką kalbu.

Daganas atsiduso.

- Misteri Hilmanai, jeigu jūs būtumėt mano vietoje, žinotumėte, kokie nuoširdūs atrodo daugumas melagių.

Ivas norėjo kažką pasakyti, bet Daganas papurtė galvą.

- Užmirškite tai. Pernelyg pigu. Nuo sekmadienio gavau numigti tik šešias valandas. Darausi per senas tokiems maratonams. Faktas lieka faktu, aš tikiu, kad nemeluojate. Bet jūs tik kalbate grėsmingomis užuominomis, vis sukate aplinkui. Kai kurie žmonės taip elgiasi, kai yra išsigandę arba kai neturi nieko konkretaus pasakyti. Šiaip ar taip, stokoju laiko jus mygti. Atsakiau į jūsų klausimus; gal dabar išdėstytumėt savo reikalą.

- Mielai. Aš atėjau dėl dviejų priežasčių, policininke Daganai. Pirma, įsitikinti, kad rytoj Heivene susirinks daug kopų. Mažiau tikėtina, kad kas atsitiktų, kai aplinkui daug kopų, sutinkate?

Daganas nieko neatsakė, tik be jokios išraiškos žvelgė į Ivą.

- Antra, pasakyti jums, kad aš irgi rytoj būsiu Heivene. Bet nedalyvausiu Rūtos laidotuvėse. Ketinu pasiimti raketinį pistoletą, ir jeigu per tas laidotuves jūs ar kas nors iš jūsų žmonių pamatytų šaunant į dangų didelę skaisčią raketą, žinokite, kad aš susidūriau su kažkiek tos beprotystės, kuria niekas netiki. Jūs manęs klausotės?

- Pasakėte, kad sugrįžti į Heiveną jums gali būti... hm, nesveika, - Dagano veidas tebeliko neišskaitomas, tačiau vis tiek Ivas suprato, kad šisai sugrįžo prie savo pirmykštės minties: laiko jį pamišėliu.

- Aš pasakiau *daugeliu aplinkybių*. Šiomis aplinkybėmis, manau, man pavyks išsisukti. Rūtą Heivene mylėjo, ir to, man regis, nėra reikalo jums sakyti. Dauguma miestiečių susirinks ją palydėti žemėn. Nežinau, ar jie tebemylėjo tuo metu, kai ji mirė, bet šitai nesvarbu - šiaip ar taip, jie susirinks.

- Kodėl taip manote? - paklausė Daganas. - O gal tai irgi vienas iš tų dalykų, apie kuriuos nenorite kalbėti?

- Ne, aš ne prieš. Atrodytų *negerai,* jeigu jie nesusirinktų.

- Kam negerai?

- Jums. Kitiems policininkams, buvusiems jos ir jo draugams. Politikams iš Penobskoto apygardos Demokratų partijos komiteto. Ką gi, nenustebčiau, jeigu kongresmenas Brenanas atsiųstų ką nors iš Ogastos - ji *baisiai* daug dėl jo padirbėjo, kai jis iškėlė savo kandidatūrą toms pareigoms Vašingtone. Suprantate, ją pažinojo ne tik vietiniai, ir į tai irgi reikia atsižvelgti. Jie panašūs į žmones, kurie nenori rengti priėmimo, bet vis tiek yra priversti tai daryti. Tikiuosi, taip stengsis, kad visa atrodytų kaip dera, - surengdami gražų spektaklį, - jog jie nė nepajus, kad lankiausi Heivene, kai jau būsiu išvykęs.

Batčas Daganas sukryžiavo ant krūtinės rankas. Ivas buvo netoli tiesos - iš pradžių Daganas buvo leidęs sau pagalvoti, kad Deividas Braitas, paprastai tikslus žmogaus elgesio interpretuotojas, šįsyk suklydo: Hilmanas tokio pat sveiko proto kaip ir jis pats. Dabar jis šiek tiek sunerimo - ne todėl, kad Hilmanas pasirodė esąs ne šioks toks pamišėlis, bet todėl, kad jis pasirodė esąs *iš tikrųjų* pamišėlis. Ir vis dėlto... buvo kažkas keistai įtikima senuko ramiame, nuosaikiame balse ir tvirtame žvilgsnyje.

- Jūs kalbate, lyg visi Heivene į kažką įsimaišę, - pasakė Daganas, - o aš manau, jog tas neįmanoma. Ir noriu, kad šitai žinotumėte.

- Sutinku, bet kuris normalus žmogus šitaip kalbėtų. Štai kodėl jie taip ilgai netrukdomi galėjo tai daryti. Prieš penkiasdešimtį metų žmonės manė, jog atominė bomba neįmanoma, ir būtų nusijuokę iš minties apie televiziją, o ką jau kalbėti apie vaizdajuostes. Nedaug kas keičiasi,

policininke Daganai. Dauguma žmonių mato ne toliau horizonto, tik tiek. Jeigu jiems pasakysi, kad yra kai kas ir už jo, nepatikės.

Ivas atsistojo ir per stalą ištiesė ranką, lyg būtų visiškai tikras, kad Daganas ją paspaus. Netikėtai užkluptas Batčas kaip tik tą ir padarė.

- Ką gi, supratau, kai pažvelgiau į jus, jog laikote mane prietranka, - liūdnai nusišypsojo Ivas, - ir, man regis, pasakiau pakankamai, kad sustiprinčiau šį įsitikinimą. Bet aš sužinojau, ką norėjau sužinoti, ir pasakiau, ką norėjau pasakyti. Padarykite senukui malonę, kartkartėmis žvilgtelėkite į dangų. Jeigu išvysite raudoną raketą...

- Šią vasarą miškai sausi, - pasakė Daganas, ir vos tik nuskridę nuo lūpų žodžiai jam pasirodė bejėgiški ir keistai nereikšmingi, bemaž nerimti. Jautė, jog prieš savo valią vėlei linkęs tikėti.

Daganas atsikrenkštė ir varė toliau:

- Jeigu jūs iš tikrųjų turite signalinį pistoletą, tai juo pasinaudojęs galite sukelti pragarišką miško gaisrą. Jeigu neturite leidimo tokiam ginklui, - o aš, po šimts, labai gerai žinau, jog neturite, - galite pakliūti už grotų.

Ivo šypsena kiek praplatėjo, bet joje vis tiek nebuvo linksmumo.

- Jeigu jūs pamatysite raketą, - tarė jis, - tai aš jaučiu, kad pakliūti į kaliuzę Bengore būtų mažiausias mano rūpestis. Geros dienos, policininke Daganai.

Ivas išėjo ir kruopščiai uždarė paskui save duris. Daganas mirksnį stovėjo apstulbęs ir sunerimęs kaip niekad savo gyvenime. “Tegul sau eina”, - pagalvojo ir tada pajudėjo iš vietos.

Kažkas Batčui Daganui kėlė nerimą. Dvejetas dingusių patrulių, kuriuos jis pažinojo ir mėgo, laikinai buvo išstūmę jam tai iš galvos. Hilmano atsilankymas vėl priminė, ir todėl jis nusivijo senuką.

Prisiminė savo paskutinįjį pokalbį su Rūta. Buvo susirūpinęs dėl jos netgi ir anksčiau; tai, kaip ji vadovavo Deivido Brauno paieškoms, visiškai nepanėšėjo į tą Rūtą Makoslend, kurią jis pažinojo. Vienintelį sykį, kiek jis prisiminė, ji veikė neprofesionaliai.

Paskiau, naktį prieš tai, kai ji numirė, jis paskambino jai dėl tyrimo eigos - pasiteirauti informacijos ir ją suteikti; trumpai drūtai - paplepėti. Žinojo, kad nė vienas iš jų neturi ko nors konkretaus, bet kartais juk gali ką nors pešti grynai iš prielaidų - kaip auksą iš šiaudų. Per šį pokalbį buvo užsiminta apie berniuko senelį. Tada Batčas jau buvo pasikalbėjęs su Deividu Braitu iš “News”, - tai yra, juodu gėrė alų, - ir perdavė Rūtai Ivo mintį, kad visas miestas kažkokiu būdu kraustosi iš proto.

Rūta nenusijuokė iš jo žodžių, nei pasišaipė iš Ivo Hilmano pašlijusio mąstymo, kaip jis to ir tikėjosi. Ne visai suprato, ką būtent ji tada

pasakė, nes tuo metu ėmė trikti ryšys - nors čia nebuvo nieko neįprasta; daugelis linijų, nusidriekusių į tokius miestukus kaip Heivenas, buvo pritvirtintos ant stulpų, ir ryšys nuolat eidavo velniop - pakakdavo stipresnio vėjo, kad judu su pašnekovu jaustumėtės it vaikai, žaidžiantys telefoną su skardinėmis nuo pomidorų sriubos, sujungtomis vaškuota virvute.

“Verčiau pasakyk jam, kad laikytųsi nuo to atokiau”, - tada pasakė Rūta - tiek jis buvo tikras. O po to, prieš visai pradingstant jos balsui, jam pasirodė, kad ji pasakė kažką apie, - tiesiog nepatikėtum, - nailonines kojines. Matyt, ne taip ją nugirdo, bet dėl tono negalėjai apsirikti - skambėjo liūdnai ir su nuovargiu, tartum nesėkminga Deivido Brauno paieška būtų atėmusi iš jos visą drąsą. Po akimirkos ryšys visiškai nutrūko. Nepabandė vėl jai prisiskambinti, nes buvo suteikęs visą turimą informaciją... tiesą sakant, mažai vertingą.

Kitą dieną ji mirė.

Verčiau pasakyk jam, kad laikytųsi nuo to atokiau. Tiek jis tikrai girdėjo.

Beje, turiu priežasčių... manyti, kad Heivene esu nepageidaujamas.

Pasakyk jam, kad laikytųsi nuo to atokiau.

Ko gero, dingčiau kaip Deividas Braunas.

Laikykis nuo to atokiau.

Arba patirsi nelaimingą atsitikimą kaip Rūta Makoslend.

Atokiau.

Jis prisivijo senuką parkavimo aikštelėje.

14

Hilmanas turėjo seną purpurinį “Valjantą” su stipriai aprūdijusiais priekiniais sparnais. Kai Dagas išdygo priešais jį, Ivas pro dar pravertas vairuotojo dureles pažvelgė viršun.

- Aš rytoj vykstu su jumis.

Ivo akys išsiplėtė.

- Jūs net nežinote, kur vykstu!

- Ne. Bet jeigu būsiu su jumis, tai nors neturėsiu rūpintis, kad padegsite pusę rytinio Meino miškų, bandydamas pasiųsti man žinių kaip nulis-nulis-septyni.*

---

* T. y. agentas 007 - Džeimsas Bondas, populiarių J. Flemingo romanų apie anglų žvalgybos superagentą herojus.

Ivas svarstydamas kurį laiką žvelgė į jį, paskiau papurtė galvą.

- Aš jausčiaus geriau, turėdamas ką nors greta, ypač berną, stambumo sulig gorila Monsunu*, nešiojantį ginklą. Tačiau tie Heivene ne tokie kvaili, karininke Daganai. Niekad jie nebuvo kvaili, ir, man regis, jog pastaruoju metu kvailumo jiems dar labiau sumažėjo. Jie tikisi jos laidotuvėse išvysti jus. Jeigu neišvys, jiems kils įtarimas.

- Dievuliau! Norėčiau suprasti, kaip jums, po šimts, pavyksta čia malti visas tas kvailas nesąmones ir kartu atrodyti tokiu velniškai normaliu!

- Galbūt todėl, kad jūs irgi žinote, - pasakė Ivas, - kiek visa tai keista. Kokie keisti visi tie prasidėję Heivene dalykai, - paskiau su bauginančiu įžvalgumu pridūrė: - Arba galbūt jūs pažinojote Rūtą pakankamai gerai, kad pajaustumėte, jog jai atsisuko varžtelis.

Dvejetas vyrų stovėjo žvyruotoje Derio policijos būstinės parkavimo aikštelėje, žvelgdami vienas į kitą; saulė tvieskė į juos, įkypai mesdama ryškius juodus šešėlius - buvo antra valanda.

- Šį vakarą paskleisiu gandą, jog sunegalavau, - pasakė Daganas. - Kad man skrandžio uždegimas. Dabar būstinėje daug kas juo serga. Kaip manote?

Ivas staiga lengviau atsikvėpė - tiesiog stebinančiai lengviau. Mintis slapčia prasigauti į Heiveną gąsdino jį labiau, nei norėjo tai prisipažinti, ypač patsai sau. Jau pusiau įtikino tą stambuolį policininką, jog ten kažkas galbūt vyksta - matė tai iš jo veido. Pusiau įtikinti - tebus ne kažin kiek daug, bet vis dėlto tai didžiulis žingsnis į priekį, palyginus su tuo, kas buvo anksčiau. Ir, žinoma, šį žingsnį jis žengė ne vienas - jam padėjo Rūta Makoslend.

- Gerai, - sutiko jis, - bet klausykitės manęs, policininke Daganai, atidžiai klausykitės, nes rytoj galbūt šitai lems mūsų gyvybę. Nepaskambinkite nė vienam iš tų vyrų, kurie rytoj bus laidotuvėse, ir nepasakykite jiems, kad nedalyvausite vien todėl, jog rengiate tam tikras pinkles. Paskambinkite šįvakar keliems žmonėms ir pasakykite jiems, kad šuniškai apsirgote, kad tikitės rytoj dalyvauti, jeigu tik pavyks atsikelti iš lovos, bet labai tuo abejojate.

Daganas susiraukė.

- Kodėl jūs norite, kad aš pasakyčiau?..

Bet staiga jisai suprato ir prasižiojo. Senukas ramiai atlaikė jo žvilgsnį.

---

* Personažas iš populiaraus siaubo katastrofinio filmo.

- Dievė mano, nejau norite pasakyti, kad heiveniečiai moka *skaityti mintis?* Kad jeigu mano žmonės žinotų, jog aš iš tikrųjų nesergu, tai tie miestiečiai tą sužinotų tiesiai iš jų galvų?

- Aš jums to nesakau, policininke Daganai, - atrėmė Ivas. - Tai jūs man sakote.

- Misteri Hilmanai, aš iš tiesų manau, kad jūs fantazuojate...

- Kai atėjau pas jus, visai nesitikėjau, kad panorėsite su manimi važiuoti. Netgi nesistengiau jus įkalbėti. Daugių daugiausia, ko vyliaus - kad neužmerksite akių ir pastebėsite mano raketą, jeigu patekčiau bėdon. Tatai nors padėtų kurį laiką laikyti tą gyvatyną įtampoje. Bet kuo daugiau žmogui siūlai, tuo daugiau jis nori. Dar šiek tiek manimi patikėkite. Prašau. Dėl Rūtos... jeigu tik šito motyvo reikia, kad jus įtikinčiau vykti su manimi, mielai juo pasinaudoju. Ir dar: nesvarbu, kas atsitiktų, rytoj jums kai kurie dalykai pasirodys keisti.

- Jau šiandien pasirodė, - pasakė Daganas.

- Aha, - linktelėjo Ivas ir laukė, ką Daganas nuspręs.

- Ar esate numatęs kokią nors konkrečią vietą, kur vyksite? - kiek patylėjęs paklausė Daganas. - Ar paprasčiausiai rengiatės paslampinėti po miestą, kol jums nusibos?

- Esu numatęs vieną vietą, - ramiai pasakė Ivas ir pagalvojo: "O taip. Taip, sere Bobi. Už senojo Gariko sodybos, Didžiojo Indėno miško pakraštyje, kur kompasai neverti nė sumauto sudilusio cento. Ir manau, kad aptiksime visai neblogą kelią per mišką tenai, - kad ir kas tas "tenai" būtų, - kadangi įranga, kokią Bobė Anderson ir jos draugužis naudoja, palieka pėdsaką platų kaip plentą. Ne, nemanau, kad mums bus sunku jį aptikti".

- Gerai. Palikite man adresą, kur esate apsistojęs Deryje, ir aš užvažiuosiu jūsų pasiimti savo nuosava mašina. Mes nuvažiuosime maždaug tuo metu, kai prasidės pamaldos.

- Automobilis - mano rūpestis, - vėl ramiai pasakė Ivas. - Tik važiuosime ne šituo, - jį Heivene gerai pažįsta, - o išsinuomotu. Ir jums reikia pasirodyti aštuntą, nes teks pavingiuoti laukų keliukais.

- Galiu taip padaryti, kad atsidurtume Heivene, laikydamiesi atokiai nuo miestuko, - pasiūlė Daganas. - Galėsite dėl to nesirūpinti.

- Aš nesirūpinu. Bet aš noriu aplenkti visą miestą ir įvažiuoti nuo Albiono pusės, ir, man regis, žinau, kaip tatai padaryti.

- Kurių velnių mes turime įvažiuoti būtent iš to galo?

- Kadangi jis toliausiai nuo ten, kur jie bus susirinkę, ir kaip tik pro ten aš noriu grįžti į Heiveną. Kaip įmanoma toliau nuo jų.

- Jūs iš tikrųjų išsigandęs, tiesa?

Ivas linktelėjo.

- Kodėl išsinuomotu automobiliu?

- Šefe, ar ne per daug klausinėjate? - ir Ivas užvertė akis į viršų taip komiškai, jog Batčas Daganas išsišiepė.

- Tai mano amatas, - pasakė jis. - Na, tai kodėl norite važiuoti išsinuomotu automobiliu? Juk niekas Heivene nepažins mano nuosavo automobilio, - jisai stabtelėjo ir pagalvojo: "Bent ne dabar, kai Rūta mirusi".

- Todėl, kad taip mano įsikalta, - atsakė Ivas Hilmanas. Jo veidas staiga išplito į nepaprastai malonią šypseną. - Ir žmogus privalėtų apsiimti išlaidas to, ką įsikalė į galvą.

- Na, gerai, - tarė Batčas, - pasiduodu. Aštuntą valandą. Jūsų maršrutas, jūsų mašina, jūsų įsikaltas sumanymas. Matyt, aš proto netekau. Tikriausiai taip.

- Rytoj šiuo laiku, manau, jūs geriau įsivaizduosite, kas tai yra netekti proto, - pasakė Ivas ir įsėdo į savąjį purpurinį "Valjantą", Daganui nespėjus nieko daugiau jo paklausti.

Tiesą sakant, Batčas nė neturėjo ko daugiau klausti. Jautėsi nesmagiai, lyg savo pirmąją dieną Niujorke būtų nusipirkęs Bruklino tiltą, nustekendamas savo kišenę, nors žinojo, kad toks didžiulis daiktas neparduodamas. *Niekas neapgaunamas, jeigu nenori būti apgautas.* Trejus metus dirbo Ogastoje Apgavysčių ir sukčiavimų padalinyje, ir šito pirmiausia tave išmokydavo. Senioko kalba buvo keistai įtikinama, bet Batčas Daganas žinojo, kad nebuvo į tai įkalbėtas - tiesiog pats *šokte įšoko.* Kadangi jis mylėjo Rūtą Makoslend, ir po metų kitų veikiausiai jis būtų sutelkęs užtektinai drąsos, kad jai pasipirštų. Kadangi, kai miršta kas nors, kurį tu myli, tai palieka tavo širdyje juodą spragą, ir vienintelis būdas užtaisyti tą spragą - stengtis nepripažinti, kad kas nors žuvo per kokį kvailą atsitiktinumą. Yra geriau, jei gali manyti, - kad ir trumpai, - jog už tai atsakingas kas nors, ką galėtum prigriebti. Nuo to spraga kiek sumažėja. Bet kuris stuobrys tiek žino.

Dūsaudamas, staiga pasijautęs daug senesnis, Daganas nukėblino į būstinę.

Ivas nuvažiavo į ligoninę ir bemaž visą likusią dienos dalį prasėdėjo šalia Hilio. Apie trečią valandą parašė du raštelius. Vieną padėjo ant naktinio stalelio, prispaudęs gėlių vazonu, kad kartais pro atdarą langą paišdykaujantis vėjelis nenuneštų. Kitas raštelis buvo ilgesnis, ir baigęs rašyti Ivas įsidėjo jį kišenėn. Paskiau paliko ligoninę.

Nuvažiavo prie nedidelio pastato Derio Pramonės parke. Iškaba virš durų skelbė: MEINO MEDICINOS ĮRANGA. O žemiau: Nuo 1946-ųjų mūsų specializacija - kvėpavimo aparatai ir terapija.

Viduje esančiam žmogui paaiškino, ko norįs. Tasai atsakė, kad, matyt, jis turėtų pavažiuoti į Bengorą ir pasišnekėti su vaikinais iš Rytų akvalangistų klubo. Ivas paaiškino, kad akvalango balionas - tai mažiausia, ko jam reikia; jį domina sausumos portatyviniai kvėpavimo aparatai. Ivas dar kiek pasikalbėjo su tuo vyruku ir pasirašęs trisdešimt šešių valandų nuomos sutartį išėjo nešinas gana specialia ekipuote. Vyrukas iš "Meino medicinos įrangos" stovėjo prie durų, lydėdamas jį akimis ir krapštydamasis pakaušį.

15

Seselė perskaitė raštelį prie Hilio lovos:

Hili,

Galbūt kurį laiką tavęs nebematysiu, bet noriu tau pasakyti, jog, manau, tu įveiksi šį blogą tarpsnį, ir jeigu galėsiu padėti tau, turbūt būsiu laimingiausias senelis pasaulyje. Aš tikiu, kad Deividas vis dar gyvas ir, svarbiausia, nemanau, kad tai tavo kaltė, jog jis dingo. Myliu tave, Hili, ir tikiuosi greitai tave vėl išvysti.

Senelis

Bet jis niekad nebeišvydo Hilio Brauno.

LAIDOTUVĖS

1

Nuo devintos valandos visi užmiestiečiai, kurie pažinojo Rūtą Makoslend ar su ja kartu dirbo, pradėjo traukti į Heiven Vilidžą. Netrukus beveik visos vietos pastatyti mašinoms palei Pagrindinę gatvę buvo užimtos. "Heiveno užkandinėje" vyko gyva prekyba. Bičas triūsė prie greitų užsakymų - kiaušinių, kumpio, dešros ir naminių kepinių. Jis kaitė puodelį po puodelio kavos. Kongresmenas Brenenas neatvažiavo, tačiau atsiuntė savo artimą padėjėją.

“Reikėjo pačiam atvažiuoti, Džo, - pagalvojo Bičas su užslėpta šypsenėle. - Būtum gavęs aibę naujų idėjų, kaip tvarkyti vyriausybę”.

Diena išaušo gaivi ir skaidri, panašesnė į spalio, o ne liepos pabaigą. Dangus plytėjo šviesiai žydras, temperatūra saikingai nesiekė dvidešimties laipsnių, pūtė ne stipresnis nei dvidešimties mylių per valandą vakaris. Dar kartą į Heiveną susirinko pašaliečiai ir dar kartą Heivenas jiems suteikė laimę džiaugtis puikiu oru. Ir greitai nebe tiek turės reikšmės, laimingi jie ar nelaimingi, be garso kalbėjosi tarp savęs miestiečiai; greitai laimė priklausys nuo pačių jų.

Pasakytumėt, graži diena; geriausia, kokia tik pasitaiko vasarą Naujojoje Anglijoje, dėl tokios ir atvyksta turistai. Diena, sužadinanti apetitą. Atvykėliai į Heiveną iš apylinkių užsisakinėjo sau sočius pusryčius, kaip linkę daryti žmonės su prabudusiais apetitais, bet Bičas pastebėjo, kad daugiausia tie pusryčiai grįždavo tik perpus sudoroti. Atvykėliai sparčiai prarasdavo norą valgyti, jų žvilgsnis blėso ir jie imdavo atrodyti sugniužę ir šiek tiek nesveiki.

Užkandinė buvo pilna žmonių, tačiau pokalbiai ėjo vangiai.

“Matyt, oras čia, mūsų miestukyje, ne visai jums tinkamas, žmonės”, - galvojo Bičas. Įsivaizdavo, kaip nueina į sandėliuką, kur po krūva staltiesių paslėptas tasai aparatas, su kuriuo jis atsikratė tais dviem landžiais kopais. Įsivaizdavo, kaip atsineša jį čia - tą nedidelę mirtiną bazuką - ir žalios liepsnos pliūpsniu apvalo savo salę nuo visų tų pašaliečių.

Ne, ne dabar. Dabar ne. Greitai tai nebebus svarbu. Kitą mėnesį. Bet kol kas...

Nuleido akis į lėkštę, kurią valė, ir išvydo dantį kažkieno kiaušinienėj.

“Tominokeriai ateina, draugužiai, - pagalvojo Bičas. - Tačiau, kai galiausiai jie atsidurs čia, nemanau, kad pasivargins belstis; man atrodo, jie paprasčiausiai išsprogdins tas mėšlinas duris”.

Bičas išsiviepė plačiau. Ir ištrenkė iš lėkštės su kitomis atliekomis dantį.

2

Daganas mokėjo tylėti, kai norėdavo, ir šį rytą jis kaip tik to ir norėjo. Matyt, šito norėjo ir seniokas. Daganas prisistatė prie namo Žemutinėje Pagrindinėje gatvėje, kur nuomojosi būstą Hilmanas, lygiai aštuntą ir išvydo už senioko “Valjanto” stovintį džipą “Čerokį”, kurio gale pūpsojo didelė džiuto medžiagos kuprinė, iš viršaus perrišta virve.

- Ar tą griozdą išsinuomojote Bengore?
- Pasiskolinau iš AMC* Derio filialo.
- Turėjo daug kainuoti.
- Ne per brangiausiai.

Tuo pokalbis ir baigėsi. Po valandos ir keturiasdešimties minučių jie atsidūrė kažkur netoliese Albiono ir Heiveno miestų skiriamosios ribos. "Teks pavingiuoti laukų keliukais", - pasakė seniokas, ir jeigu ne klasiškas dalykų sumenkinimas, tuomet išvis Batčas nežinojo, kas tai buvo. Šioje Meino dalyje jis praleido už vairo veik dvidešimt metų ir iki šiandien įsivaizdavo pažįstąs ją kaip savo penkis pirštus. Dabar suprato, jog klydo. *Hilmanas* ją pažinojo kaip savo penkis pirštus; palyginus su juo, Batčas Daganas tą sritį pažinojo paviršutiniškai, kiek buvo reikalinga darbui, ne daugiau.

Iš magistralės juodu įsuko į 69-ąjį plentą, iš pastarojo - į dviejų eismo juostų asfaltuotos dangos trasą, paskiau - į žvyrkelį vakariau Trojos, dar paskiau - į plūktą keliuką, po to - į vagų išraižytą purviną šunkelį su viduryje želiančia žole, galiausiai į užžėlusį kirtimvietės traktą, kuriuo, regis, niekas rimtai nesinaudojo nuo kokių 1950-ųjų metų.

- Ar, po šimts, nors žinote, kur mes grūdamės? - šūktelėjo Batčas, kai "Čerokis" prasmego į supuvusius rąstus, paskiau sunkiai riaumodamas išsiropštė, iš po visų keturių ratų taškydamas purvą ir sutrūnijusias medienos atplaišas.

Ivas tik linktelėjo galva. Sėdėjo įsikibęs didžiulio "Čerokio" vairo kaip sena plinkanti beždžionė.

Vienas miško keliukas vedė į kitą, ir galiausiai jie išsimušė iš lapais nuklotos proskynos į gruntkelį, kurį Batčas atpažino kaip Albiono miesto 5-ąjį. Nors jam tai atrodė neįmanoma, seniokas tiksliai tęsėjo savo pažadą: aplenkė visą Heiveną, nėsyk neįvažiuodamas į jo ribas.

Dabar Ivas sustabdė "Čerokį" šimtą pėdų iki Heiveno miesto ribos. Užgesino variklį ir nuleido langą iš savo pusės. Nebebuvo girdėti nė garso, tiktai kažkas variklyje tiksėjo. Nečiulbėjo paukščiai, ir Batčui tai pasirodė keista.

- Kas ten gale tame ginkladėklyje? - paklausė Batčas.
- Visokie dalykai. Kol kas nereikia dėl to sukt galvos.
- Ko laukiate?
- Bažnyčios varpų, - atsakė Ivas.

---

* American Motor Corporation - Amerikos automobilių korporacija.

3

Tačiau tai buvo ne tie metodistų bažnyčios varpai, su kuriais Ivas užaugo ir kuriuos jis tikėjosi išgirsti, nuskambėję be ketvirčio dešimtą, kviesdami Rūtos gedėtojus, - tikruosius ir tuos, kurie rengėsi gausiai lieti krokodilo ašaras, - į metodistų bažnyčią, kur turėjo prasidėti pirmasis iš trijų tų veiksmų (II veiksmas: Ceremonijos prie kapo, III veiksmas: Gedulingos vaišės miesto bibliotekoje).

Garbusis Gurindžeris, nedrąsus žmogutis, kuris nė musės nenuskriaustų, prieš kelias savaites vaikštinėjo po miestą ir visiems kalbėjo, jog yra velniškai pavargęs nuo viso to skalambijimo.

- Tai kodėl tau ką nors dėl to nepadarius, Gu? - paklausė jį Pamela Sardžent.

Garbusis Lesteris Gurindžeris dar niekad gyvenime nebuvo pavadintas "Gu", bet dabar, pagautas nuoskaudos, beveik praleido tai negirdomis.

- Galbūt ir padarysiu, - pasakė jis, niūriai žvelgdamas į ją pro storus savo akinių stiklus.

- Ką nors esi sumanęs?

- Galimas daiktas, - suktai pasakė jis. - Laikas parodys, tiesa?

- Kaip visados, Gu, - sutiko ji. - Kaip visados.

Garbusis Gurindžeris iš tiesų turėjo puikią idėją dėl tų varpų - tiesiog nesitiki, kaip anksčiau apie tai nepagalvojo, juk visa taip paprasta ir gražu. O gražiausia tai, kad nereikės derinti su diakonais ir "Moterų Pagalba" (organizacija, kuri, matyt, pritraukdavo tik dviejų tipų moteris - šlykščias storules su krūtimis it statinės ir siaurašiknes, plokščiakrūtes bobas kaip Pamela Sardžent, su jos dramblio kaulo imitacijos kandikliu ir šiurkščiu rūkoriaus kosuliu) ar su keliais pasiturinčiais savo kongregacijos nariais... vien apsilankymas pas juos jam visai savaitei padidindavo skrandžio rūgštingumą. Nemėgo prašyti. Ne, čia tai, ką garbusis tėvas Lesteris Gurindžeris galėjo padaryti visai savarankiškai, taigi taip ir padarė. Ir tegul visi jie eina velniop, jeigu nesupras juokų.

- Ir jeigu dar kada nors mane pavadinsi Gu, Pame, - sukuždėjo jis, rūsyje pervyniodamas vielas elektros saugikliuose, kad tie galėtų praleisti didesnį voltažą, kurio pareikalaus jo sumanymas, - tai aš pisuare sugrūsiu tavo šiknon santechniko šepetį ir pravalysiu tau smegenis... jeigu jas dar turi.

Jisai sugageno ir vėl užsiėmė saugikliais. Garbusis tėvas Lesteris Gurindžeris niekad gyvenime nebuvo pagalvojęs, o juolab pasakęs ką nors tokio nešvankaus, ir ši patirtis jam pasirodė išlaisvinanti bei links-

ma. Tiesą sakant, buvo pasirengęs kiekvienam iš heiveniečių, kuriam nepatiks jo naujasis karilionas, pasakyti, kad deda ant jų skersą.

Bet visi miestelėnai naująjį patobulinimą įvertino kaip tiesiog nuostabų. Iš tikrųjų taip ir buvo. Tad šiandien garbiajam Gurindžeriui širdis netilpo krūtinėje iš didybės, kai zakristijoje nuspaudė jungiklį ir virš Heiveno nuplaukė varpų skambesys su bažnytinių himnų mišraine. Karilionas buvo užprogramuojamas, ir šiandien Lesteris Gurindžeris įjungė himnus, kuriuos ypač mėgo Rūta. Tarp jų buvo ir tokios senos populiarios metodistų ir baptistų giesmės kaip "Kristus - mūsų draugas" ir "Tai mano Tėvo pasaulis".

Garbusis Gurindžeris stovėjo šalia trindamasis rankas ir stebėjo, kaip žmonės grupelėmis po du ir po tris slenka bažnyčios link, traukiami varpų gausmo - varpų gausmo ir jame skambančio kvietimo.

- Velniai rautų! - sušuko garbusis Gurindžeris. Niekad gyvenime geriau nesijautė ir iš tiesų norėjo palydėti Rūtą paskutinėn kelionėn prašmatniai. Ketino pasakyti pritrenkiantį pamokslą prie kapo.

Galų gale juk jie visi ją mylėjo.

4

Varpai.

Deivas Ratledžas, seniausias miesto gyventojas, pakreipė ausį jų pusėn ir nusišypsojo bedante burna - net jeigu varpai būtų skambėję nedarniai, jis vis tiek būtų šypsojęsis, kadangi galėjo juos girdėti. Iki liepos pradžios Deivas buvo beveik visiškai kurčias, ir jo apatinės galūnės beveik visada buvo šaltos, nes jo kraujotaka pastoviai prastėjo. Galų gale jam jau buvo devyniasdešimt metų ir todėl panėšėjo į seną šunį. Bet šį mėnesį jo klausa ir kraujotaka stebuklingai pagerėjo. Žmonės jam sakė, kad atrodo dešimčia metų jaunesnis ir, dievaži, jis pats jautėsi dvidešimčia metų jaunesnis. Ir tik pamanykit, argi tasai varpų skambesys ne visų maloniausias dalykas? Deivas atsistojo ir pasuko bažnyčios linkui.

5

Varpai kvietė.

Sausį padėjėjas, kurį kongresmenas Brenenas atsiuntė į Heiveną, lankėsi Kolumbijos apygardoje ir ten susipažino su gražia jauna moterimi, vardu Anabelė. Šią vasarą ji atvyko paviešėti pas jį į Meiną, ir šį rytą, palaikydama kompaniją, atvažiavo drauge su juo į Heiveną. Jis jai

pažadėjo kad juodu praleis visą vakarą Bar Harbore, o paskiau grįš į Ogastą. Iš pradžių jai tasai sumanymas nepatiko, kadangi restoranėlyje ją pradėjo šiek tiek pykinti, ir ji nepajėgė baigti savo pusryčių. Pirmiausia todėl, kad virėjas prie baro panėšėjo į senesnio, storesnio Čarlzo Mensono* kopiją. Kai manė, kad į jį niekas nežiūri, kartkartėmis jo veide pasirodydavo itin keista šypsenėlė - jau vien jos pakakdavo, kad pagalvotum, ar jis nepripylęs į kiaušinienę aršeniko. Bet bažnytinius himnus tilindžiuojantis melodingas varpų skambesys, kokio nebuvo girdėjus nuo pat vaikystės Nebraskoje, pakerėjo ją savo nuostabumu.

- Dievuliau, Marti, kaip gali paprasčiausias pakelės miestukas turėti tokį puikų karilioną?

- Galbūt koks nors turtingas vasaros turistas numirdamas padovanojo juos miestui, - išsiblaškęs atsakė Martis. Jo visai nedomino karilionas. Nuo pat pradžių, kai čia atvažiavo, jam įsiskaudėjo galvą, ir skausmas tolydžio stiprėjo. Be to, kraujavo iš dantenos prie vieno iš dantų. Parodontozė jo giminėj buvo paplitusi; meldė Dievo, kad čia būtų ne tai.

- Na, eime į bažnyčią. - Jis pagalvojo: "Atliksime tai, nuvažiuosime į Bar Harborą ir pasidulkinsime iki soties. Vis dėlto, koks nemalonus miesteliūkštis".

Jie abu leidosi per gatvę, jinai - juodu kostiumėliu (bet, pasakė jam žaismingai, kai važiavo čia, jos apatiniai visi balti... Kad ir kiek jų ten yra), jis - valdžios vyrų pilka eilute. Heivteniečiai, apsirengę kuo kukliausiais puošniais drabužiais, traukė drauge su jais. Marčiui krito į akis nuostabiai daug melsvų valstijos policijos uniformų.

- Tik pažvelk, Marti! Laikrodis!

Ji rodė į rotušės bokštą. Nors buvo tvirtų raudonų plytų, bet mirksnį Marčiui pasirodė, lyg jis plauktų ir siūbuotų jam prieš akis. Tuojau pat galvos skausmas dar sustiprėjo. Gal tai nuo akių pervargimo. Tikrinosi regėjimą prieš tris mėnesius, ir tasai vyriokas pasakė, jog dėl akių galįs skraidyti netgi reaktyviniu, bet gal jis apsiriko. Pusė Amerikos specialistų nūnai vartoja kokainą. Skaitė apie tai "Time"... Ir kodėl jo mintys šitaip klejoja? Viskuo kalti varpai. Jų dūžiai tartum atsiliepdavo aidu ir pasidaugindavo jo galvoje. Dešimt, šimtas, tūkstantis, milijonas, ir visi groja "Kai mes susitiksime prie Jėzaus kojų".

- Kas, laikrodis? - irzliai paklausė jis.

- Jo rodyklės keistos, - pasakė ji. - Mažne... Kaip nupieštos.

---

* Sektantas, 1969 m. žiauriai nužudęs rež. R. Polanskio žmoną aktorę Šeron Teit.

6

Varpai kvietė.

Edis Stampnelas iš Derio būstinės su Endžiu Raidantu iš Orono perėjo gatvę - abu jie pažinojo Rūtą, mėgo ją.

- Gražu, tiesa? - dvejodamas paklausė Edis.

- Galbūt, - atsakė Endis. - Tik aš vis galvoju apie Bentą ir Džinglsą, nušautus kelių bukagalvių ir veikiausiai užkastų kokio nors fermerio bulvių lauke, tad man tie garsai lyg skambėtų iš kapo. Tartum Heivenui grėstų kokia nors nelaimė. Žinau, tai kvaila, bet aš taip jaučiu.

- Nelaimė mano galvai, - atsakė Edis, - skauda žvėriškai.

- Ką gi, atlikime tai ir nešdinamės, - pasakė Endis. - Ji buvo gera moteris, bet jos jau nebėra. Tarp mūsų kalbant, būčiau ne prieš išsidanginti iš Heiveno po penkiolikos minučių, vis tiek jos nesugrąžinsi.

Juodu kartu įžengė į metodistų bažnyčią ir nei vienas iš jų nepažvelgė į garbųjį Lesterį Gurindžerį, stovintį šalia jungiklio, valdančio jo mieląjį karilioną, šypsantį, trinantį sausas rankas ir priiminėjantį komplimentus iš visų be išimties.

7

Varpai verkė.

Bobė Anderson išlipo iš savo mėlyno sunkvežimaičio "Ševrolė", užtrenkė dureles, išlygino sau virš šlaunų tamsiai mėlyną suknutę ir pasitikrino savo makijažą sunkvežimio išoriniame veidrodėlyje, o paskui patraukė šaligatviu prie bažnyčios. Ėjo nulenkusi galvą, nusvirusiais pečiais. Labai stengėsi ištaikyti poilsio valandėlę, kurios buvo reikalinga, kad galėtų toliau tęsti; Gardas padėjo pristabdyti ją apnikusią maniją,

(taip, tai manija, nėra ko savęs apgaudinėti)

bet Gardas - pamažu nusidėvintis stabdys. Nedalyvauja laidotuvėse, nes atsimiega už grandiozinę girtuoklystę, pasidėjęs ant rankos suvargusį, žilų plaukų rėminamą veidą, skleisdamas aplink save rūgėsių kvapą. Taip, Anderson buvo nuvargusi, bet ne tik - šįryt ją tartum apėmė didžiulis, neaiškus liūdesys. Iš dalies dėl Rūtos, iš dalies dėl Deivido Brauno, iš dalies dėl viso miesto. Tačiau daugiausia, spėjo ji, dėl savęs. "Tapsmas" tęsėsi - kiekvienam iš miesto, išskyrus Gardą - ir tai buvo gerai, bet ji gedėjo savosios esybės, kuri dabar nyko kaip ryto migla. Dabar žinojo, kad "Bizonų kariai" - tai jos paskutinioji knyga... Ir visa ironija ta, kad jai rodėsi, jog ir šios didžiumą parašė tominokeriai.

8

Varpai, varpai, varpai.

Heivenas atsiliepė į juos. Tai buvo Pirmasis veiksmas šarados, kurios pavadinimas - "Rūtos Makoslend pakasynos, arba Kaip mes mylėjome tą moterį". Kad galėtų ateiti, Nensė Vos uždarė paštą. Vyriausybė nebūtų pritarus, bet ko vyriausybė nežino, dėl to jai ir neskauda. "Netrukus *pertektinai* sužinos", - pagalvojo ji. Labai greit jie gaus iš Heiveno didžiulę siuntą skubiu paštu. Jie ir visos kitos vyriausybės šiame besisukančiame purvo rutulyje.

Atsiliepė į varpus Frenkas Spriusas, stambiausias Heiveno pienininkystės fermeris. Atsiliepė į juos Džonas Memfris, kurio tėvas varžėsi su Rūta dėl miesto konsteblio posto. Atsiliepė į juos kartu su savo tėvais Ešlis Ruvolas, kuris pravažiavo pro ją ties miesto riba dvi dienos prieš jos mirtį. Ešlis verkė. Buvo ten daktaras Vorvikas ir Džudė Tarkington; Edlis Makynas atėjo su Heizele Makridi už parankės; atsiliepė į juos Njutas Berindžeris ir Dikas Elisonas - žengė pamažu, prilaikydami iš abiejų pusių tarp savęs Džoną Harlį, Rūtos pirmtaką. Džonas buvo silpnas ir mažne permatomas. Jo žmona Megė apskritai neturėjo jėgų ateiti.

Atsiliepdami į varpų kvietimą, atėjo jie - Tremeinai ir Tarlonai, Eplgeitai ir Goldmanai, Daplisiai ir Arčinburgai. Gerieji Meino žmonės, pasakytumėt, kilę iš stipraus raugo, daugiausia prancūziško, airiško, škotiško ir kanadiško. Bet dabar jie buvo kitokie; kai šitaip susijungę draugėn traukė bažnyčion, susijungė ir jų sąmonė, tapdama viena sąmone, stebinčia pašaliečius, besistengiančia išgirsti menkiausią netinkamą gaidelę jų mintyse... jie atėjo drauge, jie klausėsi, ir varpai trankės keistame jų kraujyje.

9

Išgirdęs tolimą karilionų skambesį, Ivas loštelėjo už "Čerokio" vairo ir išpūtė akis.

- Kas per velnias...

- Bažnyčios varpai, kas gi daugiau? - atrėmė Batčas Daganas. - Skamba labai gražiai. Matyt, rengiasi pradėti laidotuves. "Jie tenai miestelyje laidoja Rūtą... o ką, dėl Dievo, aš čia veikiu prie miesto ribos su pamišėliu senioku?"

Iš tiesų nežinojo, bet jau buvo per vėlu ką nors keisti.

- Kiek gyvenu, metodistų bažnyčios varpai niekad anksčiau taip neskambėjo, - pasakė Ivas. - Kažkas juos pakeitė.

- Na tai kas?

- Na tai nieko. Arba *daug kas*. Nežinau. Važiuojam, policininke Daganai. - Jis pasuko raktelį, ir "Čerokio" variklis užriaumojo.

- Aš darsyk jus klausiu, - pasakė Daganas, kaip jam rodės, su nepaprasta kantrybe, - *ko* mes ieškome?

- Tiksliai nežinau, - "Čerokis" praslinko pro miesto ženklą. Jie paliko Albioną ir įvažiavo į Heiveną. Ivą staiga iki šleikštumo nuvėrė nuojauta, kad nepaisant visų jo atsargumo priemonių ir rūpesčio, šio miesto jam nebelemta palikti. - Sužinosime, kai pamatysime.

Daganas nieko neatsakė, tik buvo pasirengęs viskam ir darsyk nusistebėjo, kaip galėjo į šitai įsivelti - matyt, jis toksai pat beprotis kaip šisai senas pirdžius, su kuriuo dabar važiuoja, arba netgi dar didesnis. Pridėjo ranką sau prie kaktos ir patrynė ją tuoj viršum antakių.

Jon ėmė smelktis skausmas.

10

Šnarpštesiai, akių įraudis ir kūkčiojimai supo garbųjį tėvą Gurindžerį, kurio plikė švelniai atspindėjo spalvų įvairovę, saulės spindulių metamą pro langų vitražus. Po giesmės, maldos, dar vienos giesmės, Rūtos mėgstamosios ištraukos iš Šventojo Rašto (Palaiminimų) ir vėl giesmės jis perėjo prie laidotuvių pamokslo. Žemiau jo, pusračiu aplink analojų liepsnojo didžiulės puokštės vasarinių gėlių. Nors viršutiniai bažnyčios langai buvo atviri ir pro juos dvelkė smagus vėjelis, salsvas žiedų kvapas kėlė dusulį.

- Susirinkome čia pašlovinti Rūtą Makoslend ir maldomis palydėti anan pasaulin, - pradėjo Gurindžeris.

Miestiečiai sėdėjo arba sudėję rankas, arba gniaužydami nosines; jų akys - dauguma sudrėkusių - žvelgė į Gurindžerį su rimtu, sutelktu dėmesiu. Jie atrodė sveiki, tie žmoneliai: veido spalva jų buvo gera, oda - be dėmelės. Bet netgi niekad iki šiol nesilankęs Heivene būtų pastebėjęs, kad kongregacija tartum savaime buvo suskilusi į dvi dalis. Pašaliečiai *neatrodė* sveiki. Buvo išblyškę, apdujusių akių. Dusyk giriamojo žodžio metu žmonės paskubom palikdavo bažnyčią, puldavo už kampo ir tyliai vemdavo. Kitus šleikštulys mažiau kamavo - vidurius nemaloniai suko, ne tiek smarkiai, kad priverstų išeiti, tačiau tiesiog be mažiausios atvangos.

Kai kurie iš pašaliečių dar dienai nesibaigus neteks keleto dantų.

Keliems prasidėjo galvos skausmai, turėsiantys bemaž tuoj pat išnykti, kai tik jie paliks miestą - pamanys, kad suveikė aspirinas.

Ir daugiau negu keliems, sėdintiems ant kietų klauptų ir besiklausantiems Rūtai Makoslend skirtų Gurindžerio liaupsių, kilo itin *stulbinančių* idėjų. Kai kuriais atvejais tos idėjos toptelėdavo taip staiga ir atrodydavo tokios grandioziškos, tokios *fundamentalios,* jog jų autoriams susvaigdavo galva. Turėdavo sutelkti visas valios pastangas, kad susitvardytų ir neišpultų gatvėn, visu balsu šaukdami *"Eureka!"*

Heiveniečiai matė visa tai dedantis, ir jiems buvo linksma. Kaip iš niekur nieko, apatiškas, tešlinis kieno nors veidas ūmai persimainydavo. Akys išsiplėsdavo, žiauna atkardavo - tiesiog išraiška žmogaus, girdinčio Genialią Idėją.

Pavyzdžiui, Edis Stampnelas iš Derio būstinės sumanė naują nacionalinę policijos bangą, kuria galėtų susisiekti kiekvienas šalies kopas. Ir jis aiškiai regėjo, kaip būtų galima lengvai užmaskuoti šią bangą; ir visi tie kišantys nosį kur nereikia civiliai su savo imtuvais, nustatytais priimti policijos bangą, liktų it musę kandę. Visokie variantai ir modifikacijos liejosi jam galvon greičiau, nei spėjo su jomis dorotis; jeigu idėjos prilygtų vandeniui, jis būtų nuskendęs. "Aš šituo išgarsėsiu", - galvojo jis karštligiškai. Užmiršo garbųjį Gurindžerį, užmiršo savo partnerį Endį Raidantą, užmiršo antipatiją, kurią jautė tam priekvaišiam miesteliūkščiui, užmiršo taip pat Rūtą. Idėja užvaldė jo protą. *Aš išgarsėsiu,* padarysiu perversmą Amerikos policijos darbe... galbūt viso pasaulio policijos darbe. Viešpatie aukštielninkas! Viešpatie AUKŠ-TIELNINKAS!

Heiveniečiai žinojo, kad grandiozinė Edžio idėja iki vidudienio nugrims į ūkus, o iki trečios valandos visai išnyks, tad tik šypsojosi, klausėsi ir laukė. Laukė, kol visa tai baigsis, kad galėtų grįžti prie savo tikrojo reikalo.

Kad galėtų grįžti prie "tapsmo".

11

Jie riedėjo gruntinėmis provėžomis - 5-uoju Albiono miesto keliu, kuris čia, Heivene, tapo 16-uoju Ugnies keliu. Dusyk nuo jo miškan šakojosi keliukai, kuriais buvo velkami rąstai, ir kaskart ties jais Daganas rengėsi dar vienai kaulų kratalynei. Bet Hilmanas neįsuko nė į vieną. Pasiekė 9-ąjį plentą ir pasidavė dešinėn. Jis įbėgino "Čerokį" iki penkiasdešimties mylių per valandą, įnerdamas giliau į Heiveną.

Daganas jautėsi kaip ant adatų ir pats nesuprato kodėl. Žinoma, seniokas pamišėlis; mintis, kad Heivenas virtęs gyvatynu - gryna parano-

ja. Bet vis tiek Monstras jautė viduj savęs nuolat augančią, tvinksinčią nervinę įtampą. Jo nervais tartum slinko smilkstanti ugnis.

- Jūs vis trinate sau kaktą, - pastebėjo Hilmanas.

- Man skauda galvą.

- Spėju, kad skaudėtų dar labiau, jei vėjas nepūstų.

Ir vėl įsileido į grynas nesąmones. Kokį velnią jis čia veikia? Ir kodėl jaučiasi toks įsitempęs?

- Jaučiuos, lyg kas nors man būtų pakišęs porą migdomųjų tablečių.

- Aha.

Daganas pažvelgė į jį:

- Bet jūs taip nesijaučiate, tiesa? Atrodote, po šimts, kaip ledas.

- Esu išsigandęs, bet nevirpinu kinkų ir man neskauda galvos.

- Kodėl jums *turėtų* skaudėti? - šiurkščiai paklausė Daganas. Pokalbis darėsi tiesiog kaip išluptas iš "Alisos stebuklų šalyje". - Galvos skausmas neužkrečiamas.

- Jeigu jūs ir dar šešetas vyrukų dažote uždarą kambarį, tai visai tikėtina, kad visiems jums baigsis galvoskaudžiu, juk tiesa?

- Aha, gal ir taip. Bet čia ne...

- Ne. Čia ne tas. Ir mums pasisekė dėl oro. Vis tiek, man regis, tas dalykas skleidžia galingą dvoką, nes jūs tai jaučiate. Aš matau, - Hilmanas kiek patylėjo ir galiausiai ištarė dar vieną ištrauką iš "Alisos stebuklų šalyje": - Ar dar jums nekilo gerų minčių, policininke?

- Ką turite omeny?

Hilmanas patenkintas linktelėjo.

- Gerai. Jeigu jums kils, pasakykite man. Toje kuprinėje turiu kai ką ir jums.

- Tai keista, - pasakė Daganas netvirtu balsu. - Noriu pasakyti, visai trenkta. Apgręžkite tą kledarą, Hilmanai. Aš noriu grįžti atgal.

Ivas staiga susikoncentravo savo mintyse į vieną vienintelę frazę, taip intenstyviai ir ryškiai, kaip sugebėjo. Žinojo iš savo pastarųjų trijų Heivene praleistų dienų, kad Brajantas, Merė, Hilis ir Deividas kaip niekur nieko skaitė vienas kito mintis. Jis tą jautė, nors ir negalėjo jų perimti. Podraug jis galiausiai ėmė suvokti, kad jie negalėjo prasiskverbti į jo smegenis, jeigu tik jis jiems neleisdavo. Pradėjo galvoti, kad tai kažkaip susiję su plieno plokštelėmis jo kiauše - tos vokiečių granatos prisiminimu. Regėjo ją su siaubingu, nesilpstančiu ryškumu - pilkšvai juodą daikčiuką, besisukantį ant sniego. Tada pagalvojo: Na, aš žuvęs. Baigta. Po to neprisiminė nieko, tiktai kaip atsipeikėjo prancūzų ligoninėje. Prisiminė, kaip skaudėjo galvą; prisiminė seselę, kuri jį bučia-

vo ir kurios alsavimas kvepėjo anyžium, ir kaip ji vis kartojo, aiškiai dėliodama lūpas, lyg kalbėtų mažam vaikui: *Je t'aime, mon amour. La guerre est fini. Je t'aime. Je t'aime les Etats-Units".**

"La guerre est fini, - dabar pagalvojo jis. - *La guerre est fini".*

- Kas tai? - ūmai paklausė jis Daganą.

- Ką turite ga...

Ivas pasuko "Čerokį" į kelio kraštą, pakeldamas dulkių debesį. Šiuo metu jau buvo įvažiavę į miesto ribas pusantros mylios; iki senojo Gariko fermos liko dar trys ar keturios mylios.

- Nieko negalvokite, nieko nekalbėkite, tik pasakykite, ką aš galvojau.

- *Tout fini***, jūs galvojate *la guerre est fini,* betgi jūs išprotėjot, žmonės negali skaityti minčių, jie ne...

Daganas nutilo. Pamažu pasuko galvą ir įsistebeilijo į Ivą. Šis išgirdo, kaip policininko sprande sugirgždėjo sausgyslės, jo akys tiesiog suapvalėjo.

- *La guerre est fini,* - sukuždėjo jis. - Štai ką jūs galvojote, ir kad nuo jos kvepėjo saldymedžiu...

- Anyžium, - pataisė Ivas ir nusišypsojo. - Jos šlaunys buvo baltos, o vagina tokia stangi.

- ...ir aš mačiau granatą ant sniego, o Dieve, kas gi čia dedas?

Ivas mintyse įsivaizdavo raudoną seno modelio traktorių.

- O dabar?

- Traktorius, - kimiai atsakė Daganas. - "Farmolas". Bet ant jo uždėjote ne tas padangas. Čia "Dixie-Field-Boss" padangos. Jos netinka "Farm..."

Daganas staiga nusisuko, pagrabaliojo mašinos durų rankenos, išsilenkė laukan ir išvėmė.

12

- Rūta sykį manęs paklausė, ar paskaityčiau "Palaiminimus", jeigu man išpultų vadovauti jos laidotuvėms, - kalbėjo garbusis Gurindžeris sodriu balsu, kurį tikrai tinkamai būtų įvertinęs garbusis Donaldas Hartlis, - ir aš išpildžiau jos pageidavimą. Tačiau...

(la guerre tu galvoji la guerre est)

---

* Aš tave myliu, meile mano. Karas baigėsi. Aš tave myliu. Aš tave myliu, amerikieti *(pranc.).*

** Viskas baigta *(pranc.).*

Gurindžeris stabtelėjo, nežymus nuostabos ir rūpesčio šešėlis šmėstelėjo jo veidu. Įdėmesnis stebėtojas gal būtų pagalvojęs, kad jam suburksėjo žarnose dujos, ir jisai stabtelėjo, kad sulaikytų nepadorų pirsnį.

- ...aš manau, kad ji nusipelno ir kitų posmų. Tai...

(traktorius "Farmolas" traktorius)

Vėl kliūtelė Gurindžerio prakalboje, ir vėl jo veide atsispindėjo tas pats rūpestis.

- ...ne tie posmai, kurių bet kuri krikščionė drįstų prašyti, žinodama, kad krikščionė privalo juos užsitarnauti. Paklausykite, kaip aš paskaitysiu iš Patarlių Knygos ir nuspręskite jūs, kurie pažinojote ją, ar netinka jie Rūtai Makoslend.

(čia "Dixie-Field-Boss" padangos)

Dikas Elisonas dirstelėjo kairėn ir iš kitos klauptų pusės pagavo Njuto žvilgsnį. Njutas atrodė sunerimęs. Džono Harlio žiauna atkaro; jo išblukusios melsvos akys išsigandusios sukiojosi ten ir atgal.

Gurindžeris atgavo savitvardą, vėl ją prarado, bemaž išmetė iš rankų Bibliją. Staiga jisai susijaudino, iš ceremonmeisterio tapo teologijos studenčioku, apniktu scenos baimės. Nors niekas to nepastebėjo; pašaliečių mintis buvo užėmę arba fizinės negalios arba stulbinančios idėjos. Vos tik pajutę pavojų, Heiveno gyventojai susitelkė glaudžiau, šokinėjo vienas į kito protą ir galiausiai visų jų galvose skambėjo tas pat - naujas karilionas, tik šįsyk džeržgiantis disonansu.

(kai kas kiša nosį kur)

(kur nereikia)

Bobis Tremeinas sugriebė ir spustelėjo Stefanijos Kolson ranką. Ji jam atsakė tuo pačiu, žvelgdama į jį didelėmis rudomis akimis - išsigandusiomis akimis stirnos, girdinčios spragtelint medžiotojo šautuvo spyną.

(ten 9-ajame plente)

(per arti laivo)

(vienas jų kopas)

(kopas, taip, bet ypatingas kopas - Rūtos kopas, jis mylėjo)

Rūta būtų atpažinusi tuos kylančius balsus. Ir dabar netgi kai kurie iš pašaliečių ėmė juos justi, nors dar palyginus naujokai Heiveno užkratui. Keletas jų apsidairė, tartum busdami iš lengvo snaudulio. Vienas iš jų buvo kongresmeno Breneno padėjėjo draugužė. Atrodė, lyg būtų buvus mylių mylias nuo čia - ji, smulki Vašingtono tarnautojėlė, ką tik buvo sugalvojusi kartotekų sistemą, kuri jai, ko gero, užtikrintų solidų paaukštinimą tarnyboje. Paskiau iš kažkur atklydus mintis, - mintis, dėl kurios prisiekti galėjo, jog ne jos, -

(kažkas turi kuo greičiau juos sustabdyti!)
įsirėžė jai į protą, ir ji apsidairė aplink, ar kas garsiai nešūktelėjo bažnyčioje.

Tačiau tylą trikdė vien pamokslininkas, kuris vėl susitvardė. Ji pažvelgė į Martį, bet šisai sėdėjo apdujęs, žvelgdamas pastirusiu žvilgsniu į vieną iš vitražinių langų lyg užhipnotizuotas. Pagalvojusi, jog tai iš nuobodulio, ji vėl sugrįžo prie savo minčių.

- Kas ras stropią moteriškę? - skaitė Gurindžeris šiek tiek nelygiu balsu. - Jos vertė kaip dalykų iš tolimiausių žemės pakraščių. Ja pasitiki jos vyro širdis ir jam netrūksta pelno. Ir atsilygina jam geru, o ne piktu per visas savo gyvenimo dienas. Ji parūpina vilnų...*

Vėl tų svetimų minčių proveržis pasiekė bažnyčioje vieną jungtinę įjautrintą klausą

(atleiskit bet aš tiesiog neišlaikiau)

(...)

(Ką?)

(...)

(Dieve brangus, juk čia "Wheeling'ai"! Kaip...)

Kalba dvejetas balsų, bet mes girdime tik vieną, pagalvojo minčių tinklas, ir akys pradėjo krypti į Bobę. Heivene buvo tik vienas žmogus, kuris galėjo padaryti savo mintis jiems nepermatomas, bet jo dabar čia nėra. *Dvejetas balsų - ar ne tavajam girtuokliui draugužiui priklauso tas, kurio negirdime?*

Bobė staiga atsistojo ir ėmė brautis pro klauptus, su siaubu suvokdama, kad žmonės žiūri į ją. Gurindžeris, tasai asilas, vėl stabtelėjo.

- Atleiskit man, - murmėjo Bobė. - Atleiskit man... atleiskit.

Galiausiai ji ištrūko prieangin ir į gatvę. Kiti - Bobis Tremeinas, Njutas, Dikas, tarp jų ir Brajantas Braunas - patraukė jai įkandin. Niekas iš pašaliečių to nepastebėjo. Vėl buvo nugrimzdę į savo keistas svajas.

13

- Atleiskit, - pasakė Batčas Daganas. Jis užtrenkė duris, išsiėmė iš užpakalinės kišenės nosinę ir ėmė šluostytis burną. - Bet aš tiesiog neišlaikiau. Dabar man geriau.

Ivas linktelėjo.

---

* Iš ST Patarlių Knygos 31, 10 - 13 (J. J. Skvirecko vert., V., 1991).

- Aš neketinu nieko aiškinti. Nėra laiko. Bet noriu, kad kai ko pasiklausytumėt.

- Ko?

Ivas įjungė "Čerokio" radiją ir ėmė sukinėti bangų diapazono rankenėlę. Daganas krūptelėjo. Niekad nebuvo girdėjęs tiek daug stočių, netgi naktimis, kai jos ištisai užslinkdavo viena ant kitos, banguojančiai tai sustiprėdamos, tai vėl nusilpdamos balsų jūroje. Čia jokio bangavimo, dauguma stočių skambėjo aiškių aiškiausiai.

Ivas apsistojo ties "S&W" stotimi. Kaip tik baigė dainuoti "Judds". Po to sekė stoties šaukiniai. Batčas vos galėjo patikėti tuo, ką girdėjo: "Dabljei-Dabljei-Vi-JEIJEI" žvaliai klykavo merginų grupė, pritariant smuikams ir bandžoms.

- Dieve brangus, juk čia "Wheeling'ai"! - sušuko Daganas. - Kaip...

Ivas išjungė radiją.

- O dabar pasiklausykite mano galvos.

Daganas mirksnį stebeilijo į jį visiškai suglumęs. Netgi "Alisoje stebuklų šalyje" nėra tokių nesąmonių.

- Dėl Dievo, ką jūs čia kalbat?

- Nesiginčykite su manimi, tik padarykite tai, - Ivas nusigręžė, atsukdamas jam pakaušį. Turiu dvi plienines plokšteles. Karo suvenyrai. Didesnioji štai čia. Matote, kur neauga plaukai?

- Taip, bet...

- Nėra laiko! Pridėkit ausį prie to rando ir *klausykitės!*

Įvykdė, ką lieptas... ir jį užliejo kažkoks nerealumo pojūtis. Senioko pakaušyje grojo muzika. Silpna ir tolima, bet puikiai skiriama. Tai Frenkas Sinatra dainavo "Niujorkas, Niujorkas".

Batčas Daganas ėmė kikenti, paskiau juoktis. Netrukus jis kvatojosi susiėmęs rankomis už pilvo. Štai sėdi čia velniai žino kokiame užkampyje su senioku, kurio galva tapus tiesiog muzikine dėže. Dievaži, šitai geriau nei Riplio "Norite tikėkite, norite netikėkite".

Batčas juokėsi, duso, kvatojosi iki ašarų ir...

Sudiržęs senioko delnas trenkė jam per veidą. Nuostaba susilaukti antausio kaip mažam vaikui, taip pat ir skausmas tiek Batčą sukrėtė, jog jo isterijos priepuolis baigėsi. Sumirksėjo į Ivą, prisidėdamas ranką prie skruosto.

- Tai prasidėjo prieš pusantros savaitės, iki aš palikau miestą, - niūriai pasakė Ivas. - Muzikos protrūkiai mano galvoje. Ir jie sustiprėjo, kai atsidanginau šion pusėn, ir privalėjau apie tai iš anksto pagalvoti, bet šito nepadariau. Dabar jie dar sustiprėjo. Viskas sustiprėjo. Tad neturiu laiko klausytis jūsų žvygių gagesių. Ar dabar liausitės?

Nuokaitis, išplitęs po Dagano veidą, mažne visai paslėpė Ivo delno paliktą raudoną žymę. Žvygus gagesys. Gan tiksliai pasakyta. Pirmiausia jis nusivėmė, o paskui įpuolė isterijon kaip kokia paauglė. Tasai seniokas ne tik pastatė jį į vietą, bet dargi dvigubai lenkia savo veiklumu.

- Jau man gerai, - tarė jis.

- Dabar tikite, kad čia kažkas dedas? Kad kažkas Heivene pasikeitę?

- Taip. Aš... - jis nurijo seilę. - Taip, - pakartojo.

- Gerai. - Ivas numynė akceleratoriaus pedalą ir vėl įburzgė į kelią.
- Tasai... dalykas... keičia visus mieste, policininke Daganai. Visus, išskyrus mane. Aš girdžiu galvoje muziką, bet tik tiek. Aš neskaitau minčių... Ir man nešauna jokių idėjų.

- Ką turite omeny? Kokių "idėjų"?

- Visokių, - "Čerokio" spidometro rodyklė priartėjo prie šešiasdešimties, paskiau ėmė krypti toliau. - Visa bėda, kad aš neturiu *įrodymų* to, kas čia dedasi. Visiškai jokių. Juk jūs galvojote, kad man ne visi namie, tiesa?

Daganas linktelėjo. Sėdėjo tvirtai įsikibęs į prietaisų skydelį priešais save. Vėl jam supykino skrandį. Saulė taip akinamai plieskė, atsispindėdama nuo priekinio stiklo ir chromuotos apdailos.

- Tą pat galvojo reporteris ir seselės. Bet čia miške kažko esama, ir aš tą sužinosiu, padarysiu keletą nuotraukų, nusivesiu jus, mes garsiai kalbėsimės, ir galbūt rasime būdą, kaip sugrąžinti mano vaikaitį Deividą, o gal ir ne, bet, šiaip ar taip, turėtume užbaigti tai, kas čia dedasi, kol dar ne vėlu. *Turėtume?* Mes *privalome.*

Dabar spidometro rodyklė virpčiojo kiek žemiau septyniasdešimties.

- Ar dar toli? - vargais negalais paklausė Daganas pro sukąstus dantis. Jis vėl tuoj vems, labai greitai, tik vylėsi, kad susiturės, kol jie atsidurs ten, kur važiuoja.

- Senojo Gariko ferma, - pasakė Ivas. - Liko ne daugiau kaip mylia.

"Ačiū Dievui", - pagalvojo Daganas.

14

- Tai ne Gardas, - pasakė Bobė. - Gardas mirtinai nusitašęs namų priebutyje.

- Iš kur žinai? - paklausė Edlis Makynas. - Juk negali skaityti jo minčių.

- Vis dėlto galiu, - atsakė Bobė. - Kasdien vis po truputėlį daugiau. Sakau jums, jis tebemiega priebutyje. Sapnuoja slidinėjąs.

Kurį laiką jie tylomis žvelgė į Bobę - apie tuzinas vyrų, susibūrusių kitoje gatvės pusėje nuo metodistų bažnyčios, priešais "Heiveno užkandinę".

- Tai kas tada tenai? - galiausiai paklausė Džo Samerfildas.

- Nežinau, - pasakė Bobė. - Tiktai tai ne Gardas.

Bobė nežymiai svyravo į šalis. Iš veido duotum jai penkiasdešimtį metų, nors buvo tik trisdešimt septynerių. Po akimis nuo išsekimo juodavo ratilai. Vyrai to tartum nematė.

Iš bažnyčios atskriejo "Šventas, Šventas Dieve, mes šlovinam Tave".

- Aš žinau, kas ten, - staiga pasakė Dikas Elisonas. Jo akys tapo keistos, pritemdytos neapykantos. - Vienas vienintelis žmogus galėtų dar ten būti. Vienintelis kitas man pažįstamas mieste žmogus su metalu galvoje.

- Ivas Hilmanas! - sušuko Njutas. - Dievuliau!

- Turime judėti, - pasakė Džadas Tarkingtonas. - Tie išperos visai arti. Edli, atnešk keletą šautuvų iš geležies dirbinių krautuvės.

- Gerai.

- Pasiimkite juos, bet nepavartokite, - pasakė Bobė, nužvelgdama vyrus. - Tik ne prieš Hilmaną, jeigu ten jis, ir ne prieš kopą. *Ypač* ne prieš kopą. Negalime leisti, kad Heivene vėl užvirtų košė. Tik ne anksčiau

("tapsmo")

kol visa tai baigsis.

- Aš pasiimsiu savo vamzdį, - pasakė Bičas. Jo veidas degė uolumu.

Bobė sugriebė jį už peties.

- Ne, nereikia. Kai kalbu apie košę, tai reiškia, kad nebeturi dingti daugiau kopų.

Ji vėl pažvelgė į juos visus, paskiau į Diką Elisoną. Šis linktelėjo.

- *Hilmanas* privalo išnykti, - pasakė jis. - Kitaip negalima. Bet šitai prasmuks kaip niekur nieko. Ivas pamišėlis. Pamišęs seniokas paprasčiausiai gali nuspręsti viską mesti ir išsidanginti į Zaijeną Jutos valstijoje ar Grand Forksą Aidaho valstijoje, kad tenai lauktų pasaulio pabaigos. Kopas gal ir užvirs košę, bet užvirs ją Deryje, ir toji košė bus visiems suprantama. Niekas daugiau nebedergs mūsų lizdo. Pirmyn, Džadai. Paimk šautuvus. Bobe, privažiuok su savo sunkvežimiu prie užkandinės užpakalinių durų. Njutai, Edli, Džo, jūs važiuojate su manimi. Tu, Džadai, važiuoji su Bobe. Visi kiti - Kailo "Kadžiu". Na, kraunamės!

Ir visi subruzdo suktis.

15

Saššš...

Tas pats senasis sapnas, tik keletas naujų potėpių. Velniškai keistų. Sniegas parausvėjęs. Persisunkęs krauju. Nejau iš *jo?* Velniava! *Kas būtų pagalvojęs, kad tame sename kaklėgoje tiek daug kraujo?*

Jie leidžiasi slidėmis nuo vidutiniojo šlaito. Suvokia, kad jam verčiau būtų reikėję pasilikti dar bent vieną dienelę ant šlaitų pradedantiesiems, šis jam per greitas, o be to, visas tas kruvinas sniegas labai blaško dėmesį, ypač kai tai tavo kraujas.

Štai jis pažvelgia priešais save, galvą nuveria skausmas, jo akys išsiplečia. Po šimts, ant šlaito džipas!

Ana Marija suklinka: "Stabdyk Bobę, Gardai! STABDYK BOBĘ!

Bet jam nėra reikalo stabdyti Bobę, juk čia tik sapnas, per pastarąsias kelias savaites jam įprastas, kaip ir vis pasikartojantys muzikos protrūkiai galvoje; tai sapnas, ir nėra jokio džipo, ir čia ne "Tiesiosios Strėlės" šlaitas, štai...

...įsuka į Bobės kiemo keliuką.

Tai sapnas? Ar tikrovė?

Ne, sumojo jis: klausimas ne toks. Geriau būtų paklausti: Kiek *viso to yra tikrovės?*

Atšvaitai nuo chromo smigtelėjo akinamomis strėlėmis Gardneriui į akis. Jisai susiraukė ir pagrabaliojo

(slidžių lazdų? Ne, ne sapnas, dabar vasara, ir tu Heivene)

priebučio turėklų. Jis pajėgė prisiminti beveik viską. Per ūkus, bet pajėgė prisiminti. Nuo tada, kai sugrįžo pas Bobę, jokių sąmonės užtemimų. Bobė išvyko į laidotuves. Vėliau ji parvažiuos, ir juodu vėl pradės kasti. Jis prisimena viską, taip pat prisimena, kaip rotušės laikrodžio bokštas pakilo popietės dangun tartum koksai storašiknis paukštis. Viskas savo vietoje ir patikrinta, sere. Išskyrus tai.

Jisai stovėjo padėjęs rankas ant turėklų, blausiomis, krauju pasruvusiomis akimis, nebodamas akinamo spindesio, stebeilydamas į džipą. Suvokė, jog tikriausiai atrodo it pabėgėlis iš Niujorko lindynių. *Ačiū Dievui, reklamoje dar esama šiek tiek tiesos - štai koks mano jausmas.*

Žmogus šalia vairuotojo pasuko galvą ir pamatė Gardą. Buvo toksai stambuolis, jog atrodė kaip koks pasakų milžinas. Kadangi atvykėlio akis dengė tamsūs akiniai, Gardneris negalėjo tikrai pasakyti ar susitiko jų žvilgsniai. Jam atrodė, kad susitiko, bent šitai jautė. Šiaip ar taip, ne tiek tai svarbu. Pažinojo tą žvilgsnį. Kaip kokio pusšimčio piketų

dalyvis gerai jį pažinojo. Taip pat pažinojo jį ir kaip girtuoklis, nesyk atsibusdavęs policijos blaivykloje.

"Pagaliau prisistatė Dalaso policija", - pagalvojo jis. Ši mintis pažadino pyktį ir gailestį... bet labiausia jis jautė palengvėjimą. Bent tam kartui.

Tai kopas... bet ką jis veikia džipe? Dieve, na ir stambus jo veidas... nelyginant daržinė! Tikriausiai sapnuoju. Tikrų tikriausiai.

Džipas nesustojo: nuriedėjo toliau keliuku ir dingo iš akių. Dabar Gardneris tegirdėjo jo motoro burzgesį.

Pasuko už namo. Važiuoja tenai į mišką. Taip, jie sužinojo. O Dieve, jeigu vyriausybė gaus tai...

Visa ankstesnė baimė pasklido po jį tartum tulžis; svaigus palengvėjimas išsisklaidė kaip dūmai. Prieš akis jam iškilo Tedas Energetikas, nusviedžiantis savo striukę ant netvarkingai išmėtytų levitacinės mašinos likučių ir klausiantis: "Kas čia per prietaisai?"

Baimę pakeitė senas, iki šleikštulio siekiąs įsiūtis.

"EI, BOBE, GREIČIAU DANGINK ČION SAVO SUBINĘ!" - suspigo jis mintyse kaip įmanydamas garsiau ir aiškiau.

Vėl kraujas pliūptelėjo jam iš nosies, jis be jėgų svirstelėjo atgal, iš pasibjaurėjimo susiraukė ir ėmė grabaliotis nosinės. *Pagaliau argi tai svarbu. Tegul jie turi. Pagaliau tas pats velnias, ir tu tai žinai. Na ir kas, kad tai paims Dalaso policija? Juk šitai Bobę ir kiekvieną mieste pamažu verčia Dalaso policija. Ypač jos kompaniją. Tuos, kuriuos atsiveža čia vėlai naktimis, kai mano, kad aš miegu. Tuos, kuriuos ji vedasi į stoginę.*

Tai buvo atsitikę dusyk, ir abu kartus apie trečią paryčiui. Bobė manydavo, kad Gardneris kietai miega, susidėjus viskam - sunkiam darbui, padaugintam kaušalui ir valiumui. Kas be ko, valiumo tablečių skaičius buteliukyje tolydžio mažėjo, bet ne todėl, kad Gardneris jas rijo. Kas vakaras po vieną tabletę, po teisybei, nukeliaudavo į unitazą.

Kodėl tokia slapta apgaulė? Jis nežinojo, kaip ir nežinojo, kodėl melavo Bobei, ką matė sekmadienį popiet. Kiekvieną vakarą nuleisti su vandeniu į unitazą po valiumo tabletę - tai iš tikrųjų ne melagystė, nes Bobė tiesiai neklausinėjo, ar jis jas geria; paprasčiausiai ji žiūrėjo į mažtantį tablečių skaičių ir padarė klaidingą išvadą, kurios Gardneris nesivargino pataisyti.

Lygiai kaip nesivargino pataisyti jos įsitikinimą, kad jis kietai miega. Tiesą sakant, jį kankino nemiga. Ir, matyt, joks išgertas alkoholio kiekis jo ilgam nepatiesdavo. To rezultatas - tartum nuolatinė miglota būdrystė, kartkartėmis užtraukiama pilku it nešvari kojinė miego šydu.

Pirmą sykį, kai jis ankstyvosiomis rytmečio valandomis išvydo skersai svetainės tvykstelint automobilio žibintų šviesas, pakėlęs galvą lauke pamatė įsukant į kiemo keliuką didžiulį "Kadilaką". Pažvelgė į laikrodį ir pagalvojo: "Tikriausiai mafija... Kas dar kitas galėtų pasirodyti su "Kadilaku" trečią paryčiui atkampioje pamiškės fermoje?"

Bet kai priebutyje užsidegė šviesa, jis išvydo registracijos numerį KAIL-1 ir suabejojo, ar netgi mafija važinėja su vardiniais registracijos numeriais.

Prie išlipusių iš automobilio keturių vyrų ir moters prisijungė Bobė. Buvo apsirengusi, tačiau basa. Dvejetą iš vyrų Gardneris pažinojo - Diką Elisoną, vietos savanoriškos ugniagesių komandos viršininką, ir Kailą Arčinburgą, vietinį nekilnojamojo turto agentą, kuriam priklausė solidusis "Kadilakas". Kiti du jam irgi buvo šiek tiek pažįstami. O moteris - tai Heizelė Makridi.

Po kelių sekundžių Bobė juos nusivedė į stoginę už namo. Į tą su didele pakabinamąja spyna ant durų.

Gardneris pagalvojo: "Gal reikėtų išeiti laukan. Pasižiūrėti, kas dedasi". Užuot padaręs tai, vėl atsigulė. Jam nesinorėjo eiti artyn stoginės. Bijojo jos. Ir to, kas galėjo tenai būti.

Vėl užsnūdo.

Kitą rytą nesimatė nei "Kadilako", nei Bobės kompanijos pėdsakų. Tiesą sakant, Bobė tą rytą atrodė linksmesnė ir labiau panašesnė į save nei bet kada nuo to laiko, kai Gardneris sugrįžo. Įtikino save, jog tai buvo sapnas arba kas nors išlindę, - kad ir ne baltoji karštinė, bet arti to, - iš butelio. Ir štai, vos tik prieš keturias naktis KAIL-1 vėl pasirodė. Iš jo išlipo tie patys žmonės, susitiko su Bobe ir nuėjo už namo į stoginę.

Gardneris įdribo į Bobės supamąją kėdę ir pagrabaliojo butelio škotiškojo, kurį buvo rytą čia atsinešęs. Rado butelį vietoje. Gardneris pamažu pakėlė jį, atsigėrė ir pajuto skystą karštį iš skrandžio išplintant po visą kūną. Džipo burzgesys dabar tolo tartum sapne. Ko gero, tai ir buvo tik sapnas. Dabar visa šitaip atrodė. Kaip skamba toji eilutė iš Polo Saimono dainos? "Mičiganas man dabar tarytum sapnas". Taip, sere. Mičiganas, paslaptingi laivai, užkasti žemėje, džipai "Čerokiai" ir "Kadilakai" nakties vidury. Pakankamai išgerk, ir visa nugrims į sapną.

Tačiau tai ne sapnas. Tai atsakingieji žmonės - tie, kurie atvažiavo "Kadilaku" su vardiniu registracijos numeriu. Tokie patys kaip Dalaso policija. Tokie patys kaip gerasis senis Tedas su savo reaktoriais. Ką tu jiems siūlai, Bobe? Kodėl labiau renkiesi juos, nei kitus čionykščius genijus? Senoji Bobė nesiterliotų su tokiu mėšlu, bet Naujajai, Pato-

bulintajai, Bobei šitai patinka. Kur atsakas į visą tą mėšlą? Ir ar jis yra?

- Visur velniava! - didingai šūktelėjo Gardneris. Išlenkė paskutinį gurkšnį viskio ir nusviedė butelį per priebučio turėklus į krūmus. - Visur velniava! - pakartojo jis ir prarado sąmonę.

16

- Tas vyriokas mus matė, - pasakė Batčas, kai džipas įstrižai pasuko per Anderson daržą, parmušdamas milžiniškus kukurūzų stiebus ir saulėgrąžas, kurių galvos šovėsi aukštai viršum "Čerokio" stogo.

- Kas man darbo, - atšovė Ivas, galynėdamasis su vairu. Jie išniro iš daržo kitame pakraštyje. "Čerokio" ratai traiškė galybę moliūgų, užaugusių stebėtinai anksti. Jų žievės buvo keistai blyškios, ir jiems plyštant atsiverdavo nemalonūs, mėsiškai rausvi viduriai.

- Jeigu jie iki šiol nežino, kad mes mieste, tuomet aš dėl visko apsirinku... Žiūrėkit! Ar aš jums nesakiau?

Platus gilus provėžų takas vingiavo miško gelmėn. Šokčiodamas automobiliu per nelygumus, Ivas įsuko į jį.

- Jo veidas buvo kruvinas, - Daganas nurijo seiles. Sunku. Galvą žiauriai skaudėjo, ir atrodė tartum visos jo dantų plombos labai tankiai vibruotų. Vidurius vėl suko. Ir jo marškiniai. Lyg kas nors jam būtų trenkęs į... - Sustok, mane vėl pykina.

Ivas nuspaudė stabdžius. Daganas atidarė savo pusės dureles ir išsilenkė laukan, išvėmė ant žemės ploną gelsvą srovelę, paskiau sekundę užsimerkė. Viskas aplinkui siūbavo ir sukosi.

Jo galvoje sušnarėjo balsai. Daugybė balsų.

(Gardas juos matė šaukiasi pagalbos)

(kiek jų)

(du du "Čerokyje" jie pasuko)

- Klausykit, - tartum labai iš tolo Batčas išgirdo save sakant. - Nenoriu sugadinti iškylos, bet man bloga. *Rimtai* bloga.

- Aš ir tikėjaus, kad jums gali taip atsitikti, - Hilmano balsas tartum atsklido per ilgą, aidžią salę. Batčas vargais negalais įstengė vėl įsmukti sėdynėn, bet jau nebeturėjo jėgų užtrenkti dureles. Jautėsi bejėgis it naujagimis kačiukas. - Neturėjote laiko susitverti jokiam atsparumui, o dabar mes kaip tik toje vietoje, kur poveikis stipriausias. Laikykitės. Turiu kai ką, kas jus pastatys ant kojų. Bent aš taip manau.

Ivas nuspaudė mygtuką, kuriuo nuleido elektra valdomą "Čerokio" užpakalinį langą, išlipo iš mašinos, atvertė užpakalines dureles ir ištrau-

kė laukan kuprinę. Nutempė ją į džipo priekį ir įvertė ant sėdynės. Pažvelgė į Daganą ir vaizdas jo nenudžiugino. Policininko veidas buvo vaško spalvos, akys užmerktos, vokai pamėlę. Pusiau pravira burna kvėpavo tankiai, negiliai. Ivas dar ištaikė laiko nusistebėti, kaip tatai, kad ir kas čia buvo, galėjo šitaip veikti Daganą, kai jis pats nejuto nieko, absoliučiai nieko.

- Kantrybės, drauguži, - pasakė jis ir savo kišeniniu peiliuku perpjovė virvę, kuria buvo užrišta kuprinė.

- ...bloga, - suinkštė Daganas ir išvėmė rusvu skysčiu. Ivas pamatė tarp vėmalų tris dantis.

Seniokas ištraukė iš kuprinės plastmasinį deguonies balioną - klerkas "Meino medicinos įrangoje" pavadino jį kompaktišku. Nuplėšė auksinę foliją, kuria buvo apsuktas iš baliono einančios žarnos galas, apnuogindamas nerūdijančio plieno antgalį. Paskiau ištraukė auksaspalvę plastmasinę kaukę - tokiomis dabar aprūpinti reaktyviniai avialaineriai, ir jos gale buvo baltas antgalis su vožtuvu.

Jeigu tas daikčiukas nesuveiks taip, kaip sakė anas vyriokas, manau, šisai stambuolis mirs man ant rankų.

Jis įkišo kaukės antgalį į deguonies baliono žarnos antgalį - sąlytis, kuris, jis vylėsi, palaikys Dagano gyvybę. Išgirdo auksaspalvės kaukės viduje tyliai sušnypščiant deguonį. Tvarka. Kol kas viskas gerai.

Pasilenkęs pridėjo kaukę prie Dagano burnos ir nosies, pritvirtindamas elastiniais dirželiais. Paskiau ėmė laukti, kas atsitiks. Jeigu per trisdešimt keturiasdešimt sekundžių Daganas neatsigaus, tuomet jis kuo greičiau neš iš čia kudašių. Žinoma, Deividas dingęs, o Hilis serga, bet nei viena, nei kita jam neduoda teisės nugalabyti Daganą, kuris nežinojo, į kokią makalienę lenda.

Praėjo dvidešimt sekundžių. Paskiau trisdešimt.

Ivas pavarė "Čerokį" atbuline eiga, ketindamas apsisukti Anderson daržo pakraštyje, bet Daganas giliai atsikvėpė, krūptelėjo ir pramerkė akis. Virš auksaspalvės kaukės jos atrodė labai plačios, žydros ir išsigandusios. Į jo skruostus grįžo šiek tiek rausvumo.

- Kas per velnias... - rankomis jisai siekė kaukės.

- Palikit ją, - pasakė Ivas, uždėdamas savo stambią, seną, artrito išklaipytą plaštaką ant Batčo rankos. - Tai aplinkos oras jus nuodija. Skubate gauti kitą jo dozę?

Batčas atitraukė ranką nuo kaukės. Jam prašnekus, ta pasikilnojo ant jo veido:

- Ar ilgam to užteks?

- Dvidešimt penkias minutes ar apie tiek, taip tas vyriokas sakė. Tačiau čia poreikį užtikrinantis ventilinis vožtuvas. Retsykiais galite kaukę nusiimti. Kai tik pajusite svaigulį, vėl ją užsidėkite. Aš noriu važiuoti gilyn, jeigu manote, kad pajėgsite. Neturėtų būti toli, ir... Ir aš jaučiu, kad, man regis, žinau kur.

Batčas Daganas linktelėjo.

"Čerokis" vėl metėsi priekin. Daganas dairėsi aplinkui į juos supantį mišką. Tylu. Jokių paukščių. Jokių žvėrių. Nieko. Labai neįprasta. Labai blogai ir, po šimts, labai *neįprasta.*

Kažkur toli savo proto gilumoje jis girdėjo silpnai šnarant mintis, tartum perduodamas trumposiomis bangomis.

Pažvelgė į Ivą.

- Kas per sumauta velniava čia dedasi?

- Tą ir reikia sužinoti, - neatitraukdamas akių nuo nelygaus keliuko, Ivas pasirausė kuprinėje. Daganas susiraukė, kai "Čerokio" važiuoklė sudžeržgė virš kelmo, nupjauto kiek aukščiau nei kiti.

Ivas išsitraukė masyvų 45-o kalibro koltą. Atrodė toksai senas, lyg juo būtų naudotasi dar Pirmojo pasaulinio karo metu.

- Jūsų? - paklausė Daganas. Tiesiog stebėtina, kaip greitai deguonis jį atgaivino.

- Aha. Jus moko jais naudotis, tiesa?

- Taip, - nors tas, kurį turėjo Hilmanas, atrodė kaip seniena.

- Gal jums teks šiandien juo pasinaudoti, - pasakė Hilmanas ir padavė jam koltą.

- Kas...

- Atsargiai. Jis užtaisytas.

Priekyje žemės paviršius staiga ėmė leistis nuokalnėn. Pro medžius blyksėjo milžiniškas atspindys: saulės, atsimušančios nuo didžiulio metalinio objekto.

Ivas staiga numynė stabdžius, pasibaisėjęs iki širdies gelmių.

- Kas per velnias? - išgirdo Daganą sumurmant šalia savęs.

Atidaręs dureles, Ivas išlipo laukan. Kai kojomis palietė žemę, sumojo, kad gruntas skersai išilgai išraižytas mažų dulkėtų plyšių ir kad tankiai vibruoja. Ir tuojau pat škvalo stiprumu jo galvoje praūžė kurtinanti muzika. Tęsėsi kokias trisdešimtį sekundžių, bet skausmas buvo toks nepakeliamas, jog, atrodė, niekad nesibaigs. Galop ji paprasčiausiai vienu mirksniu nutilo.

Išvydo Daganą, stovintį pirma "Čerokio", kaukė dabar kabojo jam po smakru. Viena ranka už dirželio jis laikė plastmasinį balioną, kita - kaukę. Baugščiai žvelgė į jį.

- Man viskas gerai, - pasakė Ivas.
- Taip? Jums kraujuoja iš nosies - visai kaip tam vyriokui tenai fermoje, kurią pravažiavome.
Ivas pirštu nusišluostė nosį ir pažvelgė į kraujo tėpį. Nusišluostė pirštą į kelnes ir linktelėjo Daganui.
- Nepamirškite vėl užsidėti kaukę, jeigu imsite justi svaigulį.
- O, nesirūpinkit.
Ivas pasilenkė "Čerokio" vidun ir vėl pasirausė savajam fokusininko maiše. Ištraukė diskinę "Kodak" kamerą ir kažką tarpinio tarp pistoleto ir feno.
- Jūsų signalinis pistoletas? - paklausė Daganas šyptelėdamas.
- Aha. Na, pakvėpuokit iš baliono, policininke. Vėl blykštat.
Daganas prisidėjo kaukę, ir abu vyrai pasuko prie to spindinčio daikto miške. Penkiasdešimt žingsnių nuo "Čerokio" Ivas sustojo. Per maža pasakyti didžiulis; tas daiktas buvo gigantiškas, ko gero, visai atidengtas priverstų tarpkontinentinį lainerį šalia savęs atrodyti kaip nykštuką.
- Duokit ranką, - kimiai pasakė jis Daganui.
Daganas įvykdė, ką paprašytas, bet panoro sužinoti kodėl.
- Todėl, kad aš apsišiktinai išsigandęs, - atsakė Ivas.
Daganas suspaudė jam ranką. Ivo artritinius pirštus nutvilkė skausmas, bet jis atsakė spustelėjimu į spustelėjimą. Po akimirkos abu vyrai vėl žingtelėjo priekin.

17

Bobė ir Džadas paėmė iš geležies krautuvėlės šautuvus ir padėjo juos pikapo gale. Pasukti į šalį neužėmė daug laiko, bet Dikas ir kiti jau buvo gerokai nutolę, ir Bobė, kad juos pasivytų, varė pikapą, kiek tiktai jai užteko drąsos. Mašinos šešėlis, artėjant pusiaudieniui vis trumpėjantis, skriejo šalia.
Bobė už vairo staiga kiek įsitempė.
- Girdėjote?
- Kažką girdėjau, - pasakė Džadas. - Tai tavo draugužis, tiesa?
Bobė linktelėjo.
- Gardas juos matė. Šaukiasi pagalbos.
- Kiek jų?
- Dviese. Džipe. Jie pasuko tenai, kur yra laivas.
Džadas trenkė kumščiu sau per kelį.
- Šunsnukiai. Bjaurūs, šniukštinėjantys šunsnukiai!

- Mes pagausim juos, - nuramino Bobė. - Nesirūpink.

Po penkiolikos minučių jie atsidūrė fermoje. Bobė pastatė savo sunkvežimaitį už Elisono "Novos" ir Arčinburgo "Kadilako". Pažvelgė į vyrų grupelę ir pagalvojo, kaip panašu į tas naktis, kai jie čia susitikdavo... tie, kurie

("taps" pirmieji)

įgys nepaprastą jėgą. Bet Heizelės čia nebūdavo, o Bičas būdavo; Džo Samerfildas ir Edlis Makynas irgi niekad nėra buvę stoginėje.

- Paimkite ginklus, - pasakė ji Džadui. - Džo, tu padėk. Prisiminkite: nešaudykite, jeigu nebūsite priversti, taip pat, kad ir kas atsitiktų, nešaukite į kopą.

Ji pažvelgė į priebutį ir išvydo ten gulintį ant nugaros Gardą. Buvo prasižiojęs ir kvėpavo pamažu, su gargesiu suknarkdamas. Bobės žvilgsnis sušvelnėjo. Heivene buvo nemaža žmonių, - ir veikiausia jiems vadovavo Dikas Elisonas su Njutu Berindžeriu, - kurie buvo įsitikinę, jog jai seniai derėjo Gardu nusikratyti. Nieko garsiai nebuvo pasakyta, bet Heivene ir *nebereikėdavo* ką nors garsiai sakyti. Bobė žinojo: jeigu ji paleistų Gardui į smilkinį kulką, po valandos prisistatytų visas būrys savanorių, trokštančių jį palaidoti. Jie nemėgo Gardo, nes plokštelė galvoje darė jį atsparų "tapsmui". Ir apsunkino skaityti jo mintis. Bet jis ją priturėdavo. Ir netgi šitai yra niekbylystė. Tiesa dar paprastesnė: jinai tebemylėjo jį. Vis dar buvo tam pakankamai žmogiška.

Džadas ir Džo Samerfildas sugrįžo su šautuvais. Šešetu, įvairių kalibrų. Bobė pasirūpino, kad penki atitektų žmonėms, kuriais galėjo visiškai pasitikėti. Šeštąjį, 22-o kalibro, atidavė Bičui, kuris būtų nepatenkintas negavęs į rankas šaunamojo žaisliuko.

Užsiėmę su šautuvais, nė vienas jų nepastebėjo, kad Gardneris, pusiau pramerkęs savo krauju pasruvusias akis, žvelgia į juos. Nė vienas negirdėjo jo minčių; buvo išmokęs jas atitverti nuo jų.

- Eime, - paragino Bobė. - Ir atminkite: man reikia to policininko.

Jie visa grupe pajudėjo iš vietos.

18

Ivas ir Batčas stovėjo gan atokiai nuo dantytais kraštais kasinio, siekiančio per tris šimtus jardų iš dešinės į kairę ir plačiausioje vietoje žiojėjančio šešiasdešimties pėdų atstumu. Senasis Anderson sunkvežimio mišrūnas stovėjo šalia pakrypęs šonu ir todėl atrodė pavargęs bei susidėvėjęs. Čia pat riogsojo galingas krautuvas su gigantišku atsuktuvo

pavidalo snapu. Tašytų rąstų pašiūrėje buvo ir kitų įrenginių. Ivas vienoje jos pusėje pamatė grandininį transporterį, kitoje - medienos tašytuvą. Po tašytuvo išmetamąja anga pūpsojo didelė krūva drėgnų pjuvenų. Čia pat pašiūrėje stovėjo benzino kanistrai ir juodas cilindras su užrašu DYZELINIS. Kai Ivas pirmąsyk išgirdo tuos garsus miške, pagalvojo, kad "Naujosios Anglijos popieriaus kompanija" užsiėmusi medienos paruošomis, bet čia būta ne medienos paruošų, o kasimo darbų.

Ta lėkštė. Ta pabaisiška lėkštė, spindinti saulėje.

Negalėjai nusukti akių. Vis traukė ir traukė vėl žiūrėti. Gardneris ir Bobė buvo nukasę gerokai daugiau šlaito. Devyniasdešimt pėdų glotnaus sidabriškai pilko metalo dabar kyšojo iš žemės žalsvai auksinėje saulės šviesoje. Jeigu būtų pažvelgę kasinio gilumon, jie būtų pamatę dar keturiasdešimt pėdų ar daugiau.

Bet nė vienas iš jų nepriėjo artyn pasižiūrėti.

- Dieve šventas, - aiktelėjo Daganas. Auksaspalvė kaukė krustelėjo jam ant veido, ir virš jos krašto žvelgė išsipūtusios jo akys. - Dieve šventas, tai erdvėlaivis. Arba mūsų, arba rusų, kaip manot? Dieve šventas, Jėzau, didžiulis kaip "Queen Mary"*, bet ne rusiškas, ir ne... ne...

Jis vėl nutilo. Nepaisant deguonies kaukės, galvoskaudis jam sugrįžo.

Ivas pakėlė automatinį fotoaparatą ir spragtelėjo septynias nuotraukas tokiu greičiu, kiek spėjo pirštu nuspaudinėti aparato mygtuką. Paskiau paėjo dvidešimt žingsnių į šoną ir padarė dar penketą, stovėdamas šalia medienos tašytuvo.

- Pasisukit į dešinę! - paliepė jis Daganui.

- A?

- Į dešinę! Paskutinėse trijose noriu nufotografuoti jus - dėl perspektyvos.

- Pamirškite tai, tėtuši! - nors ir kaukės prislopintame Dagano balse nuskambėjo šaiži gaidelė.

- Na, nebijokit. Tiktai keturis žingsnius.

Daganas pasislinko keturis mažutėlaičius žingsnelius dešinėn. Ivas vėl pakėlė fotoaparatą - dovaną nuo Brajanto ir Merės Tėvo dienos proga - ir spragtelėjo paskutines tris nuotraukas. Daganas buvo labai stambus vyras, bet prieš laivą žemėje atrodė lyg pigmėjas.

---

* "Karalienė Marija" - transatlantinis anglų laivas, kursavęs tarp Didžiosios Britanijos ir JAV.

- Tvarka, - pasakė Ivas. Daganas paskubom žingtelėjo į savo ankstesnę vietą. Judėjo smulkiais, atsargiais žingsneliais, neišleisdamas iš akių didžiojo apvalaus objekto.

Ivas abejojo, ar nuotraukos išeis. Jo rankos drebėjo. O laivas, - o tai tikrai buvo kažkoks erdvėlaivis, - gali skleisti radiaciją, kuri apšvies fotojuostą.

O jeigu ir išeis, kas jomis patikės? Kas patikės tame pasaulyje, kur kiekvieną sumautą šeštadienį vaikai eina į kiną ir mato tokius dalykus kaip "Žvaigždžių karai"?

- Aš noriu iš čia nešdintis, - pasakė Daganas.

Ivas dar kiek žvelgė į laivą, svarstydamas, ar Deividas jo viduje, įkalintas, klydinėjantis nepažįstamais koridoriais, ar mirštąs iš alkio patamsiuose, vaikštinėdamas pro duris, nepritaikytas žmogaus formai. *Ne... jeigu jis būtų įkalintas tenai, seniai jau būtų numiręs iš alkio. Numiręs iš alkio ir troškulio.*

Jis įsigrūdo mažutį fotoaparatą kelnių kišenėn, sugrįžo prie Dagano ir pasiėmė signalinį pistoletą.

- Aha. Manau...

Jis nutilo, žvelgdamas "Čerokio" pusėn. Ten tarp medžių stovėjo grandinė vyrų ir viena moteris, kai kurie ginkluoti. Ivas atpažino visus juos... ir kartu neatpažino nė vieno.

19

Bobė ėmė leistis šlaitu prie dvejeto vyrų. Kiti sekė jai iš paskos.

- Sveikas, Ivai, - gan maloniai tarė Bobė.

Daganas pakėlė koltą, labai apgailestaudamas, kad neturi rankoje sau įprasto tarnybinio revolverio.

- Stokite, - paliepė jis, nepatenkintas tuo, kad auksaspalvė kaukė ant burnos prislopina žodžius, atima iš jų bet kokį valdingumą. - Visi. Tie, kurie su šautuvais, padėkite juos ant žemės. Visi jūs areštuoti.

- Pranokstam tave ginklais, Batčai, - maloniai pasakė Njutas Berindžeris.

- Po šimts, tuščios kalbos! - suniurnėjo Bičas. Dikas Elisonas susiraukęs pažvelgė į jį.

- Verčiau vėl užsidėtum kaukę, Batčai, - su tingia pašaipia šypsenėle metė Edlis Makynas. - Man regis, tu ją pamesi.

Kai tik nusitraukė kaukę, Batčas pasijuto lyg ūkuose. Dar blogiau, kad jis girdėjo jų minčių šnaresį. Vėl užstūmė ją ant veido, klausdamas savęs, kiek dar balione liks oro.

- Padėk ginklą, - pasakė Bobė. - O tu, Ivai, padėk raketšaudį. Niekas nenori jums pakenkti.

- Kur Deividas? - šiurkščiai paklausė Ivas. - Aš noriu jį pamatyti, kale.

- Jis Altayre-4 su Robiu Robotu ir Daktaru Mobiusu, - sukrizeno Kailas Arčinburgas. - Piknikauja tarp Krelo atminties bankų.

- Užsičiaupk, - sudraudė Bobė. Staiga pasijautė sutrikusi, susigėdusi, netvirta. Kale? Taip ją senis pavadino? Kale? Panoro jam pasakyti, kad apsirikęs - ji ne kalė. Tai jos sesuo Ana - kalė.

Staiga jai prieš akis iškilo sujauktas vaizdas: senioko bėda, Gardo bėda, netgi jos pačios - visa susimaišė. Jos dėmesys išsiblaškė, ir tuo metu Ivas Hilmanas pakėlęs signalinį pistoletą iššovė. Jeigu Daganas tai būtų daręs, jie būtų išskaitę jo ketinimą ir užbėgę už akių, bet seniokas - visai kitas reikalas.

Pasigirdo duslus *buch!* ir šniokštesys. Bičas Džernigenas susprogo balta ugnimi ir susvirduliavo atgal, išmesdamas iš rankų šautuvą. Jo akys padrumzlėjo, sušnypštė ir plyšo, užlietos degančio fosforo, o skruostai ėmė virpėti. Prasižiojo ir griebėsi už krūtinės - įkaitęs oras, kurį įkvėpė, išpūtė ir suplėšė jam plaučius. Visa tai įvyko per sekundės dalelytę.

Žmonių grandinė susvyravo ir neteko vientisumo, visi pasidavė atatupsti, siaubo iškreiptais veidais. Savo galvose girdėjo mirštant Bičą Džernigeną.

- Šen! - šūktelėjo Ivas Daganui ir nubėgo prie “Čerokio”. Džadas Tarkingtonas nerangiai pabandė pastoti jam kelią. Ivas smogė karštu signalinio pistoleto vamzdžiu jam per veidą, nudegindamas skruostą ir sulaužydamas nosį. Džadas nuskriejo atgalios, užkliuvo už savo paties kojų ir išsitiesė visu ilgiu aukštielninkas.

Bičas tebedegė ant purvinos, suplaktos žemės. Viena susukta aptirpusia ranka silpnai dar pagrabinėjo sau už gerklės, visu kūnu sudrebėjo ir paskiau sustingo.

Daganas puolė paskui senioką, besistengiantį atplėšti “Čerokio” vairuotojo pusės dureles.

Bobė išgirdo Bičo mintis silpstant, užgestant ir pasigręžusi išvydo, kad seniokas ir kopas buvo bepasprunką.

Dievuliau, vaikinai, sulaikykite juos!

Tai nutraukė jų paralyžių, bet Bobė metėsi pirmoji. Prišokusi prie senioko, smogė šiam per sprandą savo šautuvo buože. Ivo veidas atsitrenkė į džipo durelių viršų. Kraujas pasipylė jam iš nosies, ir jis apsvai-

gęs sukniubo ant kelių. Bobė užsimojo buože vėl jam smogti, bet tuo metu Daganas iš kitos "Čerokio" pusės koltu iššovė pro keleivio langą.

Bobė pajuto karštą smūgį, staiga ją nutvilkiusį žemiau peties. Dešiniąją ranką stipriai mestelėjo aukštyn, ir ji išleido iš delno šautuvą. Mirksnį nuo smūgio jos kūnas apmirė, paskiau karštis sugrįžo - iš vidaus po ją visą plito deginanti krosnies kaitra.

Parblokšta aukštielninka, kairiąja ranka ji siekė vietos, kur pajuto smūgį, tikėdamasi rasti kraują, bet nerado nė kiek, - bent kol kas, - tik skylę savo marškiniuose ir kūne po jais. Skylė buvo kietais kraštais, atrodė karšta ir tvinksinti. Kraujas sruvo jai nugara, daug kraujo, bet nuo sukrėtimo buvo tartum apmirusi ir dar mažai tejuto skausmo. Kairioji jos ranka aptiko mažą angą, pro kurią įėjo kulka; kur kulka išėjo, žaizda buvo didumo sulig vaiko kumščiu.

Išvydo Diką Elisoną - jo veidas buvo išblyškęs ir subliuškęs iš panikos.

Visa vyksta negerai dievaži visai negerai griebkit jį kol mūsų nepriegriebė o tu bjaurus šnipe bjaurus šnipe BJAURUS ŠNIPE!

- Nešaukit į jį! - suspigo Bobė. Skausmas tartum sprogimo banga pasklido po kūną. Plona čiurkšlele iš burnos trykštelėjo kraujas. Kulka pramušė jos dešinįjį plautį.

Elisonas delsė. Nespėjus Daganui vėl pakelti ginklą, prišoko Njutas ir Džo Samerfildas. Daganas pasisuko į juos, ir Njutas trenkė savo šautuvo vamzdžiu per jo ranką su koltu. Antras Dagano šūvis susmigo į žemę.

- Liaukis, policininke, liaukis, arba tu žuvęs! - sukliko Džonas Endersas, vidurinės mokyklos direktorius. - Į tave nutaikyti keturi šautuvai.

Daganas apsidairė aplink. Išvydo keturis vyrus su šautuvais. Ir Elisoną - vis dar pastirusiomis akimis, mažne visai suglebusį, tačiau jau, regis, pasiruošusį šauti, jeigu tik pirsteltų voverė.

Jie vis tiek tave užmuš. Tad gal verčiau stoti kovon kaip Džonui Veinui. Šūdas, jie visi bepročiai.

- Ne, - pasakė Bobė. Dabar ji rėmėsi į džipo kapotą. Iš burnos jai sruveno kraujas. Marškiniai nugaroje permirko. - Mes ne bepročiai. Mes tavęs neužmušime. Patikėk.

Daganas negrabiai įsiskverbė į Bobės Anderson mintis ir pamatė, kad ši sako tiesą... bet kažkurioje jos smegenų kertelėje tūnojo kai kas, dėl ko jis būtų suklusęs, jeigu nebūtų toks naujokas šioje kraupioje minčių skaitymo gudrystėje. Tai buvo lyg koks prierašas smulkiu šriftu su

apsukriu automobilių komisionieriumi sudarytame kontrakte. Jis pagalvos apie tai vėliau. Tie tipai - diletantai, tad esama šansų išnešti kailį sveikam. Jeigu tik...

Staiga Edlis Makynas nuplėšė nuo jo veido auksaspalvę kaukę. Batčui bemaž išsyk susvaigo galva.

- Man šitaip geriau patinki, - pasakė Edlis. - Tiek nebegalvosi kaip pasprukti, kai tavo tas prakeiktas konservuotas oras bus atjungtas.

Batčas nugalėjo svaigulį ir vėl pažvelgė į Bobę Anderson. *Man regis, ji mirs.*

Galvok, ką tu nori.

Jis atsitiesė ir žingtelėjo atgal, kai toji netikėta mintis atėjo jam į galvą. Pažvelgė į ją atidžiau.

- O kaip dėl senioko? - paklausė tiesiai.

- Ne... - Bobė užsikosėjo, iškrenkšdama daugiau kraujo. Ant jos šnervių susidarė jo burbulai. Kailas ir Njutas buvo bepuolą prie jos. Bobė numojo juos šalin. - Ne tavo reikalas. Tu ir aš sėsime džipo priekin. Tu vairuosi. Užpakaly sėdės trys vyrai su ginklais, jeigu sugalvotum kokią kvailystę.

- Noriu žinoti, kas atsitiks seniokui, - pakartojo Batčas.

Bobė didelėmis pastangomis pakėlė savo šautuvą. Kairiąja ranka nubraukė sau nuo akių prakaituotus plaukus. Dešinioji tabalavo be naudos nukarus jai prie šono. Ji tartum norėjo, kad Daganas įsižiūrėtų į ją įdėmiau, kad įvertintų ją. Batčas taip ir padarė. Šaltis, kurį išvydo jos akyse, buvo tikras.

- Aš nenoriu tavęs užmušti, - pasakė ji švelniai. - Ir tu tai žinai. Bet jeigu tarsi dar nors vieną žodį, įsakysiu tiems vyrams nudėti tave čia pat. Palaidosime tave greta Bičo, ir sutinkame rizikuoti.

Ivas Hilmanas stengėsi atsistoti. Atrodė apdujęs, nesusigaudantis, kur esąs. Nelyginant prakaitą nusišluostė sau nuo kaktos kraują.

Nauja svaigulio banga užliejo Batčą, ir jam atėjo į galvą be galo guodžianti mintis: *Tai sapnas. Visa tai tik sapnas.*

Bobė nelinksmai nusišypsojo:

- Galvok taip, jei nori, - tarė. - Tik lipk į džipą.

Batčas įlipo ir įsispraudė už vairo. Bobė pasuko aplinkui prie keleivio sėdynės. Ji vėl užsikosėjo, taškydama kraują, jos keliai sulinko. Dvejetas kitų gavo jai padėti.

Nekreipk dėmesio į "galvok". Aš žinau, kad ji numirs.

Bobė pasuko galvą ir pažvelgė į jį. Tas aiškus minčių balsas

(galvok ką tu nori)

vėl sušnarėjo jam galvoje.

Arčinburgas, Samerfildas ir Makynas įsigrūdo ant užpakalinės "Čerokio" sėdynės.

- Važiuok, - sukuždėjo Bobė. - Pamažu.

Batčas pavarė džipą atbulą. Jis dar pamatys Ivą Hilmaną, bet neprisimins - vėliau didžiuma Batčo atminties bus ištrinta lyg kreida nuo rašomosios lentos. Seniokas stovėjo nutviekstas saulės, už jo dunksojo tasai nuostabus lėkštės pavidalo siluetas. Buvo apsuptas stambių dilbų, o penkis žingsnius nuo jo kairiau gulėjo ant žemės kažkas panašus į apanglijusį rastą.

Ne taip blogai pasirodei, seni. Savo laiku, matyt, buvai ne pėsčias... ir tu tikrai, velniai rautų, nebuvai išprotėjęs...

Hilmanas pakėlė galvą ir truktelėjo pečiais lyg sakydamas: *Ką gi, mes bandėm.*

Ir vėl svaigulys. Batčo rega aptemo.

- Nežinau, ar sugebėsiu vairuoti, - pasakė jis. Jo paties balsas atsimušė į ausis lyg iš kažkur labai toli. - Nuo to daikto... mane pykina.

- Ar dar likę nors kiek oro jo kubilėlyje, Edli? - sukuždėjo Bobė. Jos veidas buvo nupilkęs. Palyginus su juo, kraujas ant jos lūpų atrodė ryškiai raudonas.

- Kaukėj šiek tiek šnypščia.

- Uždėk jam.

Po kurio laiko, kai kaukė vėl buvo tvirtai užsmaukta ant Batčo burnos ir nosies, jam kiek palengvėjo.

- Naudokis, kol dar gali, - sukuždėjo Bobė ir prarado sąmonę.

20

- Pelenai pelenams... Dulkė dulkėms. Taip mes atiduodame mūsų draugės Rūtos Makoslend kūną žemei, o sielą - Dievui.

Gedėtojai pajudėjo linkui dailių kapinaičių ant kalvelės vakaruosna nuo miestuko. Jie padrikai susirinko apie žiojėjantį kapą. Rūtos karstas buvo pakabintas virš jo ant virvių su skrysčiais. Čia buvo kur kas mažiau gedėtojų negu bažnyčioje; daugelis ne miestiečių su įsiskaudėjusia galva ir pykinami, karštligiškai užsidegę keistomis naujomis idėjomis, pasinaudojo pertraukos tarp ceremonijos veiksmų suteikta proga ir išsiliūkino.

Gaivus vasaros vėjelis švelniai lingavo gėles kapo galvūgaly. Pakėlęs galvą, garbusis Gurindžeris pastebėjo žolėta kalvele vėjo žemyn

genamą skaisčiai geltoną rožę. Už ir žemiau baltos kapinių tvoros, jau gerokai apniokotos orų, jam buvo matyti rotušės laikrodžio bokštas. Lengvai lingavo vaiskioje šviesoje, tartum žiūrėtum į jį pro įkaitintą orą. "Vis dėlto, - pagalvojo Gurindžeris, - velniškai gera iliuzija. Tie miesto svetimiškiai bus matę geriausią per visą istoriją magiškojo žibinto skaidrę ir netgi to neįtarę".

Trumpam susidūrė žvilgsniais su Frenku Spriusu - aiškiai perskaitė šio akyse palengvėjimą ir spėjo, kad pastarasis tą pat aiškiai mato ir jo žvilgsnyje. Daugelis pašaliečių grįš iš kur atvykę ir papasakos savo draugams, kad Rūtos mirtis sukrėtė mažąją bendruomenę iki pamatų; susidaręs toks įspūdis, kad mintimis jie buvo kažkur kitur. Ko nė vienas iš jų nė nutuokt nenutuokė, mąstė Gurindžeris, tai, kad miestiečiai su didžiuliu dėmesiu sekė įvykius, besirutuliojančius prie laivo. Kurį laiką reikalai ten klostėsi labai prastai. Dabar visa vėl kontroliuojama, bet Bobė Anderson gali numirti, jeigu jie jos greitai nepargabens į stoginę, ir tatai labai blogai.

Vis dėlto dalykai kontroliuojami. "Tapsmas" vyks toliau. Ir tai visų svarbiausia.

Gurindžeris laikė rankoje atverstą Bibliją. Jos puslapius šiek tiek plazdeno vėjelis. Dabar jis pakėlė kitą ranką oran. Gedėtojai aplink Rūtos kapą nulenkė galvas.

- Telaimina ir tepasiima tave Viešpats; tepakelia Viešpats savo veidą ir nušviečia juo tave, tesuteikia tau amžiną atilsį. Amen.

Gedėtojai pakėlė galvas. Gurindžeris nusišypsojo.

- Tie, kurie panorėsite minutėlę dar pasilikti ir prisiminti Rūtą, bibliotekoje galėsite pasistiprinti, - pasakė jis.

Baigėsi Antrasis veiksmas.

21

Kailas švelniai siekė Bobės kelnių kišenės ir pagraibęs užčiuopė raktų vėrinį. Ištraukė jį ir atsirinko raktą nuo stoginės spynos. Įkišo raktą į skylutę, bet jo nepasuko.

Edlis ir Džo Samerfildas saugojo Daganą, vis dar už džipo vairo. Batčui vis sunkiau ir sunkiau buvo traukti iš kaukės orą. Manometro rodyklė jau penkias minutes buvo prie raudonos atžymos. Kailas prisijungė prie jų.

- Eik, patikrink girtuoklį, - pasakė Kailas Džo Samerfildui. - Atrodo, lyg vis dar be sąmonės, bet aš tuo šunsnukiu netikiu.

Džo perkirto kiemo šoną, užlipo į priebutį ir atidžiai apžiūrėjo Gardnerį, susiraukdamas nuo sklindančio šiam iš burnos rūgėsių kvapo. Šįsyk Gardneris neapsimetinėjo: buvo susiradęs butelį škotiškojo viskio ir nusitašęs iki nebūties.

Kol dvejetas kitų vyrų stovėjo ir laukė Džo sugrįžtant, Kailas tarė:

- Bobė tikriausiai numirs. Jeigu taip atsitiks, pirmų pirmučiausia aš atsikratysiu tuo prasilakėliu.

Džo sugrįžo.

- Jis gatavas.

Kailas linktelėjo ir įkišo raktą į stoginės spyną, o Džo nuėjo prie Edlio padėti šiam saugoti kopą. Kailas nuėmė spyną ir atidarė vieną durų sąvarą. Skaisčiai žalia šviesa pliūptelėjo iš vidaus - buvo tokia ryški, jog, atrodė, temdo saulę. Girdėjosi keistas, teliuškuojantis garsas - lyg (bet ne visai) dirbtų kokia sviesto mušamoji.

Kailas nejučia atšlijo atgal, jo veidą mirksnį įtempė baimės, pasišlykštėjimo ir pagarbios nuostabos išraiška. Vien kvapo - sunkaus, dvokiančio ir organiško - mažne pakako, kad išverstų žmogų iš kojų. Kailas - jie visi - suprato, kad dviširdė tominokerių prigimtis dabar susilieja į vieną. Apgaulės šokis beveik baigėsi.

Teliuškuojantys garsai, tasai kvapas... ir paskiau dar kažkoks garsas - tarytum silpnas, springstantis skęstančio šunyčio inkštesys.

Kailas jau dusyk buvo lankęsis stoginėje, bet maža ką teprisiminė. Suprantama, žinojo, kad tai svarbi vieta, puiki vieta, ir kad ji pagreitino jo paties "tapsmą". Bet žmogiškoji jo dalis vis dar beveik prietaringai to bijojo.

Sugrįžo prie Edlio ir Džo.

- Negalima kitų laukti. Turime tuoj pat įnešti Bobę vidun, jeigu tik apskritai įmanoma ją išgelbėti.

Kopas, jis matė, nusiėmė kaukę. Ji nebenaudinga gulėjo ant sėdynės šalia jo. Tai gerai. Kaip Edlis sakė miške, be savo konservuoto oro mažiau galvos, kaip pabėgti.

- Nenuleisk šautuvo nuo kopo, - pasakė Kailas. - Džo, padėk man su Bobe.

- Padėti tau įnešti ją stoginėn?

- Ne, nugabenti į Ramfordo zoologijos sodą, kad pasižiūrėtų, kaip krušasi liūtai! - sušuko Kailas. - Žinoma, į stoginę!

- Aš ne... nemanau, kad norėčiau ten lįsti. Ne dabar, - susigėdęs, su kiek liguista šypsenėle lūpose, jis pervedė akis nuo tos žalios šviesos vėl į Kailą.

- Aš tau padėsiu, - švelniai pasakė Edlis. - Bobė sena gera mūsų bičiulė. Būtų gėda, jei padėtų šaukštą, kol mes nepasiekėme viso to pabaigos.

- Gerai, - tarė Kailas. - Prižiūrėk kopą, - pasakė jis Džo. - Ir jeigu tu sugadinsi reikalą, prisiekiu, aš tave nudėsiu.

- Nesugadinsiu, Kailai, - pažadėjo Džo. Ta susigėdusi šypsenėlė vis tebesilaikė jo lūpose, bet iš akių matėsi, kad jam aiškiai palengvėjo. - Tikrai ne. Atidžiai jį stebėsiu.

- Na tai žiūrėk, - silpnai atsiliepė Bobė, visus juos išgąsdindama.

Kailas pažvelgė į ją, paskiau vėl į Džo. Pastarasis nuo atviros paniekos Kailo akyse krūptelėjo... Tačiau vis tiek nedrįso pažiūrėti stoginės, tos šviesos, tų teliuškuojančių, šliurpsinčių garsų pusėn.

- Eime, Edli, - galiausiai tarė Kailas. - Įneškime ten Bobę. Greičiau pradėsim, greičiau baigsim.

Edlis Makynas, netoli penkiasdešimties metų amžiaus, plinkantis, kresnas, mirksnį susvyravo:

- Ar ten... - jis apsilaižė lūpas. - Kailai ar ten bloga? Tenai viduje?

- Po teisybei, nepamenu, - atsakė Kailas. - Tik žinau, kad išėjęs iš ten jaučiausi nuostabiai. Tartum daugiau žinodamas, galėčiau daugiau *padaryti.*

- O, - pratarė Edlis mažne leisgyviu balsu.

- Tu būsi vienas iš mūsų, Edli, - tokiu pat silpnu balsu vėl pratarė Bobė.

Edlio veidas, nors vis dar išsigandęs, sutvirtėjo.

- Gerai, - pasakė jis.

- Pasistenkime jos neužgauti, - perspėjo Kailas.

Jie įnešė Bobę stoginėn. Džo Samerfildas trumpam atitraukė savo dėmesį nuo Dagano ir stebėjo juos pranykstant tame švytesy - ir jam pasirodė, kad jie iš tiesų išnyko, o ne tik įžengė vidun; tartum stebėtum akinančioje saulės karūnoje išnykstančius objektus.

Jo atotrūkis užsitęsė trumpai, bet senajam Batčui Daganui šito būtų pakakę. Netgi dabar jis pastebėjo šią progą, tačiau paprasčiausiai buvo nepajėgus ja pasinaudoti. Kojose jokios jėgos. Vis kylantis pykinimas skrandyje. Galvoje tvinkčiojo ir trankėsi.

Aš nenoriu tenai vidun.

Tačiau nieko negalėtų padaryti, jeigu jie pabandytų jį įtempti vidun. Buvo silpnas it kačiukas.

Sąmonė jam pritemo.

Po kurio laiko jis išgirdo balsus ir pakėlė galvą. Tam prireikė pastangų, nes atrodė lyg kas būtų įpylęs į vieną jo ausį cemento, paskiau už-

pildžiusio visą galvą. Likusioji gaudytojų dalis pasirodė iš Bobės Anderson daržo raizgalynės. Priekyje savęs jie šiurkščiai stumčiojo senioką. Kojos Hilmanui susipynė ir jis parvirto. Vienas iš jų - Tarkingtonas - spyriu privertė jį atsikelti, ir Batčas aiškiai perskaitė Tarkingtono mintis: jis niršo ant to, kurį laikė Bičo Džernigeno žudiku.

Hilmanas kluptelėjo "Čerokio" link. Tuo metu atsidarė stoginės durys ir pasirodė Kailas Arčinburgas su Edliu Makynu. Pastarasis nebeatrodė išsigandęs - jo akys spindėjo, o lūpos vypsojo ištemptos plačios bedantės šypsenos. Bet šitai buvo ne viskas. Ir tada Batčui paaiškėjo. Dar kažkas...

Per tas kelias minutes, kurias dvejetas vyrų užtruko tenai viduje, regis, dingo didžiuma Edlio plaukų.

- Bet kada galėsiu ten įeiti, Kailai, - sakė jis. - Jokių problemų.

Dar kažką kalbėjo, bet dabar vėl viskas lyg ėmė plaukti tolyn. Batčas nebesipriešino.

Viskas aplinkui nublanko, liko tik tie teliuškuojantys garsai ir uždelstas žalios šviesos vaizdas ant vokų.

22

Trečias veiksmas.

Jie sėdėjo miesto bibliotekoje - dabar ji bus pavadinta Memorialine Rūtos Makoslend biblioteka, visi sutiko. Gėrė kavą, atšaldytą arbatą, kokakolą, limonadą. Nieko su alkoholiu. Tik ne per Rūtos šermenis. Valgė mažučius trikampius sumuštinius su tunu, sumuštinius, užteptus sūrio pasta su raudonaisiais pipirais. Valgė šaltą nugarinę su drebučių salotomis ir morkų griežinėliais, prikibusiais juose it inkliuzais gintare.

Daug kalbėjosi, bet kambaryje beveik visą laiką tvyrojo tyla - jeigu būtų slapčia pasiklausoma, sekėjai būtų nuvilti. Įtampa, įsirėžusi daugelio veiduose bažnyčioje, kai situacija miške buvo pavojingai betampanti bemaž nevaldoma, dabar atsileido. Bobė buvo stoginėje. Tasai landūnas seniokas - irgi. Galiausiai stoginėn patalpino ir visur kaišiojantį nosį policininką.

Grupinis protas prarado šių žmonių pėdsaką, kai jie pateko į tą sodrų žalią it rūdijančio vario švytėjimą.

Jie valgė ir gėrė, ir klausėsi, ir kalbėjosi, ir nė vienas nepratarė nė žodžio, ir tai buvo visai normalu; paskutinieji iš pašaliečių paliko miestą po Gurindžerio palaiminimo prie kapo, ir vėl Heivenas liko tik jiems vieniems.

(dabar bus tvarka)

(taip jie supras ką daryti su Daganu)
(tikrai tu manai)
(taip jie supras; jie manys kad supranta)
Praeitą pavasarį vidurinės mokyklos po atliekų rinkimo vajaus padovanoto laikrodžio "Seth Thomas" tiksėjimas ant židinio atbrailos buvo geriausias garsas kambaryje. Kartkartėmis dar oriai suskimbčiodavo koks nors porcelianinis puodelis. Už atvirų langų su tinkleliu iš tolo atsklido lėktuvo burzgesys.
Nė vienos paukščių giesmės.
Jos nė nepasigęsta.
Jie valgė ir gėrė, ir kai apie pusę antros tądien Daganas buvo palydėtas iš Bobės stoginės, jie tai sužinojo. Žmonės atsistojo ir dabar išsyk prasidėjo kalbos, tikros kalbos. Vyrai užsidėjo katiliukus. Moterys slėpė į maišelius nesuvalgytus sumuštinius. Klodetė Ruvol, Ešlio motina, uždengė aliuminine folija atsinešto apkepo likučius. Jie visi išėjo laukan ir šypsodamiesi bei šnekučiuodamiesi pasuko savo namų link.
Trečias veiksmas baigėsi.

23

Gardneris atsipeikėjo maždaug prieš saulėlydį su pagirių galvoskaudžiu ir jausdamas, kad dėjosi kažkokie įvykiai, kurių prisiminti nelabai pajėgė.
"Galiausiai savo pasiekei, Gardai, - pagalvojo jis. - Galiausiai turėjai dar vieną sąmonės užtemimą. Patenkintas?"
Šiaip taip išslinko į priebutį, svirduliuodamas nuėjo už namo kampo, kad nesimatytų nuo kelio, ir išvėmė. Vėmaluose pamatė kraują ir nė kiek nenustebo. Tai jau ne pirmąsyk, nors šįsyk kraujo buvo daugiau negu kada nors anksčiau.
Sapnai, dievaži, sapnavo kažkokius klaikius košmarus, nesvarbu, kad sąmonė buvo užtemus. Aplinkui čia sukiojosi žmonės, tiek daug žmonių, jog jiems tereikėjo orkestro ir Dalaso
(Policijos. Dalaso policija buvo čia šįryt, ir tu nusilakei, kad jų nematytum, suskretęs baily)
mergužių. Košmarai, ir tiek.
Nusigręžė nuo vėmalų tyrės sau tarp kojų. Su kiekvienu jo širdies dūžiu pasaulis tai priartėdavo, tai nutoldavo, ir Gardneris staiga suprato esąs labai arti mirties. Galų gale jis save žudo... tik daro tai pamažu. Atsirėmė į namo sieną alkūne ir padėjo ant jos galvą.

- Misteri Gardneri, jums viskas gerai?

- A?! - šūktelėjo jis, pašokdamas it pametėtas. Širdis dusyk smarkiai trinktelėjo, paskiau sustojo lyg visai amžinybei, galiausiai pradėjo taip greitai daužytis, jog jam vos sekėsi išskirti pavienius pulso tvinksnius. Galvoskaudis pranoko bet kokias ribas. Gardneris apsisuko.

Priešais jį stovėjo Bobis Tremeinas, atrodė nustebęs, netgi mažumėlę pralinksmintas... bet nė kiek nesigailintis dėl išgąsčio, kurį uždavė žmogui.

- Ėėė, aš visai nenorėjau netikėtai jūsų užklupti, misteri Gardneri...

Po šimts, gerai žinai, jog norėjai, ir aš, po šimts, gerai tą žinau.

Tremeinų vaikėzas greitai kelissyk sumirksėjo. Gardneris pamatė, kad jis kai ką iš tų minčių pagavo. Tačiau jam į tai buvo nusispjaut.

- Kur Bobė? - paklausė jis.

- *Aš...*

- Žinau, kas tu. Žinai, kur esi. Tiesiai priešais mane. Bet kur *Bobė?*

- Na, aš jums pasakysiu, - tarė Bobis Tremeinas. Jo veidas tapo labai atviras, plačių akių, doras, ir Gardneris staiga nenorom prisiminė tuos laikus, kai dėstė. Štai taip atrodydavo studentai, ilgą žiemos savaitgalį praleidę slidinėdami, dulkindamiesi ir gerdami, kai pradėdavo aiškinti, jog negalį įteikti kursinio darbo, nes šeštadienį numirė motina.

- Žinoma, pasakyk man, - Gardneris atsirėmė į lentinę namo sieną, žvelgdamas į rausvo saulėlydžio nutviekstą paauglį. Per jo petį jam buvo matyti stoginė - su spyna ant durų, lentom užkaltais langais.

Prisiminė, stoginė buvo ir jo sapne.

Sapne? O gal tu nenori pripažinti, jog tai buvo tikrovė?

Mirksnį vaikėzas atrodė ciniškos Gardnerio išraiškos ne juokais išmuštas iš vėžių.

- Mis Anderson ištiko saulės smūgis. Keletas iš žmonių aptiko ją netoliese laivo ir nugabeno į Deri Houmo ligoninę. Jūs gulėjot be sąmonės.

Gardneris kaipmat atsitiesė.

- Ar jai viskas gerai?

- Nežinau. Jie vis dar su ja. Niekas kol kas čia nepasirodė. Tai yra, niekas maždaug nuo trečios valandos. Nuo tada, kai aš čia esu.

Gardneris atsistūmė nuo sienos ir pasuko už namo - nuleista galva, kovodamas su pagiriomis. Jis buvo įsitikinęs, jog vaikėzas rengėsi sumeluoti, ir galbūt *pamelavo* dėl to, kas *iš tiesų* nutiko Bobei, bet esmę Gardneris pagavo: Bobė serga, sužalota ar *panašiai.* Tai paaiškina tuos vaikštinėjimus šen ir ten, kuriuos jis prisiminė regėjęs lyg sapne. Spė-

jo, kad Bobė prisišaukė juos savo mintimis. Tikrai. Prisišaukė juos savo mintimis - geriausias savaitės fokusas. Tiktai Heivene, ledi ir džen...

- Kur jūs einate? - paklausė Bobis Tremeinas. Jo balsas staiga tapo šaižus.

- Į Derį, - Gardneris pasiekė kiemo keliuko pradžią. Ten stovėjo Bobės pikapas. Prie jo buvo priglaustas Tremeinų vaikėzo didelis geltonas "Dodžas Čelendžeris". Gardneris atsisuko į vaikėzą. Saulėlydis buvo nudažęs bernioko veidą raudonais blyksniais ir juodais šešėliais, padarydamas jį panašų į indėno. Gardneris įsižiūrėjo atidžiau ir suprato, kad niekur nevažiuos. Juk tas vaikėzas su greitaeigiu automobiliu ir futbolo žvaigždės pečiais neatsiųstas čia vien tam, kad praneštų Gardui blogas naujienas, kai tik šis išvems ganėtinai kaušalo, kad vėl sugrįžtų į gyvųjų tarpą.

Ir aš turiu patikėti, kad Bobė buvo tenai miške, kasė kaip pamišėlė ir nuvirto nuo saulės smūgio, kai buvęs jos partneris voliojosi priebuty girtas kaip pėdas? Taip? Ką gi, tai geras pokštas, nes juk ji privalėjo dalyvauti tosios Makoslend laidotuvėse. Ji nuvyko į miestuką, o aš čia likau vienas ir ėmiau galvoti apie tai, ką mačiau sekmadienį... ėmiau galvoti ir ėmiau gerti, kaip dažniausiai man ir atsitinka. Žinoma, Bobė galėjo nuvykti į laidotuves, sugrįžti, pasikeisti drabužius ir nueiti į mišką darbuotis, o paskiau saulės smūgis... tik atsitiko ne taip. Vaikiščias meluoja. Šitai parašyta jam ant veido, ir kažkodėl staiga, po paraliais, man labai džiugu, kad jis negali skaityti mano minčių.

- Manau, mis Anderson labiau norėtų, kad jūs liktumėte čia ir tęstumėte darbą, - sklandžiai pasakė Bobis Tremeinas.

- Tu manai?

- Tai yra, mes visi manome, - mirksnį vaikėzas atrodė labiau išmuštas iš vėžių negu bet kada anksčiau - nepatiklus, šiek tiek linguojantis ant kojų. *Turbūt nesitikėjo, kad Bobės girtuoklėliui likę bet kiek dantų ar nagų.* Tai pakišo kitą, kur kas keistesnę, mintį, ir jis šviesoje, dabar blankstančioje į oranžinę ir pilkšvai rausvą, atidžiau pažvelgė į vaikėzą. Futbolo žvaigždės pečiai, gražus, su duobute smakre veidas, kokį galėtų nutapyti Aleksas Gordonas ar Bernis Vraitsonas, plati krūtinė, siauras liemuo. Bobis Tremeinas, tikras amerikietis. Nieko stebėtina, kad Kolsonų mergiotė dėl jo eina iš galvos. Tačiau toji įdubusi, liguistos išvaizdos burna keistai dera su viskuo kitu, pagalvojo Gardneris. Tai *jie* vis pameta dantis, ne Gardneris.

Gerai, tad ko gi jis čia?

Mane sergėti. Kad likčiau vietoje, nors ir kas atsitiktų.

- Ką gi, gerai, - pasakė jis Tremeinui minkštesniu, taikingesniu balsu, - jeigu jūs visi taip manote.

Tremeinui šiek tiek atlėgo.

- Kaip tik taip.

- Na, eime vidun ir užsikaiskim kavos. Man ji praverstų. Labai skauda galvą. Be to, rytoj reiks anksti keltis... - jis stabtelėjo ir pažvelgė į Tremeiną. - Tu *ketini* padėti, ar ne? Juk tai tavo užduotis, tiesa?

- A... e... taip, sere.

Gardneris linktelėjo. Žvilgtelėjo į stoginę ir nykstančioje šviesoje išvydo pro lentų tarpukus prasisunkiant žalius blyksnelius. Sekundę jis buvo visai netoli to, kad prisimintų mirgantį sapną - žiaurius batsiuvius tame žaliame švytesy stuksinčius prie nežinomų prietaisų. Niekad anksčiau dar neregėjo tokio ryškaus švytėjimo, ir jis pastebėjo, kad kai Tremeinas žvilgtelėjo ton pusėn, iškart neramiai slystelėjo akimis į šalį.

Gardneriui ne visai atsitiktinai atmintin išplaukė senos dainos nuotrupos, paskiau vėl ir vėl:

Ką jie veikia, nežinau, bet už tų žalių durų ten kvatoja gana daug... bet už tų žalių durų paslaptis kažkokia tvyro.

Ir dar garsas. Silpnas... ritmiškas... ne visai atpažįstamas... bet kažkoks nemalonus.

Abu jie neryžtingai delsė. Galiausiai Gardneris pasuko namo linkui. Tremeinas apsidžiaugęs nusekė iš paskos.

- Gerai, - tarė Gardneris, lyg pokalbis nė nebūtų nutrūkęs. - Pagalba man praverstų. Bobė spėjo, kad maždaug per porą savaičių mes prisikasim iki kokio nors liuko... kad mes galėsim patekti vidun.

- Taip, žinau, - nesvyruodamas atsakė Tremeinas.

- Tačiau tada mes dirbome abu.

- O, su jumis visąlaik kas nors bus, - pažadėjo Tremeinas ir nesislėpdamas nusišypsojo. Gardnerio nugara perbėgo šiurpas.

- O?

- Taip! Tikrai!

- Kol Bobė sugrįš?

- Iki tol, - sutiko Tremeinas.

Tačiau jis nemano, kad Bobė sugrįš. Kada nors.

- Eime, - pakvietė jis. - Kavos. O paskiau galbūt ko nors užkrimsim.

- Man skamba visai mielai.

Juodu įėjo vidun, tirštėjančioje tamsoje palikdami stoginę sau teliuškuoti ir burbuliuoti. Saulei išnykus, žalios siūlės plyšiuose tarp lentų darėsi vis ryškesnės ir ryškesnės. Žiogas užšoko ant švytinčio taškučio, metamo pro vieną iš tų plyšių, ir čia pat krito negyvas.

DIENŲ KNYGA - MIESTAS, PABAIGA

1

Ketvirtadienis, liepos 28-oji.

Lygiai 3:05 ryto Batčas Daganas atsibudo savo lovoje Deryje. Nusimetė apklotą ir iškėlė kojas ant grindų. Jo veidas buvo paburkęs nuo miego, o išsiplėtusios akys žvelgė su nuostaba. Drabužiai, kuriais vilkėjo savo kelionės į Heiveną su senioku metu, gulėjo ant kėdės šalia rašomojo stalelio. Iš marškinių krūtinės kišenės kyšojo plunksnakotis. Kaip gerai - jam jo prisireiks. Tai vienintelė mintis, kurią jo protas pajėgė aiškiai suvokti.

Atsistojo, nuėjo prie kėdės, paėmė plunksnakotį, numetė marškinius ant grindų, atsisėdo ir ilgai žvelgė į tamsą, laukdamas ateinant kitą mintį.

Batčas pabuvojo Anderson stoginėje, bet iš ten išėjo labai maža jo paties. Atrodė susitraukęs, sumažėjęs. Nieko aiškiai neprisiminė. Nebūtų pasakęs, jeigu kas nors klaustų, savo antrojo vardo, ir visiškai neprisiminė, kaip buvo nuvežtas prie Heiveno-Trojos miestų ribos Hilmano išsinuomotuoju "Čerokiu", ar kaip įsislinko už jo vairo, kai Edlis Makynas išlipo ir nuėjo prie Kailo Arčenburgo "Kadilako". Taip pat neprisiminė, kaip parvažiavo į Derį. Ir vis dėlto visa tai atsitiko.

Pastatė "Čerokį" priešais pastatą, kur nuomojo kambarį Hilmanas, užrakino jį ir persėdo į savo automobilį. Už dviejų kvartalų tik stabtelėjo tam, kad įmestų džipo raktelius į nuotėkų kolektorių.

Pasiekęs namus, iškart atsigulė ir miegojo tol, kol smegenyse tūnantis žadintuvas jo neišbudino.

Dabar spragtelėjo jo sąmonėje keletas naujų jungiklių, Batčas sykį ar du sumirksėjo, atidarė stalčių ir išsitraukė iš jo bloknotą. Jis parašė:

Pasakiau žmonėms antrad. vakare, kad negalėsiu vykti į jos laidotuves, nes sergu. Tai tiesa. Bet kaltas buvo ne skrandis. Ketinau paprašyti ją, kad tekėtų už manęs, ir vis atidėliojau. Bijo-

jau, jog neatsisakytų. Jeigu nebūčiau bijojęs, gal ji dabar būtų gyva. Dabar, kai ji mirus, regis, nebėra dėl ko gyventi.

Atleiskite už tą jaukalą.

Minutėlę žvelgė į raštelį, paskiau apačioje pasirašė: *Entonis F. Daganas.*

Atidėjo plunksnakotį bei raštelį į šalį ir atsilošė, žvelgdamas tiesiai priešais save pro langą.

Išėjo iš rikiuotės dar viena relė.

Paskutinioji relė.

Atsistojo ir nušlepsėjo prie sieninės spintos. Surinko čia įtaisyto seifo kombinaciją ir išsiėmė savąjį "Magnum 357". Pasikabino už diržo jį ant peties, sugrįžo prie stalo ir atsisėdo.

Kurį laiką susiraukęs galvojo, paskiau vėl atsistojo, išjungė sieninėje spintoje šviesą, uždarė jos duris, sugrįžo prie stalo ir vėl atsisėdo, ištraukė iš dėklo ginklą, tvirtai įrėmė jo vamzdį sau prie kairiojo smilkinio ir nuspaudė gaiduką. Kėdė apvirto ir atsimušė į grindis su paprastu, visai nedramatišku mediniu garsu - lyg kas išeidamas trinktelėtų durimis.

2

Penktadienis, liepos 29-oji. Bengoro "Daily News" pirmasis puslapis:

Džonas Leandras
SPĖJAMA VALSTIJOS POLICININKO
SAVIŽUDYBĖ DERYJE
Vadovavo patrulių dingimo tyrimui

Kapitonas Entonis "Batčas" Daganas iš valstijos policijos būstinės Deryje ankstų ketvirtadienio rytą spėjamai nusišovė savo tarnybiniu revolveriu. Jo mirtis sukrėtė Derio policijos būstinę, ir taip sukeltą ant kojų po to, kai dingo dvejetas patrulių...

3

Šeštadienis, liepos 30-oji.

Gardneris be marškinių sėdėjo ant kelmo miške ir valgė sumuštinį, užgerdamas atšaldyta kava, paskaninta brendžiu. Priešais jį, ant kito

kelmo, sėdėjo Džonas Endersas, mokyklos direktorius. Endersas nebuvo sudėtas sunkiems darbams ir atrodė sukaitęs, pavargęs, bemaž visai netekęs jėgų, nors buvo tik vidudienis.

Gardneris linktelėjo jam.

- Neblogai, - tarė. - Šiaip ar taip, geriau nei Tremeinas. - Tas tai bandydamas ją išvirti, išgarintų visą vandenį.

Endersas blankiai šyptelėjo:

- Dėkui.

Gardneris pažvelgė į didelį apvalų siluetą, kyšantį už jo iš žemės. Griovys vis platėjo, ir kad kraštai neįgriūtų, jiems teko vis daugiau ir daugiau suvartoti to sidabraspalvio tinklelio (nesuprato, kaip jiems tai sekėsi, tik žinojo, kad didelės jo atsargos rūsyje jau buvo bemaž išsenkančios, ir štai vakar pora moterų iš miesto atvežė furgonu naują jo partiją, tvarkingai sulankstytą tartum ką tik išlygintas užuolaidas). Jiems reikės dar daugiau, nes vis giliau ir giliau įsikasa į šlaitą... O tas daiktas tęsiasi žemėn be galo be krašto. Jau visas Bobės namas galėtų sutilpti jo paunksnėje.

Jis vėl pažvelgė į Endersą. Šis stebeilijo į tą milžiną su dievinama pamaldžia pagarba - tartum koksai kaimo druidas, iš savo užkampio pirmąsyk išsirengęs pamatyti Stonhendžą.*

Kiek svyrinėdamas, Gardneris atsistojo.

- Eime, - tarė. - Mažumėlę pasprogdinsim.

Prieš savaitę jisai su Bobe pasiekė vietą, kur laivas buvo tvirtai įstrigęs atsparioje uolienoje nelyginant plieno gabalas betone. Uoliena nesužalojo laivo; perlamutriškai pilkas jo korpusas be įdrėskimėlio, jau nekalbant apie įlinkį ar pralaužą. Bet jis buvo tvirtai įstrigęs. Kitos išeities nebuvo - liko tik sprogdinti. Kitomis aplinkybėmis tai būtų buvęs nemenkas darbas statybininkų brigadai, mokančiai elgtis su dinamitu - su *daug* dinamito.

Bet šiomis dienomis Heivene turėta sprogmenų, darančių dinamitą pasenusiu. Gardneriui vis dar buvo neaišku, kas per medžiaga susprogo Heiven Vilidže, ir kažin, ar jis norėjo išsiaiškinti. Šiaip ar taip, klausimas miglotas, nes niekas apie tai nekalbėjo. Kad ir kas tenai buvo, vieną dalyką tikrai žinojo - didžiulis plytų statinys išlėkė į orą kaip raketa, ir, matyt, ten suveikė kažkokie iš tų Naujų ir Patobulintų Sprogmenų. Buvo metas, jis prisiminė, kai iš esmės gaišo laiką svarstydamas, gali ar negali Bobės iškasenos oran skleidžiamas nepaprastasis smege-

---

* Stonehendge (angl.) - priešistorinės akmenų struktūros Solsberio lygumoje, Anglijoje.

nų penas prisidėti prie ginklų gamybos. Anas laikas dabar atrodė neįtikėtinai tolimas, o anas Gardneris - neįtikėtinai naivus.

- Tu pajėgsi tai padaryti, Džoni? - paklausė jis mokyklos direktorių.

Endersas atsistojo, susiraukdamas ir susigriebdamas už strėnų. Nors ir atrodė žiauriai pavargęs, vis dėlto sugebėjo išspausti iš savęs šypsenėlę. Laivo vaizdas tartum teikė jam jėgų. Tačiau iš vienos jo akies kampučio prasisunkė kraujas - tiesiog raudona ašarėlė. Matyt, kažkas ten trūko. "Tai nuo to, kad sukinėjamės taip arti laivo", - pagalvojo Gardas. Pačią pirmąją dieną, iš tų dviejų, kurias Bobis Tremeinas praleido "padėdamas" jam, vos tik atėjęs čia, išspjovė savo paskutiniuosius kelis dantis nelyginant iš automato.

Iš pradžių jau ketino pasakyti Endersui, kad kažkas iš už jo dešinės akies sunkiasi, paskiau persigalvojo, palikdamas šiam tai pastebėti pačiam. Vyriokui nieko neatsitiks. Tikriausiai. O jeigu kas ir atsitiks, Gardneris nežinojo, ar labai jam tai rūpės... Ir ši mintis labiau nei bet kas kita jį pritrenkė.

Kodėl turėtų rūpėti? Nejau save apgaudinėji, kad šitie žalčiai dar turi ką nors žmogiška? Jeigu taip, tai verčiau ateitum į protą, Gardai, senuke Gardai.

Jis pradėjo leistis šlaitu ir sustojo prie paskutinio kelmo, ties kur akmenuota dirva užleido vietą supleišėjusiai ir griovelių išvagotai uolienai. Pakėlė nuo žemės pigų, iš geltonos, smūgiams atsparios plastmasės tranzistorinį radijo imtuvą. Kažkas panašaus į "Snoopy". Prie jo buvo pritvirtintas "Sharp" kalkuliatoriaus panelis. Ir, žinoma, baterijos.

Niūniuodamas sau po nosimi, Gardneris priėjo prie tranšėjos krašto. Muzika jo galvoje nuščiuvo, ir jisai stovėjo ramus, vien žvelgdamas į milžinišką pilką laivo šoną. Reginys neteikė jam atgaivos, tačiau kėlė gilią, pagarbią nuostabą, prie kurios prisijungė ir vis didėjanti baimė.

Tačiau juk tu vis dar tikiesi. Sumeluosi pasakęs, jog ne. Mįslės raktas vis dar gali slypėti čia... Kažkur.

Šiaip ar taip, baimei didėjant, viltis niaukėsi. Jam dingojos, kad pastarosios greitai nebeliks.

Šlaito nuokasoje laivo šonas dabar buvo pernelyg toli, kad jį galėtum pasiekti - tiesą sakant, jam nelabai ir norėjos; ne itin smagu justi savo galvą virstant didžiuliu garsiakalbiu. Skauda. Dabar jis retai bekraujuodavo prisilietęs laivo (o kartais to tiesiog negalėdavai išvengti), bet retsykiais radijo trenksmas vis užeidavo, ir tada iš jo nosies ar ausų pasipildavo tiek velniškai daug kraujo, jog jam baisu būdavo pažiūrėti. Gardneris trumpam susimąstė, kiek dar jam ilgai likę gyventi skolinto laiko, bet šis klausimas irgi miglotas. Nuo ano ryto, kai atsibudo ant to

Niū Hampšyro bangolaužio, jisai gyveno skolintą laiką. Jis buvo ligonis ir tai žinojo, bet ne toks ligonis, kad neįvertintų visos situacijos, kurioje buvo atsidūręs, ironiškumo: po to, kai susiriesdamas lenkė nugarą, kad su visokiausiais įrankiais, tarsi paimtais iš Hingo Gernsbako "Pasaulinio katalogo", atkastų šitą velnio gremėzdą, po to, kai nuveikė tiek, kiek niekas kitas tikriausiai nebūtų nuveikęs, nelyginant kokiame hipnotiškame transe mirtinai nenusivarydamas, jis, ko gero, nepajėgs įlipti vidun, kai ir jeigu jie prisikas iki to liuko, kurį Bobė tikėjo egzistuojant. Bet pabandyti verta. Už tą galima viską atiduoti.

Jis įstatė koją į lyno kilpą, stipriai užveržė mazgą ir užsikišo radijo imtuvą už marškinių.

- Pamažu leisk mane žemyn, Džoni.

Endersas puolė sukti gervę, ir Gardneris ėmė slinkti žemyn. Glotnus pilkas korpusas šalia jo slinko vis aukščiau ir aukščiau.

Jeigu jie norėtų juo nusikratyti, tai būtų lengviausias būdas, pamanė jis. Užtektų telepatiškai pasiųsti Endersui įsakymą: *Paleisk ratą, Džonai. Mes su juo baigiame.* Ir jis nugarmėtų žemyn keturiasdešimt pėdų ant kietos dugno uolienos, nusitempdamas paskui save palaidą lyną. Žnekt!

Bet, žinoma, šiaip ar taip, jis yra jų malonėje... Ir tikėjosi, kad jie, nors ir nenorom, pripažįsta, kad gali būti jiems naudingas. Tremeinų vaikėzas buvo jaunas, stiprus kaip buliukas, bet per dvi dienas visiškai nusivarė nuo koto. Endersas pratemps šią dieną, - galbūt, - bet Gardneris būtų lažinęsis iš viso, ką turi (o ką jis turi, cha-cha?), kad rytoj čionai prisistatys kas nors kitas jį šniukštinėti.

Bobė šaunuolė.

Šūdas, jokia ne šaunuolė - jeigu tu nebūtum sugrįžęs, ji būtų nusigalavusi.

Bet ji čia laikėsi geriau nei Endersas ar Tremeinų vaikėzas...

Jo mintys nenumaldomai vis grįždavo prie to paties: Bobė eidavo su kitais į stoginę. Tremeinas ir Endersas - niekados... bent kiek tu matei. Gal čia visas skirtumas?

Tai kas gi ten viduje? Galybė angelų, šokančių ant smeigtuko galvutės? Džeimso Dino šmėkla? Turino drobulė**? Kas?*

Jis nežinojo.

---

* James Dean (1931-1955) amerikiečių kino aktorius, labai populiarus tarp 50-ųjų metų (šeštojo dešimtmečio) kartos "bitnikų".

** Turine saugoma drobulė, kaip manoma, buvusi Jėzaus Kristaus įkapėmis.

Kojomis palietė duobės dugną.

- Aš apačioje! - šūktelėjo jis.

Enderso veidas, iš tolo toks mažas, pasirodė prie iškasos krašto. Už jo Gardneris matė mėlynuojant dangaus ruoželį. *Pernelyg* mažutėlį. Tai klaustrafobija - kuždanti jam į ausį šiurkščiu nelyginant švitrinis popierius balsu.

Čia apačioje tarpas tarp laivo šono ir sienos, pridengtas tuo sidabraspalviu tinkleliu, buvo siaurutėlis. Gardneris turėjo judėti labai atsargiai, kad neprisiliestų korpuso ir vėl neužgriaudintų tos galvą plėšančios muzikos.

Uoliena buvo labai tamsi. Jis patrynė ir perbraukė per ją pirštais. Jie sudrėko. Pastarąją savaitę kasdien jie sudrėkdavo vis daugiau.

Šįryt jis buvo iškirtęs uolienoje nedidelę stačiakampę įdubą - keturis colius duobės sienon ir pėdą jos dugnan, naudodamasis įtaisu, kuris kadaise buvo fenas. Dabar atsidaręs įrankių dėklą, išsiėmė žibintuvėlį ir pašvietė jon.

Įduba buvo pilna vandens.

Jis atsistojo ir šūktelėjo:

- Nuleisk žarną!

- ...ką? - ataidėjo iš viršaus. Enderso balsas skambėjo atsiprašomai.

Gardneris atsiduso, klausdamas savęs, kiek dar ilgai jis pajėgs kovoti su slegiančiu be atvangos išsekimu. Čia visas šis Hiugo Gernsbako "Pasaulinio katalogo" įrangos rinkinys, bet niekas nė nepagalvojo įrengti tarp viršaus ir apačios telefono ryšį. Užtat dabar turėjo plėšyti gerklę.

O, bet nė viena iš jų nuostabiųjų idėjų nekrypsta šion pusėn, ir tu tai žinai. Kam jiems galvoti apie telefoninį ryšį, jeigu gali skaityti mintis? Tu čia darbinis arklys, ne jie.

- Žarną! - sustaugė jis. - Nuleisk žemyn sumautą žarną, bukagalvi!

- ...o... Gerai...

Gardneris stovėjo ir laukė, kol nusileis žarna, baisiai trokšdamas, kad būtų bet kur kitur, tik ne čia, trokšdamas save kaip nors įtikinti, kad tai košmariškas sapnas.

Nieko tai nepadėjo. Laivas buvo pasiutusiai egzotiškas, bet šioji tikrovė pernelyg proziška, kad būtų sapnas: aitrus Džono Enderso prakaito kvapas, šiek tiek trenkiantis kaušalu jo paties, rėžis, likęs nuo lyno jo pėdos keltyje, kai leidosi žemyn, šiurkšti, drėgna uoliena po pirštais.

Kur Bobė, Gardai? Ar ji negyva?

Ne. Jis nemanė, kad ji negyva, bet vis labiau įsitikino, kad ji sunkiai serga. Kažkas trečiadienį jai nutiko. Kažkas trečiadienį jiems *visiems* nutiko. Gardneris ne visai pajėgė sutelkti atmintį, bet žinojo, kad nepa-

tyrė visiško sąmonės užtemimo ar baltosios karštinės košmaro. Būtų buvę geriau, jeigu būtų *patyręs*. Praeitą trečiadienį kažkas slapta jiems nutiko - kažkokios pašėlusios kapotynės. Ir per jas, jam atrodė, Bobė buvo sužeista... Ar susirgo... Ar panašiai.

Bet jie apie tai nekalba.

Bobis Tremeinas: *Bobė? Ką jūs, misteri Gardneri. Bobei nieko bloga - tik nedidukas saulės smūgis. Greitai vėl bus čia! Jai reikia poilsio! Juk žinote, tai geriau nei bet kas, aš manau!*

Skambėjo puikiai. Taip puikiai, jog bemaž galėjai pagalvoti, kad Tremeinų vaikėzas pats tuo tiki, kol įdėmiau nepažvelgsi į jo keistas akis.

Įsivaizdavo save nueinantį pas tuos, apie kuriuos buvo pradėjęs galvoti kaip apie Stoginės Žmones ir pareikalaujantį sužinoti, kas jai nutiko.

Njutas Berindžeris: *Nė mirktelt nespėsite, kai jis mėgins mums įteigti, jog esame Dalaso policija.*

Ir, vaikine, tada jie visi pratrūks kvatotis, tiesa? Jie - Dalaso policija? Na ir juokinga. Iki ašarų.

“Galbūt, - pagalvojo Gardas, - taip ir yra. Tai yra, iki ašarų”.

Ir dabar, kai jisai stovėjo šiame žmogaus išrausto žemėje plyšio gilumoje, greta milžiniško, iš kito pasaulio atkeliavusio skraidančiojo laivo, ir laukė, kol bus nuleista žarna, staiga jam galvoje suskambėjo it mirties šauksmas baigiamosios baisiosios eilutės iš Džordžo Orvelo “Gyvulių ūkio”. Keista, kai aptinki, ką esi išmokęs mintinai. *Žlibos Dobilo akys šokinėjo nuo vieno veido prie kito. Ir kai lauke gyvuliai žvelgė pro langą vidun čia į kiaules, čia į žmones, vėl į kiaules, vėl į žmones, atrodė, kad dedasi kažkas keista. Buvo neįmanoma atskirti, kur kuris.*

Dievaži, Gardai, liaukis!

Štai pagaliau pasirodė žarna - septyniasdešimt pėdų ilgio, iš savanorių ugniagesių komandos. Žinoma, ji buvo skirta vandeniui švirkšti, o ne siurbti, bet vakuuminis siurblys kuo puikiausiai pakeitė jo funkciją.

Endersas leido žarną trūkčiodamas. Jos galas siūbavo pirmyn ir atgal, kartkartėmis užkliudydamas laivo korpusą. Kaskart, kai taip atsitikdavo, pasigirsdavo dunktelėjimas, duslus, tačiau keistai nusmelkiantis. Gardneriui tas garsas nepatiko, ir netrukus jisai su baime laukė kiekvieno trinksnio.

Dieve, kodėl jis tą daiktą linguoja.

Dunkt... dunkt... dunkt. Kodėl negali tik skimbčioti? Kodėl vis kelia tą garsą - lyg krintančių ant karsto žemių?

Dunkt... dunkt... dunkt.

Dieve, man reikėjo nušokti, kai pasitaikė proga. Tiesiog nužengti nuo to prakeikto bangolaužio Arkadija Byče. Liepos 4-oji tada buvo, regis? Šūdas, galėjau būti Šaunusis Numirėlis Jankis.

Ką gi, tuomet laikykis. Šįvakar grįžęs namo praryk visą valiumą, esantį vaistinėlėje. Nusižudyk, jeigu kinkos per silpnos pamatyti, kuo visa baigsis ar padaryti tam galą. Gerieji heiveniečiai tikriausiai prie tavo kūno ištaisys puotą. Manai, jie tavęs čionai pageidauja? Jeigu šalia dar nebūtų bent dalelės Senosios, Nepatobulintosios Bobės, greičiausiai tu jau būtum iškeliavęs pas Abraomą. Jeigu ji neįsiterptų tarp tavęs ir jų...

Dunkt... dunkt... dunk.

Ar Bobė vis tebęsiterpus tarp jo ir kitų heiveniečių? Aha. Bet jeigu ji numirtų, kiek ilgai užtruktų, kol jis pats būtų nurašytas?

Neilgai, bičiuli, visai neilgai. Kokias penkiolika minučių.

Dunkt... dunkt... du...

Susiraukęs, sukandęs dantis nuo to duslaus, negyvo garso, Gardas pašoko ir sugriebė varinį žarnos antgalį, kol tas darsyk nesubeldė į laivo šoną. Patraukė žarną žemyn, atsiklaupė prie duobutės su vandeniu ir pakėlė galvą viršun, mažučio Enderso veido linkui.

- Pumpuok! - šūktelėjo jis.

- ...ką?..

"Dievuliau", - pagalvojo Gardneris.

- Pumpuok, kad tave velniai! - sustaugė jis, ir šįsyk pajuto, tikrai *pajuto,* kad galva jam skyla. Užsimerkė.

- ...o... gerai...

Kai pažvelgė viršun, Endersas buvo išnykęs.

Gardneris įkišo žarnos galą į savo šįryt iškirstą uoloje duburį. Vanduo pradėjo pamažu, bemaž mąsliai burbuliuoti. Iš pradžių čia atrodė tik vėsu, bet jo pirštai greitai sustingo. Nors tranšėja, kurion jis buvo nusileidęs, turėjo tik keturiasdešimt pėdų gylio, bet prieš tai, kad pasiektų pagrindinį vietovės paviršiaus lygmenį, jie buvo nukasę visą šlaitą, tad toji vieta, kur dabar Gardneris glaudėsi, iki liepos pabaigos išbuvo veikiausiai devyniasdešimtį pėdų po žeme. Išmatavus atkastosios laivo dalies aukštį, galėtum tiksliai pasakyti, bet Gardneriui į tai buvo nusispjaut. Faktas lieka faktu, kad jie tikriausiai bus beveik atsidūrę į vandeningąjį horizontą: korėtą uolieną, pripildytą vandens. Matyt, pusė ar du trečdaliai apatinės laivo dalies mirko didžiuliame požeminiame ežere.

Rankos taip sustingo, jog jis jų nebejuto.

- Nagi, šiknažarne, - sumurmėjo jis.

Tartum atsiliepdama, žarna suvibravo ir ėmė rangytis. Iš čia jam nebuvo girdėti siurblio motoro, tačiau to nė nereikėjo. Vanduo dubury nuslūgo, ir Gardneris vėl išvydo savo paraudusias šlapias rankas. Stebėjo, kaip vanduo toliau senka.

Jeigu atsidūrėme į vandeningąjį horizontą, tuomet šitai sulėtins mūsų darbą.

Aha. Ko gero, prarasime visą dieną, kol jie sugalvos kokią superpompą.

Šiokia tokia gaišatis, bet niekas jų nesustabdys, Gardai. Argi to nežinai?

Iš žarnos pasigirdo garsai, kokius sukeltų milžiniškas šiaudas milžiniškame kokos stikle. Duburys buvo tuščias.

- Išjunk! - šūktelėjo jis. Endersas tebespoksojo žemyn. Gardneris atsiduso ir stipriai patampė žarną. Endersas tartum išsigando, o paskiau iškėlęs parodė Gardneriui nykštį ir išnyko. Po kelių sekundžių žarna liovėsi vibravusi ir tuoj ėmė slinkti viršun - Endersas puolė ją vynioti.

Gardneris pasistengė, kad žarnos galas visai nurimtų, nepradėtų švytuoti, ir tik tada ją paleido.

Paskiau išsitraukė iš marškinių užančio radijo imtuvą ir jį įjungė. Jame buvo įtaisytas uždelsto veikimo mechanizmas su dešimties minučių atsarga. Padėjo imtuvą į duburio dugną, užkrovė uolienos gabalais. Vis tiek nemaža sprogimo jėgos nueis aukštyn, bet ši medžiaga, kad ir kas ji būtų, galinga - jos pakaks, kad suplėšytų galbūt kokias tris pėdas statmenai uolienos į skeveldras, kurias jie greitai pakraus į nuleistą platformą ir motorine gerve užtemps viršun. O laivas liks nesužalotas. Atrodo, *niekas* nepajėgus to padaryti.

Gardneris įstatė koją į lyno kilpą ir šūktelėjo:

- Trauk mane viršun!

Nieko.

- TRAUK MANE, DŽONI! - sustūgo jis. Vėl tasai pojūtis, lyg jo galva skirtųsi per kažkurią sutrūnijusią siūlę.

Vis nieko.

Pasikrapštęs iki riešų lediniame vandenyje, Gardneris gerokai sušalo. Tačiau nepaisant to jo kaktą staiga išpylė lipnūs, nemaloniai varvantys prakaito lašai. Pasižiūrėjo į laikrodį ant rankos. Praėjo dvi minutės, kai įjungė radiją. Nuo laikrodžio jo akys nukrypo į granito gabalų krūvelę duburyje. Pakankamai laiko juos nusvaidyti ir išjungti imtuvą.

Tačiau, kad ir išjungęs imtuvą, nesustabdysi to, kas vyksta jo viduje. Kažkaip tą žinojo.

Pakėlė akis viršun į Endersą, bet šio tenai nebuvo.

Štai kaip jie tavim nusikratys, Gardai.

Prakaito lašai sruveno jam į akis. Atbula ranka nusišluostė juos.

- ENDERSAI! EI, DŽONI!

Ropškis lynu, Gardai.

Keturiasdešimt pėdų? Sapnuoji. Koledže gal būtum pajėgęs. O gal netgi ir tada - ne.

Pasižiūrėjo į laikrodį. Trys minutės.

Taigi, štai kaip. Buch. Ir nebėra. Auka Didžiajam Laivui. Niekniekėlis tominokeriams permaldauti.

- *...dar nepaleidai?*

Jis taip staigiai atkragino galvą, jog sprande net sutreškėjo, baimė tučtuojau peraugo į įsiūtį.

- *Paleidau jau beveik prieš penkias minutes, šiknasmegeni! Ištrauk mane greičiau, kol dar tas daiktas nesprogo ir nepasiuntė manęs padebesiuosna!*

Iš nuostabos Enderso burna bemaž komiškai suapvalėjo "O" raide. Jis vėl išnyko, ir Gardneris liko žvelgti į savo laikrodį pro akis užpylusio prakaito valktį.

Lyno kilpą apie jo pėdą timptelėjo, ir tuoj pat jis ėmė kilti. Užsimerkė ir prigludo prie lyno. Matyt, ne toks jau pasirengęs per kotą pūsti, kaip manėsi esąs. Antra vertus, gal ir nebloga tatai žinoti.

Pasiekęs iškasos viršų, nužengė ant jos krašto, atsilaisvino nuo pėdos virvę ir nuėjo prie Enderso.

- Atleisk, - subruzdo Endersas, kaltai nusišypsodamas. - maniau, kad buvome susitarę, jog prieš tai tu man šūktelsi...

Gardneris smogė jam. Žala buvo padaryta, ir dar jam nespėjus kaip reikiant suvokti savo ketinimų, Endersas jau gulėjo ant žemės su pakibusiais ant vienos ausies akiniais ir kruvina burna. Ir nors neturėjo telepatijos galios, Gardui pasirodė, kad jaučia, kaip visų galvos Heivene pasisuko šion pusėn, sunerimusios ir pastačiusios ausis.

- Palikai mane apačioje su tuo įjungtu daiktu, šikniau, - pasakė jis. - Jeigu tu - ar kuris nors kitas šiame mieste - dar kada nors tai pakartos, verčiau tepalieka mane apačioje. Girdi?

Įsiūtis užsiplieskė Enderso akyse. Jis vėl susigrąžino į vietą akinius ir atsistojo. Jo plikė buvo purvina.

- Turbūt nežinai, su kuo kalbiesi.

- Žinau daugiau, negu tu manai, - atkirto Gardneris. - Klausyk, Džoni. Ir visi kiti jūs, jeigu tik girdite, o aš manau, kad girdite, klausykitės. Man ten apačioje reikia telefoninio ryšio. Velniai rautų, man reikia paprasčiausio dėmesio. Juk elgiausi su jumis garbingai; aš vienintelis šia-

me mieste, kuriam nereikėjo sumaišyti smegenų, kad šitai darytų. *Po šimts, man reikia šiokio tokio dėmesingumo. Girdite?*

Endersas pakėlė akis, bet Gardneriui pasirodė, kad jis irgi klausosi. Klausosi kitų balsų. Gardneris laukė, ką jie nuspręs. Buvo pernelyg įpykęs, kad labai imtų į galvą.

- Gerai, - švelniai pasakė Endersas, prispausdamas atbulą plaštaką sau prie sukruvintos burnos. - Gal tu ir teisus. Mes įrengsime telefono ryšį ir pasirūpinsime, kad sulauktum truputėlį daugiau... Kaip tu tai vadini? - niekinama šypsena perbėgo jo lūpomis. Šypsena, labai gerai Gardneriui pažįstama. Taip šypsosi Arbergas ir Makardl bei visi į juos panašūs. Taip šypsojosi tipai, valdantys atomines, kai kalbėjo apie atominės energijos galimybes.

- Pasakiau “dėmesingumo”. Nori, kad tau priminčiau. Bet guviems vaikinams nesunku išmokti, ką, Džoni? Tenai namie yra žodynas. Tau reikia jo, šikniau? - žingtelėjo Enderso link ir su aiškiu pasitenkinimu išvydo šį pasitraukiant du žingsnius atatupstą, paniekos šypsena nuo jo lūpų dingo. Ją pakeitė nervingos įtampos žvilgsnis. - *Dėmesingumo,* Džoni. Prisimink. Visi jūs prisiminkite. Jeigu ne dėl manęs, tai nors dėl Bobės.

Dabar jie stovėjo prie įrankių pašiūrės, Enderso akys buvo mažutėlės ir nervingos, Gardnerio - plačios, pasruvusios krauju ir vis dar piktos.

Ir jeigu Bobė numirs, tavo kalbos apie dėmesingumą gali paprasčiausiai užsibaigti greita ir neskausminga mirtimi. Štai kiek jo susilauksiu, ar ne tiesa? Nejau imsi tvirtinti, kad tai gerai nusako šią situaciją, tu nuplikęs skystakiauši?

- Aš... *mes...* vertiname tavo atvirumą, - pralemeno Endersas. Neparemiamos dantų jo lūpos nervingai tai pasipūsdavo, tai vėl įdubdavo.

- Kurgi ne.

- Galbūt mums ir neprošal pasikalbėti tiesiai šviesiai, - Endersas nusiėmė akinius, ėmė juos šluostytis į sumirkusią nuo prakaito marškinių krūtinę (Gardneris pagalvojo, kad nuo to stiklai tik dar daugiau išsiteplios); kai žmogėnas pakėlė akis, Gardas pamatė jose niekšišką piktą blizgesį. Tau nereikia... Taip trankytis, Džimai. Patariu - mes *visi* tau patariame - niekados daugiau to nedaryti. Esama... e... *permainų...* Taip, permainų... vykstančių Heivene...

- Liaukis niekus tauzyti.

- Ir kai kurios iš tų permainų padarė žmones... e... nekantriais. Tad šitaip trankytis gali būti... Na, didelė klaida.

- Tavęs negąsdina netikėti garsai?

Endersas sukluso.

- Nesuprantu tavo...

- Mat, jeigu laikrodžio mechanizmas radijuje tvarkingas, tuoj vieną tokį išgirsi.

Jis užsiglaudė už pašiūrės, ne bėgčia, bet ir ne lūkuriuodamas. Endersas metė išsigandusį žvilgsnį laivo link ir puolė įkandin jo. Užkliuvo už kastuvo ir visu ilgiu išsitiesė į purvą, susigriebdamas už blauzdos ir iš skausmo susiraukdamas. Ir tą pat mirksnį žemę sudrebino stiprus trenksmas. Pažirę ant laivo korpuso uolienos gabalai vėl sukėlė tuos duslius, širdį smelkiančius dunksnius. Kitos nuolaužos pažiro į orą, nukrisdamos ant iškasos krašto ar atgal nugarmėdamos jon. Gardneris išvydo, kaip viena atšokusi nuo laivo korpuso nuskriejo stebėtinai toli.

- Tu, menkysta, apgavike, šunsnuki! - sustūgo Endersas. Jis vis dar gulėjo ant žemės, tebeįsitvėręs savo blauzdos.

- Velniai rautų, menkysta! - atšovė Gardneris. - Juk tai tu palikai mane ten apačioje.

Endersas piktai stebeilijo į jį.

Gardneris kiek pastovėjo, kur buvo užsiglaudęs, paskiau nuėjo prie jo ir ištiesė ranką.

- Na, stokis, Džoni. Kas buvo - pražuvo. Jeigu Stalinas ir Ruzveltas galėjo tiek ilgai bendradarbiauti, kovodami su Hitleriu, manau, mes pajėgsime pakankamai ilgai bendradarbiauti, kolei išlupsime šį griozdą iš žemės. Ką tu į tai?

Endersas nieko neatsakė, tačiau kiek padelsęs paėmė Gardnerio ranką ir atsistojo. Paniuręs nusivalė drabužius, kartkartėmis vis apdovanodamas jį priešišku, klastingu it katės žvilgsniu.

Nori nueiti ir pasižiūrėti, ar dar neiškėlėme savo lobio? - paklausė Gardneris. Pasijautė geriau nei bet kada per daugelį dienų, mėnesių, gal, po teisybei, netgi metų. Išliejus savo pyktį ant Enderso, jam gerokai palengvėjo.

- Ką turi galvoje?

- Nesvarbu, - numojo Gardneris ir pats vienas priėjo prie iškasos krašto. Pažvelgė žemyn, tikėdamasis išvysti vandenį, klausydamasis, ar neišgirs apačioje burbuliuojant ir teliuškuojant. Nieko neišvydo, nieko neišgirdo. Regis, jiems vėl pasisekė.

Staiga dingtelėjo, kad jis čia pat stovi įsirėmęs rankomis į strėnas, palinkęs virš keturiasdešimties pėdų pragarmės, o už jo nugaros - žmogus, kuriam ką tik suknežino marmūzę. "Jeigu Endersas panorėtų, galėtų pribėgti ir stipriu stūmiu pasiųsti mane šion prarajon", - pagalvojo jis ir išgirdo Endersą sakant: "Šitai padaryti būtų labai didelė klaida".

Bet jis neatsigręžė, ir tasai saugumo pojūtis tęsėsi, nesvarbu, kad ir absurdiškai ne vietoje. Jautė palaimingą pasitenkinimą, ir tartum koksai užpakalinio vaizdo veidrodėlis jo galvoje leido jam pamatyti, kad niekas nesirengia to būvio nutraukti.

Kai galiausiai atsisuko, Endersas vis tebestovėjo prie pašiūrės, stebeilydamas į jį tuo paniurusiu paspirtos katės žvilgsniu. Gardneris spėjo, kad šis vėl turėjo grupinį ryšį su savo draugužiais mutantais.

- Ką pasakysi? - šūktelėjo jam Gardneris su patenkinta gaidele balse. - Apačioj daug sutrupintos uolienos. Grįšim prie darbo ar vis dar liesim vienas kitam nuoskaudas?

Endersas nuėjo į pašiūrę, nusitvėrė keliamąjį krepšį, kuriuo jie ištraukdavo iš apačios didesnius uolos gabalus, ir pasuko prie Gardnerio. Atkišo krepšį jam. Gardneris užsimetė jį sau ant peties. Buvo beeinąs vėl prie lyno, bet stabtelėjo ir atsigręžė į Endersą.

- Neužmiršk manęs iškelti, kai šūktelsiu.

- Neužmiršiu.

Enderso akys, - o gal tik akinių stiklai, - buvo dumstelėję. Tiesa, Gardneris sumojo, kad nelabai jam rūpi katrie. Įstatė pėdą į lyno kilpą ir užveržė ją, o Endersas sugrįžo prie gervės.

- Atmink, Džoni. Dėmesingumo. Štai šios dienos žodis.

Nieko neatsakęs, Endersas jį nuleido apačion.

4

Sekmadienis, liepos 31-oji.

To sekmadienio rytą, penkiolika minučių po vienuoliktos, Henris Bakas, o savo draugeliams - paprasčiausiai Henkas, atliko paskutinį veiksmą toje tiesiog nesuvokiamoje, Heivene vykstančioje beprotystėje.

Žmonės Heivene nekantrūs, - pasakė Endersas Gardneriui. Rūta Makoslend matė šio nekantrumo įrodymų per Deivido Brauno paieškas: karšti barniai, susistumdymai, sykį ar du paleisti į darbą kumščiai. Likimo ironija, juk visad pati Rūta, - Rūta ir aiškios moralinės nuostatos, kurioms ji visad atstovavo šių žmonių gyvenime, - neleido paieškoms virsti visuotinėmis peštynėmis.

Nekantrūs? "Padūkę" - tinkamesnis žodis.

Patirdamas "tapsmo" sukrėtimą, miestas panėšėjo į kambarį, pilną dujų, kur tereikia čirkštelti degtuku... Ar padaryti dar ką nors iš netyčių, tačiau tiek pat mirtinai pavojinga - kaip antai sprogimą tokiame kambaryje gali sukelti nekaltas pasiuntinukas, nuspaudęs durų skambutį ir taip įžiebęs kibirkštį.

Tačiau toji kibirkštis vis dar netvykstelėjo. Iš dalies tai buvo Rūtos nuopelnas, iš dalies - Bobės. Paskiau, po apsilankymų stoginėn, pustuzinis vyrų ir viena moteris pradėjo darbuotis tartum apsvaigę nuo LSD šeštojo dešimtmečio hipiai, padėdami Heivenui įveikti pirmuosius "tapsmo" sunkumus.

Laimė Heiveno gyventojamas, laimė Meino, Naujosios Anglijos žmonėms, galbūt visam žemynui ar visai planetai, kad didysis trenksmas vis dėlto neįvyko. Ne man jus įtikinėti, kad kur nors visatoje nėra planetų, sudarytų iš erdvėje pakibusių negyvų pelenų vien todėl, kad tenai pradėtas karas dėl to, ar kas vietinėje skalbykloje neužsigriebęs per daug automatinių džiovintuvų. Niekas niekad negali tikrai pasakyti, kuo dalykai baigsis - *jeigu* jie baigsis. Ir liepos pabaigoje būta meto, kai visas pasaulis galėjo prabusti ir sužinoti, kad mažame nežinomame Meino miestukyje verda baisus konfliktas, grasinantis sunaikinti visą pasaulį - kivirčas, prasidėjęs dėl ko nors tokio didžiai svarbaus, kaip antai, kas turi apmokėti už priešpiečių kavą "Heiveno užkandinėje".

Žinoma, kurią nors dieną mes galime susprogdinti savo pasaulį be kieno nors pašalinės pagalbos, dėl priežasčių, kurios iš šviesmečių atstumo atrodytų visiškai banalios; iš tos vietos, kur mes sukamės ant vieno iš Paukščių Tako stipinų Mažesniajame Magelano debesyje. Klausimas, įsiverš ar neįsiverš rusai į Irano naftos versloves, arba ar nuspręs NATO pastatyti Vakarų Vokietijoje sparnuotąsiais raketas, gali atrodyti toks pat svarbus, kaip kieno eilė apmokėti sąskaitą už penkis kavos puodelius ir tiek pat pyragėlių. Galbūt, žvelgiant iš galaktikos perspektyvos, visa sueina į vieną ir tą pat.

Kaip ten būtų, įtemptas laikotarpis Heivene iš tiesų baigėsi kartu su liepos mėnesiu - iki tol beveik visi miestiečiai prarado savo dantis ir prasidėjo nemaža kitų, keistesnių mutacijų. Tasai septynetas apsilankiusiųjų Bobės stoginėje ir pabendravusiųjų su kažin kuo žaliajame gaise pradėjo justi tas mutacijas kokias dešimt dienų anksčiau, bet slėpė jas.

Atsižvelgiant į pokyčių pobūdį, veikiausia tatai buvo išmintinga.

Kadangi Henko Bako kerštas Albertui "Pitsui" Barfildui iš tiesų buvo paskutinis pasibaisėtinos Heiveno beprotystės veiksmas, šioje šviesoje nusipelno, kad jį trumpai paminėtume.

Henkas ir Pitsas Barfildas įėjo į ketvirtadienio pokeristų ratelį, kuriam taip pat priklausė ir Džo Polsonas. Nuo liepos 31-osios pokerio partijos užsibaigė, ir ne todėl, kad toji kalė Beka Polson išprotėjusi suspirgino savo vyrą. Užsibaigė todėl, kad pokeryje negali blefuoti, jeigu visi lošėjai - telepatai.

Tad štai, Henkas griežė ant Pitso Barfildo dantį, ir kuo daugiau jis galvojo, tuo jo pagieža didėjo. Visus tuos metus Pitsas sukčiavo dalindamas kortas. Kai kurie iš jų tą įtarė - Henkas vis prisiminė vieną vakarą pas Kailą Arčinburgą jo galiniame kambaryje, - regis, tai buvo prieš septynerius metus, - kai žaidė biliardą su Mosu Harlingenu ir tasai jam pasakė:

- Jisai sukčiauja, tai taip tikra, kaip tu esi šiame pasaulyje, Henkai. Šeštukas šalin. - Bam! Ir rutulys įlėkė tinklelin lyg virvele pritrauktas. - Visa esmė, kad šunsnukis moka tai daryti. Jeigu būtų nors kiek lėtesnis, aš jį pagaučiau.

- Jeigu taip manai, tau reikėtų pasitraukti iš lošimo.

- Šūdas! Bet kuris kitas tame lošime toks pat doras. Ir, po teisybei, aš daugelį jų galiu aplošti. Devintukas. Kampas. - Bam! - Tasai suskretęs šmikis gudrus, niekad nepersistengia - tik trupučiuką pareguliuoja, jeigu iš tikrųjų pradeda eiti į minusą. Pastebėjai, kaip kiekvieną ketvirtadienį baigia? Maždaug lygiai?

Henkas pastebėjo. Bet vis tiek manė, kad visą tą dalyką Mosas pernelyg sau išpučia galvoje - Mosas buvo *geras* pokeristas, nemėgo, jeigu negalėdavo pasiimti kieno nors kito pinigų. Bet per tuos metus ir kiti išsakė panašų įtarimą, ir ne vienas iš jų, - beje, kai kurie velniškai geri vaikinai, vaikinai, su kuriais Henkui tikrai malonu būdavo išlenkti kelis bokalus alaus ar sumesti kelias partijas kortomis, - pasitraukė iš lošimo. Padarė tai ramiai, be bruzdulio, nieko neužgaudamas, ir niekad nekilo užuominų, jog dėl to galėjo būti kaltas Pitsas Barfildas. Taigi galiausiai jie įsirašė į Bengoro kėglių klubą, kur ir praleisdavo pirmadienio vakarus, bet žmonoms nepatiko, kad dusyk per savaitę vakarais jie grįždavo taip vėlai. Jų tvarkaraštis pasikeitė, nebegalėdavo vakarais ilgai užtrukti. Dingsčių būdavo daug, pavyzdžiui, artėja žiema (net jeigu tebuvo gegužė) ir reikia pasitvarkyti savo motoroges.

Taigi jie po vieną pasitraukė iš kompanijos, liko tik nedidukas branduolys iš trijų ar keturių visąlaik buvusiųjų drauge, ir kažkaip nuo to pasidarė tik dar blogiau, žinant, kad arba tie pašaliečiai pastebėjo, arba suuodė taip aiškiai, kaip gali užuosti naminio antpilo kvapą, beveik nuolatos trenkiantį nuo Barfildo neprausto kūno. Jie suprato. Jis, Kailas ir Džo buvo muilinami. Visus tuos metus jie buvo muilinami.

Kai "tapsmas" kaip reikiant įsibėgėjo, Henkui atsivėrė akys, sužinojo tiesą kartą visiems laikams. Pitsas ne tik mažumėlę sukčiaudavo dalindamas kortas, bet kartkartėmis suteikdavo sau ir nediduką malonumą jas žymėti. Šitų triukų išmoko per ilgas nuobodžias valandas naujokų karantine - pirmaisiais mėnesiais po Antrojo pasaulinio karo Berlyne...

O dabar, kai kada tomis karštomis, tvankiomis liepos naktimis Henkas gulėdavo nesudėdamas bluosto lovoje, skaudančia galva, ir įsivaizduodavo Pitsą sėdintį kokioje nors dailutėje, jaukioje sodyboje, be marškinių, be batų, skleidžiantį dvoką iki dangaus, vypsantį plačia šlykščia šypsena, kaip buvo pratęs sukčiaudamas, ir paskendusį svajonėse apie dundukus, kuriems grįžęs namo kirps vilną.

Henkas ištvėrė tuos vaizdinius ir galvos skausmus dvi savaites... O paskiau vieną naktį toptelėjo atsakymas. Paprasčiausiai jis vėl pasiųs senąjį Pitsą į karantiną. Štai ką padarys. Kad ir kaip ten būtų, į *kokį nors* karantiną. Į karantiną galbūt už penkiasdešimties, o gal ir už penkių šimtų ar penkių milijonų šviesmečių. Į karantiną Šmėklų zonoje. Ir Henkas žinojo, kaip šitai padaryti. Staiga atsisėdo lovoje ir plačiai išsišiepė. Pagaliau galvos skausmas praėjo.

- O vis dėlto kas, po šimts, tas karantinas? - sumurmėjo jis, ir tuoj nusprendė, kad tai ne jo problema. Išlipo iš lovos ir iškart, trečią paryčiui, ėmėsi darbo.

Pagavo Pitsą po savaitės, kai tasai sumanymas buvo atėjęs jam į galvą. Pitsas sėdėjo atsidrėbęs kėdėje priešais Kuderio universalinę ir žiūrinėjo fotografijas "Gallery" žurnale. Žiūrinėti plikų bobų fotografijas, sukčiauti lošiant ir smardinti karantinus - štai kokia Pitso Barfildo specialybė. Henkas apsisprendė.

Buvo sekmadienis, oras padūmavęs, karštas. Žmonės matė, kaip Henkas priėjo prie Alberto "Pitso" Barfildo - atsidrėbusio kėdėje, batais apsikabinusio priekines jos kojeles ir peržiūrinėjantį visas tas Merginas Iš Kaimynystės; jie jautė (girdėjo) vieną vienintelę mintį be atvangos pulsuojančią

(karantinaskarantinaskarantinas)

Henko sąmonėje; matė didžiulį portatyvinį radijo imtuvą, kurį jis nešėsi už rankenėlės, matė iš priekio už kelnių užkištą pistoletą ir skubiai išsisklaidė į šalis.

Pitsas įsigilinęs tyrinėjo "Gallery" atlanką, kuriame buvo pavaizduota nemaža merginos, vardu Kendė (kaip teigė žurnalas, jos hobis - "buriavimas ir vyrai su stipriomis ir kartu švelniomis rankomis"). Atitraukė akis nuo fotografijos per vėlai, kad suspėtų ką nors konstruktyvaus savo labui nuveikti. Turint omeny Henko pistoleto dydį, žmonės tądien per vakarienę reiškė nuomonę (paprastai nė nepraverdami burnos, nebent kai jon dėdavosi maistą), kad kai vargšas Pitsas tą sekmadienio rytą atsistojo, buvo jau per vėlu.

Kėdė iš po jo su trenksmu apvirto.

- Ei, Henkai! Kas...

Henkas išsitraukė ginklą - prisiminimą iš savo paties tarnybos armijoje. Jis tarnavo Korėjoje, o ne kokiame nors karantine.

- Verčiau sėdėk, kur sėdėjai, - tarė Henkas, - arba teks plauti nuo tos vitrinos tavo vidurius, sukčiau neraliuotas.

- Henkai... Henkai... Kas...

Henkas siekė už marškinių ir ištraukė porą nedidelių ausinių. Įkišo jų laidus į didįjį imtuvą, įjungė jį ir numetė ausines Pitsui.

- Užsidėk jas, Pitsai. Pažiūrėsim, ar ir *dabar* sugebėsi išsisukti.

- Henkai... Prašau...

- Neketinu su tavim derėtis, Pitsai, - labai nuoširdžiai tarė Henkas. - Skaičiuoju iki penkių - užsidedi tas ausines arba aš tau padarysiu sinusų operaciją.

- Dievaži, Henkai, dėl to sumauto centinio pokerio! - sukliko Pitsas. Prakaitas išpylė jo veidą, sruvo ant chaki spalvos marškinių. Skleidė nuo savęs stiprų, rūgštų ir stebėtinai nemalonų tvaiką.

- Vienas... Du...

Pitsas baugščiai apsidairė. Nieko aplinkui nebuvo. Gatvė stebuklingai ištuštėjo. Nevažiavo nė vienas automobilis, nors jų daug stovėjo parkavimo aikštelėje prie universalinės. Užgulė slegianti tyla. Ją trikdė tik muzika, kurią jis ir Henkas girdėjo sklindant iš ausinių - "Los Lobos" svarstė, ar vilkas išgyvens.

- Tiktai korta tokia paeidavo per tą sumautą pokerį, aš nieko nedariau! - suspigo Pitsas. - Dėl Dievo! Kas nors sustabdykite tą vyrioką!

- ...trys...

Galiausiai, paklaikęs iš baimės, Pitsas pašaipiai sukliko:

- Pyksta, kad yra toksai nevykęs prasilošėlis!

- Keturi, - pasakė Henkas ir pakėlė savo karišką pistoletą.

Pitso marškiniai dabar beveik pajuodo nuo prakaito, išsprogusiomis iš baimės akimis, skleidžiantis dvoką it napalmu paskrudinta mėšlo krūva, jis pasidavė:

- Gerai! Gerai! Gerai! - sukliko ir paėmė ausines. - Aš jas deduos, deduos!

Jis užsidėjo ausines.

Tebelaikydamas nukreiptą į jį pistoletą, Henkas pasilenkė prie radijo aparato, kuriuo galima buvo leisti kasetines juosteles, taip pat priiminėti stotis "AM" ir "FM" bangų diapazonais. Po kasetės kamera esantis mygtukas "Groti" buvo užklijuotas lipnia juostele su ant jos užrašytu vienu gan grėsmingu žodžiu: "Siųsti".

Henkas nuspaudė tą mygtuką.

Pitsas pratrūko klykti. Paskiau klyksmas ėmė silpti, tartum kažkas jo viduje reguliatoriumi mažino garso stiprumą. Tuo pat metu kažkas tartum mažino ir jo ryškį, fizinę vientisybę... Jo *esamumą.* Pitsas Barfildas bluko nelyginant fotografija. Jo burna jau judėjo be garso, oda skydo kaip pienas.

Realybės lopinėlis - lopinėlis dydžiu sulig apatiniąja baro durų puse - už jo prasivėrė. Kilo toks pojūtis, kad realybė - heiveniškoji realybė - pasisuko ant kažkokios nežinomos ašies (kaip triuke su namu, kuriame vaidenasi, knygų spinta pasirodo esanti užmaskuotomis durimis). Už Pitso dabar tęsėsi grasus, purpurinis iki juodumo kraštovaizdis.

Tartum nuo vėjo plaukai Henkui apie ausis susikedeno, apykaklė atsisegė pokštelėdama nelyginant šūvis iš pistoleto su duslintuvu; šiukšlės ant asfalto - saldainių popierėliai, suploti cigarečių pakeliai, pora maišelių nuo bulvių traškučių - nuskriejo į tą kiaurymę, nešamos oro srovės, plūstančios į mažne beorę aną kitą vietą. Kai kurios iš tų šiukšlių pralėkė Pitsui tarp kojų. O kitos, pagalvojo Henkas, tartum perėjo *kiaurai* per jas.

Paskiau staiga, lyg pats tapęs lengvas it šiukšlės, besimėčiusios ant grįstos aikštelės priešais parduotuvę, Pitsas buvo įtrauktas kiaurymėn. Jo žurnalas "Gallery" nulėkė iš paskos, sušiurenęs puslapiais it šikšnosparnis savo sparnais. "Kaip tik tau, storasnuki, - pagalvojo Henkas, - turėsi ką skaityti savo karantine". Pitso kėdė persivertė, nušliaužė asfaltu ir perpus įstrigo toje angoje. Oro srovė jau verpetavo apie Henką. Jis pasilenkė prie imtuvo ir pridėjo pirštą ant "Stop" mygtuko.

Prieš pat jį nuspausdamas, išgirdo aukštą ploną šauksmą, atskriejusį iš anapus. Jis pakėlė galvą pagalvodamas: *tai ne Pitso.*

Ir vėl:

- *...hili...*

Henkas susiraukė. Tai vaiko balsas. Vaiko balsas, ir kažkoks pažįstamas. Kažkoks...

- *...dar nebaigei? Aš noriu na-amo...*

Lengvai, neįspūdingai dzinktelėjo, ir Kuderio universalinės vitrina, įblokšta vidun, kai praeitą sekmadienį susprogo rotušė, dabar buvo išsiurbta laukan. Apie Henką praskriejo stiklų uraganas, tačiau Henkas stebuklingai išliko sveikas.

- *...prašau, sunku kvėėėėpuoti...*

Dabar apie Henką pradėjo skraidyti universalinės vitrinoje piramidėmis sukrauti pupelių konservai, tartum siurbiami pro realybės angą, ku-

rią jis kažkokiu būdu atidarė. Penkiasvariai maišai su produktų rinkiniais piknikui ir dešimtsvariai - su anglimis slydo grindiniu su sausu popieriaus garsu.

"Metas užkimšti tą siurbyklę", - pagalvojo Henkas, ir tartum patvirtindama šią jo nuomonę pupelių skardinė trenkė jam į pakaušį, atšoko aukštai į orą, paskiau nušvilpė į tą purpuriškai juodą prarają.

- *Hiliiiii...*

Henkas nuspaudė "Stop" mygtuką. Anga kaipmat pranyko. Pasigirdo triokštelėjimas - įstrigusi joje kėdė buvo perkirsta pusiau, bemaž tiksliai įstrižaine. Pusė kėdės gulėjo ant asfalto. Antrosios pusės niekur nebuvo matyti.

Rendis Krogeris, vokietis, nusipirkęs Kuderio universalinę penktojo dešimtmečio pabaigoje, sugriebė Henką ir apgręžė į save.

- Tu man sumokėsi už tą vitriną, Bakai, - pasakė jis.

Krogeris parodė į keistai įkypą puskėdę, gulinčią ant asfalto.

- Taip pat ir už kėdę, - pareiškė jis ir nužingsniavo atgal parduotuvėn.

Štai kaip baigėsi liepa.

5

Pirmadienis, rugpjūčio 1-oji.

Džonas Leandras nutilo, išlenkė iki galo alaus bokalą ir paklausė Deividą Braitą:

- Na, tai kaip manai, ką jis pasakys?

Braitas trumpam susimąstė. Jisai su Leandru sėdėjo "Baunti Tavernoje", pašėlusiai pergražintoje Bengoro užeigoje, pasižyminčioje tik dviem privalumais - buvo bemaž tiesiai skersai gatvę nuo Bengoro "Daily News" redakcijos ir pirmadieniais čia galėdavai gauti "Heineken" alaus po dolerį už butelį.

- Manau, pirmiausia jis tau pasiūlys kuo skubiausiai vykti į Derį ir baigti spaudai "Bendruomenės kalendorių", - pasakė Braitas. - Paskiau turbūt pasiteiraus, ar nepagalvojai kreiptis į psichiatrą.

Leandras atrodė tiesiog juokingai prislėgtas. Turėjo vos dvidešimt ketverius metus, ir paskutinės dvi istorijos, kurias nušvietė laikraštyje, - dviejų valstijos policijos patrulių dingimas (skaityk: spėjamai nužudyti) ir trečiojo savižudybė, - pakurstė jo apetitą aukštos įtampos medžiagai. Palyginus su niauriomis dviejų valstijos policininkų kūnų vidurnakčio paieškomis, rašyti reportažą apie Amerikos Veterinarų konferenci-

jos Deryje iškilmingą vakarienę - ne kažin kas. Nenorėjo, kad sensacijos baigtųsi. Braitui beveik pagailo to mažo kirmino - bėda, kad Leandras toks ir buvo. Būti kirminu dvidešimt ketverių metų - dar nieko. Tačiau jis bemaž neabejojo, kad Džonis Leandras liks kirminu keturiasdešimt ketverių... Šešiasdešimt ketverių... aštuoniasdešimt ketverių, jeigu tik išgyvens tiek.

Būti kirminu aštuoniasdešimt ketverių - mintis, šiek tiek kelianti pagarbą ir perdėm bauginanti. Galų gale Braitas nusprendė dar užsisakyti alaus.

- Aš tik pajuokavau, - pasakė jis.

- Tuomet tu manai, kad jis leis man tęsti?

- Ne.

- Betgi tu ką tik pasakei...

- Aš pajuokavau dėl psichiatro, - kantriai paaiškino Braitas. - Štai apie ką aš juokavau.

“Jis” - tai Piteris Reino, laikraščio vyriausiasis redaktorius. Braitas jau prieš gerokai metų buvo sužinojęs, kad vyriausieji redaktoriai turi vieną bendrą bruožą su Pačiu Dievu, ir spėjo, kad Džonis Leandras jau greitai irgi tą sužinos. Reporteriai gali siūlyti, bet vyriausieji redaktoriai, tokie kaip Piteris Reino, galutinai nusprendžia.

- Bet...

- Tau nėra ko tęsti, - nukirto Braitas.

Jeigu Heiveno siaurasis ratelis - tie, kurie lankėsi Bobės Anderson stoginėje, - būtų galėjęs išgirsti, ką Leandras paskiau pasakė, jo gyvenimo trukmės tikimybė būtų nukritusi iki dienų... Gal netgi valandų.

- Man reikia tęsti Heivene, - štai ką jis pasakė, ir trim gurkšniais išmaukė “Heineken'o” tamsųjį. - Viskas prasideda tenai. Vaikas dingsta Heivene, moteris žūva Heivene, Roudsas ir Gebonsas grįžta iš Heiveno. Daganas nusižudo. Kodėl? Nes mylėjo tą moterį Makoslend, sako jis. Makoslend - iš Heiveno.

- Nepamiršk mylinčio senelio, - patarė Braitas. - Jis visur eina ir kalba, kad jo vaikaičio dingimas - tai sąmokslas. Laukiau, kad ims kuždėti apie Fu Mančą* ir baltąsias verges.

- Tai kas gi? - dramatiškai paklausė Leandras. - *Kas vyksta Heivene?*

- Klastingojo daktaro šunybės, - atsakė Braitas.

---

* Daktaras Fu Mančas - populiarių tarpukaryje Sakso Romerio (Sax Rohmer) nuotykių romanų personažas.

Atnešė alų, bet jis jau nebenorėjo gerti. Tik norėjo ištrūkti iš čia. Užsiminti apie mylintį senelį buvo klaida. Prisiminti apie tą senelioką šiek tiek nesmagu. Jam aiškiai išklibęs šulas, bet kažkas jo akyse...

- Ką?

- Daktaro Fu Mančo*. Jeigu čia pamatysi besisukinėjantį Neilandą Smitą*, manau, galėsi jam pasiūlyti šimtmečio istoriją. - Braitas pasilenkė per stalą ir kimiai sušnabždėjo: - Baltosios vergės. Atsimink, iš ko tai išgirdai, kai tau paskambins iš Niujorko "Times".

- Man tai neatrodo juokinga, Deividai.

"Aštuoniasdešimt ketverių metų kirminas, - vėl pagalvojo Braitas. - Tik įsivaizduok".

- Arba štai dar, - pasakė Braitas. - Žali žmogeliukai. Jau jie įsiveržė į Žemę, tik niekas dar to nežino. Ir BAC! *Niekas Nepatikės Tuo Šauniuoju Jaunu Laikraščių Ereliu! Robertas Redfordas Džono Leandro vaidmenyje Toje Kvapą Gniaužiančioje Sagoje apie...*

Priėjęs barmenas paklausė, gal jie nori atsiskaityti.

Leandras atsistojo, jo veidas buvo šaltas. Numetė tris dolerinius banknotus ant baro prekystalio.

- Tavo humoro jausmas kaip paauglio, Deividai!

- Arba pabandyk šitaip, - svajingai varė toliau Braitas. - Ir Fu Mančas, ir Žalieji žmogeliukai - ateiviai iš kosmoso. Sudarę sąjungą pragare. Niekas apie tai nežino, išskyrus tave, Džoni. *Klaatu barada nictu!***

- Ką gi, nusispjaut, leis man Reino tęsti ar neleis, - tarė Leandras, ir Braitas suprato, kad galbūt kiek per smarkiai tampė Džonio jautriąsias stygas; kirminas buvo įsiutęs. - Mano atostogos prasideda ateinantį penktadienį. Galiu nuvažiuoti į Heiveną. Ir tęsti savo laiko sąskaita.

- Žinoma, - pakiliai pasakė Braitas. Suvokė, kad reiktų liautis, - jau labai greitai Leandras tikriausiai pabandys žiebti jam į snukį, - bet vaikinas tiesiog vis atveria naujų progų pašmaikštauti. - Žinoma, šitaip turi būti. Antraip Redfordas nesutiktų imtis vaidmens, jeigu negalėtų veikti vienas. Vienišas vilkas! *Klaatu barada nictu!* Uch! Tik nepamiršk užsisegti savo ypatingąjį laikrodį, kai ten vyksi.

- Kokį laikrodį? - paklausė Leandras vis dar piktu veidu. O, taip, jisai susigadino nuotaiką, tačiau neprarado kovos dvasios.

---

* S. Romerio "Dr. Fu Mančo" romanų serijos personažas.

** Frazė iš populiaraus 1950 metų filmo "Diena, kai sustojo Žemė" Klaatu - skraidančiosios lėkštės pilotas, ateivis iš kitos planetos.

- Na, žinai, to, siunčiančio ultragarsinius signalus, kuriuos tik Supermenas gali girdėti, kai tu ištrauki prisukamąją galvutę, - pasakė Braitas, pademonstruodamas savo paties laikrodį (ir išliedamas sau ant klyno nemažai alaus). - Jis pradeda zyzti *ziiiiii*...

- Man nusispjaut, ką galvoja Piteris Reino, ir nusispjaut, kiek dar tu kvailai juokausi, - metė Leandras. - Jūs abu galit sulaukti nemenko netikėtumo.

Jis pasikėlė eiti, paskiau atsisuko.

- Ir sau užsirašyk: laikau tave cinišku mėšlagalviu be jokios vaizduotės.

Atsisveikinimui tėškęs šiuos žodžius, Džonis Leandras apsisuko ant kulnų ir išdidžiai išžirgliojo laukan. Braitas pakėlė bokalą ir linktelėjo barmenui.

- Išgerkim už visus pasaulio ciniškus mėšlagalvius, - tarė jis. - Mes neturime vaizduotės, bet esame stebėtinai atsparūs kirminizmui.

- Kaip įsakysite, - atsiliepė barmenas. Jam atrodė, kad visa tai jau buvo matęs anksčiau... Nors jis niekad neaptarnavo baro Heivene.

6

Antradienis, rugpjūčio 2-oji.

Jų buvo šešetas - tų, kurie susitiko tą vėlyvą popietę Njuto Berindžerio kontoroje. Artinosi penkta valanda, bet bokšto laikrodis, - bokšto, kuris atrodė tikras, bet pro kurį kiaurai galėjo praskristi paukštis, jeigu bent vienas iš jų dar buvo likęs Heiven Vilidže, - vis teberodė penkias po trijų. Visi šeši praleido kurį laiką Bobės stoginėje; Edis Makynas buvo papildęs jų skaičių visai neseniai. Kiti - tai Njutas, Dikas Elisonas, Kailas, Heizelė ir Frenkas Spriusas.

Balsu nekalbėdami, jie aptarė keletą dalykų, kurie buvo susikaupę.

Frenkas Spriusas pasiteiravo, kaip Bobė.

Vis dar gyva, atsakė Njutas; niekas nieko daugiau nežinojo. Ji gal vėl išeis iš stoginės. Bet panašiau, kad taip neatsitiks. Kaip ten būtų, jie sužinos, kai šitai atsitiks.

Trumpam pokalbis pakrypo į vakarykščią Henko Bako poelgį ir į tai, ką sakėsi Henkas girdėjęs atsklindant iš to kito pasaulio. Niekas per daug nesisielojo dėl velionio ir ne tokio jau žavaus Pitso Barfildo. Galbūt bausmė atitiko kaltę, o gal ir buvo kiek per žiauri. Nesvarbu. Jau baigta. Nieko Henkui neatsitiko dėl to, ką padarė; įteikė Rendžiui Krogeriui asmeninį čekį už išdužusį vitrinos stiklą ir prekes, kurios buvo įsiurbtos pro kiaurymę, kurią Henkas pramušė realybėje. Krogeris pas-

kambino į Bengoro "Šiaurės nacionalinį banką" ir pasitikrino čekį. Sužinojo, kad tasai galiojantis, ir šitai *jam* buvo svarbiausia.

Beje, jeigu ir būtų norėję, jie nebūtų galėję nieko Henkui padaryti; miesto vienintelė kalėjimo kamera, perdirbta iš sandėlio, buvo rotušės rūsyje, kur Rūta kai kada įkišdavo keletą savaitgalio girtuoklių, ir Henką Baką ten sulaikytų daugių daugiausia dešimčiai minučių. Stipresnis keturiolikmetis būtų iš ten išsilaužęs. Ir jie negalėjo taip lengvai pasiųsti Henko į apygardos kalėjimą. Kaltinimas būtų atrodęs gana *keistas*. Pasirinkimas buvo paprastas: palikti jį ramybėje arba išdanginti į Altayrą-4. Laimė, jie galėjo iš arčiau pažvelgti į Henko mintis bei motyvaciją. Pamatė, kad jo pyktis ir sumaištis slūgsta kaip ir visų mieste. Mažai tikėtina, kad jis vėl galėtų iškrėsti ką nors rimta, tad jie atėmė iš jo perdirbtąjį radijo imtuvą, paprašė nesusimeistrauti kito ir perėjo prie to, kas jiems rūpėjo šiek tiek labiau... Prie balso, kurį jis tvirtino girdėjęs.

Taip, tikrai, tai Deividas Braunas, dabar pasakė Frenkas Spriusas. Kas nors dėl to abejoja?

Niekas.

Deividas Braunas Altayre-4.

Nei vienas tiksliai nežinojo, kur Altayras-4 yra ar kas jis yra, bet nelabai jiems ir rūpėjo. Pats pavadinimas tartum išplaukė atmintin iš kokio nors seno filmo ir reiškė ne daugiau kaip tominokeriai, atėję iš kažkokio seno eilėraštuko. Teturėjo reikšmės (ir tai nelabai), kad Altayras-4 - kažkas panašaus į kosminį sandėlį, vietą, kur sandėliuojami įvairūs daiktai. Henkas išsiuntė Pitsą tenai, bet prieš tai praleido tą susmirdusį šunsnukį pro kažkokią savotišką dezintegracijos procedūrą.

Matyt, su Deividu Braunu buvo kitaip.

Ilga mąsli tyla.

(taip tikriausiai taip)

Tie pastarieji žodžiai nepriskirtini kuriam nors konkrečiam asmeniui; čia buvo grupinis mąstymas kaip bičių avily ir savaime išbaigtas.

(bet ko jaudintis)

Jie be jausmo susižvalgė. Galėjo patirti jausmus, bet ne dėl tokio menko nieko kaip šis.

Sugrąžinkim jį atgal, abejingai pasiūlė Heizelė. Brajantas ir Merė apsidžiaugtų. Ir Rūta. Ji būtų to norėjusi. O mes visi ją mylėjome, juk žinote. Jos mintys priminė toną moters, siūlančios savo draugui nupirkti jos sūnui gaivinamojo gėrimo už tai, kad buvo geras.

Ne, pasakė Edlis, ir visi sužiuro į jį. Pirmąsyk jis įsiterpė į jų pokalbį. Atrodo, varžėsi, tačiau kalbėjo toliau. Visi valstijos laikraščiai ir te-

levizijos stotys prisistatys čia nušviesti “stebuklingą sugrįžimą”. Visi galvoja, kad jis miręs - vos ketverių metukų ir jau dvi savaitės kaip dingęs. Jeigu dabar atsiras, tatai sukels pernelyg daug triukšmo.

Visi sulinksėjo.

Ir ką *jis* pasakys? įsiterpė Njutas. Kai jo paklaus, kur buvo, ką *jis* pasakys?

Mes galėtume ištrinti jo atmintį, pasakė Heizelė. Tai būtų visai nesunku, ir laikraštininkai pažiūrėtų į amneziją kaip į visiškai natūralų dalyką. Esamomis aplinkybėmis.

(taip bet ne čia problema)

Vėl daugelis balsų - visų kaip vieno. Jie susiliejo į keistus žodžių ir vaizdinių derinius. Problema ta, kad dalykai jau nuėję per toli, kad galima *būtų* ką nors įleisti į miestą, išskyrus pačius laikiniausius pravažiuojančiuosius... Ir net daugelį jų galima nuo to atgrasinti pastačius netikrus kelio remonto ir apylankos ženklus. Mažiausia, ko jiems reikia Heivene - tai gaujos reporterių ir televizijos operatorių. Ir laikrodžio bokšto kino juostoje nesimatys - jis nelyginant minčių sukurta skaidrė, ne daugiau kaip haliucinacija. Ne, atsižvelgiant į viską, bus geriausia Deividą Brauną palikti ramybėje. Kol kas nieko jam neatsitiks. Jie mažai žinojo apie Altayrą-4, bet viena tikrai žinojo - laikas ten bėga kitokiu greičiu: Altayre-4 praėjo mažiau nei metai nuo to laiko, kai Žemė atsiskyrė nuo Saulės. Tad Deividas Braunas iš tiesų tenai vos tik patekęs. Žinoma, jis vis dėlto gali numirti: nežinomi mikrobai gali įsiskverbti į jo organizmą, kokios nors nežinomos Altayro-4 sandėlio žiurkės gali jį suryti, arba paprasčiausiai jis gali numirti nuo sukrėtimo. Bet jis tikriausiai nenumirs, o jeigu ir numirtų, nėra tatai taip svarbu.

Jaučiu, kad berniukas galėtų mums praversti, pasakė Kailas.

(kaip)

sakysim, nukreipti dėmesiui.

(ką turi galvoje)

Kailas tiksliai negalėjo paaiškinti, ką turi galvoje, tik jautė, kad jeigu į Heiveną vėl būtų pritrauktas dėmesys, - kaip Rūta bandė pritraukti susisprogdindama su savo prakeiktomis lėlėmis, kas suveikė netgi geriau, nei buvo sumanyta, - galbūt jie galėtų Deividą Brauną sugrąžinti ir patalpinti kur nors kitur. Jeigu tai būtų deramai atlikta, galbūt jie dar laimėtų šiek tiek laiko. Visados problema su laiku. Laiku “tapti”.

Kailas išsakė šias mintis gana nerišliai, bet kiti pritariamai linkčiojo jo galvosenai. Būtų nebloga palaikyti Deividą Brauną taip šnekantį, laukiantį užkulisy dar kiek ilgiau.

(Tiktai kad Merė nesužinotų - ji dar nepakankamai toli pažengusi savo "tapsmu" - privalu kol kas nuo jos tai slėpti)

Visas šešetas apsidairė išplėstomis akimis. Tas balsas, silpnas, bet aiškus, nepriklausė nė vienam iš jų. Atskriejo pas juos nuo Bobės Anderson.

Bobė! sušuko Heizelė, mažne pašokdama nuo kėdės. Bobe, tau viskas gerai? Kaip tau sekasi?

Jokio atsako.

Bobės nebeliko - netgi negalėjai jos justi čia esant. Jie atsargiai susižvalgė, tyrinėdami vienas kito įspūdžius, ar tai *tikrai* buvo Bobė. Kiekvienas iš jų jautė, kad jeigu būtų buvęs vienas ar viena, be galimo patvirtinimo, jis ar ji būtų atmetę tą mintį kaip neįtikėtinai ryškią haliucinaciją.

Kaip mes tai paslėpsime nuo Merės? mažne piktai paklausė Dikas Elisonas. Juk negalime nieko vienas nuo kito nuslėpti!

Taip, atšovė Njutas. *Mes* galime. Dar nepakankamai gerai galbūt, bet galime šiek tiek užtamsinti savo mintis. Padaryti jas sunkiai įžvelgiamas. Kadangi...

(mes pabuvojome)

(pabuvojome tenai)

(pabuvojome stoginėje)

(Bobės stoginėje)

(mes turėjome užsidėję ausines Bobės stoginėje)

(ir valgėme valgėme kad "taptume")

(imkite valgį kad mane prisimintumėte)

Per visus nuvilnijo švelnus atodūsis.

Teks grįžti, pasakė Edlis Makynas. Tiesa?

- Taip, - tarė Kailas. - Teks.

Per visą pasitarimą pirmąsyk vienas iš jų prabilo balsu, ir tuo viskas baigėsi.

7

Trečiadienis, rugpjūčio 3-oji:

Endis Bouzmenas, dar prieš tris savaites buvęs vienintelis Heivene nekilnojamojo turto agentas, kol paprasčiausiai nenutraukė savo verslo, nusprendė, kad gebėjimas skaityti mintis - tai dalykas, prie kurio žmogus greitai pripranti. Jis nesuvokė, kaip greitai ar kiek jam teks tuo pasikliauti, kol neišpuolė eilė vykti Bobės sodybon jai padėti ir nenuleisti akies nuo girtuoklio.

Visa jo problema, - o pasikalbėjęs su Endersu ir Tremeinų berniuku žinojo, kad tai bus problema, - ta, kad teks laikytis taip arti laivo. Tai tas pat, jei stovėtum šalia galingiausio pasaulyje energijos generatoriaus; nuolatiniai jo paslaptingosios galios verpetai ir srovės sūkuriavo jo oda nelyginant vėjo pustomos smiltelės dykumoje. Kartkartėmis galvon snūduringai atplaukdavo didingos mintys, trukdydamos susikaupti į tai, ką tuo metu veikė. Kartkartėmis atsitikdavo visai priešingai: mintys visiškai nutrūkdavo - tartum trumpabangę transliaciją pertrauktų ultravioletinių spindulių proveržis. Bet užvis labiausiai veikė patsai *fiziškas* laivo egzistavimo faktas - riogsojo tenai, lyg atkeliavęs iš sapno. Jis kėlė dvasią, žadino pagarbą, gąsdino, vertė stebėtis. Bouzmenas pagalvojo, jog dabar suprantąs, kaip turėjo jaustis izraelitai, nešdami per dykumą Sandoros skrynią. Viename iš savo pamokslų garbusis Gurindžeris sakė, kad kažkoks bernas išdrįso įkišti jon savo galvą, tik norėdamas pamatyti, dėl ko visas tas bruzdulys, ir krito vietoje negyvas.

Kadangi viduje buvo Dievas.

Tame laive taip pat gali slypėti koks nors nelyginant Dievas, samprotavo Endis. Ir net jeigu tas Dievas iš ten pasišalino, kažkoks Jo likutis vis tebėra... Kažkas Jo paties... Ir mąstydamas apie tai visiškai negali susitelkti į savo darbą.

Paskiau tasai trikdantis Gardnerio neįžvelgiamumas. Atsimušdavai į jį tartum į uždaras duris, kurias turėjai rasti atviras. Sušukdavai, kad ką nors paduotų, o jis ir toliau dirbdavo savo darbą kaip niekur nieko.

Paprasčiausiai... Jokio atsako. Ir neįmanoma prisijungti prie jo minčių tėkmės, kad sužinotum, ką galvoja. Taip būna, kai per pobūvį pakeli suporinto telefono ragelį, norėdamas pasiklausyti, kas kalba, ir neišgirsti jokio garso. Visiškai jokio. Tiesiog negyva linija.

Suzvimbė vidaus ryšio telefonas, prikaltas pašiūrėje prie sienos. Jo laidas bėgo purvina suplakta žeme ir leidosi tranšėjon, iš kurios pūpsojo laivas.

Bouzmenas perstūmė svirtelę į padėtį “Kalbėt”:

- Aš čia.

- Užtaisas padėtas, - pasakė Gardneris. - Kelk mane viršun, - jo balsas atrodė labai pavargęs. Sprendžiant iš vėmulio garsų, kuriuos girdėjo užpakaliniame priebutyje apie vidurnaktį, vakar jis bus gerai įmetęs, pagalvojo Bouzmenas. Ir kai šįryt įkišo galvą Gardnerio kambarin, pastebėjo ant jo pagalvės kraują.

- Tuoj pat.

Epizodas su Endersu visus juos pamokė, kad kai Gardneris prašo kelti, delsti nevalia.

Jis nuėjo prie gervės ir ėmė sukti rankeną. Daryti šitai rankomis pašėlusiai sunku, bet laikinai vėl pritrūkta baterijų. Dar savaitėlė, ir visa eisis kaip sviestu patepta... Tačiau Bouzmenas abejojo ar bus dar čia, kad tai pamatytų. Sukinėtis netoliese laivo sekina jėgas. Sukinėtis netoliese *Gardnerio* irgi savaip sekino - lyg būtum netoliese užtaisyto šautuvo, kurio gaidukas laikosi ant plauko. Tik pamanyt, kaip jisai sumalė vargšui Džonui Endersui snukį - ir vien todėl, kad Džonas nežinojo, kad taip gali atsitikti, nes Gardneris buvo toksai *siutinančiai* neįžvelgiamas. Retsykiais jo smegenų paviršiun išburbuliuodavo kokia mintelė, - dalinė ar pilna, - išskaitoma kaip laikraščio antraštė, bet ne daugiau. Galbūt Endersas to ir nusipelnė - Bouzmenas žinojo, kad jis pats nebūtų itin laimingas įstrigęs tranšėjos dugne su vienu iš tų sprogstančiųjų imtuvų. Tačiau ne čia esmė. Esmė ta, kad Džonis nesugebėjo numatyti, jog šitai gali jį ištikti. Gardneris bet kuriuo metu gali bet ką iškrėsti, ir niekas nepajėgs jo sustabdyti, nes *niekas* nepajėgia tai permatyti.

Endis Bouzmenas bemaž troško, kad Bobė numirtų - tada jie galėtų juo nusikratyti. Teisybė, būtų sunkiau, jeigu prie šio projekto dirbtų vien heiveniečiai, viskas eitųs lėčiau, bet šitai beveik atsipirktų.

Taip *velniškai* bjauru, kai jis nei iš šio, nei iš to tave užklumpa.

Pavyzdžiui, šįryt. Per kavos pertraukėlę. Bouzmenas sėdėjo ant kelmo ir krimto tuosius sumuštinukus iš riešutinio sviesto ir krekerių, užsigerdamas atšaldyta kava iš jo termoso. Šiaip jis visados labiau mėgo karštą kavą nei šaltą, netgi šiltą dieną, bet kadangi buvo praradęs dantis, gerti karštėsius darėsi nesmagu.

Gardneris sėdėjo sukryžiuotomis kojomis kaip koks jogas ant purvinos brezento atraižos, krimto obuolį ir gėrė alų. Bouzmenui buvo nesuprantama, kaip *galima* krimsti obuolį ir tuo pat metu gerti alų, ypač iš ryto, bet Gardneris kaip tik tą darė. Iš savo vietos Bouzmenas matė virš Gardnerio kairiojo antakio kokio colio ilgio randą. Metalinė plokštelė tikriausiai po tuo randu. Ji...

Gardneris pasuko galvą ir pagavo Bouzmeno žvilgsnį. Bouzmenas nuraudo, išsigandęs, kad Gardneris pradės šūkauti ir putoti. O gal dargi prišoks ir trenks jam į snukį kaip Džoniui Endersui. Jeigu tik jis pabandys, pagalvojo Bouzmenas, sugniauždamas kumščius, pamatys, kad aš ne koks žinduklis.

Tačiau visai netikėtai Gardneris prašneko aiškiu skambiu balsu - ir tuo pat metu jo lūpose šmėsčiojo vos pastebima ciniška šypsenėlė. Netrukus Bouzmenas sumojo, kad jis ne šiaip sau *kalba,* o *deklamuoja.* Žmogus sėdėjo čia vidur miško sukryžiuotomis kojomis ant purvino

brezento, pagiringas iki beprotystės, atspindžiai nuo laivo korpuso raibuliuoja jam ant skruosto, ir deklamuoja kaip mokinukas - neįtikėtinai šaltų nervų žmogus, pasakytų visiems Bouzmenas. Nuoširdžiai troško, kad Gardneris būtų negyvas.

- "Tomas labai nenoriai padavė jam teptuką, nors širdyje džiūgavo, - pusiau užmerktomis akimis ištarė Gardneris, atgręžęs veidą į šiltą rytmečio saulę. Toji šypsenėlė vis nepaliko jo lūpų. - Ir kol buvęs garlaivis "Didysis Misuris" dirbo ir prakaitavo saulėje, menininkas, pasitraukęs į pavėsį, sėdėjo ant statinaitės tabaluodamas kojomis, krimto obuolį ir suko galvą, kaip paspęsti spąstus dar kitiems neišmanėliams"*.

- "Tokių netrūko: berniukai ėjo ir ėjo prie tvoros - prieidavo tik pasišaipyti, o paskui pasilikdavo baltinti. Kai Benas visai nusidirbo, Tomas užleido eilę Biliui Fišeriui už popierinį aitvarą, kuris buvo dar visai geras; pailsusį Fišerį pakeitė Džonis Mileris, užmokėjęs negyvą žiurkę, parištą už virvelės, kad būtų galima maskatuoti..."

Gardneris išbaigė alų, atsirūgo ir pasirąžė.

- Tu niekad man neužmokėjai negyva žiurke, parišta už virvelės, kad galima būtų maskatuoti, bet aš turiu telefoninį ryšį, Bouzi, ir spėju, jog tai tik pradžia, ką?

- Nežinau, apie ką čia šneki, - pamažu pasakė Bouzmenas. Už savo pečių teturėjo dvejus metus koledžo - verslo administravimo, paskiau gavo mesti ir pradėti dirbti. Mat jo tėvas turėjo nesveiką širdį ir pastoviai aukštą kraujospūdį. Tokie aukštai besinešantys tipeliai kaip šis jį erzino ir pykdė. Prieš eilinius žmonelius dedasi dideliais ponais, tarytum nuo to, kad gali pacituoti ką nors iš parašyto kieno nors seniai numirusio, jų mėšlas kvepės geriau nei kitų.

Gardneris jį nuramino:

- Tai nieko dalykėlis. Iš "Tomo Sojerio" antro skyriaus. Kai Bobė Jutikoje dar buvo vaikas, ėjo į septintą klasę, šitai buvo vadinama Jaunųjų Pasirodymu. Meninio skaitymo konkursas. Jinai nenorėjo jame dalyvauti, bet jos sesuo Ana nusprendė, jog privalanti, jog tai bus jai naudinga ir taip toliau, o kai sesytė Ana ką nors nuspręsdavo, brolyti, tai būdavo nuspręsta. Ana tada buvo tikra furija, Bouzi, ir dabar ji tokia. Bent spėju, kad tokia. Jau seniai jos nemačiau, ir dėl to, oho, nė kiek nesigailiu. Tokie žmonės kaip ji retai kada keičiasi.

- Nevadink manęs Bouziu, - pasakė Endis, vildamasis, jog jo žodžiai nuskambėjo grėsmingiau nei pačiam atrodė. - Man šitai nepatinka.

---

* Čia ir toliau - ištrauka iš Marko Tveno "Tomo Sojerio nuotykių" (V., 1983, V. Churginaitės vert.).

- Kai Bobei dėsčiau pirmaisiais metais, kursiniame darbe sykį ji parašė apie tai, kaip varžėsi bandydama atmintinai skaityti "Tomą Sojerį". Mane tai sukrėtė kone iki širdies gelmių, - Gardneris atsistojo ir žingtelėjo Endžio linkui, tuo sukeldamas nerimą buvusiam nekilnojamojo turto agentui, kuris su neslepiamu išgąsčiu pažvelgė į jį. - Kitą dieną po užsiėmimų pasimačiau su ja ir paklausiau, ar vis dar prisimena apie "Tvoros baltinimą". Prisiminė. Aš nenustebau. Yra dalykų, kurie niekad nepasimiršta, pavyzdžiui, kai motina ar sesuo priverčia tave dalyvauti kokiame nors siaubo spektaklyje kaip Jaunųjų Skaitovų konkursas. Stovėdamas ten prieš visus tuos žmones, gali pamiršti ištrauką, bet, antra vertus, galėtum ją pacituoti mirties patale.

- Klausyk, - tarė Endis, - reikėtų grįžti prie darbo.

- Leidau jai paskaityti kokius keturis sakinius, paskiau prisijungiau prie jos. Išsižiojo, mažne mane prarydama. Paskiau pradėjo šypsotis, ir mes perskaitėme visą ištrauką drauge, žodis žodin. Nieko čia keista. Mes abu vaikystėje buvome nedrąsūs, ir Bobė, ir aš. Ją tironizavo jos sesuo, mane - motina. Tokie žmonės dažnai įsikala sau į galvą nežmonišką mintį, kad vienintelis būdas išgydyti vaiką nuo nedrąsos - pastatyti jį į padėtį, kurios baiminasi labiausiai, sakysim, priversti dalyvauti Jaunųjų Skaitovų konkurse. Ne toks jau didelis sutapimas, kad mes abu mokėjome šitą "Tvoros baltinimą" mintinai. Dar vienas populiarus dalykėlis meniniam skaitymui - "Išdavikė širdis".

Gardneris įtraukė oro ir sukliko:

- *Liaukitės, niekšai! Užteks apsimetinėti! Plėškite grindlentes! Čia! Čia! Tai trankos bjauri jo širdis!*

Endis aiktelėjo. Apvertė termosą, ir pusė puodelio šaltos kavos suliejo jam šakumą.

- Oho, Bouzi, - lengvu tonu pastebėjo Gardneris. - Niekad neišimsi dėmės iš tų sintetinių kelnių.

- Skirtumas tarp mūsų tik tas, kad *aš* nė kiek nesivaržau, - tęsė Gardneris. - Dar daugiau, laimėjau antrąjį prizą. Bet šitai neišgydė mano baimės kalbėti prieš daugybę žmonių... Tik dar ją sustiprino. Visados, kai stoju prieš auditoriją skaityti poeziją, žvelgiu į visas tas godžias akis... Ir prisimenu "Tvoros baltinimą". Prisimenu Bobę. Kartais to pakakdavo, kad ištverčiau. Šiaip ar taip, per tai mudu susidraugavom.

- Nematau, ką tai turi bendra su šiuo darbu, kurį turime nuveikti! - sušuko Endis priekabiu balsu, sau visai nebūdingu. Jautė, kaip smarkiai daužos širdis. Kažkurį mirksnį, kai Gardneris sukliko, jis iš tiesų pamanė, kad žmogus išprotėjo.

- Nematai, ką tai turi bendra su tvoros baltinimu? - paklausė Gardneris ir nusijuokė. - Tuomet tu tikriausiai aklas, Bouzi.

Jis parodė į laivą, kyšantį iš plačios tranšėjos tiksliai keturiasdešimt penkių laipsnių kampu.

- Mes jį atkasame, o ne baltiname, tačiau principas lieka tas pats. Nuvariau nuo koto Bobį Tremeiną ir Džoną Endersą, ir jeigu rytoj sugrįžtum, iščiulpčiau tavo paskutines jėgas. Tik reikalas tas, jog aš, regis, dar niekad negavau už tai jokio *atlygio*. Tad štai, pasakysi tam, kuris rytoj čia ateis, kad man reikia negyvos žiurkės, parištos už virvelės, kad būtų galima maskatuoti, Bouzi... Ar mažų mažiausia marmurinių rutuliukų, - Gardneris stabtelėjo pusiaukelėj iki tranšėjos ir atsigręžė į Endį. Tai, kad negalėjo išskaityti šio stambaus žmogaus su nuožulniais pečiais ir neraiškiu, keistai palaužtu veidu, niekad dar nepriverté Bouzmeno taip nesmagiai pasijausti kaip dabar.

- O dar geriau, Bouzi, - pasakė Gardneris taip tyliai, jog Endis vos pajėgė jį išgirsti, - rytoj pristatyk čia Bobę. Norėčiau sužinoti, ar Naujoji ir Pagerintoji Bobė prisimena, kaip deklamuoti "Tvoros baltinimą" iš "Tomo Sojerio".

Paskiau, daugiau nieko nepridūręs, nuėjo prie lyno ir ėmė laukti, kad Endis jį nuleistų žemyn.

Jeigu visas tas dalykas - nei į tvorą, nei į mietą, tuomet Endis nežinojo, ką dar galvoti. Ir, pridūrė jisai sau, pasukdamas prie gervės, čia dar tik pirmasis Gardnerio alus šiandien. Per priešpiečius įmes dar penkias ar šešias skardines ir tada tai tikrai padūks, nesusišnekėsi su juo.

Dabar Gardneris vėl pamažu, siūbuodamas kilo tranšėjos viršun. Endžiui niežėjo rankos paleisti suktuvą. Tai išspręstų visas problemas. Tačiau negalima - Gardneris priklausė Bobei Anderson, ir kol Bobė nenumirs arba neišeis iš stoginės, visa turi likti po senovei.

- Eime, Bouzi, kartais tos uolienos toli skrieja, - jis pasuko pašiūrės link. Endis nuskubėjo paskui jį, stengdamasis neatsilikti.

- Sakiau tau, kad man nepatinka, kai vadini mane Bouziu, - pyktelėjo jis.

Gardneris nuvėrė jį keistai negyvu žvilgsniu.

- Žinau, - tarė.

Jie užėjo už pašiūrės. Maždaug po trijų minučių vėl tranšėjoje nugriaudėjo trenksmas, sudrebindamas žemę. Akmenų fontanas pakilo dangun ir krisdami kai kurie iš jų dusliai trinksėjo į laivo korpusą.

- Ką gi, eime... - buvo beišsižiojąs Bouzmenas, bet Gardneris sugriebė jį už alkūnės. Pakreipė galvą, jo veidas įsitempė, akys patamsėjo ir pagyvėjo.

- *Ššš!*

Endis išplėšė iš jo savo ranką.

- Kas per velnias?

- Negirdi?

- Neg...

Paskiau išgirdo. Iš tranšėjos sklido šnypštesys, nelyginant virtų milžiniškas arbatinis. Šnypštesys stiprėjo. Endį pagavo pašėlęs susijaudinimas, kažkas daugiau nei paprastas išgąstis.

- Tai jie! - sušnabždėjo jis ir pasisuko į Gardą. Jo akys buvo didelės kaip kukuliai. Lūpos, blizgančios nuo netelpančių burnoje seilių, drebėjo.

- Jie nemirę, mes juos pažadinome... *Jie išeina!*

- Jėzus išeina nusišlapinęs, - pastebėjo Gardneris, kuriam Endžio išgąstis nepadarė jokio įspūdžio.

Šnypštesys stiprėjo. Pasigirdo dar vienas duslus, pleišėjantis trenksmas - ne sprogimas, o lyg būtų suzmekęs kažkas sunkus. Po mirksnio suzmeko ir Endis. Kojos jo nebeišlaikė, ir jis parpuolė ant kelių.

- *Tai jie, tai jie, tai jie!* - sumikčiojo.

Gardneris užkabino ranka vyrioką po pažastim, šiek tiek susiraukdamas nuo karštos tropiškos jos drėgmės, ir pastatė jį ant kojų.

- Tai ne tominokeriai, - pasakė jis, - o vanduo.

- A? - Bouzmenas apdujęs sprogino į jį akis, nesuprasdamas žodžių prasmės.

- Vanduo! - šūktelėjo Gardneris, energingai supurtydamas žmogelį. - Mes ką tik įsigijome nuosavą baseiną, Bouzi.

- Kas...

Šnypštesys staiga pratrūko į tylų, pastovų gausmą. Vanduo vis platėjančiu ruožu ėmė švirkšti iš tranšėjos dangun - atrodė, lyg koks milžiniškas vaikas būtų prispaudęs pirštu gigantišką čiaupą, norėdamas pasidžiaugti į visas puses pasklidusiomis čiurkšlėmis. Tranšėjos dugne vanduo pro sprogimo padarytą gausybę plyšių veržėsi kaip tik šitaip.

- Vanduo? - pralemeno Endis. Jis vis dar nepajėgė suvokti.

Gardneris nieko neatsakė. Vaivorykštės tviskėjo vandens čiurkšlėse; jos sruvo upeliukais žemyn glotniu laivo korpusu, palikdamos už savęs lašelius... Ir jam bežiūrint, tie lašeliai pradėdavo šokčioti, kaip šokčioja ir blaškosi užpiltas ant karštų taukų keptuvėje vanduo. Tačiau jie judėjo ne kaip papuola. Lašeliai klusniai atkartojo jėgos linijas, bėgančias laivo korpusu kaip gaublio meridianai.

“Aš matau, - pagalvojo Gardneris. - Aš matau pagal tuos lašelius iš laivo apvalkalo spinduliuojančią jėgą... Dieve mano...”

Vėl sugrumėjo. Gardneris tartum pajuto po kojomis žemę kiek *nusėdant*. Tranšėjos dugne vandens slėgis buvo bebaigiąs darbą, pradėtą sprogdinimų - plėtė plyšius ir skyles, plėšė korėtą uolieną. Vanduo ėmė veržtis gausiau ir lengviau. Čiurkšlių ruožai suslūgo. Paskutinė plati vaivorykštės juosta sumirgėjo ore ir išnyko.

Gardneris pamatė, kaip laivas, pasidavus taip ilgai laikiusiai jį nelaisvėje uolienai, slinktelėjo. Jisai sujudėjo taip nežymiai, kad galėjai pagalvoti, jog tai tik pasirodė, tačiau anaiptol nepasirodė. Per tą trumpą krustelėjimą įsivaizdavo matąs, kaip laivas pasikelia iš tranšėjos - įsivaizdavo matąs, kaip kylant vis aukščiau jo šešėlis nuraibuliuoja žemės paviršium, įsivaizdavo girdįs, kaip nežmoniškai žviegia korpusas, brūžuodamasis į uolienos kyšulius, įsivaizdavo jausmus kiekvieno heiveniečio, žvelgiančio šion pusėn, kol laivas - įkaitęs ir spindintis - kyla dangun, toji milžiniška sidabrinė moneta, pirmąsyk po tūkstantmečių pasivertusi horizontaliai ir be garso plaukianti padange, plaukianti laisva...

Jis to norėjo. Dieve! Teisus jis ar ne, tačiau kaip šito norėjo!

Gardneris energingai krestelėjo galvą, tartum stengdamasis ją praskaidrinti.

- Eime, - tarė jis, - ir užmeskim akį.

Nelaukdamas savo kompaniono, Gardneris nuėjo prie tranšėjos ir pažvelgė žemyn. Girdėjo šniokščiant vandenį, bet buvo sunku ką nors įžiūrėti. Pririšo vieną iš didžiųjų prožektorių, kuriuos jie pasitelkdavo naktiniams darbams, prie virvės kilpos ir nuleido apie dešimtį pėdų. To pakako; jeigu būtų nuleidęs dar dešimtį, prožektorius būtų atsidūręs po vandeniu. Jie bus įsilaužę į ežerą, ne kitaip, be juokų. Tranšėja greitai pilnėjo.

Netrukus prie jo prisijungė Endis.

- Visas darbas perniek! - sušuko jis nelaimingu veidu.

- Ar atsinešei lentą, nuo kurios šokinėsi, Bouzi? Kada nemokamai plaukiosim - ketvirtadieniais ar penkta...

- Užsičiaupk! - įniršo Endis Bouzmenas. - Užsičiaupk, aš nekenčiu tavęs!

Gardnerį pagavo pašėlusi isterija. Nusvirduliavo prie kelmo ir atsisėdo, klausdamas savęs, ar visus tuos metus šis prakeiktas daiktas išliko nepralaidus vandeniui, klausdamas savęs, kokia būtų rinkos kaina vandens pažeistai skraidančiajai lėkštei. Pratrūko kvatotis. Netgi kai

Endis Bouzmenas priėjęs žiebė jam į veidą ir partrenkė ant žemės, Džimas Gardneris nesiliovė kvatojęs.

8

Ketvirtadienis, rugpjūčio 4-oji.

Buvo jau be penkiolikos devynios, bet niekas nesirodė. Gardneris pradėjo galvoti, kad galbūt jie metė savo sumanymą. Svarstė tą mintį sėdėdamas priebutyje ant Bobės supamosios kėdės ir čiupinėdamasis pirštais didžiulę patinusią mėlynę veide, kur jam trinktelėjo Bouzmenas.

Po vidurnakčio keletas jų vėl buvo atvažiavę Arčinburgo "Kadilaku". Pagrindiniai tie patys. Dar vienas Vidurnakčio Pobūvis Stoginėje. Pasirėmęs ant alkūnės, stebėjo juos pro svečių kambario langą, svarstydamas, kas šiems vakarėliams parūpina užkrimst ir užgert. Atrodė tiktai kaip šešėliai, susispietę apie ilgą prabangaus automobilio priekį. Kiek pastovėję, nuėjo prie stoginės. Kai atidarė duris, pro jas plačiu pluoštu išsiveržė toji baisi, spindinti šviesa, nutvieksdama visą kiemą ir netgi svetainę liguistu, fosforescuojančiu gaisu. Jie suėjo vidun. Gaisas sumažėjo iki plataus stataus ruožo, bet visai neišnyko. Mat jie paliko duris praviras. Žmonės šitame atkampiame Meino miesteliūkštyje dabar patys gudriausi žemėje, bet, matyt, netgi jie nesugebėjo išrasti, kaip būnant viduje užrakinti iš lauko pakabinamą spyną, o viduje tokios nesugalvojo įrengti.

Dabar, sėdėdamas priebutyje ir žvelgdamas miestuko link, Gardneris mąstė: "Galbūt suėję vidun jie jaučia tokį pakilimą, jog nė negalvoja apie panašius žemiškus dalykus kaip pakabinamosios spynos".

Jis prisidengė delnu akis.

Artinosi sunkvežimis. Didelis senas medienos masės sunkvežimis atrodė kažkur matytas. Jo gale ant kažko buvo užmestas brezentas, kuris kartkartėmis pasiplaikstydavo nuo vėjo. Gardneris žinojo, kad sunkvežimis įsuks kieman. Žinoma, jie nepasidavė.

Kambary svečių aš naktį pabudau, tominokerių stoginėn žmones žengiant pamačiau. Vidun pažvelgt smalsu, kas ten yra, tačiau drąsos pristigo man, deja.

Vis dėlto jis abejojo, ar Jeilio jaunųjų poetų konkurso žiuri tai gerai įvertintų. "Bet, - pagalvojo Gardneris, - kaip tik Čia Dabar Yra Džimas Gardneris. Galbūt vėliau tai bus pavadinta mano Tominokeriškuoju Laikotarpiu arba Stoginės Periodu. Arba..."

Sunkvežimis perėjo į žemesnę pavarą ir stenėdamas įsuko į Bobės kiemą. Sučiaudėjęs variklis užgeso. Išlipęs iš mašinos žmogus su dry-

žuotais trumparankoviais marškinėliais buvo tas pats, kuris liepos 4-ąją pavežėjo Gardnerį iki Heiveno ribos. Jis iškart atpažino tą žmogų. "Kava, - pagalvojo jis. - Pavaišinai mane kava, labai saldžia. Buvo skani". Atrodė kaip personažas iš Džeimso Dikio* romano apie tuos miesto vaikinus ir jų savaitgalio iškylą kanoja Kahulavasės upe. Tačiau Gardneriui dingojos, kad jis ne iš Heiveno - ar tik nebus minėjęs Albioną?

"Užkratas plinta, - pagalvojo jis. - Ką gi, juk iškrenta nuosėdos, tiesa? O Albionas gi pavėjui".

- Žiū, - tarė sunkvežimio vairuotojas. - Turbūt manęs neprisimeni. - O jo tonas ragino suprasti: "Neapsimetinėk prieš mane, berneli".

- Regis, prisimenu, - atsakė Gardneris ir jam atmintyje stebuklingai išplaukė pavardė, netgi po viso to - po mėnesio, kuris atrodė ilgesnis už dešimtį metų, tiek buvo kupinas įvykių. - Frimenas Mosas. Mane pavežėjai. Važiavau pažiūrėti, kas pas Bobę. Bet, matyt, tu tai žinai.

- Aha, - Mosas sugrįžo prie sunkvežimio ir ėmė atrišinėti mazgus bei traukyti virves. - Ar man nepadėtumei?

Gardneris jau pajudėjo nulipti priebučio laiptukais, bet paskui sustojo, kiek šyptelėdamas. Iš pradžių Tremeinas, po jo Endersas, paskiau Bouzmenas savo gan pasigailėtinomis sintetinėmis šviesiai geltonomis kelnėmis.

- Žinoma, - tarė jis. - Tik pasakyk man vieną dalyką.

- Na? - Mosas liovėsi traukinėjęs virves. Atvertė brezentą, ir Gardneris išvydo maždaug tą, ką ir tikėjosi pamatyti: savotišką visokių įrenginių konglomeratą - bakus, žarnas, tris pritvirtintas prie panelio automobilines baterijas. Naujas, Patobulintas Siurblys. - Pasistengsiu, jei pajėgsiu.

Gardneris ne itin linksmai išsišiepė:

- Ar atvežei man negyvą žiurkę, parištą už virvelės, kad būtų galima maskatuoti?

9

Penktadienis, rugpjūčio 5-oji.

Joks reguliarus oro transportas neskraidė virš Heiveno nuo to laiko, kai į 1960-ųjų pabaigą užsidarė Karinių oro pajėgų bazė Bengore. Jeigu kas nors tomis dienomis būtų aptikęs laivą žemėje, butų galėję iškilti

---

* James Dickey - šiuolaikinis amerikiečių prozininkas ir poetas, populiarus tarp studentijos.

keblumų; KOP naikintuvai praūždavo virš galvos keturis ar penkis kartus per dieną, sudrebindami langus, o kartais ir juos sutrupindami savo viršgarsiniu griausmu. Be ypatingo reikalo pilotams nebuvo leidžiama griaudėti virš žemyninės Jungtinių Valstijų teritorijos dalies, bet karštagalviai, kurie skraidė F-4, daugelis jų vis dar su tebenykstančiais nuo skruostų ir kaktos paaugliškais spuogais, kartkartėmis šiek tiek peržengdavo ribas. Prieš reaktyvinius "Mustangai" ir "Čardžeriai", kuriuos tie peraugę berneliai dar vos prieš metus valdė, atrodė labai raminančiai. Kai bazė buvo uždaryta, vis dar pasitaikydavo pavienių Nacionalinės gvardijos lėktuvų skrydžių, bet trasos buvo pakreiptos šiauriau, Loringo Laimstoune link.

Po šiokios tokios sumaišties bazė buvo paversta komerciniu aerodromu, pavadintu Bengoro tarptautiniu oro uostu. Kai kas laikė, kad pavadinimas šiek tiek pretenzingas aerouostui, aptarnaujančiam po keletą didingų "Northeast Airlines" reisų į Bostoną kasdien ir saujelę tokių žiogelių kaip "Paiperiai", skraidančių į Ogastą ir Portlendą. Bet oro transportas intensyvėjo ir jau 1983-aisiais Bengoro oro uostas buvo tapęs klestinčiu oro terminalu. Aptarnavo ne tik dvi komercines avialinijas, bet ir buvo degalų papildymo punktas daugeliui tarptautinių krovinių gabentojų, taigi taip galiausiai pateisindamas savo skambų pavadinimą.

Kurį laiką kai kurie komerciniai oro laineriai praskrisdavo virš Heiveno - tai buvo aštuntojo dešimtmečio pradžioje. Bet pilotai ir šturmanai nuolatos pranešdavo apie problemas su radarais zonoje, koduojamoje kaip "Kvadratas G-3" ir apimančioje didžiąją dalį Heiveno, visą Albioną ir Čaina Leiks sritį. Ši drumsta interferencija, žinoma kaip "kukurūzų traškučiai" arba "echo-ūkanos" ar netgi dar spalvingiau - kaip "šmėklų atmatos", nuolat registruojama ir virš Bermudų trikampio. Kompasai pasiusdavo. Kartais prietaisuose atsirasdavo savaiminių elektros blyksnių.

1973-aisiais "Deltos" laineris, skrendantis pietų kryptimi iš Bengoro tarptautinio oro uosto į Bostoną, mažne susidūrė su TWA* lėktuvu, skrendančiu iš Londono į Čikagą. Abiejuose lėktuvuose pasiliejo gėrimai, TWA stiuardesė nusiplikė karšta kava, niekas, išskyrus ekipažą, nežinojo, kaip netoli būta nuo katastrofos. Antrasis pilotas "Deltos" lėktuve prisišlapino sau į kelnes, iki pat Bostono isteriškai juokėsi ir po dviejų dienų visai metė skraidęs.

---

* Trans-world American - aviakompanija.

1974-aisiais "Big Sky" čarteriniam reaktyviniam, pilnam laimingų lošėjų, vykstančių iš Bengoro ir Kanados jūrinių provincijų į Las Vegą, virš Heiveno sugedo vienas variklis, ir jis turėjo sugrįžti į Bengorą. Kai ant žemės variklis vėl buvo užvestas, jis veikė kuo puikiausiai.

Dar vienas incidentas, tik per plauką nesibaigęs katastrofa, užregistruotas 1975-aisiais. Nuo 1979-ųjų visas komercinis oro transportas buvo nukreiptas aplenkiant šią sritį. Jeigu apie tai būtumėt paklausę Federalinės aviacijos valdybos dispečerio, jis tik būtų truktelėjęs pečiais ir pavadinęs tai velnio pokštu. Tokius žodžius jie vartoja šitam nusakyti. Šen bei ten pasitaiko tokių vietų, ir niekas nežino, kokia priežastis. Lengviau nukreipti lėktuvus į šalį ir pamiršti tą reikalą.

Nuo 1982-ųjų Ogastos, Votervilio ir Bengoro oro dispečeriai rutiniškai nukreipdavo nuo zonos G-3 ir privatų transportą, taigi joks pilotas nematė didelio blizgančio objekto blykčiojant tiksliai iš kvadrato G-3 centro pagal Federalinės aviacijos valdybos Jungtinių Valstijų rytų pakrantės žemėlapį ECUS-2.

Nematė, kol jo nepastebėjo rugpjūčio 5-osios popietę Piteris Beilis.

Piteris Beilis buvo privatus pilotas, praleidęs ore du šimtus valandų. Jisai skraidė "Sesna-Vanagu XP" ir pirmas būtų jums pasakęs, kad jis atsiėjo jam nemaža banano žievelių. Taip Piteris Beilis vadino pinigus. Jam tai atrodė juokinga. "Vanagas" išspausdavo šimtą penkiasdešimt mylių per valandą ir gerai laikydavosi ore, be jokio dusulio pasiekdavo 17 000 pėdų aukštį. "Sesnos" navigaciniai prietaisai buvo tokie geri, jog vargiai galėtum pasiklysti (nors papildoma navigacinė antena irgi atsiėjo nemažai banano žievelių). Kitaip tariant, tai buvo geras lėktuvas, toks, jog mažne galėjo skristi pats vienas - tik, žinoma, to nereikėjo, kai turėjo tokį gerą pilotą kaip jis.

Jeigu ir griežė Piteris Beilis ant ko nors dantį, tai tik ant prakeiktojo draudimo. Grynas plėšikavimas viešajame kelyje. Įkyrėdavo iki ašarų savo golfo partneriams su skriaudomis, kokias buvo patyręs nuo draudimo kompanijų.

Tvirtino jiems turįs nemaža draugų tarp pilotų. Ir daugelis jų, su kur kas menkesne skraidymo praktika nei jo, atseikėdavo draudimo bedieviams mažiau bananų žievelių negu jis. O ne vienas iš jų, tvirtino jis, buvo tipai, su kuriais nė už ką nebūtų skridęs, nors jie turėtų vienintelį pasaulyje lėktuvą, o jo žmona merdėtų nuo kraujo išsiliejimo į smegenis Denveryje. Tačiau labiausiai žemino ne suma. Labiausiai žemino tai, kad jis, Piteris Beilis, jis, visų gerbiamas neurochirurgas, užkalantis per metus gerokai daugiau nei tris šimtus tūkstančių bananų žievelių,

turi susitaikyti su žeminančiais draudimo formalumais, jeigu nori skraidyti. Ką gi, sakydavo jisai savo kantriems klausytojams (kurie dažnai aistringai trokšdavo, kad būtų tebežaidę golfą arba, dar geriau, likę bare ir išmetę keletą "Kruvinųjų Merių"), šitie *formalumai* taikytini tik iš anksto žinomos rizikos atveju, pavyzdžiui, draudimo mokestis už automobilius paaugliams ir beviltiškiems girtuokliams. Šūdas! Jeigu tai ne diskriminacija, tuomet jis nežino, kur teisybė. Jeigu nebūtų toksai užsiėmęs, jisai su jais pasibylinėtų ir, žinoma, laimėtų.

Daugelis iš Beilio golfo kompanionų buvo teisininkai ir žinojo, kad jam neišdegtų. Rizikos laipsnis apskaičiuojamas pagal statistikos lenteles, ir faktas lieka faktu, kad Piteris Beilis buvo ne tik neurochirurgas, jis buvo ir gydytojas, o gydytojai tarp visų profesinių grupių turi blogiausią reputaciją kaip privatūs pilotai.

Kartą, ištrūkęs iš tų golfiškų ketvertukų, vienas iš žaidėjų pastebėjo tuo metu, kai Beilis, vis dar putodamas, žingsniavo klubo pastato linkui:

- Su tuo įkyriu šunskumpiu aš netgi nevažiuočiau į Denverį, nors ir mano žmona merdėtų nuo kraujo išsiliejimo į smegenis.

Piteris Beilis buvo kaip tik iš tokių lakūnų, dėl kurių išrastos statistinės lentelės. Žinoma, visoje Amerikoje buvo gydytojų - pavyzdingų pilotų. Tačiau tik ne Beilis. Greitas ir ryžtingas operacinėje, kai prieš jį gulėdavo pacientas su prakaltu kiaušu ir pro angą ryškėjančiu rausvai pilku smegenų audiniu, nelyginant žokėjas virtuoziškas su skalpeliu ir lazeriniu peiliu, kaip pilotas jis buvo negrabaila ir nuolatos pažeidinėdavo paskirtuosius aukščius, Federalinės aviacijos valdybos saugumo taisykles ir skrydžių maršrutus. Buvo drąsus, tačiau turėdamas tik du šimtus valandų ore, atžymėtas savo licenzijoje, niekaip negalėjo būti pavadintas senu pilotu. Jo padidintos rizikos statusas tik patvirtino seną priežodį: pilotas gali būti vienoks ar kitoks, bet joks pilotas negali būti abiem iškart.

Tądien jis skrido vienas iš Peterboro Niujorko pakraštyje į Bengorą. Bengore ketino išsinuomoti automobilį ir važiuoti į Deri Houmo ligoninę. Buvo pakviestas pakonsultuoti jaunojo Hilmano Brauno atvejį. Atvejis buvo įdomus, o kaina tinkama (be to, buvo girdėjęs daug gera apie golfo aikšteles Orane), tad jisai sutiko.

Visą kelią dangus buvo giedras, oras be duobių. Beilas neapsakomai mėgavosi kelione. Kaip paprastai, jo borto žurnalas buvo nerūpestingai užpildytas, jis visiškai praleido vieną radijo švyturį ir nusprendė, kad kitas bus, matyt, sugedęs (alkūne buvo užkliudęs dažnių skalę), nuklysda-

vo nuo sau paskirto 11 000 pėdų aukščio, pakildamas iki 15 000 ir smuktelėdamas iki 6 000, taigi jam vėl pasisekė, kad nieko neužmušė... Bet jis buvo pernelyg kvailas, kad tai įvertintų.

Taip pat jis gerokai nuklydo nuo kurso ir gavo praskristi virš Heiveno. Staiga į akis jam tvykstelėjo stiprus šviesos blyksnis: tartum kas nors būtų pasiuntęs į jį didžiausiu pasaulyje veidrodžiu saulės zuikutį.

- Kas per velniava...

Pažvelgė žemyn ir pamatė kankinamą tosios šviesybės mirgesį. Būtų galėjęs nekreipti į tai dėmesio, toliau skristi savo keliu ir likti gyvas grumtynėms su dar viena diena (o gal susidūrimui su pilnai pakrautu oro laineriu), bet dar turėjo laiko ir buvo sudomintas. Apsuko “Sesną” ir sugrįžo atgal.

- Na, kurgi...

Vėl tvykstelėjo - taip ryškiai, jog akyse jam liko melsvas liktinio vaizdo pusmėnulis. Kabinos lubomis nuraibuliavo šviesos ruožai.

- Dievuliau!

Ten, apačioje po juo, pilkšvai žalių miškų progymėje kėpsojo didžiulis sidabrinis objektas. Maža ką tesuspėjo pamatyti, kai tas vėl pasislėpė po kairiuoju sparnu.

Antrąsyk per šią dieną 6 000 pėdų aukštyje Beilis vėl apsisuko. Įsiskaudo galvą - jis tai pastebėjo ir priskyrė jauduliui. Iš pradžių pagalvojo, jog ten kažkoks vandens bokštas, bet juk nieks nestatys tokio didžiulio bokšto vidur miškų.

Jis vėl praskrido virš objekto, šį kartą jau 4 000 pėdų aukštyje. Sumažino kuro padavimą tiek, kiek drįso (kur kas daugiau, nei labiau prityręs pilotas būtų drįsęs, bet “Vanagas” buvo geras lėktuvas ir jam atleido).

“Archeologinė struktūra”, - šįsyk pagalvojo jis, leisgyvis iš jaudulio. Didžiulė lėkštės pavidalo struktūra žemėje... O gal koks vyriausybinis objektas? Bet jeigu vyriausybinis, tai kodėl neuždengtas maskuojamuoju tinklu? Ir žemė aplinkui jį *iškasta* - čia, iš viršaus, į gruntą įsikirtusi tranšėja visai aiškiai matoma.

Beilis nusprendė darsyk apskristi tą daiktą, - velniai rautų, vis tiek išsiaiškins, kas tai, - bet čia jo akys užkliuvo už prietaisų parodymų ir širdis jam persivertė. Kompaso adatėlė lakstė aplinkui didžiuliais beprasmiškais sūkiais, kuro indikatoriai blyksėjo raudonai. Aukščiamačio rodyklė šoktelėjo iki 22 000 pėdų, stabtelėjo ir nukrito iki negyvo nulio.

Galingas “Vanago” 195 AJ variklis bauginančiai užspringo. Lėktuvo nosis nėrė žemyn. Taip pat ir Beilio širdis. Galvoje tvinkčiojo. Prieš

išsprogusias jo akis adatėlės sukosi, švieselės mirksėjo iš žalios į raudoną lyg pigmėjiški eismo signalai, o pyptukas, numatytas perspėti užsisvajojusį pilotą dėl aukščio pokyčių *(Pabusk, žioply, arba tu tuoj trenksies į didžiulį nejudamą objektą, vadinamą Motinėle Žeme),* pradėjo pypsėti, nors neturėjo suveikti lėktuvui neatsidūrus žemiau nei penki šimtai pėdų, o Beilis savo akimis matė, kad "Vanagas" vis dar keturių tūkstančių pėdų ar netgi šiek tiek didesniame aukštyje. Pažvelgė į termometrą, rodantį temperatūrą lauke. Rodyklė šoktelėjo nuo 8 iki 14, paskiau nukrito iki minus 15, kuriam laikui čia stabtelėjo, paskiau parodė plius 537. Raudoni skaitmenys laikėsi, tai neritmingai pašviesėdami, tai pritemdami ir paskiau termometras visiškai sugedo.

- Dieve mano, kas čia vyksta? - klyktelėjo Beilis ir kvailai apstulbęs išvydo, kaip vienas iš jo priešakinių dantų išlėkė jam iš burnos, atsimušė į oro greičio indikatorių ir nukrito ant grindų.

Variklis vėl užspringo.

- Velnias! - sukuždėjo. Jis dabar buvo vos gyvas iš baimės. Kraujas iš duobutės, kur buvo jo dantis, nuvarvėjo smakru ir užtiško ant drobinių marškinių.

Spindintis daiktas žemėje vėl praslinko jam po sparnais.

"Vanago" variklis užsikirto ir sustojo, aukštis ėmė mažėti. Užmiršęs visus savo pilotavimo įgūdžius, Beilis iš paskutiniųjų įsikibo į šturvalą, bet nutilęs lėktuvas nepakluso, negalėjo paklusti. Beilio galva dunksėjo ir tvinkčiojo. "Sesna" nusmuko iki 4 000 pėdų... 3 500... 3 000. Beilis pagrabinėjo viena ranka nelyginant neregys. Užčiuopė ir nuspaudė mygtuką AVARINIS STARTERIS. Aukštos kokybės aviacinis benzinas dusliai sučiaudėjo karbiuratoriuose. Propeleris šoktelėjo ir vėl sustojo. "Sesna" nuslydo iki 2 500 pėdų. Praskriejo virš Senojo Derio kelio taip arti, jog Beilis galėjo įžiūrėti prikaltą prie metodistų bažnyčios durų pamaldų tvarkaraštį.

- O jergutėliau! - sukuždėjo jis. - Aš užsimušiu.

Jis iki galo atitraukė droselį ir vėl nuspaudė starterio mygtuką. Variklis sukosėjo, kurį laiką padirbo ir ėmė mikčioti.

- Ne! - sucypė Beilis. Vienoje akyje trūko gysla, kraujas iš jos plona srovele nuriedėjo skruostu. Pagautas panikos, siaubo, jis to nė nepastebėjo. Vėl truktelėjo į save droselį. - Na, nesiožiuok, sušiktas lėktuvėke!

Variklis užriaumojo; propelerio sūkiai susiliejo į vientisą ratą, perskeltą saulės atšvaitų. Beilis patraukė viršun šturvalą. Perkrautas "Vanagas" vėl pradėjo traukti.

- Sušiktas lėktuvėkas! Sušiktas lėktuvėkas! Sušiktas lėktuvėkas! - sukliko jis. Kairioji akis dabar buvo pilna kraujo, ir jis iš dalies suvokė, kad pasaulis tartum keistai parausvėjo, bet jeigu būtų turėjęs laiko ar noro apskritai apie tai pagalvoti, nebūtų sumąstęs nieko geresnio, kaip įniršti dėl šios idiotiškos makalienės.

Jis paleido šturvalą; "Vanagas", gavęs kilti kampu, kuris buvo bemaž normalus, vėl pradėjo prisitaikyti prie darbo režimo. Apačioj praslinko Heiven Vilidžas, ir Beilis suvokė, kad žmonės žiūri į jį. Skrido pakankamai žemai, kad galima būtų užsirašyti jo numerius, jeigu kas nors būtų pagalvojęs apie tai. "Prašom! - niūriai pagalvojo jis. - Prašom, užsirašykit, nes kai aš užbaigsiu su "Sesnos" korporacija, visi jų akcininkai liks vien su apatiniais. Bylinėsiuos su tais aplaidžiais šunsnukiais dėl kiekvienos banano žievelės, kurią turi!"

"Vanagas" dabar tolydžio kilo, variklis dirbo ritmingai ir tyliai. Beiliui galva ant pečių kone pleišėjo į dalis, bet staiga jon šovė mintis - mintis tokia stulbinančiai paprasta ir kartu svaiginančiai besišakojanti įvairiomis kryptimis, jog išstūmė iš ten visa kita. Suprato nei mažiau, nei daugiau kaip tik fiziologinius žmogaus smegenų bikamerališkumo pagrindus. Tai iškart vedė į rūšinės atminties supratimą - ne kaip į miglotą Jungo koncepciją, o kaip į DNR persigrupavimo ir biologinio įsirašymo funkciją. O su tuo atėjo ir supratimas, ką iš tikrųjų reiškia miliergais padidėjanti generuojančioji *corpus callosum** galia suintensyvėjusio vidaus sekrecijos liaukų aktyvumo periodais, nors tai trisdešimt metų buvo galvosūkis žmogaus smegenų tyrinėtojams.

Piteris Beilis staiga suprato, kad kelionė laike - tikra kelionė laike - jam ranka pasiekiama.

Tą pat mirksnį susprogo didelė jo paties smegenų dalis.

Baltas blyksnis sušvito jam galvoje - toks pats blyksnis kaip atspindys, žybčiojęs nuo to objekto miškuose.

Jeigu jis būtų sukniubęs į priekį, užgulдamas šturvalą, Heiveno gyventojus būtų užgriuvus dar viena makalienė. Tačiau jis atvirto atgal - tabaluojančia ant negyvo, suglebusio kaklo galva, iš ausų varvančiu krauju. Iš veido, kuriame sustingo begalinės nuostabos išraiška, pastirusios akys žvelgė į piloto kabinos lubas.

Jeigu būtų buvęs įjungtas "Sesnos" autopilotas, lėktuvėlis būtų ramiai skridęs toliau, kol būtų pasibaigęs kuras. Meteorologinės sąlygos buvo optimalios, ir tokių dalykų pasitaikydavę anksčiau. Kaip ten būtų,

---

* Didžioji (smegenų) jungtis *(lot.)*.

dabar jis dar penkias minutes paskrido tame pačiame 5 500 pėdų aukštyje. Iš radijo negyvam neurochirurgui sukvaksėjo, kad tučtuojau dangintųsi į sau priskirtąjį aukštį.

Virš Derio oro srovė lėktuvėlį kiek pakreipė. Ilgu lanku rašydamas mirties kilpą, jis skriejo Niuporto link. Pokrypis statėjo, perėjo į spiralę, o ši - į suktuką. Meškeriojantis šalia tilto 7-ajame plente vaikėzas pakėlė galvą ir išvydo iš dangaus krentantį, besisukantį spirale lėktuvą. Plačiai išsižiojęs, išpūtęs akis, žiūrėjo, kaip jis trenkėsi į Ezros Dokerio šiaurinį lauką ir susprogo liepsnos stulpu.

- Jėzau šveeentas! - sušuko vaikėzas. Metė meškerę ir nuskuodė į Niuporto degalinę palei kelią skambinti gaisrininkams. Vos tik jis nubėgo, ešerys užkibo ant slieko ir įtraukė jo meškerę vandenin. Vaikėzas nebesurado savo meškerės, bet per jaudulį, kurį patyrė kovodamas su degančia žole Dokerio lauke ir traukdamas apanglijusį pilotą iš "Sesnos" likučių, ją ir pamiršo.

10

Šeštadienis, rugpjūčio 6-oji:

Njutas ir Dikas sėdėjo "Heiveno užkandinėje". Tarp jų gulėjo laikraštis. Svarbiausias žinias tądien sudarė naujas ginkluotų susirėmimų protrūkis Artimuosiuose Rytuose; žinutė, kuri tą rytą rūpėjo jiems, buvo žemiau perlenkimo. "LENGVOJO LĖKTUVO KATASTROFOJE ŽUVO NEUROCHIRURGAS", - skelbė antraštė. Buvo įdėta lėktuvo fotografija. Iš kadais gražuolio "Sesnos-Vanago" neliko nieko atpažįstamo, išskyrus uodegą.

Pusryčius, beveik nepaliestus, buvo nustūmę į vieną pusę. Dabar, Bičui mirus, valgį gamino Molė Fenderson, jo dukterėčia. Molė buvo velniškai miela mergina, bet jos kepta kiaušinienė atrodė kaip skrudintas mėšlas. Dikas pagalvojo, kad ir jos skonis toks, nors, tiesą sakant, niekad nebuvo valgęs mėšlo, skrudinto ar kitokio.

O gal ir valgei, pasakė Njutas.

Kilstelėjęs antakius, Dikas pažvelgė į jį.

Į dešreles dabar deda, po šimts, bemaž viską. Bent aš taip sykį skaičiau.

Dikui persivertė skrandis. Paliepė Njutui užčiaupti savo neraliuotus žabtus.

Njutas kiek patylėjo, paskiau tarė: Kokie dvidešimt trisdešimt žmonių matė tą lėktuviūkštį praskrendant žemai virš gyvenvietės.

Visi iš miesto? paklausė Dikas.

Taip.

Tada neturime problemų, tiesa?

Ne, nemanau, kad turėtume, atsakė Njutas, siurbčiodamas kavą. Bent kol vėl tai atsitiks.

Dikas papurtė galvą.

Neturėtų. Laikraštyje rašoma, kad jis nukrypo nuo kurso.

Aha. Taip rašoma. Tu pasirengęs?

Aišku.

Jie išėjo nesusimokėję. Pinigai liovėsi dominę Heiveno gyventojus. Diko Elisono rūsyje stovėjo nerūpestingai įgrūstų į seną anglies aptvarą keletas kartoninių dėžių su pinigais - daugiausiai kupiūros po dvidešimt, dešimt ir vieną. Heivenas buvo mažas miestas. Kai žmonėms dėl ko nors prireikdavo pinigų, jie ateidavo ir gaudavo. Namai buvo neužrakinti. Be telepatinių rašomųjų mašinėlių ir vandens šildytuvų, veikiančių iš bliūkštančių molekulių energijos, Heivenas išrado bemaž tobulą kolektyvizmo formą.

Nuo šaligatvio priešais "Užkandinę" juodu žvelgė rotušės pusėn. Plytinis laikrodžio bokštas neramiai mirguliavo, vieną mirksnį stūksojo savo vietoje, tvirtas kaip Tadž Mahalis, jeigu ir ne toks pat gražus, kitą - virš dantytų pamato griuvėsių plytėjo vien dangaus mėlynė. Ir paskiau vėl pasirodydavo. Ilgas rytmetinis jo šešėlis virpėjo nelyginant permainingo vėjelio plazdenamos užuolaidos šešėlis. Njutą labai trikdė tai, kad kartais bokšto šešėlis likdavo savo vietoje, kai jis pats - išnykdavo.

Dievuliau! Jeigu ilgiau žiūrėčiau į šį griozdą, tikrai man galvoje imtų kliuksėti, pasakė Dikas.

Njutas paklausė, ar kas nors pasirūpino susidėvėjimu.

Tomis Džaklinas ir Hestera Bruklin turėjo nuvažiuoti į Derį, pasakė Dikas. Jiems pasakyta apeiti penkias skirtingas automobilių aptarnavimo stotis ir abi autodalių parduotuves. Įdaviau jiems beveik septynis šimtus baksų ir pasakiau, kad grįžtų su nemažiau kaip dvidešimčia automobilinių akumuliatorių, jeigu pasiseks. Bet pirkti turėtų kuo plačiau. Kai kuriuose aplinkiniuose miestuose esama žmonių, manančių, kad heiveniečiai pamišę dėl baterijų.

Tomis Džaklinas ir Hestra Bruklin? dvejodamas paklausė Njutas. Dievuliau, jie dar vaikai! Ar Tomis turi vairuotojo teises, Dikai?

Ne, nenoriai atsakė Dikas. Bet jam penkiolika metų, turi leidimą vairuoti ir važinėja iš tiesų saugiai. Be to, jisai stambus. Atrodo vyresnis nei savo metų. Jiems nieko neatsitiks.

Dievuliau, juk tai velniškai rizikinga.

Taip, bet...

Jie bendravo mintimis, kurios buvo labiau vaizdiniai nei žodžiai; Heivene tatai dėdavosi dažniau ir dažniau, nes miestelėnai tolydžio vis geriau savinosi šią keistą naująją minčių kalbą. Nors ir kamuojamas negerų nuojautų, Njutas suprato pagrindinę problemą, privertusią Diką pasiųsti į Derį porą nesubrendėlių vaikų Feninų pikapu. Jiems reikėjo akumuliatorių, reikėjo jų, bet žmonėms, kurie gyveno Heivene, darėsi vis sunkiau jį *palikti*. Jeigu koks trenktas pendėsis kaip Deivis Ratledžas ar senas avigalvis kaip Džonas Harlis pabandytų tai padaryti, būtų negyvas ir tikriausiai pūtų, dar nepasiekęs Derio miesto ribos. Jaunesni žmonės kaip Njutas ir Dikas pratrauktų ilgėliau, bet irgi užsibaigtų... ir tikriausiai kančiose - dėl tų savo fizinių permainų, kurios prasidėjo Bobės stoginėje. Nei vieno iš juodviejų nestebino, kad Hilis Braunas guli komoje, o juk jis išvyko, kai šie reikalai buvo vos prasidėję kaip reikiant rutuliotis. Tomiui Džaklinui - penkiolika. Hestera Bruklin - gerai išsivysčiusi trylikametė. Turėjo savo pusėje nors jaunystę ir galėjo tikėtis palikę Heiveną sugrįžti gyvi be tolygios NASA kosminiams skafandrams aprangos, kuri apsaugotų nuo to, kas dabar buvo svetima ir priešiška atmosfera. Apie tokią ekipuotę nebūtų buvę nė kalbos, netgi jeigu jie ją ir turėtų. Tikriausiai būtų galėję drauge ką nors panašaus šiaip ne taip sumeistruoti, bet jeigu porelė jauniklių, vilkinčių mėnulio skafandrais, pasirodytų Derio autodalių parduotuvėje, galėtų kilti klausimų. Ir nemažai.

Man tai nepatinka, galiausiai pasakė Njutas.

Velniava, nei man, pritarė Dikas. Neturėsiu nė minutės ramybės, kol jie sugrįš, ir aš nusiųsiu senąjį daktarą Vorviką, kad lauktų automobilyje prie Heiveno - Trojos ribos ir jais pasirūpintų, kai tik sugrįš...

Jeigu jie sugrįš.

Aha... jeigu. Manau, kad sugrįš, bet jiems skaudės.

Kokių tikiesi problemų?

Dikas papurtė galvą. Nežinojo nieko tikra, o daktaras Vorvikas atsisakė netgi spėlioti... Tik griežtai mintimis Diką paklausė, kaip manąs, kas atsitiktų su lašiša, jeigu į nerštavietę aukštupy, užuot plaukus prieš srovę, sumanytų važiuoti dviračiu.

Na... dvejodamas pasakė Njutas.

Na, nieko, atsakė Dikas. Negalima palikti to daikto - jis linktelėjo siūbuojančio laikrodžio bokšto pusėn - taip, kaip yra.

Njutas atrėmė:

Mes beveik jau prisikasę iki liuko. Manau, galėtume jį palikti.

Gal taip, gal ne. Bet mums reikia baterijų ir kitiems dalykams, tu juk žinai. Ir mums reikia toliau būti atsargiems. Irgi tą žinai.

Nemokyk senelės, kaip vaikai daromi, Dikai.

(Eik)

Eik po velnių, šikniau, štai ką Nikas buvo besakąs, bet prikando liežuvį, nors su kiekviena nauja diena vis labiau ėmė nekęsti Diko Elisono. Po teisybei, Heivenas dabar veikė iš baterijų - kaip žaislinis automobiliukas. Ir jiems reikėjo jų vis daugiau ir didesnių, o užsisakius paštu labai ilgai užtruktų, kol jas gautum, be to, kam nors kur nors tai galėtų būti perspėjantis ženklas. Niekad negali žinoti.

Apskritai Njutas Berindžeris buvo labai susirūpinęs. Jie išgyveno lėktuvo katastrofą; bet jeigu kas nors nutiktų Tomiui ir Hesterai, ar pajėgtų jie ir tai atlaikyti?

Nežinojo. Tik žinojo, kad neturės ramybės, kol vaikai sugrįš į Heiveną, kur ir buvo jų vieta.

11

Sekmadienis, rugpjūčio 7-oji:

Gardneris buvo prie laivo, žvelgė į jį, bandydamas nuspręsti - vėl - ar išeis kas nors dora iš šio jovalo... O jeigu ne, ar yra kokia kita galimybė. Prieš dvi dienas išgirdo lėktuviuką, nors buvo viduj namuose ir išbėgo į priebutį mirksnį per vėlai, kad suspėtų pamatyti jį trečiusyk apsukant ratą. Trys ratai - tai jau dviem per daug; Gardas beveik neabejojo, kad pilotas pastebėjo laivą ir iškasą. Toji mintis sukėlė keistą, kartų palengvėjimą. Paskiau, vakar, jis perskaitė laikraštyje žinutę. Nereikia baigti koledžo, kad įžvelgtum ryšį. Vargšelis daktaras Beilis nuklydo nuo kurso, ir toji Negailestingojo Mingo kosminės armados liekana jį nuginklavo.

Ar tai daro jį, Džimą Gardnerį, žmogžudystės bendrininku? Galbūt, ir kas, kad kadais šovė į žmoną, tokia mintis Gardneriui buvo nemiela.

Frimenas Mosas, niūrusis medienos paruošėjas iš Albiono, šįryt nepasirodė - Gardas spėjo, kad laivas išeikvojo visą jo paraką kaip ir kitiems, buvusiems prieš jį. Pirmąsyk nuo to laiko, kai dingo Bobė, Gardas liko vienas. Iš paviršiaus atrodė, kad tai atveria naujas galimybes. Bet pažvelgus giliau, lieka tie patys seni galvosūkiai.

Žinia apie žuvusį neurochirurgą ir lėktuvo katastrofą buvo bloga, bet, Gardnerio galva, žinia virš perlenkimo, - kurią Njutas ir Dikas nuleido nemačiom, - dar blogesnė. Artimuosiuose Rytuose vėl brendo

sprogimas, ir jeigu ims šaudytis, gali prieiti ir prie branduolinių ginklų. Susirūpinusių Mokslininkų Sąjunga, tie laimingieji, laikantys savo rankose Juodąjį Laikrodį, vakar stumtelėjo rodykles ties dviem minutėm iki branduolinio vidurnakčio, skelbė laikraštis. Taip, laimingosios dienos vėl sugrįžo. Laivas galbūt galėtų padaryti visam tam galą... Bet ar to norėjo Frimenas Mosas, Kailas Arčinburgas, Bouzis ir visi kiti? Kartais Gardas jautė šleikštulį keliantį tikrumą, kad atšaldyti parako statinę, ant kurios sėdi planeta - paskutinis dalykas, kuris rūpėjo Naujajam, Patobulintajam Heivenui. Taigi, kas toliau?

Jis nežinojo. Kai kada būti telepatiniu nieku - tas pat, kas šiknoskauda.

Jo žvilgsnis nukrypo į siurbiamuosius įrenginius, įsispaudusius į purvą tranšėjos pakraštyje. Darbas prie laivo anksčiau siejosi su dulkėmis, žemėmis, uolomis ir kelmais, kurie nepasiduoda išraunami, nors tu pasiusk. Dabar tai buvo šlapias darbas - iš tiesų labai šlapias darbas. Pastaruosius du vakarus jie parėjo namo su šlapiu moliu plaukuose, kojų tarpupirščiuose ir šiknaskylėj. Purvas blogai, bet molis dar blogiau. Molis prilimpa.

Siurbiamoji įranga vis dėlto buvo keisčiausia, bjauriausia griozdynė, tačiau veikė. Be to, svėrė tonas, bet daugiausia tylintis Frimenas Mosas pertransportavo ją iš Bobės kiemo pats vienas... Tas darbas jam kainavo didžiumą ketvirtadienio ir apie penkis šimtus baterijų, bet jis jį *padarė,* nors paprastai statybininkų brigadai tam būtų prireikę savaitės ar daugiau.

Tam, kad nugabentų kiekvieną bloką į galutinę paskirties vietą, - iš pradžių nuo sunkvežimio, paskiau per daržą, toliau smarkiai išvažinėtu keliu iki kasinėjimų aikštelės, - Mosas pasinaudojo prietaisu, panašiu į metalų detektorių. Blokai lėtai plaukė šiltu vasaros oru, o jų šešėliai slinko po jais žeme. Mosas vienoje rankoje nešėsi daiktą, kuris kadaise buvo metalo detektorius, o kitoje - kažką panašų į portatyvinį radijo pokalbių aparačiuką. Kai jis ištraukdavo lenktą nerūdijančio plieno anteną aparačiuko gale ir pasukdavo diską detektoriuje, nuo žemės pakildavo motoras arba siurblys. Kai pasukdavo juos kairėn, įrangos detalė keliaudavo kairėn. Gardas, stebėdamas visa tai su užkietėjusio girtuoklio kvaituliu (ir tikrai niekas nemato tiek keistenybių kaip jie), pagalvojo, kad Mosas atrodo kaip prityręs žvėrių dresuotojas - veda savo mechaninius dramblius per mišką kokio nors nepaprasto cirko arenon.

Gardneris buvo regėjęs, kaip nelengva transportuoti ganėtinai sunkią įrangą, tad suprato, kad šis prietaisas galėtų padaryti perversmą sta-

tybų technikoje. Tokie dalykai pranoko jo praktines žinias, tačiau spėjo, kad vienut vienas daikčiukas kaip tas, kuriuo ketvirtadienį taip atsainiai ir lengvai naudojosi Mosas, galėtų sumažinti kainą tokio projekto kaip Asuano užtvanka dvidešimt penkiais procentais ar netgi daugiau. Tačiau vienu atžvilgiu tai buvo kaip ir su rotušės iliuzijos palaikymas - reikalavo labai daug elektros energijos.

- Štai, - tada pasakė Mosas, paduodamas sunkią kuprinę. - Užsidėk.

Gardneris užnėrė diržus ant pečių ir susiraukė. Tai pastebėjęs, Mosas šyptelėjo.

- Į dienos pabaigą ji palengvės. Dėl to nesirūpink.

Jis įkišo tranzistorinio imtuvo laidą į radijo distancinio valdymo prietaisą ir užsidėjo ausines.

- Kas kuprinėje? - paklausė Gardneris.

- Baterijos. Eime.

Mosas įjungė prietaisą, tartum klausėsi, paskiau linktelėjo, nukreipė lenktą anteną į pirmą motorą. Jis pakilo nuo žemės ir pakibo ore. Laikydamas distancinio valdymo prietaisą vienoje rankoje ir racionalizuotą metalų detektorių - kitoje, Mosas pasuko motoro linkui. Su kiekvienu jo žingsniu motoras tokį pat atstumą traukėsi atgal. Gardas baigė eitynes.

Pravedęs motorą tarp namo ir stoginės, Mosas pavarė jį aplink "Tomketą" ir paskiau pirma savęs per Bobės daržą. Juo driekėsi išmintas platus takas, bet abipus augalai tebevešėjo savo pašėlusia puikybe. Kai kurios saulėgrąžos dabar siekė dylika pėdų aukščio. Jos priminė Gardneriui "Trifidų dienas"*. Maždaug prieš savaitę vieną naktį jis atsibudo nuo baisaus košmaro. Susapnavo, kad saulėgrąžos darže išsirovė iš žemės ir ėmė vaikščioti, o iš jų žiedų vidurio driekėsi kraupios šviesos pluoštai, tartum siunčiami prožektorių, kurių stiklai žali.

Vasariniai moliūgai kėpsojo darže didžiuliai kaip povandeninio laivo torpedos. Pomidorai - krepšinio kamuolių dydžio. Kai kurie bemaž tokie pat aukšti kaip saulėgrąžos. Susidomėjęs Gardneris nusilaužė vieną kukurūzo burbuolę; ilgio lengvai jai duotum dvi pėdas. Viena vienintele burbuole, jeigu būtų gera, galėtum pamaitinti du alkanus žmones. Bet atkandęs pilną burną pieniškų cukringų grūdų, Gardas susiraukė, išspjovė juos ir nusišluostė burną. Šlykštus mėsiškas skonis, Bobė augino pilną daržą milžiniškų augalų, bet daržovės buvo nevalgomos... Galbūt netgi nuodingos.

---

* Populiarus Džono Vindemo (John Wyndham) fantastinis romanas (liet. k. 1978).

Motoras tykiai plaukė priekyje jų viršum tako, sušlamindamas ir sulenkdamas kukurūzų stiebus, pasitaikančius abipus pakeliui. Ant kai kurių agresyviai žalių, aštrių kaip kardai lapų Gardneris matė riebalų ir mašininio tepalo dryžius bei dėmes. Kitame daržo gale motoras pradėjo sėsti žemyn. Mosas nuleido anteną, ir motoras švelniai bumptelėjo ant žemės.

- Kas yra?

Mosas tik krenkštelėjo ir išsitraukė iš kišenės dvidešimtcentį. Įstatė jį į savo valdymo aparato apačią, pasuko ir išėmė iš baterijoms skirtos sekcijos šešis dvigubus kietuosius A-elementus. Abejingai numetė juos ant žemės.

- Paduok man dar, - pasakė.

Gardneris nusiėmė nuo pečių kuprinę, atsisagstė diržus, atidarė atvartą ir išvydo tiesiog neįsivaizduojamą galybę dvigubų A-elementų, tartum kas nors Atlantik Sityje būtų išlošęs Aukso Puodą ir automatas jam būtų išmokėjęs ne baksais, o baterijomis.

- Dievuliau!

- Kur man iki Jo, - numojo Mosas. - Paduok pustuzinį tų daikčiukų.

Nors sykį Gardneris, regis, nesurado tinkamo sąmojaus. Tylomis padavė šešias baterijas ir stebėjo, kaip Mosas deda jas į sekciją. Paskiau šis uždarė dangtelį, prisuko jį, vėl įsikišo ausinę ir tarė:

- Eime.

Nužengus keturiasdešimt jardų miškan, vėl teko keisti baterijas; po šešiasdešimties jardų - darsyk. Motorą plukdant pažeme nuokalniui, elektros srovės išsieikvodavo mažiau, bet kol galiausiai Mosas pastatė masyvų motoro bloką tranšėjos pakraštyje, sunaudojo keturiasdešimt dvi baterijas.

Ten ir atgal, ten ir atgal; vieną po kito jie sugabeno siurbiamuosius mechanizmus nuo Frimeno Moso sunkvežimio iki tranšėjos pakraščio. Kuprinė ant Gardnerio pečių tolydžio lengvėjo.

Ketvirtą reisą Gardas paprašė Moso, kad duotų jam pabandyti. Didžiulis pramoninis siurblys, kurio *raison d'etre** iki šiosios keistos kelionės į šoną tikriausiai buvo pumpuoti kanalizacinius vandenis iš užsikimšusių pūdymo rezervuarų, pakrypęs riogsojo apie šimtą jardų nuo tranšėjos. Mosas ir vėl keitė baterijas. Nusėdę dvigubi A-elementai dabar mėtėsi palei visą kelią, kažkaip keistu aitrumu primindami Gardneriui tą vaikėzą Arkadija Byče. Vaikėzą su pliaukštėmis. Vaikėzą, kurio

---

* Paskirtis *(pranc.)*.

motina atsižadėjo girtuoklystės... Ir viso kito. Vaikėzą, kuris žinojo apie tominokerius.

- Ką gi, pabandyk, - Mosas padavė jam prietaisą. - Truputėlis pagalbos man ne pro šalį, nebijau to prisipažinti. Vis dėlto žmogus išsenki, šitiek kilnodamas. - Išvydęs Gardnerio žvilgsnį, pridūrė: - O, taip, dalį darbo aš atlieku pats; štai dėl ko tas kištukas. Gali pamėginti, bet nemanau, kad tau pasisektų. Nesi toks kaip mes.

- Aš pastebėjau tai. Ir kai visa tai baigsis, man neprireiks pirktis dirbtinių dantų pas "Siersą ir Rabaką".

Mosas rūgščiai pažvelgė į jį, bet nieko nepasakė.

Gardneris savo nosine nušluostė rudą sieros kamštį, kurį Mosas buvo palikęs ausinėje, paskiau įsistatė ją ausin. Išgirdo tolimą ošimą - panašų, kokį girdi pridėjęs sau prie ausies kriauklę. Nukreipė anteną į siurblį, kaip buvo matęs darant Mosą, paskiau atsargiai kilstelėjo ją aukštyn. Garsas ausinėje pakito. Siurblys vos vos krustelėjo - tiek mažai, kad pamanė, jog jam tik taip pasirodė. Bet tuoj pat nutiko dvejetas kitų dalykų. Karštas kraujas pliūptelėjo jam iš nosies, užliedamas lūpas ir smakrą, o galva prisipildė blerbiančių balsų. "KILIMAS JŪSŲ KAMBARIUI ARBA VISAM NAMUI - PUSVELČIUI!" - plyšavo per radiją kažkoks pranešėjas, staiga atsidūręs Gardnerio galvoje ir, matyt, triūbijantis į elektrinį ragą. "O TAIP, MES TURIME NAUJĄ SIUNTĄ KILIMINIŲ TAKŲ! PASKUTINIOJI BUVO GREITAI PARDUOTA, TAD PASIRŪPINKIT..."

- O, Dieve, - liaukitės! - sušuko Gardneris. Paleido iš rankos aparatą ir griebėsi už galvos. Ausinė išsiplėšė jam iš ausies, ir pranešėjo stūgavimas nutrūko. Liko bestovįs kraujuojančia nosimi ir skambančia it varpas galva.

Frimenas Mosas, išjudintas iš savojo nekalbumo, plačiomis akimis pažvelgė į Gardnerį.

- Dėl Dievo, kas tai buvo? - paklausė jis.

- Tai, - silpnai atsiliepė Gardneris, - nelyginant kokios atrūgos nuo rokenrolo. Tu ne prieš, Mosai, jei aš minutėlę pasėdėsiu? Man regis, aš vos neprivariau į kelnes.

- Ir tavo nosis kraujuoja.

- Niekis, Šerloke Holmsai.

- Manau, kad po viso to verčiau dabar man leistum naudotis kėlėju.

Gardas mielai sutiko. Jiems užėmė likusią dienos dalį sutempti visą įrangą prie tranšėjos, ir Mosas buvo toks pavargęs, kai pristatė į vietą paskutinį daiktą, jog Gardneris gavo jį kone nešte nunešti atgal prie sunkvežimio.

- Jaučiuosi, lyg prikapojęs keletą kubų malkų ir vos trūkio negavęs, - stenėjo senyvas žmogelis.

Po šito Gardas, tiesą sakant, nesitikėjo, kad jisai sugrįš. Bet kitą dieną Mosas pasirodė lygiai septintą. Tačiau vairavo ne savo sunkvežimį, o aplamdytą, sulūžusiomis grotelėmis "Pontiaką". Išlipo iš automobilio su krepšiu maisto.

- Eime. Laikas prie darbo.

Gardneris Mosą gerbė labiau nei kitus tris draugėn sudėtus "padėjėjus"... Iš tiesų, jam jis patiko.

Kai abu tą penktadienio rytą žengė per rasą, susišlapindami klešnių galus, Mosas žvilgtelėjo į jį.

- Pasigriebiau ėdalo, - krenkštelėjo jis. - Užteks ir tau, regis.

Tik tiek tądien Mosas turėjo jam ką pasakyti.

Jie nuleido rezginį žarnų į tranšėją ir įrengė papildomas žarnas - šįsyk ištekamąsias - nukreipti išpumpuojamajam vandeniui pakalnėn, į šlaitą, besileidžiantį kiek į pietryčius nuo Bobės sodybos. Šitos "nuvedamosios žarnos", anot Moso, buvo stambūs plataus diametro brezento ritiniai, surekvizuoti, kaip Gardas spėjo, iš ugniagesių komandos.

- Aha, kelis gavau ten, kelis kitur, - pasakė Mosas ir daugiau ta tema nekalbėjo.

Prieš pradedant pumpuoti, jis liepė Gardneriui nuvedamąsias žarnas pritvirtinti prie žemės "U" formos laikikliais.

- Antraip jie susirangys ir į visas puses ims švirkšti vandenį. Jeigu esi matęs gaisrinę žarną tampant nevaldomą, tai žinai, kad ji gali sužeisti. O mes neturime pakankamai žmonių, kurie kiaurą dieną laikytųsi šalimais ir stengtųsi užkimšti švirkščiojančias žarnas.

- Žinoma, savanoriai į eilutę nesirikiuos, tiesa?

Frimenas Mosas tylomis į jį pažiūrėjo ir kurį laiką nieko nepasakė. Paskiau sumurmėjo:

- Tvirtai įkalk tuos laikiklius. Ir taip mums teks dažnokai daryti pertraukas, kad juos vėl sutvirtintumėm. Mat išsiklibina.

- Ar negalima taip reguliuoti nutekėjimo, kad nereiktų sau sukt galvą dėl tų sumautų laikiklių? - paklausė Gardneris.

Mosas užvertė aukštyn akis dėl jo neišmanumo.

- Žinoma, - atsakė, bet toje velnio skylėje pernelyg daug vandens, ir jeigu tau tas pat, tai aš noriu, nelaukdamas Paskutiniojo Teismo dienos, jį išsiurbti.

Gardneris pusiau juokais ištiesė priekin rankas.

- Ei, aš tik paklausiau, - tarė jis. - Taika.

Žmogėnas tik atsikrenkštė savuoju nepamėgdžiojamuoju Frimeno Moso stiliumi.

Pusę devynių vanduo sparčiai liejosi pakalnėn ir tolyn nuo laivo. Jis buvo šaltas, skaidrus ir saldus, kiek gali būti saldus vanduo - kuris iš tiesų yra saldus, kaip paliudys kiekvienas, turįs gerą šulinį. Iki pietų jie suformavo visai naują upelį - šešių pėdų pločio, seklų, tačiau veržliai šniokščiantį, nešantį pušų spyglius, viršutinįjį dirvos sluoksnį ir mažus krūmokšnius. Vyrams nebuvo daug kas veikti, turėjo tik sėdėti ir stebėti, kad nė viena išpampusi, įsitempusi nuvedamoji žarna neatsilaisvintų ir nepradėtų skraidyti į šalis, švirkšdama vandenį kaip susprogę gaisrininkų hidrantai. Mosas reguliariai išjungdavo siurblius, vieną po kito, kad juodu galėtų vėl įkalti išsiklibinusius laikiklius ar perkelti į kitą vietą, jeigu, kur buvo, žemė išsipurendavo.

Apie trečią valandą upokšnis ėmė rauti ir nešti pasroviui didesnius krūmus, o netrukus prieš penkias Gardneris išgirdo su baisiu trioškesiu nuvirstant didelį medį. Atsistojo ir ištempė ton pusėn kaklą, bet tai nutiko per toli pasroviui, ir jis nieko nepamatė.

- Garsas lyg kaip pušies, - tarstelėjo Mosas.

Dabar Gardneris savo ruožtu pažvelgė į Mosą ir nieko nepasakė.

- O gal ir eglės, - vėl tarstelėjo Mosas, ir nors jo veidas liko visiškai rimtas, Gardneris spėjo, kad žmogus galbūt ką tik pajuokavo. Labai nežymiai, bet vis dėlto pajuokavo.

- Kaip manai, ar vanduo pasieks kelią?

- O, aha, manyčiau.

- Ar jo nenuplaus?

- Ne. Miesto brigada jau tiesia po juo naują drenažo vamzdį. Spėju, turės porai dienų nukreipti aplinkui eismą, kai nuplėš dangą, bet dabar eismas čia nebe toks didelis kaip anksčiau.

- Aš pastebėjau, - sutiko Gardneris.

- Jeigu manęs atsiklaustum, tatai velniškai gerai. Su vasaros poilsiautojais - visad vien šiknoskauda. Klausyk, Gardneri, - aš gerokai sumažinsiu tų siurblių galingumą, bet jie vis tiek visą naktį pumpuos penkiolika, galbūt septyniolika galonų per minutę. Dirbant keturiems siurbliams, tai sudarys tris tūkstančius aštuonis šimtus galonų per valandą - kiaurą naktį. Neblogai kaip automatiniam režimui. Na, eime. Tau laivas mielas, o man nuo jo kyla kraujospūdis. Kol dar važiuosiu namo pas savo ponią, išgerčiau kokią skardinę tavo alaus, jeigu tu sutinki.

Mosas vėl pasirodė vakar, šeštadienį, savo senuoju "Pontiaku" ir greitai paleido siurblius veikti pilnu pajėgumu: po trisdešimt penkis ga-

lonus per minutę kiekvieną, po aštuonis tūkstančius keturis šimtus galonų per valandą.

O šįryt Frimeno Moso - nė ženklo. Galiausiai ir jis išsisėmė kaip kiti, palikdamas Gardnerį svarstyti tas pačias dvi senas alternatyvas.

Pirmoji: Dirbti toliau kaip dirbus.

Antroji: Sprukti, kiek kojos neša. Jis jau buvo priėjęs išvadą, kad jeigu Bobė numirtų, netrukus po to jis patirtų kokį nors nelaimingą nutikimą. O jeigu nuspręstų bėgti, ar jie sužinotų apie tai iš anksto? Gardneris taip nemanė. Jis ir likusysis Heivenas vis dar lošė savotišką pokerį: su visomis užverstomis kortomis. O, beje, vyruti, kiek toli reikėtų bėgti, kad jie ir jų pražūtingųjų žaisliukų poveikis nebegalėtų pasiekti?

Tiesą sakant, Gardas nemanė, kad reikėtų labai toli. Deris, Bengoras, netgi Ogasta... Visa tai galėtų būti per arti. Portlendas? Galbūt. *Tikriausiai.* Mat jam atėjo į galvą analogija su rūkymu.

Kai vaikėzas pradeda rūkyti, jam pasiseka, jeigu po pusės cigaretės neišvemia savo vidurių ar nenualpsta. Po šešių mėnesių praktikos jis gal būtų pajėgus atlaikyti penkias ar šešias cigaretes per dieną. Duok vaikėzui trejus metus ir turėsi kandidatą susirgti plaučių vėžiu, surūkantį po du su puse pakelio per dieną.

Dabar gi apsuksiu kitaip. Pasakyk vaikėzui, ką tik baigusiam savo pirmąją cigaretę ir šlitinėjančiam pažaliavusiu veidu bei žiaukčiojančiam pakampiais, kad jis privalo mesti rūkyti, ir šis tikriausiai puls bučiuoti tau kojas. Nutverk jį, jau sudūmyjantį po penkias ar dešimt cigarečių per dieną, ir jam bus tik nusispjaut... Nors šitiek įpratęs vaikėzas gali būti įsitikinęs, jog valgo per daug saldumynų ir jog jaučia poreikį užsitraukti iš nuobodulio ar nervų.

Ak, pagalvojo Gardneris, bet paimk užkietėjusį rūkorių. Pasakyk jam, kad liautųsi kalęs vinis į savo karstą, ir šis tik susigriebs už krūtinės lyg ištiktas širdies priepuolio... Bet tik todėl, kad tu neištrauktum cigarečių pakelio iš viršutiniosios jo marškinių kišenėlės. Rūkymas, kaip Gardneris žinojo iš savo paties dažniausia sėkmingų pastangų arba mesti tą įprotį, ar bent padaryti ne tokia mirtina yda, yra fizinis pripratimas. Pirmą savaitę be cigarečių rūkorius kankina irzulys, galvos skausmai, raumenų spazmai. Kad nuslopintų sunkiausius simptomus, daktarai gali prirašyti vitaminą B12. Tačiau jie žino, kad nėra jokių tablečių, kuriomis galėtum įveikti buvusiojo rūkoriaus netekties ir depresijos jausmą per tuos šešis mėnesius, prasidedančius tuoj, kai tik rūkorius užspaudžia savo paskutiniąją cigaretę ir pradeda savo vienišą kelionę iš pripratimo būvio.

“O Heivenas, - dabar mąstė Gardneris, paleisdamas siurblius visu pajėgumu, - tai nelyginant dūmų pripildytas kambarys. Iš pradžių čia juos pykino... Jie buvo tartum bernioką šutvė, besimokanti už daržinės rūkyti kukurūzų išaižas. Bet dabar jiems patinka oras kambaryje, ir kodėl gi ne? Dabar jie užkietėję rūkoriai. Tatai yra ore, kuriuo jie kvėpuoja, ir Dievas žino, kokie fiziologiniai pokyčiai vyksta jų smegenyse ir organizmuose. Aptinkama smulkių navikiškų ląstelių preparatuose iš plaučių žmonių, rūkiusių vos pusantrų metų. Juk aprašomas didelis sergamumas smegenų navikais miestuose, kur didelė pramoninė tarša, ar kur veikia, Dieve sergėk, branduoliniai reaktoriai. Tad ką gi šitai daro jiems?”

Jis nežinojo - nebuvo pastebėjęs jokių paviršinių, krintančių į akis pakitimų, išskyrus iškritusius dantis ir didėjantį nekantrumą. Bet jis nemanė, kad jie toli vytųsi, jeigu jis viską metęs paspruktų. Iš pradžių gal jie karštai šoktų būriu jo gaudyti kaip kokiame vesterne, bet jam kažkodėl atrodė, kad jie labai greit prarastų interesą... Vos tik prasidėtų nutraukto poveikio simptomai.

Jis paleido visus keturis siurblius veikti maksimaliu greičiu, bemaž iškart paversdamas mažą upokšnį plačiu srautu. Paskiau pradėjo kasdienį darbą, tikrindamas laikiklius, neleidžiančius žarnoms judėti.

Jeigu jis paspruktų, turėtų du pasirinkimus: arba laikyti liežuvį už dantų, arba sukelti triukšmą. Žinojo, kad dėl daugelio priežasčių jis tikriausiai tylėtų kaip pelė po šluota. O tai reikštų, kad jis nusišalina - nurašo paskutinį mėnesį alinančio darbo, nurašo bet kurią galimybę vienu ypu pakeisti savižudišką pasaulinės politikos kursą, o labiausiai - nurašo savo gerą bičiulę Bobę Anderson, kuri dabar jau *in absentia** geras dvi savaites.

Trečia alternatyva: Atsikratyti tuo. Susprogdinti. Sunaikinti. Padaryti ne daugiau kaip dar vienu gandu, kaip spėjamuosius ateivius Angare Nr. 18.

Nepaisant viso prislopinto įsiūčio, kurį jam kėlė branduolinė beprotystė ir kiaulės, godūs energijos technokratai, kurie ją sukūrė, įtvirtino ir atsisako matyti jos pavojus netgi po Černobylio, nepaisant savo depresijos dėl AP fototelegrafu platinamų nuotraukų su mokslininkais, pavarančiais priekin Juodąjį laikrodį taip, kad liktų dvi minutės iki vidurnakčio, jis visiškai suvokė, kad galbūt geriausia, ką galėtų padaryti - tai sunaikinti laivą. Oksidavimasis to, kuo buvo impregnuotas jo korpusas

* Nesanti čia *(lot.)*.

(be jokios abejonės, tamtyč), apsprendė tokią gausybę čia sugalvojamų iš koto verčiančių daikčiukų. Vienas Dievas težino, kiek nuostabių dalykų dar gali laukti viduj. Bet esama ir kitokių faktų, tiesa? Neurochirurgas, žuvęs aviakatastrofoje, tasai senis ir stambuolis valstijos kopas, galbūt toji konsteblė misis Makoslend, galbūt dar dvejetas kitų valstijos kopų, kurie dingo, galgi net Braunų mažylis... kiek visų tų dalykų galima suguldyti prie durų to daikto, į kurį jis dabar stebeilija, kuris kyšo iš žemės nelyginant prasimušęs iš vandens didžiausio, kokį tik galima įsivaizduoti, baltojo banginio snukis? Kai kuriuos iš jų? Visus? O gal nė vieno iš suminėtųjų?

Dėl vieno Gardneris buvo tikras - tai dar ne pabaiga.

Nenuneigsi, kad laivas žemėje - tai tobulumo viršūnė viso, kas buvo sutverta... Bet jis taip pat - sudužęs dirbinys nežinomos giminės, gyvenančios kažkur toli toli juodumoje; sutvėrimų, kurių protas gali skirtis nuo žmogiškųjų būtybių, kaip žmonių protas - nuo vorų proto. Nuostabus, neįtikėtinas archeologijos radinys spindėjo padūmavusioje šio sekmadienio ryto šviesoje... Bet kartu galbūt tai ir namai, kuriuose vaidenasi, kur demonai vis dar vaikšto tarpusieniais ir tuštumomis. Būdavo, Gardas žvelgdavo į jį ir pajusdavo gerklę keistai susigniaužiant, tartum išvydus išsprogintas iš žemės kažkieno akis.

Tačiau kaip juo atsikratyti? Kaip jį susprogdinti? Tarkim, jeigu ir norėtų, kaip tatai padarytų? Užtaisų paketai, kuriais jie naudojosi suskaldyti uolienai, tvirtai veržiančiai laivą, buvo galingesni už dinamitą, bet ir jie nė neįdrėskė jo korpuso. Nejaugi jam nurisnoti į Laimstouno karinių oro pajėgų bazę, pavogti atominę bombą, veikiant labai atsargiai, neįtikėtinai apsukriai kaip Derkas Pitas Klaivo Kaslerio* romane? Ir ar nebūtų tai paskutinis pokštas, jeigu iš tiesų pavyktų nugvelbti bombikę ir ją susprogdinti vien tam, kad išvystų, jog viena, ką jisai sugebėjo padaryti - tai vienu ypu išlaisvinti laivą, vis dar nesuvokiamai nesužalotą ir neįdrėkstą?

Tokios buvo jo alternatyvos, trečioji - suvis ne alternatyva... O tuo tarpu jo rankos, matyt, išmintingesnės už smegenis, kol jis kažkelintą kartą laužė sau galvą, ramiai dirbo įprastą rytmetinį darbą - paleido siurblius visu pajėgumu ir patikrino, kad nuvedamosios žarnos būtų patikimai sutvirtintos. Dabar jis stovėjo prie tranšėjos, tikrindamas siur-

---

* Clive Cussler - žymus šiuolaikinis amerikiečių rašytojas, kuriantis įtempto siužeto nuotykių istorijas. Vieno iš jo kūrinių herojus - Derkas Pitas.

biamąsias žarnas ir vandens lygį. Apsidžiaugė aptikęs, kad vandenį pajėgė matyti tik su stipriu prožektoriumi - jis greitai seko. Spėjo, kad iki trečiadienio, vėliausiai iki ketvirtadienio, bus galima atnaujinti sprogdinimus ir kasimą... Ir kai jie vėl pradės, darbas eisis greitai. Vandeningoji uoliena buvo korėta, su stambiomis poromis. Jiems nereikės rausti skylių sprogmenims, nes bus pakankamai natūralių ertmių sprogdinti ne tik radijais, bet ir maišais su užtaisais. Tolimesnis etapas bus nelyginant perėjimas nuo kieto, sulipusio plūktinio prie šviežios, ką tik iškilusios tešlos.

Kurį laiką Gardas delsė pasilenkęs prie iškasos, šviesdamas stipriu prožektoriumi į juodą gelmę. Paskiau jį išjungė ir nusprendė vėl patikrinti laikiklius. Štai, dar tik pusė devynių ryto, o jam jau noris išgerti.

Jis apsisuko.

Tenai priešais jį stovėjo Bobė.

Gardneris išsižiojo. Kaukštelėdamas dantimis užsičiaupė ir žengė jos link, visai tikėdamasis, kad ši haliucinacija taps perregima ir galop išnyks. Bet Bobė liko patvari, ir Gardas pamatė, kad ji buvo netekus daug plaukų - jos kakta, blyški, spindinčio baltumo, tęsėsi atgalios mažne iki pusės kiaušo, su didžiausiu pasaulyje "našlės snapu" per vidurį. Tačiau šie nauji apsinuoginę kiaušo lopiniai buvo vienintelė jos baltuma; jinai atrodė kaip žmogus, ką tik persirgęs sunkia, sekinančia liga. Dešinioji jos ranka buvo parišta. Ir...

Ir ji su makijažu. Storu tartum tinkas. Beveik neabejoju, kas tai yra - ji persistengė kaip moteris, norinti užmaskuoti sumišimą. Bet čia ji... Bobė... Ne sapnas.

Jo akys staiga priplūdo ašarų. Bobė sudvigubėjo, paskiau sutrigubėjo. Tik dabar - šį mirksnį - jisai suprato, koks buvo išsigandęs. Ir koks vienišas.

- Bobe? - kimiai paklausė jis. - Čia tikrai tu?

Bobė šypsojosi - ta senąja miela šypsena, kurią jis taip mėgo, kuri taip dažnai jį išgelbėdavo nuo idiotiškojo savęs. Tai buvo Bobė, tikrai Bobė, ir jis ją mylėjo.

Priėjo prie jos, apsikabino, įsikniaubė suvargusiu veidu jai į kaklą. Jis ir anksčiau taip darydavo.

- Sveikas, Gardai, - tarė ji ir pravirko.

Jis irgi verkė. Bučiavo ją. Bučiavo ir bučiavo.

Jo rankos ūmai ėmė slankioti visa ja; jos laisvoji irgi buvo ant jo.

Ne, pasakė jis, vis bučiuodamas ją. Ne, tu negali...

Ššš. Aš privalau. Tai mano paskutinis šansas, Gardai. *Mūsų* paskutinis šansas.

Bučiavosi. Jie bučiavosi. O, jie bučiavosi, dabar jos marškiniai buvo atsagstyti. Nepavadintum šio kūno sekso dievybe - jis buvo baltas ir nesveikas, raumenys glebūs, krūtys nukarusios, bet jis mylėjo tą kūną ir bučiavo ją, vis bučiavo, abiejų ašaros susimaišė ant veidų.

Gardai, brangusis mano, brangusis mano, visados mano

šššš

O prašau aš myliu tave

Bobe aš myliu

myliu

bučiuok mane

bučiuok

taip

Pušų spygliai po jais. Saldus svaigulys. Jos ašaros. Ir jo ašaros. Jie bučiavosi, bučiavosi, bučiavosi. Kai į ją įėjo, Gardas suvokė du dalykus iškart: kaip jos ilgėjosi ir kad negieda nė vienas paukštukas. Miškas negyvas.

Juodu bučiavosi.

12

Gardas marškiniais, šiaip ar taip, vis tiek nešvariais, nusišluostė nuo savo nuogo kūno jos makijažo dėmes. Ar ji čia atėjo, tikėdamasi su juo pasimylėti? Verčiau ir apie tai negalvoti. Bent dabar.

Nors jie abu, apsipylę prakaitu taip beplušėdami, turėjo būti uodams ir muselėms tikra puota, jam niekas neįkando. Matyt, ir Bobei taip pat. "Tai ne tik intelektualinio koeficiento skatintuvas, - pagalvojo jis, žvelgdamas į laivą, - bet ir, po šimts, geriausias vabzdžių repelentas, kokį tik gali rasti rinkoje".

Numetė į šalį marškinius ir palietė Bobės veidą, perbraukė pirštu jai skruostą, dar pasiimdamas šiek tiek makijažo. Tačiau didžioji jo dalis buvo nuplauta jos prakaito... ar ašarų.

- Aš tave skaudinau, - pasakė jis.

Tu mane mylėjai, atsakė ji.

- Ką?

Tu mane girdi, Gardai. Žinau, kad girdi.

- Tu pyksti - paklausė jis, suvokdamas kad užtvaros vėl iškyla tarp jų, suvokdamas, kad jis vėl vaidina, suvokdamas, kad tai baigta, kad visa, ką juodu turėjo drauge, galop baigta. Apgailėtina šitai suvokti. - Ar todėl nenori su manimi kalbėti? - jis kiek patylėjo. - Nesmerkčiau tavęs. Daug mėšlo iš manęs susilaukei per visus tuos metus, moterie.

- Aš *kalbėjau* su tavimi, - atsiliepė ji, ir nors jam buvo gaila, kad meluoja po to, kai su ja mylėjosi, apsidžiaugė išgirdęs jos dvejonę. - Savo *mintimis*.

- Aš negirdėjau.

- Anksčiau girdėdavai. Tu girdėdavai... Ir atsakinėdavai. Mudu *kalbėdavomės,* Gardai.

- Buvome arčiau... šito, - jis mostelėjo ranka į laivą.

Ji blankiai jam nusišypsojo ir prisiglaudė skruostu jam prie peties. Dabar, kai didžiuma makijažo buvo nusitrynusi, jos oda atrodė trikdančiai permatoma.

- Ar tave skaudinau, a?

- Ne. Taip. Truputėlį, - ji nusišypsojo. Tai buvo toji pati Bobės Anderson šauni "eik velniop" šypsena, bet vis dėlto galiausiai jos skruostu nuriedėjo ašara.

- Tai buvo verta. Geriausia mes pasilikom pabaigai, Gardai.

Jis švelniai ją pabučiavo, bet dabar jos lūpos buvo kitokios. Naujos ir Patobulintos Robertos Anderson lūpos.

- Šiaip ar taip, man nederėjo būti čia. Žinau, aš atrodau pavargusi, - prisipažino Bobė, - ir esu užsitepusi nemaža glaisto, kaip tu jau aptikai. Tu buvai teisus - leidau sau pervargti ir dabar jaučiuosi, tartum būčiau visiškai fiziškai palūžusi.

"Niekai", - pagalvojo Gardneris, tačiau pridengė šią mintį pašaliniu garsu, kad Bobė nepajėgtų jos perskaityti. Darė šitai veik nesąmoningai. Taip slėptis dabar jam buvo tapę antrąja prigimtimi.

- Gydymas buvo... radikalus. Sukėlė tam tikrų paviršinių odos problemų ir plaukų slinktį. Bet jie visi ataugs.

- O, - tarstelėjo Gardneris ir pagalvojo: "Tu vis dar nė velnio nemoki meluoti, Bobe". - Ką gi, džiaugiuosi, kad tau jau gerai. Bet gal turėtum padaryti poros dienų pertrauką, apsiprasti...

- Ne, - ramiai pasakė Bobė. - Laikas galutiniam šuoliui, Gardai. Esame jau beveik prie tikslo. Mes visa tai pradėjome, tu ir aš...

- Ne, - savo ruožtu atsakė Gardneris. - *Tu* tai pradėjai, Bobe. Tikra tų žodžių prasme užkliuvai už jo. Dar tada, kai buvo gyvas Piteris. Pameni?

Užsiminęs apie Piterį, Gardneris pastebėjo Bobės akyse skausmą. Paskiau jis dingo. Į tokį Gardo įvertinimą ji tik truktelėjo pečiais.

- Tu gan greitai prisistatei. Išgelbėjai man gyvybę. Jei ne tu, manęs nebūtų čia. Tad padarykime tai drauge, Gardai. Kertu lažybų, kad iki to liuko teliko gilyn dar kokios dvidešimt penkios pėdos.

Stipri nuojauta Gardneriui kuždėjo, kad ji teisi, bet su tuo sutikti staiga jam tapo nelabai smagu. Tartum koks iešmas gręžiojosi ir gręžiojosi jam širdyje, ir skausmas buvo dar blogesnis nei kada nors nuo pagirių galvoje.

- Jeigu taip manai, pasikliauju tavo žodžiu.

- Tai ką pasakysi, Gardai? Dar mylią. Tu ir aš.

Jisai sėdėjo, mąsliai žvelgdamas į Bobę, ir vėl jam toptelėjo, koksai sustingęs, mažne grėsmingas atrodo miškas, kai nesigirdi jame paukščių.

Štai kaip tai atrodytų, - kaip atrodys, - jeigu kuri viena iš jų prakeiktų jėgainių imtų ir susilydytų. Žmonės turės pakankamai nuovokos išsinešdinti, - tai yra, jeigu bus laiku perspėti ir jeigu kalbamajai jėgainei bei Nacionalinei radiacijos kontrolei užteks drąsos jiems pasakyti, - bet juk nepasakysi pelėdai ar geniui, kad apleistų rajoną. Nepasakysi raudonajam tulžiui, kad nežiūrėtų į ugnies kamuolį. Tad jų akys susilydys, ir jie plevėsinės aplinkui, akli kaip šikšnosparniai, atsimušinėdami į medžius ir pastatus, kol nudvės iš bado ar nusilauš sprandus. Ar čia erdvėlaivis, Bobe? O gal didžiulis radioaktyviųjų atliekų sandėliavimo konteineris, kuris jau prakiuręs? Juk jau prakiuręs, tiesa? Štai kodėl tas miškas toksai tylus, ir štai kodėl paukštelis neurologas su sintetinėmis plunksnomis penktadienį nukrenta iš dangaus, ar ne?

- Tai ką pasakysi, Gardai? Dar mylią?

Tad kurgi teisingas sprendimas? Kur garbinga taika? Tu bėgsi? Paliksi visa tai Amerikos Dalaso policijai, kad ši galėtų panaudoti prieš Sovietų Dalaso policiją? Ką? Ką? Tai ką nauja siūlai, Gardai?

Ir staiga jam iš tiesų toptelėjo kai kas nauja... gal tik problyksnis.

Bet verčiau tebūnie problyksnis nei visai nieko.

Apsimestinai meilia šypsena ranka priglaudė prie savęs Bobę.

- Gerai. Dar mylią.

Bobės šypsena praplatėjo... Ir paskiau perėjo į smalsią nuostabą.

- Kiek tau ji jų paliko, Gardai?

- Kas ko man paliko?

- Dantų fėja, - paaiškino Bobė. - Galop tu vieno netekai. Štai čia, tiesiai iš priekio.

Nustebęs ir kiek išsigandęs, Gardas siekė ranka sau prie burnos. Taip, tikrai, švarplė, kur vakar dar buvo vienas iš jo kandžių.

Vadinasi, tai prasidėjo. Mėnesį išdirbęs šio daikto paunksmėje, jis, kvailys, tikėjosi įsigijęs šiokį tokį atsparumą, bet, deja, ne. Šitai prasidėjo; ir jis buvo pakeliui į tai, kad taptų Nauju ir Patobulintu.

Pakeliui į “tapsmą”.

Prisivertė nusišypsoti.
- Aš nepastebėjau, - atsakė jis.
- Ar jauties nors kiek kitaip?
- Ne, - atvirai prisipažino Gardas. - Bent kol kas ne. Na kaip, nori padirbėti?
- Pabandysiu, kiek galėsiu, - tarė Bobė. - Su šita ranka...
- Gali prižiūrėti žarnas ir man pranešinėti, jeigu kuri nors ims atsilaisvinti. Ir kalbėtis su manimi, - jis varžydamasisi nusišypsojo Bobei. - Nei vienas iš tų kitų žmogėnų nemokėjo kalbėtis taigi. Noriu pasakyti, jie buvo nuoširdūs, bet... - Gardas gūžtelėjo pečiais. - Supranti?
Bobė vėl nusišypsojo, ir Gardneris išvydo dar vieną spindintį, be priemaišų, senosios Bobės blyksnį - moters, kurią jis mylėjo. Prisiminė saugų, tamsų jos kaklo prieglobstį ir vėl jam smilktelėjo širdį.
- Manau, aš susidorosiu, - pasakė ji, - ir jeigu taip nori, išūšiu tau ausis. Aš irgi buvau vieniša.
Juodu stovėjo drauge, šypsojosi vienas kitam ir visa buvo beveik taip pat, bet miškas aplinkui tylėjo, nesigirdėjo jokios paukščių giesmės.
"Meilė baigėsi", - pagalvojo jis. - Dabar vėl tas pats senas pokeris, išskyrus tai, kad praeitą naktį atsilankė dantų fėja, ir, spėju, vagilė vėl šiąnakt sugrįš. Galbūt netgi su savo giminietėmis. Ir kai jos pamatys mano kortas, aptikdamos tą minties problyksnį švytintį nelyginant tūzą, visa bus baigta. Vis dėlto keista. Mes visados manydavome, kad ateiviai iš svetur bent turi būti gyvi, kad įsiveržtų. Net H. Dž. Velsas nesitikėjo, kad įsiverš šmėklos.
- Noriu pažvelgti tranšėjon, - pasakė Bobė.
- Gerai. Manau, tau patiks, kaip senka vanduo.
Abu drauge jie nuėjo laivo šešėlin.

13

Pirmadienis, rugpjūčio 8-oji.
Karštis vėl sugrįžo.
Termometras lauke už Njuto Berindžerio virtuvės lango tą pirmadienio rytą, ketvirtis po septynių, rodė dvidešimt šešis laipsnius, bet Njuto virtuvėje nebuvo, kad į jį pažiūrėtų; jisai stovėjo vien su pižamos kelnėmis vonios kambaryje ir tepė sau ant veido velionės žmonos makijažą, keikdamasis, kad prakaitas velia glaistą. Jis visados laikė makijažą niekam nekenksminga moteriška kvailione, bet dabar bandydamas jį vartoti pagal pirminę paskirtį, - ne akcentuoti, kas gera, bet paslėpti, kas bloga (ar bent krinta į akis), - jis įsitikino, kad dažytis - tas pat, kaip ką

nors kirpti. Šis darbas, po šimts, kur kas sunkesnis nei iš pažiūros atrodo.

Jis bandė užmaskuoti faktą, kad per pastarąją savaitę ar panašiai jo skruostų ir kaktos oda ėmė blukti. Suprantama, jis žinojo, kad tai turėjo kažką bendra su kelionėmis, kurias jis ir kiti atlikdavo į Bobės stoginę - su kelionėmis, kurių paskiau jis nepajėgdavo prisiminti, bet dar labiau linksmino ir tai, kad jis visus tris kartus iš ten išėjo jausdamasis dešimties pėdų augumo ir pasirengęs užsiiminėti seksu purve su visu būriu imtynininkių. Jis pakankamai žinojo, kad susietų tai, kas vyksta, su stogine, bet iš pradžių pamanė, kad paprasčiausiai praranda savo įprastą vasaros įdegį. Kol vieną ledinę žiemos popietę paslydus duonvežė nenusinešė jos gyvybės, jo žmona Elinora mėgo juokauti, kad tereikia Njutui po gegužės pirmosios gauti vieną vienintelį saulės spindulį ir jis paruduoja kaip indėnas.

Tačiau pastarojo penktadienio pavakare jis nebegalėjo savęs apgaudinėti dėl to, kas dedasi. Matė savo skruostuose prasišviečiant venas, arterijas ir kapiliarus - lygiai taip pat, kaip galėjai juos matyti tame modelyje, kurį padovanojo savo sūnėnui Maiklui prieš dvejus metus Kalėdoms - Nuostabus Permatomas Žmogus, vadinosi jis. Tai velniškai trikdė. Ir ne vien todėl, kad galėjai pažvelgti savo vidun; kai prispausdavo pirštu sau žandus, aiškiai pajusdavo, kad skruostikauliai minkšti. Tarytum jie... Na... tirpo.

"Juk negaliu toksai niekur eiti, - pagalvojo jis. - Dievaži, ne".

Bet šeštadienį, kai pažvelgė į veidrodį, kiek pagalvojęs bei ilgai stebeilijęs, suvokė, jog pilkas šešėlis, kurį mato pro savo veido šoną - tai jo paties liežuvis, jis mažne lėkte nulėkė pas Diką Elisoną.

Dikas atidarė duris ir pasirodė toks normalus, jog keletą baisių akimirkų Njutas pamanė, jog visa tai dedasi jam ir tik jam vienam. Paskiau Diko tvirta, aiški mintis įsiskverbė jo galvon, ir jis lengviau atsiduso, kartu vos išsilaikydamas ant kojų: Dievuliau, tu negali su tokia išvaizda visur sukinėtis, Njutai. Išgąsdinsi žmones. Eikš čia. Aš paskambinsiu Heizelei.

(Žinoma, telefonas, po teisybei, buvo nebūtinas, bet senų įpročių sunkiai atsikratoma).

Diko virtuvėje, po fluorescencinės lempos žiedu lubose, Njutas gan aiškiai pamatė, kad Dikas pasidažęs - Heizelė, pasakė Dikas, jam parodė, kaip naudotis makijažu. Taip, tai atsitiko ir visiems kitiems, išskyrus Edlį, kuris pirmąsyk užėjo stoginėn tik prieš dvi savaites.

Kuo visa tai baigsis, Dikai? neramiai paklausė Njutas. Veidrodis Diko koridoriuje traukė jį nelyginant magnetas ir jisai stebeilijo į save,

kiaurai matydamas už lūpų savo liežuvį, matydamas tankų smulkių, pulsuojančių kapiliarų rezginį savo kaktoje. Paspaudė pirštais kaulo briauną virš antakių, ir kai juos atitraukė, pamatė nežymias duobutes - tartum pirštų atspaudus standžiame vaške, netgi galėjai išskirti melsvon odon įsispaudusius vingius ir linijas. Tai regint, darėsi silpna.

Nežinau, atsakė Dikas. Tuo pat metu jis telefonu kalbėjosi su Heizele. Bet, tiesą sakant, nesvarbu. Anksčiau ar vėliau tai atsitiks kiekvienam. Kaip ir visa kita. Tu žinai, ką aš turiu galvoje.

Taip, jis žinojo. Pirmieji pokyčiai, pagalvojo Njutas, žvelgdamas šį karštą pirmadienio rytą į veidrodį, daugeliu atžvilgių buvo netgi blogesni, labiau sukrečiantys, nes pasireiškė tokiose... na, intymiose vietose.

Laikui bėgant, jis ėmė prie to priprasti, kas tik parodo, mąstė jis, kad žmogus gali prie visko priprasti, tik duok jam vietos ir laiko.

Dabar jisai stovėjo priešais veidrodį, neaiškiai girdėdamas, kaip didžėjus per radiją informuoja savo klausytojus, kad plūstantis į sritį karštas pietų oras reiškė, jog galima tikėtis mažiausia trijų dienų, o galgi net visą savaitę darganos ir tarp dvidešimt šešių ir trisdešimt dviejų laipsnių šilumos. Njutas keikė beatslenkančius drėgnus orus - per juos jam ims perštėti ir deginti hemorojų, visad taip būdavo - ir toliau bandė padengti savo vis labiau skaidrėjančius skruostus, kaktą, nosį ir kaklą Elinoros kosmetiniu glaistu. Liovėsi keikęs orus ir sklandžiai, nė kiek nepertraukdamas monologo, perėjo prie prakeiksmų makijažui - jam nė neatėjo į galvą, kad dažai per ilgą laiką sensta ir tirštėja (o šie buvo nukišti vonios kambario stalčiaus galan dar gerokai prieš Elinoros mirtį 1984-ųjų vasarį).

Bet jis tikėjosi, kad pripras tepliotis šiuo mėšlu... Bent iki tada, kai tai taps nebereikalinga. Žmogus, po šimts, gali priprasti bemaž prie visko. Pro jo pižamos kelnių čvyklį iškrito čiuptuvėlis - blyškus viršūnėlėje, toliau rausvėjantis ir galiausiai, storėdamas linkui savo nematomo pagrindo, tamsiai raudonos kraujo spalvos. Tartum įrodydamas savo teiginį, Njutas Berindžeris išsiblaškęs tik susigrūdo jį atgalios ir toliau mėgino tolygiai paskleisti po savo nykstantį veidą velionės žmonos dažus.

14

Antradienis, rugpjūčio 9-oji.

Senasis daktaras Vorvikas pamažu užtraukė virš Tomio Džaklino paklodę ir paleido nukristi. Kiek suvilnijusi, ji nusėdo. Pro medžiagą

aiškiai ryškėjo Tomio nosies forma. Jis buvo gražus berniukas, tačiau turėjo didelę nosį, visai kaip jo tėtis.

"Jo tėtis, - pagalvojo Bobė ir jai pasidarė silpna. - Kažkas turės pranešti jo tėčiui, ir spėk, kas bus išrinktas?" Žinojo - tokie dalykai nebeturėtų jai rūpėti, tokie dalykai kaip Džaklinų berniuko mirtis, kaip suvokimas, jog ji turės atsikratyti Gardu, kai bus pasiektas liukas, bet vis dėlto kai kada jie rūpėjo.

Spėjo, kad laikui bėgant šitai išblės.

Dar keletas kelionių stoginėn. Tik šitiek dar trūksta.

Ji išsiblaškiusi perbraukė rankas į marškinius ir nusičiaudėjo.

Neskaitant šio čiaudulio ir pridususio Hesteros Bruklin alsavimo, ant gretimos lovos improvizuotoje mažutėje klinikoje, kurią daktaras įrengė savo priimamajame, kurį laiką čia tvyrojo prislėgta tyla.

Kailas: Jis tikrai *miręs?*

Ne, aš tik mėgstu kartais juos taip uždengti, kad pajuokaučiau, šiurkščiai atrėžė Vorvikas. Šūdas, vyruti. Žinojau, kad jis numirs ketvirtą. Štai kodėl visus jus čia sukviečiau. Kas be ko, juk jūs dabar miesto tėvai, tiesa?

Jo akys mirksniui įsmigo į Heizelę ir Bobę.

Atleiskit. Ir dvi miesto motinos.

Bobė nelinksmai nusišypsojo. Greitai Heivene liks tik viena lytis. Nei motinų, nei tėvų. Tik, gali sakyti, dar vienas plikagalvio ženklas Didžiajame "Tapsmo" kelyje.

Ji pakėlė akis nuo Kailo į Diką, paskiau į Njutą, Heizelę ir pamatė, kad visi kiti tokie pat sukrėsti kaip ir ji. Tomis ir Hestera iš tiesų sugrįžo - dargi anksčiau numatyto laiko, nes vos tik Tomis ne juokais pasijuto blogai, tepraėjus trims valandoms po to, kai jie išvažiavo iš Heiveno-Trojos apylinkių, jis pradėjo skubintis, veikė taip sparčiai, kaip tik galėjo.

"Po šimts, vaikiščias tikrai didvyris, - pagalvojo Bobė. - Manau, geriausia, ką galime padaryti - tai palaidoti jį gimtojoje žemėje. Bet jis vis tiek didvyris".

Pažvelgė tenai, kur gulėjo Hestera, blyški kaip kamėja iš vaško. Kvėpavo su švilpesiu, akis turėjo užmerktas. Jie būtų galėję, - netgi gal privalėję, - sugrįžti, kai pajuto prasidedant galvos skausmus, kai jų dantenos ėmė kraujuoti, bet abu šito net nesvarstė. Ir kraujavo ne tik jų dantenos. Hestera, kuri per visą "tapsmą" tik lengvai menstruavo (ne taip kaip vyresnės moterys, o paauglės, regėjos, niekad nesiliaus... Ar bent kol kas dar nesiliovė), privertė Tomį sustoti prie Trojos universalinės parduotuvės, kad ji galėtų nusipirkti storesnių sanitarinių įklotėlių.

Ji buvo pradėjus gausiai plūsti krauju. Kol jie nusipirko tris automobilinius akumuliatorius ir dar gerą naudotą sunkvežimio akumuliatorių Niuporto-Derio autodalių salone prie 7-ojo plento, ji permerkė keturis maksi tamponus.

Jiems įsiskaudo galvas, Tomiui labiau nei Hesterai. Kai jau buvo įsigiję pustuzinį "Allstate" baterijų "Sears" parduotuvėje ir per šimtą C, D ir dvigubų bei trigubų A-elementų Derio Namų apyvokos prekių parduotuvėje (ten kaip tik buvo gavę naują jų siuntą), abu suprato, kad laikas grįžti... ir greit. Tomiui prasidėjo haliucinacijos, važiuojant Ventvorto gatve, jam vaidenosi šypsantis iš atviros nutekamojo latako angos klounas - su spindinčiais sidabriniais doleriais vietoje akių, gniaužiantis balta pirštinėta ranka balionus.

Aštuonias mylias arba apie tiek išvažiavus iš Derio, grįžtant į Heiveną 9-uoju plentu, pradėjo kraujuoti Tomio išangė.

Jisai sustojo prie kelkraščio ir nuraudęs, varžydamasis pasiteiravo Hesterą, ar jam nepaskolintų savųjų įklotų. Sugebėjo paaiškinti, kam jų reikia, bet nedrįso pažvelgti jai į akis. Jinai padavė saujas įklotų, ir jis minutėlei pasišalino į krūmus. Sugrįžo prie automobilio svyrinėdamas kaip girtas, ištiesta priešais save ranka.

- Tu turėsi vairuoti, Hestera, - pasakė jis. - Ne per geriausiai matau.

Kol jie sugrįžo iki miesto ribos, priekinė automobilio sėdynė buvo sumirkus kruvina tyre, o Tomis - be sąmonės. Ir pati Hestera matė nelyginant pro juodą užuolaidą; žinojo, kad dar tik ketvirta valanda, šviesi vasaros popietė, bet daktaras Vorvikas išniro prie jos tartum iš grumzdžios purpurinės prieblandos. Suvokė, kad jis atidaro dureles, liečia jos rankas, sako: "Viskas gerai, brangioji, tu sugrįžai, dabar gali paleisti vairą, tu vėl Heivene". Gulėdama saugiame Heizelės Makridi rankų glėbyje, ji įstengė pateikti daugiau ar mažiau rišlią savo popietės ataskaitą, bet dar gerokai prieš patekdama į daktaro namus kaip ir Tomis prarado sąmonę, nors daktaras, vėjo plaikstomais žilais plaukais, kaip šešiasdešimtpenkiametis laikėsi nepaprastai šauniai.

Edlis Makynas sušnabždėjo: Kaip reikalai dėl mergaitės?

Na, jos kraujospūdis krinta, pasakė Vorvikas. Liovėsi kraujavus. Ji jauna, stipri. Gera kaimiška padermė. Pažinojau jos tėvus ir senelius. Ji ištemps. Apžvelgė juos niūriai, ir jo pavandenijusių senų mėlynų akių neapgavo jų makijažas, kuris šioje šviesoje darė juos panašius į pustuzinį pamėkliškų, saulės nurausvintų klounų.

Bet nemanau, kad ji kada nors vėl atgautų regėjimą.

Stingdanti tyla. Ją nutraukė Bobė.

Ne visai taip.

Daktaras Vorvikas pasigręžė į ją.

Ji vėl matys, pasakė Bobė. Kai "tapsmas" baigsis, ji matys. Tada mes visi matysime viena akimi.

Vorvikas mirksnį atlaikė jos žvilgsnį, paskiau nuleido akis. Taip, tarė jis. Turbūt. Bet vis tiek labai apmaudu.

Bobė vangiai sutiko. Mergaitei blogai. Bet Tomiui dar blogiau. Ne rožėmis klotas jo tėvų gyvenimas. Turiu su jais pasimatyti. Visai neprošal pabendrauti.

Ji pažvelgė į juos, bet šie gręžė akis į šalį ir užslopino savo mintis iki vientiso dūzgesio.

Gerai, tarė Bobė. Manau, susidorosiu.

Gal aš eisiu su tavimi, jeigu nori, Bobe. Palaikysiu tau kompaniją, nedrąsiai pasisiūlė Edlis Makynas.

Bobė apdovanojo jį pavargusia, tačiau kažkokia spindinčia šypsena ir spustelėjo jam petį.

Ačiū tau, Edai. Antrąsyk ačiū tau.

Abu jie išėjo. Kiti palydėjo juos akimis, ir kai išgirdo Bobę užvedant savo sunkvežimaitį, pasisuko į Hesterą Bruklin, gulinčią be sąmonės, prijungtą prie sudėtingos, gyvybę palaikančios mašinos, kuriai dalys buvo paimtos iš dviejų radijo imtuvų, gramofono, naujojo daktaro "Sony" televizoriaus autotiunerio...

...ir, žinoma, ten buvo daugybė baterijų.

15

Penktadienis, rugpjūčio 10-oji.

Nepaisant savo nuovargio, sumaišties, nepajėgumo atsikratyti Hamleto vaidmens ir - tai visų blogiausia - atkakliai nepaliekančio jausmo, kad reikalai Heivene eina vis blogyn ir blogyn, Džimas Gardneris nuo tada, kai sugrįžo Bobė ir juodu pergulėjo kartu ant kvapnaus pušų spyglių kilimo, gana gerai vertėsi be kaušalo. Iš dalies grynai dėl savo paties labo. Pernelyg jau daug kraujoplūdžių iš nosies, pernelyg daug galvos skausmų. Dalis to, jam atrodė, neabejotinai susiję su laivo poveikiu: juk dar nebuvo pamiršęs, kaip tą patyrė, kai Bobė pakartotinai jį mygo paliesti jos radinį. Ir kaip sugriebęs viršutinįjį laivo kraštą pajuto tą tankią, nusmelkiančią vibraciją, - bet jis turėjo pakankamai proto, kad suprastų, jog savo darbą atlieka ir nuolatinė girtuoklystė. Nebuvo visiškų sąmonės užtemimų *per se**, bet pasitaikydavo dienų, kai nosis jam krau-

---

* Kaip tokių *(lot.)*.

juodavo po tris ar keturis kartus. Jis visados turėjo polinkį hipertenzijai, ir jam ne kartą buvo sakyta, kad nuolatinis gėrimas gali pabloginti kol kas ribinę būklę.

Taigi jis vertėsi visai neblogai, kol neišgirdo Bobės sučiaudint.

Tas garsas, toks baisiai pažįstamas, pažadino virtinę prisiminimų, ir staiga baisi mintis tvykstelėjo jo smegenyse it bomba.

Jis nuėjo virtuvėn, atidarė pintinę su skalbiniais ir pažvelgė į suknelę - tą, kurią Bobė vilkėjo vakar vakare. Jinai nematė šios apžiūros, nes miegojo. Ir per miegą sučiaudėjo.

Praeitą vakarą nieko nepaaiškinusi Bobė kažkur išvyko - Gardneriui ji pasirodė nervinga ir sunerimusi, ir nors abu jie visą dieną sunkiai dirbo, Bobė beveik nepalietė vakarienės. Paskiau, prieš saulėlydį, ji išsimaudė, pasikeitė drabužius į suknelę ir išvažiavo į karštą, ramią, tvankią vakaro tamsą. Apie vidurnaktį Gardneris girdėjo, kaip ji sugrįžo, matė sužioruojant skaisčią šviesą, kai Bobė įžengė į stoginę. Jam atrodė, kad ji sugrįžo vos pradėjus aušti, bet nebuvo tuo tikras.

Šiandien ji ištisai buvo paniurus, kalbėjo tik užšnekinama ir tai tik vienskiemeniais žodelyčiais. Nerangios Gardnerio pastangos ją pralinksminti nesusilaukė sėkmės. Bobė vėl atsisakė vakarienės ir tik papurtė galvą, kai Gardneris pasiūlė kiek pakortuoti priebutyje kaip senais gerais laikais.

Bobės akys, žvelgiančios iš po to keisto kūno spalvos makijažo sluoksnio, atrodė tamsios ir drėgnos. Dargi kai Gardneris tai pastebėjo, ji pasigriebė nuo stalo už savęs saują servetėlių ir greitai du ar tris kartus nusičiaudėjo į jas.

- Turbūt šienslogė. Einu, nuvirsiu į migį, Gardai. Atleisk, kad sugadinau tau vakarą, bet esu nusibaigus.

- Nieko, - numojo Gardas.

Kažkas - kažko pažįstamo prisiminimas - nedavė jam ramybės, ir dabar štai jis stovėjo čia, laikydamas jos suknelę - lengvą, vasarišką berankovę perkelinę suknelę. Ankstesniosiomis dienomis šįryt ji būtų buvus išskalbta, padžiauta ir ilgai prieš einant miegoti pakabinta spinton. Bet dabar buvo ne ankstesniosios dienos, o Naujosios, Patobulintosios Dienos, ir dabar jie skalbdavo drabužius tik prispyrus paskutinei būtinybei; galų gale juk jie turėjo veikti kai ką svarbiau, ar ne?

Tartum patvirtindama šią jo mintį, Bobė per miegą dusyk sučiaudėjo.

- Ne, - sušnabždėjo Gardas. - Nereikia, - jis vėl įmetė suknelę į pintinę, nebenorėdamas jos liesti. Užtrenkė pintinės dangtį ir paskiau stovėjo sustingęs, laukdamas, ar garsas nepažadino Bobės.

Ji pasiėmė sunkvežimaitį. Nuvažiavo daryti kažką, ko nenorėjo daryti. Kažką, kas ją trikdė. Kažką ganėtinai oficialaus, dėl ko būtina suknelė. Sugrįžo vėlai ir nuėjo į stoginę. Neužsuko į namus persirengti. Nuėjo tiesiai ten, lyg jai būtų reikėję ten eiti. Tuoj pat. Kodėl?

Bet atsakymas, sudėjus draugėn jos čiaudulius ir tai, ką jis aptiko ant suknelės, atrodė neišvengiamas.

Paguodos.

Ir kai Bobė, gyvenanti viena, būdavo reikalinga paguodos, kas visados būdavo šalia, kad ją suteiktų? Gardas? Nejuokaukit, žmonės. Gardas tik pasirodydavo gauti paguodos, ne teikti ją.

Norėjo nusigerti. Norėjo to labiau nei bet kada anksčiau, kai prasidėjo visa ta beprotybė.

Pamiršk tai. Kai jis pasisuko palikti virtuvę, kur Bobė laikė gėrimų atsargas, taip pat kaip ir skalbinių pintinę, kažkas canktelėjo į grindlentes.

Jis pasilenkė, pakėlė tai, susimąstęs pašokdino rankoje. Žinoma, tai dantis. Jau Didysis Numeris Du. Įkišo pirštą burnon, apčiuopė naują duobutę, pažvelgė į kraujo suteptą piršto galiuką. Nuėjo prie virtuvės durų ir pasiklausė. Bobė garsiai knarkė savo miegamajame. Garsas toks, lyg jos sinusai užsikimšę kaip dūmtraukiai.

"Šienslogė, - pasakė ji. - Gal ir taip. Galbūt".

Bet jis prisiminė, kaip Piteris kartkartėmis užšokdavo jai ant kelių, kai Bobė ilsėdavosi prie lango savo senojoj supamojoje kėdėje ir skaitydavo arba kai ji sėdėdavo priebutyje. Bobė sakydavo, kad Piteris dažniausiai darydavo tokius šuolius, atsidauždamas jai į krūtis, kai orai būdavo nepastovūs ir dažniausiai sukeldavo jai alergijos priepuolius, kai orai būdavo karšti ir neramūs. "Tartum jis žino, - kartą ji pasakė, ir pakedeno skaliko ausis. - Ar tu žinai, Pitai? Ar žinai? Nejau tau PATINKA sukelti man čiaudulį? Nelaimėje reikia draugo, tiesa?" Ir atrodydavo, kad Piteris savaip juokdavosi į tuos jos žodžius.

Gardneris prisiminė, kaip praėjusią naktį grįžusi Bobė trumpam jį pažadino (ji ir tasai žalsvas švytėjimas), ir jis girdėjo tolimą, bereikšmį, karščio sukeltą griausmą.

Dabar jis prisiminė, kad kai kada ir Pitas būdavo reikalingas šiek tiek paguodos.

Ypač kai grumėdavo. Pitas mirtinai bijodavo to garso. Perkūnijos garso.

Dieve brangiausias, ar ji laiko Piterį toje stoginėje? Ir jeigu laiko, tai, Dievuliau, KODĖL?

Bobės suknelė buvo sutepta kažkokias keistais žaliais glitėsiais.

Ir plaukais.

Labai pažįstamais trumpais rudais ir žilais plaukais. Piteris stoginėje, ir visą tą laiką tenai buvo. Bobė melavo, kad Piteris nudvėsė. Vienas Dievas težino, kiek dar ji melavo... bet kodėl šitai?

Kodėl?

Gardneris nežinojo.

Jis pakeitė kryptį, nuėjo prie spintelės dešinėje po kriaukle, išsitraukė iš jos naują butelį škotiškojo ir nusuko kamštį. Iškėlė butelį viršun ir tarė:

- Už geriausią žmogaus draugą.

Nugėrė tiesiai iš kaklelio, įnirtingai pagargaliavo ir galop nurijo.

Pirmas gurkšnis.

Piteris. Kokį velnią tu padarei Piteriui, Bobe?

Jis norėjo nusigerti.

Smarkiai nusigerti.

Greitai.

III DALIS

TOMINOKERIAI

Susipažinkit, naujasis bosas. Toks pat kaip senasis.

THE WHO
"Nesileiskit vėl mulkinami"

Ten aukštai ant kalno
Griausmai ir magiška puta,
Tegul sužino žmonės, kas mana tiesa,
Paskiau lai dūmai žemę gaubs.
Bėki per džiungles...
Neatsigręžk šiukštu.

CREEDENCE CLEARWATER REVIVAL
"Bėki per džiungles"

Aš miegojau ir sapnavau sapną. Šįsyk niekaip negalėjau apsimetinėti. Buvau tūžminga vyriška-moteriška nykštukinė figūra, veikianti džiaugsmo naikinimo principu; o Solas buvo mano atsvara, vyras-moteris, mano brolis ir sesuo, ir mudu šokome kažkokioje atviroje vietoje, po didžiuliais baltais pastatais, kurie buvo pilni bjaurių, grėsmingų, juodų mašinų, kupinų griaunamosios galios. Bet sapne jis ir aš, ar ji ir aš, buvome draugiški, ne priešiški vienas kitam, mes buvome kartu pagiežingoje tūžmastyje. Sapnas buvo pritvinkęs baisaus nostalgiško troškimo - mirties ilgesio. Mudu suėjome ir bučiavomės mylėdamies. Tatai buvo baisu, ir netgi per sapną tą suvokiau. Kadangi per sapną atpažinau tąsias kitas svajones, kurias mes visi turime, kai meilės, švelnumo esmių esmė susikoncentruoja į bučinį ar glamonę, bet dabar tai buvo glamonės dviejų pusžmogiškų tvarinių, švenčiančių pražūtį.

DORISĖ LESING
"Auksinis bloknotas"

SESYTĖ

1

- Tikiuosi, maloniai skridote, - pasakė stiuardesė prie trapo kokiai keturiasdešimtmetei moteriai, paliekančiai 230-ojo reiso lėktuvą “Deltą” su vorele kitų keleivių, kurie prakėpsojo jame visą kelią iki Bengoro - 230-ojo reiso galutinio punkto.

Bobės Anderson sesuo Ana, kuriai buvo keturiasdešimt metų, bet kuri *mąstė* kaip penkiasdešimties ir lygiai tokia atrodė (Bobė pasakytų, - tais nedažnais kartais, kai būdavo pagėrus, - kad sesuo Ana mąstė kaip penkiasdešimtmetė nuo trylikos metų amžiaus ar panašiai), sustojo ir nuvėrė stiuardesę žvilgsniu, nuo kurio būtų sustojęs ir laikrodis.

- Ką gi, pasakysiu tau, mažyte, - tarė ji. - Aš sukaitau. Mano pažastys dvokia, nes lėktuvas vėlavo pakilti iš La Garbidžo, o dar vėliau - iš Logano. Visą laiką buvo pilna oro duobių, ir aš nemėgstu skristi lėktuvu. Praktikantė, kurią jie pasiuntė į trečią klasę, užliejo ant manęs kažkieno “atsuktuvą”, ir apelsinų sulčių glajus pridžiūvo ir suskeldėjo man ant rankos. Kelnaitės man prilipusios prie subinės plyšio, ir šis miesteliūkštis atrodo nelyginant spuogas ant Naujosios Anglijos pimpalo. Yra dar klausimų?

- Ne, - šiaip taip pralemeno stiuardesė. Jos akys sustiklėjo, ir ji pasijuto taip, lyg būtų atlaikiusi tris trumpus raundus su tuo “Mušeika” Mančiniu*, kai tasai buvo įniršęs ant viso pasaulio. Štai kaip Ana Anderson dažnai veikdavo žmones.

- Viso labo, mieloji. - Ana pražygiavo pro palydovę prie išėjimo, mosikuodama rėksmingai raudonu kelionkrepšiu. Palydovė nė nesuspėjo jai palinkėti geros kloties Bengore. Nusprendė, kad, šiaip ar taip, tik tuščiai būtų aušinus burną. Dama, regis, iš tokių, kurioms niekur gerai nesiklosto. Ji žingsniavo tiesi, bet atrodė kaip moteris, nebojanti ją kažkur kankinančio skausmo - kaip mažoji undinėlė, kuri atkakliai ėjo, nors kiekvienas žingsnis it peiliu raižė jai pėdas.

Tiktai, pagalvojo palydovė, jeigu toji mažytė turi kažkur užslėptą savo Tikrąją Meilę, tai, dievaži, tikiuosi, kad jis išmano apie vorų pasalūnų poravimosi įpročius.

---

* Mancini - tuo metu gan žinomas boksininkas-profesionalas.

2

"Avis" tarnautoja pasakė Anai neturinti išnuomotinų automobilių; jeigu Ana neužsisakiusi iš anksto, tuomet jai nepasisekė, labai gaila. Dabar Meine vasaros metas ir išsinuomoti automobilį nepaprastai sunku.

Tarnautoja padarė klaidą. Ir labai didžiulę.

Ana niūriai nusišypsojo, mintyse pasispjaudė delnus ir ėmėsi darbo. Tokios situacijos buvo duona kasdieninė sesytei Anai, kuri slaugė savo tėvą, iki jis numirė vargana mirtimi rugpjūčio 1-ąją, prieš aštuonias dienas. Atsisakė jį perkelti į intensyvios slaugos kliniką ir verčiau pati sutiko jį plauti, gydyti pragulas, keisti prasmirdusius nuo inkontinencijos baltinius ir girdyti jam vidur nakties tabletes. Žinoma, jinai įvarė jam paskutinį apopleksijos priepuolį, nuolat įkyrėdama kalbomis apie namo Leitono gatvėje pardavimą (jis nenorėjo parduoti, ji užsispyrė jį priversti; galutinė baisi apopleksija, sekusi po trijų silpnesniųjų su dvejų metų pertraukomis, įvyko trečią dieną po to, kai buvo paskelbta, kad namas parduodamas), bet ji nenorėjo sau šitai pripažinti kaip ir to fakto, kad nors nuo ankstyviausios jaunystės lankė Jutikoje Šv. Barto bažnyčią ir buvo viena iš pavyzdingiausių parapijiečių, laikė Dievo koncepciją gryna nesąmone. Sulaukusi aštuoniolikos metų, Ana palenkė savo valiai motiną, o dabar sunaikino tėvą ir ramiai žiūrėjo, kaip žeriama ant jo karsto žemė. Tad jokie "Avis" tarnautojos išsisukinėjimai negalėjo atsilaikyti prieš Sesytę. Teprireikė maždaug dešimties minučių tarnautojai palaužti, tačiau ji atsainiai numojo į kompaktišką automobilį, kurį "Avis" laikė rezervuotą atsitiktinai - labai atsitiktinai - užklystančioms į Bengorą įžymenybėms, ir mygo toliau, užuosdama vis didėjančią jaunos tarnautojos baimę taip aiškiai, kaip išalkęs plėšrūnas užuodžia kraują. Po dvidešimties minučių Ana oriai išriedėjo iš Bengoro Tarptautinio sėdėdama už vairo prašmatnaus "Katlaso Saprim", rezervuoto verslininkui, turinčiam atskristi 6:15. Tuo metu tarnautoja bus baigusi darbą, - o be to, ją taip įnervino nesiliaujanti Anos mostagonė, jog jai būtų buvę tas pat, jeigu "Katlasas" būtų buvęs numatytas Jungtinių Valstijų Prezidentui. Visa drebanti ji nuėjo į kontoros vidines patalpas, uždarė duris, užsirakino, sutvirtino rankeną kėde ir atsisėdusi surūkė marichuanos suktinę, kurią jai buvo palikęs vienas iš mechanikų. Paskiau apsipylė ašaromis.

Ana Anderson panašiai veikė daugelį žmonių.

3

Kai tarnautoja buvo suryta, ėjo jau trečia valanda. Ana galėjo važiuoti tiesiai į Heiveną - žemėlapyje, kurį pasiėmė nuo "Avis" prekystalio, atstumas buvo nurodytas mažiau nei penkiasdešimt mylių, - bet savo susidūrimui su Roberta ji norėjo būti visiškai šviežia.

Hemondo ir Juniono gatvių sankryžą reguliavo kopas, - šviesoforas nedegė, o tai, jos nuomone, tipinga tokiam pašvinkusiam miesteliūkščiui, - ir ji sustojo perpus jon įvažiavusi pasiteirauti kelio į geriausią mieste viešbutį ar motelį. Kopas buvo beketinąs jai iškalbėti už tai, kad sustojusi pasiteirauti kelio trukdo eismui, bet pažvelgęs į jos akis, - šiltas jų žvilgsnis išdavė smegenyse rusenantį laužą, bet kuriuo momentu galintį vėl plykstelti, - nusprendė, kad ramiau bus pasakyti kelią ir ja nusikratyti. Toji dama žvelgė kaip šuo, kurį kopas vaikystėje pažinojo ir kuriam atrodė linksma išdaiga įsikabinti į pro šalį einančių mokinukų kelnių sėdynę. Kurių galų veltis į kivirčą tokią dieną, kai nuo karščio aplinkui bei jo opoje ir taip nėra kur dėtis. Nurodė jai tolėliau palei 7-ąjį plentą "Cityscape" viešbutį ir apsidžiaugė išvydęs nutolstantį jos mašinos galą.

4

"Cityscape" viešbutis buvo pilnas.

Sesytei Anai tai nekėlė nė kiek rūpesčio.

Ji gavo dvigubą numerį, paskiau tol neatstojo nuo administratoriaus, kol nepriverte šį duoti jai kitą, nes oro kondicionierius pirmajame barškėjo, o televizoriaus spalvos tokios prastos, jog, anot jos, visi aktoriai atrodė tartum apsiėdę mėšlu ir tuoj tuoj numirsiantys.

Ji išsipakavo daiktus, pasimasturbavo iki nuožmaus, bedžiaugsmio orgazmo su vibratoriumi maždaug tokio dydžio kaip viena iš tų mutantiškųjų morkų Bobės darže (orgazmus ji visad patirdavo tik nuožmius ir bedžiaugsmius; niekados negulėjo lovoje su vyru ir nesirengė gulėti), nusiprausė po dušu, nusnūdo, paskiau nuėjo papietauti. Vis tamsėjančiu žvilgsniu permetė meniu, paskiau sausa šypsena apnuogino dantis į padavėją, priėjusį priimti užsakymo.

- Atneškite man ryšelį daržovių. Žalių, lapingų daržovių.

- Madam pageidauja salo...

- Madam pageidauja ryšelio žalių, lapingų daržovių. Man nusispjaut į tai, kaip jūs jas vadinat. Tik pirma nuplaukit, kad pašalintumėt amarus. Ir tuoj pat atneškite man sombrerą.

- Taip, madam, - pasakė padavėjas, apsilaižydamas lūpas. Žmonės sužiuro į juos. Keletas nusišypsojo... tačiau tie, kurie gavo pamatyti Anos Anderson akis, greitai surimtėjo. Padavėjas jau buvo benueinąs, bet ji garsiu, lygiu, valdingu balsu susigrąžino jį atgal.

- Sombreras, - pasakė ji, - sutaisomas iš ananasų sirupo ir grietinėlės. *Grietinėlės.* Jeigu atneši man sombrerą su pienu, drauguži, galėsi su tuo pašvinkusiu šlamštu išsitrinkti sau galvą.

Padavėjo Adomo obuolys slankiojo aukštyn žemyn tarsi beždžionė kartim. Jis pabandė pasitelkti pagalbon aristokratišką, užjaučiamą šypseną - pagrindinį gerų padavėjų ginklą prieš vulgarius lankytojus. Jo garbei dera pasakyti, kad iš pradžių jam sekėsi neblogai, bet paskiau Anos lūpos išsilenkė į šypsnį, kuris sustingdė jo šypseną negyvai. Tasai vypsnys nežadėjo nieko gera. Atrodė kažkoks žmogžudiškas.

- Neabejok mano žodžiais, drauguži, - tyliai pasakė sesytė Ana.

Padavėjas neabejojo.

5

Pusę aštuonių ji sugrįžo į savo kambarį. Nusirengė, apsivilko chalatu ir sėdėjo žvelgdama pro ketvirtojo aukšto langą. Nepaisant savo pavadinimo “Cityscape”* viešbutis iš tikrųjų stovėjo pačiame Bengoro pakraštyje. Vaizdą, į kurį žvelgė Ana, išskyrus švieseles mažoje mašinų stovėjimo aikštelėje, sudarė beveik gryna tamsa. Kaip tik tokį vaizdą jinai ir mėgo.

Rankinuke turėjo amfetamino kapsulių. Ana išsiėmė vieną iš jų; atidarė, išpylė baltus miltelius ant savo pudrinės veidrodėlio, savuoju išmintingai trumpu nagu nubrėžė per juos liniją ir pusę jų įkvėpė pro nosį. Širdis siauroje jos krūtinėje ėmė daužytis it kiškio. Blyškiu veidu išplito raudonis. Likutį atidėjo rytui. Pradėjo šitokiu būdu vartoti geltonąsias kapsulėles netrukus po pirmojo tėvą ištikusio apopleksijos smūgio. Dabar ji patyrė, kad negali užmigti nepauosčius tų miltelių, kurie veikė diametraliai priešingai nei raminamieji. Kai ji dar buvo maža mergytė, - labai maža mergytė, - kartą motina, visai išvesta iš kantrybės, užriko ant jos: “Tu tokia užsispyrus, jog vemt verčia!”

Tada Anai atrodė, jog tai tiesa, ir tiesa buvo dabar... tik dabar, žinoma, motina niekad neišdrįstų jai to pasakyti.

Ana pažvelgė į telefoną ir nusuko akis į šalį. Vien jo vaizdas vertė galvoti apie Bobę, apie tai, kad ši atsisakė atvažiuoti į tėvo laidotuves

---

* “Vidumiesčio reginys” *(angl.).*

- ne žodžiais, bet bailiai, kas jai taip būdinga, neatsiliepdama į atkaklias Anos pastangas susisiekti su ja. Po senojo pendėsio priepuolio, kai tapo aišku, jog jis padės šaukštą, ji per dvidešimt keturias valandas skambino dusyk. Nė karto telefonas neatsakė.

Kai tėvas numirė, ji paskambino vėl - šįsyk 1:04 rugpjūčio 2-osios naktį. Per telefoną atsiliepė kažkoks girtuoklis.

- Norėčiau paprašyti Robertos Anderson, - manieringai pasakė Ana, stovėdama prie telefono automato Jutikos Karo ligoninės vestibiulyje. Jos motina sėdėjo šalia plastikinėje kėdėje, supama begalės brolių ir seserų su be galo airiškais bulviniais veidais, ašarojančių, ašarojančių ir ašarojančių. - Tuojau pat.

- Bobės? - girtas balsas kitame linijos gale tarė. - Jūs norite senosios šeimininkės ar Naujosios, Patobulintosios Šeimininkės?

- Gana tavo mėšlinos sapalionės, Gardneri. Jos tėvas...

- Dabar su Bobe negalima kalbėti, - nukirto girtuoklis. Taip, tai iš tiesų buvo Gardneris, dabar ji atpažino balsą. Ana užsimerkė. Iš visų telefoninio netakto atmainų, neskaitant vienos, Ana labiausiai nemėgo būti pertraukiama. - Jinai stoginėje su Dalaso policija. Jie visi tampa vis Naujesni ir dar Tobulesni.

- Pasakyk jai, kad jos sesuo Ana...

Klik!

Nuo sauso įsiūčio jai užkaito gerklėje. Atitolino nuo savęs telefono ragelį ir žvelgė į jį, kaip žvelgtų moteris, įkąsta gyvatės. Jos nagai iš blyškių pamažu darėsi tamsiai raudoni.

Iš visų telefoninio netakto atmainų ji *labiausiai* nemėgo, kai kas nors, jos neišklausęs, padėdavo ragelį.

6

Ji iškart vėl susuko numerį, bet šįsyk, po ilgos pauzės, telefonas pradėjo keistai kaukti jai į ausį.

- Susisiekei su ja, Sesyte? - paklausė ją motina.

- Taip.

- Ką ji pasakė? - jos akys melste meldė Aną gerų naujienų. - Ar pasakė, kad parvažiuos namo laidotuvėms?

- Nieko konkretaus man nepasisekė sužinoti, - atsakė Ana, ir visas josios įsiūtis ant Robertos, - Robertos, kuriai užteko įžūlybės pabėgti, - staiga prasiveržė jai iš širdies, bet ne spygsmu. Ana niekad netylės, tačiau ir nespiegs. Jos veide pasirodė toji rykliška šypsena. Tarp savęs murmėję giminaičiai nutilo ir neramiai sužiuro į Aną. Dvejetas pagyve-

nusių damų griebėsi rožančių. - Ji *pasakė,* kad džiaugiasi, jog senasis pendėsis numirė. Paskiau nusijuokė ir padėjo ragelį.

Mirksnį pakibo stulbesio tyla. Paskiau Pola Anderson prispaudė rankas prie ausų ir pratrūko klykti.

7

Ana nė kiek neabejojo, - bent iš pradžių, - kad Bobė atvyks į laidotuves. *Ana* sprendė už ją, kad atvyks, ir taip turėjo būti. Ana visados pasiekdavo, ką norėdavo; šitaip pasaulis jai būdavo puikus ir šitaip turėjo būti. Kai Roberta atvažiuos, susidurs su Anos pasakytuoju melu - papriekaištaus galbūt ne motina, kuri pernelyg patetiškai apsidžiaugs, kad užsimintų apie tai (ar gal net prisimintų), bet kuris nors iš tų įkyrių airių kilmės dėdulių. Bobė neigs taip sakiusi, tad dėdulė veikiausiai tą taip ir paliks, - nebent dėdulė kaip reikiant nusitašytų, kas visad įmanoma su mamos broliais, - bet jie visi prisimins, ką pasakė Ana, o ne ką paneigė Bobė.

Tai gerai. Tiesą sakant, puiku. Bet ne visai. Pats laikas, - jau seniai po laiko, - kad Roberta sugrįžtų namo. Ne tik laidotuvėms, bet suvis.

Ji tuo pasirūpins. Palikite tai Sesytei.

8

Tąnakt viešbutyje Anai ne taip lengvai ėjosi užmigti. Iš dalies kalta nepriprasta lova; iš dalies - neaiškus televizoriaus marmėjimas kituose kambariuose ir pojūtis, kad esi supama žmonių - tiesiog dar viena bitė, besistengianti užmigti dar viename šio avilio kambarėlyje, tik šie kambarėliai keturkampiai, o ne šešiakampiai; iš dalies - rūpestis, kad rytoj bus labai užimta diena; tačiau labiausiai - nesiliaujantis, slopinamas įniršis, kad taip jos nebota. Šito ji labiausiai už viską negalėjo pakęsti - visi kiti nemalonumai blanko prieš šį. *Bobė* jos nebojo. Iki šiol jos nebojo taip absoliučiai, be išlygų, jog privertė ją leistis ton kvailon kelionėn, nors meteorologinės suvestinės pranašavo stipriausią karščio bangą, kada nors smogusią Naujajai Anglijai nuo 1974-ųjų.

Valandą po savojo melo motinai ir airiams dėdėms bei tetoms dėl Bobės, ji pabandė darsyk jai prisiskambinti, dabar iš laidojimo biuro (jos motina jau senokai prieš tai iškėblino namo, kur, kaip spėjo Ana, sėdi su šepše savo seserim Bete, abi maukia tą jų mėgstamą sušiktą klaretą ir prisilakusios rypuoja dėl numirėlio).

Vėl teišgirdo ragelyje kaukesį. Tuomet paskambino į telefono stotį ir pranešė apie gedimą linijoje.

- Noriu, kad patikrintumėte, surastumėte gedimą ir pasirūpintumėte, kad jis būtų pašalintas, - pasakė Ana. - Šeimoje mirtis, ir man reikia kuo greičiau susisiekti su seserim.

- Taip, ponia. Jeigu jūs man pasakytumėt savo numerį, iš kur skambinate...

- Skambinu iš laidojimo biuro, - pasakė Ana. - Išrinksiu savo tėvui karstą ir paskiau eisiu miegoti. Paskambinsiu rytoj iš ryto. Tik pasirūpinkite, kad tada galėčiau susisiekti, mieloji.

Ji padėjo ragelį ir pasigręžė į karstadirbį.

- Pušinį, - metė ji. - Patį pigiausią, kokį turite.

- Bet, misis Anderson, neabejoju, jums reikėtų pagalvoti apie...

- Man nereikia apie *nieką* galvoti, - viauktelėjo Ana. Tvinkčiojimas galvoje ją perspėjo apie besiartinantį vieną iš josios dažnų migrenos priepuolių. - Tik parduokite man pigiausią pušinį karstą, kokį turite, kad galėčiau, po šimts, greičiau dangintis. Čia trenkia negyvėliais.

- Bet... - karstadirbys atrodė priblokštas. - Bet argi nenorite pažiūrėti...

- Pažiūrėsiu, kai jis jame gulės, - nukirto Ana, išsitraukdama iš rankinuko čekių knygelę. - Kiek?

9

Kitą rytą Bobės telefonas veikė, bet niekas neatsiliepė. Visą dieną nebuvo jokio atsako. Ana vis labiau niršo. Apie ketvirtą popiet, per patį budynių prie numirėlio įkarštį, ji paskambino į Meino telefonų tinklų informaciją ir pasiteiravo Heiveno policijos skyriaus numerio.

- Na... tenai nėra *policijos* skyriaus kaipo tokio, bet aš turiu Heiveno konsteblio numerį. Ar tai...

- Aha. Sakykit.

Informatorė pasakė numerį. Ana paskambino. Šaukiamasis signalas pypsėjo... pypsėjo... vis pypsėjo. Jo garsas buvo lygiai toks pat, kokį ji išgirdo, surinkusi numerį namų, kur jos silpnavalė sesuo slapstėsi pastaruosius trylika metų ar panašiai. Dargi pamanytum, kad skambini tam pačiam abonentui.

Tiesą sakant, ji kurį laiką net svarstė tokią galimybę, bet paskiau atmetė. Įsileisti į galvą nors minutėlei tokią mintį buvo visai nepanašu į ją, todėl ji tik dar labiau įpyko. Signalai skambėjo panašiai, nes, matyt, ta pati sušikta užgirių kompanijūkštė miestui teikė visą telefoninę įrangą ir ją aptarnavo, štai ir viskas.

- Prisiskambinai jai? - nedrąsiai paklausė Pola, priėjus prie durų.

- Ne, ji neatsako, miesto konsteblis neatsako, turbūt visas tasai suknistas miestas išsidangino į Bermudus. Dievuliau! - ji nupūtė sau nuo suprakaitavusios kaktos plaukų sruogą.

- Gal jeigu paskambintum kuriam nors iš jos draugų...

- Kokių draugų? Tam puspročiui, su kuriuo ji duodasi?

- Sesyte! Tu nežinai...

- Aš žinau, kas atsiliepė tą vieną sykį, kai man pasisekė prisiskambinti, - nuožmiai atkirto ji. - Gyvendama šioje šeimoje išmokau iš balso atpažinti, kada vyras girtas.

Motina nieko neatsakė; buvo priversta nutilti; stovėjo ašarodama, drebančia ranka glamžydama savo juodos suknelės apykaklę, ir Ana buvo tuo patenkinta.

- Ne, jis ten, ir jie abu žino, kad aš bandau prisiskambinti, žino, kodėl, ir jie taip mane bjauriai apšiko.

- Sesyte, iš tikrųjų norėčiau, kad nevartotum tokių žo...

- *Užsičiaupk!* - klyktelėjo jai Ana, ir motina, žinoma, taip ir padarė.

Ana vėl nukėlė telefono ragelį. Šįsyk, paskambinusi į informaciją, paprašė Heiveno mero numerio. Ir tokio jie tenai neturėjo. Buvo tik miesto administratorius, kad ir kokį galą tai reiškė.

Prislopinti caksėjimai, nelyginant žiurkių letenėlių į stiklą - telefonistė tikrinosi duomenis kompiuterio ekrane. Motina skubiai pasitraukė. Iš gretimo kambario sklido teatrališkai pervaidinami airiškojo sielvarto gokčiojimai ir aimanos. Ana pagalvojo: airiškos budynės kaip ir raketos "V2", varomos skystu kuru, ir abiem atvejais skystis tas pats. Ji užsimerkė. Galvą tvinkčiojo. Sugriežė dantimis, ir burnoje pasijuto aitrus metalinis skonis. Užsimerkusi ji įsivaizdavo, kaip būtų nuostabu savo nagais padaryti Bobės veidui operacijėlę.

- Jūs dar čia, mieloji, - paklausė ji neatsitraukdama, - ar nudūmus į tualetą?

- Taip, aš turiu...

- Sakykit.

Telefonistė atsijungė. Numerį padiktavo robotas keistu užsikertančiu ritmu. Ana surinko jį. Nė kiek nesitikėjo atsako, bet ragelį aname linijos gale iškart pakėlė.

- Miesto valdyba. Čia Njutas Berindžeris.

- Na, malonu girdėti, kad *kas nors* yra. Vadinuosi Ana Anderson. Skambinu iš Jutikos, Niujorko valstijos. Bandžiau prisiskambinti jūsų konstebliui, bet, matyt, jis išėjęs meškerioti.

Berindžerio balsas nepakito:

- Jis tai ji, mis Anderson. Praeitą mėnesį ji netikėtai pasimirė. Kontoroje jos dar niekas nepakeitė. Ir, matyt, be ateinančio miesto valdybos posėdžio nepakeis.

Tai mirksnį pristabdė Aną ir nukreipė jos dėmesį į ką kita, ją labiau sudominusį.

- *Mis* Anderson? Iš kur jūs žinote, kad aš mis, Berindžeri?

Be jokios pauzės Berindžeris atsakė:

- Argi jūs ne Bobės sesuo? Jeigu taip, tai jeigu būtumėt ištekėjusi, nebebūtumėt Anderson, tiesa?

- Taigi jūs pažįstate Bobę?

- Visi Heivene pažįsta Bobę, mis Anderson. Ji mūsų vietinė įžymenybė. Mes iš tiesų ja didžiuojamės.

Nelyginant stiklo šukė perrėžė Anos smegenis. *Mūsų vietinė įžymenybė. O, Viešpatie šventas!*

- Šaunu, Šerlokai. Bandžiau iš čia susisiekti su ja visais Mūzpou apygardos telefonais ir pranešti, kad vakar mirė jos tėvas ir kad rytoj laidotuvės.

Ji tikėjosi išgirsti iš šio beveidžio pareigūno, - šiaip ar taip, juk jis pažinojo Bobę, - kokią nors užuojautos frazę, kaip priimta tokiais atvejais, bet nieko tokio neįvyko.

- Jos pusėje buvo šiokių tokių nesklandumų su telefonais, - tepasakė Berindžeris.

Ana vėl mirksniui buvo išmušta iš vėžių (tik *labai trumpam* mirksniui; Anos niekas ilgam neišmušdavo iš vėžių). Pokalbis nesiklostė taip, kaip ji tikėjosi. To žmogaus atsakymai buvo keistoki, pernelyg santūrūs netgi kaip jankiui. Pabandė jį įsivaizduoti ir nepajėgė. Kažkas jo balse buvo labai keista.

- Ar negalėtumėt perduoti jai, kad man paskambintų? Jos motina išverkė visas akis čia gretimame kambaryje, nedaug jai trūksta, kad visai palūžtų, ir jeigu Roberta laiku neatvyks laidotuvėms, manau, ji tikrai palūš.

- Ką gi, aš negaliu jos priversti, kad jums paskambintų, mis Anderson, tiesa? - siutinančiai pamažu tęsdamas žodžius, atrėmė Berindžeris. - Juk suaugusi moteris. Bet aš jai perduosiu žinutę.

- Gal aš jums pasakysiu numerį, - pro sukąstus dantis iškošė Ana. - Tai yra, mes tebegyvename ten pat, bet pastaruoju metu ji taip retai skambina, kad galbūt pamiršo jį. Rašykit...

- Nėra reikalo, - pertraukė Berindžeris. - Jeigu ji neprisimena jo, ar yra kur užmetus, visad galima paskambinti informacijai, tiesa? Spėju, kad jūs šitaip sužinojote manąjį.

Ana nekentė telefonų, nes jie sugebėdavo perteikti tik dalelytę viso nepalenkiamo jos individualybės įtaigumo. Pagalvojo, kad niekad dar jų nebuvo taip nekentus kaip šį momentą.

- Klausykit! - sušuko ji. - Man regis, jūs nesuprantat...

- Manau, suprantu, - atšovė Berindžeris. Antrąsyk ją pertraukė, o pokalbis tesitęsė vos tris minutes. - Prieš pietus aš nueisiu ir perduosiu jai. Dėkui, kad paskambinot, mis Anderson.

- Klausykit...

Nespėjus jai užbaigti, jis padarė tai, ko ji *labiausiai* nemėgo.

Ana padėjo ragelį ir pagalvojo, kad galėtų džiugiai stovėti ir žiūrėti, kaip tą tipą, su kuriuo ką tik kalbėjo, gyvą drasko laukiniai šunys.

Ji beprotiškai griežė dantimis.

10

Bobė neatsiliepė ir nepaskambino jai popiet. Nei anksti tą vakarą, kai budynių "V2" pasiekė kaušosferą. Nei vėlai tą vakarą, kai raketa išėjo į orbitą. Nei antrą po vidurnakčio, kai paskutinieji budėtojai apspangę nukepėstavo prie savo automobilių, kuriais pakeliui į namus statys pavojun kitus vairuotojus.

Ana be miego ir pastirus it strypas didžią nakties dalį prasivartė lovoje, prisukta spyruokle sprogimui it bomba lagaminėlyje, pakaitomis tai griežsaid dantimis, tai suleisdama nagus į delnus, kurdama keršto planus.

Tu sugrįši, Bobe, o taip, tu sugrįši. Ir tada...

Kai ir kitą dieną ji nepaskambino, Ana atidėjo laidotuves, nepaisydama motinos silpnų rypavimų, jog šitaip nedera. Galiausiai Ana piktai pasisuko į ją ir suurzgė:

- Aš pasakysiu, kas dera, o kas ne. Dera, kad toji šliundrelė atsirastų čia, o ji net nesiteikė paskambinti. Na, palik mane vieną!

Jos motina išsliūkino.

Tą vakarą ji išbandė pirma Bobės numerį, paskiau miesto valdybos. Į antrą atsiliepė automatinis atsakiklis. Ji kantriai palaukė, kol ausinėje pyptelėjo, ir tada pasakė:

- Čia vėl Bobės sesuo, misteri Berindžeri, nuoširdžiai besivilianti, kad susirgsite sifiliu, kuris liks nediagnozuotas, kol jūsų nosis nukris, o kiaušiai pajuoduos.

Ji vėl paskambino į informaciją ir pasiteiravo trijų Heiveno numerių - Njuto Berindžerio, Smitų ("*Anės* Smit, brangioji. Heivene jie visi susigiminiavę") ir Brauno (į šį pastarąjį prašymą ji alfabetine tvarka gavo

Brajanto). Į kiekvieną iš tų surinktų numerių ji susilaukė tokio paties į sireną panašaus kauksmo.

- *Šūdas!* - suriko Ana ir sviedė ragelį į sieną.

Viršuj kambary motina susigūžė, vildamasi, kad Bobė neparvažiuos namo... bent kol Anos nuotaika nepagerės.

11

Ji atidėjo laidotuves ir karsto nuleidimą žemėn dar vienai dienai. Giminaičiai pradėjo niurnėti, bet Anai į juos buvo nusispjaut. Laidotuvių ceremonmeisteris pažvelgė ir nusprendė, kad senis airis tesupūva savo karste, bet jis nesikiš. Ana, visą dieną prakybojus prie telefono, būtų jį pasveikinus dėl tokio išmintingo sprendimo. Jos įtūžis dar labiau sustiprėjo, pranoko visas ankstesniąsias ribas. Dabar, atrodo, neveikė visi Heiveno telefonai.

Negalima dar vieną dieną užtęsti laidotuves, ir ji tai žinojo. Bobė laimėjo šią kovą; gerai, tebūnie taip, bet ji nelaimėjo karo. O, ne. Jeigu toji kalė taip mano, tai susilauks kai ko daugiau - ir ne itin malonaus.

Ana nusipirko bilietus pikta, tačiau pasitikinti savimi - vieną iš Niujorko valstijos į Bengorą... ir du atgalinius.

12

Ji būtų išskridus į Bengorą vakar, - tai dienai buvo nupirktas bilietas, - bet jos idiotė motina nukrito atbulom laiptais ir susilaužė šlaunikaulį. Šonas O'Keisis kažkada yra pasakęs, kad gyvendamas su airiu, žygiuoji Kvailių parade, ir, o, koks jis buvo teisus! Motinos klyksmai prišaukė Aną iš užpakalinio kiemo, kur ji gulėjo ant šezlongo, gerdama į save saulės spindulius ir apmąstydama strategiją, kaip sulaikys Bobę Jutikoje, kai jau ją čion pristatys. Motina gulėjo išdrykusi apačioje siaurų laiptų, sulenkta pasibaisėtinu kampu, ir pirmiausia, ką pagalvojo Ana - tai, kad mielai paliktų kvailą senę gulėti tenai, kol išgaruos anestezinis klareto poveikis. Nuo naujosios našlės trenkė nelyginant iš vyno rūsio.

Tą pykčio ir išgąsčio akimirką Ana suprato, kad turės pakeisti visus planus, ir ji pagalvojo, jog jų motina galbūt šitai padarė tyčia - nusigėrė, kad save padrąsintų, o paskiau nenukrito, o tiesiog nušoko nuo laiptų. Kodėl? Žinoma, kad sulaikytų ją nuo Bobės.

"Tačiau tau tai nepavyks, - pagalvojo ji, eidama prie telefono. - Tau nepavyks; jeigu aš ko nors užsinoriu, jeigu tikrai šito siekiu, tai taip ir

bus; aš vykstu į Heiveną ir užduosiu ten garo. Parsivešiu Bobę, ir jie ilgai mane ten prisimins. Ypač tas kaimo pimpelis, kuris padėjo kalbėdamas su manimi ragelį".

Ji nuėjo prie telefono ir surinko greitosios pagalbos numerį, - jis buvo priklijuotas prie aparato nuo tada, kai jos tėvą ištiko pirmasis apopleksijos smūgis, - greitais, piktais smiliaus dūriais. Sugriežė dantimis.

13

Taigi tik rugpjūčio 9-ąją jai pasisekė ištrūkti. Per tą laiką iš Bobės nebuvo jokio skambučio, ir Ana nebandė vėl susisiekti su ja ar su tuo užkampės miestuko administratoriumi, ar su Bobės girtuokliu krušeiva iš Trojos. Matyt, jis atsikėlė pas ją, kad galėtų barškinti pilnu krūviu. Gerai. Tegul abiejų budrumas prisnūsta. Bus labai puiku.

O dabar ji čia, Bengoro "Cityscape" viešbutyje, prastai miega... ir griežia dantimis.

Ji visados griežsaid dantimis. Kartais taip garsiai, jog naktį pažadindavo motiną... o kelis kartus netgi tėvą, kuris miegodavo kaip negyvas. Kai Anai buvo treji metukai, motina užsiminė apie tai šeimos daktarui. Tasai vyriokas, gerbiamas šiaurinių Niujorko valstijos pakraščių bendrosios praktikos gydytojas, su kuriuo daktaras Vorvikas būtų labai jaukiai jautęsis, atrodė nustebęs. Minutėlę pagalvojęs pasakė:

- Manau, kad jūs šitai įsivaizduojat, misis Anderson.

- Jeigu taip, tai šitai užkrečiama, - atšovė Pola. - Mano vyras irgi girdėjo.

Jie pažvelgė į Aną, kuri iš kaladėlių, dėliodama jas vieną ant kitos, statė netvirtą bokštą. Dirbo nuožmiai, be šypsenos, susikaupus. Kai uždėjo šeštą kaladėlę, bokštas sugriuvo... ir jai vėl pradėjus jį atstatinėti, abu išgirdo kraupų, skeletišką Anos priekinių dantų gurgždesį vienas į kitą.

- Ji taip daro ir per *miegą?* - paklausė daktaras.

Pola Anderson linktelėjo.

- Ką gi, veikiausiai tatai praeis, - nuramino daktaras. - Tai nežalinga.

Bet, žinoma, tatai nepraėjo, ir nebuvo nežalinga; tai buvo bruksizmas, liga, kuria podraug su širdies infarktais, apopleksija ir skrandžio opomis dažnai ištinka nuolat skubančius, besistengiančius įsitvirtinti žmones. Pirmasis iškritęs Anos pieninis dantis buvo ryškiai apgraužtas. Tėvai pakomentavo tai... ir paskiau pamiršo. Tuo tarpu Anos asmenybė ėmė įsitvirtinti įmantresnėmis ir labiau stebinančiomis formomis. Šešerių su puse metų ji jau valdė Andersonų šeimą ir niekaip negalėjai

suprasti, kur čia šuo pakastas. Ir visi jie priprato prie šaižaus, šiek tiek kraupaus Anos dantų gurgždesio naktimis.

Kai Anai buvo devyneri, šeimos dantistas pastebėjo, kad problema neišnyksta, o tik darosi rimtesnė, bet ją pradėta gydyti tik penkiolikos, kai jai iš tiesų ėmė skaudėti. Ji jau buvo nusigremžusi dantis iki gyvų nervų. Dantistas parūpino jai guminį įdėklą burnon, pagamintą pagal atlietą jos dantų formą, paskiau pakeitė jį akriliniu. Ji užsidėdavo šituos įtaisus, vadinamus "nakties apsauga" kas vakarą eidama miegoti. Aštuoniolikos metų ant daugumos jos viršutinių ir apatinių dantų buvo uždėtos ištisinio metalo karūnėlės. Andersonai negalėjo sau šito leisti, bet Ana užsispyrė. Jie pasistengė problemą nustumti tolyn, bet Ana neketino laukti, kol tėvas, kai jai sukaks dvidešimt vieneri, nusisuks ir pasakys: "Dabar tu suaugusi, Ana; tai tavo problema. Jeigu nori karūnėlių, pati apsimokėk sąskaitą".

Per kelerius po to sekusius metus nedažnos Anos šypsenos įgijo žybčiojantį, mechaninį pobūdį, kuris itin kėlė baugulį. Iš tiesų žmonės dažnai atšlydavo nuo šios šypsenos. Tokios reakcijos jai teikė niūrų pasitenkinimą, ir kai viename iš vėlyvesniųjų filmų apie Džeimsą Bondą jinai išvydo tuos bjauriuosius Nasrus, ji juokėsi tiek, jog manė, kad šonai pliš - nuo šio neįprasto linksmumo proveržio ji liko apsvaigus ir pasiligojus. Tačiau suprato, kodėl būtent, kai tasai milžinas pirmąsyk apnuogino rykliška šypsena savo nerūdyjančio plieno dantis, žmonės atšlijo, ir ji bemaž nebenorėjo, kad galiausiai jos metaliniai dantys būtų padengti porcelianu. Vis dėlto, pagalvojo ji, galbūt yra geriau savęs taip aiškiai neparodyti - gali būti neišmintinga viešai demonstruoti savo individualybę kaip ir širdį. Galbūt verčiau ir *neparodyti,* kad siekdama tikslo gali sau pragraužti kelią pro ąžuolines duris, jeigu žinai, kad tu tikrai tą gali.

Neskaitant bruksizmo, kaip vaikystėje, taip ir suaugusi Ana turėjo daug ėduonies pažeistų dantų, nors Jutikoje vanduo buvo floruojamas, o ji pati griežtai laikydavosi burnos higienos režimo (dažnai šveisdavo dantis, iki dantenos imdavo kraujuoti). Tai labiau buvo susiję su jos individualybe nei fiziologija. Veržlumas ir poreikis dominuoti atsiliepia ir minkščiausioms organizmo dalims - skrandžiui bei kitiems gyvybiškai svarbiems vidaus organams, - ir kiečiausiems - dantims. Anai nuolat džiūdavo burna, liežuvis buvo veik baltas, o dantys - sausi kyšulėliai. Be nuolatinės seilės tėkmės, kuri nuplautų maisto liekanas, ėduonis greitai progresavo. Iki šios nakties, kai neramiai miegojo Bengore, Ana turėjo burnoje daugiau nei dvylika uncijų sidabro amalgamos plombų - tad nedažnai jai pasisekdavo, kad einant pro šalį nesureaguotų oro uostuose metalo detektoriai.

Per pastaruosius dvejus metus ji ėmė netekti dantų, kad ir kaip fanatiškai stengėsi juos išsaugoti: du viršutinius iš dešinės, tris apatinius iš kairės. Abiem atvejais ji išsirinko brangiausią, kokį tik buvo įmanoma, dantų tiltelį - kad jį įstatytų, turėjo nuvažiuoti į Niujorką. Chirurgas stomatologas pašalino išgędusias šaknis, atkalė dantenas iki matinės žandikaulio baltumos ir implantavo titano varžtus. Dantenos buvo susiūtos ir gražiai sugijo, - kai kurių žmonių organizmas atmeta metalo implantatus į kaulą, bet Ana Anderson dėl jų neturėjo jokio vargo, - su styrančiais iš jų dviem titano strypeliais. Kai audiniai visai sugijo, ant metalinių inkarėlių buvo užkabinti tilteliai.

Ji neturėjo galvoje tiek daug metalo kaip Gardas (į Gardo plokštelę oro uostų metalo detektoriai visada sureaguodavo), bet vis dėlto turėjo nemažai.

Tad ji miegojo ir nežinojo, kad priklauso itin ypatingam klubui: žmonių, kurie galėjo įžengti į dabartinį Heiveną, turėdami menkutį šansą išlikti gyvi.

14

Kitą rytą, aštuntą valandą, ji išvažiavo išsinuomotu automobiliu į Heiveną. Sykį pasuko neteisinga kryptimi, tačiau vis tiek pusę dešimtos pasiekė Trojos-Heiveno miestų ribą.

Prabudo jausdamasi nervinga ir pakiliai sudirginta it grynaveislė kumelė, risnojanti prie starto vartukų. Bet per paskutiniąsias penkiolika ar dvidešimt mylių iki Heiveno miesto ribos laukai aplinkui tapo bemaž tušti, mieguistai nokstantys vasaros karštyje be mažiausio vėjelio dvelksmo, ir tasai puikus laukimo ir įsitempusios nervinės parengties jausmas atslūgo. Jai įsiskaudėjo galvą. Iš pradžių tik vos tvinkčiojo, bet paskiau skausmas greitai sustiprėjo iki jai pažįstamų mažne migreniškų dūžių.

Ji perkirto miesto ribą ir įvažiavo į Heiveną.

Kai atsidūrė Heiven Vilidže, laikėsi tik savo valios jėga ir niekuo daugiau. Skausmas užplūsdavo galvą šleikštulį varančiomis bangomis. Sykį tartum išgirdo sau iš burnos pratrūkstant bjauriai iškreiptą muziką, bet, matyt, šitai buvo pagimdyta vaizduotės - dėl kažkokio neaiškaus galvos skausmo poveikio. Šiaip taip suvokė žmones, vaikštinėjančius miestuko gatvėmis, bet ne tai, kaip jie visi pasisukdavo pažiūrėti į ją... į ją ir paskiau vienas į kitą.

Kažkur miškuose girdėjo dudenant mašinas - garsas buvo tolimas, atsklindantis lyg per sapną.

“Katlasas” pradėjo vinguriuoti tuščiame kelyje iš vienos pusės į kitą. Vaizdas jai dvejinosi, trejinosi, vangiai vėl susieidavo į vieną, paskiau vėl imdavo dvejintis ir trejintis.

Nepastebimai jai iš lūpų kampučių nuvarvėjo kraujas.

Ji laikėsi tvirtai įsikibus vienos minties: *Tai šitame kelyje, palei 9-ąjį plentą, ir jos pavardė bus ant pašto dėžutės. Tai šitame kelyje...*

Laimė, kelias buvo tuščias. Heivenas miegojo rytmečio saulėje. Devyniasdešimt procentų užmiestinio transporto dabar buvo nukreipta aplinkiniais keliais, ir tatai Anai buvo gerai, nes jos automobilį pašėlusiai mėtė ir sukiojo, čia kairieji, čia dešinieji ratai vis pakeldavo nuo kelkraščio dulkių kamuolius. Pati nepajuto, kaip numušė posūkio rodyklę.

Jaunasis Ešlis Ruvolas pamatė ją artinantis ir su savo dviračiu išmintingu atstumu pasitraukė nuo kelio, stovėdamas jį apžergęs Džastino Hardo šiaurinėje ganykloje, kol ji pravažiavo.

(moteris čia moteris ir aš negaliu jos girdėti išskyrus tą skausmą)

Šimtas balsų atsakė jam guosdami.

(mes žinome Ešli viskas gerai... ššš... ššš)

Ešlis išsišiepė, apnuogindamas rausvas, lygias it kūdikio dantenas.

15

Jai supykino skrandį.

Kažkokiu būdu ji sugebėjo sustoti prie kelkraščio ir užgesinti variklį pirm nei jos pusryčiai išsiliejo lauk, vos tik vargais negalais jai pasisekė atlapoti dureles. Mirksnį kniūbsojo alkūnėmis atsirėmusi į pravirų automobilio durelių nuleistą langą, nepatogiai išsilenkusi laukan, josios sąmonė ruseno nelyginant kibirkštėlė, kuriai savo ryžtu neleido užgesti. Galop ji įstengė atsitiesti ir užtrenkti dureles.

Apdujusi ir sutrikusi pagalvojo, kad veikiausiai tai pusryčiai - prie galvos skausmų buvo pripratusi, bet jų metu beveik niekad nevemdavo. Pusryčiai toje blakynėje su pretenzijomis į geriausią Bengoro viešbutį. Tie išperos ją apnuodijo.

Galbūt aš mirštu... o, Dieve, taip, tikrai toks jausmas, lyg aš mirštu. Bet jeigu ne, *tai aš su jais bylinėsiuos nuo čia iki Aukščiausiojo Teismo. Jeigu aš išgyvensiu, jie dar pasigailės, kad jų motinos susipažino su jų tėvais.*

Galbūt toji mintis tiek suteikė Anai stiprybės, jog ji vėl pasijuto pajėgi užvesti mašiną. Slinko trisdešimt penkių mylių per valandą greičiu, dairydamasi pašto dėžutės su užrašu ANDERSON. Jai toptelėjo siaubinga mintis. O kas, jeigu Bobė uždažė savo pavardę ant pašto dėžutės?

Kai kaip reikiant pamąstai, tatai atrodo ne taip jau beprotiška. Juk ji galėjo įtarti, kad Sesytė pasirodys, o toji bevalė šepšelė jos bijojo. Dėl savo būklės negalėjo sustojinėti prie kiekvienos sodybos pakeliui, teiraudamasi Bobės (ne kažin kiek ir susilauktų pagalbos iš tų kaimiečių Bobės kaimynų, jeigu jau spręsti pagal tą asilą, su kuriuo ji kalbėjosi telefonu), ir...

Bet štai pagaliau: R. ANDERSON. O toliau gilumoje - sodyba, kurią ji buvo mačius tik fotografijose. Dėdės Frenko sodyba. Senojo Gariko ferma. Įvažiuojamajame keliuke stovėjo mėlynas sunkvežimis. Taip, *vieta* ta pati, bet šviesa kažkokia ne tokia. Artindamasi prie sodybos vidun vedančio keliuko, pirmąsyk šitai suvokė. Užuot jautusi triumfą, kurio tikėjosi šį momentą - triumfą plėšrūno, sugebėjusio pasivyti ir prispausti prie žemės savo grobį, - ji jautė sumaištį, netikrumą ir (nors netgi iš tikrųjų nesuvokė, kas tai per dalykas, nes tiek buvo jai nepažįstamas) lengvą baimės smilksnį.

Šviesa.

Šviesa kažkokia ne tokia.

Kai suvokė šitai, iškart vienas po kito iškilo daug kitų dalykų. Sprando sąstingis. Tamsūs prakaito ratilai jos suknelės pažastyse. Ir...

Ranka siekė tarpkojin. Užčiuopė nedidelę drėgmę, jau džiūstančią, ir automobilyje suuodė silpną amoniako kvapelį. Jau kurį laiką jis tvyrojo, bet tik dabar atsirito iki jos sąmonės.

Aš privariau, privariau į kelnes ir sėdėdama tame suknistame automobilyje jau spėjau pradžiūti...

(o šviesa, Ana)

Šviesa kažkokia ne tokia. Saulėlydžio šviesa.

O ne - dabar tik pusė dešimtos ry...

Bet šviesa tikrai saulėlydžio. To nenuneigsi. Nusivėmusi ji pasijautė geriau, taip... ir staiga suprato kodėl. Žinojimas visąlaik buvo čia pat, tikrai, tik reikėjo jį pastebėti - kaip prakaito dėmes suknelės pažastyse ar tą silpną džiūstančio šlapimo kvapelį. Ji pasijautė geriau, nes laikas, praėjęs nuo tada, kai ji užtrenkė dureles, iki to momento, kai ji vėl užvedė mašiną, truko ne sekundes ar minutes, bet valandas - ji praleido visą tą žiauriai karštą vasaros dieną savo automobilio orkaitėje. Pragulėjo mirtiname stupore ir jeigu tuomet, kai sustojo, būtų įjungtas "Katlaso" oro kondicionierius su visais uždarytais langais, ji būtų iškepusi nelyginant kalakutas per Padėkos dieną. Bet josios ančiai buvo bemaž tokie pat prasti kaip ir dantys, ir konservuotas oras, išskiriamas automobilių oro kondicionierių, juos dirgindavo. Žvelgdama į senąją fermą kraujo pritvinkusiomis akimis, ūmai ji suvokė, kad ši fizinė problema,

ko gero, išgelbėjo jai gyvybę. Ji važiavo atsidariusi visus keturis langus. Antraip...

Tai pagimdė antrą mintį. Ji prasėdėjo kiaurą dieną mirtiname stupore automobilyje, pastatytame kelkraštyje, *ir niekas nesustojo pasižiūrėti, kas jai yra.* Kad niekas per visas tas valandas nuo pusės dešimtos nepravažiavo tokiu svarbiu keliu kaip 9-asis plentas, ji tiesiog negalėjo patikėti. Nors čia ir toks užkampis. Jeigu Užkampiamiestyje tave pamato ištiktą bėdos, žmonės paprasčiausiai nenuspaudžia akceleratoriaus pedalo iki grindų ir nepralekia pro šalį, kaip niujorkiečiai, peržengiantys gulintį ant žemės nusilakėlį.

Vis dėlto, kas čia per miestas?

Vėl tasai neįprastas smilksmas - tartum aitri rūgštis nudegino skrandį.

Šįsyk ji atpažino tą pojūtį kaip baimę, sugriebė ją, nusuko jai sprandą... pribaigė. Vėliau, jeigu pasirodys tos baimės brolis, pribaigs ir jį, ir visus kitus giminiečius, tegul tik ateina.

Ji įvairavo mašiną kieman.

16

Ana anksčiau buvo susitikusi Gardnerį tik du kartus, bet jo veido niekad nepamiršo. Kad ir taip, bet ji vos atpažino Didįjį Poetą, nors buvo įsitikinusi, kad galėtų užuosti jį už keturiasdešimt jardų pavėjui tegul ir nelabai vėjingą dieną. Jisai sėdėjo priebutyje su dryžuotais trumparankoviais marškinėliais ir mėlynais džinsais, laikydamas rankoje atkimštą butelį škotiškojo. Jo veidą dengė trijų ar keturių dienų senumo šeriai, daugiausia žili. Akys buvo pasruvusios krauju. Nors Ana to nežinojo, - ir jai nė kiek nebūtų buvę svarbu, - Gardneris daugmaž tokios būklės buvo pastarąsias dvi dienas. Visi jo garbingi pasiryžimai nuėjo velniop, kai jis aptiko ant Bobės švarkelio šuns plaukus.

Su apdujusio girtuoklio abejingumu stebėjo, kaip automobilis įriedėjo į kiemą (tik per kelis colius neužkliudydamas pašto dėžutės). Stebėjo, kaip moteris išlipo, susvirduliavo ir minutę įsitvėrė į atviras dureles.

“Oho, - pagalvojo Gardneris. - Tai paukštis, tai lėktuvas, tai Superkalė, greitesnė už blogą naujieną, nuo kurios iškart susigūžia šeimynykščiai”.

Ana užtrenkė automobilio dureles. Mirksnį pastovėjo, driekdama ilgą šešėlį, ir Gardnerį užplūdo keistai pažįstamas jausmas. Ji atrodė kaip Ronas Kamingsas, kai šis būdavo apsinešęs ir mėgindavo nuspręsti, ar pajėgs pereiti per kambarį.

Ranka prisilaikydama Bobės sunkvežimio šono, Ana sunkiai žengė per priekinį kiemą. Praėjusi sunkvežimį, iškart siekė priebučio turėklų. Ji pakėlė galvą, ir Gardneris pagalvojo, kad įkypoje septintos valandos vakaro šviesoje moteris atrodė podraug sena ir nenusakomo amžiaus. Be to, ji atrodė bloga, dar pagalvojo jis - tulžinga ir gelsvai juosva nuo sunkios blogio naštos, vienu metu slegiančios ją iš išorės ir graužiančios iš vidaus.

Jis pakėlė škotiškąjį, nugėrė, užspringo deginančiu aitrėsiu. Paskiau palenkė butelio kaklelį jos linkui.

- Eigi, Sesytė! Sveika atvykus į Heiveną. O dabar, kai jau tiek pasakiau, patariu tau nešdintis iš čia kuo greičiau.

17

Ji užlipo du laiptelius, paskiau užkliuvo ir suklupo ant vieno kelio. Gardneris ištiesė jai ranką. Ji dėjosi jos nepamačius.

- Kur Bobė?

- Ne per geriausiai atrodai, - pastebėjo Gardneris. - Šitaip šiomis dienomis Heivenas veikia žmones.

- Viskas gerai, - atsakė ji, pagaliau pasiekdama priebutį. Sustojo ties juo, sunkiai alsuodama. - Kur jinai?

Gardneris palenkė galvą namo link. Pro vieną iš atdarų langų girdėjosi pastovus vandens šniokštesys.

- Po dušu. Mes abu kiaurą dieną dirbome miške ir buvo šiau... žiauriai karšta. Bobė mano, kad po dušu galima nuplauti purvą, - Gardneris vėl pakėlė butelį. - O aš manau, kad paprasčiausiai pakanka dezinfekcijos. Greičiau ir maloniau.

- Tu smirdi it padvėsus kiaulė, - pastebėjo Ana ir pajudėjo pro jį namo vidun.

- O mano uoslė, be abejo, ne tokia jautri kaip tavo, širdele, tu irgi turi savo nuosavą nors ir delikatų, bet visai pastebimą aromatą, - atkirto Gardneris. - Kaip prancūzai vadina šiuos nuostabius kvepalus? *Eau de Piss*?*

Ji piktai pasigręžė į jį ir supurškė. Žmonės - žmonės bent Jutikoje - šitaip su ja nekalbėdavo. Niekada. Bet, žinoma, jie pažinojo ją. Didysis Poetas, be abejo, sprendė apie ją pagal tą savąją sėklos talpyklę - vietinę Heiveno įžymenybę. Ir be to, jis buvo girtas.

---

* Šlapimo vanduo *(pranc.)*.

- Na, - pasakė Gardneris, pralinksmintas bet podraug ir šiek tiek sunerimęs nuo jos žaižaruojančio žvilgsnio, - juk tai tu prašnekai apie aromatus.

- Taip, aš, - pamažu prakošė ji.

- Galbūt mums reikėtų pradėti iš naujo, - su apgirtusiu mandagumu pasiūlė jis.

- Ką pradėti iš naujo? Tu - Didysis Poetas. Tu - tas girtuoklis, kuris pašovė savo žmoną. Neturiu ką tau pasakyti. Atvykau dėl Bobės.

Taiklus šūvis ta užuomina apie žmoną. Pamatė, kaip jo veidas sustingo, ranka sugniaužė butelio kaklelį. Jisai stovėjo tartum laikinai pamiršęs, kur esąs. Ji apdovanojo jį saldžia šypsena. Tas šmaikštus sąmojis apie *Eau de Piss* įgėlė, bet kad ir nesveikuojanti, ji save laikė taškais pirmaujančia.

Viduje dušo šnaresys nutilo. Ir - o gal jam tik taip pasirodė - Gardneriui kilo toks jausmas, jog Bobė klausosi.

- Tu visad mėgai operuoti be nuskausminamųjų. Man regis, iki šiol aš patirdavau tik bandomąsias chirurgines intervencijas, tiesa?

- Galbūt.

- Kodėl dabar? Po tiekos metų, kodėl ėmei ir pasirinkai atvykti *dabar?*

- Ne tavo reikalas.

- Bobė - mano reikalas.

Jie įsispitrijo vienas į kitą. Jinai gręžė jį savo žvilgsniu, laukė, kol jis nuleis akis. To neįvyko. Staiga jai toptelėjo, kad jeigu nieko daugiau nepasakius pasuktų vidun į namus, ko gero, jis pabandytų pastoti jai kelią. Nieko jam iš to neišeitų, bet gal bus paprasčiau atsakyti į jo klausimą. Pagaliau, koks skirtumas?

- Atvykau parsivežti ją namo.

Vėlei tyla.

Negirdėti žiogų.

- Leisk man kai ką tau patarti, Sesyte Ana.

- Palik mane ramybėje. Jokių saldainių iš nepažįstamųjų, jokių patarimų iš girtuoklių.

- Padaryk būtent tai, ką aš tau pasakiau, kai tik išlipai iš automobilio. Nešdinkis. Dabar. Paprasčiausiai *išvažiuok.* Šiuo metu čia ne per geriausia vieta būti.

Jo akyse buvo kažkas, - kažkas be galo garbinga, - ir tai vėl sugrąžino ankstesnį jos šiurpulį ir tą neįprastą sąmyšį. Visą dieną buvo palikta gulėti nualpusi savo automobilyje kelio pakraštyje. Kas per žmonės galėjo taip pasielgti?

Paskiau prabudę tikrieji charakterio bruožai Anai pradėjo nuslopinti šias mažytes abejones. Jeigu ji norėjo, kad kas įvyktų, buvo tą užsibrėžus, tas ir privalėjo įvykti; taip visados buvo, yra ir bus, aleliuja, amen.

- Gerai, drauguži, - pasakė ji. - Tu man davei patarimą ir aš atsilyginsiu tuo pačiu. Aš įeisiu į tą lūšną, ir už dviejų minučių kils toks sujudimas, jog mėšlas lakstys į visas puses. Patariu tau išeiti ir pasivaikščioti, jeigu nenori būti aptaškytas. Atsisėsk kur nors ant uolos ir stebėk saulėlydį ar nusispaudinėk save, ar kurk rimus, ar daryk tai, ką daro Didieji Poetai, stebėdami saulėlydį. Bet privalai laikytis atokiai nuo to, kas vyksta šiuose namuose, nesvarbu kas. Tai tarp Bobės ir manęs. Jeigu pasimaišysi mano kelyje, suplėšysiu tave į skutelius.

- Heivene veikiau tu būsi plėš*oma* nei plėš*ytoja.*

- Na, aš dar turiu pati tai pamatyti, nors ir nesu nuo Misūrio, - pasakė Ana ir pasuko į duris.

Gardneris pamėgino darsyk.

- Ana... Sesyt... Bobė nebe tokia pati. Ji...

- Eik, pasivaikštinėk, žmogeli, - metė Ana ir įžengė vidun.

18

Langai buvo atdari, bet kažkodėl užuolaidos nuleistos. Kartkartėmis lengvas vėjelis sujudindavo jas ir šiek tiek įtraukdavo į langų angas. Kai taip atsitikdavo, jos panėšėjo į laivo bures, tai išsipučiančias, tai vėl subliūkštančias. Ana pauostė ir suraukė nosį. Fui! Vieta dvokė nelyginant narkomanų lindynė. Iš Didžiojo Poeto ji šito būtų galėjus tikėtis, betgi jos sesuo buvo geriau išauklėta. Čia tikra kiaulidė.

- Sveika, Sesyt!

Ji pasisuko. Mirksnį Bobė atrodė tik šešėlis, ir Anai širdis pašoko gerklėn, nes kažkas keista buvo tame pavidale, kažkas visai ne taip...

Paskiau ji išvydo neryškų baltą sesers chalato kontūrą, išgirdo lašant vandenį ir suprato, kad Bobė ką tik iš dušo. Buvo bemaž visai nuoga. Gerai. Bet pasitenkinimą Ana jautė ne tokį didelį, kaip tikėjosi. Nerimas liko - jos jausmas, kad tas pavidalas tarpdury kažkoks *ne toks.*

Šiuo metu čia ne per geriausia vieta būti.

- Tėtis mirė, - pasakė ji, stengdamasi įtempti žvilgsnį, kad geriau matytų. Bet kad ir kaip stengėsi, Bobė liko tik neaiški figūra duryse, kurios jungė svetainę su - kaip ji spėjo - vonia.

- Žinau. Njutas Berindžeris paskambino ir pasakė man.

Kažkas jos balse. Kažkas netgi dar esmingiau pasikeitę nei neryškaus jos pavidalo įtaigume. Paskiau Anai paaiškėjo. Ir tai sukėlė nema-

lonų sukrėtimą bei dar didesnį išgąstį. Bobės balse nesigirdėjo baimės. Pirmąsyk gyvenime sesuo, atrodo, jos nesibijojo.

- Palaidojome jį be tavęs. Tavo motina mažne numirė, kai tu neparvažiavai namo, Bobe.

Tikėjosi, kad Bobė ims gintis. Tačiau sulaukė tik tylos.

Dėl Dievo, išeik ten, kur galėčiau tave matyti, bailele!

Ana... Bobė nebe tokia pati...

- Prieš keturias dienas ji nukrito nuo laiptų ir susilaužė šlaunikaulį.

- Nejaugi? - abejingai paklausė Bobė.

- Tu vyksi su manimi namo, Bobe, - norėjo savo balsui suteikti jėgą, tačiau pati išsigando išgirdus jo šaižų silpnumą.

- Tai tavo dantys padėjo tau čia patekti, - pratarė Bobė. - Žinoma! Turėjau apie tai pagalvoti!

- Bobe, prieik arčiau, kad galėčiau tave matyti!

- Nejaugi to nori? - jos balse suskambo keista pašaipos gaidelė. - Nežinau, ar tikrai taip.

- Liaukis krušus man smegenis, Bobe! - trūkčiojamai pakėlė ji balsą.

- O, tik paklausyk! - atsiliepė Bobė. - Niekad nemaniau, kad kažką panašaus išgirsiu iš tavęs, Ana. Po visų tų metų, kai kamavai mane... mus *visus*. Betgi gerai. Jeigu tu taip reikalauji. Jeigu tu reikalauji, puiku. Tiesiog puiku.

Nebenorėjo jos pamatyti. Staiga Ana nebenorėjo nieko, tik bėgti - bėgti, kol atsidurs toli nuo šios šešėlių karalystės ir nuo šio miesto, kur tave palieka kiaurą dieną gulėti nualpusią pakelėj. Bet buvo jau per vėlu. Išvydo neaiškų savo jaunesniosios sesers rankos judesį, ir tą pačią akimirką, kai tyliai sušnarėdamas nuslydo chalatas, užsidegė šviesa.

Dušas buvo nuplovęs visą makijažą. Bobės galva ir kaklas buvo permatomi nelyginant drebučiai. Išpampusios krūtys kūpsojo išorėn, tartum susiliedamos į vieną bespenę kūno atodangą. Bobės pilve Ana matė neaiškius organų kontūrus, visai nepanašius į žmogiškuosius - jais tekėjo skystis, bet jis atrodė žalias.

Už Bobės kaktos išvydo virpčiojantį smegenų maišelį.

Bobė išsišiepė bedante šypsena.

- Sveika atvykus į Heiveną, Ana, - tarė.

Sesytė žingtelėjo atgal tarytum kokiame neryškiame sapne. Pabandė sušukti, bet jai stigo kvapo.

Bobės tarpukojyje tartum jūros žolės lingavo groteskiška čiuptuvėlių raizgalynė, prasikišanti iš jos makšties... bent iš tos vietos, kur kadais būta makšties. Ana nežinojo, ar toji dar ten tebėra, bet jai ir nerūpėjo. Pakako tos gilios įdubos, pakeitusios sesers šakumą. To...ir kaip tie čiuptuvėliai stiebėsi į ją... *siekė* jos.

Nuoga Bobė pradėjo eiti artyn. Ana mėgino trauktis ir užkliuvo už pakojos.

- Ne, - sukuždėjo ji, bandydama nuropoti šalin. - Ne... Bobe.. ne.

- Gerai, kad tu čia, - pasakė Bobė vis šypsodamasi. - Nesitikėjau tavęs sulaukti... anaiptol... bet, manau, surasim tau darbo. Vietų, kaip sakoma, tebėra.

- Bobe... - pasibaisėjusi šiaip taip dar įstengė ji pralementi, ir pajuto savo kūnu lengvai slankiojant čiuptuvėlius. Atšoko atgal, pabandė pasitraukti toliau... ir jie apsivijo jai apie riešus. Panašiais į nepadorią kopuliacijos parodiją judesiais Bobės šlaunys stumčiojosi į priekį.

GARDNERIS EINA PASIVAIKŠČIOTI

1

Gardneris pasinaudojo Anos patarimu ir išėjo pasivaikščioti. Tiesą sakant, sukorė visą kelią iki pat laivo miške. Pirmą sykį atsidūrė čia pats vienas, pagalvojo jis, ir greitai visai sutems. Jautė neaiškią baimę, nelyginant vaikas, einantis pro namus, kuriuose vaidenasi. Ar yra tenai šmėklų? Tominokerių praeities šmėklų? O gal ten viduje ir patys tikri tominokeriai, pristabdyto gyvybingumo būtybės tarsi užšaldyta ir išdžiovinta kava, tik ir laukiančios, kad būtų atitirpintos? Bet kas gi jie, vis dėlto?

Atsisėdęs ant žemės šalia pašiūrės, žvelgė į laivą. Po kurio laiko patekėjo mėnulis ir nušvietė jo paviršių dar labiau vaiduokliškai sidabriniu spindesiu. Atrodė keistai ir kartu labai gražiai.

Kas gi dedas vis čionai?

Manęs nedomina.

Nors kas būtų, nežinai.

Manęs nedomina.

Ei tyliau, garsus girdžiu, pažiūrėt visiem smalsu...

Gardneris užsivertė butelį ir godžiai nugėrė. Padėjo jį į šalį, persivertė kniūbsčias, paguldydamas tvinksinčią galvą ant rankų. Šitaip ir užmigo - miške, netoliese dailiai išsišovusios laivo apvalumos.

Išmiegojo tenai visą naktį.

Iš ryto ant žemės baltavo du dantys.

"Štai kas man už tai, kad miegojau taip arti jo", - pagalvojo niūriai, bet susilaukė bent vienos kompensacijos - visai neskaudėjo galvos, nors ištuštino penktadalį butelio škotiškojo. Jau anksčiau buvo pastebėjęs, kad be visų kitų savybių laivas - ar jo generuojamas atmosferos pokytis - iš labai artimo nuotolio, atrodo, gebėjo apsaugoti nuo pagirių.

Nenorėjo palikti savo dantų čia taip gulėti. Pasidavęs kažkokiai neaiškiai paskatai, koja užkapstė juos žemėn. Šitai darydamas, jis vėl pagalvojo: "Vaidinti Hamletą - tai prabanga, kurios tu nebegali sau leisti, Gardai. Jeigu tu labai greitai - man regis, per ateinančią dieną ar panašiai - nepasiryši vienon ar kiton pusėn, tai tau nebeliks nieko kita, kaip žygiuoti kartu su jais visais".

Jis pažvelgė į laivą, pagalvojo apie gilią lomą, besitęsiančią pagal jo lygų, nesubraižytą šoną ir vėl pagalvojo: "Greitai pasieksime liuką, jeigu toksai yra... Ir kas tada?"

Užuot ieškojęs atsako, pasuko namų link.

2

"Katlasas" buvo dingęs.

- Kur tu buvai praeitą naktį? - paklausė Bobė Gardnerį.

- Miegojau miške.

- Tu kaip reikiant nusigėrei? - paklausė Bobė stebėtinai švelniai. Jos veidas vėl buvo tamsus nuo makijažo. Ir Bobė vilkėjo marškiniais, kurie atrodė keistai laisvi ir kabantys it maišas; šįryt jam, regis, paaiškėjo kodėl. Jos krūtinė stambėjo. Krūtys pradėjo atrodyti ne kaip du atskiri dalykai, o kaip vientisas junginys. Tai priminė Gardneriui vyrukus kultūristus, pumpuojančius savo raumenis.

- Nelabai. Vieną ar du gurkšnelius ir atsijungiau. Šįryt jokių pagirių. Ir jokių vabzdžių įkandimų, - jis pakėlė rankas, tamsiai įdegusias iš viršaus, baltas ir keistai pažeidžiamas iš apačios. - Bet kurią kitą vasarą, ryte prabustum toks vabzdžių sukandžiotas, jog nebegalėtum atsimerkti. Bet dabar jie dingę. Kaip ir paukščiai. Ir žvėrys. Faktiškai, Roberta, tas daiktas, regis, atstumia visa, išskyrus tokius kvailius kaip mes.

- Tu persigalvojai, Gardai?

- Vis klausi ir klausi mane to, nepastebėjai?

Bobė nieko neatsakė.

- Girdėjai vakar per radiją naujienas? - jis žinojo, kad ji negirdėjo. Bobė nematė, negirdėjo, neturėjo galvoje nieko kita, tik laivą. Tad visai nenuostabu, kad papurtė galvą. - Kariuomenė telkiama Libijoje. Vėl susirėmimai Libane. Amerikos dalinių perdislokavimas. Rusai vis gar-

siau ir garsiau rėkia dėl informacijos apdorojimo sistemų. Visi mes tebesėdime ant parako statinės. Nuo 1945-ųjų ničniekas nepasikeitė. Paskiau tu savo užkampyje atrandi *deus ex machina* ir dabar tu vis nori sužinoti, ar aš dėl to persigalvojau.

- *Nepersigalvojai?*

- Ne, - papurtė galvą Gardneris, pats nežinodamas, meluoja jis ar sako tiesą, bet labai džiaugėsi, kad Bobė negali skaityti jo minčių.

O, nejau negali? Manau, gali. Ne itin daug, bet daugiau nei praeitą mėnesį... su kiekviena diena vis daugiau. Nes dabar tu irgi "tampi". Persigalvojai? Juokai, po šimts, tu netgi negali nieko sugalvoti!

Bobė nuleido tai negirdom ar bent atrodė, kad nuleido. Pasisuko į krūvą rankinių padargų, suverstą priebučio kampe. Gardneris pastebėjo, kad per neapsižiūrėjimą ji nenusidažė plotelio tuoj po dešiniąja ausimi - tai buvo ta pati vieta, kurią palieka ir vyrai skusdamiesi. Su liguista nuostabos stoka jisai sumojo, kad gali įžvelgti Bobės vidų - jos oda pasikeitė, tapo pusiau permatoma lyg drebučiai. Per pastarąsias kelias dienas Bobė sustorėjo, pažemėjo - ir tie pokyčiai ėjo spartyn.

"Dieve, - pagalvojo jis, pasibaisėjęs, su apkartusiu linksmumu, - vadinasi, šitai atsitinka, kai tampi tominokeriu? Pradedi atrodyti kaip kas nors, patekęs į šlykštaus didžiulio atominio išlydžio zoną?"

Bobė, kuri buvo pasilenkusi prie padargų ir rinko juos glėbin, greitai atsisuko ir įtariu veidu pažvelgė į Gardnerį.

- Ką?

Aš pasakiau judam, tinginėle, aiškiai pasiuntė mintį Gardneris, ir toji įtari, sutrikusi jos veido išraiška virto vangia šypsenėle.

- Gerai. Tad padėk man juos paimti.

Ne, žinoma, stipraus gama spinduliavimo aukos netampa permatomos kaip Klodas Reinsas "Nematomame žmoguje"*. Jie nepradeda coliais trumpėti, kūnui deformuojantis ir storėjant. Tačiau taip, jie linkę netekti dantų, plaukai jiems linkę slinkti - kitaip tariant, abiem atvejais pasireiškia tam tikras fizinis "tapsmas".

Jis vėl pagalvojo: "Susipažinkit, naujasis bosas. Toks pat kaip senasis".

Bobė vėl įdėmiai žvelgė į jį.

Taip, nebetenku manevravimo erdvės. Ir sparčiai.

- Ką tu pasakei, Gardai?

- Pasakiau: "Eime, bose".

Po ilgos pauzės Bobė linktelėjo:

- Taip, - tarė, - diena bėga.

---

* Amer. rež. Dž. Veilo klasikinis mokslinės fantastikos filmas, pastatytas pagal H. Velso apsakymą (1933).

3

Juodu išvažiavo kasti "Tomketu". Jis neskrido - kaip to berniuko dviratis filme *E. T.;* Bobės traktorius niekad kinematografiškai nesklandys mėnulio fone, šimtus pėdų viršum stogų. Bet jis tyliai ir patogiai skriejo pakilęs aštuoniolika colių virš žemės, o jo dideli ratai sukosi pamažu kaip besustojantys propeleriai. Tai darė kelionę velniškai patogią. Gardas vairavo, Bobė stovėjo už jo ir mynė sankabą.

- Tavo sesuo išvažiavo? - paklausė Gardneris. Nebuvo reikalo šaukti. "Tomketo" variklis dirbo su vos girdimu tolimu murkesiu.

- Teisingai, - linktelėjo Bobė, - ji išvažiavo.

Vis dar nė velnio nemoki meluoti, Bobe. Ir, man regis, - tikrai man regis, - kad girdėjau jos klyksmą. Kaip tik prieš tai, kai įsukau į keliuką, vedantį gilyn į mišką. Kiek reikia, kad tokia pasipūtusi, grynakraujė, į kiaušus kimbanti kalė kaip Sesytė šitaip sustūgtų? Kaip blogai jai turėjo būti?

Atsakyti lengva. Labai blogai.

- Ji niekad nebuvo iš tokių, kad grakščiai pasišalintų, - pasakė Bobė, - arba leistų kam kitam būti grakščiam, jeigu tik tai nuo jos priklausė. Žinai, ji atvyko mane parsivežti namo... Atsargiai, Gardai. Kelmas, jis aukštas.

Gardneris nustūmė pavarų perjungimo svirtį iki pat viršaus."Tomketas" pakilo dar tris colius, peršokdamas per aukštą kelmą. Kliūčiai likus užpakalyje, jis atleido ranką, ir "Tomketas" vėl nusmuko iki ankstesniojo lygio - aštuoniolikos colių virš žemės.

- Taip, tiesiog ji atvyko su savo brizgilu ir apynasriu, - pasakė Bobė, ir jos balse nuskambėjo šiokia tokia nuostaba. Taip, buvo laikas, kai ji būtų mane išsivežusi. O dabar, esant tokiai dalykų padėčiai, ji neturėjo jokių šansų.

Gardneriu perbėgo šaltis. Juk visaip galima suprasti tokią pastabą, tiesa?

- Vis tiek aš nustebęs, kad tau teprireikė vieno vakaro ją įtikinti, - pasakė Gardneris. - Laikiau Patriciją Makardl bloga, bet prieš tavo seserį senutė Patė atrodo kaip Anetė Funičelo*.

- Aš tiktai nusišluosčiau dalį šio makijažo. Kai ji pamatė, kas po juo, sukliko ir pabėgo taip greitai, jog pamanytum, kad kulnuose turėjo raketas. Iš tiesų buvo gana linksma.

---

* Anette Funicello - buvusi populiarių TV vaikiškų laidų vedėja, vėliau kino aktorė; susirgusi išsėtine skleroze, tapo visų ja sergančiųjų atstove, kovojant dėl savo socialinės padėties pagerinimo.

Panašu į tiesą. Taip panašu į tiesą, jog pagunda ja patikėti buvo beveik nenugalima. Jeigu tik išleisi iš akių tą paprastą faktą, jog kalbamoji ledi negalėjo niekur skubiai pasišalinti niekieno nepadedama. Ledi vos įstengė vaikščioti nepadedama.

"Ne, - pagalvojo Gardneris. - Niekur ji neišvyko. Vienintelis klausimas - ar tu ją nužudei, ar ji tenai toje prakeiktoje stoginėje su Piteriu".

- Kiek dar tęsis fiziniai pokyčiai, Bobe? - paklausė Gardneris.

- Ne kažin kiek ilgai, - atsakė Bobė, ir Gardneris vėl pagalvojo, kad Bobė niekad nemokėjo kaip reikiant meluoti. - Štai ir atvažiavom. Pastatyk jį prie pašiūrės.

4

Kitą vakarą jie baigė darbą anksti - karštis vis laikėsi, ir nė vienas jų nesijautė pajėgus ištverti, kolei išblės paskutinė dienos šviesa. Juodu sugrįžo namo, pastumdė šakutėmis lėkštėse maistą ir dargi kiek pavalgė. Suplovęs lėkštes, Gardneris pasakė ketinąs pasivaikščioti.

- O? - pratarė Bobė, nužvelgdama jį ta įtaria išraiška, kuri dabar jai buvo įprasta. - Manyčiau, kad šiai dienai jau pakankamai prisimankštinai.

- Saulė nusileidus, - lengvu tonu pasakė Gardas, - dabar vėsiau. Nėra vabzdžių. Ir... - jis nekaltai pažvelgė į Bobę, - jeigu aš išeisiu į priebutį, vėl pasiimsiu butelį. O jeigu pasiimsiu butelį, nusigersiu. Jeigu ilgai pasivaikščiosiu ir grįšiu namo pavargęs, gal vieną naktį nuvirsiu lovon blaivas.

Visa tai buvo tam tikru mastu tiesa... bet jos viduje slypėjo kita tiesa - kaip viena kiniška dėželė viduj kitos. Gardneris pažvelgė į Bobę laukdamas, ar ši puls ieškoti tos vidinės dėželės.

Nepuolė.

- Gerai, - pasakė, - bet juk žinai, kad man visai nesvarbu, kiek tu geri, Gardai. Aš tavo draugė, ne žmona.

Ne, tau nesvarbu, kiek aš geriu - juk padarei taip, kad man būtų lengva gerti, kiek lenda. Nes tai mane neutralizuoja.

Jis nuėjo palei 9-ąjį plentą pro Džastino Hardo sodybą, ir kai pasiekė Nistos kelią, pasuko kairėn ir smagiu žingsniu judėjo pirmyn, lengvai mosikuodamas rankomis. Darbas pastarąjį mėnesį jį sustiprino labiau nei būtų galėjęs patikėti - ne taip seniai netgi toksai kaip šis dviejų mylių žygis būtų palikęs jį vatinėmis kojomis ir uždususį.

Vis dėlto keista. Jokie lėliai nesveikino nusileidžiančių sutemų; joks šuo nesulojo ant jo. Daugelis namų stūksojo tamsūs. Joks televizorius nemirgėjo už tų kelių apšviestų langų, pro kuriuos jis praėjo.

"Kam reikia Barnio Milerio* pakartojimų, kai, užuot tai žiūrėjęs, gali "tapti"? - pagalvojo Gardneris.

Kai pasiekė ženklą, skelbiantį KELIO PABAIGA UŽ 200 JARDŲ, jau buvo bemaž visai sutemę, bet kilo mėnulis, ir naktis žadėjo būti labai šviesi. Kelio gale jis atsidūrė į sunkią grandinę, ištemptą tarp dviejų stulpų. Ant jos kabojo surūdijęs, kulkų išvarpytas ženklas NEITI. Gardneris peržengė grandinę, patraukė toliau ir netrukus stovėjo prie apleisto žvyro karjero. Mėnulio šviesa ant jo piktžolėmis apželusių šlaitų bolavo it kaulas. Tyla tvyrojo tokia, jog Gardneriui net ėmė dilgčioti pakaušį.

Kas jį čia atvedė? Jo paties "tapsmas", taip jisai spėjo, kažkas, ką perėmė iš Bobės proto, pats visai to nesuvokdamas. Matyt, tai, kadangi, kad ir kas jį čia atvedė, buvo gerokai stipresnis už paprastą nuojautą.

Kairėje, nepaliestos žvyro baltumos fone ryškėjo storas trikampis randas. *Šioje* vietoje žvyras buvo judintas. Gardneris priėjo arčiau, po batais gurgždėjo akmenėliai. Suleido rankas į šviežesnį žvyrą, nieko neaptiko, pakasė greta, pasislinko toliau, išrausė trečią duobelę - irgi nieko...

O, ei, minutėlę!

Jo pirštai praslydo kažkuo pernelyg lygiu, kad tai galėtų būti akmuo. Širdis greitai sustuksėjo, jis pasilenkė, bet nieko nesisekė įžiūrėti. Gailėjosi, kad nepasiėmė žibintuvėlio, bet šitai veikiausiai būtų sukėlę Bobei dar daugiau įtarimų. Pakasė plačiau, leisdamas žemėms riedėti ir brazdėti šlaito nuolydžiu.

Išvydo, kad atkasė automobilio priekinį žibintą.

Gardneris žvelgė į jį, apimtas kažkokio niūraus, juodo linksmumo. "ŠTAI kaip surandi ką nors tokio žemėje, - pagalvojo jis. - Surandi kažkokią keistą iškaseną. Tik man neprireikė už jos užkliūti, tiesa? Aš žinojau, kur ieškoti".

Jisai suskato kasti greičiau, ropšdamasis įkalnėn ir svaidydamas žemes sau pro tarpkojį it šunytis, besistengiantis išrausti kaulą; nekreipė dėmesio į tvinkčiojančią galvą, nekreipė dėmesio į rankas, kurios iš pradžių nusibrozdino, paskiau ėmė perštėti ir kraujuoti.

Jam pasisekė nuvalyti lygų "Katlaso" kapoto plotelį tuoj virš dešiniųjų priekinių žibintų, kur galėjo patogiau atsistoti, ir tada darbas pajudėjo sparčiau. Bobė ir jos draugužiai kuo puikiausiai atliko eilinę laidojimo procedūrą. Gardneris grybšniais sėmė purų žvyrą, paskiau kojomis stūmė jį žemyn nuo automobilio. Akmenukai brazdinosi ir brūžino-

---

* Barney Miller - personažas (detektyvų kapitonas) iš populiaraus televizijos serialo "Niujorko policijos nuovada".

si į metalą. Burna jam išdžiūvo. Prisikasė iki priekinio stiklo ir, tiesą sakant, nežinojo, kas geriau - pamatyti ką nors ar nieko nepamatyti.

Jo pirštai vėl perbraukė lygų paviršių. Neleisdamas sau sustoti ir pagalvoti, - kad jo vėl neprislėgtų kraupi šios vietos tyla, nes tada paprasčiausiai apsisuktų ir pabėgtų, - jis nuvalė priekinio stiklo plotelį ir pažvelgė vidun, delnais padaręs stogelį virš stiklo, kad nekliudytų mėnesienos spindesys.

Nieko.

Anos Anderson išsinuomotasis "Katlasas" buvo tuščias.

Gal jie bus įkišę ją bagažinėn. Faktiškai tu dar nieko tikro nežinai.

Tačiau jis pagalvojo, kad žino. Logika jam kuždėjo, kad Anos kūno bagažinėje nėra. Kodėl jiems būtų reikėję taip vargintis? Bet kas, atradęs šiame apleistame žvyro karjere užkastą naujutėlaitį automobilį, galėjo palaikyti tai ganėtinai įtartina, kad apžiūrėtų bagažinę... ar paskambintų policijai, kuri pati tai padarytų.

Šiaip ar taip, niekas Heivene dėl to nepakels triukšmo. Dabar jie turi svarbesnių rūpesčių nei žvyro karjeruose užkasti automobiliai. Ir jeigu kas nors iš miestiečių jį aptiktų, mažiausiai tikėtina, kad skambintų policijai. Tai reikštų, kad atvyktų pašaliečiai, o šią vasarą Heivene mums nereikia jokių pašaliečių, tiesa? Išmesk iš galvos tą mintį.

Taigi jos nėra bagažinėje. Paprasta logika. QED.

O gal žmonės, kurie tai padarė, neturėjo tokios tvirtos logikos kaip tu, Gardai?

Tai irgi mėšlina nesąmonė. Jeigu jisai sugeba daiktus matyti trim aspektais, tai išdykę Heiveno Vaikučiai - dvidešimt trim. Jie nesužlugdė pokšto.

Gardneris keliais nuslinko iki kapoto krašto ir nušoko žemyn. Dabar juto savo nubrozdintas, degančias rankas. Grįžęs namo, turės išgerti porą aspirino tablečių ir rytą nuslėpti nuo Bobės žaizdas - privalės dieną mūvėti pirštinėm. *Visą* dieną.

Anos automobilyje nebuvo.

Tad kur Ana? Žinoma, stoginėje. Gardneris ūmai sumojo, kodėl čia atėjo - ne vien tam, kad patvirtintų mintį, perimtą iš Bobės galvos (jeigu iš tikrųjų ją perėmė; o gal tik jo pasąmonė paprasčiausiai užfiksavo tą vietą kaip parankiausią greitai nusikratyti automobiliu), bet ir tam, kad jam reikėjo įsitikinti, jog tikrai tai buvo stoginė. Reikėjo. Kadangi jis privalėjo apsispręsti ir dabar žinojo, kad netgi matydamas Bobę keičiantis į kažkokį nežmogišką padarą negalės prisiversti tą padaryti - taip, jis vis dar norėjo iškasti laivą, iškasti ir juo pasinaudoti, taip labai norėjo.

Kol galės galutinai apsispręsti, turi pasižiūrėti, kas yra Bobės stoginėje.

5

Pusiaukelėje atgalios jisai šaltoje, apgaulingoje mėnesienoje staiga sustojo, priblokštas klausimo - kodėl jie vargino s slėpdami automobilį? Tam, kad žmonės iš nuomos punkto praneštų jį dingus ir Heivenan sugūžėtų dar daugiau policijos? Ne. Žmonės iš "Hertz" ar "Avis" gali daug dienų netgi nežinoti, kad jis dingo, o dar ilgiau užtruktų, kol kopai atsektų čionai Anos šeimyninius ryšius. Mažų mažiausia savaitę, o panašiau - dvi. O iki to laiko, pagalvojo Gardneris, Heivenas visai bus atsikratęs rūpesčio dėl pašaliečių įsikišimo.

Tad nuo ko paslėptas automobilis?

Nuo tavęs, Gardai. Jie paslėpė jį nuo tavęs. Jie vis dar nenori, kad tu žinotum, kam yra pasiryžę, kai iškyla reikalas gintis. Jie paslėpė jį, o Bobė pasakė tau, kad Ana išvažiavo.

Jisai sugrįžo, vartydamas mintyse tą pavojingą paslaptį nelyginant kokią brangenybę.

LIUKAS

1

Tai atsitiko dviem dienomis vėliau, kai Heivenas, išdrikęs ir alpėjantis, plytėjo po karšta rugpjūčio saule. Atėjo šuniškos dienos, tik, žinoma, Heivene nebuvo likę šunų - nebent vienas Bobės Anderson stoginėje.

Gardas ir Bobė darbavosi iškasos dugne, kuri dabar buvo šimto septyniasdešimties pėdų gylyje - vieną šios ekskavacijos šoną sudarė laivo korpusas, o kitame, pridengtas sidabraspalvio tinklelio kryžmių, buvo atsivėręs skerspjūvis plono dirvos sluoksnio, molio, skalūno, granito ir akyto vandeningojo klodo. Geologui tai būtų patikę. Abu vilkėjo džinsais ir jūreiviškais marškinėliais. Žemės paviršiuje tvyrojo tvankus karštis, bet čia apačioje buvo vėsu - Gardneris jautėsi nelyginant vabalas, ropojantis vandens aušintuvo šonu. Ant galvos jis turėjo šalmą su žibintuvėliu, kuris buvo pritvirtintas sidabrine lipnia juosta. Bobė perspėjo jį naudotis šviesa kuo taupiau - baterijas vis sunkiau gauti. Abi ausis buvo užsikimšęs vata, mat dideliems uolienos gabalams atkirsti jis naudojosi pneumatiniu grąžtuvu. Bobė kitame iškasos gale darė tą patį.

Tą rytą Gardneris ją paklausė, kodėl jiems reikia gręžti.

- Man geriau patiko dirbti su radijo sprogdintuvu, Bobe, vaikuti mano, - pasakė jis. - Mažiau skausmo, įtampos amerikiečio makaulei - supranti, ką noriu pasakyti?

Bobė nenusišypsojo. Regis, podraug su plaukais ji ėmė pamesti ir humoro jausmą.

- Mes dabar per arti, - pasakė Bobė. - Vartodami sprogmenis, galėtume pažeisti ką nors, ko mums nesinorėtų.

- Liuką?

- Liuką.

Gardneriui gėlė pečius, taip pat ir plokštelę galvoje, - tai tikriausiai buvo susiję su smegenimis, plieną juk negali gelti, bet visad šitaip atrodydavo, kai jis būdavo čia apačioje, - todėl tikėjosi, kad Bobė netrukus duos signalą, jog jau laikas priešpiečių pertraukėlei.

Gardas leido gręžtuvui kalenti ir skverbtis arčiau laivo, pernelyg neimdamas į galvą, kad įbrėš dulsvai sidabrinį paviršių. Kaip jis patyrė, reikia būti atidžiam, kad grąžto galas pernelyg stipriai neatsidaužtų į korpusą, nes tada būdavo linkęs atšokti, ir jei tik neapsižiūrėsi - tuoj nuplėš tau koją. Patsai laivas buvo toks pat nepažeidžiamas šiurkščiam grąžto pabučiavimui kaip ir sprogmenims, kuriuos Gardas ir procesija jo pagalbininkų naudojo. Taigi bent nebuvo pavojaus pažeisti krovinį.

Gręžtuvas palietė laivo paviršių - ir staiga jo kulkosvaidiškas griausmas perėjo į šaižų žvygesį. Jam pasirodė, kad pamatė nuo pulsuojančio, neryškaus gręžtuvo galo parūkstant dūmelį. Pasigirdo trakštelėjimas. Kažkas praskriejo jam pro galvą. Visa tai atsitiko greičiau nei per sekundę. Jis išjungė gręžtuvą ir pamatė, kad beveik visas grąžto galas dingęs. Jo rankose liko tik dantytas strypas.

Apsisukęs Gardneris pamatė, kad toji dalis, kuri praskriejo jam pro veidą, įstrigo į iškasos molinę sieną. Dailiai į dvi dalis buvo perkirtęs tinklelio valą. Gardą ištiko pavėluotas šokas - keliai jam sulinko, vos neparversdami ant žemės.

Nekliudė manęs per plaukelį. Nei daugiau, nei mažiau. Mama!

Pabandė ištraukti lūžgalį iš uolos, ir iš pradžių pamanė, kad jis nepasiduos. Paskiau pradėjo jį klibinti į visas puses. “Tartum trauktum iš žandikaulio dantį”, - pagalvojo jis ir isteriškai sukikeno.

Grąžto nuolauža pasidavė. Buvo nelyginant 45-o kalibro kulka, gal kiek didesnė.

Staiga pasijuto ties nuoalpio riba. Įsitvėrė ranka į tinkleliu padengtą iškasos sieną ir padėjo ant jos galvą. Užsimerkęs laukė pasaulį aplinkui nutolstant arba sugrįžtant. Neaiškiai suvokė, kad Bobės gręžtuvas irgi nutilo.

Pasaulis ėmė grįžti atgalios... ir Bobė purtė jį.

- Gardai? Gardai? Kas tau negera?

Jos balsas skambėjo nuoširdžiu rūpesčiu. Nuo jo Gardneriui užėjo absurdiškas noras pravirkti. Žinoma, jis buvo labai pavargęs.

- Mažne buvau peršautas į galvą 45-o kalibro grąžto nuolauža, - pasakė Gardneris. - Geriau pagalvojus, tai “Magnum 357”.

- Apie ką tu kalbi?

Gardneris jai padavė išluptą iš sienos skeveldrą. Bobė pažvelgė į ją ir švilptelėjo.

- Jėzau!

- Manau, Jis ir aš praradome ryšį. Tai jau antras sykis, kai mane mažne užmušė šitoj šikduobėj. Pirmas sykis buvo tada, kai tavo draugelis Endersas veik pamiršo nuleisti žemyn virvę po to, kai aš užtaisiau vieną iš tų radijo sprogdintuvų.

- Jis joks mano draugelis, - išsiblaškiusi atsakė Bobė. - Manau, jis menkysta... Gardai, į ką tu atsidaužei? Dėl ko tatai įvyko?

- Ką nori pasakyti? Į uolą! Į ką dar čia galima atsidaužti?

- Ar buvai arti laivo? - staiga Bobė ėmė atrodyti susijaudinus. Ne, dar daugiau - kone karštligiška.

- Taip, bet aš ir anksčiau užkliudydavau gręžtuvu laivą. Jis tik atšokdavo ir...

Bet Bobė nebesiklausė. Prišokus prie laivo parpuolė ir pirštais suskato kapstyti žvirgždą.

“Atrodo, lyg jis būtų garavęs, - pagalvojo Gardneris. - Jis...”

Jis čia, Gardai! Pagaliau čia!

Gardneris atsidūrė prie jos pirm nei sumojo, kad ji balsu neišsakė mintyse prieitos išvados; jis išgirdo ją savo galvoje.

2

Tikrai *kažkas yra,* pagalvojo Gardneris.

Nustūmusi į šalį uolienos gabalą, kurį Gardnerio gręžtuvas atskėlė prieš nulūždamas, Bobė galiausiai aptiko laivo paviršiuje liniją - vieną vienintelę liniją visoje toje milžiniškoje, niekuo nepasižyminčioje platybėje. Žvelgdamas į tą brūkšnį, Gardneris suprato Bobės jaudulį. Siekė ranka paliesti radinį.

- Verčiau nereikia, - griežtai sudraudė ji. - Prisimink, kas atsitiko anksčiau.

- Netrukdyk, - pasakė Gardneris. Nustūmė Bobės ranką ir palietė tą griovelį. Jo galvoje suskambo muzika, bet buvo prislopinta ir greitai nu-

tilo. Jam pasirodė, kad jaučia kaip savo lizduose vibruoja dantys, ir Gardneris spėjo, kad šiąnakt pames jų daugiau. Nesvarbu. Jis norėjo tai prisiliesti; ir prisilies. Čia įeiga vidun; jie buvo arčiau tominokerių ir jų paslapčių negu kada nors anksčiau, čia pirmas tikras jų ženklas, kad tasai absurdiškas daiktas nėra perdėm monolitiškas (tokia mintis *iš tiesų* jam buvo atėjus į galvą; koks *tai* būtų buvęs kosminis pokštas).

Liesti šitai - tas pat, kas liesti sukietėjusią žvaigždžių šviesą.

- Tai liukas, - linktelėjo Bobė. - Žinojau, kad jis čia!

Gardneris išsišiepė jai.

- Mes savo pasiekėme, Bobe.

- Aha, pasiekėme. Ačiū Dievui, kad tu parvažiavai, Gardai!

Bobė apkabino jį... ir kai Gardneris pajuto jos krūtis ir liemenį drebutiškai sukrutant, jam kilo šleikštulingas pasibjaurėjimas. Žvaigždžių šviesa? Galbūt žvaigždės liečia jį - dabar, šiuo momentu.

Pasistengė kuo greičiau paslėpti šią mintį, ir jam pasirodė, kad tikrai paslėpė ją, kad Bobė jos neperėmė.

"Taškas mano naudai", - pagalvojo jis.

- Kaip manai, koks jis didelis?

- Nesu tikra. Manau, galbūt šiandien išsiaiškinsime. Būtų geriausia taip ir padaryti. Laiko liko mažai, Gardai.

- Tu apie ką?

- Oras viršum Heiveno pasikeitė. Ir tai nuo jo, - Bobė pabarškino krumpliais į laivo korpusą, sukeldama silpną, tartum varpo garsą.

- Aš žinau.

- Ir žmonės, kurie čia patenka, suserga. Matei, kokia buvo Ana.

- Taip.

- Iš dalies ją saugojo metalinės dantų karūnėlės. Žinau, kad tai keistai skamba, tačiau taip yra. Ir vis dėlto ji velniškai paskubom išvyko.

O? Nejaugi?

- Jeigu tai būtų viskas - tas oras, nuodijantis atvykstančius į miestą žmones, - irgi būtų ganėtinai blogai. *Bet mes nebegalime iš čia išvykti, Gardai.*

- Nebegalime?

- Ne. Manau, tu galėtum. Keletą dienų blogai jaustumeis, tačiau tu galėtum išvykti. O mane tatai nužudytų, netgi labai greitai. Ir dar kai kas: mes ilgai buvome supami pastovaus tykaus karščio. Jeigu orai pasikeis, - jeigu pakils pakankamai stiprus vėjas, - mūsų biosfera bus nublokšta viršum Atlanto vandenyno. Mes būsime nelyginant pulkelis tropinių žuvų akvariume, kuriame kažkas išjungė deguonies sodrintuvą. Mes visi numirsime.

Gardas papurtė galvą.

- Orai pasikeitė tą dieną, kai tu nuvykai į tos moters laidotuves, Bobe. Aš prisimenu. Buvo giedra ir vėjuota. Štai kas pasirodė taip nepaprasta, kad po visų tų karščių ir tvankumos tave tada ištiko saulės smūgis.

- Visa pasikeitė. "Tapsmas" pagreitėjo.

"Nejau visi jie numirs? - svarstė Gardneris. - VISI jie? Ar tik tu ir tavo ypatingieji draugužiai, Bobe? Tie, kurie dabar turi vaikščioti su makijažu?"

- Girdžiu tavo galvoje abejonę, Gardai, - pasakė Bobė. Jos žodžiai nuskambėjo perpus nekantriai, perpus linksmai.

- O abejoju aš tuo, kad visa šitai apskritai gali dėtis, - pasakė Gardneris. - Na, velniop! Pirmyn. Kaskime, mažyte.

3

Juodu paeiliui darbavosi kirtikliu. Vienas iš jų pakapodavo kokias penkiolika minučių, paskiau abu nustumdavo skaldą. Apie trečią popiet Gardneris išvydo apvalų griovelį, maždaug šešių pėdų skersmens. Tartum landos žmogui dangtis. Ir čia pagaliau buvo kažkoks simbolis. Su nuostaba jis įsistebeilijo į ženklą ir galiausiai neišlaikęs palietė jį. Šįsyk muzika jo galvoje užtrenkė garsiau, tartum vangus protestas ar vangus perspėjimas - perspėjimas pasitraukti tolyn nuo šio daikto, iki jo apsauga visai nenutrūko. Bet jam reikėjo jį paliesti, įsitikinti realumu.

Braukdamas pirštais per šį bemaž kinišką simbolį, jis pagalvojo: "Padaras, gyvenęs po kitos saulės šviesa, sumanė šį ženklą. Ką jis reiškia? NEITI? MES ATĖJOME SU TAIKA? O gal tai tik pražūties simbolis, kito pasaulio versija ČIONAI ĮŽENGĘS VILTĮ MESK Į ŠALĮ*?"

Buvo įspaustas į laivo metalą tartum bareljefas. Vien jo prisilietus, Gardnerį apėmė savotiška prietaringa baimė, kokios niekad anksčiau jis nebuvo patyręs; būtų nusijuokęs, jeigu kas prieš šešias savaites jam būtų pasakęs, kad gali taip pasijausti - kaip urvinis žmogus, stebintis saulės užtemimą ar viduramžių kaimietis, stebintis pasirodymą to, kas vėliau taps žinoma kaip Halio kometa.

Padaras, gyvenęs po kitos saulės šviesa, sumanė šį ženklą. Aš, Džeimsas Erikas Gardneris, gimęs Portlende, Meino valstijoje, Jungti-

* Eilutė iš Dantės "Dieviškosios komedijos" III giesmės (A. Churgino vert.).

nėse Amerikos Valstijose, Pasaulio Vakarų Pusrutulyje, aš liečiu simbolį, sukurtą ir iškirstą vienas Dievas težino kokio padaro už juodos šviesmečių tolybės. Dieve mano, Dieve mano, aš liečiu skirtingą protą!

Žinoma, jis jau kurį laiką lietėsi skirtingų protų, tačiau tai buvo ne tas pat... visiškai ne tas pat.

Ar mes iš tiesų įeisim vidun? Pajuto, kad jo nosis vėl ėmė kraujuoti, bet netgi tai nepriverte jo atitraukti rankos nuo to simbolio; jo pirštų galai neramiai vis slankiojo tuo lygiu, nesuvokiamu paviršiumi.

Tiksliau, ar tu ketini pamėginti įeiti vidun? Netgi žinodamas, kad tatai gali - ir veikiausiai taip atsitiks - tave nužudyti? Tave sukrečia kiekvieną sykį, kai tu palieti tą daiktą; o kas įvyks, jeigu būsi pakankamai kvailas įlįsti vidun? Tikriausiai sukels tolygią tos tavo prakeiktos plieno plokštelės vibraciją, ir tavo galva susprogs tartum supuvusi ropė nuo dinamito lazdelės.

"Ar ne pernelyg daug rūpesčio savo gerove žmogui, kuris ne per seniausiai buvo bebandąs nusižudyti, ką, drauguži?" - pagalvojo jis ir nejučia nusišypsojo. Atitraukė pirštus nuo simbolio ir išsiblaškęs pakratė juos, stengdamasis atsikratyti dilgčiojimo - kaip žmogus, bandantis nusipurtyti stambų snarglį. *Pirmyn, ryžkis. Kas per velnias, jeigu jau vis tiek nusprendei pasitraukti iš gyvenimo, tuomet nėra nieko egzotiškiau, kaip išeiti nuo mirtinos tavo smegenų vibracijos skraidančiosios lėkštės viduje.*

Gardas garsiai nusikvatojo. Tokio gilaus žemės plyšio dugne tai nuskambėjo keistai.

- Kas čia juokinga? - ramiai paklausė Bobė. - Kas čia juokinga, Gardai?

Dar stipriau kvatodamas, Gardneris atsakė:

- Viskas. Tai... ir kažkas kita. Manau, dėl to reikia arba juoktis, arba išprotėti. Pagavai?

Bobė žvelgė į jį, aiškiai nesuprasdama minties, ir Gardneris pagalvojo: "Žinoma, ji nepagauna. Bobė įstrigus tame antrame kelyje. Negali juoktis, nes yra išprotėjus".

Gardneris kvatojosi ligi ašarų, ir dalis jų buvo kruvinos, bet jis to nepastebėjo. O Bobė pastebėjo, bet nesivargino jam pasakyti.

4

Juodviems užtruko dar dvi valandas, kol visiškai nuvalė liuką. Kai jie baigė, Bobė ištiesė į Gardnerį purviną, kosmetika išteptą ranką.

- Kas? - paklausė Gardneris, paspausdamas ją.

- Viskas, - tarė Bobė. - Jau nebekasime. Mes baigėme, Gardai.
- Taip?
- Taip. Rytoj įeisim vidun, Gardai.
Gardneris tylomis pažvelgė į ją. Burna jam išdžiūvo.
- Taip, - linktelėjo Bobė, tartum Gardas būtų tuo abejojęs. - Rytoj mudu įeisime vidun. Kartais man atrodo, jog pradėjau šitai prieš kokį milijoną metų. O kartais - lyg vakar. Aš užkliuvau už jo, pamačiau kyšantį, perbraukiau pirštais ir nuvaliau žemes. Tai buvo pradžia. Vienas pirštas perbrauktas žeme. O čia pabaiga.
- Iš pradžių buvo kita Bobė, - pasakė Gardneris.
- Taip, - susimąsčiusi pratarė ji. Pakėlė akis, ir jose plykstelėjo giliai užslėptos humoro kibirkštėlės. - Taip pat ir kitas Gardas.
- Taip. Taip, manau, žinai, kad jeigu aš įeisiu ten, galbūt mane tai nužudys... bet pabandysiu.
- Tavęs nenužudys, - pasakė Bobė.
- Ne?
- Ne. O dabar eime iš čia. Man reikia daug ką padaryti. Šiąnakt aš būsiu stoginėje.
Gardneris skvarbiai pažvelgė į Bobę, bet ši žiūrėjo aukštyn į pamažu besileidžiančią motorizuoto keltuvo lyno kilpą.
- Aš ten kai ką rengiu, - pasakė Bobė. Jos balsas nuskambėjo svajingai. - Aš ir keli kiti. Rytojui bus baigta.
- Jie šiąnakt prie tavęs prisijungs, - pasakė Gardneris. Tai nebuvo klausimas.
- Taip. Bet pirma aš turiu juos atsivesti čia, kad pamatytų liuką. Jie... jie irgi laukė šios dienos, Gardai.
- Kurgi ne, - atsakė Gardneris.
Lynas nusileido. Bobė atsisuko ir įdėmiai pažvelgė į Gardnerį.
- Ką tuo nori pasakyti, Gardai?
- Nieko. Visiškai nieko.
Jų akys susidūrė. Gardneris dabar aiškiai jautė, kaip ji stengiasi įsiskverbti į jo mintis, prisikasti gilyn, ir jam vėl kilo pojūtis, kad tas slaptas žinojimas ir slapta dvejonė vartosi ir vartosi jo galvoje nelyginant kokia pavojinga brangenybė.
Jisai sąmoningai pagalvojo:
(šalin iš mano galvos Bobe tavęs čia niekas nekvietė)
Bobė atšlijo it gavus antausį, bet jos veide taip pat atsispindėjo vos pastebima gėda, lyg Gardneris būtų pagavęs ją vogčiomis žvilgčiojant, kur jai nederėjo žvilgčioti. Vadinasi, ji dar išlaikė šiek tiek žmogiškumo. Tai ramino.

- Būtinai juos atsivesk, - pasakė Gardas. - Bet atidaryt, tai mudu atidarysime jį vieni, Bobe, tik aš ir tu. Mes atkasėme tą griozdą, mes pirmi į jį ir įžengsime. Sutinki?

- Taip, - linktelėjo Bobė. - Mes pirmi įžengsime. Tik mudu. Be orkestrų, be paradų.

- Ir be Dalaso policijos.

Bobė nežymiai šyptelėjo.

- Juo labiau be jų, - ji ištiesė jam lyno kilpą. - Nori keltis pirmas?

- Ne, kelkis tu. Toks jausmas, kad turi sudariusi tvarkaraštį ir pusė jo vis dar tau prieš akis.

- Kaip tik taip, - Bobė apsirezgė kilpą, paspaudė mygtuką ir pajudėjo aukštyn. - Dar kartą dėkui, Gardai.

- Nėra už ką, - atsakė Gardneris, atkraginęs galvą stebėti, kaip Bobė kyla viršun.

- Ir tu į visą tai palankiau žiūrėsi...

(kai tu "tapsi" kai baigsi savo paties "tapsmą")

Bobė vis kilo ir kilo aukštyn ir galiausiai dingo iš akių.

STOGINĖ

1

Buvo rugpjūčio 14-oji. Greitai paskaičiavęs, Gardneris sumetė, kad praleido su Bobe keturiasdešimt vieną dieną - bemaž kaip biblinį sumaišties laikotarpį ar nežinios metą, kaip pasakyta: "Jis klajojo dykuma keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų". Atrodė ilgiau. Atrodė tartum visą savo gyvenimą.

Jis ir Bobė tik paknebinėjo užšaldytą picą, kurią Gardneris pašildė jiems vakarienei.

- Man regis, išgerčiau alaus, - pasakė Bobė, nueidama prie šaldytuvo. - O kaip tu? Nori, Gardai?

- Pasuoju, dėkui.

Bobė kilstelėjo antakius, tačiau nieko nepasakė. Pasiėmė alų, nuėjo į priebutį ir Gardneris išgirdo, kaip sugirgždėjo jai sėdantis senoji supamoji kėdė. Kiek palūkėjęs, jis prisileido iš čiaupo šalto vandens stiklinę, išėjo laukan ir atsisėdo greta Bobės. Taip sėdėjo juodu, atrodo, gana ilgai, nesikalbėdami, tik žvelgdami į padūmavusią ankstyvo vakaro ramybę.

- Mudu jau ilgai drauge, Bobe, tu ir aš, - pratarė jis.

- Taip. Ilgai. Ir keista pabaiga.

- Tu taip manai? - paklausė Gardneris, pasilenkdamas ant kėdės, kad pažvelgtų į Bobę. - Pabaiga?

Bobė lengvai truktelėjo pečiais. Jos akys nuslydo nuo Gardnerio į šalį.

- Na, žinai, tam tikros fazės pabaiga. Kaip šitai? Geriau?

- Jeigu tai *le mot juste**, tuomet ne tik geriau, netgi ne geriausia - tai vienintelis tinkamas *mot.* Ar ne to aš tave mokinau?

Bobė nusijuokė.

- Taip, tai buvo. Prakeiktame pirmame kurse. Pasiutę šunys, anglai... ir anglų kalbos *dėstytojai.*

- Aha.

- Aha.

Bobė nugėrė alaus ir vėl pažvelgė į senąjį Derio kelią. Nekantrauja nesulaukdama jų atvykstant, spėjo Gardneris. Jeigu jie abu iš tiesų pasakė visa, kas buvo likę pasakyti po visų tų metų, jis bemaž panoro, kad išvis nebūtų pasidavęs impulsui sugrįžti, nesvarbu kokios būtų buvę priežastys ar galima baigtis. Tokia nevykusi pabaiga ryšio, kuris savo laiku jungė meilę, seksą, draugystę, įtemptos *détente*** laikotarpį, rūpesčio ir netgi baimės, tartum buvo pasišaipymas iš viso to - širdgėlų, nuoskaudų, pastangų.

- Aš visada tave mylėjau, Gardai, - švelniai, susimąsčiusi pasakė Bobė, nežiūrėdama į jį. - Ir nesvarbu, kaip visa pakryps, prisimink, kad aš vis dar tave tebemyliu, - dabar ji pažvelgė į Gardnerį veidu, kuris po storu makijažo sluoksniu atrodė kaip keista veido parodija - lyg kokio beviltiško klouno, atsitiktinai panašaus į Bobę. - Ir, tikiuosi, tu prisiminsi, jog aš visai nenorėjau užkliūti už to prakeikto daikto. Laisva valia čia nepasireiškė kaip faktorius, tikriausiai pasakytų koks nors mokslingas asilas.

- Bet tu nusprendei jį iškasti, - pastebėjo Gardneris. Jo balsas nuskambėjo švelniai kaip Bobės, bet jis pats pajuto vėl į širdį įsėlinant baimę. Ar tasai sąmojis apie laisvą valią buvo užmaskuotas atsiprašymas už tai, kad netrukus jis bus nužudytas?

Liaukis, Gardai. Liaukis baidęsis šešėlių.

“Argi Nistos kelio gale užkastas automobilis - tai šešėlis?” - išsyk atrėmė jo protas.

Bobė tyliai nusijuokė:

---

* Teisingas, tikslus žodis *(pranc.).*

** Atvangos *(pranc.).*

- Žmogau, mintį, kad pasirinkimas iškasti ką nors panašaus į tai gali priklausyti nuo laisvos valios... galėtum prakišti geltonsnapiui mokinukui per klasės diskusiją, bet mes esame čia priebutyje, Gardai. Juk tu iš tikrųjų nemanai, kad žmogus gali *pasirinkti* ką nors tokio laisva valia? Nejau manai, kad žmonės gali pasirinkti nustumti į šalį bet kokias žinias, jeigu jau buvo pamatę jų kraštelį?

- Taip, pagal šią prielaidą aš piketavau branduolines jėgaines, - pamažu sutiko Gardneris.

Bobė numojo ranka.

- Visuomenės gali pasirinkti *neįgyvendinti* idėjų, - tiesą sakant, aš abejoju netgi tuo, nors ginčo dėlei tebus taip, - bet eiliniai žmonės? Ne, Gardai, atleisk. Kai eiliniai žmonės mato ką nors kyšant iš žemės, jie užsispiria tai iškasti. Užsispiria iškasti, nes tai gali būti lobis.

- Ir tau nekilo nė menkiausio įtarimo, kad gali būti... - "Radioaktyvių nuosėdų", - atėjo jam į galvą žodžiai, bet nemanė, kad Bobei jie patiktų... - pasekmių?

Bobė atvirai nusišypsojo.

- Nė kiek.

- Bet Piteriui tai nepatiko.

- Ne. Piteriui nepatiko. Tačiau tai jo nenužudė, Gardai.

Esu tuo visai tikras, nenužudė.

- Piteris nugaišo dėl natūralių priežasčių. Jis buvo senas. Tas daiktas miške - tai laivas iš kito pasaulio. Ne Pandoros skrynia, ne dieviškoji obelis. Negirdėjau giedant jokio balso iš dangaus: "Iš to laivo neprivalai valgyti, nes numirsi".

Gardas kiek šyptelėjo:

- Bet juk tai *yra* žinojimo laivas, tiesa?

- Taip. Turbūt.

Bobė vėl pažvelgė į kelią, matyt, nenorėdama toliau tęsti šios temos.

- Kada tu jų lauki? - paklausė Gardneris.

Užuot atsakiusi, Bobė linktelėjo kelio pusėn. Artinosi Kailo Arčinburgo "Kadis", lydimas Edlio Makyno senučiuko "Fordo".

- Na, gal aš eisiu vidun ir kiek numigsiu, - tarė Gardneris stodamasis.

- Jeigu nori eiti prie laivo su mumis, labai prašom.

- Su tavimi - galbūt. Bet su jais? - atbulu nykščiu jis parodė į besiartinančius automobilius. - Jie laiko mane trenktu. Ir manęs nekenčia, nes negali skaityti mano minčių.

- Jeigu sakau einam, tai einam.

- Ne, manau, aš pasuoju, - pasakė Gardneris išsitiesdamas ir ražydamasis. - Aš jų irgi nemėgstu. Jie man veikia nervus.

- Gaila.

- Nesigailėk. Tik... rytoj. Mes abu, Bobe. Gerai?

- Gerai.

- Perduok jiems mano linkėjimus. Ir primink, kad aš padėjau, nesvarbu, kad su plienine plokštele galvoje.

- Perduosiu. Būtinai perduosiu.

Bobės akys vėl nuslydo į šalį, ir Gardneriui tai nepatiko. Visiškai nepatiko.

2

Jis pamanė, kad pirmiausia, ko gero, jie pasuks į stoginę, bet jie nepasuko. Kurį laiką stoviniavo lauke ir šnekėjosi - Bobė, Frenkas, Njutas, Dikas Elisonas, Heizelė bei kiti - ir paskiau pajudėjo linkui miško kompaktiška grupe. Šviesa dabar ėmė įgyti purpurinį atspalvį, ir daugelis jų nešėsi žibintuvėlius.

Stebint juos, Gardneriui kilo toks jausmas, kad atėjo ir pasibaigė jo paskutinė akimirka su Bobe. Dabar nebeliko nieko kita, kaip tik įsmukti stoginėn ir pasižiūrėti, kas ten yra. Apsispręsti kartą ir visiems laikams.

Žalios durys virst, ir štai tau - pro dūmus žvelgiant akį pamatau...

Jis atsistojo ir perėjo per namą į virtuvę kaip tik laiku, kad suspėtų pamatyti juos įžengiant į vešlųjį Bobės daržą. Greitai suskaičiavo galvas, įsitikindamas, kad jie ten visi, paskiau pasuko į rūsį. Bobė ten laikė atsarginį raktų vėrinį.

Atidarė rūsio duris ir paskutinįsyk stabtelėjo.

Ar tu iš tikrųjų to nori?

Ne, ne, jis to nenorėjo. Bet vis tiek ketino padaryti. Ir aptiko, kad labiau nei baimę jis jaučia didelį vienišumą. Nebuvo nieko, į ką jis galėtų kreiptis pagalbos. Keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų buvo dykumoje su Bobe Anderson, o dabar liko vienas. Dieve, padėk jam.

Velniop viską, pagalvojo jis. Kaip neva pasakęs per Pirmąjį pasaulinį karą senas būrio seržantas: "Pirmyn, vaikinai, nejau norite gyventi amžinai?"

Gardneris nulipo laiptais pasiimti Bobės raktų vėrinio.

3

Jis buvo čia, kabojo ant vinies, kiekvienas raktas tvarkingai su kortike, vienintelis kebelis - stoginės raktas buvo dingęs. Jis *tikrai* anksčiau buvo čia - nė kiek tuo neabejojo. Kada paskutinįsyk jį matė? Gardas

pabandė prisiminti, bet jam nesisekė. Bobė ėmėsi atsargos priemonių? Galbūt.

Jisai stovėjo Naujoje, Patobulintoje Dirbtuvėlėje išprakaitavusia kakta ir kiaušiais. Rakto nėra. Puiku. Tad ką daryti? Sugriebti Bobės kirvį ir pasielgti kaip Džekui Nikolsonui "Švytėjime"? Įsivaizdavo tai. Trinkt, brinkt, buldinkt. Aureeeee GARDNERI! Tiktai gali būti sunkoka viską nuslėpti, iki piligrimai sugrįš iš Šventojo Liuko Apžiūros.

Stovėjo Bobės dirbtuvėlėje jausdamas, kaip slenka laikas, jausdamas, koks jisai Senas ir Nepatobulintas. Vis dėlto, kiek jie ten užtruks? Negali pasakyti, tiesa? Niekaip.

Gerai, kur žmonės deda raktus? Tarkim, ji tik griebiasi atsargos priemonių, 'ne paprasčiausiai slepia jį nuo tavęs.

Staiga ja toptelėjo mintis, tokia netikėta, jog jis pliaukštelėjo sau per kaktą. Bobė nepasiėmė rakto. Nei kas nors stengėsi jį paslėpti. Raktas dingo, kai Bobė neva buvo Deri Houmo ligoninėje, gydoma nuo saulės smūgio. Buvo bemaž tuo tikras, ir ko nenorėjo ar negalėjo pasufleruoti atmintis, tą padarė logika.

Bobė nebuvo Deri Houmo ligoninėje, ji buvo stoginėje. Ar kuris nors iš kitų buvo paėmęs atsarginį raktą, kad galėtų Bobę slaugyti, kai ji buvo reikalinga slaugos? Gal jie visi pasidarę jo kopijas? Kam vargintis? Šiomis dienomis Heivene niekas nė nemėgino vogti, jie buvo užsiėmę "tapsmu". Vienintelė priežastis laikyti stoginę užrakintą - kad jon nepatektų jis. Tad jie paprasčiausiai galėjo...

Gardneris prisiminė, kaip juos kartą stebėjo atvykstant po to, kai "kažkas" Bobei nutiko... "kažkas", kas buvo gerokai rimčiau nei nusilpimas nuo saulės.

Jis užsimerkė ir vėl išvydo "Kadį". KAIL-1. Jie išlipa ir...

...ir Arčinburgas atsiskiria nuo grupės mirksniui ar dviem. Tu, pasirėmęs ant alkūnės, stebi juos pro langą, ir jeigu apskritai ką nors tada galvojai, tai pamanei, kad jis nuėjo už kampo pasilengvinti inkstų. Bet jis nuėjo ne to. Nuėjo paimti rakto. Žinoma, štai ką jis padarė. Nuėjo už kampo paimti rakto.

Tai nedaug, bet pakankama, kad jis pradėtų veikti. Užbėgo atgalios rūsio laiptais, puolė prie durų, paskiau sugrįžo atgal. Vonios kambaryje ant vaistinėlės gulėjo senoviški "Foster Grant" akiniai nuo saulės - ten jie surado galutinę ramybę, kaip tatai atsitinka paprasčiausiems daiktams tik viengungiškame vyro ar moters bute (kaip kosmetikai, priklausiusiai Njuto Berindžerio žmonai). Gardneris paėmė akinius, nupūtė nuo stiklų storą dulkių sluoksnį, rūpestingai juos nuvalė, paskiau sulenkė ienelės ir įsikišo juos į krūtinės kišenėlę.

Paskiau nuėjo prie stoginės.

4

Jis šiek tiek pastovėjo prie lentinių durų, užrakintų pakabinamąja spyna, žvelgdamas į taką, vedantį kasinėjimų link. Prieblanda dabar tiek sutirštėjo, kad miškas už daržo tapo pilkšvai melsva ištisine siena, kurioje negalėjai išskirti detalių. Gardneris nematė šokinėjančios grįžtančiųjų žibintuvėlių švieselių linijos.

Bet jie gali atsirasti. Bet kuriuo metu jie gali atsirasti ir nutverti tavo ranką uogienės puodynėj.

Manau, jie gerokai tenai užtruks, paskendę svajose apie jį. Turi galingų prožektorių.

Bet ką gali žinoti.

Taip. Ką gali žinoti.

Gardneris vėl pakėlė žvilgsnį į lentines duris. Tarp lentų matė tą žalią šviesą ir girdėjo prislopintą nemalonų garsą, lyg senamadiškos skalbiamosios mašinos, kupinos drabužių ir tirštų pamuilių.

Ne - ne vienos skalbiamosios mašinos; panašiau, kad ten jų visa eilė ir dirba ne visai sinchroniškai.

Toji šviesa pulsavo į taktą tam senam, šliurpiančiam garsui.

Aš nenoriu eiti vidun.

Užuodė kvapą. Netgi ir tas, pamanė Gardneris, šiek tiek muiliškas, silpnas ir podraug šiek tiek aitrus. Seno sužiedėjusio muilo.

Bet jokios ten skalbiamosios mašinos. Tas garsas gyvas. Tenai ne telepatinės rašomosios mašinėlės, ne Nauji, Patobulinti vandens šildytuvai, o kažkas gyva, ir aš nenoriu eiti vidun.

Bet jis vis dėlto rengėsi įeiti. Galų gale, argi jis ne vien dėl to sugrįžo iš mirties, kad galėtų pažvelgti Bobės stoginėn ir pagauti tominokerius ant jų keistų mažų suolelių? Veikiausia taip.

Gardas nuėjo už kampo prie tolimojo stoginės sienos galo. Tenai, ant surūdijusios vinies po stogo nuosvyra kybojo raktas. Siekė drebančia ranka ir nukabino jį. Pabandė nuryti seilę. Iš pradžių nepajėgė. Gerklė buvo tartum išklota sausa, karšta flanele.

Išgerti. Tik trupučiuką. Įeisiu į namą. Truktelsiu tik vieną gurkšnelį. Tada būsiu pasirengęs.

Puiku, skamba nuostabiai. Tik jis nesirengė to daryti ir tai žinojo. Gėrimo periodas baigtas. Taip pat ir delsos periodas. Tvirtai laikydamas raktą savo sudrėkusiame delne, Gardneris sugrįžo prie durų. Pagalvojo: *Eit į vidų nedrįstu. Tominokerius man rast baugu...*

Stok. Baik ir tai. Savąjį Tominokeriškąjį periodą.

Jis vėl apsidairė aplink, bemaž vildamasis pamatyti virtinę žibintuvėlių, išnyrančių iš miško, ar išgirsti sugrįžtančiųjų balsus.

Tačiau tu neišgirsi, nes jie kalbasi mintimis.

Nei žibintuvėlių. Nei judėjimo. Nei žiogų. Nei paukščių giesmių. Vienintelis garsas - tai garsas skalbimo mašinos, garsas sustiprintų, nesandarių širdies tvinksnių: *slisššš-slisššš-slisššš...*

Gardneris pažvelgė į pulsuojančią žalią šviesą, kuri skverbėsi pro lentų plyšius. Siekė kišenėn, išsiėmė senuosius akinius nuo saulės ir užsidėjo juos.

Jis labai seniai paskutinįsyk buvo meldęsis, tačiau dabar meldėsi. Malda buvo trumpa, bet, šiaip ar taip, malda.

- Dieve, padėk, - pratarė Džimas Gardneris į blausias vakaro sutemas ir įkišo raktą spynon.

5

Tikėjosi, kad galvoje vėl pratrūks plyšoti radijas, bet nieko panašaus neatsitiko. O kol kas jis nejuto, kad jo pilvas įsitempęs ir įtrauktas lyg žmogaus, besitikinčio gauti elektros smūgį.

Apsilaižė lūpas ir pasuko raktą.

Tylus trakštelėjimas, vos girdimas per žemus šliurpsinčius garsus, sklindančius iš stoginės - *klik!..*

Lankelis atšoko nuo spynos korpuso. Siekė jo sunkia lyg švinas ranka. Nukabino spyną, vėl nuspaudė lankelį ir neištraukęs rakto įsidėjo kairėn kišenėn. Jautėsi tartum sapne. Ir tai buvo negeras sapnas.

Oras ten viduje turėtų būti normalus - na, gal ne visai *normalus;* galbūt niekur Heivene oras nebebuvo visiškai *normalus.* Bet jis maždaug toks pats kaip lauke, pagalvojo Gardneris, nes stoginė buvo skylėta it rėtis. Jeigu egzistuoja toks dalykas kaip gryna tominokeriška biosfera, tai čia tokios negalėjo būti. Bent jis taip nemanė.

Vis dėlto kaip įmanoma mažiau rizikuosiąs. Giliai įkvėpė oro, sulaikė kvapą ir prisakė sau skaičiuoti žingsnius: *Tris. Įeisi vidun ne daugiau kaip tris žingsnius. Dėl visa ko. Gerai apsidairysi aplinkui ir paskiau atgalios. Ir labai greitai.*

Tu tikiesi.

Taip, aš tikiuosi.

Paskutinįsyk jis metė žvilgsnį į taką, nieko nepamatė, vėl pasisuko į stoginę ir atidarė duris.

Žalias švytėjimas, skaisčiai ryškus netgi pro tamsius akinius, užliejo jį tartum iškreipta saulės šviesa.

6

Iš pradžių jis neįstengė nieko įžiūrėti. Šviesa buvo pernelyg ryški. Žinojo, kad kitais kartais ji būdavo dar skaistesnė, bet jis niekad iki šiol nestovėjo taip arti jos. Arti? Dieve, jis buvo joje. Jeigu kas nors dabar stovėtų lauke priešais atviras duris, vargu ar galėtų jį pamatyti.

Primerkė akis prieš tą žilpinantį žalumą ir pasislinko žingsnį priekin... paskiau dar žingsnį... ir dar. Laikė prieš save ištiesęs rankas nelyginant neregys, žengiantis apgraibom. Toks jis ir buvo; velnias, turėjo netgi tamsius akinius, tai įrodančius.

Garsas sustiprėjo. *Slisš-slisš-slisš...* ten, kairėje. Pasisuko ton pusėn, tačiau toliau nėjo. Bijojo eiti toliau, bijojo to, ką galėtų paliesti.

Jo akys ėmė priprasti. Žalumoje pamatė tamsius siluetus. Suolelis... bet ant jo nėra jokių tominokerių; paprasčiausiai jis buvo pristumtas prie sienos, kad nesimaišytų po kojom. Ir...

Dieve mano, skalbiamoji mašina! Iš tiesų tai ji!

Taip, tikrai, tai viena iš tų seno modelio, su gręžtuvu viršuje, bet ne ji kėlė tą keistą garsą. Ji irgi buvo pristumta prie sienos, ir, matyt, dar kažkaip tobulinama; kažkas darbavosi prie jos pagal geriausią tominokeriškąją tradiciją, bet dabar jinai neveikė.

Šalia jos stovėjo "Electrolux" dulkių siurblys... vienas iš tų senų pailgųjų, ant ratukų, neaukštai nuo žemės, kaip žaislinis mechaninis taksas. Grandininis pjūklas ant ratukų. Krūvos dūmų detektorių iš radijo parduotuvės, dauguma vis dar dėžėse. Keletas žibalo bakų, taip pat ant ratų, su pritvirtintomis žarnomis ir dar su kažkuo, panašiu į rankas...

Žinoma, tai rankos, jie - robotai, sukrušti robotai, dar tik kuriami, ir nė vienas iš jų nepanašus į baltą taikos balandį, tiesa, Gardai? Ir...

Slisš-slisš-slisš.

Toliau į kairę. Švytėjimo šaltinis tenai.

Gardas išgirdo iš savęs ištrūkstant keistą, skausmingą garsą. Sulaikytas kvapas pamažu veržėsi lauk nelyginant oras iš pradurto baliono. Panašiai ir tvirtumas buvo beapleidžiąs jo kojas. Apgraibom ištiesė rankas, užčiuopė suolelį ir ne atsisėdo, o tiesiog klestelėjo ant jo. Nepajėgė atitraukti akių nuo kairiojo galinio stoginės kampo, kur Ivas Hilmanas, Ana Anderson ir Bobės mielasis senas skalikas Piteris kažkaip buvo pakabinti ant baslių dviejose senose cinkuoto metalo dušo kabinose be durų. Jie kybojo tenai it jautienos gabalai ant mėsinės kablių. Bet jie buvo gyvi, Gardas matė... kažkaip, kažkokiu būdu vis dar gyvi.

Stora juoda viela, kuri atrodė kaip aukštos įtampos laidas ar labai galingas koaksialinis kabelis ėjo nuo Anos Anderson kaktos vidurio.

Panašus kabelis ėjo nuo senioko dešiniosios akies. O šuns buvo atkeltas visas kiaušo viršus; tuzinai siauresnių laidų driekėsi nuo Piterio apnuogintų ir pulsuojančių smegenų.

Piterio akys, netemdomos kataraktų, pasisuko į Gardą. Šuo inkštė.

Jėzau... o, Jėzau brangus... o Jėzau Kristau.

Jis pabandė atsikelti nuo suolo. Nepajėgė.

Matė, kad taip pat pašalinta senioko ir Anos kiaušo dalis. Durys nuo dušo kabinų buvo nuplėštos, bet vis tiek kabinos buvo kupinos kažkokio skaidraus skysčio - matyt, jis ten laikėsi taip pat, kaip toji mažutė saulė Bobės vandens kolonėlėje. Jeigu pabandytų įžengti į vieną iš tų kabinų, atsidurtų į spyruoklišką tvirtumą. Gausi pasiūla... bet paimti nėra kaip.

Nori įeiti vidun? Aš tik noriu išeiti laukan!

Paskiau jo mintys sugrįžo prie ankstesnės litanijos:

Jėzau... Jėzau brangus... o Jėzau, tik pažvelk į juos.

Aš nenoriu į juos pažvelgti.

Ne. Bet jis negalėjo atplėšti nuo jų akių.

Skystis buvo skaidrus, bet smaragdinio žalsvumo. Jis judėjo, keldamas tą žemą, tirštą, šliurpsintį garsą. Kad ir koks skaidrus, pamanė Gardneris, tasai skystis iš tikrųjų turi būti labai klijingas, galbūt indų ploviklio konsistencijos.

Kaip jie ten gali kvėpuoti? Kaip gali būti gyvi? Galbūt jie negyvi; galbūt tik judantis skystis kelia tokį įspūdį, jog jie gyvi. Galbūt tai tik iliuzija, Jėzau, tebūnie tai iliuzija.

Piteris... juk girdėjai jį inkščiant...

Niekai. Tai tik iliuzijos dalis. Šit ir viskas. Jis kybo ant kablio dušo kabinoje, pripildytoje tarpžvaigždiniu "Joy" indų ploviklio analogu, jis tenai negalėjo inkšti, būtų kilę muilo burbulai, tiesiog esi persigandęs. Štai kas tai - Baubų Karaliaus apsilankymėlis.

Tačiau jis ne vien buvo persigandęs, ir tai suvokė. Kaip ir suvokė, jog ne savo ausimis girdėjo Piterį inkščiant.

Tasai skausmingas, bejėgis inkštimas atėjo iš ten pat, kur ir radijo muzika: iš jo smegenų gelmės.

Ana Anderson pravėrė akis.

Išvaduok mane iš čia! sukliko ji. *Išvaduok mane iš čia, aš ją paliksiu ramybėj, aš nieko nejaučiu, išskyrus tada, kai jie kelia man skausmą kelia skausmą kelia skausmąąą...*

Gardneris vėl pabandė atsistoti. Neaiškiai suvokė, kad iš jo sklinda kažkoks garsas. Vis tas pats garsas. "Garsas, gerokai panašus į tą, kurį išspaustų iš savęs pervažiuotas ant kelio švilpikas", - pamanė jis.

Žalsvas judantis skystis teikė Sesytės veidui dujišką, kraupiai lavonišką pobūdį. Jos akių mėlis buvo išblukęs. Liežuvis lingavo nelyginant koks nors mėsingas jūros dugno augalas. Susiraukšlėję, rausvai violetiniai pirštai lėtai plūduriavo skystyje.

Aš nieko nejaučiu, išskyrus tada, kai jie kelia man skausmąąą! rypavo Ana, ir jis negalėjo jos nutildyti, negalėjo užsikimšti ausų, kad negirdėtų, nes tas balsas ėjo iš jo galvos vidaus.

Slisššš-slisššš-slisššš

Variniai vamzdžiai, iš viršaus prijungti prie dušo kabinų, darė jas panašias į linksmą derinį iš Bako Rodžerso sulėtintos gyvybinės veiklos kameros ir Mažojo Abnerio aparato naminukei varyti.

Piterio kailis buvo lopais išplikęs. Jo pasturgalis - tartum pritrauktas prie kūno, o užpakalinės kojos judėjo skystyje ilgais tingiais grybšniais, lyg per sapną jisai stengtųsi pabėgti.

Kai jie kelia man skausmąąą!

Seniokas pramerkė vieną akį.

Berniukas.

Ši mintis buvo visai aiški, nė kiek neleidžianti abejoti. Gardneris susivokė atsiliepiąs į ją.

Koks berniukas?

Atsakymas sekė išsyk, mirksnį stulbinantis, paskiau - visai aiškus.

Deividas. Deividas Braunas.

Toji viena akis žvelgė į jį - ištisinis safyras su smaragdiniais atšvaitais.

Išgelbėk berniuką.

Berniuką. Deividą. Deividą Brauną. Ar jis buvo kaip nors susijęs su visu tuo - berniukas, kurio jie ieškojo tiek daug karštų, sekinančių dienų? Žinoma, buvo. Galbūt netiesiogiai, bet susijęs.

Kur jis? nusiuntė Gardneris savo mintį seniokui, plūduruojančiam blyškiai žalsvame tirpale.

Slisššš-slisššš-slisššš.

Altayre-4, galiausiai atsakė seniokas. *Deividas yra Altayre-4. Išgelbėk jį... ir paskiau užmušk mus. Tai... tai baisu. Išties baisu. Negaliu numirti. Aš bandžiau. Mes visi bandėme. Netgi*

(kalėkalė)

ji. Tai pragaras. Pasinaudok transformeriu, kad išgelbėtum Deividą. Paskiau ištrauk kamščius. Perpjauk laidus. Padek šią vietą. Girdi?

Trečiąsyk Gardneris pabandė atsistoti ir vėl bejėgiškai susmuko ant suolo. Sumojo, kad stori elektros laidai išvedžioti po visas grindis, ir tai jam neryškiai prikėlė atmintyje orkestrėlį, kuris jį paėmė pavėžėti ma-

gistralėje, kai jis grįžinėjo iš Niū Hampšyro. Iš pradžių sutriko, paskiau pagavo sąsają. Grindys atrodė kaip salės scena, prieš pat prasidedant roko grupės koncertui. Į tai arba į kokią nors didmiesčio televizijos studiją. Kabeliai vinguriavo į didžiulę grotelinę dėžę, pilną skydelių su elektros schemomis ir krūvą kasetinių vaizdo magnetofonų. Jie buvo tarp savęs sujungti laidais. Gardneris akimis paieškojo nuolatinės srovės transformatoriaus, tačiau tokio neišvydo ir tada pagalvojo: *Žinoma, nėra, idiote. Baterijos aprūpina nuolatine srove.*

Kasetiniai vaizdo magnetofonai buvo prijungti prie įvairiausių naminių kompiuterių - "Ataris", "Apple II", "Apple III", "TRS-80", "Commodore". Viename iš švytinčių ekranų mirksėjo tai įsižiebdamas, tai vėl užgesdamas žodis:

PROGRAMA?

Už modifikuotų kompiuterių buvo daugiau skydelių su schemomis - šimtai jų. Visa ta konstrukcija skleidė žemą mieguistą ūžesį - garsą, kuris jam priminė

(pasinaudok transformeriu)

didelę elektrinę įrangą.

Šviesa žaliu srautu liejosi iš grotelių dėžės ir kompiuterių, išdėliotų kaip papuola greta jos - tačiau šviesa buvo ne pastovi. Ji cikliškai bangavo. Šviesos pulsavimas ir jo ryšys su šliurpsinčiais garsais, sklindančiais iš dušo kabinų, buvo labai ryškūs.

"Tai centras, - pagalvojo jis su silpnu neįgalinčio jauduliu. - Tai priedas prie laivo. Jie ateina stoginėn naudotis šituo. Tai transformeris, ir jie semiasi galios iš čia".

Pasinaudok transformeriu, kad išgelbėtum Deividą.

Lygiai taip pat galėtų paprašyti mane skraidinti KOP-1. Paprašyk manęs ko nors lengvesnio, tėtuši. Jeigu galėčiau sugrąžinti jį iš tenai, kad ir kur jis būtų, deklamuodamas ištraukas iš Marko Tveno, netgi Po, aš pamėginčiau. Tačiau tokio dalyko? Čia visa atrodo kaip po sprogimo elektronikos sandėly.*

Bet - berniukas.

Kiek metų? Ketverių? Penkerių?

Ir kur, vardan Dievo, jį jie nukišo? Tikra to žodžio prasme, dangus - tai riba.

Išgelbėk berniuką... pasinaudok transformeriu.

---

* Tokį numerį turi JAV Prezidento lėktuvas.

Žinoma, nėra netgi laiko iš arčiau pasižiūrėti į tą prakeiktą jovalynę. Bet kurią minutę gali sugrįžti tie kiti. Vis dėlto jis su hipnotiška atida žvelgė į vieną švytintį videoterminalą.

PROGRAMA?

"Kas, jeigu aš klaviatūroje surinkčiau Altayras-4?" - užklausė save ir pamatė, kad jokios klaviatūros nėra. Tą pačią sekundę raidės ekrane pasikeitė:

ALTAYRAS-4

susidėstė jos.

Ne! mintyse šūktelėjo, kupinas įsibrovėlio kaltės. *Ne, Jėzau, ne!*

Suvilnijo raidės

NE JĖZAU NE

Išpiltas prakaito Gardneris pagalvojo: *Anuliuoti! Anuliuoti!*

ANULIUOTI ANULIUOTI

Raidės mirksėjo, tai užsižiebdamos, tai išnykdamos... tai užsižiebdamos, tai išnykdamos. Gardneris su pasibaisėjimu stebeilijo į jas. Paskiau:

PROGRAMA?

Jis pasistengė pridengti savo mintis ir vėl pabandė atsistoti. Šįsyk jam pavyko. Iš transformerio ėjo dar kiti laidai. Plonesni. Jų buvo... Jisai suskaičiavo. Taip. Aštuoni. Baigiasi kaiščiais ausims.

Kaiščiai ausims. Frimenas Mosas. Žvėrių dresuotojas, vedantis mechaninius dramblius. Štai dar daugiau kaiščių ausims. Kažkaip keistai tai jam priminė vidurinės mokyklos užsienio kalbos laboratoriją.

Ar jie čia mokosi kokios kitos kalbos?

Taip. Ne. Jie mokosi "tapsmo". Mašina juos moko. Bet kurgi baterijos? Nematau jų. Prie to daikto turėtų būti pajungta dešimt ar dvylika senųjų "Delcos". Kad palaikytų įtampą. Turėtų būti...

Apstulbęs jis vėl pakėlė akis į dušo kabinas.

Pažvelgė į koaksialinį kabelį, išeinantį iš moters kaktos, senioko akies. Stebėjo judančias tais dideliais mieguistais žingsniais Piterio ko-

jas ir klausė savęs, kaip Bobei ant suknelės atsirado šuns plaukai - nejau ji keitė Piteriui tą tarpžvaigždinio tepalo analogą? O gal buvo pagauta paprasto žmogiško jausmo? Meilės? Sąžinės graužaties? Kaltės? Gal mylavo šunį, prieš vėl pripildydama tą kabiną skysčio?

Štai tos baterijos. Organinės "Delco" ir "Eveready", gali sakyti. Jie čiulpia jas sausai. Čiulpia kaip vampyrai.

Naujas jausmas prisidėjo prie jo baimės, pasibaisėjimo, koktumo. Tai buvo įsiūtis, ir Gardneris jį sveikino.

Jie kelia man skausmąąą... kelia man skausmąąą... kelia man skaus...

Jos balsas staiga nutrūko. Silpnas transformerio ūžesys pakito - dar labiau pežemėjo. Šviesa, sklindanti iš grotinės dėžės, kiek prigeso. Jis pagalvojo, kad ji prarado sąmonę, tuo sumažindama bendrą mašinos galingumą tam tikru skaičiumi... ko? Voltų? Dinų? Omų? Kipšas žino ko?

Baik tai, sūneli. Išgelbėk mano anūkėlį ir tada baik.

Mirksnį senioko balsas, visiškai aiškus ir suprantamas, užpildė jo galvą. Paskiau dingo. Senioko akis užsimerkė.

Žalioji šviesa iš mašinos dar labiau nublanko.

"Jie pabudo, kai aš įėjau, - karštligiškai mąstė jis. Pyktis vis dar trankė ir gręžė jo galvą. Išspjovė dantį ir bemaž nepajuto, kad jam taip atsitiko. - Net Piteris kiek prabudo. Dabar jie sugrįžo į tą būseną, kokios buvo... anksčiau. Miego? Ne. Ne miego. Į kažkokią kitokią. Šalčiu užkonservuotų organizmų".

"Ar baterijos sapnuoja elektrines aveles?" - pagalvojo jis ir šaižiai sugageno.

Pasitraukė atgal, toliau nuo transformerio,

(ką vis dėlto jis transformuoja kaip kodėl)

toliau nuo dušo kabinų, kabelių. Jo akys nukrypo į išrikiuotus palei tolimąją sieną prietaisus. Virš skalbiamosios mašinos gręžtuvo buvo kažkas primontuota, kažkas panašus į bumerango pavidalo televizijos antenas, kokias kartais gali pamatyti didelių limuzinų užpakalyje. Už skalbiamosios į kairę stovėjo senamadiška siuvamoji su pedalu, kuri į šoninį ratą turėjo įmontuotą stiklinį piltuvėlį. Žibalo bakai su žarnomis ir plieninėmis rankomis... jis pamatė prie vienos iš tų rankų galo privirintą mėsininko peilį.

Dievuliau, kas čia visa tai. Kam yra skirta?

Kažkoks balsas pakuždėjo: Gal tai apsauga, Gardai. Tam atvejui, jei per anksti pasirodytų Dalaso policija. Tai tominokerių sendaikčių mugės arsenalas - senos skalbiamosios, "Electrolux" siurbliai, grandininiai pjūklai ant ratų. Ką paprašysi, tą įsigysi, vaikuti.

Ėmė jausti savo sveiką protą pašlyjant. Jo akis atkakliai traukė prie Piterio - prie Piterio su pašalinta didžia dalimi kiaušo, prie Piterio su pluoštu laidų, prijungtų prie to, kas buvo likę iš jo galvos. Jo smegenys atrodė kaip blyškus veršienos kepsnys su įstatytu kuokštu temperatūros matuoklių.

Prie Piterio, kurio kojos mieguistai judėjo tuo skysčiu, tartum jisai stengtųsi pabėgti.

"Bobe, - pagalvojo jis, pagautas nevilties ir įniršio, - kaip tu galėjai tai padaryti Piteriui? Dieve! Žmonėms - blogai, siaubinga, bet Piteriui - kažkaip dar blogiau. Nešvankybė, peržengianti visas ciniškumo ribas. Piteris, kadaruojantis ir kadaruojantis kojomis, lyg sapne stengtųsi pabėgti".

Baterijos. Gyvos baterijos.

Traukdamasis jis į kažką atsirėmė nugara. Pasigirdo duslus metalinis dunksnis. Atsigręžęs išvydo dar vieną dušo kabiną, šonuose aprūdijusią, be durų priekyje. Užpakalinėje sienoje buvo pramuštos skylės, o pro jas - prakišti laidai; dabar jie laisvai karojo su stambaus diametro kaištukais galuose.

Tai dėl tavęs, Gardai! suvaitojo jo smegenys. *Tie kaištukai skirti jums, kaip skelbia reklamos! Jie atidarys tau pakaušį. Galbūt pirma užtrumpins tavo motorikos centrus, kad negalėtum judėti, o paskiau gręš - gręš iki tos vietos, iš kurios ima sau srovę. Kad ir ką darytum, šitie kaištukai tau... parengti ir laukia! Oho! Švariai, gudriai!*

Jis prigriebė savo mintis, kurios sukosi į isterišką spiralę, ir suvaldė jas. Ne dėl jo; bent pradžioje ne dėl jo sumanyta. Šitai jau naudota. Skleidė lengvą kvapą, švelnų, atsiduodantį muilu. Ant vidinių sienų dryžiai pridžiūvusių gliaumių - paskutiniai pėdsakai to žalio skysčio. "Atrodo kaip Dausų Burtininko sėkla", - pagalvojo jis.

Nejau nori pasakyti, kad Bobė plukdo savo seserį didžiuliame spermos banke?

Nejučia jis vėl taip pat keistai sugageno. Prispaudė atbulą plaštaką sau prie burnos, prispaudė stipriai, kad save nutildytų.

Pažvelgė žemyn ir pamatė porą rusvų batelių, numestų šalia dušo kabinos. Jis pakėlė vieną ir pamatė ant jo išdžiūvusio kraujo dėmes.

Bobės. Jos vieninteliai gerieji. "Išeiginiai bateliai". Avėjo jais tą dieną, kai išvažiavo į laidotuves.

Kitas batas irgi buvo kruvinas.

Gardas žvilgtelėjo už dušo kabinos ir pamatė likusius drabužius, kuriais tą dieną Bobė vilkėjo.

Kraujas, perdėm kraujas.

Nenorėjo prisiliesti palaidinukės, bet daikto forma po ja buvo pernelyg aiški. Suėmė palaidinukę dviem pirštais už mažiausio kraštelio, kokio tik galėjo, ir atskyrė nuo Bobės gerojo juodo sijono.

Po marškiniais gulėjo revolveris. Didžiausias, iš pažiūros seniausio modelio, kokį tik Gardneris kada nors buvo regėjęs, neskaitant paveikslėlių knygose. Kiek padelsęs, jis paėmė ginklą ir prasuko būgnelį. Jame dar buvo keturi šoviniai. Du iššauti. Gardneris mielai būtų kirtęs lažybų, kad vienas iš tų šovinių buvo paleistas į Bobę.

Jis atstatė būgnelį į vietą ir užsikišo sau už diržo. Iškart mintyse jam sukuždėjo balsas: *Nušovei savo žmoną... ganėtinai suknistas reikalas.*

Nesvarbu. Revolveris galėjo praversti.

Kai jie pamatys jį dingus, tai tavęs puls ieškoti, Gardai. Maniau, kad tu jau priėjai tokią išvadą.

Ne, tai buvo vienas dalykas, dėl kurio, jo manymu, nevertėjo rūpintis. Jie būtų pastebėję pasikeitusius žodžius kompiuterio ekrane, bet šie drabužiai nebuvo liesti nuo tada, kai Bobė juos nusivilko (ar nuo tada, kai jie juos nuo jos nuvilko, kas labiau tikėtina).

“Tikriausiai jie būna pernelyg egzaltuoti, kai čion sueina, kad rūpintųsi namų ruoša, - pagalvojo jis. - Velniškai gerai, kad čia nėra musių”.

Jis vėl palietė ginklą. Šįsyk balsas jo galvoje tylėjo. Matyt, nusprendė, kad čia nėra žmonių, dėl kurių reiktų nerimauti.

Jeigu prireiks nušauti Bobę, ar pajėgsi tai padaryti?

Į šį klausimą jis negalėjo atsakyti.

Slisššš-slisššš-slisššš.

Kiek ilgai Bobė ir jos kompanija buvo pasišalinę? Jis nežinojo, visiškai nenutuokė. Laikas čia neturėjo jokios reikšmės; seniokas teisus. Tai pragaras. Kažin, ar Piteris atsiliepia į savo keistosios šeimininkės glamones, kai jinai čion ateina?

Gardo skrandis buvo ties maišto riba.

Jis privalėjo išeiti - išeiti tuojau pat. Jautėsi kaip koks pasakų personažas - Mėlynbarzdžio žmona slaptame kambarėlyje. Džeku, semiančiu auksą iš milžino krūvos. Buvo pasirengęs atradimui. Tačiau jis laikė prieš save sustandėjusius kruvinus drabužius tartum sustingęs iš šalčio. Ne tartum - *iš tiesų* sustingęs.

Kur Bobė?

Ją ištiko saulės smūgis.

Velniškai keistas saulės smūgis, jeigu permerkė jos palaidinukę krauju. Gardneris išsaugojo nesveiką, liguistą domesį ginklais ir sužalojimais, kuriuos jie gali padaryti žmogaus kūnui. Jeigu ji buvo pašauta didžiuoju senu revolveriu, kurį dabar turėjo užsikišęs už savo paties dir-

žo, tai, jo nuomone, Bobė neprivalėjo likti gyva - net jeigu ji būtų buvus skubiai nuvežta į ligoninę, specialiai teikiančią greitąją pagalbą šautinių sužalojimų atvejais, vis tiek ji tikrų tikriausiai būtų numirus.

Atgabeno mane jie čionai, kai buvau sužeista, tominokeriai pagydė - ir dabar tvarka.

Tai ne jam. Senoji dušo kabina buvo skirta ne jam. Nuojauta Gardneriui kuždėjo, kad jis bus pašalintas iš kelio kur kas išbaigčiau. Dušo kabina buvo skirta Bobei.

Jie atgabeno ją čionai ir... ką?

Kaipgi, žinoma, prijungė prie savo baterijų. Ne prie Anos, tada jos čia dar nebuvo. Bet prie Piterio... ir Hilmano.

Jis numetė palaidinukę... paskiau prisivertė vėl ją pakelti ir padėti viršum sijono. Nežinojo, kiek jie suvokia realaus pasaulio čia patekę (spėjo, jog nedaug), bet jis nenorėjo papildomai rizikuoti.

Žalioji šviesa vėl supulsavo skaisčiau ir tankiau. Jis apsigręžė. Anos akys vėl buvo atmerktos. Trumpi jos plaukai plūduriavo apie galvą. Jis vis dar matė jos akyse tą begalinę neapykantą, dabar sumišusią su siaubu ir vis didėjančiu tolsmu.

Ir pasirodė burbuliukai.

Jie plaukė aukštyn jai iš burnos trumpu, plačiu srautu.

Mintis/garsas sprogo jam galvoje.

Ji klykė.

Gardneris pabėgo.

7

Tikra baimė - labiausiai sukelianti fizinę negalią iš visų jausmų. Išsekina endokrinines liaukas, išmeta į kraują organinius vaistus, sutraukiančius raumenis, pagreitina širdies darbą. Palieka be minčių smegenis. Džimas Gardneris nusvirduliavo nuo Bobės Anderson stoginės linkstančiomis kojomis, išsprogusiomis akimis, kvailai atkarusiu žandikauliu (liežuvis kabaldavo viename burnos kampe it negyvas), deginančiais, perpildytais viduriais, sutrauktu skrandžiu.

Buvo sunku mąstyti - šiurkštūs, pritrenkiantys vaizdai vis plykčiojo jo galvoje nelyginant neoninės baro šviesos: tie kūnai, pamauti ant kablių kaip vabalai, perverti smeigtukais žiaurių, nuobodžiaujančių vaikų; Piterio be atvangos judančios kojos; kruvina palaidinukė su kulkos skyle joje; kaištukai; senamadiška skalbiamoji mašina su bumerangine antena viršuje. O visų ryškiausias - tai vaizdas burbuliukų, trumpa, plačia srove kylančių Anai Anderson iš burnos, kai ji klykė jo galvoje.

Puolė vidun į namą, nuskuodė į vonioś kambarį, klūpomis užsikniaubė klozeto puodą ir aptiko, jog nepajėgia vemti. O norėjo vemti. Pagalvojo apie kirminuotus dešrainius, supelijusią picą, rausvą limonadą su plaukiojančiais jame susiraičiusiais plaukais; galiausiai sugrūdo du pirštus sau gerklėn. Jam pavyko tik sužiaukčioti, bet nieko daugiau. Neįstengė savęs supykinti. Paprasčiausiai nepajėgė.

Jeigu negalėsiu išvemti, aš išprotėsiu.

Gerai, išprotėk, jeigu taip nori. Bet pirma padaryk tai, ką privalai padaryti. O iki to laiko laikykis. Ir, beje, Gardai, ar dar turi kokių klausimų dėl to, ką privalai padaryti?

Ne, jis neturėjo. Piterio be atvangos judančios kojos jį įtikino. Įtikino toji burbuliukų srovė. Stebėjosi, kaip jis galėjo taip ilgai dvejoti akivaizdoje jėgós, kuri buvo tokia aiškiai nešanti pagedimą, tokia aiškiai tamsi.

"Kadangi tu buvai beprotis", - atsakė jisai sau. Gardas linktelėjo. Kaip tik taip. Daugiau jokio paaiškinimo nereikia. Jis buvo beprotis - ir ne tik pastarąjį mėnesį ar panašiai. Vėlu buvo prabusti, o taip, labai vėlu, bet geriau vėliau nei niekada.

Tas garsas. *Slisššš-slisššš-slisššš.*

Tas kvapas. Švelnus, tačiau mėsiškas. Kvapas, kurį jo protas atkakliai siejo su žalia veršiena, pamažu švinkstančia piene.

Jo skrandis susitraukė. Aitrus, rūgštus riaugulys nudegino gerklę. Gardneris suvaitojo.

Mintis - silpnas žiburėlis - sugrįžo jam, ir jis įsitvėrė jos. Galbūt įmanoma arba sužlugdyti visa tai... arba bent ilgam ilgam pristabdyti. Galbūt.

Jis vėl prisiminė Tedą Energetiką, prisiminė beprotiškas karines organizacijas, prekiaujančias viena su kita vis įmantresniais ginklais, ir toji pikta, nesuprantama, maniakiška jo proto dalis paskutinįsyk pamėgino perrėkti sveiką nuovoką.

"Užsičiaupk", - paliepė jai Gardneris.

Nuėjo į svečių miegamąjį ir nusivilko marškinius. Pažvelgė pro langą ir dabar pamatė iš miško išnyrančius žiburėlius. Visai sutemo. Jie grįžta. Sueis stoginėn ir galbūt surengs nediduką seansą.

Minčių susirinkimas apie dušo kabinas. Brolija jaukiame žvalsvame išprievartautų protų gaise.

"Mėgaukitės, - pagalvojo Gardneris. Pakišo 45-iakalibrį po čiužiniu, paskiau atsisegė diržą. - Galbūt tai paskutinis kartas, tad..."

Jis pažvelgė į marškinius. Iš jų kišenėlės kyšojo metalinis lankas. Žinoma, spyna. Spyna, kuri turėjo kyboti ant stoginės durų.

8

Minutėlę, kuri atrodė kur kas ilgesnė nei iš tikrųjų truko, Gardneris apskritai nepajėgė pajudėti. To nerealaus lyg iš pasakų siaubo suvokimas vėl įsismelkė į jo nuvargusią širdį. Paprasčiausiai jis pavirto pasibaisėjusiu žiūrovu, stebinčiu nenumaldomai artėjančias švieseles. Greitai jie pasieks pernelyg vešliai želiantį daržą, perkirs jį, pereis kiemelį priešais namą ir atsidurs prie stoginės. Pamatys, pamatys, kad nėra spynos. Tuomet jie sueis į namą ir užmuš Gardnerį arba pasiųs jo išskaidytus atomus į Altayrą-4, kad ir kur tai būtų.

Pirma rišli jo mintis buvo paprasčiausia panika, visu balsu šaukianti: *Bėk! Nešdinkis iš čia!*

Su antrąja mintimi netvirtai sugrįžo protas. *Saugok savo mintis. Jeigu kada nors jas saugojai, tai dabar juolab saugok.*

Stovėjo be marškinių, atsegtu diržu ir nuleistu užtrauktuku džinsais, nusmukusiais jam ant šlaunų, žvelgdamas į spyną marškinių kišenėlėje.

Pulk iš čia tuoj pat ir pakabink ją į vietą. Tuoj PAT!

Ne... nėra laiko... O Dieve, nėra laiko. Jie jau prie daržo.

Gali dar jo pakakti. Gali pakakti, jei liausies čia žaidęs kišeninį biliardą ir paskubėsi!

Paskutinėmis energingomis valios pastangomis įveikė paralyžių, pasilenkė, sugriebė spyną su vis dar kyšančiu iš jos apačios raktu ir išbėgo, pakeliui sagstydamasis kelnes.

Išsmuko pro užpakalines duris, minutėlei stabtelėjo, paskutiniems dviems žiburėliams įnyrant į daržą ir išnykstant, paskiau nuskuodė prie stoginės.

Silpnai, neaiškiai girdėjo mintyse jų balsus - kupinus pagarbos, nuostabos, džiūgavimo.

Nuslopino juos.

Žalia šviesa sklido pro stoginės duris, kurios žiojėjo atlapos.

Dievuliau, Gardai, kaip galėjai būti toks kvailas? šėlo jo užspeistas kampan protas, bet jis žinojo kaip. Labai lengva pamiršti tokius žemiškus dalykus, kaip vėl užrakinti duris, kai gavai pamatyti porą žmonių, pakabintų ant baslių, su einančiais iš jų galvų koaksialiniais kabeliais.

Dabar jis girdėjo juos darže - girdėjo šnarant milžiniškų beverčių kukurūzų stiebus.

Su spyna rankoje siekė skląsčio ir prisiminė, kad prieš įsidėdamas kišenėn ją užrakino. Nuo tos minties ranka jam sudrebėjo, ir toji prakeiktoji spyna nukrito ant žemės, dusliai bumptelėdama. Puolė jos ieškoti, ir iš pradžių nieko nepajėgė įžiūrėti.

Ne... štai ji, tuoj už to siauro pulsuojančios žalios šviesos dryžio. Taip, spyna, bet rakto joje nebebuvo. Raktas iškrito, kai spyna bumptelėjo ant žemės.

"Dieve mano", - Dieve mano, mintyse sukūkčiojo jis. Visą kūną išpylė prakaitas. Plaukai užkrito jam ant akių. Pamanė, kad turbūt smirdi kaip pašvinkus beždžionė.

Kukurūzų stiebai ir lapai sušnarėjo garsiau. Kažkas tyliai nusijuokė - balsas nuskambėjo pasibaisėtinai arti. Dar kelios sekundės, ir jie išnirs iš daržo; jis jautė, kaip tos sekundės skuba pro šalį - nelyginant pasipūtę verslininkai atsikišusiais pilvukais ir su portfeliais rankose. Parpuolė ant kelių įsitvėręs spynos ir suskato viena ranka braukyti po žemę, bandydamas surasti raktą.

Ak, nevidone, kur tu? Ak, nevidone, kur tu? Ak, nevidone, kur tu?

Net ir toks apimtas panikos, turėjo nuovokos ekranizuoti savo mintis. Ar tai suveikė? Jis nežinojo. Ir jeigu jam nepavyks surasti rakto, tatai nebeturės reikšmės, tiesa?

Ak, nevidone, kur tu?

Pastebėjo blankų sidabrinį blizgesį toliau nei braukinėjo ranka - raktas nuskriejo kur kas labiau į šalį, negu jis būtų pamanęs.

Gardneris sugriebė jį ir pašoko ant kojų. Dar mirksnį jis bus paslėptas nuo jų namo kampo, bet tai visa, kas jam likę. Tik vienas kliuvinys, netgi mažiausias - ir jam galas, laiko gali nebeužtekti, nors jis ir tobulai atliktų visus tuos menkus žemiškuosius spynos pakabinimo ant durų veiksmus.

"Pasaulio likimas dabar gali priklausyti nuo to, ar žmogus sugebės iš pirmo karto užrakinti stoginės duris, - apdujęs pagalvojo jis. - Šiuolaikinis gyvenimas TOKSAI reiklus".

Dar mirksnį jam rodėsi, kad nesugebės įstatyti į spyną rakto. Nepaklusnus jo drebančioje rankoje, tasai vis brazdenosi apie skylutę, niekaip nepatekdamas vidun. Paskiau, kai jis pamanė, kad viskas baigta, raktas įsmuko vieton. Pasuko jį. Lankelis atšoko. Uždarė duris, prakišo lankelį ąselėn ir nulenkęs spragtelėjo. Ištraukė raktą ir sugniaužė prakaituotame delne. Slystelėjo už stoginės it per alyvą. Tuo pat metu vyrai ir moterys, kurie buvo nuėję prie laivo, pasirodė priekiniame kiemelyje, žengdami vorele vienas paskui kitą.

Gardneris siekė ranka pakabinti raktą ant vinies, kur buvo jį radęs. Vieną košmarišką mirksnį pamanė, kad vėl jį išleis iš rankos ir paskiau gaus ieškoti po aukštą piktžolių sąvašyną stoginės pusėje. Kai raktas pakibo ant vinies, iškvėpė trūkčiojantį atodūsį.

Kažkuri jo dalis norėjo nesijudinti iš vietos, tiesiog sustingti čia. Paskiau jis nusprendė, kad verčiau nerizikuoti. Galų gale jis *nežinojo,* ar Bobė turi savo raktą.

Ėmė slinkti toliau palei stoginės sieną. Čiurna užkliuvo už senų, paliktų rūdyti piktžolėse, akėčių rėmo, ir jis turėjo sukąsti dantis, kad nesuriktų iš skausmo. Peržengė jas ir slystelėjo už kito kampo. Dabar buvo atsidūręs už stoginės.

Čia tasai šliurpsintis garsas buvo klaikiai stiprus.

"Aš kaip tik už tų prakeiktų dušų, - pagalvojo jis. - Jie plūduriuoja už kelių colių nuo manęs... tiesiog už kelių colių".

Sušnarėjo žolės. Tyliai džergžtelėjo metalas. Gardnerį pagavo noras ir juoktis, ir rėkti. Jie *neturėjo* Bobės rakto. Kažkas ką tik užėjo už stoginės sienos ir pasiėmė raktą, kurį vos prieš kelias sekundes Gardneris buvo pakabinęs - galbūt pati Bobė.

Vis dar šiltas nuo mano rankos, Bobe, nepajutai?

Stovėjo už stoginės galo, prisiglaudęs prie šiurkštaus medžio, kiek išskėtęs rankas, prispaustais prie lentų delnais.

Nepajutai? Ir neišgirdai manęs? Jūs visi neišgirdote? O gal kas nors - Elisonas, Arčinburgas ar Berindžeris - staiga kyštels čia galvą ir sušuks: "Gardai, kukū, matau, kur tu"? Kažin, ar priedanga tebeveikia?

Jisai stovėjo ir laukė, kada jie ateis jo paimti.

Neatėjo. Eilinę vasaros naktį jis tikriausiai nebūtų gebėjęs išgirsti, kaip sukrebždėjo atrakinamų durų geležys - garsas būtų nustelbtas garsaus žiogų *svir-svir-svir.* Bet dabar nebuvo žiogų. Išgirdo, kaip atrakino spyną, kaip dusyk sugirgždėjo atidaromų ir uždaromų durų vyriai. Jie suėjo vidun.

Veik iškart besiskverbiančios pro plyšius šviesos impulsai padažnėjo, tapo skaistesni, ir jo smegenys suskilo nuo agonijos klyksmo:

Skauda! Man skauuu...

Jis pasitraukė nuo stoginės ir sugrįžo prie namo.

9

Ilgai gulėjo atsimerkęs, laukdamas, kol jie vėl išeis, laukdamas, kad įsitikintų, ar nebuvo išaiškintas.

Puiku, aš galiu pamėginti sustabdyti "tapsmą", pagalvojo jis. *Bet nieko neišeis, jeigu man nepasiseks patekti laivo vidun. Ar pajėgsiu tai padaryti?*

Nežinojo. Bobė, atrodo, dėl nieko nesirūpino, bet Bobė ir kiti dabar buvo pasikeitę. O, ir jis pats pamažu "tampa"; apie tai byloja iškritę

dantys, taip pat ir gebėjimas girdėti mintis. Jis pakeitė žodžius kompiuterio ekrane, vien apie juos pagalvojęs. Bet nereikia savęs apgaudinėti: jam dar toli iki jų. Jeigu Bobė išgyvens įžengus į laivą, o jos senas bičiulis Gardas kris negyvas, argi kuris nors iš jų, netgi Bobė, išlies ašarą? Jis taip nemanė.

Galbūt kaip tik to jie ir siekia. Taip pat ir Bobė. Kad įeitum į laivą ir kristum susprogusiom smegenimis nuo galingos muzikinės radijo transliacijos. Pirmiausia tai apsaugotų Bobę nuo moralinės kančios pasirūpinti tavimi pačiai. Žmogžudystė be ašarų.

Kad jie ketino juo atsikratyti, abejonių jau nebeliko. Bet jis vylėsi, jog Bobė - senoji Bobė - leis jam gyventi pakankamai, kad galėtų pamatyti vidų to keisto daikto, kurį atkasdami taip ilgai dirbo drauge. Tai nors būtų teisinga. Ir, šiaip ar taip, nesvarbu. Jeigu žmogžudystė - kaip tik tai, ką Bobė planuoja, tikros gynybos nėra, ar ne? Jis privalo patekti į laivą. Jeigu to nepadarys, jo sumanymas, kad ir koks, be abejonės, beprotiškas, neturėjo jokių šansų pasisekti.

Privalai pabandyti, Gardai.

Jis ketino pabandyti, kai tik juodu atsidurs viduje, ir tai veikiausia atsitiks rytoj rytą. Dabar jis pagalvojo, kad gal reikėtų išbandyti savo laimę dar toliau. Jeigu veiktų griežtai pagal savo “pirminį planą”, niekaip negalėtų ką nors padaryti dėl to mažo berniuko. Vaikutis juk svarbiausia.

Gardai, tikriausiai jis jau vis tiek miręs.

Galbūt. Bet seniokas taip nemanė; seniokas laikė, kad vis dar reikia išgelbėti mažąjį berniuką.

Vienas vaikas nieko nereiškia - ničnieko prieš visa tai. Tu taip pat žinai - Heivenas panašus į didelį branduolinį reaktorių ties kritine riba. Konteineris lydosi. Įsidėmėk posakį.

Tai logiška, tačiau tai krupjė logika. Galų gale žudiko logika. Tedo Energetiko logika. Jeigu jis nori lošti šitaip, tai kam tada dar vargintis?

Vaikas viską reiškia arba niekas nieko nereiškia.

Ir galbūt tokiu būdu jis net išgelbėtų Bobę. Tačiau tikriausiai ne. Bobė jau per toli nužengusi, kad ją būtų įmanoma išgelbėti. Bet pamėginti galima.

Šansai maži, Gardai, seni.

Žinoma. Laikrodis rodo be minutės vidurnaktį... mes pradedam skaičiuoti sekundes.

Šitaip mąstydamas, jis nugrimzdo į miego nebūtį. Paskiau sekė košmarai, kuriuose jis plūduriavo skaidrioje žalioje vonioje, pririštas storais koaksialiniais kabeliais. Bandė rėkti, bet negalėjo, nes kabeliai ėjo jam iš burnos.

SENSACIJA

1

Užsislėpęs tarp pernelyg išdekoruotų "Baunčio tavernos" sienų, - siurbčiodamas "Heineken" alų (po dolerį už butelį) ir išjuokiamas Deivido Braito, kuris nusmuko iki pat vulgaraus humoro gelmių ir kuris netgi baigė tuo, kad palygino Džoną Leandrą su Supermeno draugeliu Džimiu Olsenu, - Leandras susvyravo. Neverta kitaip sau aiškinti. Jis iš tiesų susvyravo. Tačiau aiškiaregiški žmonės visad turi kęsti pajuokų dyglius, ir nemažai jų buvo sudeginti, nukryžiuoti ar pailginti penkiais šešiais coliais ant Inkvizicijos kankinimų suolo už savo aiškiaregystę. Klausytis kaip Deividas Braitas "Bauntyje" prie alaus jį klausinėja, ar gerai veikia jo Slaptasis Laikrodis, vargiai buvo blogiausia, kas galėjo jį ištikti.

Bet, po šimts, vis tiek buvo skaudu.

Džonas Leandras nusprendė, kad Deividas Braunas ir bet kuris kitas, kuriam Braitas papasakojo Jonelio kvailelio įsitikinimą, kad Heivene dedasi kažkas nepaprasta, galų gale gaus savo šypseną paslėpti. Nes tenai *iš tikrųjų* dėjosi kažkas nepaprasta. Jautė tai kiekvienu savo kūno nareliu. Kai kuriomis dienomis, kai vėjas pūsdavo iš pietryčių, jam bemaž rodydavosi, kad gali šitai *užuosti.*

Jo atostogos prasidėjo praeitą penktadienį. Tą pačią dieną tikėjosi nuvykti į Heiveną. Bet jis gyveno su našlaujančia motina, ir ji taip vylėsi, kad jis nuveš ją į Naująją Škotiją pasimatyti su savo seserim, sakė ji, bet jeigu Džonas turįs įsipareigojimų, ką gi, ji supras; galų gale juk ji jau sena ir nelabai įdomi, tiesiog ta, kuri gamina jam valgį ir skalbia baltinius, ir puiku, keliauk, Džoni, keliauk ir medžiok savąją *sensaciją,* aš tik paskambinsiu Meganai telefonu, galbūt po savaitės ar dviejų tavo pusbrolis Alfis atveš *ją* čia aplankyti mane, Alfis toks geras savo motinai ir t. t. ir t. t. ir pan. ir pan. iki begalybės.

Penktadienį Leandras nuvežė motiną į Naująją Škotiją. Žinoma, jie užsibuvo, kai abu sugrįžo į Bengorą, šeštadienis jau buvo dingęs. Sekmadienis - bloga diena bet ką pradėti, atsižvelgiant į jo sekmadieninės mokyklos pamokas pirmaklasiams ir antraklasiams nuo devynių, pamaldas nuo dešimtos ir Jaunųjų krikščionių sąjungos susirinkimą metodistų klebonijoje penktą. Šiame susirinkime specialiai pakviestas kalbėtojas jiems demonstruos skaidres apie Armagedoną. Jam beaiškinant apie tai, kaip neatgailaujantys nusidėjėliai bus nubausti pūliniais, šla-

piuojančiomis opomis ir žarnyno negalavimais, Džordžina Leandro ir kitos Moterų Labdaros narės dalins popierinius puodelius su gaiva ir avižiniais sausainiais. O vakarais bažnyčios pusrūsyje visada vyksta giedonės Kristaus garbei.

Sekmadieniai visados jį palikdavo pakylėtą. Ir išsekusį.

2

Taigi tik pirmadienį, rugpjūčio penkioliktąją, Leandras galiausiai susimetė ant savo padėvėto "Dodžo" priekinės sėdynės geltonus bloknotus, "Sony" magnetofoną ir krepšį, pilną filmų bei įvairiausių objektyvų, ir pasirengė išvykti į Heiveną... kur tikėjosi pelnyti žurnalistišką šlovę. Nebūtų išsigandęs, jeigu ir būtų žinojęs, kad artinasi prie epicentro to, kas netrukus turėjo tapti nepaprasčiausia istorija nuo pat Jėzaus Kristaus nukryžiavimo laikų.

Diena pasitaikė rami, žydra ir maloni, labai šilta, tačiau be to pašėlusio karščio ir tvankumos kaip pastarąsias kelias dienas. Tai buvo diena, kurią kiekvienas žmogus žemėje įsimins amžinai. Džonas Leandras troško kokios nors istorijos, bet jis niekad nebuvo girdėjęs arba pamiršo seną priežodį: "Dievas leidžia žmogui viską turėt... bet verčia mokėt".

Jis tik žinojo, kad užkliuvo už kažkokio kraštelio, ir kai pabandė iškapstyti, jis nepasidavė... o tai reiškė, kad galbūt yra didesnis, nei iš pradžių būtum galėjęs pamanyti. Jis nė už ką šito nepraeis, kas giliau. Visi pasaulio deividai braitai su savo kandžiais juokeliais apie Džimo Olseno laikrodžius ir Fu Manču neįstengs jo sustabdyti.

Užvedė "Dodžą" ir pajudėjo nuo šaligatvio.

- Nepamiršk savo priešpiečių, Džoni! - sušuko jo motina. Pūkšdama ji prisivijo šaligatviu, laikydama vyniojamojo popieriaus maišelį rankoje. Ant jo jau plito didžiulės riebalų dėmės; nuo mokyklos laikų Leandro mėgstamas sumuštinis buvo su bološka dešra, bermudiškų svogūnų griežinėliais ir vesoniška aliejumi.

- Dėkui, mam, - pasakė jis, pasilenkdamas pro langutį paimti maišelį, kurį paskiau padėjo ant grindų. - Nors nereikėjo tau vargti. Būčiau galėjęs nusipirkti hamburgerį...

- Sykį ir tūkstantį kartų tau sakiau, - pasipiktino ji, - kad tau nedera lankyti tas pakelės užkandines, Džoni. Niekad nežinai, švari jų virtuvė ar purvina.

- *Mikrobai,* - pridūrė ji grėsmingai, palinkdama į priekį.

- Ma, man reikia važ...

- *Mikrobai* nematomi, - nesiliovė misis Leandro. Ne taip lengvai nukreipsi ją nuo temos, kol visko neišsakys.

- Taip, mam, - pasiduodamas tarė Leandras.

- Kai kurios iš tų vietų - tiesiog rojus *mikrobams,* - varė ji toliau. - Žinai, juk virėjai gali būti nešvarūs. Gali nesiplauti rankų, išėję iš tualeto. Po panagėmis gali turėti purvo ar netgi išmatų. Nesmagu apie tai diskutuoti, supranti, bet kartais motina privalo apšviesti savo sūnų. Maistas tokiose vietose žmogų gali labai labai susargdinti.

- Mam...

Ji susijuokė daug iškentėjusio žmogaus juoku ir lengvai prisilietė prikyšte savo akių kampučių.

- O, žinau, tavo motina kvaila, paprasčiausiai kvaila senė su gausybe senų juokingų minčių, ir tikriausiai ji turėtų išmokti prikąsti liežuvį.

Leandras nuo seno buvo pripratęs prie šio gudraus triuko, kuris vis tiek visados, nuo aštuonerių metų amžiaus priversdavo jį pasijusti nepatogiai, prasikaltusiu.

- Ne, mam, aš visai taip nemanau.

- Noriu pasakyti, tu didis laikraštininkas, o aš tik sėdžiu namie, kloju tau lovą, skalbiu drabužius ir vėdinu tavo miegamąjį, kai prismardini padauginęs alaus.

Leandras nulenkė galvą, nieko neatsakė ir tik laukė, kol pagaliau bus paleistas.

- Bet paklausyk manęs. Laikykis atokiau nuo tų pakelės užkandinių, Džoni, nes gali susirgti. Nuo *mikrobų.*

- Pažadu, mam.

Patenkinta, kad išpešė iš jo pasižadėjimą, jinai jau rengėsi paleisti sūnų.

- Grįši namo vakarienei?

- Taip, - pasakė Leandras, ne visai būdamas tuo tikras.

- Šeštą? - spaudė ji.

- Taip! Taip!

- Žinau, žinau, aš tik sena kvailė...

- Iki, mam! - skubiai šūktelėjo jis ir truktelėjo mašiną nuo bordiūro.

Pažvelgė į užpakalinio vaizdo veidrodėlį ir išvydo ją stovinčią ant šaligatvio, mojančią ranka. Jis irgi pamojavo, vildamasis, kad ji sugrįš į namus... nors žinojo, kad liks stovėti. Kai už dviejų namų jis pasuko dešinėn, motina jau buvo išnykus ir Leandras pajuto širdyje šiokį tokį, tačiau neabejotiną, palengvėjimą.

Gerai tai ar blogai, bet jis visados taip jausdavosi, kai jo mamelė galiausiai dingdavo iš akių.

3

Heivene Bobė Anderson rodė Džimiui Gardneriui keletą modifikuotų kvėpavimo aparatų. Ivas Hilmanas būtų juos atpažinęs: respiratoriai atrodė labai panašūs į tą, kurį buvo paėmęs kopui Batčui Daganui. Bet anas turėjo saugoti Daganą nuo heiveniško oro; o respiratoriai, kuriuos demonstravo Bobė, turėjo sutelkę atsargas kaip tik šio - heiveniško - oro, prie kurio jie buvo pripratę ir kaip tik heiveniškuoju oru juodu kvėpuos, jeigu įsiskverbs į tominokerių laivą. Buvo pusė dešimtos.

Tuo pat metu Deryje Džonas Leandras sustojo šalikelėje netoli tos vietos, kur buvo aptikti išdarinėtas elnias ir policijos mašina, priklausiusi pareigūnams Roudsui ir Gebonsui. Atsidaręs pirštinių skyrelį priekiniame prietaisų panelyje, patikrino 38-o kalibro “Smitą ir Vesoną”, kurį prieš savaitę pirko Bengore. Minutėlei jį išėmė, stengdamasis neprisiliesti smiliumi niekur arčiau gaiduko, nors žinojo, kad ginklas neužtaisytas. Jam patiko, kaip patogiai revolveris telpa į delną, jo svoris, paprasčiausios galios pojūtis, kurį kažkaip teikė. Tačiau taip pat jis jautėsi ir truputėlį baugščiai, lyg būtų atsilaužęs gabalą kažko pernelyg stambaus tokiems kaip jis sukramtyti.

Gabalą ko?

Tiksliai nežinojo. Kažkokios keistos mėsos.

Mikrobai, mintyse skambėjo motinos balsas. *Maistas tokiose vietose žmogų gali labai labai susargdinti.*

Įsitikino, kad dėželė su šoviniais irgi pirštinių skyrelyje, paskiau padėjo ginklą į vietą. Spėjo, kad gabentis šaunamąjį ginklą motorizuotoje transporto priemonėje veikiausiai yra nusižengimas įstatymui (jis vėl pagalvojo apie motiną, šįsyk dargi nė nesuvokdamas to). Įsivaizdavo, kad, tarkim, policininkas sustabdys jį dėl kokio nors eilinio patikrinimo, paprašys parodyti registracijos dokumentą ir tada, Leandrui atidarius pirštinių skyrelį, pamatys 38-o kalibro revolverį. Taip visados įkliūva žudikai laidoje “Alfredas Hičkokas pristato”, kurią kiekvieną šeštadienio vakarą jisai su savo motina žiūrėdavo per kabelinę televiziją. Taip pat šitai bus kitokio pobūdžio sensacija: BENGORO “DAILY NEWS” REPORTERIS AREŠTUOTAS DĖL NELEGALAUS GINKLO LAIKYMO.

Ką gi, tad išsiimk registracijos kortelę iš pirštinių skyrelio ir įsidėk piniginėn, jeigu jau taip nerimauji.

Bet jis taip nepadarys. Pati mintis visai protinga, bet kartu lyg ir šauktumeis bėdą... ir tas proto balsas skambėjo visai panašiai kaip jo motinos balsas, perspėjantis apie mikrobus ar pamokantis jį (kai jis dar

buvo vaikas), kaip baisu sėstis ant viešojo klozeto, pirma nepasiklojus ant jo tualetinio popieriaus.

Tad užuot taip pasielgęs, Leandras vėl pajudėjo iš vietos, suvokdamas, kad jo širdis plaka mažumėlę per tankiai ir kad prakaituoja kiek labiau, nei tą būtų galima paaiškinti dienos karščiu.

Kažkas nepaprasta... kai kuriomis dienomis bemaž galiu tai užuosti.

Taip. Iš tiesų kažkas tenai dedasi. Tos moters Makoslend mirtis (kad liepą susprogtų krosnis? O, nejaugi?); tiriančių reikalą policijos patrulių dingimas; savižudybė kopo, kuris, jei tikėt gandais, buvo ją įsimylėjęs. Ir prieš visus tuos dalykus - pradingęs tas berniukas. Deividas Braitas sakė, kad Deivido Brauno senelis malė kažkokias keistas nesąmones apie telepatijos ir magijos fokusus, kurie iš tiesų suveikdavo.

"Gaila, kad kreipėtės ne į mane, o į Braitą, misteri Hilmanai", - bene penkioliktą kartą pagalvojo Leandras.

Tačiau dabar ir Hilmanas dingo. Dvi savaites nesirodė savo išsinuomotame kambaryje. Nebeateidavo lankyti savo vaikaičio Deri Houmo ligoninėje, nors anksčiau naktimis sesutės turėdavo jį varu išvaryti. Oficiali valstijos policijos versija buvo, kad Ivas Hilmanas nedingo, bet tai buvo grynas akių dūmimas, nes teisnus suaugusysis pagal įstatymo raidę negali būti laikomas dingusiu, jeigu kitas teisnus suaugusysis apie tai nepraneša, užpildydamas atitinkamus formuliarus. Taigi teisingumo akimis čia tvarka. Tačiau visai anaiptol ne tvarka Džono Leandro akimis. Hilmano nuomojamo kambario savininkė jam pasakė, kad seniokas įsiskolinęs jai šešiasdešimt dolerių - kaip Leandrui pasisekė sužinoti, tai buvo pirma sąskaita, kurią per visą savo gyvenimą senolis paliko neapmokėtą.

Kažkas nepaprasta... keistas patiekalas.

Bet tai buvo toli gražu ne viskas toje keistoje atmosferoje, pastarosiomis dienomis gaubiančioje Heiveną. Gaisras, kilęs prie Nistos kelio, nusinešė dviejų sutuoktinių gyvybes irgi liepos mėnesį. Šį mėnesį patyrė avariją ir sudegė kažkoks daktaras, pilotavęs nedidelį lėktuvėlį. Teisybė, tai atsitiko šalia Niuporto, bet Federalinės aviacijos valdybos oro kontrolierius Bengoro tarptautiniame oro uoste patvirtino, kad nelaimingasis daktaras praskrido virš Heiveno - ir dargi neleistinai žemai, nusižengdamas taisyklėms. Telefono ryšys su Heivenu pradėjo keistai šlubuoti. Kartais žmonės pajėgdavo prisiskambinti, kartais - ne. Jis užprašė iš Ogastos mokesčių inspekcijos Heiveno rinkėjų sąrašą (sumokėdamas sumą už devynis kompiuterinius lapus) ir atliekamu laiku sugebėjo atsekti bent šešiasdešimties tų heiveniečių giminaičius, gyvenančius Bengore, Deryje ir aplinkinėse vietovėse.

Jam nepasisekė tarp jų aptikti nė vieno, - bent vieno, - kuris ar kuri būtų matę savo giminiečius Heivene nuo liepos 10-osios ar panašiai... daugiau kaip mėnesį. *Nė vieno.*

Žinoma, daugelis jo apklaustųjų visai neįžvelgė tame nieko keista. Kai kurie iš jų nepalaikė gerų santykių su savo giminaičiais Heivene ir jiems buvo nė motais, jeigu neišgirstų ar nepamatytų jų ateinančius šešis mėnesius... ar šešerius metus. Kiti iš pradžių nustebdavo, paskiau susimąstydavo, Leandrui nurodžius tą laiko tarpsnį, apie kurį buvo kalbama. Žinoma, daugeliui žmonių vasara - aktyvus metų sezonas. Laikas prabėga nepastebimai - ne taip kaip žiemą. Ir, žinoma, jie porąsyk telefonu kalbėjosi su Tetule Mere ar Broleliu Bilu - kartais negalėdavai jiems prisiskambinti, bet dažniausiai vis dėlto pasisekdavo.

Buvo ir kitų įtartinų panašumų Leandro apklausinėtųjų parodymuose - panašumų, nuo kurių jo šnervės išsiplėtė uosdamos, kad kažkas čia tikrai ne taip:

Rikis Berindžeris Bengore dirbo dažytoju. Jo vyresnysis brolis Njutas buvo dailidiškų darbų rangovas ir, kaip pasirodė, Heiveno miesto valdybos narys. "Apie liepos pabaigą mes pakvietėme Njutą pietų, - pasakė Rikis, - bet jis išsisuko, teisindamasis gripu".

Donas Bliu buvo prekybos nekilnojamuoju turtu agentas Deryje. Jo teta Silvija, gyvenanti Heivene, paprastai bemaž kiekvieną sekmadienį atvykdavo papietauti su Donu ir jo žmona. Pastaruosius tris sekmadienius ji atsiprašė - sykį dėl gripo ("Atrodo, Heivene siautėja gripas, - pagalvojo Leandras, - suprantate - niekur kitur, tik Heivene"), o kitus kartus - dėl to, kad karštis jai atima norą keliauti. Smulkiau paklausinėtas, Bliu susivokė, kad panašiau į penkis sekmadienius, kai tetulė nepagerbė jų savo atsilankymu - ir gal netgi šešis.

Bilas Spriusas turėjo pieningų karvių bandą Klivs Milse, o jo brolis Frenkas - Heivene. Jie paprastai kas savaitę ar kas dvi susieidavo, kelioms valandoms suliedami draugėn dvi itin dideles šeimas - Spriusų klanas suvalgydavo tonas barbikju*, išgerdavo galonus alaus ir pepsikolos, o Frenkas ir Bilas sėdėdavo arba prie pikniko stalo Frenko užpakaliniame kieme, arba Bilo namų priekiniame priebutyje ir lygindavo užrašus apie tai, ką jie paprasčiausiai vadino Verslu. Bilas prisipažino, kad mėnesį ar daugiau nesimatė su Frenku - iš pradžių buvo iškilę problemų dėl pašarų pristatymo, jam paaiškino Frenkas, paskiau dėl pieno inspektorių. Tuo tarpu Bilui pačiam iškilo savų problemų. Per pastaruosius karščius jam nugaišo tuzinas karvių. Ir, tartum kiek pagalvojęs,

---

* Ant laužo kepta viso gyvulio mėsa.

pridūrė jis, jo žmoną ištiko širdies priepuolis. Jis ir jo brolis tiesiog neturėjo laiko šią vasarą daug vienas kitą vizituoti... Bet vis dėlto žmogelis nuoširdžiai nusistebėjo, kai Leandras išsitraukė iš savo piniginės kalendorėlį, ir jie abu paskaičiavo, kaip seniai tatai buvo: abu broliai nesusiėjo nuo birželio 30-osios. Briusas švilptelėjo ir nustūmė ant pakaušio kepurę. "Velnias, *kaip* seniai, - pratarė jis. - Turbūt reiks pavažiuoti į Heiveną ir pasimatyti su Frenku - dabar, kai mano Evelina taisosi.

Leandras nutylėjo, bet kai kurie iš kitų paliudijimų, kuriuos jis per pastarąsias porą savaičių surinko, vertė jį manyti, kad Bilis Spriusas gali nuspręsti, jog tokia kelionė pasirodys pavojinga jo sveikatai.

- Jaučiu, neprošal būtų papietauti, - Elvinas Ratledžas pasakė Leandrui. Ratledžas buvo tolimųjų reisų vilkikų vairuotojas, šiuo metu bedarbis, gyvenantis Bengore. Jo senelis Deivas Ratledžas buvo visą amžių pragyvenęs Heivene.

- Ką tiksliau turit galvoje? - paklausė Leandras.

Elvinas Ratledžas suktai pažvelgė į jaunąjį reporterį.

- Dar vienas bokalas alaus dabar nueitų visai sklandžiai, - pasakė jis. Juodu sėdėjo Bengoro "Nemo tavernoje". - Kalbėtis labai dulkinas darbas, bičiuli.

- Nejaugi, - tarė Leandras ir paprašė padavėjos prileisti dar du bokalus.

Kai atnešė alų, Ratledžas godžiai nugėrė pirmą gurkšnį, atbula ranka nusišluostė nuo viršutinės lūpos putą ir tarė:

- Širdis mušė per greitai. Įsiskaudėjo galvą. Maniau, kad išvemsiu visus vidurius. Tiesą sakant, aš ir išvėmiau. Prieš pat pasukant atgal. Atidariau langą ir paleidau viską pavėjui, taip.

- Oho, - pratarė Leandras, nes, regis, reikėjo kažką pasakyti. Vaizdas, kaip Ratledžas "paleidžia viską pavėjui", įstrigo jam galvoje. Nuslopino jį. Bent pasistengė tai padaryti.

- Ir pažiūrėk čia, - jis atkėlė savo viršutinę lūpą, parodydamas kas likę iš jo dantų. - Ma-ai ylę ieky? - paklausė Ratledžas.

Leandras prieky matė gan daug skylių, bet pagalvojo, kad gal nediplomatiška tai sakyti, tad tik patvirtino. Ratledžas linktelėjo ir leido lūpai nukristi į vietą. Leandras pajautė savotišką palengvėjimą.

- Dantys niekad nebuvo labai geri, - abejingai pasakė Ratledžas. - Kai vėl pradėsiu dirbti ir išgalėsiu užsisakyti dirbtinius, liepsiu juos visus išrauti velniop. Esmė ta, kad čia viršuje turėjau du priekinius dantis, kai užpraeitą savaitę nukakau į Heiveną aplankyti senolio. Po perkūnais, jie net *neklibėjo.*

- Jie iškrito, kai ėmei artėti prie Heiveno?

- *Neiškrito,* - Ratledžas išbaigė alų. - Aš juos išvėmiau.

- O, - tepratarė silpnai Leandras.
- Žinai, dar vienas gėralo kaušas visai gerai nueitų. Kalbėtis...
- Taip, žinau, troškinantis darbas, - pasiskubino užbaigti Leandras, pamodamas padavėjai. Jau viršijo savo išteklių normą, bet nusprendė, kad ir jam praverstų dar vienas bokalas.

4

Elvinas Ratledžas buvo ne vienintelis asmuo, bandęs per liepą aplankyti savo draugą ar giminietį, nei vienintelis, pasijutęs blogai ir pasukęs atgal. Pasinaudodamas rinkėjų sąrašu ir vietine telefonų knyga kaip išeities tašku, Leandras aptiko tris žmones, kurie papasakojo panašias į Ratledžo istorijas. Ketvirtą atvejį išsiaiškino per gryną atsitiktinumą - ar beveik gryną. Jo motina žinojo, kad jis "renka medžiagą" savo "sensacingam straipsniui" ir lyg tarp kitko užsiminė, kad toji jos draugė Eilina Palsifer turi bičiulę, kuri gyvena Heivene.

Eilina buvo penkiolika metų vyresnė už Leandro motiną, kuri jai davė netoli septyniasdešimties. Prie arbatos su lipniais saldžiais imbieriniais pyragaičiais ji papasakojo Leandrui istoriją, panašią į tas, kurias jis jau buvo girdėjęs.

Misis Palsifer bičiulė buvo Merė Džaklin (Tomis Džaklinas - jos vaikaitis). Jos lankydavo viena kitą daugiau nei keturiasdešimt metų ir dažnai dalyvaudavo vietiniuose bridžo turnyruose. Šią vasarą ji visiškai nematė Merės. *Nė sykio.* Kalbėjosi su ja telefonu, ir atrodė, kad ta jaučiasi puikiai; jos pasiteisinimai visad skambėjo įtikinamai... bet vis tiek kažkas ten - itin stiprus galvoskaudis, daugybė namų ruošos, šeima, staiga nusprendusi nuvažiuoti į Kanebanką ir aplankyti Troleibusų muziejų - buvo ne visai *taip.*

- Kiekvienam atskirai nieko neprikiši, bet visi drauge jie kažkokie keisti - jeigu suprantat, ką noriu pasakyti, - ji pasiūlė pyragėlių: - Dar vieną?
- Ne, dėkui, - atsisakė Leandras.
- O, nesivaržyk! Pažįstu jus, berniukus. Motina jus išmokė mandagiai elgtis, bet dar negimė toks berniukas, kuris atsisakytų imbierinių pyragėlių! Na, rinkis, kuris labiau patinka!

Nutaisęs deramą šypseną, Leandras paėmė dar vieną pyragėlį.

Patogiau įsitaisydama krėsle ir sunėrusi rankas ant savo kieto, apvalaus pilvo, misis Palsifer tęsė:
- Aš pradėjau manyti, kad kažkas ten gali būti negerai... po teisybei, aš ir dabar manau, kad kažkas ten gali būti negerai. Pirmiausia, kas man

atėjo į galvą - tai, kad galbūt Merė nebenori būti mano draugė... kad galbūt aš ką nors padariau ar pasakiau, kas ją įžeidė. Bet ne, tariau sau, jeigu būčiau ką nors padariusi, tikriausiai ji man pasakytų. Po keturiasdešimties metų draugystės, manau, tikrai pasakytų. Be to, iš balso iš tiesų neatrodo, kad ji būtų man *atšalusi,* suprantate...

- Bet vis tiek jos balsas *atrodė* kažkoks kitoks.

Eilina Palsifer ryžtingai linktelėjo.

- Aha. Ir tai man sukėlė mintį, kad galbūt jinai serga, kad galbūt, Dieve sergėk, daktaras jai aptiko vėžį ar dar ką nors viduje, ir jinai nenori, kad kuris nors iš jos senųjų draugų sužinotų. Tad aš paskambinau Verai ir pasakiau: "Mes vykstame į Heiveną aplankyti Merę. Mes nepranešime jai, kad atvažiuojame, ir tokiu būdu ji negalės atšaukti vizito. Pasiruošk, Vera, - sakau jai, - nes užvažiuosiu prie tavo namų apie dešimtą, ir jeigu tu nebūsi pasiruošusi, aš važiuosiu be tavęs".

- Vera, tai...

- Vera Anderson, iš Derio. Beveik mano pati geriausia draugė, Džonai, neskaitant Merės ir tavo motinos. O tavo motina tą savaitę buvo Monmaute aplankyti savo sesers.

Leandras gerai prisiminė: savaitė tokios tylos ir ramybės labai brangintina.

- Taigi abi jūs išvažiavote.

- Aha.

- Ir susirgote.

- *Susirgome!* Maniau, kad jau mirštu. Mano širdis! - ji dramatiškai stvėrėsi sau už vienos krūties. - Ji taip greit plakė! Įsiskaudėjo galvą, pradėjo kraujuoti iš nosies, ir Vera išsigando. Ji sako: "Suk atgal, Eilina, tuoj pat, tave nedelsiant reikia pristatyti ligoninėn!"

- Ką gi, šiaip taip aš apsigręžiau atgal - bemaž neprisimenu kaip, visas pasaulis sukosi - ir tuo metu jau kraujavo man burna, iškrito du dantys. Nei iš šio, nei iš to! Ar girdėjote ką nors panašaus?

- Ne, - pamelavo jis, galvodamas apie Elviną Ratledžą. - Kur tai atsitiko?

- Kaip, juk aš sakiau - mes važiavome aplankyti Merę Džaklin...

- Taip, bet ar jūs jau buvote pačiame Heivene, kai blogai pasijutote? Ir kuriuo keliu važiavote?

- O, aš suprantu! Ne, dar nebuvome privažiavę Heiveno. Artinomės prie jo senuoju Derio keliu. Per Troją.

- Taigi *arti* Heiveno.

- O, apie mylią nuo miesto ribos. Aš jau kurį laiką blogai jaučiausi, - bet nenorėjau pasakyti Verai. Tikėjausi, kad man praeis.

Vera Anderson nesusirgo, ir tai trikdė Leandrą. Kažkas nesusieina, nekraujavo Veros nosis, jai neiškrito nė vienas dantis.

- Ne, ji visai nesusirgo, - patvirtino misis Palsifer. - Nebent iš baimės. Manau, jai buvo baisu. Dėl manęs... Ir dėl savęs, kaip aš spėju.

- Ką norite pasakyti?

- Na, tas kelias siaubingai tuščias. Ji manė, kad aš tuoj nualpsiu. Mažne taip ir įvyko. Būtų praėję penkiolika, dvidešimt minučių, kol kas pravažiuotų.

- Ji negalėjo jus parvežti?

- Dieve sergėk, Džonai, Vera jau daugelį metų serga raumenų distrofija. Ant kojų ji nešioja didžiulius metalinius įtvarus - atrodo jie žiauriai, kaip paimti iš kankinimų kameros. Kai matau ją su jais, kartais man norisi verkti.

5

Rugpjūčio 15-ąją, be ketvirčio dešimtą ryto, Leandras įvažiavo į Troją. Jo skrandis buvo įsitempęs nuo laukimo ir, - būkime atviri, mielieji, - nuo šiokios tokios baimės.

Aš galiu susirgti. Galiu susirgti, jeigu taip atsitiks, aš paliksiu apie devyniasdešimties pėdų ilgio padangų šliūžes ant plento, kol pasuksiu atgalios ir išsinešdinsiu iš šios zonos. Supratai?

“Supratau, bose, - atsakė jisai sau. - Supratau, supratau”.

Taip pat tu gali netekti kelių dantų, įspėjo jisai save, bet kelių dantų netektis atrodė menka kaina už istoriją, kuri galbūt jam pelnys Pulicerio premiją... ir, o tai lygiai tiek pat svarbu, tikrai privers pažaliuoti iš pavydo Deividą Braitą.

Jis pervažiavo per Trojos miestuką, kur visa atrodė tvarkinga... nebent kiek labiau apsnūdę nei paprastai. Pirmas kibinklas normalioje dalykų tėkmėje iškilo paviršiun apie mylią toliau į pietus, ir iš tos pusės, iš kurios jis mažiausiai tikėjosi. Jis klausėsi WZON stoties iš Bengoro. Staiga įprastinis stiprus AM diapazono signalas ėmė banguoti ir plaukioti. Leandras išgirdo prie jos signalo prisimaišius dar vieną... ne, dvi... ne, tris... kitas stotis. Jisai susiraukė. Tai kartais pasitaikydavo naktimis, kai radiacinis atšalimas išplonina atmosferos sluoksnį ir paskatina radijo signalus sklisti toliau, bet jis niekad negirdėjo to atsitinkant rytą AM diapazone, netgi esant optimaliausioms radijo transliacijos sąlygoms, kurias trumpabangininkai radijo mėgėjai vadina “peršokiu”.

Pasukinėjo “Dodžo” radijo imtuvo rankenėlę ir nustebo, kai iš garsiakalbių kabiną užpildė gausybė susikertančių transliacijų - rokenrolas,

kantri ir vesternas, klasikinė muzika griaudėjo, stelbdami vienas kitą. Kažkur fone jis girdėjo, kaip Polis Harvis kelia į padanges “Amway”. Pasuko diapazonų rankenėlę toliau ir tai, ką išgirdo, buvo tiek netikėta, jog jisai sustojo prie kelkraščio. Sėdėjo išpūtęs akis į radijo imtuvą.

Kalbėjo japoniškai.

Jisai sėdėjo ir laukė neišvengiamo paaiškinimo - “Ši japonų kalbos pamoka pradedantiesiems buvo jums pateikta padedant vietinei “Kyanize Paint” prekybos atstovybei” - ar ko nors panašaus. Diktorius baigė kalbėti. Tada pasigirdo “Beach Boys” daina “Lik ištikimas savo mokyklai”. Japoniškai.

Drebančia ranka Leandras toliau gaudė stotis KHz diapazone. Ir čia daugmaž buvo tas pat. Kaip pasitaikydavo naktimis, balsų ir muzikos maišalynė vis stiprėjo, jam slenkant prie aukštesnių dažnių. Galiausiai maišalynė tapo tokia stipri, jog jį ėmė bauginti - nelyginant girdėjai rangantis aibę žalčių. Jis išjungė aparatą ir liko sėdėti už vairo išplėstomis akimis, kiek vibruojančiu kūnu - lyg žmogus, važiuojantis nedideliu greičiu.

Kas gi tai?

Kvaila spėlioti, kai atsakymas vos už šešių mylių priekyje... žinoma, tariant, kad jisai sugebės jį surasti.

O, manau, tu jį surasi. Gali jis tau nepatikti, kai tą padarysi, betgi taip, manau, tu jį surasi visai nesunkiai.

Leandras apsidairė aplink. Žolė pievoje iš dešinės buvo aukšta ir tanki. Kaip rugpjūčiui per aukšta ir per tanki. Matyt, birželio pradžioje pirmąsyk nušienauta. Kažkaip jam neatrodė, kad bus šienaujama ir rugpjūtyje. Jis pažvelgė kairėn ir išvydo apgriuvusią daržinę, supamą surūdijusių automobilių dalių. 1957-ųjų metų “Studebekerio” palaikai iro žiojėjančioje daržinės angoje. Jo langai tartum stebeilijo į Leandrą. Stebeilijančių žmonių nebuvo arba jis bent jų nematė.

Labai tylus, mandagus balselis jo viduje, balselis vaiko, kuriam per kviestinę arbatėlę aiškiai tapo baisu, prašneko:

Aš noriu namo, prašau.

Taip. Namo pas mamą. Namo, kad dar suspėtų su ja pažiūrėti muilo operų. Ji apsidžiaugtų jam sugrįžus su savąja sensacija, o galgi dar labiau - be jos. Jie sėdėtų, krimsnotų pyragėlius ir gertų kavą. Kalbėtųsi. Veikiau *ji* kalbėtų, o jis klausytųsi. Taip visados būdavo, ir, tiesą sakant, nėra tai blogai. Kartais mama įkyroka, bet su ja...

Saugu.

Taip, saugu. Tikrai. Saugu. O kad ir kas dedasi šią apsnūdusią vasaros popietę į pietus nuo Trojos, tatai anaiptol nėra saugu.

Aš noriu namo, prašau.

Teisingai. Tikriausiai būdavo metas, kai Vudvardas ir Bernšteinas* taip jausdavosi, kai Niksono vaikinai kaip reikiant juos paspausdavo. Tikriausiai taip jautėsi Bernardas Folas**, kai paskutinįsyk išlipo iš lėktuvo Saigone. Kada tu matai per televizijos naujienas korespondentus, dirbančius tokiuose karštuose taškuose kaip Libanas ar Teheranas, jie atrodo vien šalti, ramūs ir susikaupę. Televizijos žiūrovai neturi galimybės patikrinti jų šortų.

Tenai yra medžiaga mano straipsniui, ir aš ją gausiu, o kai atsiiminėsiu Pulicerio premiją, galėsiu pasakyti, jog už ją esu dėkingas Deividui Braitui... ir savo slaptajam Supermeno laikrodžiui.

Jis vėl užvedė “Dodžo” variklį ir pajudėjo Heiveno linkui.

6

Nenuvažiavo nė mylios, kai pasijuto blogai. Nusprendė, kad tai fizinės jo baimės apraiškos ir nekreipė dėmesio. Paskiau, kai ėmė darytis dar blogiau, jisai pasistengė prisiminti (kaip linkę elgtis žmonės, kai patiria, kad pykinimas, įslinkęs skrandin nelyginant juodas debesėlis, nesirengia iš jo pasitraukti), ką šįryt valgęs. Bet dėl to nebuvo kam suversti kaltę. Šiandien rytą atsikėlęs nejautė baimės, bet jį buvo apnikęs laukimo ir pakilios įtampos jausmas; todėl atsisakė įprastinės kiaušinienės su kumpiu ir pasitenkino arbata su sausu duonos skrebučiu. Tai ir viskas.

Aš noriu namo! Balsas dabar skambėjo šaižiau.

Leandras, nuožmiai sukandęs dantis, stūmėsi toliau. Sensacija Heivene. Jeigu jis nepateks į Heiveną, *nebus* ir sensacijos. Pats nepamatęs ir kitų nepritrenksi. QED.

Mažiau nei mylią iki miesto ribos - diena išpuolė nejaukiai, mirtinai tyki - nuo užpakalinės sėdynės pasigirdo pypsintys, ūkčiojantys, zurziantys garsai, taip jį išgąsdinę, kad šūktelėjęs jisai vėl sustabdė mašiną šalikelėj.

Atsigręžė atgal ir iš pradžių negalėjo patikėti tuo, ką mato. Turbūt tai haliucinacija, pamanė jis, haliucinacija, sukelta vis stiprėjančio pykinimo.

---

* Woodward ir Bernstein - “Washington Post” reporteriai, 1971 m. paskelbę apie prezidento Niksono įsipainiojimą į “Watergate” aferą.

** Bernard Fall - australų reporteris, sugrįžęs į Vietnamą tuoj prieš jį užimant komunistams 1975 m. nušviesti amerikiečių pasitraukimą. Netrukus jis Vietkongo karių buvo nukautas.

Kai praėjusį savaitgalį su savo motina viešėjo Halifakse, pasiėmė savo sūnėną Tonį pasivėžinti iki Deri Kvino. Tonis (kurį Leandras širdyje laikė neišauklėtu snarglium) sėdėjo ant užpakalinės sėdynės, užsiėmęs plastikiniu žaislu, šiek tiek panašiu į vaikišką telefoną. Tas žaislas vadinosi Merlinu ir veikė iš kompiuterinių mikroprocesorių. Buvo užprogramuotas keturiems ar penkiems paprastiems žaidimams, tereikalaujantiems nedidelių atminties pastangų ir gebėjimo išskirti elementariąsias matematines eilutes. Leandras prisiminė, kad juo dar buvo galima žaisti kryžiukais ir nuliukais.

Kaip ten būtų, Tonis, matyt, jį pamiršo pasiimti, ir dabar ant užpakalinės sėdynės žaislas kraustėsi iš proto, jo raudonos švieselės užsižiebinėjo ir užgesinėjo kaip pakliuvo (ar tikrai kaip pakliuvo? o gal tik per greitai, kad jisai suskubtų pagauti dėsningumą?), vis palydimos nesudėtingos serijos tų garsų. Jis veikė savaime.

Ne... Ne. Aš krestelėjau į kokią nors duobę ar panašiai. Štai ir viskas. Jungiklis susijudino, ir žaislas ėmė veikti.

Bet jam matėsi mažas juodas jungiklis jo šone. Buvo nustumtas į padėtį "Išj.". Bet Merlinas vis pypsėjo, ūksėjo ir zurzėjo. Priminė jam Las Vego lošimų automatą, išmokantį didelį laimėjimą.

Daikčiuko plastikinė dėželė ėmė rūkti. Patsai plastikas sėdo... minkštėjo... skystėjo kaip vaškas. Švieselės blykčiojo vis greičiau... vis greičiau. Staiga visos švieselės iškart sužibo skaisčiai raudonai ir daikčiukas išleido duslų, zurziantį garsą. Dėželė triokštelėjusi suskilo. Pažiro plastikinių skeveldrų lietus. Sėdynės uždangalas po žaislu ėmė smilkti.

Užmiršęs skrandį, Leandras atsiklaupė ant savosios sėdynės ir nubloškė dėželę ant grindų. Kur gulėjo Merlinas, sėdynėje liko išdegus dėmė.

Kas tai?

Atsakymas visai be ryšio, mažne klyksmas:

AŠ NORIU NAMO, TUOJAU PAT, PRAŠAU!

"Gebėjimo išskirti elementariąsias matematines eilutes". Ar aš taip manau? Džonas Leandras, susikirtęs vidurinėje mokykloje iš bendrosios matematikos? Tu rimtai?

Nekreipk dėmesio, tik rūk greičiau IŠ ČIA.

Ne.

Vėl įjungė "Dodžo" pavarą ir pajudėjo toliau. Nuvažiavo mažiau nei dvidešimt jardų, kai staiga su beprotiška linksmybe pagalvojo:

Gebėjimas izoliuoti elementariąsias matematines eilutes patvirtina egzistuojant bendrą atvejį, ar ne? Pagalvojus šitai būtų galima užrašyti taip:

$ax(2)+bxy=cy(2)+dx+ey+f-0.$

Aha. Tai teisinga, jeigu a, b, c, d ir f konstantos. Aš taip manau. Aha. Tikrai. Bet negali leisti, kad a, b ar c būtų lygu 0, tai neabejotinai viską suknistų! O f tegul patsai savimi pasirūpina! Cha!

Leandras juto, kad tuoj tuoj susivems, bet vis tiek neišlaikė ir šaižiai, pergalingai susijuokė. Tuo pat metu pajuto, kad jo smegenys tartum pakilo, išsiverždamos pro kaukolės stogą. Nors jis to ir nežinojo (kadangi šią nuobodžią matematikos dalį daugiausia prasnausdavo), bet ką tik buvo iš naujo atradęs bendrąją kvadratinę lygtį su dviem kintamaisiais, o tai iš tiesų gali būti pritaikyta elementariųjų matematinių eilučių komponentams išskirti. Štai nuo ko išsipūtė smegenys.

Po mirksnio kraujas pliūptelėjo jam iš nosies stebėtinai gausiu srautu.

Tuo baigėsi Džono Leandro pirmasis mėginimas patekti į Heiveną. Jis įjungė atbulinę pavarą ir, kol mašina krypuodama į šalis atbulom slinko keliu, jis užmetęs ranką ant priekinės sėdynės atkaltės ašarojančiomis akimis žvelgė pro užpakalinį langą, o kraujas vis pliaupė jam ant peties.

Atbuline eiga nuriedėjo veik mylią, paskiau įsuko į kažkokį įvažiuojamąjį keliuką. Apžiūrėjo save. Marškiniai buvo permirkę krauju. Bet jis jautėsi geriau. *Šiek tiek* geriau, pasitaisė Leandras. Tačiau ilgiau nedelsė; sugrįžo į Trojos miestuką ir pasistatė automobilį prie universalinės parduotuvės.

Jis įėjo vidun, tikėdamasis išvysti, kaip įprastinis sambūris senų dykinėtojų spokso į jo kruvinus marškinius su tylia jankiška nuostaba. Bet viduje buvo tik parduotuvės savininkas, ir šis visai neatrodė nustebęs - nei dėl kraujo, nei dėl Leandro klausimo, ar galima nusipirkti bent kokių marškinių.

- Regis, paties nosis mažumėlę kraujavo, - švelniai pasakė krautuvininkas ir pastūmė Leandrui krūvą trumparankovių sportinių marškinėlių. "Nepaprastai platus pasirinkimas kaip tokiai mažai krautuvėlei", - pagalvojo Leandras - jis pamažu pradėjo atsigauti, nors galvą vis dar skaudėjo, o skrandį maudė ir suko. Kraujoplūdis iš nosies jį labai išgąsdino.

- Neapsirikote, - atsakė Leandras. Leido seniokui pasirausti po marškinėlius už jį, nes vis dar rankos buvo lipnios nuo džiūvančio kraujo. Marškinėliai buvo įvairaus dydžio, ant vienų puikavosi užrašas KUR, PO ŠIMTS, TOJI TROJA MEINO VALSTIJOJ? Ant kitų - omaras ir šūkis UODEGĄ VALGIAU GERIAUSIĄ, KOKIĄ TIK TROJOJ, MEINE, TU GAUSI. Dar kiti buvo su išpieštu didžiuliu mašalu, atro-

dančiu kaip kosminė pabaisa. MEINO VALSTIJOS PAUKŠTIS, - ant šių skelbė užrašas.

- Tikrai, turite daug marškinėlių, - pastebėjo Leandras, parodydamas į vidutinio dydžio marškinėlius su užrašu KUR, PO ŠIMTS. Pagalvojo, kad su omaru būtų įdomiau, bet užrašas tikriausiai savo užuomina įpykdytų motiną.

- Aha, - linktelėjo krautuvininkas. - Reikia turėti daug. Parduodame daug.

- Turistai? - Leandro mintys jau šuoliavo į priekį, bandydamos atspėti, kas toliau dėsis. Manė aptikęs kažką nepaprasta; dabar jis buvo įsitikinęs, kad tai kur kas nepaprasčiau, nei netgi jis *pats* manė.

- Šiek tiek, - sutiko krautuvininkas. - Bet šią vasarą jų nedaug. Dažniausia juos parduodu tokiems kaip tu žmonėms.

- Kaip aš?

- Aha. Žmonėms su kruvinomis nosimis.

Leandras išsižiojęs išpūtė akis į krautuvininką.

- Kraujuodami iš nosies, išsitepa marškinius, - paaiškino krautuvininkas. - Kaip ir tu. Jiems reikia pasikeisti juos, o jeigu yra vietiniai, - kaip, spėju, tu, - neturi bagažo ir pamainos. Tad sustoja pirmoje pasitaikiusioje vietoje ir perka naujus. Nesmerkiu jų. Jeigu man tektų vairuoti tokiais kruvinais marškiniais kaip tavo, susivemčiau. Kaipgi, šią vasarą čia pas mane lankėsi damos, - ir padoriai atrodančios damos, apsirengusios kaip iš vitrinos, - kurios smirdėjo it statinaitė žarnų.

Krautuvininkas sugageno, parodydamas visiškai bedantę burną.

Leandras pamažu pratarė:

- Padėkit man išsiaiškinti. Ir *kiti* žmonės sugrįždavo iš Heiveno kraujuojančiomis nosimis? Ne tik aš?

- Tik tu? Po šimts, ne! Po paraliais! Tądien, kai laidojo Rūtą Makoslend, aš pardaviau penkiolika marškinių! Per vieną dieną! Aš jau galvojau iš procentų pasitraukti poilsin ir persikelti gyventi į Floridą.

Krautuvininkas vėl sugageno.

- Visi jie buvo pašaliečiai, - pasakė taip, lyg tai viską turėtų paaiškinti - ir galbūt mintyse iš tiesų jam buvo aišku. - Porai iš jų vis dar pliaupė, kai čia atvažiavo. Nosys it fontanai! Kartais ir ausys taip pat. Po paraliais!

- Ir niekas apie tai *nežino?*

Seniokas gudriomis akutėmis nužvelgė jį.

- Tu, sūneli, - tarė.

LAIVO VIDUJE

1

- Tu pasirengęs, Gardai?

Gardneris sėdėjo priekiniame priebutyje ir žvelgė į 9-ąjį plentą. Balsas atskriejo iš už nugaros ir jam buvo lengva - pernelyg lengva - neleisti atminty šmėstelti bent šimtui prastų kino filmų iš kalėjimų gyvenimo, kur prižiūrėtojas ateina nulydėti pasmerktąjį jo Paskutiniuoju Koridoriumi. Tokios scenos visad prasideda, žinoma, prižiūrėtojui sumurmant: *Tu pasirengęs, Roki?*

Pasirengęs šitam? Tu turbūt juokauji.

Jis atsistojo, apsisuko ir išvydo Bobės rankose įrangą, o veide - šypsenėlę. Toje šypsenėlėje buvo kažkas supratinga, dėl to jinai jam nepatiko.

- Kas nors juokinga? - paklausė jis.

- *Girdėjau* tai. Girdėjau tave, Gardai. Galvojai apie senus filmus iš kalėjimų gyvenimo, - pasakė Bobė. - Ir paskiau tu pagalvojai: "Pasirengęs šitam? Tu turbūt juokauji". Pagavau visa tai, kas labai retai pasitaiko... nebent tu sąmoningai stengiesi pasiųsti mintis, štai kodėl aš šypsojaus.

- Tu šniukštinėjai.

- Taip. Ir tai darosi vis lengviau, - vis tebesišypsodama linktelėjo Bobė.

Už savo irstančios minčių priedangos Gardneris pagalvojo: "Aš dabar turiu ginklą, Bobe. Jis po mano lova. Gavau jį Pirmoje Reformuotoje Tominokerių Bažnyčioje". Tai buvo pavojinga... bet būtų dar pavojingiau nežinoti, kiek giliai dabar siekia Bobės gebėjimas "šniukštinėti".

Bobės šypsena kiek sutriko.

- O čia kas buvo? - paklausė ji.

- Tu man pasakyk, - atšovė jis, ir kai jos šypsenėlę ėmė keisti įtariai įdėmus žvilgsnis, lengvai pridūrė: - Na, na, Bobe, aš tik kiek pakutenau tavo nervus. Paprasčiausiai man buvo įdomu, ką tu čia turi.

Bobė atnešė arčiau įrangą. Čia buvo du guminiai akvalangų antburniai, prijungti prie balionų, ir savos gamybos oro pralaidos reguliatoriai.

- Mes užsidėsime juos, - pasakė ji. - Kai įeisim vidun.

Vidun.

Vien tas žodis nutvilkė jo pilvą karščiu ir sukėlė visokių prieštaringų minčių - pagarbią nuostabą, siaubą, lūkestį, smalsumą, įtampą. Iš da-

lies jautėsi nelyginant laukinis, pasirengęs įžengti į tabu žemę; o iš dalies - kaip vaikas Kalėdų rytą.

- Vadinasi, oras ten viduje *vis dėlto* kitoks, - pastebėjo Gardneris.

- Ne toks jau ir kitoks, - Bobė šįryt pasidažė atsainiai, matyt, nusprendusi, kad nebėra reikalo slėpti nuo Gardnerio spartėjančių fizinių pokyčių. Gardneris aptiko, kad gali matyti, kaip juda liežuvis Bobės galvoje, kai ji kalba... tiktai dabar jis ne visai buvo panašus į liežuvį. Ir Bobės akių vyzdžiai atrodė didesni, bet kažkokie nelygūs, plaukiantys, lyg žvelgtų į jį iš po vandens. Vandens su žalsvoku atspalviu. Pajuto, kaip jam persivertė skrandis.

- Ne toks jau ir kitoks, - pasakė ji. - Tik... sudvisęs.

- Sudvisęs?

- Laivas buvo uždaras per dvidešimt penkis tūkstančius šimtmečių, - kantriai paaiškino Bobė. - *Visiškai* uždaras. Kai tik atidarysime liuką, mus nužudys plūstelėjęs blogas oras. Todėl eisime su šitais.

- Kas juose?

- Nieko kito kaip tik geras senutėlio Heiveno oras. Balionai maži - oro užteks keturiasdešimčiai, gal penkiasdešimčiai minučių. Tu prisisek jį prie diržo štai taip, matai?

- Taip.

Bobė padavė jam vieną įrangos komplektą. Gardas prisisegė balioną prie diržo. Šitai darydamas, turėjo atkelti savo trumparankovius marškinėlius ir buvo labai patenkintas, kad nusprendė kol kas palikti 45-o kalibro ginklą po lova.

- Pradėk kvėpuoti užkonservuotu oru prieš pat man atidarant liuką, - perspėjo Bobė. - Kone pamiršau. Štai. Tam atvejui, jeigu tu pamirštum, - ji padavė Gardneriui porą kamštelių nosiai. Gardas susigrūdo juos džinsų kišenėn.

- Gerai! - gyvai pasakė Bobė. - Taigi tu pasirengęs?

- Mes iš tiesų ten einame?

- Iš tiesų, - bemaž švelniai atsakė Bobė.

Gardneris nervingai nusijuokė. Jo rankos delnai ir pėdos buvo šalti.

- Po šimts, aš gerokai jaudinuosi, - tarė jis.

- Ir aš, - nusišypsojo Bobė.

- Taip pat aš bijau.

Tuo pačiu švelniu balsu Bobė pasakė:

- Nereikia, Gardai. Visa bus gerai.

Kažkas tame tone privertė Gardą bijotis labiau negu bet kada anksčiau.

2

Jie sėdo į "Tomketą" ir tylomis nuplaukė per mirtinai nuščiuvusį mišką, vienintelį garsą kėlė tik baterijų dūzgesys. Abu jie nesikalbėjo.

Bobė privažiavo traktoriumi prie pašiūrės, ir juodu minutėlę pastovėjo, žvelgdami į styrančią iš tranšėjos sidabrinę lėkštę. Rytmečio saulė metė į ją ryškų, platų šviesos pluoštą.

"Vidun", - vėl pagalvojo Gardneris.

- Tu pasirengęs? - pakartojo klausimą Bobė. Eime, Roki - tik vienas stiprus iškrūvis, tu nieko nepajusi.

- Aha, gerai, - kiek užkimusiu balsu atsiliepė Gardneris.

Bobė slaptingai žvelgė į jį savo besikeičiančiomis akimis - tais plaukiančiais, platėjančiais vyzdžiais. Gardneris tartum juto, kaip protiniai pirštai knebinėjasi po jo mintis, bandydami iškelti jas į paviršių.

- Žinai, tas įėjimas vidun galėtų tave nužudyti, - galiausiai prašneko Bobė. - Ne oras - mes šį dalyką įveikėme, - ji nusišypsojo. - Supranti, keista. Penkios minutės su tais antburniais kokį nors pašalietį atjungtų, o pusė valandos - nužudytų. O mums padės išlikti gyviems. Ar tavęs tai nekutena, Gardai?

- Taip, - sutiko jis, žvelgdamas į laivą ir stebėdamasis tuo, kas visą laiką kėlė jam nuostabą: *Iš kur tu? Ir kiek ilgai turėjai skrieti naktimis, kol čia patekai?* - Kutena.

- Aš manau, tau bus viskas gerai, bet žinai... - Bobė truktelėjo pečiais. - Tavo galva... toji plieno plokštelė kažkokiu būdu sąveikauja su...

- Aš suvokiu riziką.

- Na, jeigu taip...

Bobė apsigręžė ir nuėjo prie tranšėjos. Gardneris minutėlę pasiliko vietoje, stebėdamas ją nutolstant.

Aš suvokiu susijusią su plokštele riziką. Kas man mažiau aišku - tai rizika, susijusi su tavimi, Bobe. Ar Heiveno orą gausiu įkvėpti, kai teks pasinaudoti ta kauke, ar ką nors panašaus į nervus paralyžiuojančias dujas?

Bet šitai nesvarbu, tiesa? Burtai mesti. Ir *niekas* jam nesutrukdys pamatyti, kas to laivo viduje, jeigu tik nuo jo tai priklauso - nei Deividas Braunas, nei visas pasaulis.

Bobė pasiekė tranšėją. Atsisuko ir pažvelgė atgalios; pro senas pušis ir egles, kurios supo šią vietą, įkypai krentantys saulės spinduliai darė jos išdažytą veidą panašų į neryškią kaukę.

- Eini?

- Aha, - atsiliepė Gardneris ir nužingsniavo prie laivo.

3

Nusileisti pasirodė netikėtai sudėtinga. Juokinga, bet lengviausia būdavo pasikelti viršun. Tenai apačioje mygtukas buvo čia pat, iš tiesų ne toliau kaip "O" žymuo mobiliame telefone. O viršuje mygtuką sudarė įprastinis elektros jungiklis, įrengtas ant vieno iš baslių, prilaikančių pašiūrę, penkiasdešimt pėdų nuo tranšėjos krašto. Tiktai dabar Gardneris prisiminė, kaip iš tikrųjų buvo atšaukiama mašina; iki šiol nė vieno iš jų nejaudino faktas, kad rankas turėjo šiek tiek trumpesnes nei penkiasdešimt pėdų.

Kad pasikeltų ir nusileistų žemyn, jie jau ilgą laiką naudojosi lyno kilpa, tad laikė ją garantuota priemone. Stovėdami prie tranšėjos krašto juodu suvokė, kad niekad nebuvo leidęsi apačion drauge. Abu taip pat suvokė, bet nė vienas garsiai to nepasakė, kad galėtų leistis atskirai, paeiliui; kuriam nors valdant mygtukus iš apačios, visa būtų buvę gerai. Nė vienas to nepasakė, nes jiems buvo savaime suprantama, kad šį sykį, tik šį vienintelį sykį, juodu privalo leistis apačion drauge, kiekvienas įstatęs po koją į bendrą kilpą, apsikabinę vienas kitą per liemenį kaip įsimylėjėliai sūpuoklėse. Tai buvo kvaila; tiesiog kvaila, tiesiog pakankamai kvaila, kad būtų vienintelis teisingas sprendimas.

Juodu pažvelgė vienas į kitą nepratardami nė žodžio - bet dvi mintys išskrido ir susikryžiavo ore.

(štai mudu pora koledžo absolventų)

(Bobe kur aš paliksiu savo kairinį veržliaraktį)

Bobės keista naujoji burna suvirpėjo. Ji nusisuko ir supurškė. Mirksnį Gardnerio širdį užliejo senas šiltas jausmas. Tai buvo paskutinis kartas, kai jis iš tiesų dar išvydo Senąją ir Nepatobulintąją Bobę Anderson.

- Na, ar tu negali įrengti kilnojamąjį prietaisą keltuvui valdyti?

- Galiu, bet neverta gaišti laiko. Turiu kitą idėją, - jos akys, mąslios ir skaičiuojančios, mirksnį slystelėjo Gardnerio veidu. Gardneriui tas žvilgsnis buvo ne visai suprantamas. Paskiau Bobė nuėjo prie pašiūrės.

Gardneris kiek paėjėjo jai iš paskos ir išvydo, kaip Bobė atvertė primontuotos prie baslio žalios metalinės dėžės dangtį. Pagrabinėjo po įrankius ir visokį joje esantį šlamštą ir sugrįžo su tranzistoriniu radijo imtuvu. Buvo mažesnis nei tie, kuriuos jo pagalbininkai pavertė Naujais ir Patobulintais sprogmenų paketais, kai Bobė sveiko. Šitas radijo imtuvas, labai mažas, Gardneriui dar buvo nematytas.

"Vienas iš jų praeitą naktį jį čia atvežė", - pamanė jis.

Bobė ištraukė trumpą anteną, įstatė į aparato plastikinę dėželę šakutę, o sau į ausį - kaištuką. Gardas tučtuojau prisiminė Frimeną Mosą,

genantį pumpuojamąją įrangą nelyginant dramblių dresuotojas - savo didžkius globotinius po cirko areną.

- Tai ilgai neužtruks, - Bobė nukreipė anteną savo sodybos linkui. Gardneriui tartum pasigirdo žemas, galingas zurzesys - sklindantis ne per orą, bet kažkaip viduje oro. Mirksnį jo galvoje sugrumėjo muzika, o kaktos vidurį nusmelkė skausmas, lyg per greitai atsigėrus pernelyg šalto vandens.

- Kas toliau?

- Lauksime, - atsakė Bobė ir pakartojo: - Tai ilgai neužtruks.

Jos mąslus žvilgsnis vėl nuslydo Gardnerio veidu, ir šįsyk jam pasirodė, jog suprato tą žvilgsnį. "Ji nori, kad aš kažką pamatyčiau. Ir šit pasitaikė proga man tai parodyti".

Jis atsisėdo netoliese tranšėjos ir aptiko kišenėlėje ant krūtinės labai seną cigarečių pakelį. Buvo likę dvi, viena perlūžusi, kita sulinkus, bet sveika. Užsidegė ją ir susimąstęs užsirūkė, tiesą sakant, nelabai apgailestaudamas dėl šios gaišaties. Tai suteikė jam galimybę dar sykį peržiūrėti savo planus. Žinoma, jeigu įžengęs pro tą apvalų liuką kristų vietoje negyvas, tatai šiek tiek sutrikdytų šiuos planus.

- Ak, pagaliau štai! - šūktelėjo Bobė atsistodama.

Gardas irgi atsistojo. Apsidairė aplink, bet iš pradžių nieko nepamatė.

- Štai tenai, Gardai. Take, - Bobė kalbėjo su pasididžiavimu mergytės, besipuikuojančios savo pirmuoju laiveliu iš muilinės. Gardneris galiausiai išvydo ir pradėjo juoktis. Po teisybei, visai nenorėjo juoktis, bet nepajėgė susiturėti. Jis vis manė, kad yra apsipratęs su naujuoju Heiveno tamkartinio supermokslo pasauliu, ir šit paskiau vis kokia nors keista nauja kombinacija jį kulvirsčiom sugrąžindavo į triušio urvą. Kaip dabar.

Bobė šypsojosi, bet nežymiai, išsiblaškiusi, tartum Gardnerio juokas jai visai nieko nereikštų.

- *Išties,* atrodo gana keistai, bet savo jis padarys. Patikėk manimi.

Tai buvo "Electrolux" dulkių siurblys, kurį jis matė stoginėje. Ne riedėjo žeme, bet sklendė kiek viršum jos, besisukančiais savo baltais ratukais. Jo šešėlis ramiai skriejo šalimais iš vienos pusės nelyginant paleisto nuo pavadžio takso. Iš jo galo, kur normaliame pasaulyje turėtų būti vakuuminė žarna, "V" raidės pavidalu styrojo dvi plonutėlės vielos. "Tai antena", - pamanė Gardneris.

Dabar siurblys nutūpė, jeigu galima pavadinti nutūpimu nusileidimą ant žemės iš trijų colių aukščio, ir kasinėjimų vietos gruntu nuriedėjo prie pašiūrės, palikdamas paskui save siauras vėžes. Sustojo prie jungiklio dėžes, iš kurios buvo valdomas keltuvas.

- Žiūrėk, - pasakė Bobė tuo pačiu patenkintu mergytės, besipuikuojančios savo muilinės laiveliu, balsu.

Kažkas kliktelėjo. Suburzgė. Ir plona juoda virvelė ėmė rangytis iš dulkių siurblio šono kaip virvė iš pintinės indiškame fokuse. Tačiau tai nebuvo virvė, pastebėjo Gardneris; tai buvo koaksialinio kabelio atkarpa.

Jis kilo oran... aukštyn... aukštyn... aukštyn. Pasiekė jungiklių dėžę ir nuslinko prie jos priekio. Gardnerį apėmė pasidygėjimas. Tartum stebėtų kažką panašų į šikšnosparnį - aklą daiktą su savos rūšies radaru. Aklą daiktą, galintį... galintį *ieškoti*.

Kabelio galas surado mygtukus - juodą, kuris paleisdavo keltuvą žemyn arba aukštyn, raudoną, kuris jį sustabdydavo. Palietė juodąjį ir staiga pastiro. Juodasis mygtukas gražiai pokštelėjo gilyn. Motoras už pašiūrės suburzgė ir lyno kilpa ėmė slysti žemyn tranšėjon.

Kabelis atsileido. Dabar pasislinko prie raudono "Stop" mygtuko, įsitempė, nuspaudė jį. Kai motoras užgeso, - pasilenkęs Gardneris pamatė lyno kilpą, tabaluojančią į iškasos sieną maždaug dvylika pėdų žemiau, - kabelis pasikėlė ir vėl nuspaudė juodąjį mygtuką. Motoras vėl suburzgė. Lynas sugrįžo aukštyn. Kai jis pasiekė tranšėjos viršų, motoras automatiškai išsijungė.

Bobė pasisuko į jį. Šypsojosi, bet jos akys žvelgė įtariai.

- Štai, - tarė. - Dirba puikiai.

- Neįtikėtina, - pasakė Gardneris. Kabeliui spaudinėjant mygtukus, jo akys be paliovos lakstė nuo Bobės prie "Electrolux'o" ir atgal. Bobė negestikuliavo su radijo aparatu kaip tą darė Frimanas Mosas su savo parankiniu radiju, bet Gardneriui pasisekė pastebėti ją nežymiai susiraukiant nuo susikoncentravimo ir nuleidžiant akis mirksnį prieš koaksialiniui kabeliui nuslystant nuo juodojo mygtuko prie raudonojo.

Atrodo kaip mechaninis taksas viename iš tų baisiai šmaikščių Kelio Friso mokslinės fantastikos paveikslų. Štai į ką tai panašu, tačiau tai ne robotas, anaiptol. Neturi smegenų. Bobė jo smegenys... ir ji nori, kad aš tai žinočiau.

O tenai stoginėje stovėjo surikiuota palei sieną daugybė tokių racionalizuotų prietaisų. Vienas iš jų, prie kurio jo protas bandė apsistoti - tai skalbiamoji mašina su bumerangine antena.

Stoginė. Tatai užduoda velniškai įdomų klausimą. Gardas prasižiojo paklausti... ir vėl užsičiaupė, podraug visomis išgalėmis stengdamasis sutirštinti priedangą savo mintims. Jautėsi kaip žmogus, vos nenužengęs į tūkstančio pėdų pragarmę, bespoksodamas į gražų saulėlydį.

Namie nieko nėra, - bent kiek aš žinau, - o stoginė užrakinta iš lauko. Tad kaipgi Ištikimasis Dulkių Siurblys išsmuko laukan?

Jis vos per mirksnį to nepaklausė Bobės, bet prisiminė, kad ji neminėjo, iš kur atsirado "Electrolux". Gardneris staiga užuodė savo paties prakaitą - aitrų ir bjaurų.

Pažvelgė į Bobę ir išvydo, kad ši žiūri į jį su ta nežymia irzlia šypsenėle, kuri reiškė, kad ji žino, kad jis galvoja... tik nežino ką.

- Beje, iš kur tas daikčiukas atsirado? - paklausė Gardneris.

- O... buvo čia netoliese, - Bobė neapibrėžtai pamosikavo ranka. - Svarbiausia, kad jis veikia. Tai tiek dėl tos netikėtos delsos. Na, eisim?

- Puiku. Aš tik tikiuosi, kad to daikčiuko baterijos nenusės, kai mes būsim ten apačioj.

- *Aš esu* jo baterija, - pasakė ji. - Ir kol man viskas gerai, tu galėsi vėl pasikelti aukštyn, Gardai. Tvarka?

Šitaip apsidraudei. Taip, manau, suprantu.

- Tvarka, - pasakė jis.

Abu nuėjo prie tranšėjos. Bobė nusileido lynu apačion pirma, o kabelis, kylantis iš "Electrolux'o" šono, spaudinėjo mygtukus. Kilpa sugrįžo aukštyn, ir Gardneris įsistojo į ją, prisilaikydamas lyno, kai šis vėl ėmė leistis žemyn.

Metė paskutinįsyk žvilgsnį į seną, susidėvėjusį "Electrolux'ą" ir vėl pagalvojo: "Kaip, velniai rautų, jis išsmuko laukan?"

Ir pagaliau jis ėmė slinkti žemyn į tranšėjos prieblandą su drėgnu mineratišku įmirkusios uolienos kvapu, o jam iš kairės lygus laivo paviršius kilo vis aukštyn ir aukštyn nelyginant dangoraižio be langų siena.

4

Gardas nužengė nuo kilpos. Jis ir Bobė stovėjo petys į petį priešais apskritos įrėžos apibrėžtą liuką, kuris atrodė nelyginant didžiulis iliuminatorius. Gardneris pasijuto negalįs atitraukti akių nuo išgraviruoto ant jo simbolio. Lyg prisimintų kažką iš ankstyvosios vaikystės. Portlendo priemiestyje, kur jis užaugo, tada pasireiškė difterijos protrūkis. Du vaikai numirė, ir sveikatos skyrius paskelbė karantiną. Jis prisiminė, kaip ėjo į biblioteką, saugiai už rankos vedamas motinos, ir pakely ant laukųjų namų durų buvo prikabinti ženklai su riebiomis juodomis raidėmis užrašytu vis tuo pačiu žodžiu. Jis paklausė motiną, ką tas žodis reiškia, ir ši atsakė, kad jis reiškia namuose esant ligą. Tai geras žodis, paaiškino ji, nes perspėja žmones neiti vidun. Jeigu jie įeitų, toliau sakė ji, galėtų užsikrėsti ir išplatinti ligą.

- *Tu pasirengęs?* - paklausė Bobė, pertraukdama jo mintis.

- Ką tai reiškia? - jis parodė į simbolį ant liuko.
- Birmietišką skustagalvį, - Bobė nusišypsojo. - *Pasirengęs?*
- Ne... bet, manau, kada nors labiau nebūsiu.

Jis pažvelgė į prisegtą prie diržo balioną ir vėl užklausė save, ar tik neįkvėps nuodo, kuris iškart suplėšys jo plaučius. Veikiausiai ne. Tai numatyta kaip atlygis jam. Vienas apsilankymas Švenčiausiojon Šventovėn prieš tai, kai kartą jis visiems laikams bus ištrintas iš lygties.

- Gerai, - tarė Bobė, - aš jį atidarysiu...
- Tu ketini *pagalvoti,* kad jis atsidarytų, - pataisė Gardas, žvelgdamas į kaištuką Bobės ausy.
- Taip, - atsainiai atsakė Bobė, tartum klaustų *"Ką gi dar?"* - Jis prasivers kaip vyzdys. Lyg sprogimo banga išsiverš blogas oras... ir kai aš sakau blogas, aš tikrai turiu galvoje blogą. Kaip tavo rankos?
- Ką nori tuo pasakyti?
- Neprakirstos?
- Kas buvę, dabar jau pasidengę šašais, - jis ištiesė rankas nelyginant mažas berniukas, pateikdamas jas priešpietinei motinos apžiūrai.
- Gerai, - Bobė išsitraukė iš užpakalinės kišenės porą medvilninės medžiagos darbinių pirštinių ir užsimovė jas. Į klausiamą Gardo žvilgsnį atsakė: - Ant dviejų pirštų landuonys. Gali to nepakakti - tačiau tik gali. Kai išvysi liuką pradedant vertis kaip vyzdį, Gardai, užsimerk. Kvėpuok iš baliono. Jeigu nors kiek užsitrauksi to, kas išsiverš iš laivo, žūsi taip pat greitai kaip nuo "Dran-O"* mišinio.
- Aš įtikintas, - pasakė Gardneris. Įsikišo burnon akvalanginį kandiklį, o į nosį - kamštukus. Bobė padarė tą pat. Gardneris girdėjo/juto smilkiniuose labai greitai tvinkčiojant pulsą, lyg kas tapšnotų vienu pirštu priduslintą būgną.

Štai... Štai pagaliau.

- Pasirengęs? - paskutinįsyk paklausė Bobė. Iškreiptas kandiklio, žodis nuskambėjo kaip Elmerio Fado**: *Paengęs?*

Gardneris linktelėjo.

- Prisimeni? *Fiimini?*

Gardneris vėl linktelėjo.

Dėl Dievo meilės, Bobe, eime!

---

* Chemikalas, užsikimšusioms virtuvės kriauklėms pravalyti. Susideda iš natrio hidroksido ir aliuminio mišinio.

** Vaikiškų animacinių filmų personažas - mažas žmogeliūkštis, visų pajuokos objektas.

Bobė linktelėjo.

Tvarka. Būk pasirengęs.

Nespėjus jam paklausti kam, tasai simbolis staiga išsiskyrė į šalis kreivėmis, ir Gardneris su giliu, bemaž liguistu jauduliu susivokė, jog liukas veriasi. Pasigirdo aukštas, plonas, cypiantis garsas, lyg kas ilgą laiką rūdijęs ramybėj būtų vėl pajudėjęs... bet labai nenorom.

Jis pamatė Bobę pasukant prie jos diržo pritvirtinto baliono sklendę. Gardas padarė tą pat, paskiau užsimerkė. Po mirksnio į veidą jam plūstelėjo švelni vėjo srovė, nublokšdama nuo kaktos išdrikusius plaukus. Gardneris pagalvojo: "Mirtis. Tai mirtis. Mirtis pralėkė pro mane, užpildydama šią tranšėją nelyginant chloro dujos. Kiekvienas mikrobas ant mano odos jau miršta".

Jo širdis daužėsi gerokai per greitai, ir jis iš tikrųjų pradėjo svarstyti, ar dujų srautas (*kaip dujų srautas iš karsto,* išsigandęs jo protas pakuždėjo) vis tiek kaip nors jo nežudo, bet čia pat susizgribo, kad yra sulaikęs kvapą.

Įkvėpė pro kandiklį. Laukė, ar šitai jo nenužudys. Nenužudė. Nors ir sauso, suplėkusio skonio, bet visai įmanoma kvėpuoti.

Keturiasdešimt, galbūt penkiasdešimt minučių oro.

Lėčiau, Gardai. Kvėpuok lėčiau. Kad ilgiau užtektų. Nepūškuok.

Jis ėmė kvėpuoti lėčiau.

Bent bandė tai daryti.

Paskiau tas aukštas, cypiantis garsas liovėsi. Oro srautas, plūdęs į jo veidą, susilpnėjo ir galiausiai visai išnyko. Gardneris praleido amžinybę tamsoje, užmerktomis akimis stovėdamas prieš atvirą liuką. Vienintelis garsas buvo duslus jo širdies bilsmas ir švokščiantis oras pro baliono pralaidos reguliatorių. Burnoje jis jau juto gumos skonį - buvo pernelyg stipriai suleidęs dantis į akvalango kandiklio gumeles. Privertė save nusiraminti ir atsipalaiduoti.

Galop amžinybė baigėsi. Aiški Bobės mintis įsiskverbė jam į sąmonę:

Tvarka... turėtų būti tvarka... Gali atverti tas kūdikėlio žydrukes, Gardai.

Kaip vaikas staigmenų vakarėlyje Džimas Gardneris tą ir padarė.

5

Jis žvelgė į koridorių.

Buvo visiškai apvalus, išskyrus trapo iškyšą per pusę sienos aukščio viename šone. Tokia padėtis atrodė visai neteisinga. Vieną beprotišką

mirksnį įsivaizdavo tominokerius kaip bjaurias protingas muses, lipniomis letenėlėmis rėplinėjančias šiuo trapu. Paskiau logika vėl paėmė viršų. Trapas buvo pasviręs, visa buvo pasvirę, kadangi laivas buvo pakrypęs kampu.

Švelnus gaisas švytėjo nuo apvalių, lygių sienų.

"Jokių nusėdusių baterijų, - pagalvojo Gardneris. - Čia veikia iš tiesų ilgo patvarumo daikčiukai, - jis žvelgė į koridorių už liuko su gilia, tikra nuostaba. - Tai gyva. Netgi po visų tiekos metų. Tebegyva".

Aš einu vidun, Gardai. Tu eini?

Pabandysiu, Bobe.

Ji įžengė vidun, palenkdama galvą, kad neatsitrenktų į viršutinįjį liuko išlinkį. Gardneris mirksnį padvejojo, kandžiodamas guminius kaukės laikiklius burnoje, paskiau nusekė iš paskos.

6

Stojo begalinės kančios minutėlė - jis veikiau pajuto nei išgirdo, kaip radijo laidos užpildė jo galvą. Ir ne viena, o tartum visos pasaulio radijo stotys mirksnį suklykė jo smegenyse.

Paskiau tai dingo - paprasčiausiai dingo. Jis pagalvojo, kad lygiai taip pat nuščiūva radijo transliacijos, kai įvažiuoji į tunelį. Jis įžengė į laivą, ir visos išorinės laidos buvo užslopintos. Bet ne tik išorinės laidos, tuoj pat susivokė jisai. Bobė žvelgė į jį, aiškiai siųsdama mintį - *Tau viskas gerai?* kaip spėjo Gardneris, tačiau tiktai spėjo. Savo galvoje nebegalėjo girdėti Bobės.

Pagautas smalsumo, jis pasiuntė atsakymą: *Man viskas gerai, pirmyn!*

Bobės klausiama išraiška nepakito - šioje srityje ji buvo kur kas stipresnė už Gardnerį, bet irgi nieko nepagavo. Gardneris pamojo jai žengti toliau. Kiek palūkėjus, ji linktelėjo ir pajudėjo iš vietos.

7

Juodu nuėjo koridoriumi dvidešimt žingsnių. Bobė žengė nedvejodama, nedvejojo ir kai jie priėjo apvalų vidinį liuką, įrengtą plokščio trapo paviršiuje jiems iš kairės. Šis liukas, apie trijų pėdų skersmens, žiojėjo atdaras. Neatsigręždama į Gardnerį, Bobė įlindo į jį.

Gardneris kiek stabtelėjo, žvelgdamas atgal į švelniai apšviestą koridorių. Liukas laukan liko ten užpakalyje - apvalus iliuminatorius, atsiveriantis į tranšėjos prietemą. Paskiau nusekė įkandin.

Prie naujojo koridoriaus, ganėtinai siauro, kad galėtum pavadinti jį tuneliu, buvo pritvirtintos kopetėlės. Gardneriui ir Bobei jų neprireikė - dėl laivo padėties koridorius driekėsi bemaž horizontaliai. Jie nušliaužė ropomis, kartkartėmis užkliūdami nugara už kopetėlių.

Kopetėlės sukėlė Gardneriui nerimą. Jų skersiniai buvo atstu vienas nuo kito mažne keturias pėdas - tai vienas dalykas. Žmogui - netgi labai ilgakojui - būtų buvę sunku jais lipti. Antras dalykas dėl tų laiptelių dar labiau trikdė: kiekvienas iš jų per vidurį turėjo gilų pusmėnulinį išlinkį, mažne įrantą.

"Taigi tominokeriai turėjo iš tiesų bjauriai įdubusią pėdų keltį, - pamanė jis, klausydamasis savo švokščiančio alsavimo. - Tai bent, Gardai!" Bet vaizdas, kuris atėjo jam galvon, buvo ne plokščios pėdos ar įdubusios kelties; vaizdas, kuris švelniai ir podraug su paprasta, nenuneigiama įtaiga įsismelkė jam galvon, išryškino kažkokį visai neregėtą padarą, lipantį tomis kopėčiomis, padarą su vieninteliu storu nagu ant kiekvienos pėdos - nagu, tiksliai atitinkančiu tuos išlinkius, jam lipant kopėčiomis...

Staiga apvalios, blausiai apšviestos sienos tartum ėmė iš visų pusių glaustis, ir jam teko kovoti su baisiu klaustrafobijos antplūdžiu. Taip, tominokeriai čia, ir vis dar gyvi. Bet kurią akimirką gali pajusti, kaip stora, nežmogiška ranka apsivynios jam apie kulkšnį...

Prakaitas graužė akis.

Staigiai pasuko galvą, pasižiūrėdamas atgal per petį.

Nieko. Nieko, Gardai. Valdykis!

Bet jie buvo čia. Galbūt mirę - bet kažkaip vis tiek gyvi. Pirmiausia Bobėje. Bet...

Bet tu privalai pamatyti, Gardai. Na, EIK!

Jis vėl pradėjo ropoti. Matė, kaip palieka ant metalo prakaituotus delnų atspaudus. Žmogaus delnų atspaudus to dievažin iš kur atkeliavusio daikto viduje.

Bobė pasiekė praėjimo žiomenis, persivertė ant pilvo ir dingo iš akių. Gardas nusekė iš paskos, stabtelėjo prie angos pasižiūrėti. Atsivėrė plati atvira erdvė, šešiakampės formos, kaip didelė ląsta bičių avilyje. Dėl katastrofos ji irgi buvo pakrypusi keistu kampu nelyginant kokiame pramogų atrakcione. Sienos skleidė švelnią bespalvę šviesą. Storas kabelis driekėsi iš tarpiklio grindyse, susiskaidydamas į pustuzinį plonesnių kabelių, ir kiekvienas iš jų baigėsi komplektu daikčiukų, panašių į porą ausinių su išsipūtusiu centru.

Bobė į tai nežiūrėjo. Žvelgė į kampą. Gardneris pasekė jos žvilgsniu ir pajuto, kad skrandis jam sunksta. Galva apsvaigus ėmė plaukti, širdis sudrebėjo.

Tuo metu, kai laivas trenkėsi į žemę, jie visi buvo susispietę apie vairą ar kokį kitą velnią. Galbūt iki pat galo stengėsi išlyginti savo smygį, bet nepasisekė. Ir čia liko bent du ar trys jų, nublokšti į tolimąjį kampą. Sunku nusakyti, kaip jie atrodė - buvo pernelyg susipynę vienas su kitu. Laivas trenkėsi, nusviesdamas juos į tą patalpos galą. Ten jie ir tebegulėjo.

“Tarpžvaigždinio ekipažo katastrofa, - silpdamas pagalvojo Gardneris. - Ar tai viskas, ateivi iš Alfos?”

Bobė nėjo artyn prie tų rudų pavidalų, suvirtusių kupeton žemiausiame tos keistos, tuščios patalpos kampe. Gardneris pabandė suprasti, ką ji galvoja ir jaučia, bet jam nepavyko. Jis persivertė ant pilvo ir taip pat atsargiai nuslinko per praėjimo briauną žemyn. Baugščiai žengdamas pasvirusiomis grindimis, prisijungė prie jos. Bobė pažvelgė į jį savo keistomis naujomis akimis, - “Kaip aš jai atrodau pro tąsias naujas akis?” - pagalvojo Gardneris, - ir paskiau vėl į susipynusius palaikus kampe. Jos delnai tai tiesėsi, tai gniaužėsi.

Gardneris pajudėjo tų padarų linkui. Bobė sugriebė jį už alkūnės. Nesąmoningai Gardneris nusipurtė jos gniaužto. Privalo į juos pažiūrėti. Jautėsi kaip vaikas, traukiamas prie atviro kapo, kupinas baimės, bet vis tiek jaučiąs poreikį prieiti artyn. Privalo *pažiūrėti.*

Gardneris, užaugęs pietiniame Meine, perkirto tai, ką jis laikė esant - nepaisant visiško dykumo - tarpžvaigždinio erdvėlaivio vairine. Grindys po kojomis jam atrodė lygios it stiklas, bet guminiai sportbačių padai gerai su jomis kibo. Negirdėjo nė garso, išskyrus savo paties šiurkštų alsavimą, uodė tiktai dulkiną Heiveno orą. Pasvirusiomis grindimis nuėjo prie kūnų ir pažvelgė į juos.

“Štai jie, tominokeriai, - pagalvojo jis. - Bobė ir kiti neatrodys visiškai taip kaip jie, kai užbaigs savo “tapsmą”, galbūt dėl aplinkos poveikio, o galbūt dėl to, kad - kaip tatai pavadinti? kontrolinės grupės? - pirminė fiziologinė sandara lemia šiek tiek skirtingą išvaizdą kaskart, kai šitai atsitinka. Bet vis tiek kažkoks giminingas panašumas išlieka. Gal tai ir ne originalai... Bet labai arti to. Šlykštūs krušniai”.

Jį užliejo baimė... siaubas... pasišlykštėjimas iki pat kaulų smegenų. *Naktį gūdžią, naktį tamsią,* netvirtas balsas suskambo jam mintyse, *tominokeriai ten beldžias trankiai.*

Iš pradžių jam pasirodė, kad jų ten penki, bet iš tikrųjų buvo keturi - vienas dviem dalimis. Regis, nė vieno jų - jo, jos ar to - mirtis nebuvo lengva ar bent rami. Jų veidai buvo bjaurūs, ilgasnukiai. Akys aptrauktos kataraktų balčiu. Lūpos prašieptos vienoda pikta grimasa.

Jų oda buvo žvynuota, bet permatoma - jis galėjo įžiūrėti sustingusius raumenis, persikryžiuojančius apie žandikaulius, smilkinius ir kaklus.

Jie neturėjo dantų.

8

Bobė priėjo prie jo. Gardas matė jos veide baimę - bet ne pasišlykštėjimą.

"Tai dabar jos dievai, ir retai kada - jeigu išvis - savi dievai kam nors yra šlykštūs, - pagalvojo Gardneris. - Tai dabar jos dievai, ir kodėl gi ne? Jie padarė ją tokią, kokia dabar yra".

Jis parodė pirštu į kiekvieną iš jų paeiliui, pamažu kaip instruktorius. Jie buvo nuogi, ir jų žaizdos aiškiai matėsi. Tarpžvaigždinio ekipažo katastrofa, taip. Bet jam nesitikėjo, kad tai įvyko dėl kokio nors mechaninio gedimo. Tie keisti žvynuoti kūnai buvo sukapoti, išvagoti žiojėjančių kirčių. Viena šešiapirštė ranka vis tebelaikė sugniaužus kažką tokį, kas atrodė lyg peilis su apskrita geležte.

"Pažvelk į juos, Bobe", - pagalvojo jis, nors ir žinojo, kad čionai Bobė negalėjo skaityti jo minčių, net jeigu jis ir visiškai atsivertų. Rodė tai čia - į prašieptą burną, įkniubusią kito padaro gerklėn, tai ten - į žiojėjančią žaizdą storoje nežmogiškoje krūtinėje, ar ten - į peilį, vis dar sugniaužtą vienoje rankoje.

Pažvelk į juos, Bobe. Nereikia būti Šerloku Holmsu, kad suprastum, jog jie kovojo. Čia, šioje senoje vairinėje turėjo smagias smok-ir-išnešk peštynes. Tavo dievams nė kiek nerūpėjo tieji "sėskim ir susitarkim" šikniekiai. Jie atsakančiai, iš peties čaižė vienas kitą. Galbūt prasidėjo tai kaip ginčas - nutūpti čia ar nenutūpti, arba galbūt - ar reikėjo smogti iš kairės Kentauro Alfai. Šiaip ar taip, rezultatai tie patys. Pameni, kaip mes visad spėliodavome, kokia tai bus technologiškai toli pažengusių būtybių rasė, jeigu kada nors sueis į kontaktą su mumis? Manėme, kad bus išradingi kaip misteris Burtininkas ir išmintingi kaip Robertas Jangas iš "Tėtukas žino geriausiai". Ką gi. Štai tiesa, Bobe: laivas nukrito, nes jie kovojo tarp savęs. Ir kur yra blasteriai, feizeriai, transportacijos patalpa? matau tik vieną peilį. Kiti naudojosi veidrodžiais... ar savo plikomis rankomis... ar tais ilgais nagais.*

---

* Terminai iš filmo "Žvaigždžių žygis" (Space Trek). Kosmoso keliautojai turėjo ginklus, galinčius bet ką susprogdinti (blast), žmogų sustingdyti (phase); transportacijos patalpa - vieta erdvėlaivyje, kur žmonės gali būti išskaidyti molekulėmis ir pasiųsti bet kurion kiton vieton.

Bobė nusisuko, rūgščiai susiraukdama, - kaip mokinė, kuri nenori klausytis pamokos, kaip mokinė, kuri, po teisybei, nusprendusi jos *nesiklausyti*. Buvo bepasitraukianti. Gardneris sugriebė ją už rankos ir susigrąžino atgal. Parodė į kojas.

Jeigu Briusas Li būtų turėjęs tokią kojelę, per savaitę būtų nužudęs tūkstantį žmonių, Bobe.

Tominokerių kojos buvo groteskiškai ilgos - tuo jie priminė Gardneriui tuos vyrukus, kurie užsidėję kojokus ir Dėdės Semo kostiumus žygiuoja per Liepos ketvirtosios paradus. Raumenys po pusiau permatoma oda buvo ilgi, gysloti, pilki. Pėdos siauros ir nepasakytum, kad gausiai pirštuotos. Veikiau kiekviena pėda baigėsi tuo vienu storu, chitininiu sulinkusiu nagu nelyginant paukščių pentinas. Panėšėjo į gigantiško maitvanagio pėdą.

Gardneris pagalvojo apie įdubas kopėčių skersiniuose ir sudrebėjo.

Pažvelk, Bobe. Matai, kokie tamsūs nagai. Tai kraujas ar dar kas nors, ką savo viduje turėjo. Jis ant jų nagų, nes tai jais padaryta daugiausiai žalos. Ta mėšlina vieta tikrai nepanaši į kapitono tiltelį žvaigždėlaivyje "Enterprise" prieš jam sudūžtant. Iki atsitrenkdama į žemę, ši vieta labiau panėšėjo į laisvą gaidžių kovą už kokios nors prasčioko daržinės. Ir tai yra progresas, Bobe? Greta šių vaikinų Tedas Energetikas atrodo kaip Gandis.

Susiraukusi Bobė išsiplėšė iš jo. *Palik mane ramybėj,* sakė jos akys.

Bobe, nejau tu nematai...

Bobė nusisuko. Ji nebuvo nusiteikus žiūrėti.

Gardneris stovėjo šalia išdžiūvusių kūnų, stebėdamas, kaip ji ropščiasi deniu nelyginant kokia moteris stačiu lygiu šlaitu. Ji visai neslydo. Pasuko prie tolimosios sienos, kur buvo dar viena apvali anga, ir įsispraudė į ją. Trumpam Gardneriui pasimatė jos kojos su purvinais teniso batelių padais, ir paskiau ji dingo.

Gardas pasikėlė nuožulnuma ir minutėlę pastovėjo beveik pačiame patalpos viduryje, žvelgdamas į vienintelį storą kabelį, išeinantį iš grindų, nuo jo atsišakojančias radijo ausines. Visiškai aiškus panašumas į scenovaizdį Bobės stoginėje. Antraip...

Jis apsidairė aplink. Šešiakampė patalpa. Dyka. Jokių kėdžių. Jokių Niagaros krioklio nuotraukų ar Gulbės Betos* krioklio nuotraukų. Jokių astronavigacinių žemėlapių, jokios sudėtingos įrangos. Visi populiarieji mokslinės fantastikos filmų kūrėjai ir ypatingųjų efektų specialistai pasibodėtų šia tuštuma, pagalvojo Gardneris. Nieko, tiktai kele-

* Gulbės žvaigždyno žvaigždė.

tas ausinių, persipynusių ant grindų, ir kūnai, puikiai išsilaikę, bet dabar lengvi kaip lapai rudenį. Ausinės ir palaikai nelyginant apvalkalai, nuvirtę krūvon tame tolimajame kampe, kur traukos jėga juos nubloškė. Nieko labai įdomaus. Nieko labai gudraus. Viskas atsistoja į savo vietas. Mat heiveniečiai prigalvojo daug visokio šlamšto, bet nieko itin gudraus, kai pasižiūri giliau - ten, kur želia trumpi plaukai.

Jautė ne tiek nusivylimą, kiek kvailą savo lūkesčių patvirtinimą. Ne teisingumą, - Dievas žino, kad tame nėra nieko teisinga, - bet patvirtinimą, tartum kažkuri jo dalis visada būtų žinojus, kada šitaip bus, kai ir jeigu jie pateks vidun. Jokio disneilendiško akių dūmimo; tiktai nyki tuštumos atmaina. Susizgribo prikeliąs atmintyje V. H. Odino eiles apie pabėgimą: anksčiau ar vėliau tu visad baigi tuo, kad trečią valandą nakties sėdi kambaryje po plika lempute ir dėlioji pasiansą. Rytdienos Šalis, regis, baigiasi tuščia vieta, kur žmonės, pakankamai gudrūs užvaldyti žvaigždes, išsikrausto iš proto ir nagais sudrasko vienas kitą į skutelius.

“Taigi kol kas tiek - dėl Roberto Heinleino*”, - pagalvojo Gardas ir pasekė Bobe.

9

Jisai stūmėsi aukštyn, suvokdamas, kad visai prarado orientaciją dėl savo padėties išorinio pasaulinio atžvilgiu. Žengdamas retsykiais prisilaikydavo kopetėlių. Pasiekė keturkampę angą ir pažvelgė pro ją vidun - ten, kur veikiausiai būta mašinų skyrius, - dideli metaliniai blokai, keturkampiai viename gale, užapvalinti - kitame, rikiavosi dviem eilėmis. Vamzdžiai, stori ir matiškai sidabriniai kyšojo, iš jų keturkampių galų ir ėjo tolyn keistai kreivais kampais.

“Kaip kokio nors vaikiško automobiliūkščio išmetamieji vamzdžiai”, - pagalvojo Gardas. Pajuto oda viršum burnos plintant šilumą. Išsiskyrusi į dvi dalis, ji nubėgo jam smakru. Nosis vėl pradėjo kraujuoti... pamažu, bet tartum neketindama kurį laiką liautis.

Ar čia šviesiau?

Jisai sustojo ir apsidairė.

Taip. Ir girdėjosi silpnas dūzgesys, ar tik taip jis įsivaizdavo?

Atkragino galvą. Ne, neįsivaizdavo. Mašinerija. Kažkas ėmė veikti.

Ne taip savaime ėmė veikti, ir tu tą žinai. Mes paskatinome tai veikti. Išjudinome.

---

* Robert Heinlein - amer. mokslinės fantastikos rašytojas.

Jisai stipriai suleido dantis į kandiklį. Panoro iš čia išsidanginti. Panoro išdanginti ir Bobę. Laivas buvo gyvas; Gardui kilo kraupi mintis, kad tai Paskutinysis Tominokeris. Įspūdinga. Ir visų baisiausia. Jutimingas padaras... Ką? Žinoma, pažadintas. Gardneriui norėjosi, kad jis miegotų. Staiga pasijautė nelyginant mažylis Džekas, šniukštinėjantis po pilį, milžinui miegant. Jiems reikia iš čia dingti. Jis ėmė rėplioti greičiau. Paskiau jam toptelėjo nauja mintis, nuo kurios nustėręs iškart sustojo.

O kas, jeigu jie mūsų nebeišleis?

Nustūmė šią mintį į šalį ir slinko toliau.

10

Koridorius "Y" raidės pavidalu šakojosi į dvi puses, kairioji jo tąsa toliau kampu kilo aukštyn, dešinioji - stačiu nuolydžiu smuko žemyn. Pasiklausęs išgirdo Bobę pasukus kairėn. Jis nušliaužė ta kryptimi ir atsidūrė į dar vieną liuką. Jinai stovėjo po juo. Plačiomis, baugščiomis akimis trumpai žvilgtelėjo į Gardnerį, paskiau darsyk pažiūrėjo.

Jis perkėlė vieną koją per liuko kraštą ir stabtelėjo.

Nė už ką tenai neis.

Patalpa buvo rombo pavidalo, pilna hamakų, pakabintų už metalinių rėmų - jų buvo ten šimtai. Visi girtai pakrypę aukštyn ir kairėn; patalpa atrodė kaip burlaivio kubriko nuotrauka, padaryta laivui įsmukus lomon tarp dviejų bangų. Visi hamakai buvo užimti, gulintieji ant jų prisegti diržais. Permatoma oda; šuniški snukiai; pieniškos, negyvos akys.

Nuo kiekvienos žvynuotos trikampės galvos ėjo kabelis.

"Ne tik *prisegti* diržais, - pagalvojo Gardneris. - PRIRAKINTI grandinėmis. Jie buvo laivo variklis, tiesa, Bobe? Jeigu tokia ateitis, laikas griebtis už ginklo. Tai negyvų vergų galera".

Jie buvo prasišiepę, bet Gardneris pamatė, kad kai kurios iš tų grimasų perpus išnykusios, nes jų savininkų galvos atrodė susprogusios - tartum laivui nukritus pasireiškė milžiniška energijos atatranka, kuri tiesiog išsprogdino jų smegenis.

Visi negyvi. Amžinybei prisegti prie savo hamakų - nukarusiomis galvomis, sustingusiomis, visiems laikams prašieptomis lūpomis. Negyvėliai šioje pasvirusioje patalpoje.

Visai čia pat ėmė veikti dar vienas variklis - iš pradžių su užrūdijusiais pertrūkiais, paskiau išsilygindamas. Po sekundės pradėjo suktis ventiliatorių mentės - Gardneris spėjo, kad jas išjudino ką tik įsijungęs

variklis. Oras papūtė jam į veidą - šviežias ar ne, asmeniškai nė neketino jis tikrinti.

Gal todėl, kad buvo atidarytas išorinis liukas, visa šitai ėmė veikti, bet aš tuo netikiu. Tai dėl mūsų. Kas įsijungs toliau, Bobe?

Tarkim, jie dar vėliau išjudins pačius tominokerius? Tarkim, jų pilksvai perregimos šešiapirštės rankos ims gniaužinėtis kaip Bobės, kai ji žvelgė į kūnus tuščioje vairinėje. Kas, jeigu tos pentinuotos pėdos ims lankstytis? Ar, tarkim, tos galvos ims sukinėtis ir tos pieniškos akys pažvelgs į juos?

Aš noriu laukan. Tos šmėklos čionai itin gyvos, aš noriu laukan.

Jis palietė Bobės petį. Ji krūptelėjo. Gardneris pažvelgė į riešą, bet ant jo nebuvo laikrodžio - tiktai nykstanti balta juostelė ant jo šiaip įdegusio riešo. Tai buvo "Taimex", senas tvirtas draugužis, atlaikęs su juo daugybę išbandymų ir likęs sveikas. Bet dvi dienos kasinėjimų galiausiai jį pribaigė. "KAIP TIK TOKS, kokio neišbandė Džonas Kameronas Sveizas* tuose senuose televizijos reklaminiuose klipuose", - pagalvojo jis.

Bobė suprato. Parodė į prisegtą sau prie diržo oro balioną ir pažiūrėjusi į Gardnerį kilstelėjo antakius. *Kiek ilgai tai užtruko?*

Gardneris nežinojo ir jam šitai nerūpėjo. Norėjo laukan, kol dar visas tas prakeiktas laivas neatsibudo ir nepadarė dievažin ką.

Jis vėl parodė į koridorių. *Pakankamai ilgai. Nešdinamės iš čia.*

Sienoje greta Gardnerio pasigirdo žemas tepalinis kliukenimas. Jis atšlijo. Kraujo lašai nuo jo pamažu kraujuojančios nosies užtiško ant sienos. Jo širdis pašėlusiai daužėsi.

Liaukis, tai tik kažkoksai siurblys...

Tepalinis garsas išsilygino... Ir paskiau kažkas sugedo. Pasigirdo kliūvančio metalo žvygesys ir serija greitų duslių sprogimų. Gardneris pajuto, kaip siena suvibravo ir sekundėlę šviesa tartum pamirkčiojo ir priblėso.

Ar sugebėsim rasti kelią iš čia patamsy, jeigu šviesos užges? Tavo, matyt, juokauti, señor.

Siurblys vėl pamėgino dirbti. Ilgas metalinis žvygesys privertė Gardnerį dantimis stipriai sukąsti kandiklio gumeles. Galiausiai garsas nutilo. Dar kažkas pratisai sukleketavo, lyg siurbiant šiaudeliu iš tuščios stiklinės.

"Ne visa ištvėrė laiko nesužalota", - pagalvojo Gardneris, ir nuo tos minties jam pasidarė lengviau.

---

* John Cameron Swayze - amerikiečių kino aktorius.

Bobė rodė: Eime, Gardai.

Prieš pajudėdamas, pamatė Bobę sustojant ir darsyk atsigręžiant į hamakų eiles su negyvėliais. Vėl į jos veidą buvo sugrįžęs tas išsigandęs žvilgsnis.

Paskiau Gardneris nušliaužė atgal tuo pat keliu, kuriuo atėjo, bandydamas išlaikyti tolygų, pastovų tempą, nes klaustrafobija apsupo jį iš visų pusių.

11

Vairinėje viena iš sienų buvo pavirtusi gigantišku apžvalgos langu penkiasdešimties pėdų ilgio ir dvidešimties pėdų aukščio.

Gardneris sustojo ir išsižiojęs žvelgė į žydrą Meino dangų, pušų, eglių ir klevų viršūnes aplinkui tranšėją. Apatiniame dešiniajame kampe jam matėsi medinis jų įrankių pašiūrės stogas. Žvelgė į tai keletą sekundžių, - pakankamai ilgai, jog suspėjo pamatyti žydru dangumi plaukiančius didelius baltus vasariškus debesis, - kol galiausiai sumojo, kad tai negali būti langas. Jie buvo maždaug apie laivo vidurį ir taip pat giliai žemėje. Langas šioje sienoje tegalėjo parodyti daugiau laivo. Nors jie ir būtų buvę arti korpuso, - bet jie nebuvo, - langas būtų jiems atvėręs tinklu padengtos uolėtos sienos vaizdą, galbūt su lopinėliu dangaus žydrynės pačiame viršuje.

Tai kažkoks televizijos ekranas. Bent kas nors panašu į televizijos ekraną.

Bet be jokių linijų. Iliuzija buvo tobula.

Be galo sužavėtas, pamiršęs savo klaustrafobišką poreikį išsigauti laukan, Gardneris pamažu nuėjo prie sienos. Žiūrėjimo kampas jam teikė iškreiptą skrydžio pojūtį - tartum būtų atsidūręs už pilotų treniruoklio pulto ir nustatęs netikrus valdymo prietaisus į stataus kilimo padėtį. Dangus buvo toks šviesus, jog jis turėjo prisimerkti. Jis tebesistengė įžiūrėti pro vaizdą sieną, - panašiai kaip tikiesi pro filmo kadrą pamatyti ekraną, kai prieini arčiau, - bet sienos ten tartum nebuvo. Pušys buvo tikros, šviesiai žalios; vien faktas, kad nejunta vėjelio dvelksmo ar neužuodžia miško, neigė šią įtikimą iliuziją.

Jis priėjo arčiau, vis dar tikėdamasis pamatyti sieną.

“Tai kamera, tikrai taip, įrengta ant išorinio laivo apmušalo, galbūt netgi toje dalyje, už kurios Bobė tada užkliuvo. Pasvirimo kampas tai patvirtina. Bet, Dieve! Kaip velniškai realu! Jeigu žmonės iš “Kodako” ar “Polaroido” šitai pamatytų, jie išsikraustytų iš gal...”

Jo ranką kažkas sugriebė - stipriai sugriebė - ir jį pagavo siaubas. Pasisuko, tikėdamasis išvysti vieną iš jų, išsišiepusį, su šuns galva, laikantį kabelį su kaištuku vienoje rankoje: *Tik pasilenkite trupučiuką, misteri Gardneri, šitai visai neskaudės.*

Tai buvo Bobė. Ji rodė į sieną. Ištiesė priekin rankas ir kažkaip mįslingai jomis greitai sumosikavo. Paskiau vėl parodė į langą. Po mirksnio Gardneris suprato. Tai buvo bemaž juokinga, nors ir kraupu. Bobė savo mimika vaizdavo, kaip nutrenkia elektra, norėdama jam pasakyti, kad prisiliesti lango būtų tikriausiai visai panašu, kaip prisiliesti trečio laido metro tunelyje.

Gardneris linktelėjo, paskiau parodė į platesnįjį trapą, kuriuo juodu atėjo. Bobė linktelėjo ir nuėjo pirma.

Vos tik Gardneris pasikėlė ant pertvaros, jam lyg pasigirdo tarsi sausų lapų šiugždesys ir atsigręžė, jausdamas, kaip vaikiškos fantazijos baimė nusmelkia jam galvą. Pamanė, kad tai jie, tie negyvėliai kampe; jie, pamažu besikeliantys ant savo pentinuotų pėdų kaip zombiai. Bet jie tebegulėjo suvirtę į persipynusių keistų rankų ir kojų kirbelynę. Platus, ryškus dangaus ir medžių vaizdas ant sienos (ar pro sieną) blėso, prarasdamas tikroviškumą ir apybraižas.

Gardneris apsisuko ir kaip įmanydamas greičiau nuropojo paskui Bobę.

SENSACIJA, TĘSINYS

1

Žinai, tu išprotėjai, Džonas Leandras tarė sau įvažiuodamas į tą pačią parkavimo aikštelę, kuria mažiau kaip prieš tris savaites naudojosi Everetas Hilmanas. Aišku, Leandras to nežinojo. Gal tai buvo ir gerai.

"Tu išprotėjai, - vėl tarė jisai sau. - Kraujavai lyg padurta kiaulė, tavo burnoje dviem dantimis mažiau, ir vis tiek ketini tenai grįžti. Tu išprotėjai!"

"Teisingai, - pagalvojo jis, išlipdamas iš seno automobilio. - Man dvidešimt ketveri, esu nevedęs, per juosmenį apvalėjantis, ir jeigu aš išprotėjau, tai tik todėl, jog aptikau šitai, taip, aš tiesiog užmyniau. Tai

nepaprasta ir priklauso man. Mano istorija. Ne, geriau tiks kitoks žodis. Senamadiškas, tačiau, po paraliais, tinkamas žodis. Mano sensacija, nesiduosiu jos užmušamas, bet josiu ja, kol neištrenks manęs iš balno".

Leandras stovėjo parkavimo aikštelėje ketvirtį po pirmos dienos, kuri sparčiai darėsi ilgiausia jo gyvenime (ji taip pat bus ir paskutinė, nepaisant visų jo pastangų mintyse įtikinti save atvirkščiai), ir galvojo: "Taip tau ir reikia. Josi, kol neištrenks tavęs iš balno. Tikriausiai Robertas Kapa, Ernis Pailis* kartkartėmis pagalvodavo tą patį".

Išmintinga. Sarkastiška, bet išmintinga. Tačiau toji gilesnioji jo proto dalis, regis, siekė toliau tokios išminties. *Mano istorija,* atkakliai vis grįždavo jam į galvą. *Mano sensacija.*

Džonas Leandras, dabar vilkintis trumparankoviais marškinėliais su užrašu KUR, PO ŠIMTS, TOJI TROJA MEINO VALSTIJOJ? (Deividas Braitas iš to būtų kvatojęsis iki smegenų insulto), perkirto nedidelę parkavimo aikštelę prie "Meino medicininės įrangos" ("Nuo 1946-ųjų metų mūsų specializacija - kvėpavimo aparatai ir terapija") ir įėjo vidun.

2

- Trisdešimt baksų - pernelyg didelis užstatas už naudojimąsi oro kauke, ar pačiam neatrodo? - paklausė Leandras klerko, rausdamasis po savo išteklius. Regis, trisdešimtį sukrapštys, tačiau tokiu atveju pasiliksiąs maždaug su pusantro bakso. - Nemanyčiau, kad juodojoje rinkoje jų didelė paklausa.

- Mes niekad jo ir nereikalaudavome, - atsakė klerkas, - suprantama, jeigu pažįstame asmenį ar organizaciją. Bet prieš porą ar trejetą savaičių aš vieną tokį praradau. Atėjo senyvas vyriškis ir pareiškė, kad jam reikia oro aparato. Žinote, pamaniau, kad turi galvoje nardymui, - jis buvo senas, bet atrodė dar gana tvirtas, - tad ėmiau jam aiškinti apie "Rytų pakrantės nardymo prietaisus" Bengore. Bet jis pasakė ne, jį domina portatyviniai sausumos aparatai. Tad aš jam išnuomojau. Ir niekad nebeatgavau. Visiškai naują, kompaktiškąjį "Belą". Du šimtai dolerių vienas komplektas.

Leandras pažvelgė į klerką mažne silpdamas iš jaudulio. Jautėsi nelyginant žmogus, sekantis rodyklėlėmis vis giliau ir giliau į grasų, bet kartu ir pasakišką bei visiškai neištyrinėtą urvą.

---

* Robert Capa, Ernie Pyle - garsūs karo korespondentai Antrojo pasaulinio karo metu, nebijodavę eiti į pirmąsias linijas.

- Jūs išnuomojote kaukę? Pats asmeniškai?

- Na, iš tiesų, tai buvo kompaktiškasis komplektas, bet taip, čia mes dirbame su tėvuku. Jis buvo išvežęs deguonies balionus į Ogastą. Na ir užkūrė jis man pirtį. Nežinau, ar jam patiks, jeigu aš išnuomosiu dar vieną "Belą", bet jeigu paliekat užstatą, manau, bus tvarka.

- Galite nupasakoti man tą žmogų?

- Misteri, ar gerai jaučiatės? Atrodote pabalęs apie...

- Viskas gerai. Ar galite nupasakoti žmogų, kuris išsinuomojo tą komplektą?

- Senas. Įdegęs saulėje. Beveik plikas. Liesas... gyslotas, manau, pasakytumei. Kaip minėjau, atrodė tvirtas, - klerkas pagalvojo. - Jis atvažiavo "Valjantu".

- Galėtumėt prisiminti dieną, kurią jis išsinuomojo komplektą?

- Jūs kopas?

- Reporteris. Bengoro "Daily News", - Leandras pakišo klerkui savąjį žurnalisto pažymėjimą. Dabar ir klerkas tartum susijaudino.

- Jis dar ką nors padarė? Turiu omeny, ne tik nušvilpė mūsų įrangą?

- Ar negalėtumėte pasižiūrėti dėl manęs jo pavardės ir datos?

- Žinoma.

Klerkas pasklaidė nuomos registracijų knygą. Surado įrašą ir apsuko knygą, kad Leandras galėtų perskaityti. Data - liepos 26-oji. Pavardė pakeverzota, bet vis dėlto įskaitoma. Everetas Hilmanas.

- Jūs nepranešėte apie dingusią įrangą policijai, - pasakė Leandras. Tai nebuvo klausimas. Jeigu papildomai prie buto savininkės suprantamo sielvarto, kad buvo apgauta dėl dviejų savaičių nuomos mokesčio, būtų buvęs paduotas skundas prieš senąjį kvėšą dėl vagystės, policininkai, ko gero, būtų labiau susidomėję, kaip ar kodėl Hilmanas pradingo... arba kur jis pradingo.

- Ne, tėvukas sakė, neverta vargti. Mūsų draudimo sutartyje nenumatyta kompensuoti nuostolius dėl išnuomotos įrangos vagystės, suprantate, ir... na, štai kodėl.

Klerkas truktelėjo pečiais ir nusišypsojo, tačiau tas judesys buvo kiek sutrikęs, šypsena šiek tiek nerami, ir draugėn sudėti Leandrui daug ką pasakė. Tegul jis buvo ir išbaigtas kirminas, kaip Deividas Braitas įtarė, bet anaiptol ne kvailas. Jeigu jie būtų pranešę draudimo kompanijai apie respiratoriaus vagystę arba dingimą, ši nuostolių nekompensuotų. Bet šio vyrioko tėvas žinojo kokį nors kitą būdą, kaip galima tai pripaišyti draudimo kompanijai. Bet kol kas visa tai tebuvo antraeiliai dalykai.

- Ką gi, dėkui už visą pagalbą, - tarė Leandras, vėl apsukdamas registracijos knygą. - Na, jeigu dabar galėtume čia baigti...

- Taip, žinoma, - klerkas aiškiai apsidžiaugė galįs nusukti nuo draudimo temos. - Ir jūs nieko to neįdėsite į laikraštį, kol nepasitikrinsite su mano tėvu, tiesa?

- Tikrai ne, - patikino Leandras su šiltu nuoširdumu, kuris būtų sužavėjęs patį F. T. Barnemą. - Na, jeigu tik galėčiau pasirašyti sutartį...

- Tuojau. Tik pirma turiu pamatyti kokį nors jūsų asmens dokumentą. To nepaprašiau senioko, ir apie tai iš tėvuko taip pat prisiklausiau, galiu jums pasakyti.

- Aš ką tik jums parodžiau savąjį žurnalisto pažymėjimą.

- Žinau, bet galbūt aš turėčiau pamatyti kokį nors tikrą asmens liudijimą.

Atsidusęs Leandras pastūmė per prekystalį savąsias vairuotojo teises.

3

- Lėčiau, Džoni, - paprašė Deividas Braitas. Leandras stovėjo prie telefono būdelės šalia įvažiuojamojo restorano parkavimo aikštelės. Pagavo Braito balse jaudulio užuomazgas. *Jis manimi tiki, kalės vaikas. Manau, kad galų gale jis manimi tiki!*

Nuvažiavus nuo "Meino medicininės įrangos" ir pasukus atgal į Heiveną, Leandrui jaudulys ir įtampa tiek sustiprėjo, jog jis manė sprogsiąs, jeigu su niekuo nepasišnekės. Ir jis *privalėjo* tai padaryti; laikė savo atsakomybe, pranokstančia jo norą vienam sumedžioti savąją sensaciją. Privalėjo tai padaryti, nes jis grįžta atgal, ir jam nesunkiai gali kas nors atsitikti, ir tokiu atveju jis norėjo užsitikrinti, kad nors kas žinotų, ką yra užčiuopęs. O Braitas, kad ir koks kartais nepakenčiamas, bent buvo absoliučiai sąžiningas; neapsuks jo.

Lėčiau, aha, reikia pasistengti.

Prisidėjo ragelį prie kitos ausies. Popietės saulė kepino sprandą, bet anaiptol nebuvo nemaloni. Pradėjo nuo savo kelionės į Heiveną: neapsakoma visų radijo stočių griūtis imtuve; baisus pykinimas; kraujoplūdis iš nosies; iškritę dantys. Papasakojo jam apie savo pokalbį su senioku universalinėje parduotuvėje, kaip visur tuščia, lyg visa vietovė prisikabinėjo tų reikšmingų lentučių IŠVYKAU ŽVEJOTI. Neužsiminė apie savąsias matematines aiškiaregystes, nes vos pajėgė prisiminti jas turėjęs. *Kažkas* atsitiko, bet dabar visa jo smegenyse buvo miglota ir susilieję.

Užtat tepasakė Braitui, jog jam kilus mintis, kad oras Heivene kažkaip užnuodytas - kad būta kokių nors cheminių nuotėkų ar kažko pa-

našaus, ar galbūt proveržio iš žemės kokių nors natūralių, bet mirtinų dujų.

- Dujų, pagerinančių radijo perdavimą, Džoni?

Taip, jis žinojo, kad į tai nepanašu, žinojo, kad atskiri fragmentai dar neatsistoja savo vieton, bet jis *buvo* ten ir neabejojo, kad tai oras jį susargdino. Tad jis nusprendė įsigyti portatyvinį deguonies balioną ir sugrįžti atgal.

Jis papasakojo atsitiktinai sužinojęs, kad Everetas Hilmanas, į kurį patsai Braitas numojo kaip į kuoktelėjusį seneliuką, buvo tenai prieš jį tuo pačiu tikslu.

- Tad ką tu manai? - galiausiai paklausė Leandras.

Mirksnį tvyrojo tyla, o paskiau Braitas ištarė žodžius, kurie Leandrui pasirodė mieliausi iš kada nors girdėtų gyvenime:

- Manau, kad tu visą laiką buvai teisus, Džoni. Kažkas labai keista tenai vyksta, ir aš tau labai primygtinai patariu laikytis nuo to atokiai.

Leandras trumpam užsimerkė ir atrėmė galvą į telefono korpusą. Jis šypsojosi. Plačia, palaiminga šypsena. *Teisus. Visą laiką teisus.* Ak, malonūs žodžiai, puikūs žodžiai; žodžiai, teikiantys paguodą ir palaimą. *Visą laiką teisus.*

- Džonai? Džoni? Tu vis dar čia?

Tebeužsimerkęs ir tebesišypsodamas Leandras atsakė:

- Aš čia. *Tiesiog mėgaujuos, Deividai, seni, nes, regis, visą gyvenimą laukiau, kad kas nors man pasakytų, jog visą laiką buvau teisus. Dėl ko nors. Dėl bet ko.*

- Laikykis atokiai. Paskambink valstijos policijai.

- Tu paskambintum?

- Nors iškrušk, ne!

Leandras nusijuokė.

- Na, matai. Man bus viskas gerai. Turiu deguonies...

- Pasak to vaikino iš "Medicininės įrangos", Hilmanas irgi turėjo. Ir vis tiek laikyk, kad jis dingęs.

- Vykstu, - pakartojo Leandras. - Kad ir kas Heivene dedasi, aš būsiu pirmas, kuris tai pamatys... ir padarys nuotraukas.

- Man šitai nepatinka.

- Kiek valandų? - paties Leandro laikrodis buvo sustojęs. Keista; buvo veik įsitikinęs, jog ryte atsikėlęs jį prisuko.

- Bemaž dvi.

- Gerai. Ketvirtą paskambinsiu. Paskiau vėl šeštą. Ir taip toliau, kol neparsirasiu namo sveikas gyvas. Jeigu tu ar kas nors tenai kas dvi valandas nesulauks nuo manęs žinios, praneškit kopams.

- Džoni, kalbi kaip vaikas, žaidžiantis su degtukais ir sakantis tėvui, jog jeigu jis padegs, tėtukui bus leidžiama užgesinti.

- Tu ne mano tėvas, - dygiai atkirto Leandras.

Braitas atsiduso.

- Klausyk, Džoni. Jeigu tai ką nors pakeistų, gailiuosi, kad pavadinau tave sumautu Džimiu Olsenu. Tu buvai teisus, ar to negana? Laikykis atokiai nuo Heiveno.

- Dvi valandas. Man reikia dviejų valandų, Deividai. Aš *nusipelniau* dviejų valandų, po šimts, - Leandras padėjo ragelį.

Pasuko atgal prie savo automobilio... Paskiau apsigręžė ir atsainiai nužygiavo prie langelio ir užsisakė du čizburgerius su visais priedais. Pirmąsyk gyvenime jis užsisakė maistą vienoje iš tų vietų, kurias jo motina vadino pakelės užkandinėmis - bet jos lūpose tie žodžiai skambėjo, lyg tokios vietos būtų juodžiausiomis siaubo bedugnėmis, kaip kokiame filme *Tai atėjo iš pakelės užkandinės* arba *Žemė prieš mikrobų pabaisas.*

Kai čizburgeriai pasirodė, jie buvo karšti ir suvynioti į sviestinį popierių su riebalų dėmėmis ir perdėm išvien atspausdintais nuostabiais žodžiais DERIO BURGERIŲ RANČA. Dar nepasiekęs savojo "Dodžo", prarijo pirmąjį.

- Puikumėlis, - pasakė jis, ir prislopintas žodis nuskambėjo panašiai į *uimėlis*. - Puikumėlis! Puikumėlis.

"Mikrobai, imkitės juodojo darbo!" - pagalvojo jis mažne su apgirtusiu atsainumu, įsukdamas į 9-ąjį plentą. Aišku, nežinojo, kad šiuo metu Heivene dalykai sparčiai keitėsi, ir tai vyko nuo vidudienio; padėtis Heivene, kaip pasakytų atomininkai, buvo kritiška. Heivenas faktiškai buvo tapęs atskira šalimi su dabar saugomomis ribomis.

To nežinodamas, Leandras važiavo pirmyn, suleidęs dantis į antrąjį čizburgerį ir tik apgailestaudamas, kad jiems nuplauti neužsisakė vanilinio kokteilio.

4

Iki pravažiavo Trojos universalinę parduotuvę, jo euforija išsisklaidė ir vėl sugrįžo ankstesnis slogus nervingumas - dangus virš galvos tvyrojo žydras, su keliais juo plaukiančiais išdrikais baltais debesėliais, bet jo nervai buvo įsitempę, lyg kelyje tykotų audra. Pažvelgė į respiratoriaus komplektą ant sėdynės šalia savęs: auksaspalvis kaušelis, padengtas celofanu su užrašu DĖL JŪSŲ SAUGUMO SANITARIŠKAI

UŽSANDARINTA. “Kitaip tariant, - pagalvojo Leandras, - mikrobai, šalin”.

Kelyje jokių mašinų. Nei traktorių laukuose. Nei berniukų, basomis su meškeryte žygiuojančių pakele. Troja tylomis (ir, kaip spėjo Leandras, bedantė) snūduriavo po rugpjūčio saule.

Laikė radiją nustatęs į WZON stotį, ir važiuojant pro baptistų bažnyčią jos signalas ėmė nykti stiprėjančiame kitų balsų šurmuly. Netrukus jo čizburgeriai pradėjo neramiai vaikštinėti skrandyje aukštyn ir žemyn. Įsivaizdavo, kaip jie trykšta riebalais, šitaip darydami. Jau buvo visai netoli tos vietos, kur sustojo per savo pirmąjį bandymą patekti Heivenan. Dabar jisai įsuko kelkraštin nedelsdamas - nenorėjo, kad simptomai pablogėtų. Tie čizburgeriai buvo velniškai per geri, kad su jais išsiskirtum.

5

Kai tik užsidėjo deguonies kaukę, šleikštulys iškart pranyko, bet slogus, griaužiantis nervingumas - ne. Užpakalinio vaizdo veidrodėlyje pamatė save su pūpsančiu ant nosies ir burnos auksiniu kaušeliu ir mirksnį išsigando - ar tai tikrai jis? To žmogaus akys atrodė pernelyg rimtos, pernelyg įdėmios... atrodė nelyginant reaktyvinio naikintuvo piloto akys. Leandras nenorėjo, kad žmonės kaip Deividas Braitas laikytų jį kirminu, bet nebuvo įsitikinęs, kad norėjo atrodyti *toks* rimtas.

Jau per vėlu. Tu tame.

Radijas blerbėjo šimtu, galbūt tūkstančiu balsų. Leandras jį išjungė. O tenai, priekyje, Heiveno miesto riba. Leandras, kuris visiškai nieko nežinojo apie nematomas nailonines kojines, privažiavo miesto ribos ženklą... o paskiau ir patį Heiveną be jokio vargo.

Nors padėtis su baterijomis Heivene vėl artėjo prie kritinio taško, jėgos laukus buvo galima sukurti daugelyje į miestą vedančių kelių. Bet baugščioje sumaištyje dėl besivystančių ryte įvykių Dikas Elisonas ir Njutas padarė vieną sprendimą, kuris, kaip pasirodė, turėjo tiesioginę įtaką Džono Leandro likimui. Jie norėjo uždaryti Heiveną, bet nenorėjo, kad kas nors atsimuštų į nepaaiškinamą barjerą tartum visiškai skaidriame ore, apsisuktų ir sugrįžtų papasakoti žmonėms, kuriems nereikia žinoti...

...o dabar Žemėje tokie buvo visi kiti.

- Aš netikiu, kad kas nors galėtų tiek prisiartinti, - pasakė Njutas. Jis ir Dikas sėdėjo Diko pikape, kuris sudarė dalį procesijos automobilių ir sunkvežimaičių, lekiančių Bobės Anderson sodybos linkui.

Aš irgi taip manydavau, atsakė Dikas. Bet šitaip buvo prieš Hilmaną... ir Bobės seserį. Ne, kai kas galėtų prasiskverbti. ...bet jeigu jie tai padarytų, niekad iš čia nebeištrūktų.

Gerai, puiku. Tu šios šventės karalienė. Na, ar negali varyti šio barškalo nors kiek greičiau?

Abiejų vyrų minčių tėkmė - ir visų minčių aplink juos - buvo išgąstis ir įsiūtis. Šiuo momentu galimas pašaliečių įsibrovimas į Heiveną atrodė jiems menkiausias iš rūpesčių.

- *Aš žinojau,* kad mes privalėjome atsikratyti tuo prakeiktu girtuokliu! - garsiai šūktelėjo Dikas ir trenkė kumščiu į prietaisų skydą. Šiandien jis buvo be makijažo. Jo oda, nors ir vis permatomesnė, pradėjo šiurkštėti. Jo veido vidurys - ir Njuto veido bei visų kitų, pabuvojusių Bobės stoginėje, - buvo pradėjęs pūstis. Aiškiai ėmė panėšėti į snukį.

6

Savaime suprantama, Džonas Leandras nieko apie tai nežinojo, tik žinojo, kad oras aplink jį nuodingas - nuodingesnis, nei jis kada nors būtų galėjęs patikėti. Jis nusmaukė žemyn auksinį kaušelį tik tolei, kol vienąsyk negiliai įkvėpė oro, ir pasaulis tučtuojau jam ėmė nykti ūkuose. Greitai vėl užsidėjo kaušelį, širdis jam daužėsi, rankos atšalo.

Kokius porą šimtų jardų toliau miesto riboženklio jo "Dodžas" paprasčiausiai užgeso. Daugelis Heiveno lengvųjų automobilių ir sunkvežimių buvo taip patobulinti, jog tapo atsparūs nuolat stiprėjančiam elektromagnetiniam laukui per pastaruosius du mėnesius ar panašiai išskiriamam žemėje tūnančio laivo (didžiuma to darbo atlikta Elto Barkerio "Shell" stotyje), bet Leandro mašina nebuvo tokiu būdu apdorota.

Minutėlę jisai sėdėjo už vairo, kvailai spitrėdamas į raudonas perspėjančias lemputes. Išjungė pavarą ir pasuko raktelį. Variklis nesivedė. Velnias, solenoidas nė nespragtelėjo.

Galbūt nušoko akumuliatoriaus laidas.

Ne, ne akumuliatoriaus laidas. Jeigu taip būtų, nežibėtų lemputės "TEPALAS" ir "AMP". Tačiau tai menkniekis. Svarbiausia, kad jis žinojo, jog tai ne akumuliatoriaus laidas, paprasčiausiai žinojo.

Abipus kelio čia augo medžiai. Pro judančius jų lapus saulė piešė margą raštą ant asfalto ir balto minkštų kelkraščių purvo. Leandras staiga pajuto, kad iš už medžių į jį žvelgia akys. Žinoma, tai kvaila, tačiau, šiaip ar taip, ši mintis veikė labai stipriai.

Gerai, dabar turi iš čia dangintis ir tik žiūrėk, kad tau pakaktų oro, iki paliksi užnuodytą zoną. Šansai kiekvieną sekundę mažėja, kol tu čia sėdi ir save šiurpini.

Darsyk pabandė pasukti degimo raktelį. Vėl nieko.

Pasiėmė fotoaparatą, pasikabino už dirželio ant peties ir išlipo iš mašinos. Stovėjo neramiai žvelgdamas į mišką dešinėje kelio pusėje. Jam pasirodė, kad kažką išgirdo už savęs - lyg kas vilktų kojas, tad greitai atsisuko, iš išgąsčio šiepdamas išdžiūvusias lūpas.

Nieko... nieko nepamatė.

Miškas gražus, tamsus ir gilus...

Na, judėk. Tu čia tik stovi ir eikvoji orą.

Jis vėl atidarė dureles, pasilenkė vidun ir iš pirštinių skyriaus pasiėmė revolverį. Užtaisė jį ir pamėgino įsidėti dešiniojon priekinėn kišenėn. Buvo per didelis. Išsigando, kad jeigu paliks ten, iškris ir dar savaime iššaus. Pasikėlė savo naujuosius marškinėlius, užsikišo ginklą už diržo ir pridengė jais.

Vėl pažvelgė į mišką, paskiau su kartėliu į mašiną. Pamanė, kad galėtų padaryti nuotraukų, bet kas jose matysis? Nieko, tik tuščias kaimo kelias. Tokius matai visoje valstijoje, netgi per patį vasaros turistinio sezono įkarštį. Nuotraukos neperteiks miško garsų stygiaus, neparodys, kad oras užnuodytas.

Štai tau ir sensacija, Džoni. O, tu prirašysi daugybę istorijų apie tai, jaučiu, kad nemaža papasakosi televizijos naujienų filmavimo brigadoms, kurios bus tau palankios, bet kaip dėl tavo nuotraukos "Newsweek" viršelyje? Dėl Pulicerio premijos? Užmiršk tai.

Kažkuri jo dalis - labiau suaugusioji dalis - tvirtino, jog tatai kvaila, jog pusė kepalėlio geriau negu nieko, jog dauguma pasaulio reporterių užsimuštų, kad tik gautų atsiriekti nors kąsnelį nuo šio kepalėlio, nors ir koks jis būtų.

Bet Džonas Leandras buvo žmogus jaunesnis savųjų dvidešimt keturių metų. Deividas Braitas, laikydamas, jog įžvelgia Leandre nemažą porciją kirmino, neklydo. Žinoma, buvo tam priežasčių, bet priežastys fakto nekeitė. Jis jautėsi nelyginant beisbolo naujokas, gavęs puikų padavimą, atėjus jo eilei smūgiuoti per profesionalų lygos rungtynes ir pasiuntęs kamuoliuką tiesiai į priešininko trečiąją bazę. Neblogai... bet jo širdyje balsas sušuko: *Ei, Dieve, jeigu pasiuntei man puikų padavimą, kodėl neleidai laimėt iš karto vienu smūgiu?*

Heiven Vilidžas plytėjo mažiau nei už mylios. Galėjo pėsčias pasiekti jį per penkiolika minučių... Bet tuomet niekaip nespės palikti

užnuodytąją zoną prieš pasibaigiant suspaustam orui jo balione, ir jis tai žinojo.

Kad būčiau išsinuomojęs bent du tuos prakeiktus daikčiukus.

Jeigu ir būtum apie tai pagalvojęs, nebūtum užtekęs pinigų įmokėti tą sukruštą užstatą už du balionus. Klausimas toks, Džoni: sutinki ar nesutinki mirti dėl savo sensacijos?

Nesutiko. Jeigu jo nuotrauka pasirodys "Newsweek" viršelyje, tai visiškai nenori, kad ji būtų apvesta juodais krašteliais.

Nudūlino atgalios Trojos miesto ribos linkui. Sukorė kokius šešiasdešimt žingsnių, kol sumojo, jog girdi variklių gausmą - daug jų, tačiau labai silpną.

Kažkas vyksta kitoje miesto pusėje.

Lygiai taip pat kažkas gali vykti ir tamsiojoje Mėnulio pusėje. Pamiršk tai.

Darsyk neramiai žvilgtelėjęs į mišką, jis vėl suskato pėdinti. Dar po tuzino žingsnių sumojo girdįs kitą garsą: žemą, besiartinantį ūžesį užpakalyje savęs.

Jis atsigręžė. Ir išsižiojo. Didžiuma liepos Heivene buvo Municipalinis Technikos Naujovių Mėnuo. "Tapsmui" progresuojant, daugelis miestiečių liovėsi domėjęsi tokiais dalykais... Bet naujovės išliko - keisti gramėzdai, kokius Gardneris matė Bobės stoginėje. Daugelis jų buvo perdirbti į sienos sargybinius. Heizelė Makridi sėdėjo savojoj rotušės kontoroj priešais pultą ausinių, kiekvienų iš eilės trumpai pasiklausydama. Niršo, kad ją paliko eiti šias pareigas, kai visa ko ateitis sprendėsi Bobės fermoje. Bet dabar... Vis dėlto kažkas *įžengė* į miestą.

Apsidžiaugusi permaina, Heizelė perdavė nurodymą pasirūpinti įsibrovėliu.

7

Tai buvo kokos automatas, anksčiau stovėjęs priešais Kuderio maisto produktų parduotuvę. Leandras nustėro iš nuostabos, stebėdamas jį artinantis: linksmutis raudonai baltas stačiakampis, šešių su puse pėdų aukščio ir keturių - pločio. Sparčiai slydo oru link jo, savo dugnu apie aštuoniolika colių virš kelio dangos.

"Užsidūriau ant kokios nors reklamos, - pamanė Leandras. - Kažkokios keistos reklamos. Po sekundės ar dviejų to keisto daikto durelės atsidarys ir iš jo išlėks O. Dž. Simpsonas*.

---

* O. J. Simpson - profesionalus amerikietiško futbolo žaidėjas ir aktorius, pagarsėjęs byla dėl brutalaus savo žmonos nužudymo.

Linksma mintis. Leandras susijuokė. Tačiau kad ir besijuokdamas, jisai sumojo, kad išeitų nebloga nuotrauka... O, Dieve, tai bent nuotrauka - kokos automatas, skriejantis virš dviejų provincijos juostų kelio asfalto!

Sugriebė "Nikoną". Kokos automatas, tyliai sau burgzdamas, pasviro ties užgesusia Leandro mašina ir vėl pajudėjo į priekį. Tai atrodė kaip bepročio haliucinacija, bet užrašas automato priekyje skelbė, nors galėtum pamanyti ir atvirkščiai, kad tai TIKRAS DALYKAS.

Vis kikendamas, Leandras sumojo, kad automatas nesustojo, o dargi, tiesą sakant, padidino greitį. O kas yra gaivinančių gėrimų automatas? Šaldytuvas su reklaminiais užrašais. O šaldytuvai *sunkūs*. Kokos automatas, raudonai balta valdoma raketa, slydo per orą Leandro link. Vėjas negarsiai stūgčiojo monetų grąžiklio plyšyje.

Leandras užmiršo apie nuotraukas. Atšoko kairėn. Kokos automatas užkliudė jo dešinįjį blauzdikaulį ir sulaužė jį. Mirksnį koja pavirto tiesiog iki baltumo įkaitusiu skausmo strypu. Sukliko į auksinį kaušelį, parkrisdamas ant pilvo šalikelėn ir susiplėšydamas marškinius. "Nikonas", nulėkęs iki dirželio galo, su džeržgesiu atsimušė į sankasos žvirgždą.

O kalės vaike, tas aparatas kainavo keturis šimtus dolerių!

Jis pasikėlė ant kelių ir atsigręžė - suplėšytais marškiniais, kruvina krūtine, koja tiesiog rėkte rėkiančia.

Kokos automatas pasviro atgal. Mirksnį kybojo ore, linguodamas priekiu pirmyn ir atgal mažais lankiniais judesiais, kurie Leandrui priminė radaro lėkštės svyresius. Saulė tviskėjo nuo jo stiklinių durelių. Pro jas Leandras pamatė kokos ir fantos butelius.

Staiga automatas pasviro priekin ir metėsi į jį.

Surado mane, Dieve...

Jis atsistojo ir pamėgino šokčiodamas ant kairės kojos nusigauti prie savo automobilio. Gėrimų automatas pasileido į jį, baugiai kaukdamas monetų grąžikliu.

Klyktelėjęs Leandras metėsi priekin ir nusirito žeme. Kokos automatas praskriejo viršum jo, galbūt vos keliais coliais neužkliudydamas. Jis nukrito ant kelio. Skausmas staugė jo sulaužytoje kojoje. Leandras suriko.

Automatas apsisuko, stabtelėjo, aptiko jį ir vėl pasinešė pirmyn.

Leandras pasigrabinėjo už diržo pistoleto ir išsitraukė jį. Atsiklaupęs iššovė keturissyk. Visos kulkos pataikė. Trečioji sutrupino automato stiklines.

Paskutinis dalykas, kurį pamatė Leandras prieš automatui, sveriančiam per šešis šimtus svarų, trenkiantis į jį - tai įvairūs gaivinantys gėrimai, putojantys ir varvantys per jo kulkų sudaužytų butelių kakliukus. Sudužę butelių kakliukai skriejo į jį keturiasdešimties mylių per valandą greičiu.

"Mama!" - mintyse sukliko Leandras ir kryžmiškai užsidengė veidą rankomis.

Jam neteko rūpintis dantytais butelių kakliukais arba juolab mikrobais, galėjusiais būti čizburgeriuose iš "Burgerių rančos". Viena iš didžiųjų gyvenimo tiesų tokia: žmogui, kuris tuoj bus partrenktas skriejančio šešių šimtų svarų kokos automato, nėra reikalo rūpintis niekuo kitu.

Pasigirdo duslus, gurgždantis garsas. Leandro kiaušo priekis sutrupėjo nelyginant numesta ant grindų kiniška vaza. Po sekundės dalelės lūžo jo stuburas. Kurį laiką automatas nešėsi jį, prilipusį tartum vabalą prie greitai skriejančio automobilio priekinio lango. Išklypusios jo kojos vilkosi keliu, besidriekiančia tarp jų balta linija. Jo odinių pusbačių kulnai trindamiesi į asfaltą tapo rūkstančiais gumos kauburėliais. Vienas nukrito.

Galiausiai jis nuslydo nuo automato priekio ir šleptelėjo ant kelio.

Kokos automatas pasuko atgal į Heiven Vilidžą. Jam atsitrenkus į Leandrą, krestelėjo monetų talpyklą, ir dabar, kai sparčiai burzgdamas skriejo oru, iš grąžiklio plyšio pastovia srove byrėjo ant kelio dolerio ketvirtinės, dešimtcenčiai ir penkiacenčiai.

GARDAS IR BOBĖ

1

Gardneris žinojo, kad netrukus Bobė padarys savąjį ėjimą - senoji Bobė išpildė tai, ką Naujoji ir Patobulintoji Bobė matė kaip savo paskutinį įsipareigojimą gerajam senutėliui Džimiui Gardneriui, kuris atvyko gelbėti savo bičiulę ir kuris pasiliko baltinti su ja vieną velniškai keistą tvorą.

Tiesą sakant, jis manė, kad tai bus kilpinė - Bobė pasikels viršun pirmoji ir atsidūrusi ten paprasčiausiai nebeatsiųs jos atgal apačion. Jis

pasiliks čia, apačioje prie liuko, čia ir numirs, šalia to keistojo simbolio. Bobei netgi neteks turėti reikalą su nemalonia žmogžudystės realybe. Taip pat nereikės galvoti apie gerąjį senutėlį Gardą, pamažu ir kankinamai mirštantį iš bado. Gerasis senutėlis Gardas labai greitai numirs nuo daugybinių kraujavimų.

Bet Bobė užsispyrė, kad pirmas pasikeltų Gardas, ir sardoniškai primerktos jos akys Gardui pasakė, kad Bobė tiksliai žinojo, ką jis galvoja - dėl šito jai nė nereikėjo skaityti jo minčių.

Kilpinė slinko aukštyn, ir Gardneris laikėsi tvirtai įsikabinęs lyno, kovodamas su pykinimu - to pykinimo, pamanė jis, greitai taps nebeįmanoma nugalėti, bet Bobė, kai tik išsirangė pro liuką laukan, buvo pasiuntus jam mintį, garsią ir aiškią: *Nenusiimk kaukės, kol nepasieksi viršaus.* Bobės mintys nuskambėjo aiškiau, ar jam tik taip pasirodė? Ne. Nepasirodė. Juodu abu laivo viduje buvo gavę papildomų impulsų. Jo nosis vis dar kraujavo, marškiniai buvo tiesiog įmirkę krauju, pildėsi juo ir oro kaukė. Tai buvo stipriausias kraujoplūdis iš nosies, kokį jis patyrė nuo tada, kai Bobė pirmąsyk jį čia atsivedė.

Kodėl nenusiimti? pasiuntė jis jai atgalios klausimą, stengdamasis būti labai atsargus ir pasiųsti tik tą paviršinę mintį - nieko iš giliau.

Daugelis mašinų, kurias mes girdėjome - tai oro keitikliai. Įkvėpęs esančio tranšėjoje, nusibaigtum taip pat greitai, kaip ir įkvėpęs buvusio laive, kai mes iš pradžių jį atidarėme. Ir ten, ir čia oras nesusilygins su aplinkos per likusią dienos dalį, gal net ilgiau.

Mintys ne iš tokių, kokiomis paprastai galėtum įtarti moterį, besirengiančią tave nužudyti - tačiau tasai žvilgsnis vis tebebuvo Bobės akyse, ir to *suvokimas* spalvino visas Bobės mintis.

Įsikibęs iš paskutiniųjų į lyną, kramtydamas guminius laikiklius, Gardneris stengėsi sutramdyti savo skrandį.

Kilpinė pasiekė viršų. Jis numoklino šalin nuo jos kojomis tartum iš gumos atraižėlių, susegtų popieriaus sąvaržėlėmis, vos matydamas "Electrolux'ą" ir mygtukus spaudinėjančią kabelio atkarpą. "Suskaičiuok iki dešimties, - pagalvojo jis. - Suskaičiuok iki dešimties, atsitolink nuo tranšėjos, kiek pajėgi, tada nusiimk kaukę ir kas bus, tas bus, šiaip ar taip, turbūt geriau numirti, nei jaustis kaip dabar".

Bet ištvėrė tik iki penkių, ilgiau nebepajėgė susiturėti. Keisti paveikslai šokinėjo jam prieš akis: kaip supila gėrimą Patricijai Makardl po suknele, kaip Bobė nusvirduliuoja nuo priebučio pasisveikinti, jam galiausiai atvykus, kaip stambus vyriškis su auksiniu kaušu virš burnos ir nosies atsisuka į jį pažiūrėti pro keleivio langelį iš visureigio su keturiais varomaisiais ratais, kai Gardneris girtas drybsojo priebutyje.

"Jeigu būčiau pakasinėjęs dar keliose tos žvyrduobės vietose, ką gi, gal būčiau aptikęs ir tą gremėzdą!" - toptelėjo jam, ir tada jo skrandis galiausiai sukilo.

Išplėšė sau iš burnos kandiklį ir išvėmė, laukymės pakraštyje graibydamasis pušies ir įsitverdamas į ją atsiremti.

Jis darsyk išvėmė ir suprato, kad niekad per visą savo gyvenimą nebuvo patyręs tokio vėmulio. Tačiau buvo apie tai skaitęs. Jis švirkštė iš savęs turinį - daugiausiai kraujingą - gumulais, kurie skriejo it kulkos. Ir mažne tai buvo kulkos. Jį ištiko pliūpsninio vėmulio priepuolis. Medicinos sferose tatai nebuvo laikoma geros sveikatos ženklu.

Pliki ūkai užtraukė jam akis. Keliai sulinko.

"O, jergutėliau, aš mirštu", - pagalvojo jis, bet ši mintis neturėjo emocinio atspalvio. Niūri naujiena - tik tiek, nei daugiau, nei mažiau. Pajuto ranką nuslystant šiurkščia pušies žieve, nutraukiant smalingus sakus. Kažkaip neaiškiai suvokė, kad ore tvyro blogas kvapas, geltonas, sieringas - toks kvapas sklinda nuo popieriaus fabriko po ramaus, apniukusio oro savaitės. Jam buvo nesvarbu. Ar tai būtų Eliziejaus laukai, ar tik didelis juodas niekas, šitaip nedvoktų. Taigi, galbūt jis vis dėlto dar išeis nugalėtoju. Geriausia tiesiog viską palikti savieigai. Paprasčiausiai...

Ne! Ne, negali palikti savieigai! Sugrįžai, kad išgelbėtum Bobę, tačiau Bobės galbūt jau nebegalima išgelbėti, bet dėl to vaikelio dar nežinia. Prašau tave, Gardai, bent pabandyk!

- Lai nebūna tai perniek, - pasakė jis suskilusiu, netvirtu balsu. - Dieve mano, lai nebūna tai perniek!

Plaukiantys pilki ūkai kiek išsisklaidė. Vėmulys liovėsi. Jis pakėlė ranką prie veido ir kartu su ja nutraukė kraujo sluoksnį.

Tuo metu jo sprandą iš užpakalio palietė ranka, ir Gardnerio oda pašiurpo. Ranka... Bobės ranka... bet ne žmogiška ranka, jau nebe.

Gardai, tau viskas gerai?

- Viskas gerai, - atsakė jis balsu ir šiaip taip atsistojo.

Pasaulis išskydo, paskiau vėl kontūrai išryškėjo. Pirmiausia, ką Gardneris pamatė - tai Bobę. Jos veide atsispindėjo šaltas, niūrus išskaičiavimas. Nematė jame meilės, netgi apsimestinės atjautos. Bobei tokie dalykai tapo svetimi.

- Eime, - kimiai pasakė Gardneris. - Tu vairuok. Aš jaučiuos... - jis kluptelėjo ir, kad neparkristų, gavo įsikibti Bobės pakumpusio, keisto peties, - ...šiek tiek išsikvėpęs.

2

Kai sugrįžo fermon, Gardneris pasijautė geriau. Kraujoplūdis iš nosies sumažėjo iki silpnos srovelės. Būdamas su kandikliu, jis nurijo nemažai kraujo, ir didžiuma jo vėmaluose veikiausia buvo iš čia. Bent jis taip vylėsi.

Buvo netekęs iš viso devynių dantų.

- Noriu pasikeisti marškinius, - pasakė jis Bobei.

Ši be didesnio domesio linktelėjo.

- Po to ateik į virtuvę, - pasakė ji. - Turime pasišnekėti.

- Taip. Turbūt.

Svečių kambaryje Gardneris išsinėrė iš trumparankovių marškinėlių, kuriais vilkėjo, ir pakeitė juos švariais, palikdamas kadaroti virš diržo. Nuėjo prie lovos kojūgalio, atkėlė čiužinį ir išsitraukė revolverį. Įsikišo jį už kelnių. Marškinėliai buvo per dideli, jis neteko nemažai svorio. Jeigu įtrauks pilvą, ginklo rankenos beveik nesimatys. Jis dar kiek pastovėjo svarstydamas, ar tam pasirengęs. Matyt, iš anksto tokio dalyko negali pasakyti. Bukas skausmas gniaužė jam smilkinius, ir pasaulis tai priartėdavo, tai nutoldavo pamažu, su vangiu cikliškumu. Burną skaudėjo, o nosis buvo užkimšta džiūstančio kraujo.

Taip, štai ji, ne prastesnė atomazga, nei Bobės kada nors aprašytosios savo vesternuose. Patį vidudienį centriniame Meine. Trauk ginklą, drauguži.

Nežymi šypsenėlė šmėkštelėjo jo lūpomis. Visi tie nė cento neverti filosofai studenčiokai sakydavo, kad gyvenimas - keistas reikalas, bet iš tikrųjų tai buvo per stipriai pasakyta.

Jis nuėjo virtuvėn.

Bobė sėdėjo prie stalo, stebėdama jį. Keistas, vos pastebimas žalias skystis cirkuliavo po jos permatomo veido paviršiumi. Jos akys - didesnės, savotiškai deformuotais vyzdžiais, - niūriai žvelgė į Gardnerį.

Ant stalo stovėjo galingas portatyvinis radijo imtuvas. Bobės paprašytas, prieš tris dienas jį atnešė Dikas Elisonas. Tai buvo tas pats, kuriuo pasinaudojo Henkas Bakas, pasiųsdamas Pitsą Barfildą į dangiškąjį karantiną. Bobei teprireikė mažiau nei dvidešimties minučių, kad jį prijungtų prie žaislinio fotoninio pistoleto, kurį laikė nukreipusi į Gardnerį.

Ant stalo stovėjo dvi alaus skardinėlės ir butelis su tabletėmis. Gardneris atpažino butelį. Matyt, jam besikeičiant marškinius, Bobė nuėjo į vonios kambarį ir atsinešė jį. Tai buvo jo valiumas.

- Sėskis, Gardai, - pasakė Bobė.

3

Vos tik išlipęs iš laivo, Gardneris vėl pastatė savo mintims priedangą. Tiktai klausimas, kiek dar jos buvo likę.

Pamažu perėjo per virtuvę ir atsisėdo prie stalo. Juto savo 45-kalibrį spaudžiant jam pilvą ir kirkšnį; juto jį spaudžiant ir jo mintis, slogiai tūnančias po tuo, kas buvo likę iš jų priedangos.

- Ar jos man? - paklausė parodydamas į tabletes.

- Maniau, mudu išmesim skardinę kitą alučio, - lygiu balsu pasakė Bobė. - Kaip draugai, ką? Ir kol kalbėsimės, tu galėsi paimti keletą šitų. Man regis, tai būtų pats švelniausias būdas.

- Švelniausias, - balsu mąstė Gardneris. Pajuto pirmą silpną pykčio dūrį. Nesileiskit vėl mulkinami, sakoma dainoje, bet įprotį ne taip lengva sulaužyti. Jis pats daug sykių buvo apmulkintas. “Betgi, - pagalvojo jis, - galbūt tu išimtis iš taisyklės, Gardai, senukai Gardai”.

- Aš gaunu tabletes, o Piteris gavo tą baisųjį jūros akvariumą stoginėje. Bobe, tavasis švelnumo apibrėžimas patyrė *sukruštai* radikalius pokyčius nuo tada, kai tu ašarodavai, jeigu Piteris parnešdavo negyvą paukščiuką. Pameni tas dienas? Mes čia gyvenome drauge, atsilaikydavome prieš tavo seserį, kai ji atvykdavo, ir niekad šitai darant mums neprireikdavo jos kišti daržinėn. Paprasčiausiai įspirdavome jai į užpakalį ir pasiųsdavome velniop, - jis niūriai pažvelgė į ją. - Pameni, Bobe? Tada mes buvome meilužiai ir draugai. Maniau, galbūt tu pamiršai. Būčiau numiręs dėl tavęs, vaikuti. Ir būčiau numiręs *be* tavęs. Pameni? Pameni *mus?*

Bobė pažvelgė žemyn į savo rankas. Nejau jis pamatė ašaras tose keistose akyse? Tikriausiai jam tik taip pasivaideno, nes tą norėjo pamatyti.

- Kada tu buvai stoginėje?

- Praeitą naktį.

- Ką tu lietei?

- Paprastai aš liesdavau *tave,* - samprotavo Gardneris. - O tu mane. Ir nė vienas iš mūsų tam neprieštaravo. Pameni?

- Ką tu lietei? - šaižiai suriko ji, ir kai ji vėl pakėlė akis, jis išvydo ne Bobę, o tik įtūžusią pabaisą.

- Nieko, - atsakė Gardneris. - Aš nieko neliečiau.

Panieka jo veide turbūt buvo įtaigesnė nei bet koks neigimas, nes Bobė pritilo. Truputėlį nugėrė savo alaus.

- Nesvarbu. Vis tiek nieko nebūtum galėjęs padaryti.

- Kaip tu tai galėjai padaryti Piteriui? Vis užduodu ir užduodu sau tą klausimą. To senio aš nepažįstu, o Ana kišosi, kur nereikia. Bet aš pa-

žinojau Piterį. Jis dėl tavęs irgi būtų numiręs. Kaip tu tą galėjai padaryti? Dėl Dievo meilės!

- Jis palaikė man gyvybę, kol tavęs nebuvo čia, - tarė Bobė. Jos balse pasigirdo silpnutėlė, nerami gynybos gaidelė. - Kai dirbau be atvangos. Jis - tai vienintelė priežastis, kad tau buvo likę kas gelbėti, kai čia atsiradai.

- Tu, sukrušta *vampyre!*

Ji pažvelgė į jį, paskiau nusuko akis į šalį.

- Dievuliau, tu darei tokius dalykus, ir *aš taiksčiaus su tuo.* Ar žinai, kaip tatai skaudu? Aš taikščiaus! Mačiau, kas dedasi su tavimi... Mažiau mačiau, kas dedasi su kitais, bet *aš vis tiek taikščiaus su tuo.* Todėl, kad aš buvau beprotis. Bet, be abejonės, tu tai žinojai, tiesa? Tu išnaudojai mane taip pat, kaip išnaudojai Piterį, bet aš nebuvau netgi toksai sumanus kaip senas skalikas, nes tau tam neprireikė manęs patalpinti stoginėn ir įbesti galvon vieną *iš tų bjaurių, pašvinkusių, supuvusių kabelių.* Tu tik mane muilinai. Padavei man kastuvą ir pasakei: "Štai, Gardai, iškaskime tą mažylį ir sustabdykime Dalaso policiją. *Tačiau tai tu esi Dalaso policija. Ir aš su tuo taikščiaus.*

- Išgerk savo alų, - tarė Bobė. Jos veidas vėl tapo šaltas.

- O jeigu aš to nepadarysiu?

- Tuomet aš įjungsiu šį radiją, - pagrasino Bobė, - ir atversiu skylę realybėje, ir pasiųsiu tave... kur nors.

- Į Altayrą-4? - paklausė Gardneris. Nutaisė nerūpestingą balsą ir mintyse tvirčiau suveržė

(priedanga-priedanga-priedanga)

tą barjerą savo smegenyse. Vėl nežymios raukšlės išvagojo Bobės kaktą, ir Gardneris darsyk pajuto tuos protinius pirštus naršant, rausiantis, bandant surasti, ką jis žino... Kiek daug... Ir kaip.

Išblaškyk ją. Įsiutink ir išblaškyk ją. Kaip?

- Tu daug šniukštinėjai, tiesa? - paklausė Bobė.

- Ne, kol nesupratau, kiek daug man melavai. Ir staiga paaiškėjo. Pats to nesuvokdamas, sužinojau stoginėje.

- Daugiausia melavai patsai sau, Gardai.

- O? Kaip dėl to vaikiuko, kuris mirė? Ar tos, kuri apako?

- Iš kur tu ži...

- Stoginė. Štai kur tu eini pasistiprinti.

Ji nieko neatsakė.

- Tu pasiuntei juos parvežti *baterijų.* Kad gautum *baterijų,* vieną nužudei, kitą apakinai. Dievaži, Bobe, kaip galima būti tokiai kvailai.

- Mes esame protingesni, negu tu galėtumei manyti...

- Kas kalba apie protą? - įsiutęs sušuko jis. - Aš kalbu apie sumanumą! Sumautą sveiką nuovoką! Aukštos įtampos laidai eina čia pat už tavo namų! Kodėl tu neprisijungei prie jų?

- Žinoma, - Bobė nusišypsojo savo keista burna. - Labai protinga - atleisk, sumani - mintis. Vos tiktai koks nors technikas Ogastos pastotėje pastebėtų savo skalėse elektros nuosrūvį...

- Pas tave viskas veikia iš C, D ir dvigubų A-baterijų, - atrėmė Gardas. - O tai tik *srovelė*. Koks nors vyriokas, įsijungęs namie didelį elektrinį pjūklą, sukeltų ryškesnį tų rodyklių nuokrypį.

Mirksnį ji tartum sutriko. Atrodė, lyg klausytųsi - ne kieno nors kito, tik savo pačios vidinio balso.

- Baterijos teikia pastovią srovę, Gardai. Iš kintamosios srovės linijų mums jokios nau...

Trenkęs kumščiais sau į smilkinius, jis sušuko:

- *Nejau tu niekad nesi regėjusi prakeikto pastoviosios srovės lygintuvo?* Po tris baksus gali jų gauti radijo detalių parduotuvėje! Ar tu rimtai mėgini man pasakyti, kad nebūtum sugebėjusi pasigaminti paprastą pastoviosios srovės lygintuvą, kai gali padaryti savo traktorių skraidantį, o rašomąją mašinėlę - veikiančią telepatiškai? Ar tu...

- *Niekas apie tai nepagalvojo!* - staiga šūktelėjo ji.

Mirksnį stojo tyla. Ji atrodė apstulbinta tartum savo pačios balso.

- Niekas apie tai nepagalvojo, - pasakė jis. - Teisybė. Tad tu pasiuntei tuos du vaikelius, pasirengusius viską padaryti arba numirti dėl geručio senojo Heiveno, ir dabar vienas iš jų miręs, o kita - apakus. Mėšlas, Bobe. Man nesvarbu, koks gyvas ar negyvas daiktas tave užvaldė - dalis tavęs turi *kame nors* būti. Dalis tavęs turi suprasti, kad jūs, žmonės, ničniekaip nepasireiškėte čia kūrybiškai. Visiškai priešingai. Jūs mulkinote vienas kitą ir džiaugėtės, kaip visa tai nuostabu. Tik aš vienas buvau toks beprotis. Vis kartojau sau, kad viskas bus gerai, netgi po to, kai ėmiau aiškiau suprasti. Tačiau tai tas pats senas mėšlas, koks visados buvo. Tu gali suardyti žmones, gali juos teleportuoti kur nors saugojimui ar palaidojimui, ar dar kuriam galui, bet esi kvaila kaip kūdikis su užtaisytu pistoletu.

- Manau, verčiau dabar tu nutiltum, Gardai.

- Tu apie tai nepagalvojai, - švelniai pasakė jis. - Dieve, Bobe! Kaipgi jūs galite pažvelgti į save veidrodyje? *Bet kuris iš jūsų?*

- Pasakiau, man regis...

- Idiotas mokslininkas, sykį tu pasakei. Šitai dar blogiau. Lyg stebėtum, kaip kuopelė vaikėzų rengiasi išsprogdinti pasaulį pagal "Derbio Muilinės" planą. Jūs žmoneliai netgi nesate blogi. Kvaili, bet ne blogi.

- Gardai...

- Jūs tik kuopelė pusgalvių su atsuktuvais rankose, - jis nusijuokė.

- *Užsičiaupk!* - suspigo ji.

- Dieve, - tarė Gardas. - Nejau aš iš tiesų maniau, kad Sesytė negyva? Nejau? - jis linktelėjo į fotoninį pistoletą. - Tad jeigu aš negersiu alaus ir tablečių, tu mane išdanginsi į Altayrą-4, taip? Gausiu rūpintis Deividu Braunu, kol mes abu žūsim nuo uždusimo ar bado, arba nuo kosminių spindulių poveikio.

Dabar ji buvo įnirtus ir šalta, ir tatai skaudino labiau nei jis kada nors būtų tikėjęsis, - bet ji bent nebandė perskaityti jo minčių. Pagauta pykčio, užmiršo.

Lygiai taip pat jie užmiršo, kaip paprasta įjungti baterinį magnetofoną į sienos rozetę, tarp instrumento ir srovės šaltinio įterpus pastoviosios srovės lygintuvą.

- Iš tikrųjų tai nėra Altayro-4, kaip nėra ir tominokerių. Kai kuriems dalykams *nėra* daiktavardžių - tiesiog jie egzistuoja, ir tiek. Kas nors vienoje vietoje priklijuoja tiems dalykams vienokį pavadinimą, kas nors kitoje - kitokį. Tas pavadinimas niekad nebūna labai geras, bet nesvarbu. Tu sugrįžai iš Niū Hampšyro kalbėdamas ir galvodamas apie tominokerius, tad štai mes čia ir tokie. Kitose vietose būtume vadinami kitaip. Taip pat ir Altayras-4. Tai tiesiog vieta, kur sandėliuojami daiktai. Dažniausiai negyvi daiktai. Palėpės gali būti šaltos ir tamsios.

- Ar tai jūs iš ten? Tavo žmonės?

Bobė - arba kad ir kas tai buvo šiek tiek panašus į ją - nusijuokė bemaž švelniai.

- Mes nesame "žmonės", Gardai. Ne "giminė". Ne "rūšis". Klaatu nepasirodys ir nepasakys: "Nuvesk mus pas savo vadą". Ne, mes nesame iš Altayro-4.

Ji pažvelgė į jį, vis dar kiek šypsodamasi. Beveik visai atgavo pusiausvyrą... Ir tartum kuriam laikui pamiršo tabletes.

- Jeigu tu žinai apie Altayrą-4, įdomu, ar tau nepasirodė, kad laivo egzistavimas šiek tiek keistas?

Gardneris nieko neatsakė, tik dėbsojo į ją.

- Nemanau, kad turėjai pakankamai laiko nusistebėti, kodėl rasė, kuriai prieinama teleportavimo technologija... - Bobė kiek pajudino plastikinį pistoletą - ...kodėl netgi turėtų *galvoti* apie zvimbeliones materialiu laivu?

Gardneris pakėlė antakius.

Ne, jis apie tai nesvarstė, bet dabar, po Bobės žodžių, jis prisiminė, kaip vienas koledžo pažįstamas sykį garsiai stebėjosi, kodėl Kerkas,

Spokas ir kompanija varginosi žvaigždėlaiviu "Enterprise", kai būtų buvę kur kas paprasčiau tiesiog šviesos *spinduliu* apskristi visatą.

- Ir vėl mulkinimas, - metė jis.

- Visiškai ne. Tatai nelyginant radijas. Yra bangų ilgiai. Bet toliau mes nelabai gerai tai suprantame. Ir tą galima pasakyti apie mus dėl daugelio dalykų. Mes kūrėjai, bet ne perpratėjai. Šiaip ar taip, mes išskyrėme apie devyniasdešimt tūkstančių "švarių" bangų ilgių - tai yra ikilinijinį foną, kuris daro du dalykus: padeda išvengti binominio paradokso, apsaugančio nuo gyvų audinių ir nefiksuotos materijos reintegracijos ir, iš tikrųjų, atrodo, kažkur nueina. Bet bemaž visais atvejais ne ten, kur kas norėtų pakliūti.

- Tai tartum laimėti nemokamą kelionę Jutikon, a?

- Kur kas blogiau. Yra vieta, kuri, regis, labai panaši į Jupiterio paviršių. Jeigu atidarai duris į *tą* vietą, slėgių skirtumas esti toks didžiulis, jog tarpduryje prasideda tornadas, kuris greitai įgyja ypač didelį elektros krūvį, išsprogdinantį duris vis plačiau ir plačiau... Lyg būtų plėšiama žaizda. Gravitacinė jėga tiek didesnė, jog ji pradeda siurbti į save įsibrovusio pasaulio materiją, kaip kamščiatraukis ištraukia kamštį. Palikus ties ta konkrečia "stotimi" ilgėliau, tai sukeltų planetos orbitos gravitacinį defektą, jeigu, tarkim, tos planetos masė maždaug tokia pati kaip Žemės. Arba, priklausomai nuo planetos sudėties, tai galėtų tiesiog suplėšyti ją į gabalus.

- Ir kas nors panašaus mažne atsitiko *čia?* - Gardneriui aptirpo lūpos. Palyginus su tokia galimybe, Černobylis - tiek pat reikšmingas kaip pirdalas telefono būdelėje. "Ir tu su tuo taikstais, Gardai! - mintyse sušuko sau. - Padėjai šitai iškasti!"

- Ne, nors kai kuriuos žmones teko įkalbinėti, kad per daug nesikrapštinėtų prie radijo/materijos siųstuvų, - ji nusišypsojo. - Tačiau tai atsitiko kai kur kitur, kur mes lankėmės.

- Kas atsitiko?

- Jie suspėjo užtrenkti duris anksčiau tos dienos, kai turėjo suskilti į gabalėlius, bet orbitai pakitus, daugelis žmonių suspirgėjo, - atrodė, kad jai nuobodu apie tai kalbėti.

- *Visi* jie? - sukuždėjo Gardneris.

- Ne. Yra jų likę gyvų devyni ar dešimt tūkstančių viename iš ašigalių, - pasakė Bobė. - Man taip regis.

- Dieve! O Dieve mano, Bobe.

- Yra ir kitų kanalų, kurie atsiveria į uolieną. Vien uolieną. Kažin kokios vietos viduje. Daugelis atsiveria giliai kosmose. Mes niekados nesugebėjome nustatyti nė vienos iš tų lokalizacijų, naudodamiesi savo

žvaigždėlapiais. Pagalvok apie tai, Gardai! Kiekviena vieta mums buvo svetima... Netgi mums, o mes gi - dideli dangaus keliauninkai.

Ji pasilenkė priekin ir nugėrė dar kiek alaus. Žaislinis pistoletas, kuris nebuvo žaislas, nenukrypo nuo Gardnerio krūtinės.

- Taigi tai teleportavimas. Kažkas nepaprasta, ką? Keletas uolų, daug skylių, kosminė palėpė. Galbūt kurią nors dieną kas nors atidarys bangos ilgį į saulės vidurį ir akies mirksniu iškeps visą planetą.

Bobė nusijuokė, tartum tai būtų buvęs ypač vykęs sąmojis. Bet ginklas nuo Gardnerio krūtinės nenukrypo.

Vėl surimtėjusi Bobė prašneko:

- Tačiau tai dar ne viskas, Gardai. Kai tu įjungi radiją, manai, nustatai kokią nors stotį. Bet diapazonai - megahercinis, kilohercinis, trumpųjų bangų, bet koks - nėra tik stotys. Taip pat ir visa tuščia erdvė tarp jų. Tiesą sakant, štai kas daugiausiai sudaro diapazonus, klausaisi?

- Taip.

- Tai mano aplinkinis kelias bandant tave įtikinti išgerti tabletes. Aš tavęs nepasiųsiu į vietą, kurią vadini Altayru-4, Gardai - žinau, kad tu tenai numirtum pamažu ir nemaloniai.

- Taip, kaip miršta Deividas Braunas?

- Aš su tuo neturiu nieko bendra, - skubiai pasakė ji. - Tai grynai jo brolio darbas.

- Kaip Niurnberge, tiesa? Niekas iš tikrųjų nebuvo *kieno nors* kaltė.

- Tu idiotas, - pasakė Bobė. - Nejau nesupranti, kad kartais tai tiesa? Ar tu toksai skystablauzdis, jog negali sutikti su atsitiktinumo sąvoka?

- Galiu sutikti. Bet aš taip pat tikiu individo sugebėjimu atmesti iracionalų elgesį, - atsakė jis.

- Iš tiesų? Tu niekad nesugebėjai.

Nušovei savo žmoną, išgirdo nosį krapštančio šerifo padėjėjo balsą. *Nieko sau suknistas reikalas, a?*

“Galbūt kartais žmonės užtraukia senąją Atgailos giesmelę kiek per vėlai”, - pagalvojo jis, žvelgdamas į savo rankas.

Bobė skvarbiai žybtelėjo akimis į jo veidą. Kažką pagavo iš tų minčių. Jis pabandė sustiprinti priedangą - persipynusia virtine beryšių minčių nelyginant per radiją girdimu fonu.

- Apie ką tu mąstai, Gardai?

- Nieko, ką tau reiktų žinoti, - atkirto jis ir blankiai šyptelėjo. - Manyk, jog tai... na, sakykim, apie kabančią ant stoginės durų spyną.

Jos lūpos prasišiepė, apnuogindamos dantenas... Paskiau atlyžo į tą keistą, švelnią šypseną kaip anksčiau.

- Nesvarbu, - tarė ji. - Vis tiek aš, ko gero, nesuprasčiau. Kaip sakiau, mes niekad nebuvome itin geri perpratėjai. Mes nesame supe-

reinšteinų rasė. Kosmoso Tomas Edisonas, manau, būtų arčiau mūsų. Tiek to. Aš nepasiųsiu tavęs į vietą, kur nusibaigtum lėta, sunkia mirtimi. Aš vis dar savaip tave myliu, Gardai, ir jeigu man *teks* pasiųsti tave kur nors, tai aš pasiųsiu tave... niekur.

Ji truktelėjo pečiais.

- Tikriausiai tai lyg įkvėptum eterio... bet gali būti skausminga. Netgi agonija. Kaip ten būtų, pažįstamas velnias visad geriau už nepažįstamą.

Gardneriui staiga ištryško ašaros.

- Bobe, būtum galėjusi pataupoti mane nuo *savo* graužaties, jeigu būtum priminusi man tai anksčiau.

- Išgerk tabletes, Gardai. Turėk reikalą su pažįstamu velniu. Tokios būklės, kokios dabar esi, du šimtai miligramų valiumo labai greitai tave pašalins, neversk manęs tave išsiųsti kaip laišką, adresuotą niekur.

- Papasakok man ką nors daugiau apie tominokerius, - paprašė Gardneris, - rankomis šluostydamasis veidą.

Bobė nusišypsojo.

- Tabletes, Gardai. Jeigu pradėsi gerti tabletes, papasakosiu tau visa, ką nori žinoti. Jeigu ne... - ji pakėlė fotoninį pistoletą.

Gardneris atsuko valiumo butelio kamštį, iškratė pustuzinį mėlynų tablečių su širdele viduryje ("Sveikinimai Šv. Valentino dienos proga iš Sąstingio slėnio", - pagalvojo jis), susižėrė jas burnon, atidarė alaus skardinę ir užgėrė iš jos. Šešiasdešimt miligramų nuslinko senuoju piltuvu. Galėjo vieną paslėpti po liežuviu, bet šešias? Na, žmonės, pažvelkim tiesai į akis. *Nebe tiek daug laiko. Vemdamas ištuštinau skrandį, netekau nemažai kraujo, ilgai nevartojau to mėšlo, tad neturiu jam tolerancijos, esu trisdešimčia svarų lengvesnis nei tada, kai jos pirmąkart man buvo prirašytos iš reikalo. Jeigu greitai neatsikratysiu tuo mėšlu, jos trenks man it pusė stiklinės viskio.*

- Papasakok man apie tominokerius, - vėl paprašė jis. Vieną ranką nuleido po stalu prie pilvo ir palietė revolverio

(priedanga-priedanga-priedanga-priedanga)

rankeną. Kiek užtruks, kol vaistai ims veikti? Dvidešimt minučių. Negalėjo prisiminti. Ir niekas niekad jam nebuvo pasakojęs apie optimalias valiumo dozes.

Bobė pamojo savo pistoletu į tabletes.

- Išgerk daugiau, Gardai. Kaip Žaklina Siuzan*, regis, kažkada pasakė, šešių nepakanka.

---

* Jacqueline Susann - šiuolaikinė amerikiečių rašytoja, populiarių romanų apie piktnaudžiavimą trankviliantais autorė ("Lėlių slėnis", "Meilės mašina" ir kt.)

Jis iškratė iš butelio dar keturias, bet paliko jas ant staltiesės.

- Kone apsidergei ten iš baimės, ką? - paklausė Gardneris. - Mačiau, kaip atrodei, Bobe. Tarsi manytum, kad jie visi prisikels ir ims vaikščioti. *Mirusiųjų Diena.*

Naujosios ir Patobulintosios Bobės akys žybtelėjo... Bet jos balsas išliko švelnus.

- Bet mes gi iš tiesų vaikščiojame ir kalbame, Gardai. Mes *iš tiesų* sugrįžome.

Gardas pakėlė keturias valiumo tabletes, pašokdino jas delne.

- Noriu, jog tu pasakytumei man tik vieną dalyką, ir tada aš jas nurysiu.

Taip. Tik tas vienas dalykas tam tikra prasme atsakytų į visus kitus klausimus - tuos, kurių jis niekad nebeturės progos paklausti. Galbūt štai kodėl jis dar neišmėgino ginklo ant Bobės. Kadangi tai jam iš tiesų reikėjo sužinoti. Tą vieną dalyką.

- Aš noriu sužinoti, kas tu esi, - pratarė Gardneris. - Pasakyk man, kas tu esi?

4

- Aš atsakysiu į tavo klausimus ar bent pamėginsiu tai padaryti, - pažadėjo Bobė, - jeigu nurysi tas tabletes, kurias dabar šokdini rankoje. Antraip, lik sveikas, Gardai. Kažkas tavo galvoje kirba. Negaliu visai aiškiai perskaityti - lyg matyčiau kontūrus pro ūką. Bet mane tai ypač *nervina.*

Gardneris įsimetė burnon tabletes ir nurijo.

- Dar.

Gardneris iškratė vėl keturias ir gurktelėjo jas. Viso labo dabar 140 miligramų. Tuoj skrajos padebesiais. Bobė, regis, atlyžo.

- Aš jau minėjau, kad Tomas Edisonas mums artimesnis negu Albertas Einšteinas, ir geriau pasakyti negalima, - tarė Bobė. - Yra čia Heivene dalykų, kurie, manau, priverstų Albertą išpūsti akis, bet Einšteinas žinojo, ką $E=mc^2$ *reiškia.* Jisai *suprato* reliatyvumą. Jis išmanė dalykus. Mes gi... Mes darome dalykus. Patvarkome juos. Mes ne teorizuojame, tik kuriame. Mes visų galų meistrai.

- Jūs *tobulinate* dalykus, - patikslino Gardneris. Nurijo seilę. Valiumui pradėjus veikti, gerklė imdavo džiūti. Šitiek jis prisiminė. Kai tai pajus, turės nebedelsti. Pamanė, kad galbūt jau išgėrė mirtiną dozę - butelyje buvo likę mažų mažiausia dvylika tablečių.

Bobė šiek tiek pralinksmėjo.

- *Tobuliname!* Teisingai! Kaip tik šitai darome. Tokiu būdu jų - mūsų - patobulintas Heivenas. Pamatei galimybes, kai tik sugrįžai. Nebėra reikalo čiulpti iš bendro spenio! Faktiškai įmanoma visiškai pereiti... prie... maitinimo šaltinių iš organinių akumuliatorinių baterijų. Jos yra atsinaujinančios ir labai patvarios.

- Tu kalbi apie žmones.

- Ne *tik* apie žmones, nors aukštesniųjų rūšių individai iš tiesų, atrodo, teikia ilgiau veikiančią energiją negu žemesniųjų - galbūt šitai greičiau priklauso nuo dvasingumo nei intelekto. Lotyniškas žodis esse* tam apibūdinti turbūt čia tiktų geriausiai. Bet netgi Piteris ištvėrė stebėtinai ilgą laiką, pagamino labai daug energijos, o jis viso labo tik šuo.

- Galbūt dėl savo dvasingumo, - pasakė Gardneris. - Galbūt dėl to, kad jis tave mylėjo. - Išsitraukė iš už diržo pistoletą. Laikė jį
(priedanga-priedanga-priedanga-priedanga)
prispaudęs prie savo kairiosios šlaunies vidinės pusės.

- Tai visai neturi su tuo nieko bendra, - atkirto Bobė, nusukdama kalbą nuo Piterio meilės ar dvasingumo. - Dėl kažin kokių priežasčių tu nusprendei, jog tai, ką mes darome, morališkai nepriimtina - tačiau tokiu atveju spektras to, ką tu laikai morališkai priimtinu elgesiu, labai siauras. Bet nesvarbu, tu tuojau užmigsi.

- Mes neturime istorijos - nei rašytinės, nei pasakotinės, - kalbėjo ji toliau. - Kai tu sakai, kad laivas čia nukrito todėl, kad tie, kurie jam vadovavo, susipešė dėl šturvalo, jaučiu, kad tame yra dalelė tiesos... Tačiau taip pat jaučiu, kad taip turėjo, buvo lemta atsitikti. Telepatai iš dalies ir aiškiaregiai, Gardai, o aiškiaregiai labiau linkę būti įtakojami srovių, tiek stiprių, tiek silpnų, kurios kursuoja visata. "Dievas" - tai vardas, kurį kai kurie žmonės suteikia toms srovėms, bet "Dievas" yra vien žodis kaip tominokeriai ar Altayras-4.

- Noriu pasakyti, kad mes bemaž tikrai jau seniai būtume išnykę, jeigu nebūtume pasikliovę tomis srovėmis, kadangi mes visada buvome karštakošiai, kad kas - pasirengę peštis. Bet "peštis" pernelyg neapibrėžtas žodis. Mes... mes... - Bobės akys staiga žybtelėjo tamsia baisia žaluma. Lūpos prasišiepė bedante šypsena. Gardneris prakaituotame delne laikė suspaudęs revolverį.

- *Mes kivirčijamės!* - sušuko Bobė. - *Le mot juste,* Gardai!

- Šaunu, - tarė Gardneris ir nurijo seilę. Gerklėje sutreškėjo. Tasai sausumas nepasakytum, kad priselino nejučia - tiesiog atsirado iškart.

- Taip, mes kivirčijamės, mes visad kivirčijamės. Tartum vaikai, - Bobė nusišypsojo. - Mes labai panašūs į vaikus. Tai mūsų geroji pusė.

---

* būti, buvimas.

- Nejaugi ir dabar? - staiga pasibaisėtinas vaizdas iškilo Gardneriui galvoje: mokinukai traukia mokyklon, nešini knygomis, "Uziais" ir smerfų priešpiečių dėkliukais, "M-16"*; obuoliais tiems mokytojams, kuriuos mėgo, ir skeveldrinėmis granatomis - tiems, kurių nemėgo. Ir, Dieve, kiekviena mergaitė atrodė kaip Patricija Makardl, o kiekvienas berniukas - kaip Tedas Energetikas. Tedas Energetikas su žaliai žėrinčiomis akimis, kas paaiškino visą apgailėtiną sukruštą bjaurastį, pradedant Kryžiaus žygiais bei arbaletais ir baigiant Reigano priešraketiniais palydovais.

Mes kivirčijamės. Kartkartėmis mes netgi kiek susistumdome. Esame suaugę, - man taip regis, - bet vis tiek aikštijamės kaip vaikai ir taip pat mėgstame išdykauti kaip vaikai, tad patenkiname abu šiuos poreikius, kurdami visas tas įmantrias branduolines laidykles ir vis kartkartėmis paliekame jų keletą besimėtančių, kad žmonės pakeltų, ir žinai ką? Jie visad pakelia. Tokie žmonės kaip Tedas, kurie mielai sutinka žudyti, kad bet kuri moteris, einanti apsipirkti, nepristigtų elektros savo plaukų fenui. Tokie žmonės kaip tu, Gardai, kurie įžvelgia tik minimalias kliūtis žudyti vardan taikos.

Juk pasaulis būtų toksai nuobodus be ginklų ir kivirčų, ar ne?

Gardneris pajuto, kad jį apima mieguistumas.

- Kaip vaikai, - pakartojo ji. - Mes pešamės... Tačiau taip pat galime būti labai didžiadvasiški. Kaip čia.

- Taip, jūs buvote labai didžiadvasiški Heivenui, - pritarė Gardneris, ir jo žandikauliai staiga sutreškėjo nuo plataus, sausgysles plėšiančio žiovulio.

Bobė nusišypsojo.

- Šiaip ar taip, mes galbūt nukritome todėl, kad buvo atėjęs *laikas nukristi* pagal tas sroves, kurias aš paminėjau. Žinoma, laivui jokios žalos neatsitiko. Ir kai aš pradėjau jį atkasinėti, mes... sugrįžome.

- Ar yra jūsų ten daugiau?

Bobė truktelėjo pečiais:

- Nežinau. - *Ir man nerūpi,* tas truktelėjimas sakė. *Mes čia. Turi būti padaryta patobulinimų. To pakanka.*

- Tai iš tiesų visa, kas jūs esate? - jis norėjo įsitikinti; įsitikinti, kad nėra nieko daugiau. Baisiai bijojo, kad per ilgai delsia... gerokai per ilgai... bet jis *privalėjo* žinoti. *Visa?*

- Ką turi omeny, *visa?* Ar tai taip mažai, kas mes esame?

---

* "Uzi" - Izraelio automatinis ginklas, "M-16" - amerikiečių automatinis ginklas.

- Atvirai kalbant, taip, - pasakė Gardas. - Supranti, visą gyvenimą ieškojau velnio išorėj, nes tą, kuris viduje manęs, po galais, taip sunku pagauti. Taip sunku praleisti tiek laiko įsivaizduojant, jog esi... Homeras... - jis vėl nusižiovavo, plačiai plačiai. Jo vokai buvo lyg švininiai... - ir pamatyti, kad buvai... vien kapitonas Ahabas*.

Ir galiausiai, paskutinįsyk, su kažkokia kraštutine neviltimi paklausė:

- Ar tai visa, kas jūs esate? Paprasčiausiai žmonės, patvarkantys dalykus?

- Turbūt taip, - tarė ji. - Atleisk, jeigu tave taip nuvyl...

Gardneris pakėlė po stalu pistoletą ir tą pat mirksnį pajuto, kad vaistas galiausiai jį išdavė: priedanga nuslydo.

Bobės akys sužibo - ne, šįkart jos *degte degė.* Jos balsas, minčių balsas, smogė Gardnerio galvon nelyginant mėsininko kirvis,

(GINKLAS JIS TURI GINKLĄ JIS TURI GIN)

prarėždamas apsupančią miglą.

Ji pabandė sujudėti. Tuo pat metu pabandė nutaikyti į jį savo fotoninį pistoletą. Gardneris iš po stalo nutaikė į Bobę savąjį 45-kalibrį ir nuspaudė gaiduką. Pasigirdo tik sausas spragtelėjimas. Senas šovinys neiššovė.

SENSACIJA, PABAIGA

1

Džonas Leandras numirė. Sensacija - ne.

Deividas Braitas pažadėjo Leandrui palaukti iki keturių ir pažadą ketino tęsėti - žinoma, todėl, kad tai buvo garbinga, bet taipgi ir todėl, kad nebuvo įsitikinęs, ar nori į tą dalyką kišti pirštus. Gali pasirodyti, kad tai kuliamoji mašina, o ne laikraštinė istorija. Vis dėlto jis nė kiek neabejojo, kad Džonis Leandras kalbėjo tiesą ar bent kaip jis ją suvokė, nors ir kokia beprotiška atrodė toji jo istorija. Džonis buvo kirminas, Džonis

* Personažas iš H. Melvilio “Mobio Diko”.

kai kada ne tik darydavo skubotas išvadas, bet ir visiškai su jomis perskubėdavo, tačiau jis nebuvo melagis (net jeigu ir būtų buvęs, Braitas nemanė jį esant pakankamai išradingą sugalvoti ką nors tokio painaus).

Apie pusę trečios tos popietės Braitas ūmai prisiminė kitą Džonį - vargšą, Dievo pamirštą Džonį Smitą, kuris kartais lytėdavo daiktus ir imdavo juos "jausti". Tai irgi buvo beprotiška, bet Braitas tikėjo Džoniu Smitu, tikėjo tuo, ką Smitas sakėsi galįs padaryti. Buvo neįmanoma pažvelgti į to žmogaus degančias teisumu akis ir netikėti. Braitas nelytėjo nieko, kas priklausė Džonui Leandrui, bet per salę jam buvo matyti šio rašomasis stalas, tvarkingai apvalkalu užtrauktas kompiuterio printeris, ir jį pradėjo apimti jausmas... itin slogus jausmas. Jautė, kad Džonis Leandras, ko gero, žuvęs.

Išvadino save nukvėšusia sene, bet šis jausmas jo neapleido. Prisiminė Leandro balsą, desperatišką ir lūžtantį iš susijaudinimo. *Tai mano istorija, ir aš taip lengvai jos neatsižadėsiu.* Prisiminė Džonio Smito tamsias akis, jo įprotį nuolatos pasitrinti kairiąją savo kaktos pusę. Braito akis vis kažkas traukė ir traukė į Leandro printerį po apvalkalu.

Jis ištvėrė iki trečios valandos. Per tą laiką tasai slogus jausmas peraugo į kojas pakertantį tikrumą. Leandras negyvas. Paprasčiausiai jokių galbūt. Tegul jis gyvenime nebepatirs kitos tikros nuojautos, bet kaip tik dabar tokia jo neapleido. Ne išprotėjęs, ne sužeistas, ne dingęs be žinios. Negyvas.

Braitas nukėlė telefono ragelį, ir nors numeris, kurį jisai susuko, priklausė Klivs Milso centrinei, tiek Bobė, tiek Gardas būtų susiprotėję, kad tai iš tiesų tolimas tarpmiestinis pokalbis: penkiasdešimt penkios dienos po to, kai Bobė Anderson suklupo miške, kažkas galiausiai skambino Dalaso policijai.

2

Žmogus, su kuriuo Braitas kalbėjosi Klivs Milso valstijos policijos būstinėje, vadinosi Endis Torgesonas. Braitas pažinojo jį nuo koledžo laikų ir galėjo su juo kalbėtis be jausmo, kad turi sau ant kaktos skaisčiai raudonomis raidėmis ištatuiruotus žodžius ŽINIŲ ŠNIUKŠTINĖTOJAS. Torgesonas kantriai klausėsi, mažai įsiterpdamas, kol Braitas jam viską papasakojo, pradedant Leandro užduotimis dėl dviejų dingusių kopų.

- Jam pradėjo kraujuoti nosis, iškrito dantys, jis ėmė vemti ir buvo įsitikinęs, kad visa šitai nuo oro?

- Taip, - patvirtino Braitas.

- Be to, kad ir kas būtų tame ore, tatai pagerino jo *sušikto* imtuvo girdimumą.

- Teisybė.

- Ir tu manai, kad jis gali būti įsivėlęs į didelę bėdą.

- Vėlgi teisybė.

- Aš irgi manau, kad jis gali būti įsivėlęs į didelę bėdą, Deivai - skamba taip, lyg jam būtų ne visi namie.

- Aš pats žinau, kaip tatai *skamba.* Tik nemanau, kad taip yra.

- Deividai, - labai kantriu tonu prašneko Torgesonas, - įmanoma - bent kine - užimti nedidelį miestuką ir kažkaip jį apnuodyti. Bet per tą miestuką eina *magistralė.* Tame miestukyje gyvena *žmonės.* Ir yra *telefonai.* Nejau manai, kad kas nors galėtų apnuodyti visą miestą ar uždaryti nuo išorinio pasaulio taip, kad nė šuo nesulotų?

- Senasis Derio kelias iš tiesų nėra magistralė, - nurodė Braitas. - Nuo tada, kai prieš trisdešimtį metų buvo užbaigta I-95 atkarpa tarp Bengoro ir Niuporto. Nuo tada senasis Derio kelias daugiau panašus į didžiulę tuščią nutūpimo juostą su per vidurį bėgančia geltona linija.

- Tu nemėgini man pasakyti, kad pastaruoju metu niekas nebandė juo pasinaudoti, ką?

- Ne. Nemėginu tau ką nors daug pasakyti... bet Džonis *sakėsi* atradęs žmonių, kurie nesimatė su giminaičiais Heivene porą mėnesių. O tie, kurie bandė nuvažiuoti ir pasižiūrėti, kas jiems yra, susirgdavo ir turėdavo skubiai sugrįžti. Daugelis jų priskyrė tai apsinuodijimui maistu ar dar kam nors. Jis taip pat minėjo apie krautuvę Trojoje, kurios karšena šeimininkas varo klestinčią prekybą marškinėliais, nes žmonės grįžta iš Heiveno kraujuojančiomis nosimis... Ir šitai dedasi jau savaitėmis.

- Apdujėlio klejonės, - metė Torgesonas. Žvelgdamas per būstinės parengties salę, jis pamatė, kaip dispečeris staiga tiesiau atsisėdo kėdėje ir permetė telefono ragelį į kairiąją ranką, kad galėtų rašyti. Kažkas kažkur atsitiko, ir iš pasibaisėjusio dispečerio veido buvo matyti, jog tai ne menkas eismo įvykis ar piniginės vagystė. Žinoma, žmonės yra žmonės, tad visad kas nors *atsitinka.* Visas reikalas atrodė toks pat beprotiškas kaip arbatėlė "Alisoje", bet Deividas jam niekad nebuvo sukėlęs įspūdžio, kad priklausytų trenktųjų komandai. Bent ne su asmens kortele, pataisė jisai save.

- Galbūt, - sutiko Braitas, - bet tas klejones iš esmės galima patvirtinti ar nuneigti greitai pasiuntus pasižvalgyti į Heiveną vieną iš tavo vyrukų, - jisai stabtelėjo. - Prašau tave kaip draugo. Nors nesu vienas didžiausių Džonio gerbėjų, tačiau man jis kelia rūpestį.

Torgesonas vis dar žvelgė į dispečerio kabiną, kur Smokis Dousonas dabar tratėjo į telefoną mylios per minutę greičiu. Smokis pakėlė akis, išvydo Torgesoną žiūrint ir ištiesė aukštyn ranką su išskėstais visais pirštais. "Palauk, - bylojo gestas. - Kai kas rimta".

- Pasirūpinsiu, kad iki vakaro kas nors tenai nuvažiuotų, - pažadėjo Torgesonas. - Jei galėsiu, padarysiu tai pats, bet...

- Jeigu aš atvažiuočiau į Derį, tu pasiimtum mane?

- Aš dar tau paskambinsiu, - pasakė Torgesonas. - Kažin kas čia dedasi. Dousonas atrodo lyg ištiktas širdies priepuolio.

- Aš būsiu čia, - pasakė Braitas. - Esu ne juokais susirūpinęs, Endi.

- Suprantu, - atsakė Torgesonas - kai paminėjo, kad, matyt, pasitaikė kažin kas rimta, Braitas nė truputėlio nesusidomėjo, o tai jam buvo visiškai nebūdinga. - Aš tau paskambinsiu.

Dousonas išėjo iš dispečerio kabinos. Buvo pati vasara, ir be Torgesono, kuris čia budėjo, visi policininkų ekipažai patruliavo keliuose. Būstinėje jie buvo vienu du.

- Dieve mano, Endi, - tarė Dousonas, - nežinau, ką su šituo daryti.

- Su kuo? - Torgesonas pajuto krūtinę sugniaužiant seną jaudulį - kartkartėmis jam suveikdavo savotiška intuicija, kuri pasitvirtindavo siaurose jo pasirinktosios profesijos ribose. Iš tiesų kažin kas rimta. Dousonas atrodė lyg pritrenktas plyta. Tasai senas, gniaužiantis jaudulys - didžiąja savo dalimi nekentė jo, bet kažkuria dalimi svaiginosi it narkotiku. Ir dabar ši pastaroji jo dalis staiga džiugiai aptiko sąsają - iracionalią, bet nenuneigiamą; tai turi kažin ką bendra su tuo, dėl ko Braitas ką tik skambino. "Kažkas pasikviečia Pelę Snaudalę ir Skrybėlių, įgrūda Pelę Snaudalę į arbatinuką, - pagalvojo jis. - Manau, arbatėlė prasideda".

- Heivene girios gaisras, - pasakė Dousonas. - Veikiausiai girios gaisras. Pranešime teigiama, kad turbūt Didžiojo Indėno miške.

- *Turbūt?* Kodėl tas sušiktas *turbūt?*

- Pranešimas atėjo iš priešgaisrinio stebėjimo stoties Čaina Leikse, - atsakė Dousonas. - Daugiau nei prieš valandą jie pastebėjo dūmus. Apie antrą valandą. Paskambino Derio gaisrinės budėtojui ir Trečiajai eiguvai Niuporte. Mašinos pasiųstos iš Niuporto, Jūničio, Čainos, Vulvičo...

- O Troja? Albionas? Kaip dėl *jų?* Dievaži, juk jie *ribojasi* su tuo miestuku!

- Troja ir Albionas neatsiuntė pranešimų.

- O pats Heivenas?

- Telefonai tyli.

- Na, Smoki, nesuk man kiaušių. Kurie telefonai?

- Visi, - jis pažvelgė į Torgesoną ir nurijo seilę. - Žinoma, aš pats patikrinau. Bet ne tai trenkčiausia dalis. Noriu pasakyti, tai gana keistoka, bet...

- Na, klok.

Dousonas ėmė pasakoti. Kai jis baigė, Torgesonui buvo išdžiūvus burna.

Trečioji eiguva buvo atsakinga už gaisrų kontrolę Penobskoto apygardoje, bent iki tol, kol miško gaisras neišplinta iš tiesų plačiu frontu. Pirmasis uždavinys - stebėjimas; antrasis - vietos nustatymas, trečiasis - gaisro lokalizavimas. Skamba visai lengvai. Tačiau toli gražu ne taip. Šiuo atveju padėtis buvo netgi blogesnė negu paprastai, kadangi gaisras praneštas už dvidešimties mylių. Trečioji eiguva iškvietė įprastąsias priešgaisrines mašinas, nes vis dar buvo techniškų galimybių, kad jos padės susidoroti su židiniu, tačiau jiems nepasisekė prisiskambinti kam nors į Heiveną, kas galėtų nurodyti kelią. Kiek Trečiosios eiguvos gaisrų stebėtojai suprato, gaisras galėjo siautėti Frenko Spriuso rytinėje ganykloje ar mylią giliau į mišką. Taip pat jie pasiuntė tris komandas po du žmones su visais keturiais ratais varomomis mašinomis bei aprūpintas topografiniais žemėlapiais ir lėktuvą stebėtoją. Dousonas pavadino tą vietą Didžiojo Indėno mišku, bet vadas Vavaivoka seniai buvo miręs ir dabar žemėlapiuose laikytas labiau deramu naujas, be rasistinio atspalvio pavadinimas: Degantysis miškas.

Jūničio gaisrinės komandos atvyko pirmosios... savo nelaimei. Trys ar keturios mylios iki Heiveno miesto ribos, nuo kur iki kylančios dūmų uždangos dar buvo likę aštuonetas mylių, siurblinės vyrai pasijuto blogai. Ne vienas ar du, visa septynių žmonių komanda. Vairuotojas spaudė toliau... kol staiga už vairo prarado sąmonę. Siurblinė nulėkė nuo Jūničio Senojo Mokyklos kelio ir trenkėsi į miško medžius, dar neprivažiavus pusantros mylios iki Heiveno. Trejetas vyrų žuvo vietoje, dvejetas mirtinai nukraujavo. Dvejetas išlikusių gyvų tiesiog ropote išropojo keturiomis iš to rajono, pakeliui vis vemdami.

- Jie pasakojo, lyg kas būtų užleidę dujų, - baigė Dousonas.

- Tai jie skambino?

- Dievulėliau, ne. Tuodu išlikusius gyvus greitąja gabena į Deri Houmą. O skambino iš Trečiosios eiguvos. Jie bando kaip nors susitvarkyti, bet atrodo, kad šiuo metu Heivene, po šimts, dedasi kur kas daugiau nei miško gaisras. Bet ir tasai slysta iš kontrolės, meteorologinė tarnyba praneša, kad į vakarą pakils rytų vėjas, ir nepanašu, jog kam nors pavyks ten prasiskverbti ir užgesinti ugnį!

- Ką dar jie žino?

- Žmogau plaukuotas! - sušuko Smokis Dousonas tartum asmeniškai įžeistas. - Žmonės, kurie prisiartina prie Heiveno, suserga. Kuo arčiau, tuo labiau. Ir tai visa, kas yra žinoma, išskyrus faktą, kad kažkas dega.

Nė viena ugniagesių komanda neprasiskverbė į Heiveną. Labiausiai buvo priartėję tos, kurios skubėjo iš Čainos ir Vulvičo. Torgesonas nuėjo prie kabančio ant sienos anemometro ir pagalvojo, jog jam aišku, kodėl taip atsitiko. Jos važiavo pavėjui. Jeigu oras apie Heiveną užnuodytas, vėjas jį nunešė kiton pusėn.

Dieve brangus, o jeigu tai kas nors radioaktyvaus?

Jeigu ir taip, tai nepanašu į radiaciją, apie kokią kada nors Torgesonas yra girdėjęs - Vulvičo komandos pranešė, kad artinantis prie Heiveno ribos visų mašinų varikliai išeina iš rikiuotės. Čaina pasiuntė siurblinę ir vandens cisterną. Siurblinė sugedo, bet cisterna teberiedėjo, ir vairuotojui kažkaip pavyko sugrąžinti ją iš pavojingos zonos - vemiantys vyrai sėdėjo susigrūdę jos kabinoje, kybojo ant buferių, gulėjo pasliki ant viršaus. Daugeliui kraujavo iš nosies, keliems - iš ausų, vienam plyšo akies kraujagyslės.

Visiems iškrito dantys.

Kas čia per TOKIA radiacija, po šimts?

Dousonas pažvelgė dispečerio kabinon ir pamatė, kad šviečia visų priėmimo linijų signalinės lemputės.

- Endi, situacija rutuliojasi toliau. Aš turiu...

- Žinau, - nutraukė jį Torgesonas, - tu turi pakalbėti su trenktais žmonėmis. O aš turiu skambinti į generalinę prokuratūrą Ogastoje ir pakalbėti su kitais trenktais žmonėmis. Nuo tada, kai aš užsivilkau šią uniformą, Džimis Tirnis - geriausias generalinis prokuroras, kokį tik turėjome Meine, ir žinai, kur *jis* šią smagią dieną, Smoki?

- Ne.

- *Atostogauja,* - metė Torgesonas ir piktokai nusijuokė. - Pirmąsyk nuo tada, kai užėmė šį postą. Vienintelis žmogus administracijoje, kuris sugebėtų perprasti šią beprotybę, stovyklauja su savo šeima Jutoje. Sukruštoje Jutoje! Gražu, ką?

- Gražu.

- Kas per velniava dedasi?

- Nežinau.

- Ar yra kitų aukų?

- Mirė eigulys iš Niuporto, - nenorom atsakė Dousonas.

- Kas?

- Henris Ambersonas.

- *Ką?* Henris? *Dievuliau!*

Torgesonas pasijuto tarsi gavęs smūgį į paširdžius. Pažinojo Henrį Ambersoną dvidešimtį metų - nebuvo patys geriausi bičiuliai, anaiptol, bet kai viskas būdavo ramu, kartais persimesdavo kortomis ar drauge pameškeriodavo. O jų šeimos kartu pietaudavo.

Dievuliau, Henris, Henris Ambersonas. O Tirnis toje sukruštoje *Jutoje*.

- Ar jis buvo tame džipe, kurį tenai nusiuntė?

- Taip. Supranti, jis turėjo įstatytą širdies stimuliatorių ir...

- Ką? Ką? - Torgesonas žingtelėjo Smokio link, lyg ketindamas jį papurtyti. - Ką?

- Vaikinas, kuris vairavo džipą, pranešė per radiją Trečiajai eiguvai, kad tasai susprogo Ambersono krūtinėje.

- O Dieve!

- Tai dar nėra tikra, - pasiskubino pasakyti Dousonas. - Nieko nėra tikra. Situacija tebesirutulioja.

- Kaip stimuliatorius galėjo *susprogti?* - tyliai paklausė Torgesonas.

- Nežinau.

- Tai pokštas, - tiesiai šviesiai pareiškė Torgesonas. - Arba koks nevykęs pokštas arba kas nors panašu į tą radijo laidą anuomet. "Pasaulių karas"*.

Smokis nedrąsiai pastebėjo:

- Nemanau, kad tai pokštas... ar apgaulė.

- Aš irgi, - sutiko Torgesonas.

Pasuko prie telefono savo kabinete.

- Sukrušta Juta, - tyliai metė jis ir paliko Smokį Dousoną priiminėti vis labiau neįtikėtiną informaciją, ateinančią iš rajono, kurio centras buvo Bobės Anderson ferma.

3

Jeigu Džimas Tirnis nebūtų buvęs toje sukruštoje Jutoje, Torgesonas būtų pirmiausia paskambinęs į generalinę prokuratūrą. O dabar jis atidėjo tą kuriam laikui ir greitai surinko Deivido Braito numerį Bengoro "Daily News" redakcijoje.

- Deividas? Čia Endis. Klausyk, aš...

- Mes gavome pranešimų, kad Heivene gaisras, Endi. Galbūt didelis. Ar jūs tą žinote?

---

* 1938m. kino režisierius Orsonas Velsas (Orson Wells) pastatė radijo vaidinimą "Pasaulių karas" pagal H. Welso (Herbert Wells) apysaką, sukėlusį paniką Amerikoje.

- Taip, žinome, Deividai, bet negaliu tavęs tenai nuvežti. Tačiau informacija, kurią man pateikė, tikrinama. Ugniagesių komandos ir žvalgai negali patekti į miestą. Jie suserga. Mes netekome eigulio. Vyrioko, kurį aš pažinojau. Aš girdėjau... - jis papurtė galvą. - Pamiršk, ką aš girdėjau. Tai, po šimts, pernelyg keista, kad būtų tiesa.

- Kas taip? - Braito balsas buvo sujaudintas.

- Pamiršk.

- Bet tu sakai, kad ugniagesių ir gelbėjimo komandos suserga?

- *Žvalgybos* komandos. Mes dar nežinome, ar ką nors reikia gelbėti. Be to, dar ta mėšlina istorija su gaisrinėmis ir džipais. Atrodo, mašinos sustoja, kai priartėja prie Heiveno ar įvažiuoja į jį...

- *Ką?*

- Tu girdėjai.

- Nori pasakyti, kad tai tartum impulsas?

- Impulsas? Koks impulsas? - jam toptelėjo beprotiška mintis, kad Braitas kalba apie Henrio stimuliatorių, kad jis visą laiką apie tai žinojo.

- Tai fenomenas, kuris spėjamai lydi stiprius branduolinius bumptelėjimus. Automobiliai užgęsta.

- Dieve. O radijo imtuvai?

- Taip pat ir jie.

- Bet tavo draugelis sakė...

- Taip, pilnas diapazonas. Šimtai stočių. Ar bent galiu pacituoti tave dėl susirgusių ugniagesių ir gelbėjimo komandų? Kad mašinos sustoja?

- Aha. Kaip šaltinį. Kaip informuotą šaltinį.

- Kada tu pirmąsyk išgirdai?..

- Aš neturiu laiko duoti "Playboy" tipo interviu, Deividai. Tavasis Leandras kreipėsi į "Meino medicinos įrangą" dėl suspausto oro.

- Taip.

- Jis manė, kad kaltas oras, - tarė Torgesonas daugiau sau nei Braitui. - Štai ką jis manė.

- Endi... ar žinai, kas dar gali užgesinti automobilius, jei tikėt pranešimais, kuriuos kartkartėmis girdime?

- Kas?

- NSO. Nesijuok, tai tiesa. Žmonės, kurie iš arti yra stebėję skraidančiąsias lėkštes iš savo automobilių ar lėktuvų, bemaž visados teigia, kad jų varikliai užgęsta, kol šios nenutolsta, - jis stabtelėjo. - Prisimeni daktarą, kuris prieš savaitę ar dvi Niuporte užsimušė lėktuvu?

"Pasaulių karas", - vėl pagalvojo Torgesonas. - *Kokia nesąmonė*".

Bet Henrio Ambersono stimuliatorius... ką? *Susprogo?* Ar tai gali būti tiesa?

Jis pasistengs tai sužinoti; galite tuo neabejoti.

- Aš tau dar paskambinsiu, Deivi, - pažadėjo Torgesonas ir padėjo ragelį. Buvo 3:15. Heivene gaisras, kuris prasidėjo senojo Frenko Gariko fermoje, jau siautėjo daugiau nei valandą ir vis platėjančiu puslankiu plito laivo linkui.

4

Torgesonas 3:17 popiet paskambino į Ogastą. Tuo metu dvejetas sedanų su šešiais tardytojais jau lėkė šiaurėn I-95 magistrale. 2:26 popiet Trečioji priešgaisrinė stotis paskambino prokuratūrai ir 2:49 - Derio valstijos policijos būstinei. Į Derį pasiųstas pranešimas jau apėmė paskirų detalių nuotrupas - Jūničio siurblinės avariją, žuvusį eigulį, kuris, atrodo, buvo užmuštas savo nuosavo širdies stimuliatoriaus. 1:30 popiet kalnų laiku Jutos policijos mašina sustojo prie kempingo, kur ilsėjosi Džimas Tirnis su šeima. Policininkas jį informavo, kad jo valstijoje susidariusi ypatinga padėtis. Kas per ypatinga padėtis? Tai, kaip buvo pasakyta policininkui, informacija, būtina jam pačiam išsiaiškinti. Tirnis būtų galėjęs paskambinti į Derį, tačiau Torgesonas iš Klivs Milso buvo tasai žmogus, kurį jis gerai pažinojo ir kuriuo pasitikėjo. Dabar labiausiai už viską jam norėjosi pasišnekėti su kuo nors, kuo galėtų tikėti. Pamažu paširdžiuose ėmė smelkti baimė, nuojauta, kad tai tikrai "Meino Janki", kad tai susiję su valstijos vienintele branduoline jėgaine, ne kitaip - tiktai dėl ko nors rimta galėjai gauti tokį nepaprastą atsakymą bemaž kitame šalies pakraštyje. Policininkas jį sujungė su Torgesonu. Šis, išgirdęs Tirnio balsą, apsidžiaugė ir lengviau atsikvėpė.

1:37 popiet kalnų laiku Tirnis įsirangė policijos ekipažo priekinėn sėdynėn ir paklausė:

- Ir kaip greitai juo galima važiuoti?

- Sere! Ši mašina skries šimtą trisdešimt mylių per valandą, ir kadangi, sere, aš esu mormonas, nebijau lėkti tokiu greičiu, sere, nes tikiu, kad nepateksiu į pragarą! Sere!

- Įrodyk tai, - pasakė Tirnis.

2:03 popiet kalnų laiku Tirnis sėdėjo "Lirdžete" be jokių skiriamųjų ženklų, tik su Jungtinių Valstijų vėliava ant uodegos. Jo laukta mažame privačiame aerodrome netoliese Kotonvudso... miesto, kurį Zeinas Grėjus aprašė "Uolinių kalnų raiteliuose", Bobės Anderson mėgstamiausioje vaikystės knygoje, kuri galbūt ją pačią pastūmėjo rašyti vesternus.

Pilotas vilkėjo civiliniais drabužiais.

- Jūs iš Gynybos departamento? - paklausė Tirnis.

Pilotas pažvelgė į jį pro savo neraiškius tamsius akinius:

- Iš Įstaigos.

Tik tiek jis pasakė prieš pakylant į orą, skrydžio metu ir po to. Štai kaip į žaidimą įsijungė Dalaso policija.

5

Heivenas tebuvo niekuo neįstabus pakelės miestukas, nuo Meino svarbesniųjų turistinių maršrutų patogiai stumiantis gyvenimą nuošaly. Dabar jis buvo pastebėtas. Dabar žmonės plūdo čia tuntais. Kadangi jie nieko nežinojo apie anomalijas, kurių vis daugiau buvo pranešama, iš pradžių traukė privilioti besiplečiančios dūmų skraistės nelyginant nakties drugiai - į liepsną. Bus jau veik septinta valanda to vakaro, kai valstijos policija, talkinama Nacionalinės gvardijos dalinio, sugebės užblokuoti visus - tiek mažus, tiek didelius - kelius, vedančius į šią sritį. Iki ryto gaisras taps didžiausiu miško gaisru per visą Meino valstijos istoriją. Rytų vėjas sustiprėjo tiksliai pagal prognozę, ir jam ėmus pūsti niekaip neįmanoma buvo sustabdyti pradėjusią plisti ugnį. Šitai buvo suvokta ne iškart, bet vis dėlto buvo suvokta: gaisras būtų siautėjęs nekontroliuojamas netgi ir tuo atveju, jeigu diena būtų buvus visiškai rami. Nelabai ką gali padaryti su gaisru, prie kurio neįmanoma nusigauti, o pastangos prasiskverbti prie šio arčiau baigėsi nemaloniomis pasekmėmis.

Sudužo žvalgybos lėktuvas.

Pilnas autobusas Nacionalinių gvardiečių iš Bengoro nuvažiavo nuo kelio, trenkėsi į medį ir susprogo, kai vairuotojo smegenys paprasčiausiai ištiško nelyginant pomidoras, užtaisytas žaisline pliaukšte. Visi septyniasdešimt savaitgalio kareivų žuvo, bet galbūt tik pusė per avariją; likusieji - nesėkmingai bandydami išsliaužti iš užnuodytos zonos.

Deja, vėjas pūtė ne ton pusėn... būtų jiems pasakęs Torgesonas.

Girios gaisras, prasidėjęs Degančiajame miške, supleškino pusę Niuporto, kol kovotojai su ugnimi suspėjo kaip reikiant imtis darbo... tačiau tada jų gretos buvo pernelyg retos, kad ką nors dora galėtų nuveikti, nes gaisro linija siekė bemaž šešias mylias.

Iki to vakaro septintos šimtai žmonių, - kai kurie patys save pasiskyrę kovoti su gaisru, bet dauguma priklausančių jūsų kiemo kaimynystės rūšiai *Homo žiopsotus,* - plūstelėjo į įvykio rajoną. Daugelis jų tuoj pat plūstelėjo atgal - blyškiais veidais, išsprogusiomis akimis, trykštančiu iš nosių ir ausų krauju. Kai kurie sugrįžo gniauždami savo delnuose iškritusius dantis nelyginant rupius perlus. Ir ne vienas iš jų numirė... jau ne-

kalbant apie šimtą ar apie tiek tų nelaimingųjų, kuriems likimas lėmė gyventi rytiniame Niuporto pakraštyje ir kurie staiga, vėjui sustiprėjus, gavo Heiveno dozę. Daugelis iš tokių pasimirė savo namuose. Tie, kurie atvyko paspoksoti ir užsibuvo pakankamai ilgai, kad uždustų nuo sugedusio oro, buvo rasti ant ar šalia įvairių kelių, susirietę embriono poza, prispaustomis prie pilvų rankomis. Anot vieno kariškio, davusio interviu "Washington Post" (su griežta sąlyga, kad jo pavardė nebus paskelbta), dauguma jų panėšėjo į kruvinus kablelius iš žmonių kūnų.

Bet ne toksai likimas laukė Lesterio Morano, vadovėlių pardavėjo, kuris gyveno Bostono priemiestyje ir dažniausiai savo dienas leisdavo Naujosios Anglijos šiaurinės dalies magistralėse.

Lesteris kaip tik važiavo atgalios iš savo kasmetinės komercinės kelionės vasarai baigiantis po Arustuko apygardos mokyklas, kai horizonte išvydo dūmus - daug dūmų. Tai įvyko apie 4:15 popiet.

Lesteris tučtuojau išsuko iš kelio. Jis neskubėjo sugrįžti namo, nes buvo viengungis ir neturėjo konkretesnių planų ateinančioms porai savaičių, bet jis būtų išsukęs iš kelio netgi tada, jeigu nacionalinė komivojažierių konferencija su juo, kaip pagrindiniu pranešėju, turėtų prasidėti rytoj, o jo kalba dar nebūtų parašyta. Būtų nepajėgęs nugalėti savęs. Mat Lesteris Moranas buvo pamišęs dėl gaisrų. Toks buvo nuo ankstyviausios jaunystės. Nors ir praleido pastarąsias dienas kelyje, nors po nuolatinio kratymosi išklerusia mašina šlykščiais keliais miesčiukų tokių mažų, jog daugiausia savo pavadinimais jie turėjo žemėlapio koordinates, juto užpakalį tarytum sumedėjusį, o inkstus - lyg iš plytų, Lesteris dusyk negalvojo. Nuovargis kaipmat išnyko; jo akys užsiliepsnojo ta nenatūralia šviesa, kurią taip gerai pažįsta ir kurios bijosi ugniagesių šefai nuo Manheteno iki Maskvos: pragariška gaisrų entuziasto jauduliu.

Tačiau tokio tipo žmonėmis ugniagesių šefai pasinaudotų... jeigu būtų priremti prie sienos. Prieš penkias minutes Lesteris Moranas, kuris dvidešimt vienerių metų amžiaus norėjo įsirašyti į Bostono ugniagesių komandą ir buvo nepriimtas dėl metalinės plokštelės savo galvoje, jautėsi nelyginant primuštas šuo. O dabar jis pasijautė kaip žmogus, "gaudantis kaifą" amfetaminais. Dabar jis mielai būtų užsivertęs ant nugaros gaisrinę pompą, sveriančią perpus tiek, kiek jis pats, vilkęs visą naktį, kvėpdamas į save dūmus kaip kiti vyrai - kvepalus nuo gražios moters sprando, kovodamas su liepsnomis, iki suskirstų ir nueitų pūslėmis jo skruostų oda, o antakiai nudegtų plikai.

Jis prie Niuporto paliko magistralę ir nurūko keliu, vedančiu Heiveno linkui.

Plokštelė jo galvoje atsirado kaip pasekmė baisaus nelaimingo atsitikimo, kai Moranas turėjo dvylika metų ir priklausė mokyklos skautų būriui. Jį partrenkė mašina, nusviesdama trisdešimt pėdų tolyn, kur jo skrydį nutraukė tvirta plytinė baldų sandėlio siena; už jį buvo sukalbėtos paskutinės maldos: raudantiems tėvams jį operavęs chirurgas pasakė, kad jų sūnus veikiausiai po šešių valandų numirs arba kelias dienas, o gal ir savaites liks komoje, kol galiausiai vis tiek neištemps. Tačiau dar dienai nesibaigus berniukas atsibudo ir paprašė ledų.

- Laikau tai stebuklu, - sukūkčiojo jo motina. - Dievo stebuklu!

- Aš irgi, - pasakė chirurgas, kuris operavo Lesterį Moraną ir pro žiojėjančią skylę vargšo vaikelio kiauše žvelgė į berniuko smegenis.

Dabar, artindamasis prie tų žavingų dūmų, Lesteris pradėjo justi nežymų skrandžio pykinimą, bet priskyrė jį jauduliui ir paskiau visai pamiršo apie tai. Plokštelė jo galvoje buvo dukart didesnė nei Džimo Gardnerio. Tai, kad vis tirštėjančioje dūmų prieblandoje nesimatė policijos, ugniagesių ar Miškų departamento mašinų, jam pasirodė nepaprasta ir podraug keistai pakėlė nuotaiką. Paskiau už staigaus posūkio jis išvydo apvirtusį kairiajame griovyje bronzinį “Plimutą” su vis dar blyksinčiu priekiniu raudonu žiburėliu. Ant mašinos šono perskaitė: DERIO UGN. K.

Lesteris sustabdė savo senąjį “Fordo” furgoną, išlipo iš mašinos ir nubidzeno prie apsivertusio automobilio. Vairas, sėdynė ir vairuotojo pusės grindų kilimėlis buvo kruvini. Kraujo lašeliai matėsi ir ant priekinio stiklo.

Apskritai nemaža kraujo. Lesteris pasibaisėjęs stebeilijo į jį, paskiau pažiūrėjo Heiveno pusėn. Dūmų keteros pagrindas dabar blausiai raudonavo, ir jam pasirodė, kad girdi traškant degančius medžius. Tartum stovėtų netoliese didžiausios pasaulyje aukštakrosnės... Arba tartum didžiausia pasaulyje aukštakrosnė išsiaugino kojas ir pamažu artinosi prie jo.

Šalia to garso, šalia tos blausios, tačiau gigantiškos raudonos žaros apverstas Derio ugniagesių komandos šefo automobilis ir kraujas viduje ėmė atrodyti nebe tokie reikšmingi. Lesteris sugrįžo prie savojo automobilio, atlaikė trumpą kovą su sąžine ir ją laimėjo, pasižadėdamas sau, kad sustos prie pirmojo telefono automato ir paskambins valstijos policijai Klivs Milse... Ne, Deryje. Kaip daugelis gerų komivojažierių, Lesteris Moranas nešiojosi galvoje savo teritorijos planą ir jį patyrinėjęs nusprendė, jog Deris arčiau.

Jis turėjo nustelbti maudžiantį norą paspausti savo furgoną maksimaliu greičiu... kuris pastaruoju metu buvo apie šešiasdešimt mylių per

valandą. Už kiekvieno kelio vingio jis tikėjosi išvysti blokuojančias eismą užtvaras, bet kaip sustatytų mašinų sangrūdas, šaižius civilinio diapazono radijo siųstuvu perdavinėjamų pranešimų garsus, šūkaujančius vyrus su saugos kepurėmis, šalmais ir guminiais apsiaustais.

Nieko panašaus neišvydo. Vietoje užtvarų ir verdančios veiklos kamuolio jis atsidūrė į apvirtusią Jūničio siurblinę su atitrūkusia nuo korpuso kabina, o iš pačios cisternos vis dar švirkštė paskutiniai jos turinio lašai. Lesteris, kuris dabar kvėpė į save dūmus ir orą, kurie tikriausiai būtų nužudę bet kurį kitą, stovėjo šalikelėje, užhipnotizuotas kraupaus vaizdo: iš atkirstos siurblinės kabinos lango kadarojo balta, glebni ranka. Džiūstančio kraujo upeliukai netvarkingomis kryptimis sruvo žemyn rankos balta gležna apačia.

Kažkas čia negerai. Kur kas blogiau nei paprastas miško gaisras. Reikia tau nešdintis, Lesai.

Bet užuot tai padaręs, jis vėl pasisuko į gaisrą ir pražuvo.

Dūmų tvaikas ore tvyrojo stipresnis. Degantis miškas dabar jau ne treškėjo, o perkūniškai gaudė. Staiga it cemento kibiras jį užgriuvo tiesa: *Niekas su šiuo gaisru nekovoja. Visiškai niekas.* Dėl kažin kokių priežasčių, kurių jis nepajėgė suprasti, arba nesugebėta prasiskverbti į ugnies zoną, arba buvo tam sukliudyta. Todėl gaisras plito nekontroliuojamas ir padedamas stiprėjančio vėjo augo nelyginant siaubo filme radioaktyvumo paveiktas monstras.

Šis palyginimas jam pakirto kojas iš baimės... jaudulio... ir nesveiko, niūraus džiaugsmo. Bloga jausti, kad toks dalykas tęsiasi, bet tatai buvo čia, ir šito nenuneigsi. Tą niūrų džiaugsmą, regis, patirdavo kiekvienas kovotojas su ugnimi, kurį jis pavaišindavo taurele (o tai buvo mažne kiekvienas kovotojas su ugnimi, kurį jis yra sutikęs nuo tada, kai pats suklupo per Bostono ugniagesių komandos sveikatos patikrinimą).

Apgraibomis, besipinančiomis kojomis sugrįžo prie savo automobilio, gana sunkiai jį užvedė (spėdamas, kad per savo susijaudinimą, matyt, mažne bus užsiurbęs savąjį dinozaurą), visu pajėgumu įjungė oro kondicionierių ir vėl pajudėjo Heiveno linkui. Suvokė, kad tatai gryniausias idiotizmas - šiaip ar taip, jis juk ne Supermenas, o keturiasdešimtpenkiametis vadovėlių komivojažierius, jau plinkantis ir vis dar viengungis, nes buvo pernelyg nedrąsus pakviesti moteris į pasimatymus. Ir be to, elgėsi ne tik *idiotiškai.* Nors ir griežtas toks įvertinimas, bet vis tiek dar per švelnus. Po teisybei, jis elgėsi kaip beprotis. Ir tačiau jis nevaliojo sustoti, kaip nevalioja sustoti narkomanas, regėdamas savo žolelę, verdančią šaukšte.

Jis negali *kovoti* su ugnimi...

...bet vis dėlto gali į ją pažiūrėti.

“Ir iš tiesų būtų ką pažiūrėti, tiesa?” - pagalvojo Lesteris. Prakaitas jau sruvo jo veidu, lyg užbėgdamas už akių priekyje laukiančiam karščiui. Ir bus ką pažiūrėti, o taip. Girios gaisrą, kuriam dėl kažin kokios priežasties buvo leista nekontroliuojamai įsisiautėti, kaip šitai atsitikdavo prieš milijonus metų, kai žmonės buvo ne daugiau kaip maža beplaukių beždžionių gentis, besigūžianti Nilo ir Eufrato dvigubame lopšyje, ir didieji gaisrai įsižiebdavo dėl savaiminio užsidegimo, trenkus žaibui ar nukritus meteoritui, o ne dėl girtų medžiotojų, kuriems buvo nusispjaut į tai, ką jie pridarydavo su savo cigarečių nuorūkomis. Tai bus skaisčiai oranžinė aukštakrosnė, devyniasdešimt pėdų aukščio ugnies siena miške; per proskynas, sodus ir pievas ji skries kaip Kanzaso prerijų gaisras 1840-aisiais, rys namus taip greitai, jog tie suzmeks, staiga pasikeitus oro slėgiui, kaip namai ir fabrikai per Antrojo pasaulinio karo bombardavimus padegamosiomis bombomis. Jis galės pamatyti, kaip kelias, kuriuo dabar važiuoja, šisai pats kelias išnyks toje krosnyje nelyginant autostrada į pragarą.

Dargi gudronas, pagalvojo jis, iš pradžių ims tirpti ir tekėti lipniais upeliūkščiais... o paskui užsidegs.

Jisai stipriau nuspaudė akceleratoriaus pedalą ir pagalvojo: “Kaipgi tu galėtum nevažiuoti? Kai tau pasitaikė šansas - vienintelis gyvenimo šansas - pamatyti kai ką panašaus, kaipgi tu galėtum nevažiuoti?”

6

- Tiesiog nežinau, kaip tą viską paaiškinsiu savo tėtušiui, - gynėsi “Meino medicinos įrangos” klerkas. Kaip troško, kad prieš ketverius metus nebūtų įtikinėjęs savo tėvą praplėsti jų verslą pirmiausia nuomos pajamų sąskaita. Šitai tėvas jam prikišo po to, kai tasai seniokas išsinuomojo kvėpuojamąjį aparatą ir jo negrąžino, o dabar Heivene ištrūko visi pragaro velniai, - per radiją pranešė, kad įsiplieskė girios gaisras ir paskiau užsiminė, kad ten gali dėtis netgi keistesni dalykai, - ir galėjo lažintis, kad niekad nebeišvys ir to kvėpuojamojo aparato, kurį šįryt išnuomojo reporteriui su storastikliais akiniais. O dabar prieš jį stovėjo dar dvejetas vaikinų, ne kitaip kaip valstijos policininkų, abu stambūs ir, kas nemaloniausia, vienas toks juodas, koks tik apskritai gali būti žmogus, prašantys ne tik po kvėpuojamąjį aparatą kiekvienam, bet *šešetą* jų.

- Galite savo tėtušiui pasakyti, kad mes juos rekvizavome, - pasakė Torgesonas. - Turiu omeny, juk jūs *tiekiate* respiratorius ugniagesiams, tiesa?

- Taip, bet...
- Ir Heivene siautėja girios gaisras, ar ne?
- Taip, bet...
- Tad nešk juos čionai. Neturiu laiko užsiimti šūdniekiais.
- Tėvas mane užmuš! - sudejavo vaikinukas. - Tai visi, kiek jų turime!

Torgesonas susitiko Klodelą Vimzą, įvažiuojantį į būstinės parkavimo aikštelę tuo metu, kai jis pats iš jos buvo beišvažiuojąs. Klodelas Vimzas, vienintelis juodaodis Meino valstijos policininkas, buvo aukštas - ne toks aukštas kaip velionis Monstras Daganas, bet vis dėlto labai įspūdingo šešių pėdų ir keturių colių ūgio. Klodelas Vimzas turėjo vieną auksinį priekinį dantį, ir kai prisilenkdavo labai arti prie žmonių - pavyzdžiui, įtariamųjų ar nesukalbamų klerkų - bei nusišypsodavo, apnuogindamas tą blizgantį auksinį kandį, tie imdavo didžiai nervintis. Sykį Torgesonas Klodelą Vimzą paklausė, kodėl taip yra, ir šis jam atsakė manąs, jog tai veikia senoji juodųjų magija. Ir taip skaniai nusikvatojo, jog, atrodė, sudrebėjo būstinės langų stiklai.

Dabar Vimzas prisilenkė prie pat klerko ir pasinaudojo ta senąja juodųjų magija, kurią taip gerai buvo įvaldęs.

Kai juodu su kvėpuojamaisiais aparatais paliko "Meino medicinos įrangą", klerkas, tiesą sakant, ne visai suvokė, kas nutiko... nebent tik tai, kad juodasis vyriokas turėjo didžiausią auksinį dantį, kokį kada nors jis buvo matęs.

7

Bedantis senis, kuris pardavė Leandrui trumparankovius marškinėlius, stovėjo savo priebutyje ir abejingai palydėjo prašvilpiantį pro šalį Torgesono kreiserį. Kai tasai nutolo, jis nuėjo vidun ir paskambino numeriu, su kuriuo dauguma žmonių būtų nepajėgę susisiekti - jie būtų išgirdę kaukiantį garsą, kuris taip įsiutino Aną Anderson. Bet krautuvininko telefono nugarėlėje buvo įtaisas, ir netrukus jis kalbėjosi su vis labiau sunerimusia Heizele Makridi.

8

- Taigi! - džiugiai pratarė Klodelas Vimzas, pakreipęs galvą pažvelgti į spidometrą. - Matau, mes varome devyniasdešimt mylių per valandą! Ir kadangi sutariama, kad tu tikriausiai esi prakeikčiausias vairuotojas visoje Meino valstijos policijoje...

- *Kieno,* po galais, sutariama?
- *Mano,* po galais, - atšovė Klodelas Vimzas. - Ir tai veda prie dedukcijos. O dedukcija tokia, kad aš labai greitai numirsiu. Nežinau, ar tu tiki tais niekniekiais apie pasmerktojo paskutinio prašymo patenkinimą, bet jeigu tiki, galbūt man pasakysi, kas čia per reikalas? Jeigu suspėsi, kol mes dar nepertempėme variklio.

Endis pravėrė burną, paskiau vėl užsičiaupė.

- Ne, - galiausiai pasakė. - Negaliu. Tai pernelyg trenkta. Tik tiek kol kas. Tu gali blogai pasijusti. Jeigu taip atsitiks, tuoj pat užsidėk tą suspausto oro balioną.
- O Dieve, - nustebo Vimzas. - Vadinasi, oras Heivene užnuodytas?
- Nežinau. Tik aš taip manau.
- O Dieve, - vėl pratarė Vimzas. - Ir kas atskleidė tokią paslaptį?

Endis tik papurtė galvą.

- Štai kodėl niekas nekovoja su ugnimi, - horizonte dūmai vertėsi kamuoliais vis platėjančiu ruožu - dėkui Dievui, kol kas dar baltu.
- Nežinau. Aš taip manau. Pasukinėk radijuje vieną iš diapazonų.

Vimzas sumirksėjo, tartum jam būtų pasirodę, kad Torgesonas išprotėjo.

- Kurį diapazoną?
- Bet kurį.

Tad Vimzas pradėjo sukinėti policijos diapazoną, iš pradžių nepagaudamas nieko, tik beišsigąstančių kopų ir besistengiančių patekti į gaisro židinį ir kažkaip negalinčių to padaryti ugniagesių sujauktą vapalionę. Paskiau, pasukus toliau, jie išgirdo prašymą atsiųsti pastiprinimą į nusikaltimo vietą - apiplėšta gėrimų parduotuvė. Ir duotas adresas: Medfordas, Mistinė aveniu 117.

Vimzas pažvelgė į Endį.

- Rupūs miltai, Endi, aš nežinojau, kad Medforde yra Mistinė Aveniu - tiesą sakant, nemanau, kad išvis Medforde yra kokių nors aveniu. Pora išmaltų gatvikių - galbūt.
- Man regis, - tarė Endis ir nuosavas balsas jam pačiam pasirodė atsklindąs iš kažkur labai toli, - tasai žvygesys ateina iš Medfordo Masačūsetse.

9

Nuvažiavus du šimtus jardų už Heiveno miesto ribos, Lesterio Morano mašinos variklis užgeso. Jis nečiaudėjo, netrūkčiojo, nešaudė. Tiesiog užgeso - tyliai ir be fanfarų. Lesteris išlipo laukan, netgi nepasivarginęs išjungti degimą.

Pastovus gaisro treškesys tartum pildė viską aplinkui. Oro temperatūra pakilo mažiausia dvidešimčia laipsnių. Vėjas nešė tirštus dūmus link jo, tačiau aukštai, tad kvėpuoti buvo įmanoma. Bet galėjai justi karštą, aitrų kvapą.

Čionai iš kairės ir iš dešinės driekėsi platūs laukai: Klarendono žemė - dešinėje, Ruvolo - kairėje. Ilgu, banguojančiu šlaitu ji kilo miško linkui. Tame miške Lesteriui buvo matyti pastoviai ryškėjantys raudonos ir oranžinės liepsnos žybsniai; vis tamsėjančia uždanga nuo jų kilo dūmai. Jis girdėjo duslius sproginėjimus - tai subliūkšdavo išpuvę medžiai, kai ugnis išsiurbdavo iš jų deguonį nelyginant čiulpus iš senų kaulų. Vėjas pūtė ne tiesiai jam į veidą, bet gana arti pro šalį; už kelių minučių... galbūt sekundžių ugnis turėjo išsiveržti iš miško į laukus. Atsiristi iki tos vietos, kur jisai įraudusiu ir prakaitu varvančiu veidu stovėjo, galėjo mirtinai greit. Jis panoro pulti savo mašinon, kol dar taip neatsitiko, - ji užsives, žinoma, užsives, senutė niekados dar jo neapvylė, - ir kuo toliau pasitraukti nuo to besiartinančio raudono žvėries.

Tad spruk! Spruk, dėl Dievo meilės! Jau pamatei, o dabar SPRUK!

Visa esmė, kad jis iš tikrųjų dar nematė gaisro. Juto jo karštį, regėjo, kaip mirksi jam savo ugninėmis akimis ir švirkščia dūmus iš savo drakoniškų šnervių... Bet iš tikrųjų tai jis *nematė* gaisro.

Ir staiga išvydo jį.

Vienu šuoliu iššoko iš Liuterio Ruvolo vakarinio lauko. Pagrindinis gaisro frontas driekėsi Didžiojo Indėno miške, bet šioje pusėje jis prasiveržė iš girios. Guotas medžių galulaukėje buvo ne kliūtis raudonajam žvėriui. Trumpam jie tartum patamsėjo, kai liepsna už jų pakeitė spalvą iš geltonos į oranžinę, o iš šios - į ryškiai raudoną. Paskiau jie paprasčiausiai užsiliepsnojo. Tatai įvyko akies mirksniu. Kurį laiką Lesteriui dar matėsi jų viršūnės, o paskiau ir tos pranyko. Viskas įvyko tartum pamojus stebuklingąja burtų lazdele magui, kokiu kadais visa širdimi ir siela troško tapti Hilis Braunas.

Aštuonių pėdų aukščio medžius ryjančio gaisro linija išdygo prieš jį, o Lesteris Moranas stovėjo nustėręs, atvipusia burna. Liepsnos ėmė leistis lauko šlaitu. Dūmai pradėjo suktis aplink jį, vis tirštesni, dusinantys. Jis užsikosėjo.

Spruk! Dėl Dievo meilės, spruk!

Taip; dabar jis taip ir padarys; galėjo padaryti. Pamatė gaisrą, ir tasai buvo visai toks pat vaizdingas kaip jis tikėjosi. Bet buvo žvėris. O ką daro protingai mąstantys žmonės, susidūrę su žvėrimi? Jie bėga. Tad bėgti, kuo greičiau ir kuo toliau, kiek tik kojos išneša. Visa, kas gyva, taip elgiasi. Visos gyvos būtybės...

Lesteris jau perpus pasitraukė prie automobilio, tačiau sustojo.

Visos gyvos būtybės.

Taip. Visos gyvos būtybės bėga nuo girios gaisro. Seni įpročiai liaudavosi galioję. Kojotas bėgdavo šalia triušio. Bet šiuo lauku žemyn nebėgo nei triušiai, nei kojotai; metalo spalvos danguje nesimatė paukščių.

Nebuvo čia nieko, išskyrus jį patį.

Tai, kad nuo gaisro nebėgo nei paukščiai, nei žvėrys, reiškė, jog jų nebuvo miške.

Apvirtusi ugniagesių mašina, visur kraujas.

Sudužusi siurblinė miške. Kruvina ranka.

"Kas čia dedasi?" - sušuko jis mintyse.

Jis nežinojo... bet žinojo, kad tučtuojau apsiaus tais pasakiškais septynmyliais batais. Atidarė dureles - ir paskiau atsigręžė paskutinįsyk.

Tai, ką išvydo kylant iš to aukšto dūmų stulpo, išplėšė iš jo krūtinės klyksmą. Įkvėpė dūmų, užsikosėjo ir vėl sukliko.

Kažkas - kažkoks didžiulis *kažkas* - kilo iš dūmų nelyginant didžiausias banginis, koks tik sutvertas, pamažu išnyrantis iš gelmės.

Dūmų užtraukta saulės šviesa silpnai atsispindėjo nuo jo šonų - o jis vis kilo ir kilo, ir kilo, nesigirdėjo jokio garso, išskyrus perkūnišką, pergalingai žengiantį ugnies gausmą.

Aukščiau... vis aukščiau... ir aukščiau.

Atkragino sprandą, kad galėtų stebėti tą lėtą, neįtikimą kilsmą, ir todėl visai nepamatė mažo keisto daikto, išnirusio iš dūmų ir smagiai atidundančio keliu jo linkui. Tai buvo raudonas vaikiškas vežimėlis, vasaros pradžioje priklausęs mažajam Biliui Faninui. Per vidurį vežimėlio buvo įrengta platforma, o ant jos stovėjo Bensono krūmų genėtuvas - šis tas daugiau nei elektrinės ašmenys ilgos karties gale. Genėtuvo ašmenys buvo valdomos pistoletiniu paleidžiamuoju mechanizmu. Nuo karties galo dargi kadarojo prekybinė etiketė SU SAVUOJU BENSONU SIAUSITE KAIP AUDRA! Visas įrenginys laikėsi ant paslankios šarnyrinės pakabos ir šiek tiek panėšėjo į išsišovusį absurdiško laivo priekį.

Lesteris susigūžęs prie automobilio išsprogusiomis akimis spitrėjo į dangų, kai įrenginio elektroencefalografinis sensorius - kuris savo karjerą pradėjo kaip mėsos kokybės kontrolierius - suveikė, paleisdamas genėtuvo elektroninį starterį (apie tokią modifikaciją Bensono projektuotojai niekad nepagalvojo). Pjūklas sužviegė, benzininis jo motorėlis užstaugė it užgauta katė.

Lesteris pasisuko ir išvydo kažką panašų į meškerykotį su dantimis skriejant tiesiai į jį. Sušukęs metėsi už mašinos galo.

"Kas čia vyksta? - mintyse šaukė jis. - *Kas čia vyksta, kas čia vyksta, kas čia vyksta, kas..."*

Pjūklas pasisuko ant šarnyro, ieškodamas Lesterio pagal jo smegenų bangas, kurias juto kaip mažyčius impulsus, nedaug ką tesiskiriančius nuo radaro blyksnių. Genėtuvas nebuvo labai protingas (jo smegenys paėjo iš užprogramuoto žaisliuko, pavadinimu Baisusis Tankas Pėdsekys), tačiau pakankamai, kad liktų nusitaikęs į Lesterio Morano silpnus smegenų iškrūvius. Galėtum pasakyti - į jo bateriją.

- *Šalin!* - sukliko Lesteris, matydamas Bilio Fanino vežimėlį atidundant į jį. - Pasitrauk! *Pasitraaauk!*

Užuot tai padaręs, vežimėlis tarytum šoko ant jo. Lesteris Moranas pašėlusiai krūtinėje besidaužančia širdimi išsilenkė į šalį. Genėtuvas irgi pasisuko. Lesteris Moranas pabandė atšokti kiton pusėn - ir tada didžiulis, pamažu slenkantis šešėlis krito ant jo, ir nejučia jis pažvelgė aukštyn... Tiesiog negalėjo to nepadaryti. Jo kojos susipynė viena už kitos, ir dantytasis pjūklas šoktelėjo priekin. Besisukantys ašmenys įsikirto į Lesterio galvą. Vis dar dorojo jį, kai ugnis apgaubė abu - ir egzekutorių, ir auką.

10

Torgesonas ir Vimzas vienu metu pamatė ant kelio kūną. Abu dabar kvėpavo suspaustu oru - juos ėmė pykinti staiga ir bauginančiai stipriai, bet užsidėjus kaukes, tai visiškai praėjo. Leandras buvo teisus. Oras. Kažko esama ore.

Klodelas Vimzas liovėsi klausinėjęs, kai juodu išgirdo policijos diapazonu pagalbos šauksmą iš Masačūsetso. Po to jis tik sėdėjo pasidėjęs rankas ant kelių, be paliovos ir įtariai gręžiodamas į šalis akis. Toliau pasukiojus rankenėlę, jie išgirdo, ką veikia policija tokiose įdomiose vietose kaip Fraidėjus Šiaurės Dakotoje ir Arnetas Teksase.

Torgesonas sustojo, ir abu vyrai išlipo iš mašinos. Vimzas kiek uždelsė, paskiau pasiėmė po prietaisų lenta pritvirtintą atsarginį pistoletą. Torgesonas linktelėjo. Dalykai pradėjo aiškėti. Ne *normalizuotis,* bet *aiškėti.* Gebonsas ir Roudsas dingo grįždami iš šio miesto. Ir Monstras lankėsi čia dieną prieš tai, kai nusižudė. Kokia ten toji Filo Kolinso daina, ta, kur kraupiai dunda būgnai? *Šiąnakt kažkas tvyro ore...*

Iš tiesų kažkas tvyrojo ore.

Atsargiai Torgesonas apvertė žmogų, kuris, jam regėjos, buvo tasai, galiausiai sukėlęs triukšmą dėl šios beprotybės.

Jam buvo tekę matyti daug bjaurasties keliuose, bet vis tiek neištvėrė - kimiai aiktelėjo ir nusuko veidą.

- Dievuliau, kas jį kliudė? - paklausė Vimzas. Kaukė prislopino jo žodžius, bet išgąstis nuskambėjo garsiai ir aiškiai.

Torgesonas nežinojo. Sykį jam buvo tekę matyti žmogų, partrenktą sniego valymo mašinos. Tasai vargšas šiek tiek panėšėjo į šį. Tai artimiausias palyginimas.

Žmogelis buvo kruvinas nuo pat viršaus to, kas anksčiau būta jo galvos, žemyn iki liemens. Jo diržo sagtis buvo susmigusi giliai į kūną.

- Dievuliau, žmogau, atleisk, - sumurmėjo jis ir vėl atsargiai paguldė kūną ant kelio. Galėjo paieškoti piniginės, tačiau jam nesinorėjo daugiau liesti šių suniokotų palaikų. Pasuko prie automobilio. Vimzas prisigretino žengti kartu su juo, laikydamas prie krūtinės nuleistą pistoletą. Tolumoje, vakarų pusėje, dūmai vis tirštėjo, bet iki čia atsklido tik degančios medienos aitris.

- Kažkokia mėšlina velniava, - pasakė Vimzas pro savo kaukę.

- Taip.

- Ir man čia labai nepatinka.

- Taip.

- Manau, mums reikia kuo greičiau iš čia neš...

Už jų pasigirdo treškesys, ir minutėlę Torgesonas pamanė, kad tikriausiai jį sukėlė gaisras - nors reliatyviai buvo dar toli, bet galėjo atsirasti ir čia. Visiškai tikėtina! Kai dalyvauji Bepročio Skrybėliaus arbatėlėje, bet kas yra tikėtina. Atsigręžęs jis pamatė, kad garsą sukėlė ne degančios šakos, bet lūžtančios.

- Viešpatie aukštielninkas! - sušuko Klodelas Vimzas.

Torgesonui atkaro žandikaulis.

Tvirtos konstrukcijos, tačiau šiomis sąlygomis visai absurdiškas kokos automatas vėl pajudėjo. Šįsyk jis išniro iš šalikelės krūmų. Priekinis jo langelis buvo išdaužtas, didžiulio stačiakampio korpuso šonai nubrozdinti. O ant automato priekinės metalinės sienelės Torgesonas išvydo siaubingai įtaigią formą, įspaustą taip giliai, jog atrodė bemaž kaip bareljefas.

Atrodo, tai buvo pusė galvos.

Kokos automatas išslinko ant kelio ir mirksnį kybojo virš jo nelyginant karstas, išdažytas nederamai linksmomis spalvomis. Bent jos atrodė linksmos iki tol, kol jie nepamatė kapnojančio ir varvančio, bepradedančio džiūti rausvomis dėmėmis kraujo.

Torgesonas išgirdo silpną dūzgesį, ir paskiau kažkas lyg spragtelėjo. "Kaip relės, - pagalvojo jis. - Galbūt sugedęs. Galbūt, bet vis tiek..."

Kokos automatas staiga strėle pasinešė į juos.

- Kad tu UŽSIKRUŠTUM! - šūktelėjo Vimzas - jo balse nuskambėjo ne tik išgąstis ir siaubas, bet ir kažkoks beprotiškas juokas.

- *Šauk į jį, šauk!* - sušuko Torgesonas ir atšoko dešinėn.

Vimzas žingtelėjo atgal ir tuoj pat nuvirto, užkliuvęs už Leandro kūno. Tai buvo itin kvaila, bet kartu ir labai laiminga. Kokos automatas nekliudė jo per kelis colius. Kai sukosi naujam antpuoliui, Vimzas atsisėdo ir suvarė į jį greitai vienas po kito tris šūvius. Skarda įsprogo vidun dailiomis metalo angelėmis su juodu viduriu. Automatas pradėjo dūgzti. Sustojo, svyrinėdamas ore pirmyn ir atgal it žmogus, sergantis Hentingtono choreja.

Torgesonas išsitraukė tarnybinį pistoletą ir keturissyk iššovė. Kokos automatas pasigręžė į jį, bet dabar atrodė apsnūdęs, nepajėgus įgyti greičio. Užsikirtęs stabtelėjo, trūktelėjo pirmyn, sustojo, vėl trūktelėjo pirmyn. Svirduliavo į šonus it girtas. Dūzgesys sustiprėjo. Lipniais upeliukais nuo pakrovimo durelių tekėjo sodos vanduo.

Torgesonas lengvai išsisuko nuo puolančio automato.

- *Gulkis, Endi!* - sušuko Vimzas.

Torgesonas parkrito ant žemės. Klodelas Vimzas paleido į kokos automatą dar tris šūvius, kaip įmanydamas greičiau nuspaudinėdamas gaiduką. Po trečio šūvio kažkas automato viduje sprogo. Juodi dūmai ir trumpas ugnies liežuvis lyžtelėjo vieną jo šoną.

Žalia ugnis, pastebėjo Torgesonas. *Žalia.*

Kokos automatas brinktelėjo ant kelio maždaug dvidešimt penkias pėdas nuo Leandro kūno. Susvyravo ir su dusliu trenksmu nuvirto priekin. Sužvangėjo dūžtantis stiklas. Tris sekundes tvyrojo tyla, paskiau pasigirdo ilgas metalinis gergždesys. Galiausiai jis liovėsi. Kokakolos automatas be gyvybės ženklų riogsojo ant baltos linijos per vidurį 9-ojo plento. Jo raudonai baltas apvalkalas buvo išvarpytas kulkų. Iš skylių smilko dūmai.

- Aš ką tik išsitraukiau ginklą ir nukoviau kokos automatą, sere, - dusliai po savo kauke pasakė Klodelas Vimzas.

Endis Torgesonas pasigręžė į jį.

- Ir tu nė sykio nepaliepei jam sustoti, nei paleidai įspėjamąjį šūvį. Veikiausiai būsi nušalintas nuo pareigų, tu, subingalvi.

Abu pažvelgė iš po kaukių vienas į kitą ir pratrūko kvatotis. Klodelas Vimzas kvatojosi mažne susirietęs dvilinkas.

"Žalia, - pagalvojo Torgesonas ir, nors vis dar kvatojosi, sieloje jam buvo anaiptol nejuokinga. - Ugnis, kuri plykstelėjo iš to krušniaus, buvo žalia".

- Nepaleidai įspėjamojo šūvio, - gageno Vimzas uždusęs. - Ne, nė nemėginau. Visai nemėginau.

- Ir pažeidei jo sumautas pilietines teises, - pridūrė Torgesonas.

- Turės būti atliktas tyrimas! - juokėsi Vimzas. - Ei, vaikuti! Norėjau pasakyti... pasakyti... - jisai susvirduliavo, ir Klodelo Vimzo atveju buvo daug kam svirduliuoti. Torgesonas staiga ir pats pajuto svaigulį. Juk jie kvėpavo grynu deguonimi... hiperventiliavo save.

- *Liaukis juokęsis!* - šūktelėjo jis, ir jo balsas tartum ėjo iš kažkur toli. - Klodelai, liaukis!

Kažkokiu būdu jis įveikė nuotolį iki apdujusio, siūbuojančio ant kojų Vimzo. Atstumas pasirodė labai didelis. Jau beveik pasiekęs tikslą, jis kluptelėjo. Vimzas šiaip taip jį sugavo ir minutėlę jie stovėjo susikabinę, apgirtusiai siūbuodami kaip Rokis Balboa ir Apolas Kridas*, baigę savo pirmąją kovą.

- Šikniau, tu mane tempi žemyn, - sumurmėjo Vimzas.

- Nė velnio, tu pats pradėjai, - pasaulis aplinkui susifokusavo, sumirguliavo, vėl nusistovėjo. “Lėčiau kvėpuok, - paliepė sau Torgesonas. - Ilgai, giliai įkvėpk, pamažu iškvėpk. Nurimk, nesidaužyk širdie!” Pastarieji žodžiai vėl jam sukėlė juokelį, kurį tuoj pat sutvardė.

Abu nusvirduliavo prie mašinos, apsikabinę vienas kitą per liemenį.

- O kūnas? - paklausė Vimzas.

- Kol kas jį paliekam. Jis vis tiek miręs. O mes - ne. Dar.

- Žiūrėk, - pasakė Vimzas, jiems einant pro Leandro palaikus. - Papai! Jie neveikia!

Mėlyni švyturėliai, patrulinių ekipažų vadinami papokais ar papais, buvo užgesę, visai negyvi. Taip neturėjo būti - palikti įjungtus švyturėlius įvykio vietoje buvo jiems įaugę į kraują.

- Ar tu... - pradėjo Torgesonas ir nutilo.

Kažkas kraštovaizdyje buvo pasikeitę. Diena patamsėjo, kaip tatai atsitinka dideliam debesiui užslinkus ant saulės arba prasidedant jos užtemimui. Susižvalgę juodu atsigręžė. Torgesonas pamatė tai pirmas - didžiulį sidabrinį darinį išnyrant iš dūmų kamuolių. Milžiniškas viršutinis jo kraštas protarpiais švysčiojo.

- Dieve šventas! - kone sukliko Vimzas. Stambia ruda plaštaka įsikibo į Torgesono petį ir nepaleido jo. Tasai beveik to nejautė, nors kitą dieną liks mėlynės nuo Vimzo pirštų.

O šitai kilo... ir kilo... ir kilo. Saulė pro dūmų šydą blizgėjo ant metališkai sidabrinio paviršiaus. Tas daiktas pasikėlė maždaug keturias-

---

* Rocky Bilboa ir Apollo Creed - personažai iš filmo “Rokis” su Silvestru Stalone.

dešimties laipsnių kampu. Atrodė, lyg lėtai svyruotų, bet tokia iliuzija galėjo susidaryti nuo įkaitusio oro mirguliavimo.

Be abejo, visas tas daiktas buvo iliuzija - turėjo būti. Neįmanoma, kad tai būtų realu, pagalvojo Torgesonas; matyt, juodu apsvaiginti deguonies.

Bet kaipgi mes abu galime *regėti tą pačią haliucinaciją?*

- O Dieve mano, - suvaitojo Vimzas, - juk tai skraidančioji lėkštė, Endi, sumauta skraidančioji lėkštė!

Bet Torgesonui tai nepanėšėjo į lėkštę. Veikiau atrodė kaip apverstas kareiviškas katiliukas - didžiausias, kokį, po šimts, jis yra matęs. Tas daiktas vis kilo ir kilo, pamanytum, kad kažkada turėtų liautis, kad tarp jo ir dūmų uždangos turėtų pasirodyti ūkanoto dangaus kraštelis, bet jis vis kilo ir kilo, savo didumu medžius ir visą kraštovaizdį paversdamas nykštukiniais. Prieš jį girios gaisro dūmai atrodė nelyginant smilkstantys iš poros cigarečių nuorūkų, paliktų peleninėje. Užpildė savimi vis daugiau ir daugiau dangaus skliauto, užstodamas horizontą, ir tas kažkas kilo iš Didžiojo Indėno miško, ir aplinkui tvyrojo mirtina tyla - nesigirdėjo nė garso, visiškai jokio garso.

Juodu stebeilijo išpūtę akis, ir tada Vimzas įsitvėrė į Torgesoną, o Torgesonas - į Vimzą, abu stovėjo apsikabinę kaip vaikai, ir Torgesonas pagalvojo: *"O jeigu jis užvirs ant mūsų..."*

Jis vis kilo iš dūmų ir ugnies, aukštyn ir aukštyn, ir atrodė, kad niekad nebus tam galo.

11

Iki saulėlydžio Nacionalinė gvardija atkirto Heiveną nuo išorinio pasaulio. Gvardiečiai apsupo jį - tie, kurie buvo pavėjui, su deguonies aparatais.

Torgesonui ir Vimzui pasisekė išsigelbėti - bet ne su savo mašina. Toji buvo apmirus kaip "John Wilkes" kioskas. Juodu parsigavo pėsčiomis. Tuo metu, kai išeikvojo kaitaliodamiesi paskutinį deguonies balioną, jie jau buvo gan giliai Trojos ribose ir galėjo kvėptelti aplinkinio oro - laimei, vėjas buvo jiems palankus, vėliau pasakė Klodelas Vimzas. Jie prasiveržė iš to, kas netrukus itin slaptuose vyriausybiniuose pranešimuose bus pavadinta "Užterštumo zona", ir kaip tik iš jų gauti pirmieji oficialūs duomenys apie tai, kas vyksta Heivene, bet iki tol būta šimtų pranešimų apie mirtinas oro savybes tame rajone ir tūkstančių pranešimų apie milžinišką NSO, stebėtą kylant iš dūmų Didžiojo Indėno miške.

Vimzas išsigelbėjo su kraujuojančia nosimi. Torgesonas neteko tuzino dantų. Abu laikė, kad jiems pasisekė.

Pradinis užtvaros perimetras, sukomplektuotas iš Bengoro ir Ogastos nacionalinių gvardiečių, buvo retas. Iki devintos valandos vakaro jį sustiprino gvardiečiai iš Laimstouno, Preske Ailio, Brunsviko ir Portlendo. Auštant dar tūkstančiai gvardiečių su kovos ekipuote buvo atskraidinti iš Rytinio koridoriaus miestų.

Tarp 7:00 vakaro ir 1:00 nakties priešlėktuvinės gynybos sistema laukė 2-oje kovos parengtyje. Prezidentas suko ratus savuoju lėktuvu virš Vidurio Vakarų šešiasdešimties tūkstančių pėdų aukštyje, kišdamasis burnon iškart po penkias ar šešias tabletes nuo padidėjusio rūgštingumo.

FTB įsijungė 6:00, o CŽV - 7:15 vakaro. 8:00 jie jau ginčijosi, kieno jurisdikcijai priklauso tas reikalas. 9:15 vakaro persigandęs, įsiutęs CŽV agentas, pavarde Spaklinas, nušovė FTB agentą, pavarde Ričardsonas. Incidentą užgniaužė, tačiau tiek Gardneris, tiek Bobė Anderson būtų puikiai supratę - Dalaso policija išėjo į sceną ir visiškai kontroliavo padėtį.

TOMINOKERIAI TEN BELDŽIAS TRANKIAI

1

Po to, kai neiššovė Ivo Hilmano senasis 45-o kalibro koltas, mirksnį Bobės virtuvėje stojo stingdanti tyla - tyla, kuri buvo tiek mintinė, tiek fizinė. Išplėstos mėlynos Gardo akys įsmigo į žalias Bobės akis.

- Tu mėginai... - pradėjo Bobė ir jos mintis

(aš mėginau!)

atsiliepė aidu Gardnerio galvoje. Tas mirksnis, atrodė, tęsėsi labai ilgai. Ir kai tyla suskilo, ji suskilo iškart tartum stiklas.

Iš nuostabos Bobė buvo nuleidus fotoninį pistoletą sau prie šono. Dabar jį vėl pakėlė. Antro šanso neturi būti. Per jaudulį jos protas visiškai atsivėrė Gardneriui, ir jisai suvokė, kokia ji sukrėsta, kad suteikė jam tą šansą. Ji nusprendė, jog antro šanso neturi būti.

Jis nieko negalėjo padaryti savo dešiniąja ranka: ji buvo po stalu. Nespėjus Bobei nutaikyti į jį savo fotoninio pistoleto vamzdžio, Gardas kairiąja ranka negalvodamas iš visų jėgų pastūmė virtuvės stalo kraštą. Pajudėjęs stalas šaižiai sužviegė kojomis per grindis. Trenkėsi į Bobės išvien suaugusią, deformuotą krūtinę. Tą pačią akimirką skaisčiai žalios šviesos spindulys tvykstelėjo iš žaislinio ginklo, kuris buvo prijungtas prie Henko Bako magnetolos, vamzdžio. Užuot pataikęs Gardui į krūtinę, jis šoktelėjo aukštyn ir praėjo šiam virš peties - faktiškai daugiau nei pėdą aukščiau, bet vis tiek Gardas pajuto nemaloniai po marškiniais sudilgčiojant odą - tartum jos paviršinės molekulės šokinėjo it vandens lašeliai ant karštos keptuvės.

Išsilenkė dešinėn ir kniūbtelėjo žemyn, stengdamasis išvengti to spindulio, kuris atrodė kaip šviesa. Jo šonkauliai atsimušė į stalą, atsimušė stipriai, ir stalas vėl trenkėsi į Bobę, šį sykį netgi stipriau. Bobės kėdės užpakalinės kojelės pasviro atgal, pasiūbavo, ir paskiau abi kartu - kėdė ir Bobė - su bildesiu nuvirto ant grindų. Žalios šviesos spindulys šovė aukštyn, ir Gardneriui iškart prisiminė tie vaikinai, stovintys naktį oro uostuose ant asfaltuotų nutūpimo-pakilimo takų ir galingais prožektoriais nurodinėjantys lėktuvams vietą, kur sustoti.

Išgirdo žemą trūkinėjantį traškesį, lyg pleišėtų virš galvos lentos, pažvelgė aukštyn ir išvydo, kad fotoninis pistoletas praręžė virtuvės lubose plyšį. Gardneris apkvaitęs pašoko ant kojų. Neįtikėtina, bet jo žandikauliai trekštelėjo ir prasiskyrė nuo dar vieno žiovulio. Galvoje suskambėjo ir atsimušė aidu perspėjantis Bobės minčių signalas

(jis turi ginklą mėgino mane nušauti išpera ginklą turi)

ir pabandė prisidengti nuo jų, kol neišprotėjo, bet negalėjo. Bobė rėkė jo galvoje ir tebegulėdama ant grindų, įstrigusi tarp stalo ir apvirtusios kėdės, stengėsi nukreipti į jį pistoletą dar vienam šūviui.

Gardneris pakėlė koją ir vėl stumtelėjo stalą susiraukdamas. Tas apvirto, alaus skardinės, butelis su tabletėmis, portatyvinis radijas nuslydo žemyn ir dauguma tų daiktų užkrito ant Bobės. Alus išsiliejo jai ant veido ir nutekėjo, šnypšdamas ir putodamas josios Naująja ir Patobulintąja oda. Radijas atsitrenkė jai į kaklą, paskiau į grindis ir atšoko į seklią alaus balutę.

Užsidek, smirdžiau! riktelėjo Gardneris ant jo. *Susprok! Susinaikink! Susprok, velniai rautų, su...*

Radijas padarė kai ką daugiau. Tartum išsipūtė ir paskiau su garsu, lyg plyštų per siūlę sutrūnijusi medžiaga, išsilakstė gabalėliais į visas puses, išmesdamas žalios ugnies dryžius, tarytum ištrūkusius iš butelio žaibus. Bobė suriko. Tai, ką jis išgirdo savo ausimis, buvo blogai, bet garsas jo galvoje buvo nepalyginamai blogiau.

Gardneris suriko kartu su ja, negirdėdamas savo balso. Išvydo, kad Bobės marškiniai dega. Jis puolė prie jos nesusimąstydamas, kas jo laukia. Nė nepagalvojęs, numetė į šalį koltą. Šįsyk jis iššovė, pasiųsdamas kulką Gardneriui į kulkšnį. Skausmas karštu vėju ūžtelėjo jam galvon. Jis vėl suriko. Vilkdamas koją, žingtelėjo priekin, o galvoje jam skambėjo baisus jos minčių klyksmas. Dar mirksnis, ir jis išprotės. Ši mintis, po teisybei, teikė paguodą. Kai galiausiai jis išprotės, visas tas mėšlas nebeturės jokios reikšmės.

Paskiau vieną sekundę Gardas pamatė *savąją* Bobę paskutinįsyk.

Jam pasirodė, kad Bobė lyg bando nusišypsoti.

Klyksmas vėl atsinaujino. Ji klykė, bandydama užplakti liepsnas, kuriose jos liemuo tirpo kaip lapas, ir to klyksmo buvo per daug, tikrai per daug: jis buvo per garsus, gerokai per garsus, nepakenčiamas. Jiems abiems, pagalvojo jis. Pasilenkė, susirado ant grindų trissyk prakeiktą pistoletą ir pakėlė jį. Kad atlaužtų jo gaiduką, gavo spausti abiem nykščiais. Skausmas kulkšnyje buvo stiprus, - suvokė tai, - bet kol kas jis pasimiršo, užgožtas Bobės kančios klyksmo. Nukreipė jai į galvą Hilmano pistoletą.

Na, suveik gi, prakeiktas daikte, o, prašau tave, prašau suveik...

Bet jeigu ginklas suveiks, o jis nepataikys? Dėtuvėje gali nebebūti dar vieno šovinio.

Prakeiktos rankos nesiliovė drebėjusios.

Jis parpuolė ant kelių kaip žmogus, prispirtas netikėto stipraus poreikio pasimelsti. Nušliaužė prie Bobės, kuri klykė, raičiojosi ir degė ant grindų. Užuodė kvapą nuo jos; matė, kaip juodos plastikinės radijo imtuvo korpuso šukės burbuliuodamos skverbiasi į jos kūną. Praradęs pusiausvyrą, jis kone užkrito ant jos. Pridėjo kolto vamzdį jai prie kaklo ir nuspaudė gaiduką.

Vėl tik spragtelėjo.

O Bobė vis klykė ir klykė. Klykė jo galvoje.

Pabandė vėl atitraukti spyną. Beveik pasisekė. Paskiau ji vėl nuslydo atgal. Klip!

Dieve, prašau tave, leisk man pabūti jos draugu paskutinįsyk!

Dabar jam pavyko atitraukti spyną iki galo. Pabandė spustelėti gaiduką. Šįkart ginklas iššovė.

Klyksmas Gardnerio galvoje perėjo į stiprų dūzgesį. Suprato, kad girdi mirtinai atsijungiančių minčių garsą. Pasuko galvą aukštyn. Ryškus saulės spindulys pro perskrostą stogą nukrito jam ant veido, perskirdamas jį į dvi dalis. Gardneris šūktelėjo.

Staiga dūzgesys liovėsi, ir stojo tyla.

Bobė Anderson - ar kas iš jos tapo - buvo tokia pat mirusi kaip rudens lapų pavidalo lavonų krūva laivo vairinėje, tokia pat mirusi kaip tie galeros vergai, kurie atstojo laivo variklį.

Ji buvo mirusi, ir Gardneris mielai būtų numiręs irgi... bet dar nebuvo pabaiga.

Dar ne.

2

Kailas Arčinburgas gėrė pepsi pas Kuderį, kai galvoje jam suskambo klyksmai. Jis griebėsi už smilkinių - butelis iškrito jam iš rankų ir sudužo ant grindų. Deivas Ratledžas snaudė lauke prie Kuderio parduotuvės savo paties nupintoje kėdėje, atsilošęs į pastatą ir sapnuodamas keistus sapnus nesuvokiamomis spalvomis. Jisai staiga atsimerkė ir išsitiesė kėdėje, lyg kas būtų prisilietęs elektros laidu, virš jo gerklės išryškėjo gumbuotos sausgyslės. Kėdė išslydo jam iš po sėdynės, ir kai jis galva atsitrenkė į medinę parduotuvės sieną, jo kaklas sutrupėjo it stiklas. Jis numirė anksčiau, nei nukrito ant asfalto. Heizelė Makridi taisė sau puodelį arbatos. Kai nuskardėjo klyksmai, rankos jai sudrebėjo. Tąja, kuria laikė arbatinuką, užpylė verdančio vandens ant tos, kuria laikė puodelį, stipriai ją nuplikydama. Sušukusi iš skausmo ir baimės, nusviedė puodelį skersai kambario. Ešlis Ruvolas, kuris važiavo dviračiu pro rotušę, nuvirto ant gatvės ir liko tenai tysoti prisitrenkęs. Dikas Elisonas ir Njutas Berindžeris lošė kortomis pas Njutą namuose - gerokai kvailas užsiėmimas, kai žinai, kas kito galvoje, bet Njutas neturėjo pačizi* lentos, o be to, jie tik stūmė laiką, laukdami, kol suskambės telefonas, laukdami, kol Bobė jiems pasakys, kad girtuoklis negyvas ir kad galima pradėti tolesnę darbų fazę. Njutas dalijo kortas, ir jos jam pažiro per visą stalą ir ant grindų. Dikas pašoko ant kojų paklaikusiomis akimis, pasišiaušusiais plaukais ir puolė į duris. Tačiau atsitrenkė į sieną tris pėdas dešiniau jų ir išsitiesė kaip ilgas ant grindų. Daktaras Vorvikas sėdėjo savo kabinete, vartinėdamas senus dienoraščius. Klyksmas apkurtino jį nelyginant greitai bėgiais velkamo šlakbetonio bloko žvygesys. Organizmas išmetė į kraują mirtiną kiekį adrenalino, ir jo širdis plyšo it padanga. Edas Makynas važiavo savo pikapu pas Njutą. Jis nuslydo nuo kelio ir įsirėžė į apleistą Pučo Beilio dešraininę. Jo veidas atsitrenkė į vairą. Mirksnį jis apsvaigo, bet ne daugiau. Mat važiavo lėtai. Apstulbęs ir pasibaisėjęs, jis apsidairė aplink. Vendė Fanin lipo iš

---

* Indiškas azartinis lošimas, žaidžiamas su kriauklelėmis.

rūsio su dviem stiklainiais konservuotų persikų. Kai prasidėjo jos "tapsmas", ji mažai ką kita valgė. Per pastarąsias keturias savaites pati viena sudorojo per devyniasdešimt stiklainių konservuotų persikų. Ji aiktelėjo, ir tuodu stiklainiai kaip nevykusiam žongliruotojui šoktelėjo jai iš rankų į orą. Jie nukrito, atsimušė į laiptus ir ištiško. Persikai ir lipnus skystis nuteškėjo laiptais. "Bobė, - pagalvojo ji nustėrus, - Bobė Anderson dega!" Nensė Vos tartum ūkuose stovėjo prie užpakalinio lango ir mąstė apie Džo. Jai stigo Džo, stigo jo labai. Tikėjosi, kad "tapsmas" galiausiai ištrins tą ilgesį, - sulig kiekviena diena tai vis labiau ir labiau tolo, - bet nors ir buvo skaudu jausti Džo stygių, ji nenorėjo, kad tasai skausmas liautųsi. Nors tai ir beprasmiška, bet nieko nepadarysi. Paskiau jos galvoje nuaidėjo riksmai. Ji pasidavė priekin taip staigiai, jog kakta išdaužė tris lango stiklus.

3

Bobės klyksmas nustelbė Heivene viską kaip oro pavojaus sirena. Visa, kas gyva ir negyva visiškai sustojo... ir paskiau pasikeitę heiveniečiai išsipylė į miestelio gatves. Visi atrodė kaip vienas: iš pradžių išsigandę, įskaudinti, pasibaisėję... galop įpykę.

Jie žinojo, kas buvo tų agonijos šūksmų priežastis.

Kol jie tęsėsi, buvo neįmanoma girdėti jokių kitų minčių, ir viena, ką visi galėjo daryti - tai klausytis tų šūksmų.

Paskiau sekė dūzgiantis mirties barškesys, ir stojo tokia absoliuti tyla, jog tai galėjo būti tik mirtis.

Po kelių akimirkų Diko Elisono mintys tyliai sutvinkčiojo. Emociškai sukrėstos, bet pakankamai gebančios tvardytis.

Jos fermon. Sustabdykite jį, kol dar ko nors nepadarė.

Heizelės balsas pagavo šią mintį, ją sustiprindama - kaip antras balsas prisijungiantis prie pirmojo duete.

Bobės fermon. Skubėkite tenai. Visi.

Prisijungęs Kailo minčių balsas duetą pavertė trio. Vis stiprėjančio balso spindulys ėmė plėstis.

Visi. Sustabdykite jį...

Edlio balsas. Njuto Berindžerio balsas.

...kol dar ko nors nepadarė.

Tie, kuriuos Gardneris laikė Stoginės Žmonėmis, suliejo savo balsus į vieną įsakmų balsą, aiškų ir nenuneigiamą... bet niekas Heivene ir nė nemanė jo nuneigti.

Sustabdykite jį, kol dar ko nors nepadarė laivui. Sustabdykite, kol dar ko nors nepadarė laivui.

Rozalija Skehan paliko savo virtuvės kriauklę, nė nepasivarginusi užsukti vandenį virš menkės, kurią valė vakarienei. Prisijungė prie savo vyro, kuris užpakaliniame kieme skaldė malkas ir kuris mažne sau amputavo kelis kojos pirštus, kai prasidėjo Bobės klyksmai. Netarę nė žodžio, jie nuėjo prie savo automobilio, įsėdo vidun ir patraukė Bobės fermon už keturių mylių. Išsukę iš savo įvažiuojamojo keliuko, jie mažne atsimušė į Eltą Barkerį, kuris paliko savo degalinę senuoju "Harlėjum". Frimenas Mosas vairavo savąjį medienos masės sunkvežimį. Jautė neaiškų gailesį - Gardneris jam savotiškai patiko. Jis turėjo to, ką Frimeno tėvukas vadino "paraku" - bet šitai nesutrukdys jam išleisti tam mergvaikiui žarnas. Endis Bouzmenas važiavo savo senuoju "Oldsmobiliu Delta 88" su žmona greta, tvarkingai pasidėjusia rankas ant rankinuko. Jame buvo molekulių sužadintuvas, kuris galėjo per penkiolika sekundžių bet kame išdeginti maždaug tūkstančio laipsnių karščiu dviejų colių skersmens skylę. Ji tikėjosi išvirti Gardnerį kaip omarą. *Tik leiskite man prieiti prie jo iki penkių pėdų,* vis galvojo ji. *Tik iki penkių pėdų, tiek teprašau.* Toliau šio atstumo daikčiukas darėsi nebepatikimas. Ji žinojo, kad galėjo pagerinti jo efektyvumą iki pusės mylios nuotolio ir dabar gailėjosi, kad to nepadarė, bet jeigu Endis neturėtų drabužių spintoje bent šešių švarių marškinių, jis pašėltų. Paties Bouzmeno veide buvo sustingusi įsiutusi patyčia, lūpos prašieptos virš kelių dar išlikusių dantų, siauros, perdžiūvusios. *Aš išbaltinsiu tavo tvorą, kai pateksi man į rankas, šunsnuki,* pagalvojo jis, ir paspaudė "Oldsmobilį" iki devyniasdešimties mylių per valandą, aplenkdamas virtinę lėčiau judančių automobilių, visų traukiančių į Bobės sodybą. Visi jie išgirdo Įsakmų Balsą, kuris dabar dudeno kaip litaniją: SUSTABDYKITE JĮ, KOL KO NORS NEPADARĖ LAIVUI, SUSTABDYKITE JĮ, KOL JIS KO NORS NEPADARĖ LAIVUI, SUSTABDYKITE JĮ, SUSTABDYKITE JĮ, SUSTABDYKITE JĮ!

4

Gardas stovėjo ties Bobės lavonu, pusiau išprotėjęs iš skausmo, sielvarto ir sukrėtimo... ir staiga jo žandikaulius vėl ištempė platus žiovulys, subraškindamas sausgysles. Jis pasuko prie kriauklės, bandydamas šokčioti ant vienos kojos, bet jam nelabai sekėsi, nes išgerti vaistai jau pradėjo veikti.

Kaskart, kai jis nusileisdavo ant sužeistos kulkšnies, pajusdavo lyg metalinis nagas, įsmigęs į jo kūną, skverbtųsi vis giliau ir giliau. Gerklė dar labiau išdžiūvo. Galūnės apsunko. Mintys darėsi nebe tokios aiš-

kios; jos tartum... skydo nelyginant sukulto kiaušinio trynys. Pasiekęs kriauklę, jis vėl nusižiovavo ir sąmoningai primynė sužeistąją kulkšnį. Skausmas perskrodė ūkus kaip aštriai išgaląstas mėsininko kirvis.

Jis truputėlį atsuko čiaupą, pažymėtą K, ir prisileido į stiklinę šilto - bemaž karšto vandens. Pasinaršė čia pat virš galvos kabančioje spintelėje, numesdamas ant grindų dėželę avižinių dribsnių ir butelį klevo sirupo. Jo ranka sugriebė kartoninę dėželę su druska, ant jos priekio buvo paveikslėlis su mergyte. “Viena bėda - ne bėda, - mieguistai pagalvojo jis. - Tai labai teisinga”. Ilgai, rodės, metus, apgraibomis atplėšinėjo dėželės kamputį ir pylė stiklinėn druskos tiek, kad vanduo padrumstėtų. Pamaišė jį pirštu ir vienu ypu išgėrė. Skonis toks, lyg skęstumei.

Jis goktelėjo ir išvėmė mėlynai nusidažiusį vandenį su druska. Pamatė vėmaluose ir neištirpusių tablečių gabalėlius. Kai kurios iš jų atrodė daugiau ar mažiau sveikos. *Kiek ji privertė mane jų išgerti?*

Paskiau jis išvėmė vėl... ir vėl... ir vėl. Vis dar tai buvo pliūpsninis vėmulys kaip miške - kažkokia pertempta jo smegenų jungtis atkakliai vis skatino springimo refleksą, žvėrišką žiauksulį, nuo kurio galėjai numirti.

Galiausiai vėmulys sulėtėjo ir paskiau visai liovėsi.

Tabletės kriauklėje. Melsvas vanduo kriauklėje.

Kraujas kriauklėje. Daug kraujo.

Jisai susvirduliavo atatupstas, primynė sužeistą kulkšnį, suriko ir parkrito ant grindų. Pasijuto žvelgiąs per gumbuotą linoleumo paviršių į sustiklėjusias Bobės akis ir pats užsimerkė. Tučtuojau jo sąmonė ėmė plaukti tolyn... tačiau toje juodumoje girdėjosi balsai. Ne - daug balsų, susiliejusių į vieną. Atpažino juos. Tai Stoginės Žmonių balsas.

Jie atvyksta jo, kaip jisai tikėjosi, visad žinojo, kad jie atvyks jo... savo laiku.

Sustabdykite jį... Sustabdykite jį... Sustabdykite jį!

Judinkis, arba jiems neprireiks tavęs sustabdyti. Jie tave nušaus ar išskaidys į daleles, arba padarys tau, ką tik panorės, kol čia tu snūduriuosi ant grindų.

Jis pasikėlė ant kelių, paskiau vargais negalais, pasiremdamas į spintelę, atsistojo. Pamanė, kad gal vonios kambario vaistinėlėje ras kokių nors tablečių nuo mieguistumo, bet suabejojo, ar jo skrandis jas priims po tos paskutinės prievartos, kurią patyrė. Kitomis aplinkybėmis būtų buvę galima pabandyti, bet Gardneris bijojo, kad jeigu pliūpsninis vėmulys vėl prasidės, tai gali ir nebesustoti.

Tik vis judėk. Jeigu tikrai taps blogai, žingtelėk kelis žingsnius, primindamas kulkšnį. Tai tuojau pat tave prabudins.

Ar tikrai? Jis nežinojo. Tik žinojo, kad dabar privalo judėti greitai, nes nebuvo tikras, ar dar ilgai išvis sugebės judėti.

Nušokčiojo prie virtuvės durų ir paskutinįsyk atsigręžė. Iš Bobės, kuri kartkartėmis gelbėdavo Gardnerį nuo jo demonų, dabar teliko beformė kupeta. Jos marškiniai vis dar smilko. Galų gale jis nesugebėjo jos išgelbėti nuo savo pačios demonų.

Nušovei savo geriausią draugę. Ganėtinai suknistas reikalas, a?

Atbula plaštaka prisidengė burną. Skrandis suurzgė. Jis užsimerkė ir nuslopino šleikštulį, kol dar nepradėjo vemti.

Apsisuko, vėl atsimerkė ir pajudėjo svetainėn. Ketino sau pasiieškoti kokį nors tvirtesnį baldą, nušokčioti prie jo ir įsikibti. Jo protas vis troško būti tuoju sidabriniu pripučiamu balionu, kuriuo buvo tapęs prieš dideliam juodam sūkuriui nusinešant jį. Kovojo su juo kaip įmanydamas, nusižiūrėdavo daiktus ir nušokčiodavo prie jų. Jeigu yra Dievas ir jeigu jis maloningas, galbūt jie visi išlaikys jo svorį, ir jis įveiks atstumą per tą begalinį kambarį, kaip Mozė ir jo žmonės įveikė dykumą.

Žinojo, kad netrukus atvyks Stoginės Žmonės. Žinojo, kad jeigu jis vis dar bus čia, kai jie prisistatys, tai ne tik savo kailį nusvils, bet visai jo neteks. Jie bijojo, kad jis ko nors nepadarytų laivui. Ką gi, taip. Jeigu jau užsiminėt apie tai, tuomet kaip tik tą jis ir turėjo omenyje, ir žinojo, kad tenai jam būsią saugiausia.

Taip pat žinojo, kad negali tenai *eiti.* Kol kas ne.

Pirmiau jis dar turi reikalų stoginėje.

Jis išsigavo į priebutį, kur tiek daug vasaros vakarų iki vėlumos prasėdėdavo su Bobe, o Piteris miegodavo ant lentų šalia jų. Tik sėdėdavo ir gerdavo alų, o “Red Sox” žaisdavo savo rungtynes Fenvėjuje ar Komiski Parke ar dar galai žino kur, bet dažniausia Bobės radijuje; mažučiai beisbolininkai, nardantys tarp elektroninių lempų ir schemų. Sėdėdavo čia su alaus skardinėlėmis, pamerktomis į kibirą šalto šulinio vandens. Kalbėdavosi apie gyvenimą, mirtį, Dievą, politiką, meilę, literatūrą. Galbūt sykį ar du netgi apie gyvybės galimumą kitose planetose. Gardneriui regėjos, kad prisimena tokį pokalbį ar du, bet galbūt tai tik jo pavargęs protas vedžioja jį už nosies. Juodu buvo čia laimingi. Atrodo, tai dėjosi labai labai seniai.

Jo pavargęs protas susikoncentravo į Piterį. Iš tikrųjų, Piteris - tai jo pirmučiausias tikslas, pirmasis baldas, prie kurio turi prišokčioti. Tai buvo ne visai tiesa - pirma reikia pabandyti išgelbėti Deividą Brauną nei padaryti galą Piterio kančioms, bet Deividas Braunas jam nežadino emocinių paskatų, kurių buvo reikalingas, nes niekad nepažinojo Deivido Brauno. Piteris - visai kas kita.

- Senutis Piteris, - pastebėjo jis į vis dar karštą popietės tylą (nejau dar popietė? Dievaži, taip). Gardneris pasiekė priebučio laiptukus ir tada trenkė nelaimė. Staiga jis prarado pusiausvyrą. Visu svoriu primynė sužeistą kulkšnį. Šįsyk mažne išvydo suaižėjusius kaulų galus įsismeigiant vienas į kitą. Gardneris šaižiai, miaukiančiai riktelėjo - netgi ne kaip moteris, o kaip jaunutė mergytė, patekusi beviltiškon bėdon. Griūdamas į šoną, įsitvėrė priebučio turėklo.

Per savo padūkusias dienas birželio pradžioje Bobė pataisė turėklą tarp virtuvės ir rūsio, bet anaiptol nesivargino su tuo, kuris buvo tarp priebučio ir kiemo. Jau daug metų jis klibėjo, ir kai Gardneris užgulė savo svoriu, abu sutręšę stulpeliai nulūžo. Medžio trūnėsių debesėlis pakibo vasaros saulėje... podraug kyštelėjo kelios išgąsdintų termitų galvos. Gailiai sušukęs, Gardneris prasmego nuo priebučio į šoną, stipriai, it mėsos gabalas, dunktelėdamas į kiemo gruntą. Pamėgino atsistoti, paskiau nusistebėjo, kodėl taip stengiasi. Visa susiūbavo jam prieš akis. Iš pradžių išvydo dvi pašto dėžutes, paskiau - tris. Nusprendė pamiršti tą visą reikalą ir numigti. Jis užsimerkė.

5

Tame savo ilgame, keistame ir skausmingame sapne Ivas Hilmanas pajuto/pamatė, kaip Gardneris krito ir išgirdo Gardnerio mintis

(pamiršk visą tą reikalą numik)

visai aiškiai. Paskiau sapnas pradėjo trūkinėti, ir tatai atrodė gera; sapnuoti buvo sunku. Tai jį visą skaudino, kėlė sopulį. Ir skaudėjo kovoti su žalia šviesa. Jeigu saulės šviesa per ryški

(jis dar šiek tiek prisiminė saulės šviesą)

galėjai užsimerkti, bet žalioji šviesa buvo viduje, visąlaik viduje - trečioji akis, kuri regėjo, ir žalioji šviesa, kuri degino. Čia buvo ir kitų protų. Vienas priklausė MOTERIAI, kitas - MAŽAPROČIUI, kuris kadais buvo Piteris. Dabar MAŽAPROTIS galėjo tik kaukti. Jis kartais kaukdavo, kad BOBĖ ateitų ir išvaduotų jį nuo žaliosios šviesos... bet daugiausia jis tiktai kaukdavo, kai toji degdavo, kankinamai sunkdama jėgas. MOTERIS irgi klykė, kad ją išlaisvintų, bet kartais jos mintys vis susitelkdavo į bauginančios neapykantos vaizdus, kuriuose Ivas vos pajėgė ištverti. Taigi: taip. Verčiau

(verčiau)

užmigti

(lengviau)

ir tebūnie, kas bus...

...betgi yra Deividas.

Deividas miršta. Jau jo mintys - kurias iš pradžių Ivas priimdavo aiškiai - sukosi vis gilėjančia spirale, užsibaigsiančia pirmiausia sąmonės praradimu ir paskiau, labai greitai, mirtimi.

Tad Ivas kovojo su tamsa.

Kovojo su ja ir pradėjo šaukti:

- Kelkis! Kelkis! Ei tu ten, saulės šviesoje! Aš prisimenu saulės šviesą! Deividas Braunas nusipelno savo saulės šviesos laiko! Tad kelkis! *Kelkis! Kelkis!* KEL

6

KIS KELKIS KELKIS!

Toji mintis pastoviu ritmu mušė Gardnerio galvoje. Ne, ne ritmu. Tai buvo panašu į automobilį, tik ratai jo buvo stikliniai - rėžėsi jam į smegenis, kai automobilis lėtai slinko jomis.

Deividas Braunas nusipelno savo saulės šviesos laiko KELKIS Deividas KEL Deividas KIS Deividas Braunas! KELKIS! DEIVIDAS BRAUNAS! KELKIS! KELKIS, VELNIAI RAUTŲ!

- *Gerai!* - sumurmėjo Gardneris burna, pilna kraujo. - Gerai, aš girdžiu tave, atstok!

Šiaip taip jis atsiklaupė. Pabandė atsistoti. Pasaulis nupilko. Nieko nebuvo. Nors tiek gerai, kad švogždžiantis, įsikertantis balsas jo galvoje šiek tiek atlėgo... juto, kad jo savininkas kažkokiu būdu žiūri pro jo akis, naudodamasis jomis it purvinais langais,

(sapnuodamas pro juos)

matydamas kažką to, ką mato jis.

Pabandė vėl atsistoti ir vėl neįstengė.

- Mano suknistas kvailumo koeficientas vis dar labai aukštas, - sušvokštė Gardneris. Išspjovė du dantis ir ėmė šliaužti dulkėtu kiemu stoginės linkui.

7

Heivenas važiavo pas Džimą Gardnerį.

Jie važiavo automobiliais. Važiavo pikapais, traktoriais, motociklais. Misis Eilina Krenšou, "Eivono" katalogo dama, kuriai taip atsibodo per Hilio Brauno ANTRĄJĮ DIDĮ MAGIJOS SEANSĄ, važiavo už savo sūnaus Galeno smėleigio bagio vairo. Garbusis Gurindžeris sėdėjo už jos su išlinkusiomis žilstančių plaukų sruogomis, besiplaikstančio-

mis ant jo saulėje įdegusios plikės. Vernas Džernigenas važiavo katafalku, kurį jis bandė perdirbti į turistinį namelį ant ratų prieš tai, kai įsibėgėjo "tapsmas". Jie užpildė kelius. Ešlis Ruvolas nardė tarp pėsčiųjų, mindamas it pamišėlis dviračio pedalus. Sugrįžo namo ir sugaišo tik tiek, kad pasiimtų tai, ką jis vadino Užtikrintu ginklu. Šį pavasarį tai tebuvo išaugtas žaisliukas, dulkėjantis palėpėje. Dabar, aprūpintas devynių voltų baterija ir elektros schema iš savo mažojo broliuko raidžių automato, buvo ginklas, kuriuo susidomėtų ir Pentagonas. Visame kame pramušdavo skyles. Dideles skyles. Buvo pririštas ant dviračio bagažinės, likusios iš tų laikų, kai jis išvežiodavo laikraščius po namus. Jie lėkė baisiai skubėdami, ir pasitaikė nelaimingų įvykių. Du žmonės žuvo, kai Erlio Hatčinsono "Folskvagenas" susidūrė su Faninų daugiaviečiu furgonu, tačiau tokie mažmožiai nieko nesustabdė. Jų minčių choras užpildė tuštumas ore pastoviu, ritmišku šauksmu: *Kol jis ko nors nepadarė laivui! kol jis ko nors nepadarė laivui!* Buvo puiki vasaros diena, puiki diena žudymui, ir jeigu ką reikėjo nužudyti - tai Džeimsą Eriką Gardnerį, ir taigi jie važiavo, iš viso per penki šimtai gerų provincijos žmonelių. Šiek tiek pramokusių naujų fokusų. Jie važiavo. Ir kartu gabenosi naujus ginklus.

8

Įveikęs pusę kelio iki stoginės, Gardneris pasijuto geriau - galbūt jam atėjo antrasis kvėpavimas. O panašesnė tikimybė, kad iš tiesų atsikratė veik visomis valiumo tabletėmis ir buvo bepradedąs pergalėti likusiąsias.

Ar galbūt senukas kažkokiu būdu maitino jį jėga.

Kaip ten būtų, to pakako, kad jis pajėgtų vėl atsistoti ir nušokčioti prie stoginės. Sekundėlę įsitvėrė į duris, širdis krūtinėje pašėlusiai stukseno. Atsitiktinai žvilgtelėjo žemyn ir pamatė duryse skylę. Apvalią. Jos kraštus rėmino išorėn atsikišę balti aiženų dantys. Toji skylė atrodė lyg *pragraužta.*

Dulkių siurblys, kuris spaudinėjo mygtukus. Štai kaip jis išsigavo laukan. Turėjo Naują ir Patobulintą rėžtuvą. Dievulėliau, tie žmonės iš tiesų bepročiai.

Jis nuklibinkščiavo aplink pastatėlį, ir staiga nuvėrė šaltas tikrumas: raktas bus dingęs.

O Dievuliau, Gardai, duok ramybę! Kodėl jis turėtų būti...

Bet *buvo.* Jis buvo dingęs. Vinis, ant kurios jis kabojo, buvo tuščia. Gardneris atsirėmė į stoginės sieną, išsekęs ir drebantis, jo oda spindė-

jo nuo prakaito. Pažvelgė žemyn, ir kažkas suspindo nuo saulės ant žemės - raktas. Vinis šiek tiek buvo nulinkus. Jis kabino raktą vieton skubėdamas ir, matyt, pats kiek nulenkė vinį minkštame medyje. Paprasčiausiai raktas nuslydo.

Gardneris skausmingai pasilenkė, pakėlė jį ir vėl leidosi klibinkščiuoti prie stoginės priekio. Labai ryškiai suvokė, kaip greitai bėga laikas. Jie netrukus atvyks; kaip jisai suspės atlikti savo darbą čia ir tada nukakti prie laivo anksčiau už juos? Kadangi tai neįmanoma, tikriausiai bus geriausia nesukti dėl to sau galvos.

Kai pasiekė stoginės duris, išgirdo silpną variklių burzgesį. Įkišo raktą į spyną ir nepataikė pasukti. Saulė plieskė skaisčiai, jo šešėlis dėmele driekėsi nuo kulnų. Darsyk. Šį kartą raktas įsistatė vieton. Pasuko jį, pastūmė duris ir įgriuvo vidun.

Jį apgaubė žalia šviesa.

Tvieskė stipriai - stipriau nei aną sykį, kai jis čia buvo. Ta didelė krūva kaip papuola draugėn sukabintų įrenginių

(transformeris)

skaisčiai žėrėjo. Šviesa cikliškai mainėsi, bet šie ciklai dabar buvo greitesni. Siaura žalia šviesele bėgiojo paneliais elektros schemų raizgalyne.

Jis apsidairė aplink. Seniokas, plūduriuojantis savoje žalioje vonioje, žvelgė į Gardnerį viena sveika akimi. Tasai žvilgsnis buvo pritvinkęs kančios... tačiau normalus.

Pasinaudok transformeriu, kad išgelbėtum Deividą.

- Senuk, jie atvyksta manęs, - sužvogždė Gardneris. - Aš neturiu laiko.

Kampas, tolimasis kampas.

Jis pažvelgė ten ir pamatė kažką truputėlį panašų į televizijos anteną, truputėlį - į didelę judomąją kabyklę drabužiams ir truputėlį - į tuos užpakalinių kiemų įtaisus, ant kurių moterys džiausto drabužius, pasukdamos juos, kad galėtų tai padaryti.

- Tai?

Išnešk tai į kiemą

Gardneris neklausinėjo. Nebuvo laiko. Tas daikčiukas stovėjo ant mažos ketvirtainės platformos. Gardneris spėjo, kad visos schemos ir baterijos buvo joje. Iš arčiau jis pamatė, kad tai, kas atrodė kaip sulenktos televizijos antenos mentės, iš tikrųjų buvo siauri plieniniai vamzdeliai. Jisai sugriebė už viduriniojo strypo. Daiktas nebuvo sunkus, tačiau nepatogus nešti. Patinka jam ar nepatinka, bet gaus šiek tiek perkelti svorio ant savo sutrupintosios kulkšnies.

Pažvelgė vėl į baką, kuriame plūduriavo Ivas Hilmanas.

Tu tikrai žinai, senoli?

Bet atsakė moteris. Jos akys prasivėrė. Žiūrėti į jas buvo tas pat, kaip į laumių katilą "Makbete". Minutėlę Gardas užmiršo visą savo skausmą, nuovargį ir negalią. Buvo pakerėtas to užnuodyto žvilgsnio. Šią akimirką jisai suprato visą esmę ir visą galią tos baisios moters, kurią Bobė vadino Sesyte ir kodėl Bobė pabėgo nuo jos nelyginant nuo velnio. Ji ir *buvo* velnias. Ji *buvo* ragana. Ir netgi dabar, siaubingai jai kenčiant, neapykanta išliko.

Paimk tai kvaily! *Aš* įjungsiu!

Gardneris nuleido ant žemės savo sužeistą pėdą ir riktelėjo - tartum laukinė ranka siekė nuo kulkšnies aukštyn ir sugriebė dvigubą minkštą jo kiaušelių kapšelį.

Seniokas:

palūkėk palūkėk

Tas daiktas pakilo savaime. Neaukštai - tik colį ar du. Žalia pelkių šviesa dar labiau sužibo.

Tau reikės ją nukreipti, sūneli

Šitai jis pajėgė padaryti. Tas daiktas nulingavo per žalią stoginę it suplyšusio pliažinio skėčio griaučiai, knapsėdamas ir pažemėdamas, mesdamas keistus pailgus šešėlius ant sienų ir grindų. Gardneris nevikriai šokčiojo iš paskos, nenorėdamas, nedrįsdamas atsigręžti į tos nenormalios moters akis. Vis jo sąmonėje sukosi viena ta pati mintis: *Bobės Anderson sesuo ragana... ragana... ragana...*

Jis išvairavo strakinėjantį skėtį saulėn.

9

Pirmasis atvyko Frimenas Mosas. Įlėkė į Bobės kiemą medienos sunkvežimiu, kuriuo kartą pavėžėjo Gardą, ir iššoko iš kabinos, dar nespėjus užgesti stenančiam, pukšinčiam varikliui. Ir - prisiekiu Dievu, bičiuli - tasai vištgaidis stovėjo čia, vidur kiemo, įsitvėręs už kažko panašaus į moteriškų drabužių sukamąją kabyklę. Žmogėnas atrodė uždusęs it bėgikas. Vieną savo pėdą, kairiąją, laikė pakėlęs - kaip šuo, kurio letenoje rakštis. Jo teniso batelis buvo skaisčiai raudonas, varvantis krauju.

Regis, Bobė bent vieną tau įsodino kaip reikiant, gyvate.

Josios įkyrusis draugužis, matyt, išgirdo mintį. Pakėlė galvą ir pavargusiai nusišypsojo. Jis vis dar laikėsi už sukynės su platformine pasparėle apačioje, remdamasis į ją.

Frimenas nuėjo prie jo, palikęs senojo sunkvežimio dureles atviras. To žmogaus šypsenėlėje buvo kažkas vaikiška ir nuginkluojama, ir po akimirkos Frimenas suprato kas: be dantų ji panėšėjo į Visų šventųjų dienos moliūgo berniokišką vypsnį.

Dievuliau, tu man netgi kažkuo patikai - kodėl dabar turi būti toks šmikis?

- Ką tu čia veiki, Frimenai? - paklausė Gardneris. - Būtumei sau tupėjęs namuose, žiūrėjęs "Red Sox" rungtynes. Tvora jau vis tiek išbaltinta.

Ak, tu, kekšės vaike!

Mosas vilkėjo kimštine liemene be marškinių; liemenė paprasčiausiai buvo pirmas po ranka pasipainiojęs drabužis, kai jis puolė iš namų. Dabar jis praskleidė ją, parodydamas ne kokį nors įmantrų daikčiuką ar prietaisą, bet "Vudsmeno" koltą. Išsitraukė jį. Gardneris, įsitvėręs sukynės ramsčio, pakelta pėda, žvelgė į Frimeną.

Užsimerk. Ilgai neužtruks. Bent šitai galiu padaryti.

10

(GULKIS ŠIKNIAU GULKIS ARBA NETEKSI GALVOS KAI JIS NETEKS SAVOSIOS AŠ NEJUOKAUJU TAD GULKIS JEIGU NORI LIKTI GYVAS).

Bake Anos Anderson akys degė begaline neapykanta ir įtūžiu; nors ir bedantės, jos dantenos grumšėjo ir grumšėjo ir grumšėjo vienos į kitas, ir jai iš burnos kilo srovelė burbuliukų.

Šviesa pulsavo vis tankiau ir tankiau kaip greitėjanti karuselė. Tapo panaši į stroboskopinę. Dūzgesys sustiprėjo iki žemo elektriško gausmo, ir stoginėje stipriai pakvipo ozonu.

Vieno iš displėjų švytinčiame ekrane žodį

PROGRAMA?

pakeitė kitas -

SUNAIKINTI

Jis pradėjo vėl tankiai žybsėti.

(GULKIS ŠIKNIAU ARBA STOVĖK MAN TAS PAT)

11

Gardneris pritūpė. Sužeista pėda palietė žemę. Skausmas vėl šoktelėjo aukštyn koja. Jis parpuolė keturpėsčias į dulkes.

Viršum jo galvos kabyklė pradėjo suktis, iš pradžių lėtai. Mosas išpūtė į ją akis, revolveris jo rankoje trumpam kiek nusviro. Paskutinę akimirką, kurią dar turėjo, jo veide atsispindėjo suvokimas to, kas dedasi. Paskiau iš plonų vamzdelių kieman plykstelėjo žalia liepsna. Mirksnį pliažinio skėčio iliuzija buvo tobula ir visiška. Tai iš tiesų atrodė kaip didelis žalias pliažinis skėtis, iš dalies nuleistas taip, kad savo apvaliu kraštu lietė žemę. Bet šisai skėtis buvo ugninis, ir Gardneris gūžėsi po juo, primerkęs akis, viena ranka pridengęs ranką tartum nuo stipraus karščio... Bet karščio nebuvo, bent ne čia, po Sesytės nuodinguoju šungrybiu.

Frimenas Mosas stovėjo skėčio pakraštyje. Jo kelnės, paskiau kimštinė liemenė užsidegė. Mirksnį ugnis buvo žalia, paskiau ji tapo geltona.

Jis sustūgo ir susvirduliavo atatupstas, paleisdamas iš rankų ginklą. Viršum Gardnerio galvos kabyklė sukosi vis greičiau. Metalinės karkaso ienos, kurios pirma juokingai karojo, nuo išcentrinės jėgos vis labiau statėjo. Ugninis skėčio kraštas išsipūtė priekin, ir besitraukiančio Moso pečiai bei galva pateko į ugnies ruožą. Gardo galvoje vėl prasidėjo toji bjauri minčių dejonė. Pabandė ją nuslopinti, bet nepajėgė - paprasčiausiai nepajėgė. Probėgšmom pastebėjo veidą, varvantį nelyginant ištirpęs šokoladas, paskiau užsidengė rankomis akis kaip vaikas per siaubo filmą.

Ugnis sukosi po Bobės kiemą vis platėjančiu ratu, palikdama juodą spiralinį pėdsaką ten, kur dulkės susilydė tartum į kokį rupų stiklą. Moso sunkvežimis ir Bobės mėlynasis pikapas - abu pateko į galutinio poveikio žiedą; stoginė liko kiek tolėliau, nors jos siluetas šokčiojo nelyginant velnias karščio ūke. Žiedo pakraštyje buvo *labai* karšta, tačiau ne toje vietoje, kur gūžėsi Gardas, savaime suprantama.

Dažai ant Moso sunkvežimio kapoto ir ant pikapo šonų iš pradžių supūsliavo, paskiau pajuodavo ir galiausiai užsiplieskė, nudegdami iki gryno balto plieno. Medžio žievių, pjuvenų ir skiedrų šiukšlynas Moso sunkvežimyje užsiliepsnojo nelyginant sausi šipuliukai viryklės pakuroje. Dvi didelės presuoto gipso statinės su šiukšlėmis Bobės pikape irgi įsidegė ir suliepsnojo it žvakidės. Ugninio skėčio veikimo zonos pakraštyje juodas ratas tapo lėkštės pavidalo liepsnojančiu deglu. Kareiviškas apklotas, dengiantis suplyšusią Moso sunkvežimio kabinos sėdynę, tvykstelėjo ugnimi, paskiau po juo - sėdynės dangalai, paskiau - degus

kamšalas; dabar jau visa kabina virto žioruojančia oranžine krosnimi, su spyruoklių griaučiais, prasikišančiais pro liepsnas.

Frimenas Mosas svirduliavo atatupstom, raitydamasis ir sukinėdamasis, atrodydamas kaip filmų kaskadininkas, pamiršęs užsivilkti ugniai atsparią aprangą. Jis parkrito.

12

Netgi mirštančio Moso klyksmus nustelbė Anos Anderson minčių šauksmas:

Ėsk mėšlą ir dvėsk! Ėsk mėšlą ir dvė...

Paskiau staiga kažkas tame, kas buvo likę iš jos, nutrūko - tvykstelėjo paskutinis žalios šviesos žybsnis, plykstelėjimas užsilaikė maždaug dvi sekundes. Žemas transformerio dūzgesys kiek sustiprėjo, ir kiekviena stoginės lenta pagavo jį, suvibruodama pritariančiu braškesiu.

Paskiau dūzgesys vėl pritilo iki ankstesnio mieguisto zirzenimo; Anos galva skystyje nusviro į priekį, plaukai plaikstėsi nelyginant skenduolės. Kompiuterio ekrane

SUNAIKINTI

sumirksėjo kaip užpučiama žvakė ir vėl sušvito

PROGRAMA?

13

Ugninis skėtis sumirksėjo ir užgeso. Kabyklė, kuri sukosi pašėlusiu tempu, ėmė lėtėti, ritmiškai girgždėdama kaip neužkabinti vartukai pučiant lengvam vėjeliui. Vamzdukai nusileido ankstesniuoju kampu. Dar sykį girgžtelėjusi, ji galiausiai sustojo.

Bobės pikapo benzino bakas staiga susprogo. Dar daugiau geltonų liepsnų plykstelėjo dangun. Gardas pajuto, kaip pro jį prašvilpė metalo gabalas.

Jis pakėlė galvą ir bukai įsistebeilijo į liepsnojantį sunkvežimaitį mąstydamas: *Bobė ir aš kartais mėgdavome nuvažiuoti tuo sunkvežimaičiu į "Starlite" kino teatrą Deryje. Regis, mes sykį tenai netgi sukritome per kažkokį kvailą Rajano O'Nilo* filmą. Kas atsitiko? Viešpatie, kas atsitiko?*

---

* Ryan O'Neal - populiarus amerikiečių kino aktorius, ypač išgarsėjęs filmu "Meilės istorija".

Jo mintyse suskambo senioko balsas, bemaž išsekęs, tačiau įsakmus:

Greičiau! Aš galiu paleisti transformerį, kai atvyks kiti, bet tu turi paskubėti. Berniukas! Deividas! Greičiau, žmogau!

"Nedaug laiko, - nuvargusiai pagalvojo Gardneris. - Dieve, jo niekad nėra daug".

Jis pasuko atgal prie atdarų stoginės durų, apsipylęs prakaitu, išblyškusiais, vaškiniais skruostais. Sustojo prie to tamsaus išdegusio žiedo dulkėse, paskiau nevikriai peržengė jį. Kažkodėl nenorėjo jo prisiliesti. Vos nepraradęs pusiausvyros, susvirduliavo, bet paskiau jam pavyko atsitiesti. Kai jau ėjo stoginėn, dvejetas Moso sunkvežimio benzino bakų su pašėlusiu trenksmu išlėkė oran. Kabina atplyšo nuo kėbulo. Sunkvežimis apvirto ant šono kaip vaikiškas žaisliukas. Degantys sėdynės apdangalo ir kamšalo gabalai pradėjo skraidyti pro atvirą keleivio pusės langelį ir pleventi ore kaip liepsnojančios plunksnos. Daugelis vėl nukrito į kiemą ir užgeso. Tačiau keletas nuskriejo iki pat priebučio, o trys ar keturi su pirmuoju netrukus pakilsiančio rytų vėjo dvelksmu įlėkė pro atdaras duris. Vienas iš tų degančių medvilninių kuokštų nusileido ant knygos minkštais viršeliais, kurią Gardneris prieš savaitę buvo palikęs ant stalo tuoj už durų.

Svetainėje kitas degantis sėdynės kamšalo gabalas uždegė skudurinį kilimą, kurį misis Anderson slaptai pasiuvo savo miegamajame ir atsiuntė Bobei, kai Anos nebuvo namie.

Kai Gardneris vėl išėjo iš stoginės, visas namas liepsnojo.

14

Šviesa stoginėje spingsėjo silpnai kaip niekada - blausi, išskydusi it stovinčio tvenkinio vandens žaluma.

Gardneris atsargiai pažvelgė į Aną, baimindamasis tų degančių akių. Bet bijoti nebuvo ko. Ji tik plūduriavo, nulinkusia priekin galva, tartum giliai susimąsčiusi, viršun nusidriekusiais plaukais.

Jinai negyva, sūneli. Jeigu tu rengiesi pasiekti berniuką, tą reikia daryti dabar. Aš nežinau, kiek laiko pajėgsiu aprūpinti energija. Ir aš negaliu pasidalinti, viena savo puse sekdamas *juos,* o kita - teikdamas srovę transformeriui.

Jis pažvelgė į Hilmaną, ir Gardą užliejo gilus gailestis... Taip pat susižavėjimas senioko žvėriška drąsa. Ar jis būtų galėjęs bent pusę tiek padaryti, bent pusę tiek toli nueiti, jeigu jie būtų pasimainę vietomis? Abejojo tuo.

Tau gerokai skauda, tiesa?

Nepasakyčiau, kad jaučiuos puikiai, sūneli, jeigu tai turi omeny. Bet aš iškentėsiu... tai yra, jeigu tu veiksi.

Veiksi. Taip. Jis per ilgai bimbinėjo, tikrai per ilgai.

Jo burną ištempė dar vienas galingas žiovulys, ir paskiau Gardas žingtelėjo įrenginio link - oranžinio rėmo viduje ir aplinkui jį - senioko vadinamo transformeriu.

PROGRAMA?

kvietė beklavišio kompiuterio ekranas.

Hilmanas būtų galėjęs pasakyti Gardneriui, ką daryti, bet šiam to nereikėjo. Pats žinojo. Taip pat jis prisiminė kraujuojančią nosį ir garso protrūkį, kurį patyrė po savo vienintelio eksperimento su Moso levitaciniu prietaisėliu. Prieš šį daiktą anas atrodė nelyginant cigarų dėžėlė. Vis dėlto nuo tada jis nužengė gana toli savojo tapsmo keliu, patinka jam tai ar nepatinka. Telieka tikėtis, kad to pak...

O, velnias, sūneli, palūkėk, pas mus draugija.

Paskiau garsesnis balsas nustelbė Hilmano žodžius, balsas, kurį Gardas neaiškiai atpažino, tačiau nepajėgė nustatyti jo savininko

(SUSTOT SUSTOT VISIEMS LAUKT)

Tik aš manau tik vienas ar galbūt du

Tai vėl senioko išsekęs minčių balsas. Gardneris jautė susikoncentruojąs išeiti laukan prie likusios kieme sukamosios kabyklės. Stoginėje šviesa vėl sustiprėjo, ir žudančioji pulsacija atsinaujino.

15

Dikas Elisonas ir Njutas Berindžeris buvo dar už dviejų mylių iki Bobės sodybos, kai prasidėjo Frimeno Moso minčių klyksmai. Ką tik abu buvo aplenkę Eltą Barkerį. Dabar Dikas pažvelgė į užpakalinio vaizdo veidrodėlį ir išvydo Elto "Harlėjų" pasukant skersai kelio ir nuskriejant oru. Mirksnį Eltas atrodė kaip Ivelas Nivelas*, nesvarbu, kad žilas. Paskiau jis atsiskyrė nuo motociklo ir nusileido krūme.

Njutas abiem kojom užgulė stabdžius, ir jo sunkvežimis žviegdamas sustojo viduryje kelio. Pažvelgė į Diką išplėstomis akimis, išgąstingomis ir podraug įtūžusiomis.

Šunsnukis, jo rankose prietaisas!

---

* Evel Knievel - 1970-ųjų metų nutrūktgalvis kaskadininkas, atlikinėdavęs neįmanomus triukus su motociklais ir automobiliais. Buvo baltaplaukis, labai jaunos išvaizdos.

Aha. Ugnis. Kažkokia.

Staiga Dikas pakėlė savo minčių balsą iki šauksmo. Njutas jį perėmė ir sustiprino. Prie jo prisijungė Kailas ir Heizelė Makridi Kailo Arčinburgo "Kadilake".

(SUSTOT SUSTOT VISIEMS LAUKT)

Jie sustojo, išsaugodami savo pozicijas. Paprastai jie ne itin klausydavo įsakymų, tie tominokeriai, bet baisūs Moso klyksmai, dabar jau silpstantys, buvo daugiau nei įtikinami. Visi sustojo, tai yra išskyrus mėlyną "Oldsmobilį Delta 88" su priklijuotu ant užpakalinio buferio lipduku, skelbiančiu: NEKILNOJAMOJO TURTO AGENTAI PARDAVINĖJA AKRAIS.

Kai atskriejo komanda sustoti ir laukti, Endžiui Bouzmenui jau matėsi Anderson sodyba. Jo neapykanta atitinkamai sustiprėjo - apie nieką kitą daugiau negalvojo, kaip apie Gardnerį, gulintį kraujuose ir negyvą. Pašėlusiu slystamuoju posūkiu jis įlėkė į Bobės įvažiuojamąjį keliuką. Kai Bouzmenas numynė stabdžius, "Oldsmobilio" užpakalis pakilo oran; didžiulė mašina mažne apsivertė.

Aš išbaltinsiu *tavo* tvorą, sukruštas šikniau. Duosiu *tau* nudvėsusią žiurkę ir virvelę jai supti, o išpera.

Jo žmona išsitraukė iš rankinuko molekulių sužadintuvą. Jis atrodė it Bako Rodžerso* muškieta, sukonstruota gana sumanaus pamišėlio. Rėmui buvo panaudota dalis daržinio padargo, rinkoje žinomo kaip "Piktžolių ryjiklis". Ji išsilenkė pro automobilio langą ir nesitaikydama paspaudė gaiduką. Rytinis Bobės namo galas susprogo ugnies stulpu. Ida Bouzmen išsišiepė džiugia ropliška šypsena.

Bouzmenams lipant iš "Oldsmobilio", kabyklė vėl ėmė suktis. Netrukus pradėjo formuotis žalias ugnies skėtis. Ida Bouzmen pabandė į jį nukreipti tai, ką pati vadino "molekulių diskoteka", bet jau buvo per vėlu. Jeigu jos pirmas šūvis būtų pataikęs į kabyklę, o ne į namą, visa būtų galėję būti kitaip... tačiau to neatsitiko.

Dvejetas jų užsiplieskė it eglutės. Po mirksnio susprogo "Oldsmobilis", už kurį dar buvo likę trys įmokos skolos.

16

Vos tik Frimeno Moso klyksmai jų smegenyse ėmė tilti, jas užpildė Endžio ir Idos Bouzmenų klyksmai. Raukydamiesi Njutas su Diku juos pralaukė.

---

* Buck (William) Rogers - populiarus kaubojiškų filmų aktorius (1879-1935).

Galiausiai ir šie nutilo.

Priekyje Dikas Elisonas matė kitas mašinas, sustojusias abipus ir vidury 9-ojo plento. Frenkas Spriusas, išsilenkęs pro savo didžiulės autocisternos kabinos langelį, nekantraudamas žvelgė Njuto ir Diko pusėn. Jis/jie jautė kitus - visus kitus - šiame kelyje, kituose keliuose; kai kurie buvo sustoję laukuose, kuriuos kirto, kad būtų greičiau. Visi jie kažko laukė - kažkokio sprendimo.

Dikas pasisuko į Njutą.

Ugnis.

Taip. Ugnis.

Ar galime ją užgesinti?

Stojo trumpa minčių tyla, kol Njutas apie tai galvojo; Dikas jautė, kaip šis trokšta paprasčiausiai nustumti tai į šalį ir važiuoti ten, kur yra Gardneris. O ko troško Dikas, buvo nesudėtinga: troško išplėšti Gardneriui gerklę. Tačiau čia atsakymas, ir abu tai žinojo - visi Stoginės Žmonės, netgi Edlis tai žinojo. Dabar lošimas stambesnis. Ir Dikas neabejojo, kad Džimas Gardneris vis tiek neteks gerklės, vienaip ar kitaip.

Atsistoti tominokeriams skersai kelio - prastas sumanymas. Tai juos siutina. Šią tiesą daugelis rasių kituose pasauliuose patyrė seniai prieš šios dienos linksmybes Heivene.

Abu, jis ir Njutas, žvelgė į medžių supamą lauką, kur trenkėsi Eltas Barkeris. Žolė ir medžių viršūnės lingavo - ne stipriai, bet aiškiai lingavo vėjyje, kuris pūtė iš rytų. Dvelksmas ne itin stiprus, kad jį jau pavadintum tikru vėju... bet Dikas pamanė, kad esama požymių jį sustiprėsiant.

Taip, galime užgesinti ugnį, galiausiai atsakė Njutas.

Sustabdyti ugnį ir tą girtuoklį taip pat? Ar tikrai?

Dar viena ilga pauzė pagalvojimui, ir tada Njutas atsakė taip, kaip ir tikėjosi Dikas.

Nežinau ar galime padaryti ir tą ir tą. Arba viena arba kita bet nežinau ar galima padaryti abu dalykus išsyk.

Tad tegul ugnis kol kas dega o mes

taip tegul dega gerai

Laivui nieko neatsitiks laivas

nenukentės ir vėjas kaip dabar pučia

Juodu pažvelgė vienas į kitą ir nusišypsojo, kai jų mintys šiuo metu visiškai, melodingai sutapo - vienas balsas, vienas protas.

Ugnis liepsnos tarp jo ir laivo. *Jis negalės nusigauti iki laivo!*

Keliuose ir laukuose žmonės, klausęsi šio vadų pokalbio, šiek tiek lengviau atsikvėpė. Jis negalės nusigauti iki laivo.

Ar jis vis dar stoginėje?

Taip.

Njutas pasisuko sutrikusiu, susirūpinusiu veidu į Diką.

Kokį velnią jis ten *veikia?* Ar ką nors turi, kad dėl jo ką nors darytų? Ką nors, kas pakenktų laivui?

Stojo pauzė; paskiau Diko balsas, besikreipiantis ne tik į Njutą Berindžerį, bet į visus Stoginės Žmones, aiškus ir įsakmus:

SUJUNKITE SAVO MINTIS. SUJUNKITE SAVO MINTIS SU MŪSŲ. VISI, KURIE GALITE, SUJUNKITE SAVO MINTIS SU MŪSŲ IR KLAUSYKITĖS. KLAUSYKITĖS GARDNERIO. KLAUSYKITĖS.

Jie klausėsi. Karštos vasaros dienos tyloje jie klausėsi. Už dviejų ar trijų kalvų keterų dangun pakilo pirmosios dūmų druožės.

17

Gardneris juto, kad jie klausosi. Baisus pojūtis - tartum jo smegenų paviršium kažkas šliaužiotų. Juokinga, tačiau taip dėjosi. Jis pagalvojo: "Dabar žinau, kaip turi jaustis gatvės žibintas, kai apie jį skraidžioja daugybė nakties drugių".

Seniokas sujudėjo savo bake, stengdamasis pagauti Gardnerio žvilgsnį. Nepagavo žvilgsnio, bet nutvėrė jo mintis. Gardneris pakėlė galvą.

Nieko, sūneli, jie nori sužinoti, ką tu rengies daryti, bet pamiršk juos. Kas, jeigu jie ir sužinos. Gal tai net padėtų. Juos sulėtintų. Nuramintų jų mintis. Jiems rūpi ne Deividas, o tik jų prakeiktas laivas. Judinkis, sūneli, judinkis!

Gardneris stovėjo prie transformerio ir laikė rankoje vieną iš ausinių. Jis nenorėjo jos įsikišti į ausį. Jautėsi kaip žmogus, gavęs stiprų smūgį nuo tam tikros skirstomosios lentos ir priverstas vėl jos prisiliesti.

Ar man tikrai reikia įsikišti tą daikčiuką? Pirma, vien tik pagalvojęs, pakeičiau žodžius ekrane.

Taip, ir tai visa, ką tu gali padaryti. Turi jį įsikišti. Atleisk.

Neįtikėtina, Gardnerio vokai vėl pasunkėjo. Turėjo dėti pastangas, kad jie nenusileistų.

Bijau kad tai manęs neužmuštų, pagalvojo jisai seniokui ir laukė, kad tasai jam paprieštarautų. Tačiau nieko - tik iškankinta akis žvelgė į jį ir tylus įrangos *slisš-slisš-slisš.*

Taip, tai gali mane užmušti, jis irgi tą žino. Plazdesys apie jo smegenų paviršių liovėsi. Drugeliai nuskrido.

Nenorom Gardneris įsistatė ausin kaištį.

18

Kailas ir Heizelė atlyžo. Pažvelgė vienas į kitą. Abiejų akyse atsispindėjo vienoda - ir labai žmogiška - išraiška.

Deividas Braunas? Netikėdamas Kailas mintyse paklausė Heizelę. Ar tu tai

išgirdau taip jis bando išgelbėti berniuką

sugrąžinti jį atgal

atgal iš Altayro-4

Ir tada, nustelbdamas minčių tinklą, įsijungė Diko Elisono balsas, sujaudintas ir kupinas pagiežingo triumfo:

VELNIAI RAUTŲ! AŠ ŽINOJAU, kad tasai vaikiūkštis dar pravers!

19

Mirksnį Gardneris visai nieko nejuto. Pradėjo atlyžti, kone vėl užsnūsdamas. Ir čia skausmas smogė jam vienu vieninteliu siaubingu trenksesiu, niokojamai taranavo, mažne suplėšydamas galvą.

- *Ne!* - suriko jis. Stvėrėsi rankomis už smilkinių, ėmė juos daužyti.
- *Ne, Dieve, ne, labai skauda. Dievuliau, ne!*

Kentėk, sūneli, pabandyk iškentėti!

- Aš negaliu aš negaliu O DIEVE SUSTABDYK TAI!

Sužeista kulkšnis dabar atrodė lyg įkąsta uodo. Jis menkai tesuvokė, kad iš nosies kraujuoja ir kad burna pilna kraujo.

KENTĖK, SŪNELI!

Skausmas kiek atsitraukė. Jį pakeitė kitas pojūtis. Ir tai, ką dabar juto, buvo baisu - baisu ir kėlė siaubą.

Sykį, mokydamasis koledže, jis dalyvavo varžybose, pavadintose "Didžioji Makdonaldų Valgynė". Penkios studentų brolijos išstatė savo "Valgymo čempionus". Gardas buvo "Delta Tau Delta" čempionas. Jau dorojo savo šeštą Didįjį Maką, - nė iš tolo nepriartėjęs prie laimėtojo galutinio skaičiaus, - kai staiga pasijuto esąs labai arti visiškos fizinės perkrovos. Gyvenime niekad panašaus pojūčio nebuvo patyręs. Apskritai tai buvo beveik įdomu. Jo vidurinioji dalis gurgėjo maistu. Vemti noro nebuvo; pykinimas - ne tas žodis, kuriuo tai būtų galima nusakyti. Regėjo savo skrandį kaip milžinišką, išpampusį dirižablį, sustingusį ramiame ore vidur jo kūno. Tarėsi juntąs, kaip kokiame nors smegenų Užduočių Valdymo centre blykčioja raudonos lempikės, įvairioms sistemoms bandant susidoroti su šituo beprotišku mėsos, duonos ir padažo krūviu. Jis nevėmė. Jis šitai išvaikščiojo. Labai pamažu, bet išvaikš-

čiojo. Valandų valandas jis jautėsi esąs nelyginant Dudučio ir Tutučio* piešinėlis - pilvas buvo ištemptas, lygus, atrodė, tuoj tuoj pliš.

Dabar toks pojūtis buvo *smegenyse,* ir Džimas Gardneris suprato, - tiek pat šaltai ir sąmoningai kaip cirko artistas, dirbantis ant trapecijos be apsauginio tinklo, - esąs per plauką nuo mirties. Bet jis juto ir ką kita, tai, ko negalėjai susieti su niekuo, ir pirmąsyk jisai suprato, ko siekia tominokeriai - kas jų varomoji jėga, kas juos stumia priekin.

Nepaisant skausmo, kuris tik atsitraukė, bet nepaliko jo, nepaisant to siaubingai glotnaus prikimštumo pojūčio, - kaip pitono, ką tik prarijusio vaiką, - dabar jis tuo *mėgavosi.* Tai veikė kaip narkotikas - nepaprastai galingas narkotikas. Smegenys atrodė tartum variklis pačiame didžiausiame kada nors sukonstruotame sukruštame "Kraisleryje", dirbantis laisva eiga prisodrintu benzinu ir belaukiantis įjungiant pavarą, kad galėtų atsiplėšti iš vietos.

Atsiplėšti kur?

Bet kur.

Į žvaigždes, jeigu nori.

Sūneli aš tave prarandu

Tai seniokas, jo balsas išsekęs labiau nei bet kada anksčiau, ir Gardneris save sugrąžino prie čia po ranka laukiančio darbo - prie kito baldo, kur turėjo nušokčioti. O tasai jausmas svaiginančiai nuostabus, tačiau yra pavogtas. Prisivertė vėl pagalvoti apie anuos rudus kaip sausi lapai pavidalus, prirakintus visuose tuose hamakuose. Galerų vergai. Seniokas teikė jam energiją; jisai siurbė senąjį žmogų kaip vampyras kraują. Po kiek laiko jis pats taps vampyru? Kaip *jie?*

Jis pagalvojo Hilmanui: aš su tavimi, senas kuine.

Ivas Hilmanas užmerkė sveikąją akį su nebyliu palengvėjimu. Gardas pasigręžė į monitoriaus ekraną, išsiblaškiusiai prilaikydamas ausyje kaištį - nelyginant žinių pranešėjas tiesioginėje laidoje iš televizijos studijos, klausydamasis užduodamo iš užkulisių klausimo.

Uždaroje Bobės stoginės erdvėje šviesa vėl pradėjo pulsuoti.

20

klausykitės

Jie visi klausėsi: buvo prisijungę prie bendro laido, kuris apėmė visą Heiveną, atsišakodamas nuo centro aplinkui apie dvi mylias nuo vis dar silpnos dūmų dėmelės. Jie visi buvo prisijungę prie to tinklo ir klau-

* Personažai iš L. Kerolo knygos "Alisa veidrodžių karalystėje".

sėsi. Nepripažino jokios absoliučios bendrumos; tominokeriai jiems buvo vardas, priimtinas kaip ir bet kuris kitas, bet iš tikrųjų tai jie buvo tarpžvaigždiniai čigonai be savo karaliaus. Tačiau šiuo kritišku momentu, savo atsigaminimo periodu - periodu, kada jie tokie pažeidžiami - jie sutiko prisiimti balsus tų, kuriuos Gardneris vadino Stoginės Žmonėmis. Galų gale tai buvo švariausias visų jų distiliacijos produktas

atėjo laikas uždaryti ribas

Sekė visuotinis pritarimo atodūsis - minčių garsas, kurį Rūta Makoslend būtų atpažinusi: garsas, primenantis lapkričio vėjo genamus rudens lapus.

Bent kol kas Stoginės Žmonės prarado bet kokį sąlytį su Gardneriu. Jie tik buvo patenkinti, kad jis užsiėmė kuo kitu. Jeigu sumanys eiti prie jų laivo, ugnis netrukus pastos jam kelią.

Suvienytas balsas greitai paaiškino veiksmų tvarką - kai kurie iš tų planų neapibrėžtai buvo sudaryti prieš keletą savaičių, tačiau sukonkretėjo, Stoginės Žmonėms "tapus".

Prietaisai buvo sukurti tartum chaotiškai. Bet paukščių pasitraukimas į pietus žiemai artinantis irgi gali atrodyti chaotiškas; ši migracija netgi jiems patiems gali tokia atrodyti - paprasčiausiai toks pat geras būdas peržiemoti kaip ir bet kuris kitas. Nori keliauti į Šiaurės Karoliną, brangute? Žinoma, meile mano, kokia puiki mintis.

Taigi jie kurdavo ir kartais žudydavo vienas kitą savo naujaisiais žaislais, o kartais, užbaigę prietaisus, nužvelgdavo juos su dvejone ir nukišdavo kur nors toliau nuo akių, kadangi kasdienybėje iš jų nebuvo matyti apčiuopiamos naudos. Bet kai kuriuos jie gabendavo prie Heiveno ribų, paprastai automobilių bagažinėse ar sunkvežimių kėbuluose po brezentu. Vienas iš tokių prietaisų buvo kokakolos automatas, nužudęs Džoną Leandrą; jį racionalizavo velionis Deivas Ratledžas, kuris kadais užsidirbdavo duonai aptarnaudamas tokius aparatus, vienas iš tokių buvo Bensono krūmų genėtuvas, kuris sukapojo į skutelius Lesterį Moraną. Buvo pagerintų televizorių, šaudančių ugnimi; buvo dūmų detektorių (Gardneris keletą, bet ne visus, matė savo pirmojo atsilankymo į stoginę metu), kurie skraidė po orą kaip bitutės, leisdami žudančias ultragarsines bangas; keliose vietose buvo įrengti jėgos barjerai. Beveik visus tuos dalykus buvo galima mintimis paleisti veikti, padedant paprastiems elektroniniams mechanizmams, atsainiai pavadintiems "Iššaukėjais", nelabai tesiskiriantiems nuo to, kuriuo pasinaudojo Frimenas Mosas, kai atplukdė į mišką drenažo mašineriją.

Niekas kiek daugiau nesusimąstė, kodėl šiuos prietaisus reikia išdėstyti apytikriu perimetru apie miestą, kaip nesusimąsto paukštis, kodėl

skrenda į pietus, arba vikšras - kodėl rezga sau kokoną. Bet, žinoma, toks laikas visados ateidavo - laikas, kai tekdavo užsandarinti ribas. Šįsyk jis atėjo anksti... Bet, regis, ne *pernelyg* anksti. Stoginės Žmonės taipogi pasiūlė, kad tam tikras skaičius tominokerių sugrįžtų į miestuką. Heizelė Makridi buvo paskirta vykti su jais - ji būsianti toliau pažengusių tominokerių atstovė. Visa, kas buvo numatyta ribų apsaugai, pakankamai gerai veiks ir be priežiūros, kol neišseks baterijos. Miestukyje buvo daugiau tam tikslui skirtų dalykėlių, kuriuos bus galima pasiųsti į mišką ir suformuoti apie laivą apsauginį tinklą, jeigu girtuoklis vis dėlto prasibrautų iki jo.

Ir buvo dar vienas labai svarbus prietaisas, kurį reikėjo tausoti tam atvejui, jeigu kas nors - apskritai bet kas - sugebėtų čia prasibrauti. Tas daiktas kėpso užpakaliniame Heizelės Makridi kieme, pridengtas penkiaviete palapine tarsi miniatiūrinis cirkas. Tai buvo saugos tinklas. Galėjo daryti daugelį tų dalykų kaip ir transformeris stoginėje, bet šis daiktas, kadaise buvęs krosnimi, dviem atžvilgiais iš esmės skyrėsi nuo stoginės transformerio. Cinkuoti aliuminio vamzdžiai, kurie kadaise vedė į ventiliatorius įvairiuose Makridžių namų kambariuose, dabar visi buvo nukreipti į dangų. Prie tosios Naujosios ir Patobulintosios krosnies buvo prijungti dvidešimt keturi sunkvežimio akumuliatoriai, stovintys ant dviejų fanerinių rampų ir apsaugoti nuo gamtos gaivalų vėlgi tuo sidabriniu tinklu, kuris klojo iš vidaus tranšėją su laivu. Įjungtas šis prietaisas gamindavo orą.

Tominokerių orą.

Paleidus šį atmosferos fabrikėlį, nebereikėjo būti vėjų ir orų malonėje - netgi uragano atveju oro keitiklis, kuris buvo supamas jėgos laukų priedangos, apsaugodavo daugumą jų, jeigu susitelkdavo miestukyje.

Pasiūlyta uždaryti ribas tada, kai Gardneris kišosi ausin vieną iš transformerio ausinių. Po penkių minučių Heizelė ir apie keturiasdešimt kitų atsiskyrė nuo minčių tinklo ir pasuko atgal į Heiveną - kai kurie į rotušę prižiūrėti ribų ir kitais įrengimais saugoti laivą; kai kurie - įsitikinti, kad atmosferos fabrikėlis saugus nelaimingo atsitikimo atveju... arba tuo atveju, jeigu išorinio pasaulio reakcija pasirodytų greitesnė, informuotesnė ir organizuotesnė nei jų tikėtasi. Visi tie dalykai buvo atsitikę anksčiau, kitais laikais, kituose pasauliuose, ir reikalai paprastai būdavo sutvarkomi patenkinamai... tačiau "tapsmas" *ne visados* baigdavosi laimingai.

Per dešimtį minučių tarp komandos uždaryti ribas ir Heizelės būrio išvykimo, apimtis ir pobūdis dangun kylančių dūmų žymiau nepakito. Vėjas pūtė ne per stipriausiai... bent kol kas. Tai gerai, nes išorinio pa-

saulio dėmesys lėčiau nukryps į juos. Blogai, nes Gardneris nebus taip greit atkirstas nuo laivo.

Vis dėlto Njutas /Dikas/Edlis/Kailas manė, kad Gardnerio dainelė jau beveik sudainuota. Likusius tominokerius jie laikė vietoje penkias minutes, laukdami pranešimo mintimis, kad prietaisai palei ribas atgyja ir rengiasi atlikti savo darbą.

Tai atskriejo kaip atbundantis ūžesys.

Njutas pažvelgė į Diką. Šis linktelėjo. Juodu išsijungė iš tinklo ir nukreipė savo dėmesį vėl į stoginę. Gardneris, kurio minčių kadais nepajėgė pagauti netgi Bobė, vis dar tebebuvo kietas riešutėlis. Bet jiems neturėtų būti jokio vargo skaityti iš transformerio: jo pastovūs, stiprūs energijos impulsai turėtų būti jiems taip lengvai "girdimi" kaip radijo dažnių trukdžiai televizoriuje ar radijo imtuve nuo elektrinio mikserio motorėlio.

Bet transformeris girdėjosi tiktai kaip šnaresys - ne daugiau kaip girdi kriauklėje tyliai ošiant vandenyną.

Išsigandęs Njutas vėl pažvelgė į Diką.

dieve jis pasitraukė sukruštas šunsnukis

Dikas nusišypsojo. Jis netikėjo, kad Gardneris, kuris vis dar vos tepajėgė skaityti ar siųsti mintis, būtų galėjęs taip greitai pasiekti savo tikslą... jeigu jam išvis buvo įmanoma jį pasiekti. Tasai žmogus čia ir Bobės iškrypėliškas jausmas jam - įkyrus kliuvinys... kuris, kaip dabar tikėjosi Dikas, artėjo prie pabaigos.

Jis pamerkė viena iš savo keistųjų akių Njutui. Tasai savotiškas žmogiškojo ir nežemiškojo derinys buvo podraug šlykštus ir juokingas.

Ne pasitraukė Njutai. Šiknius NEGYVAS.

Njutas minutėlę susimąstęs žvelgė į Diką, paskiau ėmė šypsotis.

Jie pajudėjo visi kartu Bobės namų link tartum užsiveržianti kilpa.

21

Turiu apsunkusią galvą.

Ši frazė nuolat skambėjo kažkur Gardo smegenų gilumoje, kai jis pasigręžė į monitoriaus ekraną - atrodo, jau labai ilgai. Kadais, ir Džimui Gardneriui tai nebeegzistavo, apie tokias eilutes susiformuodavo jo eilės - nelyginant perliukai apie smėlio grūdelius.

Turiu apsunkusią galvą, šit, bose.

Ar tai kartais ne iš kokio gangsteriško filmo, kaip "Lukas - Šaltoji Ranka"? Iš dainos? Aha. Iš kažkokios dainos. Kažkas, kas atrodė keistai sumišę jo sąmonėje, kažkas iš septintojo dešimtmečio vakarų pak-

rantės, benamio veido psichodeliškas gėlių vaikas su "Pragaro Angelų" striuke ir dviračio grandine, apvyniota apie liesą, baltą smuikininko ranką...

Tavo protas, Gardai, kažkas darosi tavo protui...

Aha, esi sukruštas narkomanas, didysis tėtuši; aš turiu apsunkusią galvą, štai kas, juk gimiau būti laukinis, įstrigau miesto transporte, ir jeigu jie sako, kad aš niekad tavęs nemylėjau, žinok, jie meluoja. Turiu apsunkusią galvą. Juntu joje brinkstant kiekvieną veną, arteriją ir kapiliarą - išsipučiant, išpampstant kaip venos išpampdavo ant mūsų rankų, kai buvome vaikai ir apvyniodavome apie savo riešus tuziną guminių juostų ir palikdavome jas ten, norėdami pažiūrėti, kas atsitiks. Turiu apsunkusią galvą. Jeigu dabar pat pasižiūrėčiau į veidrodį, žinau, ką aš pamatyčiau - žalią šviesą, besiliejančią iš mano vyzdžių tartum siaurą spindulių pluoštą iš žiebtuvėlių. Sunki galva - ir jeigu tu ja žongliruosi, ji pliš. Taip. Tad būk atsargus, Gardai. Būk

atsargus, sūneli

Aha senuk aha.

Deividas

Aha

Tasai pojūtis, lyg linkčiotum ir svyruotum į šonus prieš nukrisdamas. Jis prisiminė siužetą televizijos naujienose apie Karlą Valendą: tą didįjį oro akrobatą, nukritusį nuo lyno Puerto Rike - griebiantį už lyno, įsitveriantį jį, minutėlę kabantį - ir paskiau nutrūkstantį.

Gardneris nuvijo tą mintį. Bandė viską išvyti iš galvos ir rengėsi tapti didvyriu. Ar numirti bandant juo tapti.

22

PROGRAMA?

Gardas įsikišo giliai į ausį ausinės kaištuką ir raukdamasis įbedė akis į ekraną. Nukreipė į jį sunkų savo minčių taraną. Pajuto plykstelint skausmą; pajuto savo išsipūtusias smegenis dar labiau išbrinkstant. Skausmas išblėso; išbrinkimo pjūtis pasiliko. Jisai stebeilijo į ekraną.

ALTAYRAS-4

Gerai... kas toliau? Klausėsi, kad seniokas jam pasakytų, bet nieko nesigirdėjo. Gal jo protinis ryšys su transformeriu atskyrė senioką arba tasai nežinojo.

Jis pažvelgė į ekraną.

IŠBRAUKT FAILĄ SU...

Ekranas staiga užsipildė devynetais, nuo viršaus iki apačios ir nuo krašto iki krašto. Gardneris susikrimtęs žvelgė į skaičius galvodamas: *O, Dievuliau šventas, aš sugadinau jį!*

Devynetai išnyko. Mirksnį vaiduokliškai

O DIEVULIAU ŠVENTAS AŠ SUGADINAU JĮ

sušvito ekrane. Paskiau pasirodė:

IŠBRAUKT FAILĄ PARENGTA

Jam kiek atlėgo. Mašina veikia. Bet jo smegenys buvo ištemptos iki maksimumo, ir jis tą žinojo. Jeigu ši mašina, maitinama senioko ir to, kas dar likę iš Piterio, sugrąžintų berniuką, jam iš tiesų galima ramiai nueiti... arba nušokčioti, atsižvelgiant į kulkšnį. Bet jeigu ji ketina pabandyti siurbti ir jį, jo smegenys susprogs it pliaukštė per vakarėlį.

Tačiau dabar iš tikrųjų ne laikas apie tai galvoti, juk taip?

Nutirpusiu liežuviu apsilaižęs lūpas, jis pažvelgė į ekraną

IŠBRAUKT FAILĄ SU DEIVIDU BRAUNU

Per visą ekraną devynetai.

Devynetai amžinybę.

FAILAS IŠBRAUKTAS SĖKMINGAI

Tvarka. Gerai. Kas toliau? Gardneris truktelėjo pečiais.

Žinojo, ką jis mėgina padaryti; tad ko delsti?

SUGRĄŽINTI DEIVIDĄ BRAUNĄ IŠ ALTAYRO-4

Devynetai visame ekrane. Šįsyk *dvi* amžinybes. Paskiau pasirodė žodžiai, tokie paprasti, tokie logiški ir tokie beprotiški, jog Gardneris būtų nusikvatojęs, jeigu nebūtų žinojęs, kad tuo sutraukytų visas dar veikiančias srovės grandines.

KUR NORI JĮ PATALPINTI?

Noras juoktis praėjo. Į klausimą reikia atsakyti. Iš tiesų, kur? Į "Jankių stadiono" beisbolo aikštę? Į Pikadilio cirką? Ant molo, išsišovusio vandenynan priešais "Alhambros" viešbutį? Nė į vieną iš tų vietų; žinoma, ne - bet tik ne čia, į Heiveną. Dievuliau, ne. Netgi jeigu oras jo nenužudytų, o tatai tikriausiai įvyktų, jo tėvai pamažu virsta pabaisomis.

Tad kur?

Jis pažvelgė į senioką, o šis įbedė į jį mygiantį žvilgsnį, ir staiga jam atėjo į galvą - iš tiesų tėra viena vieta, kur jį patalpinti, ar ne?

Jis pasakė mašinai.

Laukė, kad ši paprašys toliau paaiškinti, arba kad pasakys, jog to negalima padaryti, ar kad pasiūlys sistemą komandų, kurių jis nesugebės įvykdyti. Tačiau to neatsitiko, tik vėl pasirodė devynetai. Šįsyk jie pastoviai liko ekrane. Žalia pulsacija iš transformerio pasidarė tokia šviesi, jog beveik į ją buvo neįmanoma žiūrėti.

Gardas užsimerkė ir žalsvoje jūros gelmės tamsoje už savo vokų jam pasirodė, lyg girdi silpną senioko šauksmą.

Ir paskiau jėga, užpildžiusi jo smegenis, išnyko. Taigi! Išnyko. Gardneris susverdėjo atgalios, ausinė iššoko iš ausies ir nukrito ant grindų. Nosis jam vis dar kraujavo, ir jis išsitepė naujus marškinius. Kiek litrų kraujo yra žmogaus kūne? Ir kas atsitiko? Nepasirodė nei

PERKELTA SĖKMINGAI

nei

PERKELTI NEPAVYKO

nei netgi

AUKŠTAS TAMSUS TOMINOKERIS ĮŽENGS Į JŪSŲ GYVENIMĄ

Dėl ko visa tai buvo? Su skaudama širdimi jisai suprato, kad niekad to nesužinos. Jam atėjo į galvą dvi Edvino Arlingtono Robinsono* eilutės: Tad šitaip mes dirbom ir laukėm šviesos/ Ėjom be maisto ir duoną vis keikėm...

Nėra šviesos, bose; nėra šviesos. Jeigu lauksi jos, jie sudegins tave vietoje, o tvora dar nė perpus neišbaltinta.

Nėra šviesos, tik neryškus tuščias ekranas. Jis pažvelgė į senioką - tas nulinkusia galva, išsekintas, buvo nusviręs į priekį.

---

* Edwin Arlington Robinson (1869-1935) - žymus amerikiečių poetas.

Gardneris mažumėlę verkė. Jo ašaros buvo sumišusios su krauju. Bukas skausmas plito nuo plokštelės jo galvoje, tačiau tasai pilnumo, artimo sprogimui, pojūtis buvo praėjęs. Taip pat ir galios suvokimas. Pastarojo jam stigo, staiga suprato jis. Dalis jo geidė, kad tatai sugrįžtų, kad ir kokios būtų pasekmės.

Judinkis, Gardai.

Taip, gerai. Padarė, ką galėjo, dėl Deivido Brauno. Galbūt kas nors atsitiko, galbūt - nieko. Galbūt jis nužudė vaikutį; galbūt Deividas Braunas, kuris veikiausiai žaidė su "Žvaigždžių karų" personažais ir norėjo, kad galėtų susipažinti su E. T. kaip Eliotas tame filme, dabar buvo tik išsibarstančių atomų debesėlis kur nors toli kosmose tarp Altayro-4 ir čionais. Jam nelemta sužinoti. Bet jis pasiekė šį įrenginį ir laikė savo rankose ganėtinai ilgai - galbūt netgi per ilgai. Žinojo, kad laikas judintis.

Seniokas pakėlė galvą.

Senuk, ar tu žinai?

Ar jis saugus? Ne. Bet, sūneli, padarei, ką galėjai. Dėkoju tau. Dabar prašau prašau, sūneli, prašau

Nyko... senioko minčių balsas nyko

prašau išleisk mane iš čia

ilgu koridoriumi ir

pasižiūrėk ant vienos iš lentynų tenai

Dabar Gardneris turėjo įtempti klausą, kad girdėtų

praš o PRA

Silpnas šnabždesys; senioko galva nusvirus į priekį, retų žilų plaukų likučiai plūduriuoja žaliame virale.

Piterio kojos mieguistai sujudėjo tartum per savo blankų sapną jis vaikytųsi triušius... ar ieškotų savo mylimos Bobės.

Gardas nušokčiojo prie vienos iš lentynų stoginės gale. Jos buvo tamsios, dulkinos, tepaluotos. Čia buvo seniai nenaudojami Baso detonatoriai ir "Maxwell House" skardinė, pilna varžtų, poveržlių, vyrių ir raktų su spynomis, kurių vieta ir paskirtis buvo seniai pamiršti.

Ant vienos iš tų lentynų gulėjo "Transco" Kosmoso Garsinis Blasteris. Dar vienas vaikiškas žaislas. Jo šone buvo mygtukas. Jisai spėjo, kad gimtadienio proga gavęs tą daikčiuką vaikas mygtuku įjungdavo ginklą užkaukti įvairiais garso dažniais.

Įdomu, ką dabar tas daiktas daro?

"Kam tai nors kiek svarbu? - alsiai pagalvojo Gardneris. - Visa šita mėšliava tapo didžiai, kvailai įkyri".

Tačiau nors ir įkyri, jis vis dėlto įsikišo ginklą už diržo ir nušokčiojo per palėpę atgal. Nuo durų atsigręžė į senioką.

Dėkui, vyruti.

Silpnas, silpnesnis, silpniausias - sausų lapų šnaresys:

iš čia sūneli

Taip. Tave ir Piterį, abu. Tikrai

Jis iššokčiojo laukan ir apsidairė aplinkui. Kol kas niekas daugiau neatkako. Tai gerai - bet jo sėkmė negali ilgai tęstis. Jie buvo tenai; jo mintys lytėjosi su jų mintimis - kaip šokanti valsą porelė stebint pašaliečiams. Jis jautė juos susijungusius į

(tinklą)

vieningą sąmonę. Jie jo negirdėjo... nejautė jo... ar dar *kaip kitaip* jie darytų. Ar naudodamasis transformeriu, ar vien tik būdamas stoginėje, bet jis atkirto savo mintis nuo jų. Tačiau netrukus jie sužinos, kad kaip Elvis, nutukęs, svirduliuojantis, bet vis tiek narsiai plyšaujantis, jisai sugrįžo.

Akinančiai tvieskė saulė. Oras tvyrojo karštas, pritvinkęs degėsių kvapo. Bobės namas liepsnojo it krūva sausų skiedrų židinyje. Jam bestebint, įgriuvo pusė stogo. Žiežirbos, bemaž bespalvės skaisčiai dienai baigiantis, ištryško dangun. Dikas, Njutas ir kiti nepastebėjo daug dūmų todėl, kad ugnis buvo karšta ir bespalvė. Dūmai, kuriuos jie matė, labiausiai kilo iš degančių kieme mašinų.

Gardas kiek pastovėjo ant sveikos kojos stoginės tarpduryje ir paskiau nušokčiojo prie kabyklės. Įveikęs pusę kelio, parpuolė visu ilgiu išsitiesdamas ant žemės. Krisdamas pagalvojo apie Kosmoso Garsinį Blasterį už savo diržo. Vaikiškas žaislas. Negali pasikliauti vaikišku žaislu. Nuspaudęs mygtuką, Gardneris toksai, koks buvo, galėtų staiga ir labai ryškiai sumažėti. Tominokerių Svorio Netekties Planas. Jis išsitraukė iš už diržo žaislinį ginklą, elgdamasis su juo kaip su užtaisyta mina. Likusį kelią iki kabyklės nuropojo ant rankų ir kelių, paskiau vargais negalais atsistojo.

Už keturiasdešimties pėdų antroji Bobės namų stogo dalis susmego. Karštos žiežirbos nusūkuriavo daržo ir už jo - miško linkui. Gardas pasigręžė į stoginę ir vėl pagalvojo kaip įmanydamas stipriau: *Dėkui tau, drauguži.*

Jam lyg pasigirdo, kad atskriejo atsakymas - kažkoks nuvargęs, silpnas, bet atsakymas.

Gardneris nukreipė žaislą į stoginę ir nuspaudė gaiduką. Iš vamzdžio plykstelėjo žalias spindulys, ne storesnis nei pieštuko šerdelė. Pasigirdo garsas, lyg čirškėtų keptuvėje kumpis. Mirksnį nuo stoginės sienos

nelyginant vanduo iš žarnos, atsimušė žalios šviesos pluoštas, ir tuoj pat lentas apėmė liepsna. "Dar vienas karštas darbelis", - pagalvojo Gardneris. Meškinui kopui tai anaiptol nepatiktų.

Jis leidosi šokčioti namo linkui su Kosmoso Garsiniu Blasteriu. Prakaitas ir kruvinos ašaros sruvo jo veidu. "Patikčiau Vinstonui Čerčiliui", - pagalvojo jis ir susijuokė. Pastebėjo "Tomketą"... Ir vėl jo žandikaulius praskyrė dar vienas platus žiovulys. Jam toptelėjo, kad Bobė, pati to nenutuokdama, ko gero, išgelbėjo jam gyvybę. Iš tiesų tai labiau nei tikėtina - tai panašu. Valiumas veikiausiai apsaugojo jį nuo viso neįsivaizduojamos galios krūvio, kurį turėjo savyje transformeris. Tikrai, tai galėjo būti valiumas, kuris...

Kažkas degančio namo viduje - kuris nors iš Bobės daikčiukų - susprogo su artilerijos sviedinio trenksmu. Gardas instinktyviai palenkė galvą. Pusė namo staiga tartum pakilo į orą. Gardnerio laimei, atokesnioji jo dalis. Jis pažvelgė į dangų, ir antrasis žiovulys virto kvaila vėpsone.

Žiū, šit skrenda Bobės "Underwood'as"

Rašomoji mašinėlė skriejo vis aukštyn ir aukštyn, sukiodamasi ir vartaliodamasi.

Gardas nušokčiojo toliau. Pasiekė "Tomketą". Rakčiukas buvo degimo spynelėje. Puiku. Jau turėjo dėl raktų pakankamai rūpesčių, kurių jam pakaks visam gyvenimui - kad ir kiek jo galėtų būti likę.

Prisitraukė ant sėdynės. Už jo jau artinosi mašinos ir suko kieman. Neatsigręžė pažiūrėti. "Tomketas" stovėjo pernelyg arti namo. Jeigu tuoj pat nepajudėsi iš vietos, žmogau, iškepsi kaip obuolys.

Pasuko rakčiuką. "Tomketo" variklis neišdavė garso, tačiau tai jam nekėlė rūpesčio. Prasidėjo silpna vibracija. Dar kažkas namo viduje susprogo. Žiežirbos nupleveno žemyn ir nudegino jam odą. Vis daugiau mašinų suko kieman. Atvykstančių tominokerių mintys buvo nukreiptos į stoginę, ir jie galvojo

iš jo keptas obuolys

iškepė stoginėje

negyvas stoginėje tikrai taip

Gerai. Tegul jie sau taip mano. Naujasis ir Patobulintasis neduos jiems susivokti. Yra ne garsesnis už nindžą. Ir jam reikia važiuoti; visas daržas jau liepsnose, milžiniškos saulėgrąžos ir didžiuliai kukurūzų stiebai su savo nevalgomomis burbuolėmis apimti ugnies. Bet takutis viduriu daržo dar pravažiuojamas.

Ei! Ei! EI, JIS UŽ NAMO! JIS GYVAS! JIS VIS DAR...

Gardneris išsigandęs pažvelgė dešinėn ir išvydo Nensę Vos, burzgiančią per akmenuotą lauką tarp Bobės sodybos ir akmeninės sienos Herdo nuosavybės pakraštyje. Toji Vos lėkė turistiniu motociklu "Jamaha". Jos plaukai buvo supinti kasytėmis, kurios plaikstėsi jai iš paskos. Jos veide žėrėjo raganos žvilgsnis... nors ji vis dar tebeatrodė kaip Rebeka iš "Sanibruko fermos" - dar viena Sesytė, pagalvojo Gardas.

EI! ČIONAIS! ČIONAIS!

o, tu, kale, pagalvojo Gardneris ir pakėlė Kosmoso Garsinį Blasterį.

23

Dvidešimt ar trisdešimt jų įvažiavo į kiemą. Čia buvo Edlis ir Kailas, taip pat Frenkas Spriusas, Goldenai, Rozalija Skehan ir tėtušis Kuderis. Njutas ir Dikas atsiliko kelyje prižiūrėti tvarką.

Visi jie pasisuko

ČIONAI! ČIONAI! GYVAS! KALĖS VAIKAS VIS DAR

Nensės Vos šauksmų pusėn.

Visi jie matė ją skriejančią motociklu per lauką, panašią į žokėjų, jojantį ant kietai šuoliuojančio žirgo - mat tvirta "Jamahos" pakabos sistema šokdino ją aukštyn ir žemyn. Visi jie matė, kaip žalias plonas it pieštukas šviesos spindulys šovė iš už degančio namo ir apgaubė ją.

Nė vienas iš jų nematė, kaip vėl pradėjo suktis kabyklė.

24

Viena stoginės siena visa buvo apimta ugnies. Dalis stogo įkrito vidun. Žiežirbos plykstelėjo aukštyn stora spirale. Viena nusileido ant tepaluotų skudurų krūvos, ir ta pražydo ugnies rožėmis.

Išlaisvinimas, pagalvojo Ivas Hilmanas. *Pagaliau atėjo. Pagaliau...*

Transformeris paskutinįsyk supulsavo skaisčiai žaliai, minutėlę ar dvi varžydamasis su ugnimi.

25

Dikas Elisonas išgirdo sugirgždant sukamąją kabyklę. Jo mintis užpildė pašėlę, laukiniai įsiūčio šauksmai, kai suprato, kad Gardneris tebegyvas. Visa tai nutiko greitai, labai greitai. Nensė Vos tapo liepsnojančia skudurine lėle lauke dešinėje nuo Bobės namų. Jos "Jamaha" pavažiavo dar dvidešimt jardų, atsitrenkė į akmenį ir persivertė kūlvirsčiais.

Dikas pamatė sudegusius Bobės pikapo, Moso sunkvežimio, Bouzmenų "Oldsmobilio" karkasus - ir paskiau išvydo kabyklę.

PASITRAUKIT NUO TO DAIKTO! PASITRAUKIT! PA

Bet nebuvo jokių šansų. Dikas iškrito iš tinklo ir negalėjo prasiveržti pro dvi mintis, vis besitrankančias galvoje primityviu rokenrolo ritmu: *Tebegyvas. Už namo. Tebegyvas. Už namo.*

Važiavo vis daugiau žmonių. Slinko per kiemą nelyginant potvynis, nekreipdami dėmesio į liepsnojantį namą, į liepsnojančią stoginę, į suplėšytas, pajuodavusias mašinas.

NE! SUKRUŠTI KVAILIAI! NE! GULKITĖS! ATGAL!!

Lyg užhipnotizuotas Njutas stebeilijo tapusį iš namo pragarą, nematydamas kabyklės, kuri sukosi vis greičiau ir greičiau, ir šią akimirką Dikas su džiaugsmu būtų galėjęs jį užmušti. Bet vis dar buvo jam reikalingas, tad tik pasitenkino tuo, kad šiurkščiai parvertė Njutą ant žemės ir pats užkrito ant jo.

Po mirksnio žaliasis skėtis paskleidė per kiemą savo gležną tinklelį.

26

Gardas išgirdo klyksmus - šįsyk daugybę jų - ir kaip įmanydamas sandariau atsitvėrė nuo tų garsų. Jie neturėjo reikšmės. Niekas neturėjo reikšmės, išskyrus paskutinę maršruto stotelę, kurią reikėjo pasiekti.

Nėra prasmės skraidinti "Tomketo". Įjungė pirmąją pavarą ir įvairavo į Bobės pabaisišką benaudį degantį daržą.

Buvo akimirka, kai jis pradėjo manyti, kad jam nepasiseks; ugnis apėmė piktžoles ir pernokusius javus greičiau, nei jis tikėjosi. Karštis buvo spirginantis, baisus. Greit jo plaučiai užvirs.

Išgirdo duslius trinksnius, lyg sproginėtų židinyje stori pušų gumbai, apsidairė ir pamatė, kad moliūgai ir aguročiai pokši kaip tie gumbai židinyje. "Tomketo" vairas svilino jam delnus.

Galvą nutvilkė karštis. Gardneris siekė ranka - jo plaukai svilo.

27

Visas stoginės vidus dabar skendėjo liepsnose. Jos viduryje transformeris užsižiebdavo ir užgesdavo, užsižiebdavo ir užgesdavo - žybsinti katės akis pragare.

Piteris gulėjo ant šono, pagaliau nurimusiomis kojomis. Ivas Hilmanas žvelgė į transformerį su senkančiu dėmesiu. Jį supantis skystis darėsi labai labai karštas. Tai niekis; skausmo nebuvo - bent fizine prasme. Pagrindinio kabelio, jungiančio jį su transformeriu, izoliacija ėmė

tirpti ir lydytis. Bet ryšys tebesilaikė. Mirksnį liepsnojančioje stoginėje jis vis dar tebesilaikė, ir Ivas Hilmanas pagalvojo:

Paskutinis dalykas. Suteik jam šansą išsigelbėti. Paskutinis dalykas...

PASKUTINIS DALYKAS

sušvito kompiuterio ekranas.

PASKUTINIS DALYKAS. PASKUTINIS DALYKAS

ir užsipildė devynetais.

28

Bobės Anderson kiemas buvo neapsakomai nuniokotas.

Dikas ir Njutas žvelgė į tai pakerėti, bemaž negalėdami patikėti. Kaip ir aną dieną miške su senioku ir kopu Dikas susizgribo bemąstąs, kaipgi dalykai *apskritai* galėjo pakrypti taip blogai. Abu jie - jie ir visi kiti, kurie dar neatvažiavo - buvo gerokai už mirtino skėčio perimetro, bet vis tiek Dikas nesikėlė. Nebuvo tikras, ar *pajėgs* atsikelti.

Žmonės degė kieme kaip sausos kaliausės. Kai kurie bėgo, daužydami save rankomis, karkdami ir klykdami savo balsais ir mintimis. Keletui - keletui laimingųjų - pavyko laiku pasitraukti. Pro ten, kur gulėjo Dikas ir Njutas, pamažu praslinko Frenkas Spriusas - pusė jo veido buvo nudegus ir jo žandikaulis bolavo tartum būtų pusiau šypsojęs. Girdėjosi sproginėjimai - ginklai, kuriuos kai kurie jų nešėsi, užsidegė ir susinaikino savaime.

Diko akys susitiko su Njuto žvilgsniu.

Pasiųsk juos aplinkui! Tegul apeina jį iš šono! Reikia

Taip aš suprantu bet o Dieve ten kokie dešimt ar dvidešimt mūsiškių dega

LIAUKIS KAD TAVE KUR GALAS INKŠTĘS!

Njutas atšlijo, prašiepęs lūpas bedančiu urzgesiu. Dikas nekreipė į jį dėmesio. Minčių tinklas sutrūkinėjo. Dabar buvo įmanoma išgirsti ir jį

Aplinkui! Aplinkui! Sučiupkit jį! Sučiupkite tą girtuoklį! Aplinkui!

Jie pajudėjo, iš pradžių lėtai, apdujusiais veidais, o paskiau vis greičiau, supratę tikslą.

29

Kompiuterio ekraną suplėšė iš vidaus. Nugriaudėjo kosulingas sprogimas - lyg milžinas atsikrenkštų priskretusia skreplių gerkle, ir tirštas

žalias skystis išsiliejo iš dušo kabinos, kurioje buvo įkalintas Ivas Hilmanas. Jisai susidūrė su ugnimi ir pasikėlė mirtini žali garai. Ivą, ačiū Dievui, pagaliau nebegyvą, išplovė kaip žuvį iš suskilusio akvariumo. Po mirksnio juo pasekė Piteris. Galiausiai išplaukė Ana Anderson, negyvos jos rankos vis dar buvo suriestos it vanago nagai.

30

Ugninis skėtis užgeso. Dabar, be mirštančiųjų riksmų ir primygtinio balso, nebuvo girdėti jokio garso. Vasaros diena virto pragaru. Bobės kiemas tapo panašus į purvo tvenkinį su ugnies salelėmis. Tačiau tominokeriai visados galiausiai atnešdavo ugnį, ir jie greitai prie jos priprasdavo.

Njutas prisijungė savo balsu prie Diko. Kailas buvo negyvas, Edlis - sunkiai apdegęs. Vis dėlto Edas prijungė savo mirtinai sužeistą balsą prie jų:

Sučiupkit jį, kol nepasiekė laivo! Jis tebegyvas! Sučiupkit jį, kol nepasiekė laivo! Kol nepasiekė laivo!

Tominokeriams buvo aplamdyti šonai. Kad penkiolika jų iškepė padegti Bobės kieme, ne taip jau svarbu. Bet numirė Bobė; numirė Kailas; netrukus numirs Edlis; transformeris buvo sunaikintas kaip tik tuo kritiniu momentu, kai jiems labiausiai jo reikėjo uždarant ribas. Ir Gardneris vis tebegyvas. Neįtikėtina, bet vis tebegyvas.

O galbūt visų blogiausia, kad stiprėjo vėjas.

31

Sučiupkit jį, sučiupkit greičiau.

Minčių tinklas; tominokeriai įsijungė į jį.

Jie skubėjo per laukus; skubėjo plintančios ugnies link.

GREIČIAU!

Dikas Elisonas pasisuko miesto pusėn ir tinklas pasisuko kartu su juo nelyginant radaro lėkštė. Jis pagavo apkvaitusią Heizelės nuostabą dėl to, kaip pakrypo įvykiai.

Jis

(tinklas)

Nustūmė tai į šalį.

Ką tik turi šioje pusėje, Heizele, pasiųsk jam pavymui.

Dikas pasigręžė į Njutą.

Neturėjai taip stipriai mane pastumti, niūriai suurzgė Njutas ir nusišluostė smakru varvantį kraują.

- Užsikrušk, - sultingai iškošė Dikas. - Turime sučiupti tą kekšės vaiką.

32

Sukamoji kabyklė, jau nurimusi, pradėjo gaisrą, kuris plito iš Bobės namo moteriškos vėduoklės - ugninės vėduoklės - pavidalu. Bobės namas, dabar tik juodi, mirguliuojantys pro raudoną liepsnų stulpą griaučiai, sugrįžo prie savo pradžios taško. Ugnies liežuviai plito per nepadoriai sužėlusį daržą, ir kai užsidegdavo mutavusieji augalai, liepsna sužioruodavo žaliai.

Su degančių plaukų karūna pro liepsnas skynėsi kelią Džimas Gardneris. Jo marškiniai ruseno, nuo vienos rankovės nuvinguriavo dūmelis, ir paskiau ji užsidegė. Kita ranka jis užplakė ugnį. Norėjo sušukti, tačiau jautėsi toksai pavargęs, toksai apdujęs.

“Mane gerokai aplamdė, - pagalvojo Gardneris, - ir čia nieks nekaltas, tik aš pats”.

Jis pasiekė tolimąjį daržo pakraštį. “Tomketas” susvyravo ir nukrypuliavo nedideliu šlaitu žemyn, įnėrė miškan. Žemi, skurdūs krūmai abipus keliuko liepsnojo, ir pažeme ugnies dryžai jau plito į Didžiojo Indėno mišką. Gardui mažai jie rūpėjo. Pojūtis, kad jisai spirga mikrobangėje krosnelėje, nyko. Vėl pliaukštelėjo sau per galvą. Plaukai bjauriai dvokė - kaip nuo vaiko kepamo maisto.

“Tomketui” beįnyrant į mišką, žalia ugnis sušnypštė jam virš peties. Gardas truktelėjo kairėn ir pasilenkė. Atsigręžęs išvydo Henką Baką su savuoju Mirtinu Ginklu. Henkas važiavo į fermą motociklu, nusivertė nuo jo tame pačiame lauke, kur žuvo Nensė Vos, pašoko ir leidosi bėgti.

Gardneris atsisuko, ištiesė dešiniąją ranką su Kosmoso Garsiniu Blasteriu ir prilaikė jos riešą kairiąja. Nuspaudė gaiduką. Dryktelėjo spindulys, ir veikiau padedamas laimės nei šaudymo įgūdžių Gardas pataikė Henkui aukštai į kairiąją krūtinės pusę. Pasklido čirškinamo kumpio kvapas. Žalia mirtis pliūptelėjo Henkui į veidą, ir jis parkrito.

Gardneris vėl pasisuko į priekį ir išvydo, kad “Tomketas” ramiu penkių mylių per valandą greičiu juda į didžiulę degančią eglę. Abiem nupūsliavusiomis rankomis pasuko vairą, vos vos išvengdamas susidūrimo kaktomušom su medžiu. Viena iš plačių “Tomketo” padangų užkliudė jo kamieną, ir mirksnį Gardneris pasijuto skiriąs į šalį liepsnojančias, kvapnias eglės šakas kaip žmogus, skiriantis sau kelią pro degančias užuolaidas. Traktoriukas bauginančiai pakrypo, susvyravo... Pas-

kiau vėl dunktelėjo ant žemės. Gardneris nustūmė droselio svirtelę iki galo ir laikė ją užgulęs, kol "Tomketas" ropštėsi keliuku - gilyn į mišką.

33

Jie rinkosi. Tominokeriai rinkosi. Rinkosi palei platėjančius ugninės vėduoklės sparnus, ir Diką Elisoną pagavo savotiškas depresiškas įtūžis, nes jiems nepasiseks jo sugauti, Gardneris galėjo pasinaudoti keliuku, ir tai buvo visas skirtumas. Tris minutes vėliau - galbūt netgi vieną - ir Gardneris iš tikrųjų būtų iškepęs. Ketvertas tominokerių (tarp jų - misis Eilina Krenšou ir garbusis Gurindžeris) pabandė pasekti juo šiuo keliu ir gyvi sudegė. Du iš milžiniškų liepsnojančių kukurūzų stiebų užkrito ant Krenšou žmonos, kuri suriko ir išleido iš rankų smėlio bagio vairą. Tasai iškart nevaldomas įvažiavo į liepsnojančio daržo gelmes. Jo padangos susprogo it bombos. Po kelių sekundžių ugnis užtvėrė visą keliuką.

Diko neviltis siekė giliau kaulų smegenų. "Tapsmas" būdavo ir anksčiau sutrukdomas ir nuslopinamas, - ne dažnai, bet *pasitaikydavo*, - tačiau tatai įvykdavo kaip kokio natūralaus įsiterpimo pasekmė... kaip visa karta moskitų lervų, bręstančių ramiame, stovinčiame prūde, gali būti užmušta trenkus vasaros audros žaibui. Bet čia buvo ne audra, ne natūralus vyksmas; čia buvo *vienas žmogus,* žmogus, į kurį jie visi žvelgė su tam tikra atsargia panieka kaip į kvailą šunį, galintį įkąsti; čia buvo *vienas žmogus,* kuris didžiumą laiko su Bobe praleido girtame stupore, *vienas žmogus*, kuris kažkokiu būdu apgavo Bobę, nužudė ją ir nesutiko numirti, kad ir kažin ką jie darė.

Mūsų nesustabdys *vienas žmogus,* siusdamas pagalvojo Dikas. NESUSTABDYS! Bet juk buvo koks nors įmanomas būdas užbėgti tam už akių! Gaisro frontas plėtėsi pernelyg sparčiai, kad jie suskubtų jį sučiupti. Gardneriui pasisekė prašauti alėjos viduriu tarp ugnių, tačiau tik jam vienam. Henkas Bakas pabandė... bet kažkaip tasai sukruštas kekšės vaikas sugebėjo negyvai pašauti Henką!

Dikas buvo ištiktas įsiūčio priepuolio (Njutas tai jautė ir laikėsi atokiau - Dikas buvo dvidešimčia svarų sunkesnis ir dešimčia metų jaunesnis), bet pačiame centre slypėjo baimė - nelyginant šalta apkartusios grietinėlės krekena vidury užnuodyto šokolado.

Kažkada Bobė pasakė Gardneriui, kad tominokeriai - dideli dangaus keliauninkai. Tai buvo tiesa. Bet niekados, niekur jie nebuvo sutikę nieko panašaus į šį *vieną žmogų,* kuris vis laikėsi, netgi su savo sutrupinta

kulkšnimi, netekęs daug kraujo ir išgėręs vaisto, turėjusio jį pargriauti be sąmonės jau prieš penkiolika minučių, nepaisant, kad daug jo išvėmė.

Neįmanoma - tačiau tai dėjosi.

Kažkokiu būdu ugnis, kuri turėjo sukliudyti Gardneriui pasiekti laivą, tapo jo skydu.

Dabar liko tik automatizuoti monitoriai - jų prietaisai.

- Jie jį pasieks, - pagalvojo Dikas. Jis ir Njutas stovėjo ant kauburėlio namo dešinėje it du generolai, stebėdami, kaip žmonės srūva į mišką... bet darė šitai dviem siutinančiai įžambiais kampais. Diko delnai tai atsigniauždavo, tai vėl susigniauždavo, tai atsigniauždavo, tai vėl susigniauždavo. Žalias kraujas pulsavo jo kakle. - Jie jį pasieks, sustabdys, jis nenusigaus į laivą, ne, *ne*.

Njutas Berindžeris išmintingai tylėjo.

34

Dūmų detektorius, pats labai panašus į skraidančiąją lėkštę, apačioje padrikai pulsuojančia raudona sensoriaus šviesele, tyliai sklendė mišku. Heizelė Makridi pati kontroliavo šį mažylį. Pagavusi Diko Elisono pykčio, nevilties ir baimės bangą, nusprendė pati pasirūpinti Gardneriu - savaime suprantama, distancinio valdymo pagalba. Iš pradžių paskyrė Poliną Gaudž, kuria labiausia pasitikėjo, užsiimti vienu kitu dalyku, ir tada Heizelė nulipo žemyn į savo kontorą, uždarė duris ir užsirakino.

Iš savo dokumentų spintelės apatinio stalčiaus iškėlė portatyvinį stereoradijo imtuvą, kiek mažesnį nei velionio Henko Bako atsikratomasis aparatas. Pastatė jį ant rašomojo stalo, įjungė, išėmė iš čia stovinčios atmintinių dėželės ausinę ir įsistatė jos kištuką sau į ausį.

Dabar ji sėdėjo užsimerkusi, bet galėjo matyti medžius, skriejančius pro šalį abipus dūmų detektoriaus, kai tasai zvimbė apie šešias pėdas viršum žemės. Gardneriui teks prisiminti epizodą iš filmo "Džedžio sugrįžimas", kur geri vaikinai vejasi blogus vaikinus per, sakytum, nesibaigiantį mišką, svaiginančiu greičiu lėkdami tuo, kas atrodė panašu į oro motociklus.

Tačiau Heizelė metaforoms neturėjo laiko - nei kada nors turės, jeigu tik jie iš to išsikapanos; tominokeriai nelabai buvo linkę į metaforas.

Dalis jos - dūmų detektoriaus dalis kiborgo jungiančiosios grandies, kurią ji sudarė mašininiame gale, - norėjo atlikti savo pirminę funkciją ir zvimbti, nes miškas buvo pilnas dūmų. Tai panašu į pojūtį, kurį patiri, kai suima čiaudulys - jo nesustabdysi kaip ir liūties.

Dūmų detektorius lengvai pakrypdavo tai vienon, tai kiton pusėn, nardė tarp medžių, peršokdavo per kauburėlius ir paskiau vėl nusileisdavo it koks mažiausias pasaulyje pasėlių purkštuvas.

Heizelė sėdėjo už savo rašomojo stalo palinkus priekin, tvirtai įstačiusi ausin ausinės kaištuką, nuožmiai susikaupusi. Ji varė mažąjį dūmų detektorių per mišką greičiau nei tai buvo saugu, bet jis buvo prie Heiveno-Niuporto ribos, visas penkias mylias atstu nuo laivo. Ji žūtbūt turi sustabdyti Gardnerį, ir laiko nedaug.

Dūmų detektorius bloškėsi į šoną ir tik coliais išsilenkė mažos pušaitės. Per plaukelį nekliudyta. Bet... štai jis, o štai ir laivas, siunčiantis šviesos atšvaitus, margindamas medžių kamienus šokančiais saulės zuikučiais.

Mirksnį pakybojęs virš storo sausų spyglių kilimo, klojančio miško gruntą, dūmų detektorius... strėle pasileido į Gardnerį. Heizelė pasirengė įjungti ultragarsinę sistemą, kuri sutrupins Gardnerio kaulus kone į gabalėlius.

35

Ei, Gardai! Tavo kairėje!

Neįtikėtina. Bet apsirikti neįmanoma, Bobės Anderson balsas. Senosios, nepatobulintosios Bobės. Bet Gardneris neturėjo laiko apie tai pagalvoti. Pažvelgė kairėn ir išvydo kažką iš miško skriejant į jį. Rusvos spalvos. Su apačioje žybsinčia raudona šviesele. Tai visa, ką suspėjo pamatyti.

Pakėlė Kosmoso Garsinį Blasterį, klausdamas savęs, kaip jis išvis gali tikėtis pataikyti į tą daiktą, ir tuo metu pašėlęs plonas spygesys, tartum tobula harmonija išsyk zystų visi pasaulio uodai, pripildė jo ausis... jo galvą... jo kūną. Taip, tai buvo jo viduje; visa jo viduje ėmė vibruoti.

Paskiau jis pajuto lyg kažkieno rankos sugriebia jo riešą - pirma sugriebia, paskiau pasuka. Jis iššovė. Dienos šviesoje plykstelėjo žalia ugnis. Dūmų detektorius susprogo. Keletas aštrių plastiko gabalų prašvilpė Gardneriui pro galvą, mažne jį kliudydamos.

36

Heizelė suriko ir šoktelėjo aukštyn savo senajame sukamajame krėsle. Milžiniška energijos atatrankos banga smogė pro ausies kaištuką. Ji buvo begriebianti už jo - ir nepataikė. Kaištukas buvo kairiojoje jos ausyje. Iš dešiniosios staiga trykštelėjo žalsvas lipnus skystis. Atrodė it

radioaktyvi avižienė. Mirksnį jos smegenys vis švirkštė pro ausį, paskiau slėgis tapo per didelis. Dešinioji jos kiaušo dalis prasiskyrė nelyginant kokia keista gėlė, ir smegenys šleptelėjusios ištiško ant jos "Curier and Ives" sieninio kalendoriaus.

Heizelė suglebus užkrito ant stalo - ištiestomis rankomis, stiklėjančiomis akimis, su nuostaba žvelgiančiomis į niekur.

Portatyvinis stereoradijo imtuvas dar kiek paburzgęs nutilo.

37

"Bobė?" - pagalvojo Gardneris, pašėlusiai dairydamasis aplinkui.

Eik velniop, senas kvaily, - atšovė linksmas balsas. Tai visa pagalba, kurią tu gavai - šiaip ar taip, juk aš mirusi, prisimeni?

Prisimenu, Bobe.

Vienas patarimas: saugokis pasiutusių dulkių siurblių.

Paskiau ji dingo, lyg niekada ir nebūtų buvus čia. Už savęs išgirdo, kaip treškėdamas, braškėdamas nuvirto medis. Miškas iki pat fermos pradėjo ūžti nelyginant aukštakrosnės pakura. Dabar jis galėjo girdėti už savęs balsus - ir minčių, ir įgarsintus šauksmais. Tominokerių balsus.

Bet Bobė buvo dingus.

Tu šitai įsivaizdavai, Gardai. Toji tavo dalis, kuri nori Bobės, - kuri REIKALINGA Bobės, - bando ją atgaminti, štai ir viskas.

Aha, o kaip dėl rankos? Rankos, sugriebusios manąją? Ar ir šitai aš išsigalvojau? Pats viens nebūčiau pataikęs į tą daiktą. Nė Ani Oukli nebūtų pataikius niekieno nepadedama.*

Bet balsai - tie ore ir tie jo galvoje - artėjo. Taip pat ir ugnis. Gardneris įkvėpė pilną gerklę dūmų, vėl įjungė "Tomketo" pavarą ir pajudėjo iš vietos. Šiuo metu nėra kada svarstyti.

Gardas važiavo prie laivo. Po penkių minučių jis atsidūrė laukymėje.

38

- Heizele? - sušuko Njutas, apimtas tartum kokio religinio siaubo. - Heizele? Heizele?

Taip Heizele! riktelėjo jam atgal įsiutęs Dikas Elisonas ir nebepajėgė susitvardyti. Metėsi ant Njuto. *Kvailas išsigimėlis!*

---

* Annie Oakley - legendinė amerikiečių kaubojė - mergina, 1870-aisiais metais garsėjusi taikliu šaudymu. Apie ją buvo susuktas TV filmas.

Keksės vaikas! atsikirto Njutas, ir abu nuriedėjo žeme, - žioruojančiomis žaliomis akimis, taikydamiesi įsikibti vienas kitam į gerklę. Esamomis aplinkybėmis tai anaiptol nebuvo logiška, tačiau bet koks panašumas tarp tominokerių ir tokių kaip misteris Spokas - grynai atsitiktinis.

Diko rankos susirado pakarūkliškas Njutono gerklės klostes ir ėmė gniaužti. Jo pirštai susmigo į kūną, pro juos trykštelėjo žalias kraujas. Dikas suskato Njutą atkeldinėti ir vėl trankyti į žemę. Njuto priešinimasis slūgo... slūgo. Dikas smaugė, kol jo galutinai nepribaigė.

Po šito Dikas sumojo, kad jaučiasi truputėlį geriau.

39

Gardas išlipo iš "Tomketo", susvirduliavo, prarado pusiausvyrą, parkrito. Tą pat mirksnį ore ties ta vieta, kur ką tik jis stovėjo, birgzdamas, urgzdamas prašvilpė kažkoks sviedinys. Gardneris kvailai įsistebeilijo į dulkių siurblį "Electrolux", kuris mažne nunešė jam galvą.

Pralėkė laukyme tartum torpeda, apsisuko ir vėl pasinešė į jį. Viename siurblio gale buvo kažkas, virpinantis orą sidabriniais raibuliais - kažkas panašus į propelerį.

Gardneris pagalvojo apie tą apvalią, iškramtytais kraštais skylę stoginės durų apačioje, ir seilės burnoje jam išdžiūvo.

Saugokis...

Jis pikiravo į Gardą, kertamasis įtaisas kaukė ir birzgė it benzinu varomo vaikiško naikintuvėlio motoriukas. Ratukai, kuriems buvo numatyta palengvinti namų šeimininkės darbą, kai tampysis ištikimąjį dulkių siurblį paskui save iš kambario į kambarį, tingiai sukosi ore. Anga, prie kurios turėjo būti tvirtinamos įvairios papildomos žarnos, žiojėjo it praverta burna.

Gardneris padarė judesį lyg nertų dešinėn, paskiau mirksnį išlaukė, - jeigu per greitai atšoktų, dulkių siurblys susidurtų su juo ir prasikrimstų pro jo vidurius taip pat lengvai, kaip prasikrimto pro stoginės duris, kai Bobė jį iškvietė.

Jis dar palaukė, šįsyk padarė apgaulingą judesį kairėn ir paskutiniu momentu metėsi dešinėn, skausmingai dunktelėdamas ant žemės. Sutrupintos kulkšnies kaulai įsigremžė vienas į kitą. Gardneris gailiai suvaitojo.

"Electrolux'as" trenkėsi į žemę, propeleriu įsirausdamas purvan. Paskiau šoktelėjo aukštyn it lėktuvas, pakylantis į orą po to, kai per kietai nutūpė ant nutūpimo-pakilimo tako. Nušvilpė tolyn link didžiulės

pasvirusios laivo lėkštės ir apsisuko, nusitaikydamas vėl atakuoti Gardnerį. Dabar iš žarnos pritvirtinimo angos lindo kabelis, kuriuo jisai anksčiau spaudinėjo mygtukus. Kabelis sušvilpė ore - sausu gyvatišku garsu, kurį Gardneris per gaisro griausmingą dundesį vos teišgirdo, paskiau susirangė ir mirksnį Gardneriui prisiminė Laukinių Vakarų rodeo, kur sykį motina jį nusivedė (tame šauniajame Portlendo mieste, Meino valstijoje, pro kurį ėjo genamų galvijų traktas). Tenai buvo kaubojus su aukšta balta skrybėle, kuris virve krėsdavo visokiausius triukus. Viename iš tokių triukų jis suko ilgą lasą kulkšnies aukštyje, vis iššokdamas iš jos rato ir įšokdamas atgalios, tuo pat metu lūpine armonikėle grodamas "Selė, mano merguželė". Besirangantis iš tvirtinimo angos kabelis atrodė kaip ta virvė.

Tas pimpelis nukirs tau galvą taip sklandžiai, kaip peilis pereina per sviestą, jeigu tu leisies, Gardai, senukai Gardai.

"Electrolux'as" su iš paskos skriejančiu žeme šešėliu, švilpė į jį.

Atsiklaupęs Gardneris nukreipė priekin savo Kosmoso Garsinį Blasterį ir iššovė. Jam taikantis, dulkių siurblys bloškėsi į šoną, bet Gardneris vis tiek jį kliudė. Chromuotas gabalas viršum užpakalinio rato atskilo. Kabelis nubrėžė per žemes vingiuotą liniją.

sučiupkit jį
taip sučiupkit jį kol
kol nepakenkė laivui

Arčiau. Balsai skambėjo arčiau. Jis privalo tai baigti.

Dulkių siurblys išsilenkė medžio ir pasuko atgal. Nosį nukreipė aukštyn, pakilo ir paskiau nėrė žemyn kamikadzių pikiruote; jo kapoklinė geležtė sukosi vis greičiau ir greičiau.

Gardneris tvirčiau įsirėmė, prisimindamas Tedą Energetiką.

"Tik pamatytum šitą mėšlą, Tedi, berniuk, - paklaikusiai pagalvojo jis. - Pakvaištum dėl jo! Elektros dėka gyvenimas geresnis!"

Jis nuspaudė vaikiško šautuvėlio gaiduką, išvydo ploną žalią spindulį atšokant nuo dulkių siurblio nosies ir metėsi į priekį, atsispirdamas abiem pėdomis - apie sutrupintą kulkšnį nebuvo kada prisiminti. "Electrolux'as" atsitrenkė į žemę šalia "Tomketo" ir įsmigo tris pėdas gilyn. Iš likusio styroti galo tirštu, kompaktišku debesėliu išsiveržė juodi dūmai. Dulkių siurblys išleido žemą, plerpiantį garsą ir nusibaigė.

Gardneris atsistojo, prisilaikydamas už "Tomketo", Kosmoso Garsinis Blasteris kadarojo jo dešinėje rankoje. Plastikinis vamzdis, pamatė jis, buvo dalinai ištirpęs. Iš ginklo daugiau jokios naudos. Be abejo, tą patį galima pasakyti ir apie jį patį.

Dulkių siurblys buvo negyvas - negyvas ir kyšantis iš žemės kaip nesprogusi bomba. Bet pakeliui judėjo dar daugybė kitų prietaisų - kai

kurių skrendančių, kai kurių entuziastingai dardančių per mišką savo improvizuotais ratais. Jam negalima čia jų laukti.

Apie ką paskiausia galvojo seniokas? *Pagaliau*... ir *Išlaisvinimas*.

- Geras žodis, - kimiai ištarė Gardneris. - Iš-laisvinimas. Puikus žodis.

Taip pat, sumojo jis, romano pavadinimas. Romano, parašyto poeto Džeimso Dikio. Romanas apie miestiečius, kurie turėjo būti kuliami, niukinami ir visaip engiami, kol suprato, kad jie vis dėlto geri vaikinai. Tačiau toje knygoje buvo eilutė... Vienas iš tų vyriokų žvelgia į kitą ir sako kitam ramiai: "Mašinos neatlaikys, Luisai".

Gardneris tikrai to *tikėjosi*.

Jis nušokčiojo prie pašiūrės, nuspaudė mygtuką, paleidžiantį žemyn keltuvą. Jam teks nusileisti lynu rankomis. Kvaila, tačiau tokia štai tominokerių technologija. Motoras suūžė. Lynas ėmė leistis. Gardneris nušokčiojo prie iškasos ir pažvelgė žemyn. Jeigu jam iš tiesų pavyktų nusigauti apačion, būtų saugus.

Saugus tarp negyvų tominokerių.

Motoras sustojo. Apačioje vos vos buvo matyti benaudė kilpa. Balsai artėjo, ugnis irgi, jis jautė visą eskadroną agresyvių prietaisų aplink glaudžiant ratą. Nesvarbu. Jisai slydo nuokalnėn, kopė aukštyn ir kažkaip sugebėjo pasiekti finišo liniją anksčiau už kitus.

Sveikinu, misteri Gardneri! Laimėjote skraidančiąją lėkštę! Pasitraukiate iš žaidimo ar ketinate praleisti visiškai apmokamas atostogas kosmoso tolybėse?

- Šūdas! - sušvogždė Gardneris, numesdamas pusiau sutirpusį žaislą į šalį. - Na, prie darbo.

Tatai irgi su kažkuo susišaukia.

Jisai sugriebė lyną ir pakibo virš iškasos. Ir tuo metu prisiminė. Tikrai. Garis Gilmoras*. Kaip tik tuos žodžius pasakė Garis Gilmoras, stodamas prieš turėjusį jį sušaudyti būrį.

40

Buvo jau perpus nusileidęs, kai jam paaiškėjo, kad paskutinės jo fizinės jėgos išseko. Jeigu ko nors greitai nesiims, nukris.

Pradėjo leistis greičiau, keikdamas jų neapgalvotą sprendimą įrengti motoro valdymą taip toli nuo tranšėjos. Karštas, aitrus prakaitas sru-

* Gary Gilmore - žmogžudys iš Jutos. Nuteistas mirtimi pareikalavo, kad būtų sušaudytas. Nors tokia egzekucija įstatymu nenumatyta, jo reikalavimas buvo patenkintas.

vo į akis. Jo raumenys trūkčiojo ir virpėjo. Skrandis vėl ėmė pamažu tingiai persivertinėti... Rankos slystelėjo... įsitvėrė... vėl slystelėjo. Paskiau staiga lynas ėmė bėgti jo rankomis it karštas sviestas. Sugriebė jį, surikdamas iš skausmo, trinčiai sustiprėjus. Plieninė vielelė, išsiplėšusi iš kažkurio lyno mazgų, įsmigo jam į delną.

- *Dieve!* - suriko Gardneris. *O Dieve mano!*

Savo sužeistąja pėda įsmuko tiksliai į kilpą. Skausmas šovė aukštyn koja, pilvu, sprandu. Rodės, nuplėš pakaušį. Kelis sulinko ir atsimušė į laivo šoną. Girnelė pokštelėjo it butelio kamštis.

Gardneris pasijuto alpstąs, tačiau pergalėjo save. Išvydo liuką. Tebebuvo atviras. Oro keitikliai ūžė kaip anksčiau.

Jo kairioji koja buvo sustingus iš skausmo. Pažvelgė į ją ir pamatė, kad stebuklingai tapus trumpesnė už dešiniąją. Ir atrodė... na, atrodė *aplamdyta* kaip senas cigaras, kieno nors per ilgai nešiotas kišenėje.

- Dievuliau, aš skylu į dalis, - sukuždėjo jis ir paskiau, patsai save nustebindamas, susijuokė. Taip ir derėjo: juk velniškai įdomiau tai, nei pagiringam paprasčiausiai nužengti nuo bangolaužio jūron.

Virš galvos pasigirdo švelnus zvimbesys. Kažkas dar atvyko. Gardneris nepalaukė pažiūrėti kas, o įlindo į liuką ir pradėjo šliaužti apvaliu koridoriumi. Šviesa nuo sienų neryškiai atsispindėjo ant jo suvargusio veido, ir toji šviesa - balta, ne žalia - buvo maloni. Kas nors, pamatęs Gardnerį toje šviesoje, beveik būtų patikėjęs, kad jis nemiršta. Beveik.

41

Naktį gūdžią, naktį tamsią
(Už upės tolyn per miškus)
Tominokeriai ten beldžias trankiai.
(tenai, kur močiutės namai)
Jie ramučiai, tačiau dar gyvi,
(arklys pats žinos, kurlink nešti roges)
Tominokeriai užkrėtę tavąsias mintis!
(sušalusiais sniego laukais)

Tos nevykusios eilės vis skambėjo galvoje. Gardneris šliaužė koridoriumi, tik vieną sykį sustojęs apsidairyti ir nusivemti. Oras čia buvo vis dar bjauriai suplėkęs. Jis pagalvojo, kad šachtininko kanarėlė jau gulėtų savo narvelio dugne - gyva, bet vos vos.

Betgi mašinos, Gardai... ar girdi jas? Ar girdi, kaip jos ėmė garsiau gausti, kai tik tu įlindai?

Taip. Garsiau, užtikrinčiau. Ir ne tik oro keitikliai. Kažkur laivo gelmėse atgijo kitos mašinos ir ėmė ūžti. Šviesos paryškėjo. Laivas maitinosi tuo, kas dar buvo likę iš jo. Tegul.

Jis pasiekė pirmą vidinį liuką. Atsisuko pažiūrėti atgal. Primerkė akis, įsistebeilydamas į liuką, išeinantį tranšėjon. Jie netrukus atsiras laukymėje; galbūt jau atsirado. Ko gero, pabandys atsekti jį iš paskos. Sprendžiant iš baikščių jo "pagalbininkų" reakcijų (netgi kietagalvis Frimenas Mosas nebuvo visiškai joms atsparus), jis nemanė, kad jie tai darys... Bet negalima pamiršti, kokioje jie neviltyje. Jis norėjo būti garantuotas, kad pamišėliai pasitraukė iš jo gyvenimo visiems laikams. Dievas žino, kad jam nedaug likę gyventi; bet jam visiškai nereikalinga, kad tie subingalviai suknistų ir tą truputį.

Naujas skausmas išsikerojo jam galvoje, priversdamas akis ašaroti, užkabindamas smegenis it meškerės kabliuku. Blogai, bet niekis, palyginus su skausmu kulkšnyje ir kojoje. Jis nenustebo išvydęs, kad pagrindinis liukas uždarė savo diafragminę angą. Ar galės jį vėl atidaryti, jeigu panorės? Kažkaip tuo abejojo. Dabar jis uždarytas... uždarytas su negyvais tominokeriais.

Negyvi? Ar tu tikras, kad jie negyvi?

Ne, atvirkščiai. Jis buvo tikras, kad jie nėra tokie. Pakankamai gyvi, kad paverstų Heiveną į paslaptingą amunicijos fabriką. Negyvi?

- Užsikrušk, bet nepanašu, - sušvogždė Gardneris ir prisitraukė aukštyn į kitą liuką ir koridorių už jo. Mašinos dunksėjo ir ūžė laivo viduriuose; prisilietęs švytinčios išgaubtos sienos, jis pajuto vibraciją.

Negyvi? O, ne, tu šliaužinėji po seniausius visatos šmėklų namus, Gardai, senukai Gardai.

Jam pasirodė, kad lyg išgirdo garsą ir greitai apsisuko, širdis jam ėmė stipriai daužytis, seilių liaukos užliejo burną karčiu skysčiu. Tenai nieko nėra, žinoma. Išskyrus tai, kad tenai *yra. Sukėliau šį sąmyšį, nesmerkit manęs; sutikau tominokerius - tai tie patys juk mes.*

- Dieve padėk, - pratarė Gardneris. Virš jo kilo aukštyn plonytės it voratinklis kopetėlės su retais skersiniais... Ir kiekvienas su ta nerimą keliančia įduba per vidurį. Tos kopetėlės taptų vertikalios, kai... jeigu... laivas kada nors pasiverstų į horizontalią, tinkamą skraidyti, padėtį.

Dabar čia tvyro dvokas. Nesvarbu, kad veikia oro keitikliai, čia tvyro dvokas, man regis, mirties dvokas. Ilgos mirties. Ir beprotybės.

- Padėk, Dieve, nors truputėlį padėk, gerai? Tiktai keletą minutėlių atvangos dėl vaikučio, tai visa, ko prašau, gerai?

Vis kalbėdamasis su Dievu, Gardneris stūmėsi priekin. Netrukus pasiekė vairinę ir nusileido jon.

42

Tominokeriai stovėjo laukymės pakraštyje, žvelgdami į Diką. Kiekvieną minutę jų atvykdavo vis daugiau. Jie atvykdavo - paskiau paprasčiausiai sustodavo kaip nesudėtingi kompiuteriniai aparatai, kurių visos užprogramuotos operacijos buvo atliktos. Jie stovėjo, žvelgdami į pakrypusią laivo plokštumą... į Diką... ir vėl į laivą... darsyk į Diką. Atrodė tartum minia bepročių teniso rungtynėse. Dikas jautė, kaip kiti, kurie sugrįžo į miestuką rūpintis jo ribų gynyba, irgi paprasčiausiai laukė... žvelgdami akimis tų, kurie dabar stovėjo čia.

Už jų artindamasis ir tolydžio stiprėdamas siautėjo gaisras. Jau laukymėn ėmė smelktis dūmų čiuptuvai. Keli sukosėjo... bet niekas nepajudėjo.

Dikas suglumęs pažiūrėjo į juos - ko gi jie pagaliau iš jo nori? Paskiau jisai suprato. Buvo paskutinysis iš Stoginės Žmonių. Likusieji žuvę, ir tiesiogiai ar netiesiogiai dėl kiekvieno jų mirties kaltas Gardneris. Tai iš tiesų nepaaiškinama ir daugiau nei tik išgąstinga. Dikas vis labiau ir labiau darėsi įsitikinęs, kad nieko panašaus nebuvo atsitikę per visą tominokerių ilgą ilgą patirtį.

Jie žiūri į mane, nes aš esu paskutinis, tikisi, kad aš jiems pasakysiu, ką daryti toliau.

Bet nebuvo nieko, ką jie galėtų padaryti. Vyko lenktynės, ir Gardneris turėjo pralaimėti, bet kažkokiu būdu to neatsitiko, ir dabar neliko nieko, tik laukti. Stebėti ir laukti, ir tikėtis, kad laivas kaip nors jį nužudys prieš tai, kol jisai sugebės ką nors padaryti. Prieš tai...

Didžiulė ranka staiga prasiskverbė Diko Elisono galvon ir sugniaužė smegenų minkštimą. Jisai stvėrėsi už smilkinių, pirštai pastirusiai, spazmiškai išsirietė it voro kojos. Pabandė sušukti, bet negalėjo. Neaiškiai suvokė, kad žemiau jo, laukymėje, žmonės eilėmis puolė ant kelių tarsi maldininkai, regėdami stebuklą ar dieviškąjį apsilankymą.

Laivas pradėjo vibruoti - oras prisipildė žemu, bemaž ausiai nesuvokiamu garsu.

Dikas šitai dar juto... o paskiau akys jam išsivertė iš galvos nelyginant pusiau sušalusios, suplėkusios želė gabaliukai, ir jis nieko daugiau nebesuvokė. Tada - arba amžinai.

43

Truputėlį pagalbos, Dieve, sutariam?

Jisai sėdėjo pakrypusio šešiakampio viduryje, perkreiptą sutrupintą koją atkišęs priešais save (aplamdyta, tas žodis niekaip nesitraukė, jo

koja buvo aplamdyta), netoli tos vietos, kur storas pagrindinis kabelis ėjo iš tarpiklio grindyse.

Truputėlį pagalbos dėl vaikučio. Žinau, kad aš nelabai koks, pašoviau savo žmoną, tai ganėtinai suknistas reikalas, nušoviau savo geriausią draugę - tai dar vienas ganėtinai suknistas reikalas, Naujasis ir Patobulintasis Ganėtinai Suknistas reikalas, galima pasakyti, bet prašau tave, Dieve, man reikia, kad talkintum dabar pat.

Ir tai nė kiek neperdėta. Buvo reikalingas daugiau nei truputėlio pagalbos. Storasis kabelis skaidėsi į aštuonetą plonesnių, ir kiekvienas baigėsi ne ausies kaištuku, o pora ant galvos dedamų ausinių. Jeigu Bobės stoginėje jis žaidė rusiškąją ruletę, tai čia buvo tas pat, kaip įkišti savo galvą patrankos vamzdin ir paprašyti, kad kas nors patrauktų už jos mechanizmo virvutės.

Tačiau tai turėjo būti padaryta. Jis paėmė vieną porą ausinių, vėl pastebėdamas, kokie jų centrai išsikišę, ir paskiau pažvelgė į kirbelynę rudų, sudžiūvusių kūnų tolimajame patalpos kampe.

Tominokeriai? Kvailų kvailiausias tai vardas ar ne, bet jis vis tiek jiems per geras. Kosmoso urviniai žmonės - štai kas jie buvo. Ilgos letenos valdė mašinas, kurias jie sukūrė, bet nė nebandė perprasti. Kojų pirštai - nelyginant kovos gaidžių pentinai. Tasai dalykas - tai piktybinis auglys, kurį reikia nedelsiant pašalinti.

Prašau tave Dieve, tepasirodau aš teisus.

Ar galėtų jis juos visus pajungti? Tai iš tiesų klausimas, vertas 64 000 dolerių, tiesa? Jeigu "tapsmas" uždara sistema, - kažkas, ką laivo apvalkalas paprasčiausiai biologiškai kenksmina atmosferoje, - tuomet atsakymas veikiausiai bus ne. Bet Gardneris pradėjo manyti, - ar gal tik tikėtis, - kad tai kažkas daugiau, kad laivas - atvira sistema, maitinanti žmones, kad jie "taptų", o žmonės maitino laivą, kad jis galėtų... Ką? Vėl veikti, žinoma. Ar galima čia pavartoti žodį "prisikėlimas"? Gaila, bet ne. Pernelyg didu. Jeigu jis neapsirinka, tai čia toksai išsigimėlių partogenezės spektaklis, kuriam derama vieta - pigiuose balaganuose ir bulvariniuose laikraštpalaikiuose, o ne nemirtinguose mituose ar religiniuose tikėjimuose. Atvira sistema... vergoviška sistema... tikra to žodžio prasme eikite ir kruškitės sistema.

Prašau tave, Dieve. Truputėlį pagalbos dabar pat.

Gardneris užsidėjo ant galvos ausines.

Tai įvyko žaibiškai. Šįsyk - jokio skausmo, tik didžiulis baltas švytėjimas. Šviesos vairinėje užsiplieskė visu galingumu. Viena iš sienų vėl virto langu, parodydama padūmavusį dangų ir medžių viršūnes. O paskiau tapo permatoma dar viena patalpos siena... paskiau dar viena...

ir dar viena. Per kelias sekundes Gardneris tartum atsidūrė sėdįs atviroje erdvėje su dangum viršuje ir su sidabriniu tinklu aptrauktomis tranšėjos sienomis iš visų pusių. Laivas tartum išnyko. Jam atsivėrė 360-ies laipsnių matomumas.

Vienas po kito jungėsi motorai, pradėdami veikti visu pajėgumu.

Kažkur skambėjo varpas. Viena po kitos sutrinksėjo didžiulės relės, ir metalinės grindys po juo ėmė vibruoti.

Jėgos pojūtis buvo neįtikimas; jam atrodė, kad galva plūsta visa Misisipė, tuoj išsiliesianti iš krantų. Jautė, kad šitai jį žudo, tačiau vis tiek puiku.

"Aš juos visus pajungiau, - silpdamas pagalvojo Gardneris. - O Dieve, dėkui tau, Dieve, aš juos visus pajungiau! Suveikė!"

Laivas pradėjo drebėti. Vibruoti. Vibracija perėjo į spazmiškus trūkčiojimus. Laikas atėjo.

Apnuoginęs paskutiniuosius iš savo dantų, Gardneris pasirengė laikytis visomis jėgomis.

44

Jis pajungė juos visus, bet kaip tik Dikas Elisonas dėl savo didesnės evoliucijos ir keturiasdešimt ar apie tiek Heizelės atsakingųjų už Heiveno ribas, patyrė pagrindinį atgyjančios laivo galios poveikį - pastarieji visi buvo glaudžiai sujungti draugėn vienu bendru tinklu, ir laivas paprasčiausiai siekė jo.

Jie sukniubo, kraujas ištryško jiems iš akių ir nosies, ir visi žuvo, - laivas iščiulpė jų smegenis.

Laivas ištraukė jas taip pat iš tominokerių, buvusių miške, ir keletas senesniųjų pasimirė; tačiau dauguma pajuto tiktai nepakeliamą galvos skausmą, klupinėdami ar gulėdami mažne nualpę aplinkui laukymės perimetrą. Retas kuris suvokė, kad gaisras jau liepsnojo labai arti. Vėjas sustiprėjo, ir toji ugnies vėduoklė plėtėsi... ir plėtėsi. Dūmai bėgo laukyme it stori pilkai balti debesys. Gaisras traškėjo ir griaudėjo.

45

Dabar, pagalvojo Gardneris.

Jautė kažką iš savo proto slystant, užsikabinant, slystant... ir tvirtai užsikabinant. Tarytum kokį pavarų perjungimo svertą. Skausmas laikėsi, tačiau pakenčiamas.

"Pagrindinį skausmą jaučia JIE", - nusilpęs sumojo jis.

Tranšėjos sienos lyg pajudėjo. Iš pradžių tik truputį. Paskiau dar šiek tiek. Girdėjosi gergždesys, žviegiantis garsas.

Gardneris sutelkė visą valią, baisingai suraukęs kaktą, iki plyšių primerktomis akimis.

Sidabriškas tinklas pradėjo slinkti pro šalį, pamažu, bet pastoviai. Žinoma, judėjo visai ne jis; tai judėjo laivas; tasai gergždesys buvo garsas, kurį kėlė jis, laisvindamasis iš uolienos, kuri taip ilgai laikė jį nelaisvėje.

"Aukštėliau, - nerišliai pagalvojo jis. - *Moteriški baltiniai, trikotažas, galanterija, ir nepamirškite aplankyti mūsų žvėrelių skyrių..."*

Greitis didėjo, tranšėjos sienos iš abiejų pusių slinko vis sparčiau. Dangus priekyje prasiplėtė - jo spalva buvo metališkai matinė. Sukinėjosi žiežirbos, panašios į pulkelius degančių paukštukų.

Jį perpildė džiugesys.

Gardneris prisiminė vaizdą, matomą pro langą, kai metro traukinys palieka stotį, iš pradžių pamažu, paskiau vis greitėdamas - kaip plytelėmis klotos sienos tartum vyniojasi atgalios it popieriaus juostelė automatiniame pianine, kaip galėdavai skaityti bėgančią iš kairės dešinėn reklamą: *Ani, Kordebaletas, Šiems laikams "Times", Velveto pojūtis.* Paskiau - tamsa, kurioje tik judėjimas ir neaiškus suvokimas pro šalį skriejančių juodų sienų.

Triskart nuskambėjo klaksonas, mažne jį apkurtindamas, priversdamas rikteléti; šviežias kraujas aptaškė jam kelius. Laivas krūpčiodamas, dundėdamas, girgždėdamas veržėsi iš žemės kaprūsio; kilo į tirštėjančius dūmų ruožus ir apsiblaususią saulę, poliruotas šonas niro iš tranšėjos vis daugiau ir daugiau, vis aukštyn ir aukštyn - tikra judanti metalo siena. Kam nors, stebinčiam iš arti tą beprotišką reginį, kiltų pagunda pamanyti, kad žemė gimdo nerūdijančio plieno kalną ar išmeta oran titano sieną.

Laivo keteros išlinkis vis platėjo ir platėjo, pasiekė kraštus tranšėjos, kurią Bobė ir Gardneris tolydžio platino - plėšdami žemę savo sumaniais-kvailais įrankiais tartum puspročiai, bandantys padaryti Cezario pjūvį.

Vis aukščiau iš žemės, vis aukščiau iš žemės. Uolos subraškėjo. Žemė sudejavo. Dulkės ir dūmai nuo trinties vertėsi iš tranšėjos. Visai iš arti išnyrančio kalno ar sienos iliuzija laikėsi, bet netgi iš tokio nedidelio atstumo kaip laukymės pakraštys išryškėjo šio daikto apvali forma - milžiniškos lėkštės forma, dabar išnyranti iš žemės kaip didžiulė mašina. Jis kilo be garso, bet laukymę užpildė šiurkštus skylančios uolienos grūmesys. Vis aukščiau iš žemės jis kilo, prarėždamas tranšėją vis pla-

čiau ir plačiau, jo šešėlis pamažu uždengė visą laukymę ir degantį mišką.

Jo viršutinis kraštas - tasai, už kurio tada užkliuvo Bobė - nuplėšė aukščiausios miško eglės viršūnę ir nubloškė ją besivartančią su trenksmu ant žemės. Ir laivas vis dar buvo begimstąs iš įsčių, kurios jį laikė taip ilgai; tai tęsėsi tol, kol jis uždengė visą dangų ir atgimė iš naujo.

Paskiau tranšėja liovėsi platėjus; po akimirkos išryškėjo plyšys tarp tranšėjos kraštų ir išnyrančio laivo briaunos. Jo centrinė dalis pagaliau pasiekė iškasos viršų ir praėjo jį.

Laivas su dundesiu paliko rūkstančią tranšėją, iškildamas į padūmavusią saulės šviesą, ir galiausiai žvygesys bei dundesys nutilo ir tarp laivo ir žemės paviršiaus pasirodė šviesus tarpas.

Jis išsilaisvino.

Kilo įstrižai, pakrypusiu kampu ir galiausiai perėjo į horizontalią padėtį, gniuždydamas medžius savo nežinomu, neįsivaizduojamu svoriu, perskeldamas jų kamienus. Jų syvai ištryško oran, savo purslais suformuodami lengvą gintarinę miglelę.

Jisai slinko pamažu, su gremėzdiška elegancija, liepsnojančia diena, prarėždamas juostą medžių viršūnėmis kaip karpančios gyvatvorę sodininko žirklės. Paskiau pakibo ore tartum kažko laukdamas.

46

Dabar ir grindys po Gardneriu tapo permatomos; jis tartum sėdėjo gryname lauke, žvelgdamas į banguojančias dūmų keteras, kylančias nuo miško pakraščio ir užpildančias orą.

Laivas visiškai atgijo, bet jo paties jėgos greitai seko.

Jo rankos nuslinko prie ausinių.

"Skoti, - pagalvojo jis, - duok sukamą greitį... Mes paleidome šią plokštelę".

Jis sutelkė visas savo mintis, ir šįsyk galvos skausmas tapo tirštas, stiprus, keliantis šleikštulį.

"Tirpstu, - pagalvojo jis blankiai, - štai koks jausmas tirpstant".

Apėmė baisaus greičio pojūtis. Lyg kažkieno ranka prispaudė jį išdriką prie grindų, nors didelės perkrovos nesijuto; tominokeriai, matyt, buvo radę būdą, kaip tatai nugalėti.

Laivas nepasviro; paprasčiausiai vertikaliai kilo oran.

Užuot temdęs visą dangų, jis ėmė temdyti tris ketvirčius jo, paskiau pusę. Darėsi neberyškus tarp dūmų, jo tvirtų plieninių kraštų tikroviškumas skydo, įgydamas sapno pobūdį.

Paskiau jis dingo dūmuose, palikdamas tiktai apstulbusius, išsekusius tominokerius, kad pamėgintų atsikvošėti, kol jų neužklupo ugnis. Paliko tominokerius, laukymę, pašiūrę... ir tranšėją - nelyginant tamsų duburį, iš kurio buvo išrauta nuodinga iltis.

47

Gardas gulėjo vairinėje ant grindų, žvelgdamas aukštyn. Jo akyse padūmavęs dangaus gelsvumas nyko. Jis vėl tapo žydras - šviesiausia, skaidriausia žydruma, kokią tik jis kada nors buvo regėjęs.

"Nuostabu", - pabandė jis pasakyti, bet neišspaudė nė žodžio - netgi nesukarkė. Nurijo kraują ir užsikosėjo, neatitraukdamas akių nuo spindinčio dangaus.

Jo žydruma patamsėjo į mėlynumą... paskiau jis tapo purpurinis.

Prašau tave, neleisk, jog dabar jisai sustotų, prašau...

Iš purpurinio - juodas.

Ir dabar toje juodumoje jis pamatė pirmus kietus žvaigždžių trupinėlius.

Vėl sublerbė klaksonas. Jį iš naujo nusmelkė skausmas - laivas tolo nuo jo, juto greitį didėjant, tartum įsijungus aukštesnei pavarai.

"Kur mes skrendame? - nerišliai pagalvojo Gardneris, ir paskiau jį apgaubė juoduma, o laivas skriejo vis aukštyn ir tolyn, išsiveržė iš žemės atmosferos taip pat lengvai, kaip išsiveržė iš jį tiek ilgai laikiusio grunto. - *Kur mes?.."*

Aukštyn ir aukštyn, tolyn ir tolyn - laivas kilo, ir Džimas Gardneris, gimęs Portlende, Meino valstijoje, kilo drauge su juo.

Jis tolydžio grimzdo į juodas nesąmoningas gelmes ir netrukus prieš prasidedant galutiniam vėmuliui, - vėmuliui, kurio jis nė nejuto, - išvydo sapną. Sapną tokį tikrovišką, jog nusišypsojo gulėdamas juodumoje, supamas kosmoso, palikęs apačioje žemę it milžinišką pilkšvai mėlyną marmurinį niūraus žiniuonio rutulį.

Jam pasisekė prasiveržti - kažkokiu būdu prasiveržė. Patricija Makardl bandė palaužti jį, bet ji niekad nesugebėjo to padaryti. Ir dabar jis vėl Heivene, ir Bobė lipo laiptukais nuo priebučio ir ėjo per kiemą jo pasitikti, o Piteris lojo ir vizgino uodegą, ir Gardas sugriebė ir priglaudė Bobę prie savęs, nes gera būti su savo draugais, gera būti ten, kur tu priklausai... gera turėti saugų uostą, kur gali prisiglausti.

Gulėdamas ant permatomų vairinės grindų, jau daugiau nei septyniasdešimt tūkstančių mylių kosmose, Džimas Gardneris tysojo besiplečiančioje savo kraujo baloje... ir šypsojosi.

EPILOGAS

Susiriesk, mažyt! Susiriesk stipriau!
Susiriesk, mažyt! Traukis nuo žmonių akių, sakau!
Slapčia
Traukis nuo žmonių akių, sakau,
Ta naktis paslėps tave tuojau.

THE ROLLING STONES
"Slapčia"

O kasnakt, taip pat kasdien
Po dalelę tavęs nebėr...
Stok rikiuotėn, pakluski visai,
Lai nejautra gobia mintis,
Kol tave jie pašaukti ateis
Juk vien lauki - te dūžiklis nukris.

QUEEN
"Te dūžiklis nukris"

1

Dauguma jų žuvo ugnyje.

Ne visi: šimtas ar daugiau apskritai nepasiekė laukymės, prieš laivui išsiveržiant iš žemės ir pradingstant danguje. Kai kurie, kaip Eltas Barkeris, kuris gavo galą nuskriedamas nuo savo motociklo, nepasiekė jos, nes buvo sužeisti ar užsimušė pakeliui... tai karo negandos. Kiti, kaip Ešlis Ruvolas ir senoji mis Tims, kuri antradieniais ir ketvirtadieniais dirbo miesto bibliotekininke, paprasčiausiai pavėlavo arba judėjo per lėtai.

Taip pat ir ne visi tie, kurie pasiekė laukymę, žuvo. Laivas pakilo į dangų ir siaubinga, sekinanti jėga, kurios poveikin buvo patekę, visiškai išnyko, kol gaisras atsirito iki laukymės (nors jau tada žiežirbos sklandė žemyn ir daugelis mažesnių medžių rytiniame pakraštyje liepsnojo). Kai kuriems iš jų pavyko klumpant ir šlubčiojant pasitraukti gilyn į mišką nuo tos besiplečiančios ugninės vėduoklės. Žinoma, šitiems nedaugeliui pabėgti tiesiai vakarų kryptimi nežadėjo nieko gera (tarp tokių buvo Rozalija Skehan, taip pat Frenkas Spriusas ir Rudis Barfildas, velionio ir visai neapraudoto Pitso brolis), nes galiausiai pristigtų tinkamo kvėpuoti oro, nepaisant vyraujančių vėjų. Todėl reikėjo pirma pasitraukti į vakarus, o paskiau pasukti arba į pietus, arba į šiaurę, stengiantis apeiti gaisro frontą iš šono... žaidimas žūtbūtinis, kuriame bauda už klaidą buvo ne prarastas kamuolys, bet šansas sudegti iki pelenų Didžiojo Indėno miške. Keliems - ne visiems, bet keliems - iš tiesų pavyko taip padaryti.

Tačiau dauguma žuvo laukymėje, kurioje Bobė Anderson ir Džimas Gardneris taip ilgai ir taip sunkiai dirbo - žuvo pėdą nuo to tuščio duburio, kur kažkas buvo palaidota, o paskiau iškelta.

Jie tapo šiurkščiai išeikvoti jėgos, kuri buvo kur kas stipresnė nei galėjo prie jos prisitaikyti ankstyvasis, bandomasis jų "tapsmo" būvis. Laivas siekė į jų minčių tinklą, užvaldė ir panaudojo, paklusdamas silpnai, bet neklaidingai Valdančiojo komandai, kurios išraiška buvo SUKAMASIS GREITIS laivo organinei-kibernetinei grandinei. Žodžių SUKAMASIS GREITIS nebuvo laivo žodyne, bet pati prasmė aiški.

Išlikę gyvi gulėjo ant žemės, daugiausia be sąmonės, kai kurie stipriai apsvaiginti. Keletas atsisėdo, laikydamiesi už galvos ir dejuodami, užmiršę aplinkui skraidančias žiežirbas. Kai kurie, suvokę atslenkantį iš rytų pavojų, pabandė atsistoti ir vėl parkrito.

Vienas iš tų, kurie neparkrito, buvo Čipas Makoslendas, kuris gyveno prie Iškasos kelio su savo neoficialia žmona ir apie dešimčia vaiku-

čių; prieš du mėnesius ir milijoną metų Bobė Anderson nuvyko pas Čipą gauti kiaušinių dėklų, kuriuose galėtų laikyti savo besiplečiančią baterijų kolekciją. Čipas nusvirduliavo it senas girtuoklis pusę laukymės ir įkrito tuščion tranšėjon. Nulėkė kūlvirsčiom klykdamas dugnan, kur žuvo, nusilaužęs sprandą ir susitrupinęs kaukolę.

Kiti, kurie suprato gaisro pavojų ir kurie galėjo pasitraukti, nusprendė to nedaryti. "Tapsmas" pasiekė pabaigą. Jis baigėsi, iškeliavus laivui. Jų gyvenimo tikslas buvo nubrauktas. Tad jie tik sėdėjo ir laukė, kad ugnis pasirūpintų tuo, kas buvo iš jų likę.

2

Iki nakties Heivene liko ne daugiau nei du šimtai gyvųjų. Didžioji dalis itin miškingos vakarinės miestui priklausančios teritorijos dalies sudegė iki pagrindų arba dar tebedegė. Oras ėmė keistis, ir likę tominokeriai, dūstantys ir nupilkusiais veidais, susirinko Heizelės Makridi kieme. Filas Goldenas ir Brajantas Braunas paleido didįjį oro keitiklį. Išgyvenusieji susirinko aplink jį kaip galbūt kadaise susirinkdavo pirmieji persikėlėliai apie krosnelę kaulus geliančioje naktyje. Kankinamas jų alsavimas pamažu palengvėjo.

Brajantas pažvelgė į Filą.

Kokie rytoj orai?

Giedra, vėjai rims.

Merė stovėjo greta, ir Brajantas matė, kaip jos įtampa atlyžo.

Gerai labai gerai.

Taip ir buvo... bent kol kas. Bet vėjai nenurims visam jų likusiam gyvenimui. O laivui išskridus, tarp jų ir visiško uždusimo liko tik šis aparatas ir dvidešimt keturi sunkvežimio akumuliatoriai.

"Kaip ilgai?" - paklausė Brajantas, bet niekas neatsakė. Tiktai lėkštai spindėjo išgąsdintos, nežmogiškos jų akys gaisro nušviestoje naktyje.

3

Kitą rytą jų liko dvidešimčia mažiau. Per naktį Džono Leandro istorija nuskambėjo po visą pasaulį, pritrėkšdama it presas. Valstybės ir Gynybos departamentai viską neigė, tačiau tuzinai žmonių turėjo padarę kylančio laivo fotografijas. Tos fotografijos buvo įtikinančios... ir niekas nepajėgė sustabdyti nutekėjimo gausybės gandų iš tokių "gerai

informuotų šaltinių" kaip išsigandę aplinkinių miestų gyventojai ir pirmieji atvykę Nacionaliniai gvardiečiai.

Heiveno ribų barjeras laikėsi - bent kol kas. Gaisro frontas pasiekė Niuportą, kur galiausiai liepsnos buvo sutramdytos.

Naktį keletas tominokerių paleido sau kulką į galvą.

Polė Endrius išgėrė virtuvės kriauklių valiklio.

Filas Goldenas atsibudęs aptiko, kad Kvinė, jo žmona dvidešimtį metų, nušoko į Heizelės Makridi išdžiūvusį šulinį.

Tą dieną įvyko tiktai keturios savižudybės, bet naktimis... naktimis buvo blogiau.

Tuomet, kai vėliau tą savaitę armija galiausiai prasiveržė į Heiveną nelyginant nevykę įsilaužėjai į stiprų seifą, buvo likę mažiau nei aštuoniasdešimt tominokerių.

Džastinas Herdas vaikišku oriniu šautuvėliu, kuris švirkštė žalia ugnimi, pašovė storulį armijos seržantą. Tasai susprogo. Išsigandęs kareivis kaip tik tuo metu pralekiančiame pro Kuderio parduotuvę šarvuotyje nukreipė savo 50-kalibrį kulkosvaidį, už kurio sėdėjo, į Džastiną Herdą, stovintį priešais geležies dirbinių parduotuvę vien su geltonomis apatinėmis kelnėmis ir oranžiniais darbiniais batais.

- *Patvarkiau juos, tuos šeškus!* - klykavo Džastinas. - *Patvarkiau juos visus, sukrušti asilai, jūs...*

Į jį pataikė bent dvidešimt penkiasdešimto kalibro kulkų. Džastinas irgi mažne susprogo.

Kareivis apsivėmė į savo dujokaukę ir bemaž užspringo vėmalais, kol kažkas suspėjo uždėti jam naują dujokaukę.

- Kas nors paimkit tą žaisliuką! - šūktelėjo majoras per elektrinį garsintuvą. Dujokaukė slopino jo žodžius, bet nevisiškai. - Paimkit jį, bet būkit atsargūs! Pakelkit jį už vamzdžio! Kartoju, būkit itin atsargūs! Nenukreipkit jo į nieką.

Tas momentas, kai jis nukreipiamas į ką nors, būtų pasakęs Gardas, ateina vėliau.

4

Daugiau nei tuzinas buvo nušauta pirmą įsiveržimo dieną išsigandusių, šaudančių kur papuola kareivių, dažniausia vaikų, kurie vaikėsi tominokerius iš namo į namą. Po kiek laiko kai kurių įsiveržusiųjų baimė ėmė blėsti. Į antrą dienos pusę jie kaip reikiant smaginosi - panėšėjo į medžiotojus, besivaikančius triušius po kviečių lauką. Dar pora tuzinų

buvo užmušti anksčiau nei armijos daktarai ir patikimi Pentagono galvočiai sumojo, kad oras už Heiveno mirtinas tiems išsigimėlių cirko mutantams, kurie kadaise buvo Amerikos mokesčių mokėtojai. Tasai faktas, kad įsiveržusieji negalėjo kvėpuoti Heiveno oru, regis, turėjo padaryti atvirkščią prielaidą savaime suprantama, bet per visą šį bruzdulį niekas, tiesą sakant, itin gerai negalvojo (Gardas dėl to nebūtų labai stebėjęsis).

Dabar jų liko apie keturiasdešimt arba apie tiek. Daugelis buvo išprotėję; tie, kurie išsaugojo sveiką protą, nenorėjo kalbėti. Plote, kuris anksčiau laikytas Heiveno Vilidžo skveru, tuoj pat žemiau ir dešiniau bebokštės rotušės, buvo aptverta improvizuota stovykla. Jie čia buvo laikomi dar savaitę, ir per tą laiką numirė kiti keturiolika.

Pakitęs oras ištirtas, jį gaminanti mašina kruopščiai išnagrinėta, silpstantys akumuliatoriai pakeisti. Kaip Bobė ir spėjo, galvočiams ilgai neužtruko suprasti aparato veikimo principus ir jie jau buvo studijuojami Masačūsetso ir Kalifornijos technologijos institutų, Belo laboratorijos ir Virdžinijos įstaigos mokslininkų, kurie mažne susivėmė iš jaudulio.

Likusieji dvidešimt šeši tominokeriai, atrodantys kaip išvargę, raupų paženklinti paskutinės apačų genties likučiai, buvo nuskraidinti krovininiu “Starlifteriu C-140” su kontroliuojamąja mikroaplinka į vyriausybinę bazę Virdžinijoje. Ši bazė, kadaise iki pamatų sudeginta vaiko, tai ir buvo Įstaiga. Čia jie buvo tiriami... ir čia mirė vienas po kito.

Paskutinė iš jų buvo Alisa Kimbol, mokytoja lesbietė (faktas, kurį karštą birželio dieną Beka Polson sužinojo iš Jėzaus). Ji mirė spalio 31-ąją... Visų šventųjų dieną.

5

Maždaug tuo pat metu, kai Kvinė Golden stovėjo prie išdžiūvusio Heizelės šulinio, rengdamasi šokti į jį, seselė įžengė į Hilio Brauno kambarį patikrinti, kaip jaučiasi berniukas, kuris pastarąsias pora dienų atrodė beatgaunąs silpnus sąmoningumo požymius.

Ji pažvelgė į lovą ir susiraukė. Neįmanoma, kad mato tai, ką mato - čia buvo kažkokia iliuzija, dvigubas šešėlis, metamas ant sienos šviesos iš koridoriaus...

Nuspaudusi sieninį jungiklį, žingtelėjo arčiau ir išsižiojo. Tai nebuvo iliuzija. Ant sienos du šešėliai todėl, kad lovoje du berniukai. Jie miegojo apsikabinę vienas kitą.

- Kas čia?..

Ji žengė dar žingsnį, nesąmoningai ranka siekdama kryželio, kurį nešiojo pasikabinus ant kaklo.

Vienas iš jų, žinoma, buvo Hilis Braunas, sunykusiu, išsekusiu veidu, rankomis, ne storesnėmis už pagaliukus, oda bemaž tokia pat balta kaip jo ligoninės marškinėliai.

Kito berniuko ji nepažinojo, jis buvo dar labai mažas. Vilkėjo mėlynais šortais ir trumparankoviais marškinėliais su užrašu: MANE VADINA DAKTARU MEILE. Jo pėdos buvo juodos nuo purvo... Ir kažkuo tas purvas pasirodė nenatūralus.

- Kas čia?.. - ji vėl sukuždėjo, ir mažesnysis berniukas sujudėjo bei stipriau apsikabino Hilio kaklą. Jo skruostas ilsėjosi prie Hilio peties, ir su kažkokia baime seselė pastebėjo, kad berniukai labai panašūs.

Ji nusprendė, kad turi apie tai pranešti daktarui Grinlifui. Tuojau pat. Apsisuko išeiti. Greitai plakančia širdimi, viena ranka vis laikydamasi už kryželio... ir išvydo kai ką visai neįmanoma.

- Kas čia?.. - sukuždėjo ji trečią ir paskutinį kartą. Akys jai suapvalėjo.

Vėl tas keistas juodas purvas. Ant grindų. Pėdsakai ant grindų, vedantys prie lovos. Mažasis berniukas perėjo palatą ir įlipo lovon. Abiejų berniukų veidų panašumas leido spėti, kad tai buvo Hilio dingusysis - ir jau seniai laikytas mirusiu - broliukas.

Pėdsakai nėjo iš koridoriaus. Jie prasidėjo nuo vidurio grindų.

Tarsi mažasis berniukas būtų atėjęs iš niekur.

Seselė iššoko iš palatos, šaukdamasi daktaro Grinlifo.

6

Hilis Braunas prasimerkė.

- *Deividas?*

- Užsičiaupk, Hili, aš miegu.

Hilis nusišypsojo, ne visai suvokdamas, kur esąs, ne visai suvokdamas, kiek laiko čia buvo, tik suvokdamas, kad atsitiko daug kas bloga - bet, kad ir kas buvo atsitikę, tai nebeturėjo reikšmės, nes dabar viskas gerai. Deividas čia, šiltutis ir realus greta jo.

- Aš irgi, - pasakė Hilis. - Rytoj mainysimės kareivėliais.

- Kodėl?

- Nežinau. Bet mainysimės. Aš pažadėjau.

- Kada?

- Nežinau.

- Jeigu tik aš gausiu krištolinį rutuliuką, - pasakė Deividas, tvirčiau įsispausdamas į Hilio rankos išlinkį.

- Ką gi... Gerai.

Tyla... Toliau koridoriumi seselių poste neaiškiai girdėjosi subruzdimas, bet čia viešpatavo tyla ir jauki berniukų šiluma.

- Hili?

- Ką? - sumurmėjo Hilis.

- Šalta tenai, kur buvau.

- Tikrai?

- Taip.

- Dabar geriau?

- Geriau. Aš tave myliu, Hili.

- Aš irgi tave myliu, Deividai. Atleisk.

- Už ką?

- Aš nežinau.

- O!

Deividas ranka pagrabinėjo apkloto ir užsitraukė jį. Devyniasdešimt tris milijonus mylių nuo saulės ir už šimtų parsekų nuo galaktikos ašies Hilis ir Deividas Braunai miegojo vienas kito glėby.

1982 m. rugpjūčio 19-oji,
1987 m. gegužės 19-oji.

Stephen King

TOMINOKERIAI

Romanas

Redaktorius J.Vabuolas
Dailininkas A.Šimakauskas

Formatas 84x108 1/32. Popierius ofsetinis. Garnitūra 10 p.
SL Nr. 929. Ofsetinė spauda 10,5 sąl.sp.l.
Užsakymo Nr. 514 Kaina sutartinė.
"Eridanas", 3009 Kaunas, Partizanų 4.
Spausdino Adomo Jakšto spaustuvė,
Girelės 22, 4320, Kaišiadorys.

DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS

Skraidančiąją lėkštę, galbūt prieš daugelį tūkstančių metų mūsų planetoje patyrusią avariją, iš po žemės imasi atkasinėti kone visi Heiveno miestelio gyventojai. Paveikti paslaptingo objekto įtakos, atkirtę visus ryšius su išoriniu pasauliu, naujieji mutantai tominokeriai desperatiškai rausiasi prie kosminio laivo liuko, kol pagaliau jį suranda. Džimas Gardneris, turintis imunitetą pragaištingai kosminei jėgai, bando perprasti ir pasipriešinti šiam fantasmagoriškam tominokerių šėlsmui.